

ЛОИС МАКМАСТЪР БЮДЖОЛД

ПРОКЛЯТИЕТО НА ЩАЛМОН

ПРОКЛЯТИЕТО,
КОЕТО
ИЗСМУКВА
СИЛАТА... ↘

ЛОИС МАКМАСТЪР БЮДЖОЛД ПРОКЛЯТИЕТО НА ШАЛИОН

Превод: Милена Илиева

chitanka.info

Един мъж с прекършен дух и изранено тяло бавно върви по пътя към Валенда. Бивш придворен и ветеран от войните, Казарил е оцелял след унизително робство на борда на вражеска галера. Сега единственото му желание е да получи някаква черна работа в замъка, където е служил много отдавна като паж.

Но боговете имат други планове за този унижен мъж. Посрещнат топло, облечен и нахранен, той изненадващо е назначен за личен секретар на Изел — красивата и своеволна царевна. Това назначение не след дълго ще отведе Казарил в единственото място, което го ужасява повече от морето — царския двор в Кардегос, свърталище на интриганти и предатели.

В Кардегос силните врагове, които някога са продали Казарил в робство, сега заемат най-влиятелните позиции в царството. Но нещо много по-зловецо от техните интриги виси като меч над царството семейството — ПРОКЛЯТИЕТО!

1.

Казарил чу конниците преди да ги види. Погледна през рамо. Добре отъпканият път зад него се виеше покрай ниско възвишение, което минаваше за хълм в тези високи ветровити равнини, после отново потъваше в зимната кал на тънката почва на Баошия. Току пред него едно поточе, твърде тясно и плитко, за да си заслужи мост, ромолеше зеленаво през пътя откъм опосканите от овцете пасища по високото. Тропотът на копитата, подрънкването на юздите, дрънченето на звънчетата, скърцането на поводите и небрежният екот на гласовете долитаха в бърз ритъм — твърде бърз, за да произтича от някой предпазлив селянин с ратаите си или от свидливи керванджии, повели мулетата си.

Кавалкадата се появи иззад възвишението по двойки — десетина мъже в пълно снаряжение. Не бяха разбойници, така че Казарил с облекчение пое дъх и преглътна да отпусне свития си на топка стомах. Не че би представлявал някаква изгодна плячка за евентуални разбойници, освен като възможност да се позабавляват за негова сметка. Отби от пътя и се обърна да ги проследи с поглед, докато се нижеха покрай него.

Ризниците на конниците бяха посребрени и лъщяха на воднистата утринна светлина — ризници повече за фукня, отколкото за защита. Късите им сини туники, почти в един и същ нюанс на синьото, бяха избродирани с белия магически знак на Пролетната дама. Сивите им плащове се вееха като знамена подире им, прикрепени за раменете със сребърни брошки, очевидно излъскани до блясък същия този ден. Войници, тръгнали за празнична церемония, не на война — едва ли имаха желание да оцапат точно тези си дрехи с кръвта на Казарил.

За негова изненада обаче капитанът им вдигна ръка, когато го приближиха. Колоната спря рязко и без никакъв синхрон — мляскането на копитата в калта се проточи толкова дълго, че старият конемайстор на баща му би се развикал пространно и цветисто при такова непохватно изпълнение. Е, карай да върви.

— Ти там, старчето — извика предводителят им, като се наведе над лъка на седлото на знаменосеца, който яздеше до него.

Казарил, който беше сам на пътя, едва се сдържа да не проточи врат наляво и надясно, за да види към кого се обръщат така. Бяха го взели за местен селяк, тръгнал за пазара или да свърши някоя поръчка на господаря си, а и той май на такъв приличаше — натежали от кал износени ботуши и кат връз кат дрехи от милостиня, които не си подхождаха една с една, но пазеха кокалите му от студения югоизточен вятър. И той беше благодарен на боговете на всички сезони за всяка нишка и груб шев по тези дрипи. Селяк, че и отгоре. Цяло чудо беше, че капитанът не бе прибавил и някой доста по-обиден епитет към обръщението си. Но все пак... „старче“?

Капитанът посочи напред, където пътят се кръстосваше с друг.

— Онова ли е пътят за Валенда?

Навремето беше, преди... наложи му се да спре и да пресметне наум, и резултатът го смути. Седемнайсет години бяха минали, откакто за последен път беше минал по този път, при това не за церемония беше тръгнал тогава, а на истинска война, в обоза на баошианската войска. Макар да се беше понацупил, че са му дали скопец, вместо някой добър боен кон, беше същият напомаден, нахакан и горд от униформата си младок като тези, които го гледаха сега от висотата на седлата си. „Днес бих се радвал и на магаре, нищо че ще трябва да си сгъвам краката, за да не се влачат в калта“. Казарил се усмихна, вдигнал лице към войничетата, при мисълта колко изтръскани кесии висят зейнали и изкормени зад повечето от тези богаташки фасади.

Те му се облециха, вирнали носове, сякаш можеха да го подушат от седлата си. Определено не беше от хората, които биха искали да впечатлят, не беше някой лорд или лейди, които евентуално биха проявили щедростта си към тях така, както те биха могли да я проявят към него, но, ако не за друго, можеше да им послужи поне като обект, върху който да поупражняят аристократичното си високомерие. Когато Казарил им се облеци на свой ред, те погрешно взеха мимиката му за израз на възхищение, а може би просто за вроден идиотизъм.

Той потисна изкушението да ги упъти погрешно, към някой овчарник или накъдето там водеше онзи измамно широк на пръв поглед друм. Не би извъртял такъв кофти номер на рицари от ордена на Дъщерята в навечерието на Нейния ден. Пък и мъжете, които се

записваха в свещените рицарски ордени, не се славеха с чувство за хумор, а можеше и пак да налети на тях, като се имаше предвид, че и самият той беше тръгнал за същия град. Казарил се прокашля да очисти гърлото си, което не беше проговаряло на друг човек от предния ден.

— Не, капитане. Пътят за Валенда е отбелязан с царски камък. — Или поне преди беше отбелязан. — Още две-три мили по-нататък. Няма начин да не го видите. — Извади ръка от топлите пазви на връхната си дреха и махна напред. Пръстите му не се изпънаха докрай, а се размахаха като ноктите на граблива птица. Студеният въздух впи зъби в подутите му стави и той побърза да прибере ръката си в платнената ѝ хралупа.

Капитанът кимна на знаменосеца, широкоплещест... селяк, който прихвана пръта на знамето в свивката на лакътя си и си извади кесията. Зае се да рови из нея, несъмнено в търсене на достатъчно дребна монета. Извади две и тъкмо ги вдигна да ги огледа, когато конят му пристъпи рязко встрани. Едната — златен роял, а не медна вайда — се изплъзна от пръстите му и падна в калта. Младежът се ококори, впил смутен поглед в монетата, но след миг успя да се овладее. За нищо на света не би слязъл от коня пред очите на другарите си, та да се рови в калта за някаква си монета. Да не е прост селяк, за какъвто смяташе Казарил? Като компенсация и утеха, той вирна брадичка и се усмихна горчиво, в очакване Казарил да се метне трескаво и комично към неочаквания си късмет.

Вместо това Казарил се поклонил и изрече напевно:

— Нека благодатта на Пролетната дама се изсипе връз главата ви, млади господарю, така, както вашата щедрост се посипа върху бедния странник, и също толкоз да не ѝ се досвиди.

Ако младото войниче имаше повече ум в главата, можеше като нищо да усети насмешката в думите му, а лъжеселякът Казарил да си изпроси заслужен камшик през лицето. Но това едва ли беше твърде вероятно, ако се съдеше по глуповатия му поглед, макар устните на капитана да потрепнаха с раздражение. Той обаче само поклати глава и даде знак колоната да продължи.

Ако прекомерната горделивост беше попречила на знаменосеца да се зарови в калта, на Казарил му попречи прекомерната умора. Изчака да мине обозът — шумна група от слуги и мулета в края на

колоната — и чак тогава приклепна, надвивайки болката, и измъкна лъскавата монета от студената локвичка, събираща се в дълбокия отпечатък от конско копито. Срастванията по гърба му се изопнаха болезнено. „Богове. Наистина се движа като старец“. Задържа дъх и се изправи с мъка, чувстваше се на сто години, чувстваше се като пътно лайно, полепнало по ботуша на Бащата на зимата, извървяло полагация му се път на този свят.

Изтри калта от монетата — доста малка, нищо че беше от злато — и извади кесията си. Съвсем празна. Пусна тънкия метален диск през коженото гърло и впери поглед в самотния му блясък. Въздъхна и прибра кесията. Ето че отново имаше надежда, която разбойниците да му откраднат. Ето че отново имаше причина да се страхува. Докато крачеше напред, по следите на войничетата, се замисли за новата си тежба. Почти не си струваше. Почти. Злато. Изкушение за слабите, умора за мъдрите... какво ли беше за едно войниче с глуповат поглед, смутено от неочакваната си щедрост?

Огледа пустия пейзаж. Почти нямаше дървета и гъсталаци, само речното корито в далечината беше оброчено от въглищносивото на голите клони и сухите драки под здрачната светлина. Единственото убежище наоколо беше една изоставена вятърна мелница на възвишението вляво от него, с пропаднал покрив и пречупени, гниещи крила. И все пак... просто за всеки случай...

Казарил свърна от пътя и тръгна към възвишението. Нищо и никакво хълмче в сравнение с планинските проходи, които беше прекосил преди няма и седмица. Въпреки това наклонът го остави без дъх и той за малко да се откаже. Тук поривите на вятъра бяха по-силни, бръснеха земята и рошеха сребристозлатните туфи суха зимна трева. Казарил се скри от суровия въздух в здрачния мрак на мелницата и се качи по едно съмнително разклатено стълбище, виещо се по вътрешната стена. Надникна през останалия без капак прозорец.

На пътя долу някакъв мъж пришпорваше кафяв кон откъм посоката, където се бяха скрили войниците. Но не беше войник, а един от слугите, стиснал юздите в едната си ръка и дебела сопа в другата. Пратен от господаря си да изтръска тайничко от кожата на бедния странник случайно дадената монета? Слугата сви зад завоя, после, след няколко минути, се върна назад. Поспря при разкаляното поточе, заобръща се напред-назад, както си седеше на седлото, огледа пустите

възвишения, после поклати отвратено глава и пришпори коня да настигне другарите си.

Казарил усети, че се смее. Усещането беше странно и непознато, тръпка по раменете му, която не беше причинена от студ, болка или страх, от който ти се преплитат червата. А и странната, куха липса на... на какво? Прояждаща завист? Пламенна страст? Не му се искаше да последва войничетата, дори не му се искаше да ги поведе. Не му се искаше да е на тяхно място. Наблюдавал беше парада им така безстрастно, както се наблюдава някое глупаво представление на пазарния площад. „Богове. Наистина съм много уморен“. И гладен. Оставаше му още четвърт ден път до Валенда, където да намери сараф, който да смени рояла му за по-полезни медни вайди. Тази нощ, ако е рекла Дамата, току-виж легнал да спи в хан, вместо в някой краварник. Току-виж си купил топла храна. Можеше дори да плати на бръснар, че и за баня да му остане...

Обърна се. Очите му се бяха нагодили вече към полусенките в мелницата. И тогава видя тялото, проснато на осеяния с боклуци под.

Смрази се в пристъп на паника, но после задиша отново, като видя, че тялото, за разлика от него, не диша. Жив човек не би могъл да лежи неподвижно в такава странна поза с превит назад гръб. Казарил не се страхуваше от мъртъвци. Виж, от онова, дето ги беше привело в това състояние...

Въпреки неподвижността на трупа Казарил взе един камък от пода, преди да се приближи. Мъж, пълен, на средна възраст, ако се съдеше по сивото в грижливо подрязаната му брада. Лицето под брадата беше подуто и мораво. Удушен? По гърлото му нямаше следи от душене. Дрехите му бяха прости, но с много добро качество, обаче в същото време не му бяха по мярка, някак прекалено впити и овъртяни. Кафявата вълнена туника и черната мантия, поръбена със сребриста корда, подхождаха на богат търговец или на дребен благородник с аскетични вкусове, или пък на амбициозен учен. Не на фермер или занаятчия, във всеки случай. Нито на войник. Ръцете, покрити с лилави и жълти петна и подути също като лицето, нямаха мазоли, нямаха и — Казарил погледна към собствената си лява ръка, където двете липсващи крайни фаланги бяха живо доказателство за безсмислието да влизаш в спор със здраво затегнато въже — нямаха и осакатявания. Мъжът не носеше никакви украшения, никакви

медальони, пръстени или печати, които да подхождат на богатското му облекло. Дали някой грабител не бе минал оттук преди Казарил?

Стисна зъби и се наведе да огледа трупа по-отблизо, движение, за което бе моментално наказан от болезките в своето си тяло. Не ставаше дума за възтесни дрехи, нито за прекомерна пълнота — тялото беше неестествено подуто, също като лицето и ръцете. Но при такава степен на разлагане трупа би следвало да е изпълнил тъмната мелница с непоносима смрад, която да задави Казарил още с пристъпянето през прага. А миризми не се усещаха, освен на някакъв мускусен парфюм или тамян, на опушена лой и на стара, изстинала пот.

Казарил отхвърли мисълта, хрумнала му най-напред: че бедният човек е бил ограбен и убит на пътя и после са го довели тук да не се вижда — по спечения пръстен под нямаше следи от влачене, но пък около трупа беше грижливо почистено от отломки и боклуци. По края на изчистеното имаше остатъци от пет свещи, догорели докрай и разтекли се на локвички — синя, червена, зелена, черна и бяла. Купчинки билки и пепел, разритани настрани. Тъмна, смачкана купчина пера в сенките, която при по-внимателен оглед се оказа мъртъв гарван с пречупен врат. Не му отне дълго да открие и мъртвия плъх с прерязано гърло, който вървеше с гарвана. Плъх и Гарван, свещените животни на Копелето, бога на всички бедствия — на торнадото, земетресенията, сушите, наводненията, помятанията и убийствата... „Искал си да предизвикаш боговете, нали?“ Глупакът, по всичко личеше, се бе опитал да направи магия за смърт и беше платил обичайната цена. Сам?

Без да докосва нищо, Казарил се изправи и огледа рушащата се мелница отвътре и отвън. Не откри нито торба, нито плащ или други вещи, сврени в ъглите. Един или повече коне бяха връзвани до стената, скрита от пътя, при това наскоро, ако се съдеше по пресните изпразнения, но вече ги нямаше.

Казарил въздъхна. Не беше негова работа, но нямаше и да е редно да зареже мъртвия така, да изгние без подобаващата при смърт церемония. Само боговете знаеха още колко време щеше да мине преди да го открие някой друг. Макар че мъртвецът очевидно беше заможен човек — все някой щеше да го потърси. Не беше от онези хора, дето ще изчезнат без следа и непотърсени като някой беден

странник. Казарил отблъсна изкушението да се върне на пътя и да продължи, преструвайки се, че въобще не е намирал трупа.

Тръгна по пътеката, спускаща се откъм задната стена на мелницата. Все трябваше да има някоя ферма в другия ѝ край, хора някакви. Не бяха минали повече от няколко минути, когато едва не се сблъска с един мъж, повел магаре, натоварено с вършини за огрев — появи се иззад един завой на пътеката. Мъжът спря и го огледа подозрително.

— Пролетната дама да освети деня ви, сър — учтиво поздрави Казарил. Нищо нямаше да му стане ако „съроса“ един селянин, нали така? Беше целувал мръсните крака на много по-недостойни мъже, пришпорван от ужаса на унижителното робство на галерите.

Човекът, след като го огледа преценяващо, го поздрави едва-едва и промърмори:

— Да ти се връща.

— Наблизо ли живеете?

— Тъхъ — потвърди мъжът. Беше на средна възраст, як и набит, а качулатото му палто, също като много по-парцаливото на Казарил, беше простовато, но топло и удобно. Ходеше като човек, който притежава земята под краката си, но не много повече, във всеки случай.

— Аз, хм... — Казарил посочи назад по пътеката, натам, откъдето идваше. — Свърнах за малко от пътя да се подслоня в мелницата горе — нямаше нужда да навлиза в подробности от какво беше потърсил подслон — и намерих там един мъртвец.

— Тъхъ — рече мъжът.

Казарил се поколеба и му се прииска да не беше хвърлял камъка си.

— Знаете ли за него?

— Видях коня му вързан отвън, таз сутрин.

— О. — Значи спокойно бе можел да си продължи по пътя. — Имате ли представа кой може да е бил бедният човечец?

Фермерът сви рамене и се изплю.

— Не е тукашен, само това мога да кажа. Казах на нашта свещена в храма веднага щом разбрах що за нечестиви неща са ставали в мелницата нощес. Тя прибра всичките му вещи, докато някой не ги потърси. Конят му е в моя обор. Честна сделка, туй, за дървата и

маслото, дето отиват за изпращането му. Свещената рече, че трябвало да се изгори преди падането на нощта. — Той махна към вършините на гърба на магарето, подръпна поводата и продължи нагоре по пътеката. Казарил тръгна в крак с него и попита:

— Имате ли представа какво е правел там?

— То си е повече от ясно какво е правел — изсумтя фермерът. — И си е получил заслуженото.

— Тъъ... или на кого го е правел?

— Де да знам. Храмът да се разправя. Само да не го беше правил на моя земя. Оставил си е лошия късмет... а като нищо ще вземе и да ми витае наоколо, докато свят светува. Ще го очистя с огън, а заедно с него ще изгоря и каквото е останало от проклетата мелница, тъй де. Няма смисъл да я оставям така, много е близо до пътя. Само привлича... — той огледа за пореден път Казарил — неприятности.

Казарил помълча малко, после пак попита:

— Смятате да го изгорите както е облечен?

Фермерът плъзна кос поглед по парцаливите му дрехи.

— Аз няма и да се докосна до някоя от дрехите му. И коня нямаше да взема, само че каква полза да пусна добичето да обикаля сиротно, та да си умре от глад.

Казарил рече малко колебливо:

— Значи няма да имате нищо против, ако взема дрехите му?

— Не мене трябва да питаш. Оправяй се с него. Ако ти стиска. Няма да те спирам.

— Аз... ще ви помогна да го пригответе.

Фермерът примигна.

— Виж, това ще е добре.

Казарил прецени, че тайничко фермерът е повече от доволен дето някой друг ще се оправя с трупа. По необходимост остави фермера да натрупа по-тежките дърва за кладата, но направи няколко учтиви предложения как да се подредят така, че да се получи най-силна тяга, за да са сигурни, че и мелницата ще изгори заедно с трупа. После му помогна с по-леките вършини.

Фермерът го наблюдаваше от безопасно разстояние как разсъблича трупа и сваля с мъка дрехите от вкочанените крайници. Тялото се беше подуло още повече и коремът изхвъркна неприлично, когато Казарил най-накрая издърпа долната риза от фин бродиран

памук. Беше си направо страшничко. Но пък не можеше да е нещо заразно, при тази пълна липса на миризма. Казарил се зачуди какво ли ще стане, ако тялото не бъде изгорено преди падането на нощта — дали щеше да се пукне и ако се пукнеше, какво ли щеше да излезе от него... или да влезе. Смота дрехите, които почти не бяха изцапани, на вързоп, като гледаше да не се бави и миг повече от необходимото. Обувките бяха твърде малки, затова ги остави. После двамата с фермера вдигнаха трупа върху кладата.

Когато всичко беше готово, Казарил падна на колене, затвори очи и изрече молитвата на мъртвите. Като не знаеше кой бог е взел душата на мъртвия, макар че лесно би могъл да предположи, той се обърна последователно към всичките пет от Светото семейство — говореше ясно и простичко. Човек трябваше да влага душата си във всяко приношение, дори когато можеше да принесе единствено думи.

— Милост от Бащата и Майката, милост от Сестрата и Брата, милост от Копелето, пет пъти милост, Всемогъщи Вий, така Ви умоляваме.

Каквито и грехове да беше извършил непознатият, определено си беше платил за тях. Милост, Всемогъщи Вий. „Не справедливост, моля ви, не справедливост. Ще сме глупци, ако се молим за справедливост“.

След като приключи, се изправи с мъка на вдървените си крака и се огледа. Взе плъха и гарвана и положи малките им телца до трупа на мъжа — при главата и краката му.

Днес Казарил явно беше попаднал в полезрението на боговете. Зачуди се до какво ли щеше доведе вниманието им този път.

Колоната мазен пушек се издигна над горящата мелница и Казарил отново тръгна по пътя за Валенда, метнал на гръб стегнатия вързоп с дрехите на мъртвия. Макар да бяха по-чисти от дрехите, които носеше, реши, че ще намери перачка и ще плати да ги почистят основно, преди да ги облече. Медните вайди се топяха главоломно в сметките, които си правеше наум, но услугите на перачката си заслужаваха.

Предната нощ беше спал в една плевня, треперейки от студ в сеното, и беше вечерял с половин самун стар хляб. Другата половина беше изял на закуска. Имаше близо триста мили от пристанищния град

Загосур, на ибрийското крайбрежие, до сърцето на Баошия, централната провинция на Шалион. Не беше успял да измени разстоянието толкова бързо, колкото беше пресметнал в началото. В Загосур храмовата болница на Майчиното милосърдие се беше посветила да помага в нужда на мъжете, изхвърлени, независимо как, от морето. Милостинята, която му бяха дали тамошните дякони, бързо беше намаляла, а после се стопи съвсем, преди да е стигнал до целта си. Но почти беше успял все пак. Още един ден, пресметна той, даже по-малко от ден. Ако само успееше да мести краката си един пред друг още един ден, можеше и да стигне до убежището си и да пропълзи в него.

Когато беше тръгнал от Ибра, главата му беше пълна с планове как ще помоли вдовстващата провинкара за място под покрива ѝ, заради доброто старо време. За съвсем скромно място. Някакво, каквото и да е, стига да не изисква голяма физическа издръжливост. Амбицията му се беше стопила наполовина, докато се мъknеше на изток през планинските проходи към по-студените височини на централното плато. Може би кастеланът или конемайсторът ѝ щяха да му отделят някакво местенце, я в конюшните, я в кухнята, и въобще нямаше да се наложи да се натрапва на високопоставената дама. Ако успееше да си измоли място на кухненски прислужник, нямаше да е нужно дори да си казва истинското име. Съмняваше се в замъка да е останал някой, който да го помни от прекрасните дни, когато бе служил като паж на покойния провинкар ди Баошия.

Мечтата за едно тихо, непретенциозно местенце до кухненското огнище, където да се приюти безименен и където да не го навиква друг освен някой безобиден готвач за безобидни задачи като да извади вода от кладенеца или да донесе дърва за пещта, го беше тикала напред срещу поривите на последните зимни ветрове. Мечтата да си почине го тикаше напред, превърнала се в натрапчива идея, тя, заедно с мисълта, че всяка крачка напред е една крачка повече между него и кошмара на морето. Убивал бе часовете по самотния път, измисляйки нови, раболепни имена за новата си, анонимна самоличност. Но сега, изглежда, нямаше да му се наложи да се яви пред потресените погледи на придворните, облечен в дрехи, които са изхвърлили и бедняците. „Вместо това Казарил се моли на един селяк за дрехите на един труп и

е благодарен и на двамата за услугата. Благодарен е. Дълбоко и най-смирено благодарен“.

Град Валенда се спускаше стремглаво по ниския хълм като ярка черга в червено и златно, червеното на покривите, златното на тукашния камък, и двете лътящи на слънцето. Казарил примигна пред шеметните цветове, преливащи се от сълзите в очите му, пред познатите нюанси на дома си. Всички къщи в Ибра бяха варосани, твърде ярки в обедния пек на горещите северни ширини, избелени и ослепителни. Тукашният жълтеникав пясъчник беше с идеалния цвят за къщи, градове, земя — истинска милувка за окото. На върха на хълма, като истинска златна корона, се възправяше замъкът на провинкарата, стените му сякаш трептяха пред погледа. Той впи очи в него със страхопочитание, сетне продължи да се влачи напред и в стъпките му, въпреки болката в уморените нозе, сякаш се вля нова бодрост и сила, каквато не бе успял да изстиска от себе си, откакто беше поел на дългото си пътешествие.

Пазарните часове бяха отминали, така че улиците бяха тихи и спокойни. Той тръгна към централния площад. При храмовата порта се обърна към една възрастна жена, която изглеждаше достатъчно безобидна и едва ли би го проследила, за да го ограби, и я помоли да го упъти към някой сараф. Сарафът напълни шепата му със задоволително количество медни вайди в замяна на мъничкия му роял, и на свой ред го упъти към перачката и градската баня. Казарил спря колкото да си купи една мазна баничка от самотен уличен продавач и да я изгълта на една хапка.

Изсипа поисканите вайди на тезгяха на перачката и се спазари за наема на едни ленени панталони и една туника, плюс сламени сандали, с които да стигне до банята по напечените от мекото следобедно слънце улици. Жената награби всичките му мръсни дрехи и калните ботуши с вдъхващите си доверие, червени от водата ръце. Бръснарят в банята му подстрига косата и брадата, докато самият той седеше, съвсем неподвижен, на истински стол, каква наслада наистина. Малкият прислужник му поднесе чай. После се озова в настлания с плочи вътрешен двор, където се помещаваше същинската баня, изтърка се с ароматен сапун и зачака момчето да го облее с ведро топла

вода. Докато предвкушваше това удоволствие, Казарил огледа огромния дървен резервоар с медно дъно, предвиден за шестима мъже или жени според деня, и който, за негов късмет и заради необичайния час, изглежда, щеше да е изцяло на негово разположение. Мангалът отдолу поддържаше водата гореща. Можеше да кисне вътре цял следобед, докато перачката извареше дрехите му.

Момчето се качи на столчето и заизлива бавно ведрото върху главата му. Казарил се въртеше и плюеше доволно под струята. Отвори очи — момчето го зяпаше със зинала уста.

— Вие... вие дезертър ли сте били? — със задавено гласче попита то.

Аха. Питаше заради гърба му — грапава червена мрежа от белези, един връз друг така нагъсто, че помежду им не беше останала здрава кожа, наследство от последното бичуване, на което го бяха подложили рокнарийците на галерата. Тук, в царство Шалион, дезертърите от войската бяха сред малкото престъпници, които законът наказваше с толкова жестоко бичуване.

— Не — твърдо рече Казарил. — Не съм дезертър. — Изхвърлен — определено, предаден — може би. Но никога не беше дезертирал от поста си, дори от най-трудните.

Момчето затвори уста, пусна дървеното ведро отвисоко и хукна нанякъде. Казарил въздъхна и тръгна към резервоара.

Тъкмо беше потопил разпъваното си от болезки тяло в райската топлина на водата, когато собственикът на банята се появи с тежки забързани крачки в малкия вътрешен двор.

— Вън! — изрева той. — Вън оттук, ти...

Казарил се сви ужасен, когато мъжът го сграбчи за косата и го издърпа от водата.

— Какво? — Мъжът му хвърли туниката, панталоните и сандалите, смачкани на топка, и го извлече на бърза ръка от дворчето в предното помещение. — Чакай, чакай бе, какво правиш? Не мога да изляза гол на улицата!

Мъжът го пусна и викна:

— Обличай се и изчезвай оттук. Банята ми е почтено място! Не за такива като тебе! Върви в бардака. Или още по-добре, иди се удави в реката!

Замаян и мокър, Казарил навлече туниката през главата си, нахлузи панталоните и се опита да пхне крака в сандалите, като едновременно с това държеше връзките на панталона и се опитваше да не падне, докато собственикът на банята го блъскаше към вратата. Тя се затръшна в лицето му, когато се обърна, най-после разбрал какво става. Другото престъпление, за което в Шалион наказваха с бичуване почти до смърт, беше изнасилването на девойка или момче. Лицето му поаленя и се сгорещи.

— Но аз не за това... не съм... продадоха ме на рокнарийските корсари...

Стоеше треперещ. Замисли се дали да не заблъска по вратата, докато онези вътре не склонят да го изслушат. „О, бедната ми чест!“ Собственикът сигурно беше баща на момчето.

Смееше се. И плачеше. Клатушкаше се на ръба на... на нещо, което го плашеше повече от разгневения мъж вътре. Всмука въздух през стегнатото си гърло. Липсваше му достатъчно енергия да спори, а дори и да ги накараше да го изслушат, защо да му вярват? Изтри очи с мекия лен на ръкава си. Платът издаваше острата, приятна миризма, която остава само след натиска на силно нагорещена ютия. Миризма, която го върна към спомени за живот в къща, а не в канавка. Сякаш бяха минали хиляда години.

Победен, той се обърна и потътри крака обратно по улицата към боядисаната в зелено врата на перачката. Звънчето издрънча, когато прекрачи несмело прага ѝ.

— Дали ще се намери някое ъгълче, където да поседна, госпожа? — попита той, когато жената се показа при повика на звънчето. — Аз... свърших по-рано, отколкото... — Гласът му заглъхна засрамено.

Тя сви яките си рамене.

— Тъъ, ъхъ. Айде ела с мене отзад. Чакай малко. — Наведе се под тезгяха и извади малка книжка, колкото една негова педя, подвързана с обикновена, небоядисана кожа. — Ей ти книжката. Късмет имаш, че проверих в джобовете, иначе досега да е станала на каша.

Казарил се стресна, но все пак протегна ръка да я вземе. Сигурно се беше скрила някъде сред гънките на дебелия плащ на мъртвеца — не я беше напипал, докато нагъваше бързешком дрехите му в мелницата. Редно беше да се даде на свещената от храма заедно с

останалите вещи на мъртвия. „Е, точно сега няма да бия обратно път дотам, това поне е сигурно“. Щеше да я върне веднага щом му се удадеше възможност.

Засега се ограничи да поблагодари учтиво и да последва перачката до вътрешния двор — с дълбок кладенец, не по-различен от този на съседа ѝ с банята, където в подгръван от огън казан вреше вода и четири млади жени търкаха и плакнеха дрехи в коритата за пране. Перачката му махна към една пейка до стената и той седна извън обсега на водните пръски, зяпнал в някакво безтелесно опиянение спокойната трудова сцена. Имаше време, когато би се подсмихнал презрително при мисълта да зяпа така група румени селски девойчета, време, когато пазеше погледите си за изящните дами. Как така не бе забелязал колко красиви са перачките? Силни и засмени, движенията им като танц... и мили, толкова мили, толкова мили...

Най-накрая ръката му помръдна от разбуденото любопитство да разгърне книжлето. Може вътре да беше написано името на собственика — и така да се разбули мистерията. Страниците се оказаха изпълнени с гъст ръкопис, тук-там имаше малки диаграми. И всичко беше шифровано.

Той примигна и се приведе по-близо, очите му се заеха да разгадаят тайнописа почти против волята му. Беше огледално писмо. И със система за замяна на буквите — тези системи можеха да бъдат трудни за разгадаване. Но, за негов късмет, една кратка дума се повтаряше три пъти на същата страница и това му даде ключа. Търговецът беше избрал най-детинския тайнопис, като просто беше преместил всички букви с една позиция и не си беше направил труда да променя повече системата. Само дето... написаното не беше на ибрийския език, който се говореше, в различните му разновидности, в царствата Ибра, Шалион и Бражар. Беше на дартакийски, който се говореше в най-южните провинции на Ибра и във великата Дартака отвъд планините. Почеркът на мъжа беше ужасен, правописът му — още повече, а познанията му по дартакийска граматика бяха, по всичко личеше, кажи-речи несъществуващи. Щеше да е по-трудно, отколкото си беше помислил отначало. Щяха да му трябват лист и писалка, някое тихо местенце, време и добра светлина, ако искаше да разбере нещо от тази каша. Е, можеше да е и по-лошо. Можеше да е шифровано на лош рокнарийски.

Все пак беше почти сигурно, че това са бележките на мъртвия върху магическите му експерименти. Поне това Казарил можеше да отгатне. Предостатъчно да го осъдят и да го увисят на въжето, ако вече не беше мъртъв. Наказанията за практикуване — не, за опит дори за практикуване — на магия за смърт бяха жестоки. Наказанието за успешно направена магия обикновено се смяташе за излишно, защото Казарил не беше чувал за причинена по този начин смърт, която да не е струвала живота на човека, който я е предизвикал. Без значение чрез каква връзка злосторникът е принудил Копелето да пусне един от демоните си в света, той винаги се връщаше или с две души, или с нито една.

Предвид това би трябвало да има още един пресен труп някъде из Баошия... Поради това си естество, магията за смърт не беше особено популярна. Тя не допускаше заместници или пълномощници в двуострото си поразяващо действие. Да убиеш означаваше сам да бъдеш убит. Нож, меч, отрова, сопа, почти всеки друг метод беше за предпочитане, ако държиш да оцелееш след злодеянието си. Но, от самозаблуда или отчаяние, от време на време хората все още прибягваха и до това. Книжката съвсем определено трябваше да бъде върната на селската свещена, която на свой ред да я предаде на който там висшестоящ служител в Храма на боговете се падаше задължението да разследва случая от името на царството. Казарил свъси чело, поизправи гръб и затвори опасната книжка.

Топлата пара, еднообразният ритъм на движенията на жените и приспивните им гласове, както и собственото му изтощение го изкушиха да полегне на една страна, свит на пейката, подложил книжлето под бузата си. Ще затвори очи само за миг...

Събуди се и се стресна, нещо изпука болезнено в схванатия му врат, а под пръстите си усети нещо дебело и вълнено, което не трябваше да е там... някоя от перачките беше метнала одеяло отгоре му. Неволна въздишка на благодарност се изскубна от гърдите му при тази небрежна проява на милосърдие. Изправи се с мъка и прецени светлината. Дворчето вече тънеше почти цялото в сянка. Изглежда, беше проспал по-голямата част на следобед. Беше се събудил от тупването на почистените му и излъскани, доколкото това беше възможно, ботуши, които перачката беше пуснала отвисоко на плочите.

Тя остави купа с нагънатите му дрехи, както хубавите, така и парцаливите, на пейката до него.

Като си спомни реакцията на момчето от банята, Казарил попита несмело:

— Дали нямате някоя стаичка, където да се преоблека, госпожа?
— „Насаме“.

Тя кимна сърдечно и го заведе в една скромна спалня в задната част на къщата. Западна светлина се сипваше през малкия прозорец. Казарил разгъна чистото си пране и огледа с неприязън опърпаните дрехи, които беше носил седмици наред. Едно овално огледало на поставка в ъгъла, най-богатата украса на малката стая, реши дилемата му.

Внимателно, след още една благодарствена молитва към духа на покойника, чийто неочакван наследник се беше оказал, той облече чистите тесни памучни панталони, хубавата бродирана риза, кафявата вълнена роба — топла от ютията, макар още да беше влажна по шевовете — и, най-отгоре, черния плащ, който падаше на щедри гънки до глезените му, прошарен с лъскавия сребърен ширит. Дрехите на мъртвия бяха достатъчно дълги, макар и възширочки върху измършавялата фигура на Казарил. Той седна на леглото и пъхна крака в ботушите си, чиито токове се бяха разкривили, а износените им подметки едва ли бяха по-дебели от пергамент. Не се беше виждал в огледало, което да е по-голямо или по-добро от парче излъскана стомана от колко... три години? Това беше от стъкло и можеше да се накланя напред и назад, да показва горната или долната му половина, така че той успя да се огледа от главата до петите.

Отсреща го гледаше непознат. „Богове пет, кога се е прошарила така брадата ми?“ Вдигна треперееща ръка и я докосна, чиста и добре оформена. Поне току-що подстриганата му коса не беше започнала да се отдръпва от челото, не много де. Ако трябваше сам да гадае на какъв прилича в новите си одежди — на търговец, благородник или учен, — най-вероятно би се спрял на последното, при това на някой от онези учени, които си падаха фанатици, с хлътнали очи и леко побъркани. Облеклото трябваше да е допълнено със златни или сребърни медальони, с печати, с хубав колан с вградени скъпоценни камъчета, с масивни пръстени, за да мине за човек от по-горна

прослойка. И все пак свободните дрехи му стояха добре, реши той и поизправи рамене.

Във всеки случай бедният странник беше изчезнал. Във всеки случай... това тук не беше човек, който да се моли за мястото на помощник в кухните на замъка.

Беше планирал да похарчи последните си вайди за легло в някой хан и да се представи пред провинкара на заранта. Размърда се неспокойно — чудеше се дали мълвата за случилото се в банята не е обиколила вече града. И ако щяха да му отказват достъп до всяка почтена къща, където би могъл да се подслони в безопасност...

„Сега, тази вечер. Тръгвай“. Щеше да се качи в замъка и да разбере дали ще го приютят там, или не. „Не ще понеса още една нощ на неизвестност“. Докато още има светлина над града. „Докато още има смелост в сърцето ми“.

Прибра книжлето във вътрешния джоб на плаща, където, изглежда, се бе крило и преди. Остави бедняшките дрехи на куп върху леглото, обърна се и излезе от стаята.

2.

Докато изкачваше последния склон към замъка, Казарил съжали, че няма как да се сдобие с меч. Двамата постови в зелено-черната ливрея на провинкара на Баошия го гледаха спокойно как се приближава невъоръжен, но и без помен от бдителния интерес, който в повечето случаи предвещава уважение. Казарил поздрави единия, със сержантската значка на шапката, като се ограничи със строго, пресметнато кимване. Работелността, която бе упражнявал наум, би подхождала на някоя задна портичка, но не и на тази, особено ако се надяваше да продължи и отвъд нея. Най-малкото, благодарение на перачката, се беше снабдил с правилните имена.

— Добър вечер, сержант. Тук съм да се видя с кастелана на замъка, сер ди Ферей. Аз съм Вълк ди Казарил. — И остави на сержанта да се догажда, навярно погрешно, дали срещата е уговорена предварително.

— По каква работа, сър? — попита сержантът. Учтиво, но без особен интерес.

Раменете на Казарил се изпънаха. Нямаше представа от кой неизползван килер с вехтории в главата му се взе безапелационният му глас, но определено звучеше подходящо:

— По негова работа, сержант.

Сержантът веднага отдаде чест.

— Да, сър. — Кимна на другаря си да поеме поста му и махна на Казарил да го последва през отворената порта. — Оттук, сър. Ще попитам дали кастеланът ще ви приеме.

Сърцето на Казарил се сви при вида на широкия, настлан с калдъръм двор, към който се отваряха портите. Колко ли подметки бе изтъркал, подтичвайки по този калдъръм, да изпълни поредната поръчка на благородното семейство? Надзорникът на пажовете непрекъснато се оплакваше от разходите за обувки, докато провинкаратата не го беше попитала със смях дали би предпочел някой мързелив паж, който вместо обувки да износва дъното на панталоните

си, и ако е така, лесно щяла да му намери няколко, които да му отровят живота.

По всичко личеше, че тя все още ръководи домакинството си с остро око и твърда ръка. Ливреите на гвардейците бяха в отлично състояние, калдъръмът беше идеално изметен, а дребните голи дръвчета, наредени в кащи край главните входове, се кипреха с цветята, покарани от луковиците, насадени в пръстта край стеблата им, цветя, разпукали се ярки и свежи и точно навреме за утрешните празненства по случай Деня на Дъщерята.

Постовият даде знак на Казарил да изчака на една пейка до все още топлата от слънцето стена, а самият той тръгна към страничната врата, водеща към сервизните помещения, където заговори един прислужник, който можеше да извести, а можеше и да не извести кастелана за непознатия посетител. Не беше изминал и половината разстояние до портата, когато другарят му подаде глава и извика:

— Царевната се връща!

Сержантът обърна глава към слугинските помещения и поде вика:

— Царевната се връща! По-живо! — И забърза крачка.

Коняри и слуги се стекоха от различни врати, а откъм портите се чу тропот на конски копита и високи гласове. Под съвсем неподходящите за млади дами, затова пък триумфални подвиквания, през каменните арки влетяха две млади жени, яхнали запотени и опръскани с кал до хълбоците коне.

— Победихме, Теидез! — извика първата през рамо. Беше облечена с жакет за езда от синьо кадифе и вълнена разцепена пола в същия цвят. Косата ѝ се беше измъкнала изпод изкривеното на една страна момичешко дантелено боне и къдриците ѝ, нито руси, нито червени, а по-скоро с нюанса на кехлибар, лъщяха под лъчите на залязващото слънце. Устните ѝ бяха широки и плътни, кожата — бледа, а очите интригуваха с тежките си клепачи, сега присвити от смях. По-високата ѝ другарка — задъхана брюнетка в червено — се ухили и изви снага върху седлото, когато се появи и останалата част от кавалкадата.

Един още по-млад господин, с къс ален жакет с избродирани по предницата сребърни зверове, мина през портата на гърба на още по-впечатляващ кон, лъскавочерен, с вирната копринена опашка. От двете

му страни язدهа двама коняри със застинали лица, а след него — някакъв намусен господин. Косата му беше същата като на... сестра му, най-вероятно, да, точно така, къдрава като нейната и един нюанс по-червена, устата му също беше широка, само че по-нацупена.

— Надбягвахме се до началото на нагорнището, Изел. Не си честна.

Тя изкриви лице към високопоставения си брат, сякаш казваше: „О, колко си досаден!“. После, още преди препъващият се слуга да нагласи пейчицата, с чиято помощ дамите се качваха и слизаха от конете, се плъзна от седлото и скочи на земята.

Тъмнокосата ѝ приятелка също изпревари своето конярче и слезе сама, после му подаде юздите с думите:

— Погрижи се бедните добичета да се поразходят, докато им изсъхне потта, Дени. Много ги пресилихме днес. — Донякъде в противоречие на собствените си думи, тя лепна една целувка по бялото петно върху челото на своя кон и когато той я побутна напомнящо с муцуна, бръкна в джоба си и пъхна нещо вкусно в устата му.

Най-накрая, с няколкоминутно закъснение, в двора се появи и една по-възрастна жена със зачервено лице.

— Изел, Бетриз, по-бавно! Майката и Дъщерята са ми свидетели, не може да яздите през половин Валенда като умопобъркани, момичета!

— Намалихме. Всъщност вече сме спрели — логично отбеляза тъмнокосото момиче. — Не можем да надбягаме езика ти, добричката ми ти, колкото и да се опитваме. И най-бързият кон в Баошия не може да го задмине.

Възрастната жена завъртя очи в отчаяние и изчака конярчето да ѝ подложи пейчицата.

— Баба ви ви купи онова прекрасно бяло муле, царевна, а не сте го яхнали нито веднъж! То би ви подхождало много повече.

— И би било много по-бавно — отвърна ѝ през смях момичето с кехлибарената коса. — Пък и бедният Снежко целия са го излъскали и гривата са му сплели на плитчици за процесията утре. Щях да разбия сърцата на конярите, ако го бях извела на езда в тази кал. Решили са да го държат увит в чаршафи цяла нощ.

Възрастната жена, която едва си поемаше дъх, позволи на конярчето да ѝ помогне със слизането. Отново на собствените си

крака, тя се разтърпка, подритвайки полите си, и протегна явно наболяващия я гръб. Младият господин напусна двора, обграден от рой готови да му услужат слуги, а двете девойки, глухи за безконечното мърморене на придворната си дама, хукнаха да се надбягват до вратата на централната кула. Тя ги последва, като клатеше глава.

Когато стигнаха до вратата, оттам излезе набит мъж на средна възраст в строги черни дрехи и им рече с глас, лишен от гняв, затова пък повече от твърд:

— Бетриз, ако пак те видя да пришпорваш коня си по нанагорницето като днес, ще ти го взема. А ти можеш да използваш прекомерната си енергия, като тичаш след царевната със собствените си крака.

Тя побърза да приклепне в реверанс и измърмори едно уплашено: „Да, папа.“

Кехлибареносото момиче веднага ѝ се притече на помощ:

— Моля ви да извините Бетриз, сер ди Ферей. Вината беше моя. Тя нямаше друг избор, освен да ме следва.

Веждите му помръднаха и той ѝ се поклони леко.

— В такъв случай може би е добре да се замислите, царевна, дали е редно един водач да повлича следовниците си в грешка, когато знае, че самият той ще избегне наказанието.

При тези думи и момичето с кехлибарените коси присви широките си устни. След дълъг поглед изпод мигли също преви колене в намек за реверанс; после двете момичета хлътнаха бързо-бързо във вратата, спестявайки си по-нататъшното конско. Мъжът в черно въздъхна дълбоко. Придворната дама, която крачеше тежко след поверениците си, му кимна с благодарност.

Дори и без тези улики Казарил лесно щеше да познае в мъжа кастелана на замъка по дрънченето на ключовете, закачени на украсения му със сребърни капси колан, и по веригата със знака на службата му около врата. Изправи се моментално, когато мъжът тръгна към него, и рискува с твърде несръчен поклон, който излезе и недостатъчно нисък поради старите сраствания по гърба му.

— Сер ди Ферей? Аз съм Вълк ди Казарил. Моля за аудиенция при вдовстващата провинкара, ако тя... ако тя благоволи. — Гласът му се препъна под смръщения поглед на кастелана.

— Не ви познавам, сър — каза мъжът.

— С милостта на боговете, провинкарата може и да си спомни за мен. Навремето бях паж тук — той махна без определена посока, като слепец, — в замъка. Когато старият провинкар беше още жив. — Май нямаше друго място, което с повече основание да нарече свой дом. Беше неизказано уморен от това да се чувства странник навсякъде.

Сивите вежди се вдигнаха.

— Ще попитам дали провинкарата ще ви приеме.

— Само за това моля. — Само за това смееше да моли. Седна тежко на пейката и преплете пръсти, а кастеланът тръгна назад към централната кула.

След няколко дълги минути, през които слугите го оглеждаха косо на минаване, кастеланът се появи отново и Казарил вдигна очи. Ди Ферей го огледа заинтригувано.

— Нейна милост провинкарата ще ви приеме. Последвайте ме.

Тялото му се беше вдървило от дългото седене на захладняващия въздух и той закуцука, проклинайки куцукането си, след кастелана към вътрешността на замъка. Едва ли се нуждаеше от водач. Вътрешното разположение на замъка се върна от спомените му, все по-ясно с всеки следващ завой. През това преддверие, по плочите в синьо и жълто, нагоре по това стълбище, после по другото, през варосаната вътрешна зала, и накрая стаята при западната стена, която провинкарата открай време предпочиташе по това време на деня заради добрата светлина, необходима на шивачките ѝ, или за четене. Наложил се да се наведе леко на влизане през ниската врата, както никога преди — това, изглежда, беше единствената промяна. „Но промяната не е във вратата“.

— Ето го човека, както наредихте, ваша милост — каза кастеланът, като се въздържа както да потвърди, така и да отхвърли предполагаемата му самоличност.

Вдовстващата провинкара седеше на широк дървен стол, покрит с възглавници заради старите ѝ кости. Облечена беше в строга тъмнозелена рокля, подходяща за високопоставеното ѝ вдовство, но не носеше вдовишко боне, а бе навила сивеещата си коса около главата на плитки, заплетени със зелени панделки и прихванати с красиви фиби. До нея седеше една от придворните ѝ дами, възрастна почти колкото нея и също вдовица, ако се съдеше по облеклото ѝ на посветена

мирянка към Храма. Придворната вдигна поглед от ръкоделието си и огледа Казарил, смръщила недоверчиво вежди.

Молейки се тялото му да не го предаде с някой тик или залитане, Казарил се смъкна на едно коляно пред стола на провинкара и сведе глава в смирен поздрав. Дрехите ѝ ухаеха на лавандула, усещаше се и суховатият мирис на стара жена. Той вдигна очи, дирейки в лицето ѝ някакъв знак, че го е познала. Ако не го познаеше сега, то той наистина щеше да се превърне в никой, и то бързо.

Тя на свой ред впи очи в него и прехапа устни в удивление.

— Богове пет — промълви тихо. — Наистина си ти. Моят мил лорд ди Казарил. Бъди добре дошъл в моя дом. — И му подаде ръка да я целуне.

Той преглътна и едва не се задави, сетне приведе глава над ръката ѝ. Някога тя беше нежна и бяла, ноктите — съвършени и лъскави като перли. Сега кокалчетата изпъкваха, а тънката кожа беше покрита с кафяви петна, макар че ноктите все още бяха така добре поддържани, както когато беше жена в разцвета на силите си. По някакъв начин, нито с най-лекото движение, провинкара не реагира на двете сълзи, които капнаха безпомощно на ръката ѝ, само устните ѝ се извиха лекичко нагоре. Изтегли ръка от неговата и я вдигна да докосне сивите бразди в брадата му.

— Богове, Казарил, нима и аз съм остаряла толкова много?

Той примига бързо, вдигнал очи към нея. Нямаше, нямаше да избухне в сълзи като надвито от емоции дете...

— Много време мина, ваша милост.

— Тц. — Тя поклати глава и го потупа лекичко по бузата. — Тази реплика беше предназначена да ти подсказе какво следва да отговориш — че не съм се променила и на йота. Мислех, че съм те научила как се лъже една дама. Явно не съм се справила добре. Жалко. — С ненакърнено присъствие на духа, тя дръпна ръката си и кимна към компаньонката си. — Нека те представя на моята братовчедка, лейди ди Хюелтар. Теса, това е лорд кастилар ди Казарил.

С периферното си зрение Казарил видя как кастеланът си отдъхна облекчено, как се отпусна, скръсти ръце и облегна рамо на рамката на вратата. Все още на едно коляно, Казарил се поклонил несръчно на посветената и каза:

— Много сте любезна, ваша милост, но тъй като вече не държа Казарил, нито неговата кула, нито бащината си земя, нямам право и на неговата титла.

— Не бъди глупак, кастиларю. — Под шеговития ѝ тон се прокрадна остра нотка. — Скъпият ми провинкар е мъртъв от десет години, но аз бих се погрижила демоните на Копелето да изядат първия човек, осмелил се да оспори титлата ми на провинкара. Имаме онова, което сме в състояние да държим, скъпо момче, и гледаме никога да не ни видят в миг на колебание.

Посветената до нея вкочани неодобрително гръб при тези откровени думи, а може би и заради чувството, което се криеше зад тях. Казарил прецени, че ще е неразумно да посочи, че по право сега титлата се пада на снаха ѝ. Синът ѝ, сегашният провинкар, и неговата съпруга, изглежда, също го смятаха за неразумно.

— За мен вие си оставате добрата дама, която боготворяхме отдалеч, ваша милост — измъкна се Казарил.

— Това беше по-добре — оценяващо кимна тя. — Много по-добре. Допадат ми хората, които не губят самообладание. — Махна на кастелана. — Ди Ферей, придърпай един стол на кастиларя. Както и за себе си — висиш там като някой гарван.

Кастеланът, очевидно свикнал с подобни обръщения, се усмихна и промърмори:

— Разбира се, ваша милост. — После придърпа един резбован стол за Казарил, като измърмори любезно: „Заповядайте, милорд“, а за себе си донесе друг от съседната стая и го постави леко встрани от господарката и нейния гост.

Казарил се изправи и с благодарност отпусна изнуреното си тяло на удобния стол. Сетне попита предпазливо:

— Царевичът и царевната ли бяха двамата младежи, които преди малко видях да се връщат от езда, ваша милост? Не бих ви се натрапил така, ако знаех, че имате такива високи гости. — Не би посмял.

— Не са ми на гости, кастиларю. Засега живеят тук, при мен. Валенда е тих, чист град, а... дъщеря ми не е много добре със здравето. Реши, че ще е най-добре да се оттегли тук след твърде шумния двор в столицата. — Някаква умора мина през очите ѝ.

Богове пет, и лейди Иста ли беше тук? Вдовстващата царина Иста, побърза да се поправи сам Казарил. Когато беше дошъл да служи

в тукашния двор, зелен и глупав като всяко момче на неговата възраст и с неговото положение, Иста, най-малката дъщеря на провинкарата, му се беше струвала пораснала жена, макар да беше само с няколко години по-голяма от него. За щастие, дори на тази си глупава възраст, бе проявил достатъчно здрав разум да не споделя с никого безнадеждната си любов към нея. Уреденият ѝ брак, малко след това, със самия царин Иас — за нея първи, за него втори, — му се беше сторил единствено правилният за нейното положение и красота, въпреки разликата в годините на двамата младоженци. Ранното овдовяване на Иста едва ли беше изненада за някого, макар да се беше случило по-рано от очакваното.

Провинкарата махна нетърпеливо с ръка, сякаш да прогони умората си, и смени темата:

— А с теб какво стана? Последно чух, че си се хванал като конен куриер за провинкара на Гуарида.

— Това беше... преди няколко години, ваша милост.

— Как се озова тук? — Огледа го от главата до петите и свъси вежди. — Къде ти е мечът?

— О, мечът ли... — Ръката му посегна разсеяно към кръста му, където нямаше нито колан, нито меч. — Загубих го при... Когато марш ди Жиронал поведе армията на царин Орико към северното крайбрежие за зимната кампания преди... три?, да, преди три години, ме направи комендант на крепостта Готоргет. После ди Жиронал претърпя онова тежко поражение... девет месеца удържахме крепостта срещу рокнарийските сили. Знаете как стават тези неща. Кълна се, че не остана и един неизяден плъх в Готоргет, когато получихме вест, че ди Жиронал отново е сключил примирие, и ни бе наредено да сложим оръжие, да напуснем крепостта и да я предадем на врага. — Изписа на лицето си кратка, горчива усмивка, а лявата му ръка се сви несъзнателно в скута. — За моя утеха, бях информиран, че крепостта ни е струвала на рокнарийския княз триста хиляди рояла отгоре при пазарлъка за мирния договор. Плюс значително повече през деветте месеца обсада, ако не греша в сметките. — „Недостатъчна утеха, предвид хората, които загинаха там“. — Рокнарийският генерал поиска меча ми. Каза, че ще го окачи в шатрата си да му напомня за мен. Тогава го видях за последен път. След това... — Гласът му, набрал сила при тези спомени, се поколеба. Той се прокашля и подхвана отново: —

Станала беше грешка, объркване някакво. Когато пристигна списъкът с мъжете, които ще бъдат откупени, заедно с раклите, пълни с рояли, моето име го нямаше. Рокнарийският интендант се кълнеше, че няма грешка, защото парите съвпадали с броя на имената, но... трябва да е имало някаква грешка. Всичките ми офицери бяха откупени... Прехвърлиха ме при неоткупените мъже и ни подкараха към Виспинг, където ни продадоха на рокнарийските корсари като роби за галерите.

Провинкарата си пое шумно въздух. Кастеланът, който се бе навеждал все по-напред по време на разказа, избухна възмутено:

— Но вие със сигурност сте протестирали!

— О, богове пет, протестирах. Протестирах по целия път до Виспинг. Протестирах и докато ме влачеха по подвижното мостче и ме оковаха към греблото ми. Продължих да протестирам и когато отплавахме, а после... после се научих да не го правя. — Усмихна се отново. Беше като да си е надянал клоунска маска. За щастие, никой не се възползва от тази неуспешна заблуда.

— Прехвърляха ме от един кораб на друг в продължение на... на много време. — Деветнайсет месеца и осем дни, беше ги преброил покъсно. Преди това не беше в състояние да различи един ден от друг. — После извадих голям късмет, защото галерата ни се натъкна на флотилия на ибрийския царин, бяха излезли на учебни маневри в открито море. Ибрийските доброволци определено гребяха по-добре от нас и скоро ни настигнаха.

Двама мъже бяха обезглавени на греблата си от все по-отчаяните рокнарийци, задето нарочно — или случайно — объркваха ритъма. Единият бе седял до Казарил, бяха гребали на една пейка много месеци. Устата му се беше напълнила с изригналата кръв. И досега можеше да усети вкуса ѝ, направеше ли грешката да си спомни за това. И в момента го усещаше. След като превзеха корсарския кораб, ибрийците влачиха рокнарийците във водата, някои от тях все още полуживи, завързани за кила на кораба с въжета от собствените им вътрешности, царско угощение за големите риби. Някои от освободените роби бяха помогнали в гребането, по свое желание. Казарил не беше сред тях и не защото не желаше. Последното бичуване беше толкова жестоко, че капитанът на рокнарийската галера нямаше да умува още дълго, преди да го хвърли през борда като

безполезен товар. Затова просто седеше на ибрийската палуба, разтърсван от мускулни спазми и мъчителни ридания.

— Добрите ибрийци ме свалиха в Загосур, където се възстановявах няколко месеца. Знаете какво става, когато човек се освободи от продължителен натиск. Става... като дете. — Усмихна се извинително на всички в стаята. За него възстановяването се беше изразило в колапс и треска, докато гърбът му не заздравя поне отчасти. После дизентерия, след нея — малария. И през цялото време — пристъпи на неутешим плач. Разплакваше се, когато някой от дяконите му донесеше вечеря. Когато слънцето изгряваше. И когато залязваше. Когато някоя котка го стреснеше. Когато го водеха до леглото. Или по всяко време, без определена причина. — В храмовата болница на Майчиното милосърдие се погрижиха за мен. Когато се почувствах малко по-добре — когато пристъпите на плач се бяха разрешили и дяконите решиха, че не е луд, а страда от обикновено нервно разстройство, — ми дадоха малко пари и тръгнах пеша за насам. Пътувах три седмици.

В стаята цареше гробовно мълчание.

Вдигна очи и видя, че устните на провинкарата са побелели от гняв. Празният му стомах се сви ужасено.

— Само за това място се сетих! — побърза да се извини той. — Съжалявам. Съжалявам.

Кастеланът издиша шумно и се облегна назад, без да сваля погледа си от Казарил. Придворната дама го гледаше с широко отворени очи.

С треперещ глас провинкарата заяви:

— Ти си кастиларят на Казарил. Трябвало е да ти дадат кон. Трябвало е да ти дадат ескорт.

Казарил размаха уплашено ръце.

— Не, не, милейди! Беше... беше достатъчно. — Е, почти. Осъзна, след като примигна объркано няколко пъти, че гневът ѝ не е насочен към него. „Ооо!“ Гърлото му се стегна и стаята се размаза пред погледа му. „Не, пак ли, точно тук ли...“ Продължи бързешката: — Желанието ми бе да се поставя на вашите услуги, милейди, стига да сметнете, че мога да ви бъда някак полезен. Признавам, че... не мога да върша много неща. Засега.

Провинкарата се облегна назад, опря брадичка на ръката си и го огледа замислено. След мъничко рече:

— Ти свиреше много хубаво на лютня, когато беше паж тук.

— Тъъ... — изграчи Казарил и мазолестите му ръце самоволно направиха опит да се скрият една друга. Той се усмихна извинително за пореден път и ги положи с дланите нагоре върху коленете си.

— Едва ли ще мога да свиря сега, милейди.

Тя се наведе напред. Погледът ѝ се спря за миг на осакатената му лява ръка.

— Разбирам. — Облегна се отново назад, издаде замислено устни. — Помня, че изчете всички книги в библиотеката на съпруга ми. Главният библиотекар непрекъснато се оплакваше от теб. Казах му да те остави на мира. Искаше да ставаш поет, ако си спомням добре.

Казарил не беше сигурен дали сега дясната му ръка ще може да се свие около писалка.

— Вярвам, че на Шалион му бе спестена немалко лоша поезия, когато заминах на война.

Тя вдигна рамене.

— Хайде, хайде, кастилярю, трудна задача ми поставяш с молбата си за служба. Не съм сигурна, че Валенда разполага с толкова постове, колкото би могъл да заемеш. Бил си придворен, капитан, комендант на крепост, куриер...

— Не съм бил придворен още отпреди царин Иас да умре, милейди. А като капитан... помогнах да изгубим битката при Далус. — И гни близо година в занданите на царство Бражар по този повод. — Като комендант, ами, крепостта ми падна. Когато бях куриер, едва не ме обесиха за шпионство. На два пъти. — Замисли се. „А три пъти ме изтезаваха, въпреки че се водеха преговори“. — Сега... сега, ами, знам да гребя. Мога да готвя и плъх по пет начина.

„Всъщност в момента не бих отказал подобно блюдо, дори напротив“.

Нямаше представа какво е прочела тя на лицето му, знаеше само, че острите ѝ стари очи стигаха надълбоко. Може да бе прочела изтощение, но лично той се надяваше да е видяла глад. Почти сигурен беше, че е видяла глад, защото, ако не друго, тя се усмихна криво.

— Тогава ела да вечеряш с нас, кастилярю, макар да се боя, че готвачът ни не може да ти предложи плъх. Не им е сезонът в мирна

Валенда. Ще обмисля молбата ти.

Той кимна с мълчалива благодарност, защото нямаше вяра на гласа си.

Понеже още беше зима, основното хранене в замъка беше изтеглено по обедно време, а ястията се поднасяха в голямата зала. Вечерята беше лека и се състоеше, поради икономичността на провинкарата, от останалите от обяда хляб и меса, а поради гордостта ѝ — само от най-добрите от тях, подкрепени с щедри количества от превъзходните ѝ вина. В жежкия пек на високоравнинното лято биваше обратното — обядът беше лек, а основното ядене се поднасяше след падането на нощта, когато баошианците от всички прослойки се прибираха в прохладата на вътрешните си дворове да се нахранят под светлината на фенери.

На трапезата седнаха само осмина, в една уютна стая в новата сграда близо до кухните. Провинкарата седна на централното място, а Казарил бе поканен да заеме почетното място от дясната ѝ страна. Казарил се постресна, когато разбра, че царевна Изел ще седи от другата му страна, а царевич Теидез — срещу нея. Царевичът обаче реши да убие времето, докато всички се настанят, като замерва с хлебни топчета как си — маневра, строго порицана от баба му, — и така, без да иска, даде възможност на Казарил да възвърне самообладанието си. Отмъстителното пламъче в очите на царевната, прецени Казарил, не се реализира в нещо по-сериозно само благодарение на Бетриз, която седеше малко по-нататък от другата страна на масата и навреме отклони вниманието на приятелката си.

Лейди Бетриз му се усмихна през масата с дружелюбно любопитство, при което на бузата ѝ цъфна малка трапчинка, и изглежда, се канеше да го заговори, но тъкмо в този момент се появи прислужник с купа вода, в която да си оплакнат ръцете. Топлата вода беше ароматизирана с върбинка. Ръцете на Казарил трепереха, когато ги вдигна да ги потопи в купата и после да ги изтрие в пешкира от фин лен, слабост, която той побърза да прикрие, пъхайки ги в скута си под масата. Столът срещу него остана празен.

Казарил кимна към него и попита плахо провинкарата:

— Вдовстващата царица ще се присъедини ли към нас, ваша милост?

Устните ѝ се стиснаха в черта.

— За жалост, Иста не се чувства много добре тази вечер. Тя... обикновено се храни в стаята си.

Казарил потисна тревогата си и реши по-късно да попита някой друг какво точно тормози майката на царевната и царевича. Краткият и далеч неизчерпателен отговор говореше за нещо хронично, продължително или твърде болезнено, въобще нещо, за което не се говори. Отдавнашното ѝ вдовство беше спестило на Иста опасностите на нови раждания, които бяха проклятието на младите жени, но пък съществуваха и всички онези страховити женски болести, от които страдаха жените в зряла възраст... Като втора съпруга на царин Иас, Иста го беше взела в средната му възраст, когато неговият син и наследник Орико беше вече мъж. През малкото време, което беше прекарал в двора на Шалион, преди години, Казарил я бе наблюдавал от дискретно разстояние — беше му се сторила щастлива, а царинът я гледаше като писано яйце, поне в началото на брака им. Обожавал бе и прощъпалчето Изел, както и Теидез, тогава съвсем мъничко бебе, което дойката разнасяше насам-натам в прегръдките си.

Щастието им бе помрачено по време на злощастната трагедия с измяната на лорд ди Лютез, която, според повечето наблюдатели, бе ускорила смъртта на дълбоко натъжения застаряващ царин. Казарил нямаше как да не се запита дали в болестта, която явно бе прогонила царица Иста от двора на заварения ѝ син, няма и някакъв политически елемент. Но ако съдеше по мълвата, новият царин Орико се беше отнасял с уважение към втората си майка и питаеше обич към природените си брат и сестра.

Казарил се прокашля, за да прикрие куркането на празния си стомах, и насочи вниманието си към преподавателя на царевича, настанен в далечния край на масата, от другата страна на лейди Бетриз. С царствено кимване провинкара го подкани да почне молитвата към Светото семейство за благословия над предстоящата вечеря. Казарил се надяваше да е непосредствено предстояща. Мистерията на празния стол се разбули, когато кастеланът на замъка, сер ди Ферей, се появи забързано, извини се за закъснението си и зае празното място.

— Задържа ме свещеният от ордена на Копелето — обясни той, докато прислугата сервираше хляба, месото и сушените плодове.

Казарил, който с мъка се удържаше да не се нахвърли на храната като изгладняло куче, издаде любезно заинтригуван звук и отхапа с наслаждение.

— Рядко надъхан и многословен млад човек — поясни ди Ферей.

— Какво иска този път? — попита провинкарата. — Още дарения за сиропиталището? Миналата седмица изпратихме цял товар. Слугите в замъка дадоха всичките си стари дрехи.

— Кърмачки — каза ди Ферей; вече дъвчеше.

Провинкарата изсумтя:

— Не от моите хора, надявам се!

— Не, но помоли да им кажа, че храмът търси кърмачки. Надява се някой да има родственица, която да се трогне и да откликне на благочестивата кауза. Миналата седмица са подхвърлили още едно новородено при задната им врата, а той смята, че ще има и още. Явно сега им е сезонът.

Орденът на Копелето, според логиката на своята теология, определяше нежеланите раждания като едно от извънсезонните неща, които бяха под защитата на техния бог — включително копелетата, съвсем естествено, както и децата, твърде рано останали без родители. Приютите за подхвърлени деца и сиропиталищата бяха една от основните грижи на ордена. Като цяло, Казарил смяташе, че един бог, за който се твърди, че командва легиони от демони, не би трябвало да среща толкова затруднения при набирането на средства и дарения за добрите си дела.

Казарил внимателно разреци виното си с вода, което си беше чисто престъпление предвид качеството на напитката, но при празния му стомах, неразреденото вино би го ударило право в главата. Провинкарката му кимна одобрително, но после влезе в спор на същата тема с братовчедка си и излезе отчасти победител, като си извоюва половин чаша неразредено вино.

Сер ди Ферей продължи:

— Свещеният ми разказа и нещо интересно. Познайте кой е починал снощи.

— Кой, папа? — услужливо попита лейди Бетриз.

— Сер ди Наоза, известният дуелист.

Името беше непознато за Казарил, но провинкарата изсумтя:

— Време му беше. Ужасен човек. Аз категорично отказах да го приема, макар че сигурно са се намерили глупаци, които да го направят. Да не би най-накрая да е подценил някоя своя жертва — тоест противник?

— Точно тук стигаме до интересната част. Очевидно е бил покосен от магия за смърт. — Като добър разказвач, ди Ферей отпи от виното си, докато сътрапезниците си шушукаха потресено. Казарил застина, несдъвкал хапката си.

— Храмът ще се опита ли да разбули мистерията? — попита царевна Изел.

— Никаква мистерия няма, по-скоро голяма трагедия, доколкото разбрах. Преди близо година ди Наоза се сдърпал на улицата с единствения син на някакъв търговец на вълна от провинцията и кавгата завършила по обичайния начин. Е, ди Наоза твърдял, че било дуел, но според очевидците си било чиста проба убийство. Незнайно как обаче не открили нито един от тях да свидетелства, когато бащата на момчето се опитал да изправи ди Наоза пред съда. Според слуховете имало някакви съмнения и в неподкупността на съдията.

Провинкарата цъкна с език. Казарил събра смелост да преглътне и да каже:

— И какво станало по-нататък?

Насърченият кастелан продължи:

— Търговецът бил вдовец, а момчето му било не само единствен син, а и единствено дете. На всичкото отгоре скоро щяло да се жени. Магията за смърт е гадна работа, вярно, но не мога да не изпитам съчувствие към бедния търговец. Е, всъщност богат търговец, предполагам, но вече твърде стар, за да се обучава тепърва в изкуството на шпагата, при това на висотата, необходима, за да се изправи срещу някой като ди Наоза. Така че прибягнал до единствения според него начин. Прекарал следващата година в изучаване на черните изкуства — къде е намерил необходимите сведения е загадка за Храма, между другото, — като изцяло зарязал търговията, така ми казаха, — а после, снощи, отишъл в една изоставена мелница на около седем мили от Валенда и се опитал да призове демон. И, Копелето ми е свидетел, уснял! Трупът му бил открит там днес сутринта.

Бащата на зимата беше богът на навременната смърт и на справедливостта, но в добавка на всички други бедствия под негово владение, Копелето беше бог и на екзекуторите. Както и на цял куп други мръсни професии. „Изглежда, търговецът е потропал на подходящия дюкян за своето чудо“. Книжлето в джоба на Казарил внезапно натеза като камък, но усещането, че ще прогори плата и ще избухне в пламъци, бе плод само и единствено на въображението му.

— Аз обаче въобще не му съчувствам — отсече царевич Теидез. — Постъпил е като страхливец!

— Така е, но какво друго може да се очаква от един търговец? — отбеляза преподавателят му от края на масата. — Мъжете от неговата класа не са възпитани в кодекса на честта, с който е закърмен всеки истински джентълмен.

— И все пак е толкова тъжно — възрази Изел. — За сина, който щял да се жени, имам предвид.

Теидез изсумтя.

— Момичешки глупости. Само за женитби мислите. Кое обаче е по-голяма загуба за царството? Някакъв алчен търговец на вълна или един опитен с меча мъж? Всеки изкусен дуелист трябва да е добър войник за царица!

— Моят опит показва друго — сухо изрече Казарил.

— Какво имате предвид? — веднага го предизвика Теидез.

Казарил промълви смутено:

— Извинете ме. Нямах право да се обаждам.

— Каква е разликата? — настоя Теидез.

Провинкарата потропа с пръст по покривката и го изгледа с непроницаем поглед.

— Изясни се, кастиларю.

Казарил вдигна рамене и се поклони леко и извинително на момчето.

— Разликата, царевич, е, че добрият войник убива враговете ви, а добрият дуелист — съюзниците ви. Оставям на вас да прецените кого от двамата би предпочел да има в своя лагер един мъдър пълководец.

— Ооо — проточи Теидез. И замълча замислен.

По всичко личеше, че не се налага спешно да предаде на съответните власти книжлето на търговеца, а нямаше и да е трудно. Можеше още утре да издири тукашния свещен към храма на Светото

семейство и да му го връчи, а той да го предаде нататък. Някой трябваше и да го разшифрова — за повечето хора подобна задача изглеждаше трудна или отегчителна, но за Казарил би била начин да се разсее и да си отпочине. Зачуди се дали не е редно да предложи услугите си. Вдигна ръка да докосне меката вълна на робата си над вътрешния джоб. Сега беше доволен, че е казал молитва за човека, преди да го предадат на набързо стъкмената му погребална клада.

Бетриз смръщи тъмните си вежди и попита:

— Кой е бил съдията, папа?

Ди Ферей се поколеба за миг, после сви рамене.

— Почитаемият Вресе.

— Ааа — рече провинкарата. — Той значи. — Носът ѝ се набръчка, сякаш бе доловил неприятна миризма.

— Да не би дуелистът да го е заплашил? — попита царевна Изел. — Не е ли трябвало... не е ли могъл да поиска помощ или да нареди да арестуват ди Наоза?

— Не ми се вярва дори ди Наоза да е проявил глупостта да заплаши един съдия — каза ди Ферей. — Макар най-вероятно да е взел страха на свидетелите. Колкото до Вресе, той, хм, навярно е бил обработен по по-миролюбив начин. — Лапна залък хляб и потри палец и показалец, имитирайки човек, който потрива монета.

— Ако съдията си беше свършил работата както трябва, честно и храбро, търговецът никога не би бил принуден да прибегне до магия за смърт — бавно рече Изел. — Двама души са мъртви и прокълнати, а е можел да бъде само един... и дори да го бяха екзекутирали, ди Наоза може би е щял да има време да очисти душата си, преди да се изправи пред боговете. Щом всички знаят какво се е случило, защо този човек още е съдия? Бабо, ти не можеш ли да направиш нещо по въпроса?

Провинкарата стисна устни.

— Назначаването на съдии не влиза в правомощията ми, скъпа. Нито отстраняването им. В противен случай гилдията им щеше да е много по-добре управлявана, уверявам те. — Отпи от виното си и като видя смръщения поглед на внучка си, добави: — Имам големи привилегии в Баошия, дете. Но нямам голяма власт.

Изел погледна към Теидез, после към Казарил, преди да повтори със сериозен тон въпроса на брат си:

— Каква е разликата?

— Едното е правото да управляваш — и задължението да защитаваш! Другото е правото да получаваш защита — отговори провинкарата. — Уви, разликата между провинкара и провинкарата е много по-голяма от едната буква в повече.

Теидез подсмръкна самодоволно.

— О, значи като разликата между царевич и царевна?

Изел се обърна към него и вдигна вежди.

— Така ли? И как предлагаш да се отървем от един корумпиран съдия... привилегировано момченце?

— Достатъчно, деца — строго се намеси провинкарата с тон, който може да се чуе от устата на всяка баба. Казарил прикри усмивката си. В замъка поне провинкарата управляваше, и още как, по правилата на кодекс, по-стар от този на Шалион. Царството ѝ беше малко, но достатъчно.

Разговорът продължи с не така мрачни теми. Прислугата поднесе кексове, сирена и вино от Бражар. Казарил се беше нахранил до насита, или поне така се надяваше тайничко. Ако в най-скоро време не спреше да се тъпче, щеше да му стане лошо. Но златистото десертно вино едва не го докара до сълзи, както си седеше на масата. Него го изпи неразредено, макар че успя да се ограничи до една-единствена чаша.

В края на вечерята отново прочетоха молитва и преподавателят на Теидез го повлече да продължат заниманията си. Изел и Бетриз бяха отпратени при ръкоделията си. Момичетата изхвъркнаха тичешком от залата, последвани значително по-бавно от ди Ферей.

— Те наистина ли ще седнат да бродират? — попита Казарил провинкарата, загледан в изнизващите се през вратата развени поли.

— Клюкарстват и се кискат, докато ми надуют главата, но иначе наистина са много сръчни с иглата — отвърна тя и сви неодобрително устни, но пък в очите ѝ проблесна топло пламъче.

— Внучка ви е прекрасна млада дама.

— За мъжете на определена възраст, Казарил, всички млади дами започват да изглеждат прекрасни. Това е първият симптом на старческото оглупяване.

— Така е, милейди. — Устните му се извиха нагоре.

— Взе здравето на две гувернантки и изглежда, е решила да съсипе и третата, като слушам как се оплаква от нея горката жена. Но

пък... — хапливият глас на провинкара омокна — момичето трябва да бъде силно. Един ден неминуемо ще я отпратят далеч от мен. И вече няма да съм в състояние да ѝ помагам... да я защитавам...

Една привлекателна млада царевна беше пионка, а не играч в политическия живот на Шалион. Цената ѝ щеше да е висока, но една политически и финансово изгодна женитба може и да не се окажеше успешна в по-личен аспект. Вдовстващата провинкара беше извадила късмет в личния си живот, но през всичките тези години без съмнение бе ставала свидетел на не една и две по-различни съдби, сполетели жените с високо обществено положение. Дали Изел нямаше да я отпратят в далечната Дартака? Или пък да я омъжат за някой братовчед от царското семейство на Бражар? Да не дават боговете да я разменят като част от поредния пазарлък с рокнариците при поредното временно примирие и да я заточат на Архипелага.

Провинкара го изгледа косо на щедрата светлина на свещниците, които предпочиташе открай време.

— На колко години си сега, кастилярю? Ако не се лъжа, беше на тринайсетина, когато баща ти те прати да служиш на скъпия ми съпруг.

— Долу-горе на толкова, да, ваша милост. На трийсет и пет съм.

— Ха. В такъв случай трябва да обръснеш това ужасно нещо, дето е порасло по лицето ти. Прави те да изглеждаш с петнайсет години по-стар.

Казарил се замисли дали да не отвърне с някоя остроумна забележка, например, че разходките с рокнарийски галери действат състаряващо, но още не беше в състояние да се шегува с това. Вместо това каза:

— Надявам се да не съм подразнил царевича с необмислените си приказки, милейди.

— Всъщност смятам, че дори накара младия Теидез да спре и да се замисли. Кое то не се случва често. — Тя потропа с тънките си пръсти по покривката, после пресуши последните глътки от малката си винена чаша. Остави я на масата и добави: — Не знам в коя пълна с бълхи странноприемница си отседнал в града, кастилярю, но най-добре ще е да пратя един паж да ти донесе нещата. Тази нощ ще останеш тук.

— Благодаря ви, ваша милост. Приемам с признателност. — „И с нещо повече от готовност“. Слава на боговете, по пет пъти на всеки от

петимата, бяха го прибрали, пък макар и временно. Поколеба се смутен. — Но, въз... не се налага да притеснявате пажа си.

Тя вдигна въпросително вежди.

— На пажовете това им е работата. Както навярно си спомняш.

— Да, но... — той се усмихна едва-едва и махна към себе си, — това са ми всичките неща.

И побърза да добави, видял болката в очите ѝ:

— Имах и по-малко, когато ме свалиха от ибрийската галера в Загосур. — Беше облечен в скъсани и втвърдени от мръсотия панталони до коленете, и в струпей. Дяконите бяха изгорили дрипата при първа възможност.

— В такъв случай пажът ми — рече с овладян глас провинкарката, като все така го гледаше право в очите, — ще те изпрати до стаята ти. Милорд кастиларю.

И добави, като понечи да стане, при което братовчедка ѝ скочи да ѝ помогне:

— Ще говорим пак утре.

Стаята се намирал в старата кула и беше запазена за почетни гости, повече заради факта, че там бяха преспивали неколцина известни царини, отколкото заради някакви особени удобства. Самият Казарил стотици пъти бе обслужвал гостите, настанени там. Леглото беше с три матрака — един сламен, един с пера и един с пух, — чаршафите бяха от най-фин лен, а юрганът беше дело на дамите от замъка. Още преди да си е тръгнал пажът, се появиха две млади слугини, понесли вода за миене, друга за пиене, пешкири, сапун, клечка за почистване на зъби, както и бродирана нощница, шапчица и пантофи. Казарил се беше канил да спи, облечен с ризата на мъртвеца.

Беше твърде много и бе дошло твърде внезапно. Казарил седна на ръба на леглото с нощницата в ръце и избухна в раздиращи хлипове. Преглътна с мъка и даде знак на смутените слугини и пажа да го оставят сам.

— Какво му стана? — чу гласа на едната прислужница, докато стъпките им заглъхваха по коридора, и сълзите се застичаха към гърлото му.

Пажът отвърна с отвращение:

— Сигурно е луд, ако питаш мен.

След кратка пауза гласът на прислужницата пак достигна до слуха му:

— Е, значи ще се впише идеално тук, нали така...

3.

Звучите на раздвижващия се замък — подвиквания откъм вътрешния двор, далечно тракане на посуда — събудиха Казарил в предутринния здрач. Той отвори стреснато очи, обзет от моментно объркване, но утешителната прегръдка на пухеното легло го унесе в спокойна дрямка. Не лежеше на твърда пейка. Не се движеше нагоре-надолу. Не се движеше въобще, о, богове пет, това се казваше истински рай. И такава топлина обгръщаше възлите по гърба му...

Празненствата за Деня на Дъщерята щяха да продължат от зори до здрач. Би могъл да се излежава мързеливо в леглото, докато всичко живо в замъка се изнесе на процесията, и да стане чак по обяд. Да се поразходи незабелязан и да се попече на слънце заедно с домашните котки. Когато огладнееше, можеше да се възползва от уменията, придобити като паж — тогава знаеше как да си изкрънка от готвачката нещо допълнително...

Отсечено почукване по вратата прекъсна тези му приятни размишления. Казарил подскочи, после се успокои, чул гласа на лейди Бетриз:

— Милорд ди Казарил? Буден ли сте? Кастиларю?

— Един момент, милейди — извика на свой ред Казарил. Претърколи се до ръба на леглото и се откъсна неохотно от любовната прегръдка на дюшека. Тъканата черга на пода спаси босите му стъпала от пощипването на студените каменни плочи. Той приглади щедрите ленени дипли на нощницата си надолу, замъкна се до вратата и я отвори, колкото да подаде нос.

— Да?

Тя стоеше в коридора със свещ в стъклен фенер в едната ръка и нагъната платнена материя, кожени каишки и нещо дрънчащо, пъхнати неудобно под другата ѝ мишница. Беше вече облечена за празничния ден в синя рокля и бяла пелерина, която се диплеше от раменете до глезените ѝ. Тъмната ѝ коса беше сплетена с цветя и навита около

главата. Каdifените ѝ кафяви очи просветваха весело на светлината на свещта и Казарил нямаше как да не ѝ се усмихне в отговор.

— Нейна милост провинкарата ви поздравява с Деня на Дъщерята — обяви тя и Казарил отскочи стреснато назад, когато младата жена отвори решително вратата с крак. Вмъкна се с товара си в стаята, връчи му фенера с едно: „Я подръжете това за малко“ и тръсна останалите партакеша в края на леглото — куп дрехи в синьо и бяло, плюс меч с колан. Казарил остави свещта на раклата до долната табла на кревата. — Праща ви тези дрехи и, ако желаете, ви кани да се присъедините към останалите в залата на предците за сутрешната молитва. След което ще седнем на закуска, която и сам сте знаели къде се сервира, така каза тя.

— И наистина е така, милейди.

— Всъщност аз помолих папа за меч. Този му е вторият по хубост. Каза, че за него ще е чест да ви го заеме. — Тя го огледа с жив интерес. — Вярно ли е, че сте участвали в последната война?

— Тъъ... в коя по-точно?

— Участвали сте в повече от една? — Очите ѝ се ококориха, после се свиха до тънки процепчета.

„Във всички от последните седемнайсет години, ако не се лъжа“. Е, не съвсем. Най-последната неуспешна кампания срещу Ибра беше проспал в занданите на Бражар, пропуснал беше и онази глупава експедиция, пратена от царина в подкрепа на Дартака, защото по същото време беше зает да понася изобретателните изтезания на рокнарийския генерал, с когото провинкарът на Гуарида се бе спазарил така неумело. Като оставим настрана тези двете, май нямаше друго поражение през последните десетина години, което да беше пропуснал.

— Участвах в някоя и друга през годините — уклончиво отговори той. После внезапно и с ужас осъзна, че единствено тънкият ленен плат дели голотата му от девичите ѝ очи. Потръпна вътрешно, стисна ръце пред корема си и се усмихна едва-едва.

— О — възкликна тихичко момичето, забелязало жеста му. — Притесних ли ви? Папа все казва, че войниците не знаели що е срам, понеже живеели заедно на бойното поле.

Върна поглед на лицето му, което се беше сгорещило. Казарил успя да изрече:

— Притесних се за вашата скромност, милейди.

— Нищо ѝ няма на скромността ми — жизнерадостно рече тя.

И не си тръгна.

Той кимна към купа дрехи.

— Не исках да се натрапвам на семейството по време на празненствата. Сигурна ли сте, че...

Тя стисна сериозно ръце и вложи още убедителност в погледа си.

— Трябва да дойдете на процесията и абсолютно, задължително, *непременно* трябва да дойдете в храма за даряването по случай Деня на Дъщерята. Тази година царевна Изел ще играе ролята на Пролетната дама. — И се повдигна на пръсти, за да подчертае настойчивостта си.

Казарил се усмихна глуповато.

— Ами добре, щом казвате. — Как да устои на цялото това радостно нетърпение? Царевна Изел трябва да караше шестнайсетата си година. Зачуди се на колко ли години е лейди Бетриз. „Твърде млада за теб, старче“. Но нищо не пречеше да я гледа с чисто естетическо наслаждение и да благодари на богинята за даровете ѝ от младост, красота и жизненост във всичките им проявления. Проявления, които разкрасяваха света като цветя.

— Освен това — подсигури се лейди Бетриз, — провинкарата изрично заръча да дойдете.

Казарил се възползва от възможността да запали свещта си от нейната и, като един вид намек, че е време момичето да си тръгне и да го остави да се облече, ѝ бутна фенера в ръцете. Удвоената светлина, която правеше нея още по-прекрасна, без съмнение имаше обратния ефект върху него. Тъкмо се беше обърнала да си ходи, когато Казарил се сети да зададе въпроса, който снощи бе останал без отговор.

— Минутка, милейди...

Тя се обърна, ококорила любопитно очи.

— Не исках да притеснявам провинкарата, нито да питам пред царевната и царевича, но от какво страда царина Иста? Не бих искал да кажа или да направя нещо нередно от незнание...

Светлината в очите ѝ помръкна. Тя сви рамене.

— Тя е... уморена. И е зле с нервите. Нищо повече. Надяваме се, че ще се почувства по-добре със затоплянето на времето. През лятото винаги изглежда по-добре.

— Откога живее при майка си?

— Вече шест години, сър. — Момичето приклепна в кратък реверанс. — Трябва да вървя при царевна Изел. Не закъснявайте, кастилярю! — Трапчинката ѝ му намигна отново с поредната усмивка и лейди Бетриз се изниза на бегом от стаята.

Не можеше да си представи, че тази млада дама би закъсняла закъдето и да било. Енергията ѝ внушаваше страхопочитание. Като клатеше глава, макар че усмивката, с която го беше заразила, още се бавеше на устните му, Казарил се обърна да огледа новата проява на щедрост.

Определено се придвижваше нагоре по стълбицата на дрехите втора употреба. Туниката беше от син копринен брокат, панталоните — от тежък тъмносин лен, а дългият до коленете плащ беше от бяла вълна, всичките чисти, а дребните поправки и петънца почти не си личаха — навярно омалялата празнична премяна на ди Ферей или дори нещо от скатаните дрехи на покойния провинкар. Показаха се широчки, но пък това беше простимо предвид обстоятелствата. С познатата, но позабравена тежест на меча на левия си хълбок, Казарил излезе бързо от кулата и тръгна през двора към залата на предците.

Въздухът беше студен и влажен, а калдъръмът в двора се хлъзгаше под тънките подметки на ботушите му. Няколко звезди още се бавеха на небето. Казарил отвори внимателно голямата дървена врата към залата и надникна. Свещи, хора, закъснял ли беше? Вмъкна се вътре и очите му се нагодиха към слабото осветление.

Не беше закъснял, напротив, подранил беше. Пред малките възпоменателни семейни дъсчици в предната част на помещението трепкаха няколко наполовина догорели стари свещи. Две увити с шалове жени седяха на първата скамейка и наблюдаваха трета.

Вдовстващата царина Иста се беше проснала на пода пред олтара, застинала в смирена молитва, с разперени встрани ръце. Пръстите ѝ се свиваха и разпускаха, ноктите ѝ бяха изгризани до кръв. Полите на нощницата и диплите на шала лежаха разбъркани наоколо ѝ. Дългите кичури къдрава коса, някога руси, сега потъмнели от възрастта, лежаха разперени около главата ѝ като ветрило. За миг Казарил се зачуди дали не е заспала, така неподвижно лежеше. Но очите на бледото ѝ лице, обърнато настрани и положено направо на пода, бяха отворени, сиви и немигащи, пълни с непролети сълзи.

Беше лице, поразено от най-дълбока скръб, и напоси на Казарил за други лица, които бе виждал — на мъже, пречупени не само в тяло, но и в душа от затвора или от ужасите на галерите. Или за неговото собствено, чието смъртно отражение бе видял в едно огледало от излъскана стомана в Майчината болница в Ибра, когато дяконите бяха обръснали безчувствените му страни и го бяха насърчили да се огледа с надеждата да му вдъхнат кураж. В същото време беше повече от сигурен, че царината не се е приближавала до тъмница през живота си, гърбът ѝ не се е гърчил под злостното ухапване на бича, нито, най-вероятно, се е присвивала пред юмрука на разгневен мъж. „Какво тогава?“ Стоеше неподвижен, с полуотворени уста, без да смее да проговори.

Вратата зад него изскърца, чу се шумолене и когато той се обърна, видя вдовстващата провинкара и братовчедка ѝ да се вмъкват в залата. Тя го погледна и вдигна вежда на минаване, на което той отговори с вдървен поклон. Придворните дами на царината се стреснаха, станаха и приклегнаха в призрачни реверанси.

Провинкарата мина по пътеката между скамейките и сведе поглед към дъщеря си. Лицето ѝ бе като от камък.

— О, богове. Откога лежи тук?

Една от придворните отново се поклони.

— Стана посред нощ, ваша милост. Решихме, че ще е по-добре да я оставим да слезе тук, отколкото да я задържим насила. Както ни наредихте...

— Да, да. — Провинкарата махна нетърпеливо да сложи край на извиненията. — Спала ли е въобще?

— Може би час или два, милейди.

Провинкарата въздъхна и клекна до дъщеря си. Гласът ѝ беше нежен, без следа от обичайния сарказъм, и сега за пръв път Казарил чу в него истинската ѝ възраст.

— Иста, сърце мое. Стани и се върни в леглото. Други ще поемат молитвите днес.

Устните на просналата се жена помръднаха два пъти, преди да се чуят прошепнатите думи:

— Ако боговете чуват. Ако чуват, не ми говорят. Лицата им са отвърнати от мен, майко.

Старата жена почти несръчно погали косата ѝ.

— Други ще се молят днес. Ще запалим нови свещи и ще опитаме отново. Нека дамите ти ти помогнат да си легнеш. Ставай, хайде.

Царината подсмръкна, примигна и неохотно се изправи. По знак на провинкаратата придворните дами побързаха да изведат царината от залата, като събираха шаловите, свлекли се от раменете ѝ на пода. Казарил се вгледа тревожно в лицето ѝ, докато минаваше край него, но не откри признаци на изтощителна болест — нито кожата, нито очите ѝ бяха с жълтеникав оттенък, тялото ѝ не изглеждаше измършавяло. Не беше сигурен, че тя изобщо го забеляза, а и да беше, по нищо не пролича да го е познала. Е, защо ли и да го помни, един от многото пажове, извървели се през годините в двора на Баошия.

Главата на провинкаратата се обърна назад, когато вратата се затвори след дъщеря ѝ. Казарил беше достатъчно близо, за да чуе тихата ѝ въздишка.

Поклони ѝ се по-дълбоко.

— Благодаря ви за празничните дрехи, ваша милост. Ако... — Той се поколеба. — Ако с нещо мога да облекча тегобите ви, милейди, или тези на царината, само кажете.

Тя се усмихна, взе ръката му и я потупа разсеяно, но не каза нищо. После отиде да отвори капациите на прозорците от източната страна на залата и да пусне вътре прасковения светлик на зората.

Лейди ди Хюелтар духна свещите около олтара и събра недогорелите им остатъци в кошничка, донесена специално за тази цел. Провинкаратата и Казарил ѝ помогнаха да смени тъжните разтопени бучки във всеки държач с нови свещи от пчелен восък. Когато дузините свещи изправиха снаги като млади войници на пост пред дъсчиците, провинкаратата отстъпи назад и кимна доволно.

Започнаха да пристигат и останалите. Казарил седна на една от по-задните пейки, така че да не се натрапва. Готвачки, слуги, конярчета, пажове, ловецът и соколарят, икономът, кастеланът, всички в най-хубавите си дрехи, с максималното възможно количество синьо и бяло, влизаха един по един и сядяха по пейките. После лейди Бетриз въведе царевна Изел, наконтена и леко вдървена в тежката многопластова и щедро бродирана премяна на Пролетната дама, за чиято роля беше избрана днес. Двечките се настаниха на първата пейка и положиха усилия да не се кискат. Следваше ги един свещен на

Светото семейство от градския храм. Неговото облекло също бе претърпяло промяна — от вчерашните одежди в черно и сиво на Бащата към синьото и бялото на Дъщерята. Свещеният започна кратката служба за смяната на сезона и за упокой на мъртвите, представени тук, и когато първите лъчи на слънцето се промъкнаха през източните прозорци, изгаси церемониално последната останала горяща свещ, последната в целия замък.

Сетне всички се изсипаха на двора за студената закуска, сервирана на дълги, вдигнати върху магарета маси. Студена, но щедра. Казарил си напомни, че не е нужно да си навакса наведнъж за трите години гладуване и че тепърва го чака изморителна разходка по градските баири. Въпреки това когато изведоха бялото муле на царевната, стомахът му вече тежеше доволно.

То също беше нагиздено със сини панделки и свежи пролетни цветя, вплетени в гривата и опашката. Чулът му беше богато украсен с всички символи на Пролетната дама. Изел, в храмовата си премяна — косата ѝ бе нагласена да се спуска по раменете на вълни като кехлибарен водопад изпод короната от листа и цветя — бе качена внимателно на седлото, а диплите на дрехата ѝ — грижливо подредени по гърба на животното. Този път царевната се възползва от столчето за качване, както и от съдействието на двама сръчни млади пажове. Свещеният хвана поводата от синя коприна на мулето и го изведе през портите. Провинкарата бе повдигната на гърба на спокойна кафява кобила със снежнобели чорапки, също нагиздена с цветя и панделки и поведена за юздата от кастелана на замъка. Казарил се оригна тихичко и по знак на ди Ферей побърза да заеме мястото си след конете на дамите, като любезно предложи ръката си на лейди ди Хюелтар. Останалите от домакинството на замъка, които щяха да присъстват на процесията, също заеха местата си.

Цялата тази весела тълпа се изниза надолу по градските улици към старата източна порта, откъдето, според обичая, трябваше да започне процесията. Двестатина души вече чакаха там, включително петдесетина конници от рицарския орден на Дъщерята, стекли се от всички краища на Валенда. Казарил мина току под носа на якото войниче, което беше изпуснало по погрешка в калта златната монета предния ден, но младежът го изгледа, без да го познае, само кимна учтиво на копринените му дрехи и меча. Както и на подстрижката и

банята му, предположи Казарил. „Как чудато ни заслепява вънкашността на нещата“. Предполагаше се, че поне боговете виждат под нея. Зачуди се дали и за тях това е толкова неприятно, колкото понякога го чувстваше самият той напоследък.

Отблъсна тези си неканени мисли, когато процесията най-сетне се подреди. Свещеният предаде повода на бялото муле на възрастния господин, избран да играе ролята на Бащата на зимата. По време на зимната процесия тази роля се играеше от млад мъж, станал наскоро баща, с тъмни семпли одежди като на съдия, яхнал хубав черен кон, воден за юздата от отиващия си парцалив Син на есента. Одеждите на днешния дядо се състояха от колекция сиви парцали, пред които вчерашните дрипи на Казарил изглеждаха като облеклото на почтен гражданин, а брадата, косата и голите му прасци бяха омазани със сажди. Старецът се усмихна и каза нещо смешно на Изел и тя се изкикоти високо. Конниците от рицарския орден се строиха зад двамата и целият парад започна обиколката си покрай стените на стария град, или поне толкова, колкото можеха да се приближат до тях при всичките новопостроени сгради наоколо. Неколцина дякони от храма вървяха между конниците и останалите, даваха тон за песните и подвикваха на гражданите да се придържат към верния текст, а не към простонародните закачливи версии.

Онези от гражданите, които не участваха в процесията, играеха ролята на публика и хвърляха цветя и треви. От време на време някоя мома се спускаше да докосне за късмет одеждите на Дъщерята, пожелавайки си да си намери съпруг този сезон, и после хукваше обратно при дружките си, които я посрещаха с кискане. След тази приятна утринна разходка — слава на небесата за хубавото време, защото още се помнеше как една пролет преди години процесията се извървя под залповете на силна градушка, — колоната възви обратно към източната порта и се изсипа в храма в сърцето на града.

Храмът, обграден с малка градина и нисък каменен зид, се издигаше от едната страна на градския площад. Беше построен по обичайния начин — с четири купола като четирилистна детелина около централния двор. Стените му бяха от тукашния златист камък, който така беше погалил очите на Казарил, и бе покрит с тукашните червени плочи. Всеки от куполите приютяваше олтара на един от

боговете на четирите сезона, а отделната кръгла кула на Копелето точно зад портата към купола на Майка му пазеше неговия.

Когато внимателно свалиха царевната от гърба на мулето и я преведоха през портика, лейди ди Хюелтар безмилостно повлече Казарил напред. Показа се, че лейди Бетриз си е избрала място от другата страна на Казарил. Девойката проточи шия след Изел. Свежият аромат на цветята и зелените вейки, сплетени около главата ѝ, се смесваше с уханието на косите ѝ и едва ли нещо друго би могло поточно да се сравни с диханието на пролетта. Тълпата ги изтласка напред през широко отворените врати.

Вътре, под косите сенки на утрото, които все още тъмнееха по павирания централен двор, Бащата на зимата изчисти последната пепел от високото огнище на свещения огън и я посипа по главата си. Дяконите се разбързаха да сложат нови дърва и прахан, които свещеният благослови. После омазаният със сажди брадатко беше прогонен с подвиквания, дюдюкане, малки пръчки със звънчета по тях и топки от мека вълна, които символизираха снежни топки. Смяташе се за зла поличба, поне от нещастника, въплътил божеството, когато тълпата можеше да използва истински снежни топки вместо вълна.

Сетне Пролетната дама в лицето на Изел бе изведена напред, за да запали новия огън с кремък и стомана. Тя коленичи на донесените за тази цел възглавнички и прехапа очарователно устни в старанието си да подреди сухите съчки и свещени треви. Всички затаиха дъх — поне десетина суеверия се свързваха с това на кой път въплъщението на възкачващата се богиня ще успее да запали огъня.

Три бързи удара с кремъка, фонтан от искри, въздухът от изпълнените докрай млади дробове и ето че едно малко пламъче се разгоря сред съчките. Свещеният веднага се наведе да запали новата свещ преди нещо да загаси злощастно пламъчето. То обаче продължи да гори. Облекчен шепот на одобрение се надигна сред зрителите. Пламъчето бе пренесено в свещеното огнище и Изел, със самодоволен и облекчен вид, се изправи с помощта на пажовете. Сивите ѝ очи горяха също толкова ярко и весело като новия пламък.

След това я заведоха при трона на властващия бог и започна най-съществената част от утринния ритуал — събирането на даровете, които щяха да осигурят издръжката на храма през следващите три месеца. Всеки глава на семейство пристъпваше напред и полагаше

малката кесийка с монети или друг някакъв дар в ръцете на Дамата, получаваше благословията ѝ и дарът биваше вписван в счетоводната книга от секретаря на храма, седнал на една маса вдясно от Изел. След това ги извеждаха настрани, където да получат свещичката си с новия огън, която да си занесат у дома. Домакинството на провинкарата беше първо, по ред и по сан — кесията, която кастеланът на замъка положи в ръцете на Изел, тежеше от злато. Други знатни мъже запристъпяха напред. Изел се усмихваше, получаваше и благославяше; главният свещен се усмихваше, препредаваше и благодареше; секретарят се усмихваше, вписваше и трупаше накуп.

Застаналата до Казарил Бетриз застина от... вълнение? Стисна за миг лявата му ръка над лакътя.

— Следващият е онзи ужасен съдия, Вресе — изсъска тя в ухото му. — Гледайте!

Един мъж на средна възраст със строга физиономия, богато облечен в тъмносиньо кадифе и със златни вериги около врата, пристъпи към трона на Дамата с кесия в ръка и с усмивка на тънките си устни ѝ я поднесе.

— Домът Вресе поднася своя дар на богинята — носово изрече той обичайната фраза. — Благословете ни за идващия сезон, милейди.

Изел стисна ръце в скута си. Вдигна брадичка, впери очи във Вресе с абсолютно овладян поглед, в който нямаше и помен от усмивка, и рече с ясен, силен глас:

— Щерката на пролетта приема дарове от почтени сърца. Не приема подкупи, *почитаеми* Вресе. За вас златото значи повече от всичко. Можете да си го задържите.

Вресе отстъпи половин крачка назад, устата му увисна невярващо и така си остана. Невярващо мълчание се разпространи на вълни през тълпата и се отдръпна назад под напора на надигащ се шепот: „Какво? Какво каза тя? Не чух... Какво?“ Лицето на главния свещен преbledня. Секретарят вдигна глава с изражение на неприкрит ужас.

Някакъв добре облечен мъж от първите редици се изсмя ликуващо, макар смехът му да прозвуча повече като грак, а устните му се изтеглиха назад в изражение, в което нямаше и грам веселие, а по-скоро задоволство при това въздаване на закъсняла справедливост. Лейди Бетриз се изправи на пръсти и изсъска през зъби. Вълна от

сподавен кикот последва прошепнатите обяснения, ливнали се през тълпата като пролетно наводнение.

Съдията обърна ококорените си очи към свещения и ръката му с кесията помръдна смутено към него. Ръцете на свещения се отвориха, после пак се свиха до побеляване край тялото му и той погледна умолително коронясаното въплъщение на богинята.

— Лейди Изел — прошепна свещеният с крайчеца на устата си, но не достатъчно тихо, — не можете... не можем да... да не би богинята да ви заговори?

Изел отвърна, без въобще да снижава глас:

— Тя ми говори в сърцето ми. А нима на вас не ви говори? Освен това бях я помолила да ми даде знак за одобрението си, като ми помогне да запаля огъня от първия път, и тя го направи. — Съвсем спокойна, тя се наведе покрай смразения съдия, усмихна се широко на следващия гражданин на опашката и го подкани: — Вие, сър?

Съдията бе принуден да отстъпи встрани, особено когато следващият човек на опашката, ухилен и без капка колебание, пристъпи напред и го избута с рамо.

По знак на главния свещен един от дяконите пристъпи напред и покани съдията да го последва извън двора, където да обсъдят тази непредвидена спънка. Когато понечи да посегне към кесията, царевната му хвърли леден поглед и той дръпна ръката си като опарен, стисна я с другата зад гърба си и с поклони отведе вбесения съдия. Седналата в другия край на двора провинкара стисна основата на носа си с два пръста, прекара ръка по устата си и впери разгневен поглед във внучката си. Изел само вирна брадичка и продължи да разменя любезно благословията на богинята срещу сезонните дарове на наредените на опашка граждани, които внезапно се бяха отърсили от отегчението си.

Заможните граждани започнаха да отстъпват на хора от посредна ръка, чиито дарове във вид на пилета, яйца и дори теленца се събираха навън, а приносителите им влизаха в свещения храм сами, за да получат благословията си и свецицата с новия огън. Лейди ди Хюелтар и Бетриз седнаха при провинкарата, а Казарил застана зад тях заедно с кастелана на замъка, който удостои необичайно тихата си дъщеря с подозрителен бащински поглед. Тълпата започна да оредява, а царевната продължи да изпълнява усмихната свещения си дълг и

така до последния дарител, като благодареше на дърваря, въглищаря и на един просяк — който изпя дара си в химн — със същия любезен тон, с който бе благословила и най-първите мъже на Валенда.

Бурята, засенчила лицето на провинкарата, се разрази чак когато семейството се прибра в замъка за следобедната закуска.

На Казарил се падна честта да поведе коня ѝ, след като кастеланът ди Ферей пое със здравата си ръка повода на Изелиното бяло муле. Планът на Казарил да се измъкне тихичко бе осуетен, когато провинкарата, след като се смъкна от кафявата си кобила с помощта на слугите, настоя кратко:

— Подай ми ръка, кастиляро. — И го стисна силно над лакътя с треперещите си пръсти. После добави през стиснати устни: — Изел, Бетриз, ди Ферей, влизайте вътре. — И въртна глава към дървените врати на залата на предците.

След края на церемонията в храма Изел беше свалила празничната си одежда и пак бе станала познатата девойка в синьо и бяло. Не, реши Казарил, като я видя как решително вирва брадичка — познатата царевна. Под неспокойната ѝ външност грееше пламъкът на обезпокоителна решимост. Казарил задържа вратата и изчака всички да влязат в залата, включително и лейди ди Хюелтар. Когато беше млад паж, помисли си със съжаление, инстинктът му за надвиснала опасност щеше да го подгони далеч от епицентъра на бурята. Но ди Ферей спря да го изчака и той, ще — не ще, последва другите вътре.

Залата беше тиха и празна, макар и осветена от топлия светлик на редиците свещи по олтара, които днес щяха да горят целия ден, докато не догоряха сами. Дървените скамейки лъщяха, излъскани от многобройните благочестиви — или подремващи — предишни богомолци. Провинкарата отиде в предния край на помещението и се обърна към двете момичета, които пристъпиха едно до друго под строгия ѝ поглед.

— Така. На коя от двете ви трябва да благодарим за тази идея?

Изел направи малка крачка напред и преви коляно в подобие на реверанс.

— На мен, бабо — каза тя с глас, който беше почти толкова ясен, но не съвсем, както в двора на храма. И след проточилите се секунди

под суровия поглед на провинкарата добави: — Макар че Бетриз се сети да се помолим за потвърждението на първия пламък.

Ди Ферей се извъртя към дъщеря си.

— Знаела си, че се готви такова нещо? И не си ми казала?

Бетриз го удостои с реверанс, който беше повторение на Изелиния, чак до непревития гръбнак.

— Мислех, че съм назначена за придворна дама на царевната, папа. А не за нечий шпионин. Ако е трябвало да бъда лоялна към някой друг, никой не ме е уведолил. Пази честта й с живота си, това ти ми го каза. — След миг добави по-предпазливо, с което развали донякъде ефекта от твърдото си изявление. — Освен това не можех да знам, че ще се случи, преди тя да запали огъня от първия път.

Ди Ферей се отказа да спори с младата философка и вдигна безпомощно рамене към провинкарата.

— Ти си по-голяма, Бетриз — обърна се тя към нея. — Мислехме, че ще й повлияеш добре. Че ще научиш Изел какви са задълженията на една почтена млада дама. — Устните й се изкривиха. — Както ловецът Беетим събира младите хрътки с по-опитните. Жалко, че не поверих нему възпитанието ти, вместо на тези безполезни гувернантки.

Бетриз примигна и приклепна в нов реверанс.

— Да, милейди.

Провинкарата я изгледа от глава до пети — явно я подозираше в скрит сарказъм. Казарил прехапа устни.

Изел си пое дълбоко въздух.

— Ако да търпиш несправедливостта и да си затваряш очите пред трагичните и ненужни страдания на хората са сред задълженията на една почтена млада дама, то свещените не са ме учили на тях!

— Разбира се, че не са — сопна й се провинкарата. За пръв път строгият й глас се смекчи от сянка на сговорчивост. — Но въздаването на справедливост не е твоя работа, сърце мое.

— Мъжете, чиято работа е било, изглежда, не са си свършили работата. Аз не съм някоя доячка. Щом се ползвам с по-големи привилегии в Шалион, значи имам и по-големи задължения. И свещеният, и посветената са ми го казвали! — И стрелна с предизвикателен поглед пристъпващата от крак на крак лейди ди Хюелтар.

— Имах предвид учението ти, Изел — възрази лейди ди Хюелтар.

— Когато свещените са говорили за благочестивите ти задължения, Изел — добави ди Ферей, — те не са имали предвид... не са имали предвид...

— Не са имали предвид да ги взимам на сериозно? — със сладък гласец попита тя.

Ди Ферей заекна, останал без думи. Казарил му съчувстваше. Невинна и с морално предимство, безпомощна и незапознатата с грозящите я опасности точно като младата хрътка, с която я беше сравнила провинкарата... Казарил беше искрено благодарен, че е само страничен наблюдател на ставащото.

Ноздрите на провинкарата се издуха.

— Засега и двете можете да си вървите в стаите и да останете там. Бих ви накарала да четете свещени текстове като покаяние, но... По-късно ще реша дали ще ви се позволи да дойдете на банкетата. Добра ми посветена, иди с тях и се погрижи да изпълнят повелята ми. Вървете! — Тя им махна заповедно. Когато Казарил понечи да ги последва, ръката ѝ застина във въздуха и тя твърдо посочи надолу. — Кастиларю, ди Ферей, изчакайте. — Лейди Бетриз ги стрелна любопитно през рамо, докато я подбутваха навън. Изел вървеше с високо вдигната глава и не погледна назад.

— Е — рече уморено ди Ферей, след като момичетата излязоха, — нали се надявахме, че ще станат приятелки.

В отсъствието на младата си публика провинкарата си позволи една жална усмивка.

— Уви, да.

— На колко години всъщност е лейди Бетриз? — любопитно попита Казарил, все още вперил поглед в затворилата се врата.

— На деветнайсет — с въздишка отговори баща ѝ.

Е, възрастта ѝ не беше чак толкова далечна от неговата, колкото си беше мислил Казарил, но житейският ѝ опит определено беше.

— Наистина мислех, че Бетриз ще ѝ повлияе добре — добави ди Ферей. — Изглежда, се е получило точно обратното.

— Да не би да обвиняваш внучката ми, че е развалила дъщеря ти? — сухо се поинтересува провинкарата.

— По-скоро, че я е *вдъхновила* — каза ди Ферей и вдигна рамене. — Направо да ти настръхне косата. Чудя се... чудя се дали не трябва да ги разделим?

— Ще вдигнат врява до небето. — Провинкарата се отпусна уморено на една скамейка и махна на двамата мъже да последват примера ѝ. — Не искам да ми се схване вратът. — Казарил стисна ръце между коленете си и зачака желанието на провинкарата, каквото и да беше то. Не го беше извикала тук за нищо. Тя го погледна замислено.

— Ти имаш набито око, Казарил — най-накрая рече тя. — Някакви предложения?

Казарил вдигна високо вежди.

— Занимавал съм се с обучението на млади войници, милейди. Не на млади дами. Определено не съм в свои води. — Поколеба се, после проговори, въпреки че инстинктът му за самосъхранение му диктуваше да си мълчи: — Струва ми се, че е малко късно да учите Изел как да бъде страхливка. Но бихте могли да ѝ обърнете внимание, че е изходила от твърде малко проверени доказателства. Откъде може да е сигурна, че съдията е толкова виновен, колкото го изкарват слуховете? Мълва, клюки? Дори и някое очевидно на пръв поглед доказателство може да се окаже лъжливо. — Казарил си спомни за собственика на банята и изводите, които той си беше направил от белезите по гърба му. — Това няма да помогне за днешния инцидент, но може да ѝ бъде за урок. — После добави с по-сух глас: — А вие бихте могли да внимавате повече какви клюки обсъждате в нейно присъствие.

Ди Ферей примижа.

— В присъствието на която и да било от двете — каза провинкарата. — Четири уши, един ум... или една конспирация. — Тя нацупи замислено устни и го изгледа с присвити очи. — Казарил... ти владееш писмено и говоримо дартакийски, нали?

При този внезапен обрат в разговора Казарил примигна.

— Да, милейди...

— И рокнарийски?

— Моят, зъз, литературен рокнарийски е малко поръждясал в момента. Виж, *простонародния* рокнарийски владее съвсем свободно.

— А с географията как си? Познаваш географията на Шалион, Ибра и на рокнарийските княжества, нали?

— Богове пет, определено я познавам, милейди. Каквото не съм прекошил на кон, съм го минал пеша, каквото не съм минал пеша, са ме влачили през него. Географията се е отпечатала по кожата ми. А греблата съм ги натискал поне през половината Архипелаг.

— Освен това пишеш, смяташ, знаеш как се работи със счетоводни книги... писал си писма, доклади, трактати и така нататък...

— Ръката ми може и да трепери леко в последно време, но иначе да, правил съм всичко, което изброихте — призна той и със закъснение започна да се тревожи. Какво целеше тя с този разпит?

— Да, да! — Тя плесна с ръце и Казарил подскочи при силния звук. — Самите богове са те пратили при мен. Демоните на Копелето да ме вземат, ако изглупея дотам да не те задържа.

Казарил се усмихна объркано.

— Казарил, каза, че си търсиш някаква служба. Е, аз имам една за теб. — Тя се облегна победоносно назад. — Секретар и преподавател на царевна Изел!

Казарил усети как челюстта му провисва и примигна глуповато.

— Какво?

— Теидез вече си има свой секретар, който води книгите му, пише му писмата, не че са много... Време е Изел да се сдобие със свой собствен кастелан, който да варди на портата между света на придворните ѝ дами и по-големия свят, с който ще се сблъска рано или късно. А и нито една от онези глупави гувернантки не успя да я вкара в пътя. Трябва ѝ човек, когото да уважава, точно така. Ти имаш ранга, имаш опита... — Провинкарата... се ухили, само така можеше да се определи ужасяващо веселото ѝ изражение. — Какво ще кажеш, милорд кастилярю?

Казарил преглътна с мъка.

— Ще кажа... ще кажа, че ако сега ми заемете един бръснач, с който да си прережа гърлото, това ще ни спести всичките междинни стъпки. Умолявам ви, ваша милост.

Провинкарата изсумтя.

— Браво, Казарил, браво. Толкова обичам хората, които не подценяват отправените им предложения.

Ди Ферей, който, изглежда, се беше стреснал не на шега отначало, сега изгледа Казарил с подновен интерес.

— Бас държа, че *ти* можеш да насочиш ума ѝ към дартакийските склонения. Бил си там все пак, което не може да се каже за всичките онези глупави жени — продължи провинкарата с нарастващ ентузиазъм. — И към рокнарийския също, макар всички да се молим той никога да не ѝ дотрябва. Чети ѝ бражарска поезия, помня, че я харесваше. Хайде, хайде, Казарил, не ме гледай като загубило се теленце. За теб ще е лесна работа, тъкмо ще си възстановиш междуременно здравето. Да, не си мисли, че не виждам колко си зле — добави провинкарата, когато той понечи да размаха възмутено ръце. — Едва ли ще ти се налага да отговаряш на повече от две писма седмично. На по-малко даже. А и си бил конен куриер — когато ти излезеш да поядиш с момичетата, няма да ми се налага след това да слушам задъханите оплаквания за пришки по задника от онези жени с бедра като тесто. Колкото до воденето на книгите — е, след като си въртял счетоводството на цяла крепост, нейното ще е детска игра за теб. Какво ще кажеш, скъпи ми Казарил?

Така обрисованата картина бе едновременно примамлива и ужасяваща.

— Не бихте ли ми поверили крепост под обсада вместо това?

Веселието се изпари от лицето ѝ. Тя се наведе напред и го потупа по коляното. Гласът ѝ се сниши и тя прошепна:

— Тя ще се превърне точно в това, съвсем скоро. — Замълча и го изгледа пронизващо. — Попита дали можеш с нещо да облекчиш тегобите ми. За повечето от тях отговорът е не. Не можеш да ми върнеш младостта, не можеш да направиш... да оправиш много други неща. — Казарил отново се запита колко ли ѝ тежи крехкото здраве на дъщеря ѝ. — Но не можеш ли да откликнеш на тази дребна моя молба?

Тя го молеше. *Тя го молеше него*. Това изобщо не беше редно.

— Аз, разбира се, съм на вашите услуги, милейди, разбира се. Само дето... само дето... сигурна ли сте?

— Ти си си у дома тук, Казарил. А аз имам отчаяна нужда от човек, на когото да имам доверие.

Сърцето му се размекна. Или пък беше умът му? Той сведе глава в поклон.

— Ваш съм тогава.

— Не мой. На Изел.

Казарил, с лакти, подпрени на коленете, вдигна поглед към нея, премести го към смръщения замислено ди Ферей, после отново към напрегнатото лице на старата жена.

— Аз... разбирам.

— Вярвам, че разбираш. И точно заради това, Казарил, ти я поверявам.

4.

Ето как на следващата сутрин Казарил се озова в учебната стая на младите дами, представен лично от провинкарата като новия им наставник. Тази слънчева малка стая се намираще от източната страна на кулата, на най-горния етаж, заеман от царевна Изел, лейди Бетриз, придворните им дами и една прислужница. На царевич Теидез и малкото му домакинство бяха отпуснати стаи в новата сграда от другата страна на двора, доста по-просторни, подозираше Казарил, и с по-добри огнища. Учебната стая на Изел беше обзаведена само с две малки маси, столове, една-единствена библиотечка, наполовина празна, и две ракли. С Казарил в добавка, който се чувстваше прекалено висок и твърде непохватен под гредите на ниския таван, и двете млади жени, стаята направо се препълваше. Задължителната придворна трябваше да се изнесе заедно с ръкоделието си в съседната стая, макар вратата да остана отворена.

Казарил, изглежда, се беше сдобил с цял клас, вместо с една-единствена ученичка. Девойка от ранга на Изел почти никога не биваше оставяна сама, още по-малко с мъж, пък бил той и преждевременно остарял, с разбито здраве и член на домакинството. Казарил нямаше представа какво мислят двете дами за така уреденото положение, но лично той се чувстваше облекчен. Никога досега не се беше чувствал толкова очевидно и неприятно мъж — недодялан, тромав, долен. Като цяло, Казарил не би могъл да си представи нещо по-противоположно на рокнарийската галера от тази жизнерадостна, спокойна женска атмосфера и му се наложи да преглътне буца от умопомрачителна радост при този контраст, преди да сведе глава под трегера и да влезе в стаята.

Провинкарата обяви кратко новата му длъжност като секретар и преподавател на Изел, „Точно какъвто има и брат ти“, един явно неочакван подарък, който, след като примигна изненадано, Изел прие, без да скрива радостта си. Ако се съдеше по пресметливия ѝ поглед, тя определено беше доволна от по-високия си статут, който вървеше ръка

за ръка с новата придобивка към малкото ѝ домакинство. Лейди Бетриз, както със задоволство забеляза Казарил, също изглеждаше заинтригувана, а не враждебна или нащрек.

Казарил се надяваше, че изглежда достатъчно преподавателски за пред младите дами — спретнатата кафява туника на търговеца на вълна днес беше пристегната с колана със сребърните нитове, зает му от кастелана, но без меч. Беше се сетил да се снабди с всички книги на дартакийски, които успя да открие набързо сред остатъците от библиотеката на покойния провинкар, пет-шест заглавия. Пусна ги отвисоко върху една от малките маси и удостои двете си нови ученички със съзнателно зловеща усмивка при впечатляващия трясък на томовете върху дървения плот. Ако настоящата му задача имаше поне малко общо с обучението на новобранци, млади коне или соколи, ключът беше да поемеш инициативата от първия миг и да я задържиш докрая. Не беше толкова важно какво казва, стига да го казва авторитетно.

Провинкарата си тръгна, без да се бави, точно както беше и дошла. Преструвайки се, че има някакъв план, докато всъщност го съставяше в момента, Казарил веднага се зае да препита царевната по дартакийски език. Отвори наслуки една от книгите и я накара да прочете страницата, която се случи на тема, която Казарил познаваше добре — издигането на защитни линии при обсада. С много помощ и подсказване Изел се пребори с три трудни параграфа. Няколкото въпроса, които ѝ зададе на дартакийски върху току-що прочетения текст, не получиха смислен отговор, а само заекване и миш-маш от грешна граматика.

— Произношението ви е ужасно — откровено ѝ каза той. — Един дартакиец едва ли би ви разбрал въобще.

Главата ѝ се вдигна високо и тя се облеци страховито насреща му.

— Моята гувернантка казваше, че говоря доста добре. Казваше, че имам много мелодично произношение.

— Да, говорите като южноибрийска селянка, която си хвали стоката. Те също говорят много мелодично. Но някое дартакийско лордче, а те всичките са люти като оси по отношение на ужасния си език, би ви се изсмяло в лицето. — На Казарил в лицето поне се бяха изсмели, някога. — Гувернантката ви ви е ласкаела, царевна.

Тя му се намръщи.

— Да разбирам ли, че вие не се смятате за ласкател, кастиларю?

Тонът и начинът ѝ на изразяване бяха малко по-хапливи, отколкото беше очаквал. Ироничният му ответен поклон, както беше седнал на една ракла, придърпана към срещуположния край на масата, излезе по-плитък и не толкова извинителен, колкото беше възнамерявал, заради придърпването на срастванията по гърба му.

— Вярвам, че не съм пълен грубиянин. Но ако предпочитате някой, който да ви казва удобни лъжи и така да убие всяка надежда да подобрите знанията си, сигурен съм, че лесно ще намерите такъв. Не всички затвори имат железни решетки. Някои са направени от пухени легла. Царевна.

Ноздрите ѝ се издуха, а устните се стиснаха в тънка черта. На Казарил със закъснение му хрумна, че това може и да не беше верният подход. Тя беше крехко младо създание, кажи-речи още момиченце... може би трябваше да смекчи малко подхода си... а ако Изел се оплачеше от него на провинкарата, току-виж изгубил...

Царевната отгърна на следващата страница.

— Предлагам — рече тя с леден глас — да продължим.

Богове пет, бе виждал *съвсем* същия израз на смутена ярост в очите на младите мъже, които ставаха на крака, изплюваха пръстта от устата си и продължаваха напред, за да се превърнат накрая в най-добрите му лейтенанти. Току-виж всичко това не се оказало чак толкова трудно. С огромно усилие той пречупи напиратата си широка усмивка в строго изражение и кимна величествено и авторитетно като истински преподавател:

— Продължете.

Един час се изниза неусетно покрай тези приятни, лесни занимания. Е, лесни за него. Когато забеляза, че царевната разтрива слепоочията си и че веждите ѝ се бърчат по начин, който нямаше нищо общо с гримасите на обидено дете, той би отбой и ѝ взе книгата.

Лейди Бетриз беше следила внимателно заниманията им, движейки безмълвно устни. Казарил я накара да повтори упражнението. След като го беше чула вече от Изел, тя се справи по-бързо, но, уви, и тя страдаше от същия южноибрийски акцент, вероятно усвоен от същата южноибрийска гувернантка. Изел слушаше внимателно, докато те си проправяха път през корекциите.

Вече си бяха заслужили обяда, чувстваше Казарил, но му оставаше още една неприятна задача, с която го беше натоварила провинкарата. Облегна се назад, когато момичетата се размърдаха и понечиха да станат, и прочисти гърло.

— Изпълнението ви вчера в храма беше забележително, царевна.

Широката ѝ уста се изви нагоре, а интригуващо тежките ѝ клепачи примижаха доволно.

— Благодаря, кастиларю.

Без да престава да се усмихва, Казарил придоби изключително суров вид.

— Крайно тежка обида, срещу човек, който не е в състояние да се защити. Истински цирк. Поне зяпачите се забавляваха искрено, ако се съди по смеха им.

Устните ѝ се свиха в смутена гримаса.

— Много неправди се вършат в Шалион, за които не мога да направя нищо. Поне този път можах.

— Ако е било за добро, то беше направено добре — съгласи се той с измамно добросърдечно кимване. — Кажете ми, царевна, какви стъпки предприехте, за да се убедите предварително във вината на този човек?

Брадичката ѝ застина, преди да се е вирнала докрай.

— Сер ди Ферей... го каза за него. А аз знам, че кастеланът е честен човек.

— Сер ди Ферей каза, а аз точно си спомням думите му, че е чул да се говори, че съдията е приел подкуп от дуелиста. Информацията му не беше от първа ръка. Попитахте ли го, след вечерята, откъде я е получил?

— Не... ако бях казала на някой какво съм намислила, щяха да ми забранят.

— Но... но все пак сте казали на лейди Бетриз. — Казарил удостои с кимване тъмнокосата девойка.

Бетриз застина и отвърна бдително:

— Тъкмо затова предложих да помолим богинята за потвърждението на първия пламък.

Казарил сви рамене.

— Първият пламък значи. Но вашата ръка е млада, силна и спокойна, лейди Изел. Сигурна ли сте, че първият пламък не е изцяло

ваша заслуга?

Челото ѝ се смръщи още повече.

— Гражданите ръкопляскаха...

— Наистина. Средно половината от тъжителите, които се изправят пред съдийската скамейка, по необходимост си тръгват ядосани и разочаровани. Но това не означава непременно, че са били оцетени несправедливо.

Този аргумент удари в целта, ако се съдеше по промяната в лицето ѝ. Преходът от предизвикателно към сащисано изражение не беше най-приятната гледка.

— Но... но...

Казарил въздъхна.

— Не казвам, че сте сгрешили, царевна. Този път. Казвам, че сте действали на сляпо. И ако не си разбихте главата в някое дърво, то бе изцяло по милостта на боговете, а не по ваша заслуга.

— О!

— Може да сте озлочестили почтен човек. А може и да сте въздали справедливост. Не знам. Работата е там, че... и *вие* не знаете.

Този път възклицанието ѝ бе натоварено с толкова силен потрес, че остана безмълвно.

Ужасяващо практичната част от ума на Казарил, която му беше спестявала куп неприятности през годините, не се въздържа да не добави:

— А и без значение дали сте били права, или не, факт е, че си създадохте един враг и го оставихте жив зад гърба си. Впечатляващо милосърдие. Лоша тактика. — Проклятие, точно тази забележка едва ли беше подходяща за ушите на крехка девойка... трябваше да положи усилие, за да не затисне с ръце устата си, жест, който едва ли би затвърдил позицията му на високоблагороден и сериозен наставник.

Веждите на Изел литнаха нагоре и този път си останаха там. Същото направиха и веждите на лейди Бетриз.

След смущаващо дълго и замислено мълчание Изел рече тихичко:

— Благодаря ви за добрия съвет, кастиларю.

Той ѝ отвърна с одобрително кимване. Така. Щом се беше справил с този крайно неприятен въпрос, значи наполовина беше

спечелил войната. А сега, слава на боговете, напред към щедрата трапеза на провинкарата...

Изел се облегна назад и сплете пръсти в скута си.

— Вие ще сте и мой секретар освен преподавател, нали, Казарил?

Казарил се отпусна обратно на раклата.

— Да, милейди? Искате да ви помогна за някое писмо? — И едва се сдържа да не добави „след обяд?“.

— Да ми помогнете — да. Но не за писмо. Сер ди Ферей спомена, че преди сте били куриер, вярно ли е?

— Навремето яздех за провинкара на Гуарида, милейди. Когато бях по-млад.

— Куриерите са шпиони. — В погледа ѝ се беше промъкнала обезпокоително пресметлива отсянка.

— Не е задължително, макар че понякога беше трудно да... убежда хората в обратното. Бяхме доверени пратеници, преди всичко. Не че не очаквах от нас да си отваряме очите и да докладваме за видяното.

— И това стига. — Брадичката се вирна по обичайния начин. — В такъв случай, първата ми задача за вас като мой секретар е да си отваряте очите за едно нещо. Искам да разберете дали съм направила грешка, или не. Аз не бих могла да тръгна из града и да задавам въпроси. Трябва да си стоя на върха на този хълм във... — Изел изкриви лице в гримаса, — в пухеното си легло. Но вие — вие можете да го направите. — И го погледна в очите с изражение на крайно обезпокоително доверие в способностите му.

Стомахът му внезапно олекна като кух барабан и това нямаше нищо общо с отсъствието на храна в него. Очевидно представлението му се беше оказало малко по-убедително от необходимото.

— Аз... ами... сега ли?

Царевната се размърда неспокойно.

— Дискретно. При удобна възможност.

Казарил преглътна.

— Ще направя всичко по силите си, милейди.

Докато Казарил слизаше по стълбите към стаята си на долния етаж, една картина изплува в спомените от дните му на паж в същия

този замък. Беше си въобразявал, че е добър с меча, само защото се справяше малко по-добре с него от неколцината други млади и безразсъдни благороднически синчета, с които си поделеше задълженията и обучението в замъка на провинкара. Един ден пристигна нов паж — ниско, набито момче. Мечемайсторът на провинкара подкани Казарил да се изправи срещу новака при следващата тренировка. Казарил бе усвоил до съвършенство няколко удара, включително един, който, ако острието беше истинско, щеше като нищо да отсече ушите на повечето му другари. На въпросната тренировка той изпробва същия този удар и срещу новия паж, като спря тъпата страна на меча на милиметри от главата на противника си — а после сведе очи и видя, че лекият учебен меч на новака се е превил почти на две в предпазната кора на корема му.

Същият този паж по-късно бе станал мечемайстор при царина на Бражар. С времето Казарил се беше примирил с мисълта, че е посредствен фехтовач — интересите му бяха твърде широки, за да съсредоточи вниманието си върху изкуството на дуела с цялата вманиаченост, необходима за постигането на добри резултати. Но никога не беше забравил и онзи миг — как поглежда стъписано към меча, опрян в собствения му корем.

Стори му се странно, че първият му урок с деликатната Изел беше извикал точно този стар спомен. Странните, наситени пламъчета, разгорели се в толкова различни очи... как беше името на онзи дребен паж?...

Откри, че междуременно на леглото му са се появили още два ката дрехи, реликви от по-младите и стройни години на кастелана, освен ако не бъркаше в догадката си. Тръгна да ги прибере в раклата до леглото и се сети за книжлето на мъртвия търговец, скътано в черния плащ вътре. Извади го с мисълта да го отнесе в градския храм по-късно следобед, после го тикна обратно. Възможно бе в тайнописа на страниците му да се крият оневиняващите царевната факти, които тя се надяваше Казарил да открие — което той несъзнателно я беше вдъхновил да му поиска, — някакви по-нееднозначни доказателства за вината или невинността на посрамения съдия. Първо щеше да прегледа книжката сам. Току-виж се оказала добър пътеводител в потайностите на тукашния градски живот.

След обяда Казарил си полегна. Тъкмо се пробуждаше от блажената дрямка, когато сер ди Ферей почука на вратата да му остави сметководните книги на царевиното домакинство. Малко след него се появи и Бетриз с кутия писма, които да подреди. Казарил прекара остатъка от следобеда в опити да наложи ред в разбърканата документация и да се запознае с положението.

Финансовата част беше сравнително проста — покупки на някоя и друга тривиална играчка или евтино бижу; списък на дадени и получени подаръчета; малко по-подробен списък на бижута с истинска стойност, получени по наследство вещи или подаръци. Дрехи. Ездитният кон на Изел, мулето Снежко и съответните им такъми. Неща като спалното бельо и мебелите очевидно бяха заведени към сметките на провинкарата, но за в бъдеще щяха да се прехвърлят към владенията на Казарил. Зестрата на една дама от сой обикновено се побираше в цял керван — Казарил се надяваше да не е във флота — и на Изел определено ѝ беше време да започне да трупа въпросната зестра в очакване на това бъдещо пътуване. Дали да не впише и самия себе си като „Вещ №1“ в булчиния ѝ инвентар?

Представи си как записва в книгата: „Секрет.-препод. Подарък от баба. На трийсет и пет. Зле повреден при транспортирането. Стойност...?“

Булчината процесия обикновено беше еднопосочно пътуване, макар че майката на Изел, вдовстващата царица, се бе върнала... *прекършена*, помисли си Казарил въпреки старанието си да не мисли за това. Лейди Иста го объркваше и озадачаваше. Казваха, че лудостта се предава по наследство в някои благородни фамилии. За разлика от тази на Казарил — в неговата се предаваше финансова недалновидност и тенденция към злополучни политически съюзи, които бяха също толкова унищожителни в дългосрочен план. Дали и Изел не я заплашваше... „Не, разбира се“.

Кореспонденцията ѝ беше оскъдна, но затова пък интересна. Няколко мили писъмца от баба ѝ от времето преди овдовялата царица да се премести с децата си в стария си дом, пълни със съвети от рода „бъди добра, слушай майка си, казвай си молитвите, помагай за малкото си братче“. Едно-две кратки писма от вуйчовци и лели, другите деца на провинкарата — Изел нямаше роднини от страна на

баща си, покойния царин Иас, който бе единственото оцеляло дете на своя злочест баща. Цяла поредица от ежегодни поздравителни писма за рождените ѝ дни и по-големите храмови празници от много по-възрастния ѝ заварен брат, сегашния царин Орико.

Последните бяха написани собственоръчно от царица, отбеляза с одобрение Казарил — най-малкото не му се вярваше Орико да е наел секретар с толкова грозен, почти нечетлив почерк. В по-голямата си част писмата бяха тромави, резултат от усилието на един пораснал мъж да бъде мил към малко дете, освен когато не се отплесваше в описания на любимата си менажерия. Тогава ставаха спонтанни и се четяха с лекота, личеше ентузиазъм, а навярно и убеждението му, че поне на тази тема интересът му би съвпаднал с този на природеното му сестриче.

Приятното занимание бе прекъснато на свой ред късно следобед, когато един паж го уведоми, че трябва да придружи царевната и лейди Бетриз, които искали да пояздят. Той бързо окачи дадения му назаем меч на кръста си. Когато излезе на двора, конете вече чакаха оседлани. Казарил не се беше качвал на конски гръб от почти три години и пажът го изгледа невярващо и неодобрително, когато му поиска блокче за качване, с чиято помощ се настани предпазливо на седлото. Бяха му приготвили едно хубаво животно със спокоен нрав, същия кафяв скопец, който беше яздила царевината придворна онзи първи ден, когато Казарил чакаше в двора да го приемат. Когато малката им кавалкада се приготви да поеме през портите, въпросната придворна се надвеси от един прозорец и им помахаша с ленена кърпичка и с неприкрито облекчение. Ездата обаче се оказа значително по-спокойна, отколкото Казарил беше очаквал, най-обикновена разходка до реката и обратно. И понеже той обяви още в началото, че всички разговори ще се водят на дартакийски, ездата се оказа в по-голямата си част мълчалива, което още повече допринесе за мира и спокойствието.

После дойде ред на вечерята, след нея — обратно в стаята, където той запълни времето си, като изпробва новите си стари дрехи, които след това нагъна в раклата, и се зае да разшифрова първите няколко страници от книжлето на бедния глупак, търговеца на вълна. Но очите му натежаха от тази задача и Казарил спа като заклан чак до сутринта.

Както започна, така и продължи. Сутрините бяха посветени на уроци с двете прекрасни млади дами — по дартакийски или рокнарийски, по география, аритметика или геометрия. За уроците по география той сви няколко хубави карти от учителя на Теидез и забавлява царевната с подходящо редактирани разкази за някои от по-екзотичните си пътешествия из Шалион, Ибра, Бражар, великата Дартака и петте постоянно враждуващи рокнарийски княжества по северното крайбрежие.

Най-скорошните си впечатления от рокнарийския архипелаг, събирани през погледа на роб, Казарил редактира много по-сериозно. Неприкритото отегчение на Изел и Бетриз от литературния рокнарийски се поддаваше, както той скоро откри, на съвсем същото лечение, което беше използвал и при двамата млади пажа от домакинството на гуаридийския провинкар, които му беше възложено да научи на езика. Разменяше по една дума на простонароден рокнарийски (който можеше да бъде крайно циничен, но пък те не се сещаха да попитат за най-неприличните думи) срещу двайсет на литературен рокнарийски, които бяха запомнили. Не че щеше да им се наложи някога да използват точно тези си речникови познания, но може би щеше да им е от полза, ако разбират какво се говори в тяхно присъствие. А и се кискаха толкова приятно.

Казарил пристъпи към първата си възложена задача — да проучи дискретно неподкупността на съдия Вресе — с голяма доза безпокойство. Заобиколните въпроси, които зададе на провинкарата и ди Ферей, запълниха някои празноти, без да подпомогнат особено на преценката му, защото никой от двамата не си беше имал работа с Вресе в качеството му на съдия — впечатленията им идваха само от случайни светски контакти. Няколкото екскурзии до града в опит да открие някой от познатите си отпреди седемнайсет години, с когото би могъл да разговаря открито, се оказаха доста разочароващи. Позна го веднага само един възрастен пекар, който беше натрупал малко състояние, продавайки лакомства на поколения пажове от замъка, но той беше кротък човек и не се занимаваше със съдебни дела.

Казарил се зае сериозно с книжлето на търговеца, страница по страница, толкова бързо, колкото му позволяваха другите му задължения. Няколкото ранни опита да се призоват демони на

Копелето се бяха оказали абсолютно неуспешни, с облекчение разбра Казарил. Името на мъртвия дуелист никога не се появяваше само, а в компанията на няколко осъдителни епитета — понякога търговецът го назоваваше и само с тях. Колкото до името на живия съдия, то не се споменаваеше нито веднъж. Но преди Казарил да е разгадал мистерията дори наполовина, проблемът бе иззет от любителските му ръце.

Един следовател от двора на провинкара на Баошия пристигна от град Тарион, където синът на вдовстващата провинкара беше преместил столицата си, след като бе наследил баща си. Беше отнело, пресметна по-късно Казарил, точно толкова време, колкото едно писмо от провинкарата до сина ѝ да бъде написано, изпратено и прочетено, заповедите да бъдат предадени надолу по каналния ред до правосъдния отдел на канцлерството и следователят да подготви себе си и екипа си за пътуването. Привилегиите са си привилегии. Казарил не беше сигурен доколко провинкарата може да влияе на съдебните процеси, но можеше да се обзаложи, че тази работа с новоизлюпени врагове, оставени да се мотаят на воля, определено е подразнила, хм, домакинята в нея.

На следващия ден се разбра, че съдия Вресе е духнал през нощта с двама слуги, съответния брой коне и няколко набързо опаковани чанти и сандъци, оставяйки домакинството си като разбунен кошер и едно огнище, пълно с пепел от изгорени документи.

Казарил се опита да убеди Изел, че бягството на съдията също не бива да се приема като неоспоримо доказателство за вина, но твърденията му звучаха твърде кухо дори и за собствената му предпазливост в даването на преценка. Алтернативата — че Изел наистина е била докосната от богинята през онзи паметен ден — го притесняваше дотам, че предпочиташе да не мисли за това. Боговете, както уверяваха простолюдието учените теолози на Светото семейство, влияеха на хората по заобиколни, тайни и, преди всичко, пестеливи начини — боговете въздействаха чрез света, а не върху него. Дори за светлите, изключително редки чудеса на изцеление — или тъмните чудеса на бедствие и смърт — свободната воля на хората трябваше да отвори канал, по който доброто или злото да влязат в живия живот. През годините Казарил беше срещал само двама или трима души, за които подозираше, че може наистина да са били докоснати от някой бог, и малко повече, които сами си вярваха, че са докоснати. Край нито

един от тях не се беше чувствал добре и искрено се надяваше, че Дъщерята на пролетта си е отишла доволна от постъпката на своето тазгодишно възплъщение. „Или че поне си е отишла...“

Изел почти не поддържаше контакти с братовото си домакинство в другия край на вътрешния двор, освен на трапезата или когато се събираха на голяма група да пояздят извън града. Казарил реши, че двете деца са били по-близки, преди началото на пубертета да ги тласне към отделните светове на мъжете и жените.

Намусеният секретар-преподавател на царевича, сер ди Санда, изглежда, излишно се дразнеше от празната кастиларска титла на Казарил. На масата или при разходките редовно претендираше за по-лично място, като придружаваше претенциите си с неискрена извинителна усмивка, която успяваше — при всяко сядане на масата — да привлече повече внимание, макар да се твърдеше, че цели обратното. Казарил се беше замислял дали да не се опита да му обясни, че това изобщо не го интересува, но се съмняваше, че ще бъде разбран, така че се задоволи просто да се усмихва на свой ред, отклик, който ужасно притесняваше ди Санда, понеже той упорито се опитваше да открие в тези му усмивки поредната проява на сложна тактика. Когато един ден се появи в учебната стая на Изел и настоя да му бъдат върнати картите, той, изглежда, очакваше Казарил да се впусне да ги защитава, като че ли бяха някакви тайни държавни документи. Вместо това Казарил побърза да ги извади и му ги връчи, като благодари любезно. Ди Санда нямаше какво друго да направи, освен да си тръгне, надут като пуяк.

Лейди Бетриз скръцна със зъби.

— Ама че човек! Държи се като, като...

— Като някоя от котките в замъка — подсказа ѝ Изел, — когато се появи чужда котка. Какво толкова сте му направили, че съска така, щом ви види, Казарил?

— Уверявам ви, че не съм пикал под прозореца му — сериозно обяви Казарил, с което накара Бетриз да се изкиска в шепя — а, така вече е по-добре, — и да се огледа виновно да не би придворната да е седнала твърде близо и да е чула неприличната забележка. Дали пък не беше прекалил? Знаеше, че още не е хванал съвсем цаката на младите дами, но пък тези двете не се бяха оплакали от него, въпреки

дартакийския. — Сигурно си мисли, че бих предпочел неговата служба. Макар че не виждам защо би му хрумнало нещо такова.

А може и да е имал основание, внезапно осъзна Казарил. При раждането на Теидез вероятността да наследи трона от току-що задомения си заварен брат Орико беше значително по-малка от сега. Но годините минаваха, а царината на Орико така и не бе успяла да зачене и интересът — нездравият интерес навярно — към Теидез със сигурност бе започнал да нараства в двора на Шалион. Може би точно по тази причина Иста беше напуснала столицата: за да отведе децата си далеч от бурния дворцов живот в тихата, неотровена от сплетни атмосфера на провинциална Валенда. Мъдър ход, в крайна сметка.

— О, не, Казарил — рече Изел. — Стойте си при нас. Тук е много по-хубаво.

— Така е — увери я той.

— Не е честно. Вие сте два пъти по-умен от ди Санда и сте пътували десет пъти повече от него! Защо го търпите толкова, толкова... — Бетриз, изглежда, срещаше затруднения с намирането на подходящата дума. — Толкова мълчаливо — най-накрая довърши тя. И отклони поглед за миг, сякаш се страхуваше, че той ще се досети за доста по-неприятното определение, което беше заменила в последния момент.

Казарил се усмихна криво на неочакваната си застъпничка.

— Как мислите, дали ди Санда ще се почувства по-щастлив, ако му дам възможност да упражнява глупостта си върху мен?

— Да, разбира се!

— Е, в такъв случай въпросът ви сам си намери отговор.

Тя отвори уста, после я затвори безславно. Изел едва не се задави от смях.

Една сутрин обаче ди Санда му стана малко по-симпатичен — появи се в учебната стая толкова пребледнял, че лицето му чак зеленееше, с тревожната новина, че царственият му повереник е изчезнал и не са го открили нито в къщата, нито в кухнята, нито в кучкарника или конюшнията. Казарил веднага препаса меча си, готов да яхне коня заедно с групата по издирването, като вече разчертаваше наум града и околностите му и преценяваше различните възможности — нараняване, разбойници, реката... таверните? Беше ли Теидез достатъчно голям да си пробва късмета с някоя проститутка? Това би

било достатъчно сериозно основание да се измъкне от опеката на досадните си придворни.

Преди Казарил да е посочил това изобилие от възможности на ди Санда, чийто ум бе зациклил неспасяемо на разбойническото нападение като единствена възможна причина за отсъствието на младия царевич, самият Теидез се появи на коня си във вътрешния двор, окалян и потен, с дълъг лък през рамо, задъхано конярче по петите и мъртва лисица, праметната на седлото пред него. Младежът огледа намусено сбиращата се кавалкада.

Казарил изостави опитите да яхне коня си, без да разтегли някое вдървено сухожилие, приседна на пънчето за качване с юздата на кафявия скопец в ръка и с наслаждение проследи сцената — как четирима големи мъже гълчат момчето и го разпитват за очевидното.

„Къде бяхте?“ едва ли си струваше да се пита. „Защо го направихте?“ — също. „Защо не казахте на никого?“ — отговорът на този въпрос ставаше все по-очевиден с всяка минута. Теидез изтърпя конското със стиснати зъби, поне в по-голямата му част.

Когато ди Санда млъкна, за да си поеме дъх, Теидез бутна безжизнената си червеникава плячка в ръцете на Беетим, ловеца.

— Дръж. Одери ми я. Искам кожата.

— Кожите не струват през този сезон, млади господарю — ядосано рече Беетим. — Козината е рядка и се скубе много. — После размаха пръст към тъмните цицки на лисицата, натежали от мляко. — Освен това носи лош късмет да убиеш животно, което има малки, през сезона на Дъщерята. Ще трябва да й изгоря мустаците, или духът ѝ ще се връща и ще ми разлайва кучетата по цяла нощ. А лисичетата къде са, а? Трябвало е да ги убиете и тях, като сте почнали, направо е жестоко да ги оставите да умрат от глад. Или пък двамцата сте ги скрили някъде по пътя, а? — Ядният му поглед се впи в уплашеното конярче.

Теидез хвърли лъка си на земята и изръмжа ядосано:

— Търсихме бърлогата. Не можахме да я намерим.

— Да, а колкото до теб... — обърна се ди Санда към нещастното конярче. — Знаеш, че трябваше да дойдеш първо при мен, ти... — И занарежда обиди, които бяха много по-директни от онези, с които се бе осмелил да засипе царевича, като завърши с нареждането: — Беетим, върви да напердашиш това момче за глупостта и нахалството му!

— Ще го направя, и още как, милорд — мрачно кимна Беетим и се отправи към конюшните с мъртвата лисица в едната ръка и яката на присвилото се конярче в другата.

Двамата главни коняри прибраха конете. Казарил им връчи с охота юздите на своя скопец и се замисли за закуската си — сега вече едва ли я грозеше неопределено забавяне. Ди Санда, у когото гневът беше взел връх над уплахата, конфискува лъка и подкара Теидез през двора. Гласът на младежа долетя, извисен в един последен контрааргумент, преди вратата да се захлопне след двамата: „Какво да правя, като ми е толкова *скучно!*...“

Казарил сподави смеха си. Богове пет, каква ужасна възраст за едно момче. Пълно до пръсване с енергия и тормозено от изнервени, неразбираеми възрастни с глупави представи за това как трябва да си прекарва времето, сред които не присъстваха пропускането на утринните молитви, за да идеш на лов за лисици в прекрасна пролетна заран като тази — Казарил вдигна поглед към небето, изсветляващо до нежно синьо с разпръсването на утринната мъгла. Спокойствието в двора на провинкарата, истински балсам за душата на Казарил, несъмнено горчеше с ограниченията си на бедния Теидез.

И най-дискретният съвет от устата на новоназначения Казарил би се приел зле от ди Санда, както стояха нещата помежду им в момента. Струваше му се обаче, че ако ди Санда държи да запази бъдещото си влияние над царевича, когато той порасне достатъчно, за да встъпи във владенията си с цялата власт и привилегии на — най-малкото — висш лорд на Шалион, то едва ли е избрал правилния път, тъкмо обратното. По-вероятно беше Теидез да се отърве от него при първа възможност.

И все пак ди Санда беше съвестен човек, трябваше да признае Казарил. Някой по-лукав с неговите амбиции като нищо би сводничил на Теидез и апетитите му, вместо да се опитва да ги озаптява, спечелвайки си пристрастеност вместо лоялност. Казарил познаваше не един и двама младежи от благороднически семейства, попаднали под лошото влияние на придворните си... не и сред ди Баошия обаче. Докато провинкарата държеше юздите, Теидез нямаше да попадне на паразити от този сорт.

5.

Шестнайсетият рожден ден на царевна Изел се паднаше в средата на пролетта, около месец и половина след като Казарил беше пристигнал във Валенда. Подаръкът, който тази година брат й Орико й изпрати от столицата Кардегос, беше прекрасна сива петниста кобила — страхотно попадение, или внимателно премислено, или чист късмет, защото Изел буквално се прехласна по грациозното създание. Казарил трябваше да признае, че кобилката е царски подарък. А и му позволи да избегне за още известно време проблема с треперещата си ръка, защото съвсем лесно убеди Изел, че е редно да напише собственоръчно благодарственото си писмо, което куриерът да отнесе на брат й в столицата.

През следващите дни обаче Казарил с недоумение установи, че е станал обект на най-дискретни и внимателни, да не кажем смущаващи, запитвания относно здравето му от страна на Изел и Бетриз. Малки подаръчета от най-добрите плодове и други лакомства му биваха подавани през масата, за да възбудят апетита му; подканяха го да си ляга рано; да си пийне вино, но не твърде много, и току го канеха на кратки разходки в градината. Тази неочаквана промяна в поведението им си оставаше мистерия за Казарил, докато един ден не чу ди Ферей да се шегува с провинкарата на тази тема и не разбра, че Изел и придворната й дама са били помолени да ограничат енергичната си езда заради крехкото здраве на новия си секретар. Здравият разум на Казарил взе връх над възмущението му точно навреме, за да потвърди тази измислица с изопнато лице и убедително вдървена походка. Вниманието им, макар и породено от егоистични подбуди, бе твърде приятно, за да го отхвърли с лека ръка. А и... не беше необходимо да се преструва много.

Както все по-топлото време, така и, в интерес на истината, все по-укрепващото му здраве, скоро го накараха да съжالياва за преструвките си. В края на краищата не след дълго щяха да започнат летните горещини, а с тях и темпото на живот да се забави. Като

гледаше как и двете момичета прескачат повалени дървета като сраснали се с конете си и препускат умело по тесните пътечки покрай реката, която се плискаше на вълнички в златно и зелено под шарената сянка на младите листа по надвисналите клони, тревогата му за безопасността им взе да намалява. Не техните, а неговият кон, отскочил встрани, след като бе подплашил една сърна, излетяла от гъстак преплетени драки, го хвърли жестоко на земята върху подложка от остри камънаци и изпъкнали корени, като му изкара въздуха и скъса едно от срастванията по гърба му. Лежа със свирещи гърди и размазан от сълзи на болка поглед, докато две уплашени женски лица не се замержеяха в полезрението му на фона на дантелата от листа и небето.

Само с общите им усилия и с помощта на едно повалено дърво Казарил успя да се качи отново на гърба на уловеното животно. Обратният път нагоре към замъка беше толкова по дамски бавен и спокоен, да не споменаваме виноват, колкото не би могла да си пожелае и измъчената им гувернантка. Докато стигнат до двореца, светът беше престанал да се върти и да подскача лудешки пред погледа му, но разкъсаното срастване гореше болезнено, а мястото се беше подуло колкото яйце под туниката му. Най-вероятно щеше да посинее до черно и да минат няколко седмици, преди отокът да спадне. Когато най-после се прибраха по живо по здраво в двора, Казарил не беше в състояние да мисли за нищо друго, освен за блокчето за качване, за конярчето и за това да се смъкне жив от гърба на проклетото животно. Стъпил най-сетне на земята, той застина за миг, опрял глава о лъка на седлото и изкривил лице от болка.

— Каз!

Познатият глас връхлетя ушите му сякаш от нищото. Той вдигна глава и примигна. С широко разперени ръце, към него крачеше висок, добре сложен тъмнокос мъж, облечен с елегантна туника от червен брокат и с високи ботуши за езда.

— Богове пет! — прошепна Казарил, а миг по-късно: — *Пали?*

— Каз, Каз! Дай да ти разцелувам ръцете! И краката ти ще разцелувам! — Високият мъж го награби, като едва не го събори на земята, приведе в действие първата част от заканата си, а втората замени с прегръдка. — Каз, човече! Мислех те за умрял!

— Не, не... Пали... — Наполовина забравил за болката в гърба, той сграбчи на свой ред ръцете на мъжа и се обърна към Изел и Бетриз, които бяха оставили конете си на конярчетата и ги наблюдаваха с нескрито любопитство. — Царевна Изел, лейди Бетриз, позволете ми да ви представя сер ди Палиар — той ми беше дясната ръка при Готоргет. Богове пет, Пали, какво правиш тук?

— Бих могъл да те попитам същото, и то с по-голямо основание! — отвърна Пали и се поклони на дамите, които го оглеждаха с нарастващо одобрение. Годините след Готоргет се бяха постарали да подобрят и без това привлекателната му външност, не че всички те не бяха заприличали на нещастни плашила в края на обсадата. — Царевна, милейди, за мен е чест... само че сега съм марш ди Палиар, Каз.

— Ооо — проточи Казарил. — Моите съболезнования. Скорошна ли е загубата ти?

Пали прие извинението с разбиращо кимване.

— Вече минаха почти две години. Баща ми получил апоплектичен удар още докато бяхме затворени в Готоргет, но издържа да ме види как се прибирам у дома, слава на Бащата на зимата, и малко след това почина. Позна ме, а аз можах да го видя за последно, да му разкажа за кампанията — той се моли за теб, да знаеш, през последния си ден, макар тогава и двамата да мислехме, че се молим за падналите в боя. Каз, човече, къде изчезна тогава?

— Аз... не бях откупен.

— Не си бил откупен? Как така не си бил откупен? Как може *ти* да не си бил откупен?

— Станала беше някаква грешка. Името ми не е било включено в списъка.

— Ди Жиронал каза, че според доклада на рокнарийците си бил умрял от внезапна треска.

Усмивката на Казарил стана напрегната.

— Не. Продадох ме в робство на галерите.

Главата на Пали отскочи назад.

— Ега ти и грешката! Не, чакай, нещо не се връзва...

Гримасата на Казарил и жестът му с ръка пред гърдите възпряха възмутения протест на Пали, макар да не угасиха наежения поглед в очите му. Пали винаги бе разбирал от намеци, стига да са достатъчно

ясни. Извивката на устата му казваше: „Добре де, но по-късно ще измъкна от теб цялата история!“ Когато се обърна към ди Ферей, който се приближаваше, наблюдавайки с интерес тази неочаквана среща, жизнерадостната му усмивка вече се беше върнала.

— Милорд ди Палиар ще пие вино с провинкарата в градината — обясни кастеланът. — Елате и вие, Казарил.

— Благодаря.

Пали го хвана под ръка и двамата последваха ди Ферей извън двора и покрай кулата към малкото парче земя, което градинарят на провинкарата засаждаше с цветя. При хубаво време това беше любимото ѝ място навън. Три стъпки и Казарил изостана. Пали забави крачка и го изгледа изпод вежди. Провинкарата ги чакаше с търпелива усмивка, разположила се като на трон под извитата решетка, по която се катереха все още неразцъфнали рози. Махна им към столовете, които слугите бяха изнесли навън. Казарил се сгъна внимателно на една възглавничка, като примижа и изохка, въпреки старанието си да не го прави.

— Демони на Копелето — изсъска Пали през зъби, — рокнарийците ли те осакатиха така?

— Само наполовина. Лейди Изел... оох!... изглежда, е решила да довърши започнатото от тях. — И бавно се облегна назад. — Както и онзи глупав кон.

Провинкарата изгледа смръщено двете млади дами, които ги бяха последвали неканени.

— Изел, пак ли галопирахте? — строго попита тя.

Казарил размаха ръка.

— Вината беше изцяло на моя храбър кон, милейди, който реши, че е атакуван от ядеща коне сърна. Подскочи встрани, а аз не. Благодаря. — Прие с неприкрита признателност една чаша вино от прислужника и побърза да отпие, като се опитваше да не я разплиска с треперещата си ръка. Неприятното, треперливо усещане в стомаха му вече преминаваше.

Изел му хвърли благодарен поглед, който не остана незабелязан от баба ѝ. Провинкарата изсумтя подозрително. И рече като един вид наказание:

— Изел, Бетриз, вървете да смените тези дрехи за езда и облечете нещо подходящо за вечеря. Може да сме от провинцията, но

не сме диваци. — Двечките повлякоха крака покрай кулата, като току поглеждаха назад към очарователния гост.

— А ти как се озова тук, Пали? — попита Казарил, когато момичетата се скриха зад ъгъла и вече не отвличаха вниманието му. Пали също се беше загледал подире им и му бе необходима секунда да се отърси и да дойде на себе си. „Ченето ти е увиснало, човече, затвори го — помисли си развеселен Казарил. — На мен ми се случва непрекъснато“.

— О! Тръгнал съм към Кардегос да се позавъртя из двора. Баща ми винаги спираше тук, нали беше близък със стария провинкар, та като наближихме Валенда, реших да се натрапя и пратих куриер. И милейди — той кимна към провинкарата — бе така добра да ме покани.

— Добре щях да те напляскам, ако не беше изпълнил дълга си към мен — рече провинкарата с топла усмивка и възхитителна липса на логика. — Твърде много години минаха, откакто не съм виждала нито баща ти, нито теб. Много съжалявам, че е починал.

Пали кимна и продължи към Казарил:

— Смятаме да оставим конете да си починат тази нощ и утре да продължим бавно към столицата — времето е твърде хубаво, за да бързаме. По пътищата е пълно с поклонници, тръгнали я към светилище, я към някой храм — пълно и с онези, които се прехранват от тях, уви — чухме, че проходите на много места били завардени от разбойници, но така и не ги открихме.

— Търсили сте ги? — удивен рече Казарил. Докато той беше на път, единственото му желание бе да не намери бандити.

— Ха! Сега аз съм палиарският лорд-посветен към ордена на Дъщерята, заех мястото на баща си, както се сещаш. Имам си задължения.

— Присъединил си се към рицарския орден?

— По-скоро към обоза му. Водя книгите, събирам ренти, издирвам проклетата изчезваща екипировка, въобще грижа се за материалното обезпечаване. Радостите на командването, знаеш как е. Ти ме научи на тях. Една част слава и девет части риене на лайна.

Казарил се ухили.

— Толкова добро съотношение? Късметлия си ти.

Пали също се ухили и си взе сирене и кексчета от подноса на прислужника.

— Настаних хората си в града. Ами ти, Каз? Веднага щом споменах Готоргет и ме попитаха дали сме се срещнали — направо ми увисна ченето, когато милейди рече, че си дошъл тук, изминавайки пеша — пеша! — пътя от Ибра, и в такъв вид, сякаш те е довякла котката.

Провинкарата сви без сянка на разкаяние рамене при укорителния поглед на Казарил.

— Забавлявах ги с военни истории през последния половин час — продължи Пали. — Как е ръката ти?

Казарил я сви в скута си.

— Възстанови се в голяма степен. — И побърза да смени темата. — Какво ще правиш в двора?

— Ами, досега така и не успях да положа официално клетва пред Орико, след като татко почина, освен това ще представлявам палиарския орден на Дъщерята на церемонията по инвеститурата.

— Инвеститура? — неразбиращо повтори Казарил.

— А, да не би Орико най-после да е назначил свещен генерал на ордена на Дъщерята? — попита ди Ферей. — Разправят, че откакто почина старият генерал, всички високопоставени фамилии в Шалион го тормозят за този пост.

— Нищо чудно — рече провинкарата. — Носи достатъчно доходи и влияние, макар и не колкото този на Сина.

— Носи и още как — каза Пали. — Още не е обявено, но се знае кой ще е — Дондо ди Жиронал, по-малкият брат на канцлера.

Казарил застина и отпи от виното, за да прикрие смущението си.

След доста дълга пауза провинкарата рече:

— Какъв странен избор. Човек обикновено очаква водачът на един рицарски орден да е по-... да е по-аскетичен по природа.

— Но, но... — заекна ди Ферей. — Канцлер Марту ди Жиронал държи водачеството на ордена на Сина! Двама от едно и също семейство? Това е опасна концентрация на власт.

Провинкарата промърмори:

— Освен това Марту е на път да стане и провинкар на Жиронал, ако слуховете са верни. Веднага щом старият ди Илдар си отиде, а той от доста време е на смъртен одър.

— Това не го бях чувал — възкликна Пали.

— Да — сухо рече провинкарата. — Семейство Илдар никак не са доволни. Предполагам, са се надявали титлата да премине към някой от племенниците на стареца.

Пали сви рамене.

— Братята Жиронал определено държат влиятелни позиции в Шалион, при това с одобрението на Орико. Предполагам, че ако бях умен, щях да намеря начин да се закача за подгъвите на плащовете им и да се облажа покрай тях.

Казарил се намръщи, забил поглед във виното си, и трескаво затърси начин да смени темата.

— Какви други новини си чул?

— Ами, преди две седмици Наследникът на Ибра вдигнал знамето си в Южна Ибра — отново — срещу онази стара лисица, баща му. Всички мислеха, че примирието от миналото лято ще удържи, но изглежда, миналата есен нещо са се спречкали и царинът е отхвърлил договорките. Отново.

— Наследникът — рече провинкарата — си позволява твърде много. Ибра има и друг син, в края на краищата.

— Орико подкрепи Наследника последния път — отбеляза Пали.

— За сметка на Шалион — промърмори Казарил.

— Според мен тогава Орико е искал да подходи далновидно — каза Пали. — В крайна сметка Наследникът все някога ще спечели. По един или друг начин.

— Ще е безрадостна победа на стария, ако синът му загуби — каза ди Ферей бавно и замислено. — Не, бас ловя, че ще пожертват още войници, а после ще се сдобрят за пореден път над труповете им.

— Тъжна история — рече провинкарата и стисна устни. — Нищо хубаво не може да излезе от това. Е, ди Палиар. Кажете ни някоя добра вест. Кажете, че царината на Орико е бременна.

Пали поклати тъжно глава.

— Не съм чул такова нещо, милейди.

— Е, тогава хайде да идем да вечеряме и стига сме говорили за политика. От нея само ме заболява главата.

Мускулите на Казарил се бяха вдървили от седенето въпреки изпитото вино и той едва не се строполи, когато се опита да стане от стола. Пали го улови за лакътя и му помогна да запази равновесие,

като свъси мрачно чело. Казарил го погледна и поклати лекичко глава, после отиде да се измие и да се преоблече. И да огледа насаме синините си.

Вечерята протече особено приятно, в присъствието на почти цялото домочадие. Ди Палиар, който го биваше на маса, било за хапване, било за сладки приказки, се превърна в център на внимание, като се започне с лорд Теидез и лейди Изел и се стигне до последния паж. Въпреки виното той остана достатъчно трезвен и разказваше само весели истории, в които обрисуваше себе си повече като глупак, отколкото като герой. Разказът му как с Казарил излезли на нощен набег срещу рокнарийците, които се опитвали да прокопаят тунел под крепостната стена, и така им взели страха, че им държало влага близо месец след това, спечели и на двамата ласкателна доза ококорени погледи от затаилата дъх публика, на която явно й беше трудно да си представи плахия, любезен секретар на царевната как се хили налудничаво, омазан с кал и сажди, и лази през горящите отломки с дълъг нож в ръка. Казарил осъзна, че това внимание му е неприятно. Искаше му се тук да е... невидим. На два пъти Пали се опита да му прехвърли топката на разговора, като мълчалив намек, че е негов ред да забавлява сътрапезниците, и на два пъти Казарил я връща в полето на Пали или на ди Ферей. След като и вторият му пас се провали, Пали се отказа от опитите си да го извади от черупката му.

Вечерята се проточи до късно, но най-накрая дойде часът, за който Казарил едновременно копнееше и от който се ужасяваше — когато всички се прибраха по стаите си за нощта, а Пали потропа на неговата врата. Казарил го покани да влезе, избута сандъка до стената, метна отгоре му една възглавничка за госта, а сам седна на леглото, което изскърца в унисон със собствените му скърцащи стави. Пали седна, впери поглед в него на смътната светлина от двете свещи и започна направо и без заобикалки, както си беше типично за него.

— Грешка, Каз? Мислил ли си за това?

Казарил въздъхна.

— Имах на разположение деветнайсет месеца за мислене, Пали. Протърках в главата си всяка възможност като стара възглавница.

Мислих за това, докато не почувствах, че ще умра от мислене, и сложих точка. Толкоз.

Този път Пали решително не обърна внимание на намека му.

— Смяташ ли, че рокнарийците са ти отмъстили, като са те скрили от нас и са те обявили за мъртъв?

— Това е една от възможностите. — „Само дето видях списъка с очите си“.

— Или някой нарочно не те е включил в списъка? — упорстваше Пали.

„Списъкът беше съставен собственоръчно от Марту ди Жиронал, с неговия почерк“.

— Това беше заключението, до което стигнах.

Пали изпухтя възмутено.

— Гадно! Гадно предателство, след всичко, което преживяхме... проклетите да са, Каз! Като стигна в двора, ще разкажа всичко на марш ди Жиронал. Той е най-влиятелният лорд в Шалион, боговете са ми свидетели. Бас държа, че с общи усилия ще успеем да стигнем до дъното на...

— Не! — Казарил се надигна ужасен от възглавниците си. — Недей, Пали! Дори не споменавай пред ди Жиронал, че съществувам! Не говори за това, не изричай името ми — ако всички ме мислят за мъртъв, толкова по-добре. Ако знаех, че е така, щях да си остана в Ибра. Просто... зарежи и толкоз.

Пали го гледаше втренчено.

— Но... Валенда едва ли е краят на света. Няма начин да не се разбере, че си жив.

— Валенда е мирно и спокойно място. Тук не преча на никого.

Имаше и други мъже, смели колкото Пали, имаше и такива, които бяха по-силни, но съобразителността и бързата мисъл го бяха направили любимия лейтенант на Казарил при Готоргет. Нужна му беше само една нишка и вече започваше да разплита... очите му се присвиха, блещукайки на меката светлина на свещите.

— *Ди Жиронал?* Лично? Богове пет, какво толкова си му сторил?

Казарил се размърда неспокойно.

— Не мисля, че е било нещо лично. По-скоро нещо като малка... услуга, поискана от някого. Една малка, лесна услуга.

— Тогава двама души трябва да знаят истината. Богове, Каз, кои двама?

Пали нямаше да се откаже — Казарил или не трябваше да му казва нищо, за което вече беше късно, или достатъчно, за да го спре. Нищо недоизказано нямаше да мине, умът му щеше да продължи упорито да разплита загадката — както вече го правеше всъщност.

— Кой би изпитвал такава силна омраза към теб? Не познавам по-разбран човек от тебе — даже си беше спечелил славата, че отказваш да участваш в дуели и оставяш разните му перчовци да изглеждат точно толкова глупави, колкото са. Нямаше по-добър от теб в усмиряването на горещи глави, в постигането на крайно забележителни условия за примирие, в уменията да не се забъркваш във фракции... Копелето ми е свидетел, та ти дори на игри не залагаше! „Малка, лесна услуга!“ Какво може да се крие зад една толкова необяснимо жестока омраза точно към теб?

Казарил потри челото си, зад което се сбираше болка, при това не от виното, което беше изпил на вечеря.

— Страх. Така мисля.

Устните на Пали се свиха в недоумение.

— И ако се разбере, че и ти знаеш, ще започнат да се страхуват и от теб. Не бих искал същото да се стовари и на твоята глава, Пали. Забрави за цялата работа.

— Ако става дума за страх от такава величина, то самият факт, че двамата сме разговаряли, вече ме прави подозрителен. Техният страх плюс моето неведение — богове, Каз! Не ме пращай в битка със завързани очи!

— Повече никога не искам да пращам никого в битка! — Ожесточението в гласа му изненада и самия него. Очите на Пали се разшириха. Но разрешението на проблема, начинът да използва ненаситното любопитство на Пали срещу самия него, осени Казарил в същия този момент. — Ако ти кажа какво знам и откъде го знам, ще ми дадеш ли дума — честната си дума! — да не се занимаваш повече с това? Да не предприемаш нищо, да не го споменаващ, да не споменаващ мен — без мрачни намеци, без заобикалки...

— Както правиш ти в момента ли? — сухо го прекъсна Пали.

Казарил изсумтя, наполовина развеселено, наполовина от болка.

— Именно.

Пали се облегна на стената и потърка устни.

— Бива те за търговец — дружески рече той. — Караш ме да купя прасе в торба, без дори да съм видял животинката.

— Грух-грух — измърмори Казарил.

— Аз само това искам да купя — грухтенето. Добре де, проклет да си. Не помня да си ни повеждал по кален терен, без да ни предупредиш, не си ни хвърлял и в засада. Ще се доверя на преценката ти — точно в същата степен, в която ти се доверяваш на дискретността ми. Имаш думата ми за *това*.

Чист контраудар. Казарил можеше единствено да му се възхити. Въздъхна.

— Добре тогава. — Замълча за миг след тази взаимна отстъпка. Откъде да започне? Е, не е като да не беше го премислял отново и отново. Разказът щеше да тече съвсем гладко, макар за пръв път да го изричаше на глас.

— Няма много за разказване. За пръв път разговарях с Дондо ди Жиронал преди четири, не, вече станаха пет, преди пет години. Бях на поход с войската на Гуарида по време на онази малка погранична война срещу лудия рокнарийски княз Олус — нали се сещаш, онзи, който обичаше да заравя враговете си до кръста в изпражнения и после да ги изгаря живи? Същият, който, близо година след това, беше убит от собствените си телохранители?

— О, да. Чувал съм за него. Свършил с глава в лайната, така се говореше.

— Има няколко версии. Но по *онова* време все още той беше начело на княжеството. Лорд ди Гуарида беше притиснал Олусовата армия — е, сбирщина, по-скоро — при хълмовете по границата на княжеството му. Двамата с лорд Дондо ни пратиха да предадем на Олус ултиматума и да договорим условията и откупите. Нещата тръгнаха... зле при преговорите и Олус реши, че му е нужен само един пратеник, който да предаде на обединените войски на шалионските лордове отказа му да сключи примирие при тези условия. Така че ни изправи, Дондо и мен, в шатрата си, заобиколени от четирима от огромните му телохранители с извадени мечове, и ни даде възможност да избираме. Който от нас отреже главата на другия, ще му бъде позволено да се върне с отрязаната глава при своите. Ако и двамата

откажехме, щяхме да умрем, а главите ни щял да върне той, като ги изстреля с катапулт.

Пали отвори уста, но успя единствено да ахне.

Казарил си пое дълбоко въздух.

— На мен се падна да избирам пръв. Отказах да взема меча. Олус ми прошепна с налудничавия си, мазен гласец: „Не можеш да спечелиш тази игра, лорд Казарил“. „Знам, м’хенди — казах аз, — но мога да направя така, че вие да я загубите“. Той замълча за миг, а после се засмя и толкоз. След това се обърна и предложи същия избор на Дондо, който вече беше позеленял като труп...

Пали се размърда, но не го прекъсна, само му даде мълчалив знак да продължи.

— Един от телохранителите ме събори на колене, хвана ме за косата и положи врата ми на едно ниско столче. Дондо... стовари меча си.

— Върху ръката на телохранителя? — нетърпеливо попита Пали. Казарил се поколеба.

— Не — каза той накрая. — Само че Олус провря меча си помежду ни в последния момент и мечът на Дондо се удари в острието и се плъзна... — Казарил и досега чуваше пронизителното изстъргване на метал в метал. — Остана ми само синина на тила, стоя си там повече от месец. Двама от другите телохранители взеха меча на Дондо. След което натовариха и двама ни на конете и ни пратиха обратно към лагера на ди Гуарида. Докато връзваха ръцете ми за седлото, Олус се приближи отново към мен и прошепна: „Да видим сега кой ще загуби“. По пътя назад никой не проговори. Докато лагерът не се появи пред очите ни. Тогава Дондо се обърна, погледна ме за пръв път и каза: „Ако някога разкажеш тази история, ще те убия“. А аз казах: „Не се тревожете, лорд Дондо. На маса разказвам само забавни истории“. Трябваше да се закълна, че ще си мълча. Сега знам, че е трябвало да го направя, макар че... може би дори и това не би било достатъчно.

— Той ти дължи живота си!

Казарил поклати глава и погледна встрани.

— Бях видял душата му в истинския ѝ вид. Съмнявам се, че някога би ми простил това. Е, аз, разбира се, не казах никому за случилото се, а и той не предприе нищо повече. Реших, че с това се е приключило. После обаче дойде Готоргет, а след обсадата дойде и...

така де. Каквото дойде след Готоргет. А сега съм двойно прокълнат. Ако Дондо някога разбере, ако си даде сметка, че знам как точно съм се озовал на галерите, колко мислиш ще струва животът ми тогава? Но ако не казвам нищо, ако не правя нищо, нищо, което да му напомни... може пък вече да е забравил. Искам само да ме оставят на мира, в това спокойно градче. Той със сигурност си има по-опасни врагове от мен. — Обърна лице към Пали и рече напрегнато: — Никога не споменавай името ми пред някой от братята Жиронал. Никога. Въобще не си чувал този разказ. Почти не ме познаваш. Ако някога си ми бил приятел, Пали, просто го забрави.

Устните на Пали бяха стиснати здраво. Клетвата му щеше да ги удържи така, помисли си Казарил. Но въпреки това го подкани с вял, отчаян жест.

— Както кажеш, но, но... проклятие. Проклятие! — Дълго се взира в Казарил в сумрака на стаята, сякаш търсеше кой знае какво в лицето му. — Не е само от тази твоя смехотворна брада. Наистина си се променил много.

— Мислиш ли? Сигурно си прав.

— Много... — Пали отклони поглед, после пак впери очи в него. — Много лошо ли беше? Наистина? На галерите.

Казарил сви рамене.

— Имах късмет в злата си орис. Оцелях. За разлика от други.

— Разправят се какви ли не страхотии, как робите били измъчвани или... поругавани...

Казарил почеса осмяната си брада. Може пък наистина да беше твърде обрасъл, кой знае.

— Историите не са толкова неверни, колкото изопачени, преувеличени — изключенията се приемат за правило. Най-добрите капитани се отнасяха към нас по същия начин, по който добрият фермер се отнася към добитъка си, с някакъв вид привързаност дори. Храна, вода, физически упражнения, ха, и достатъчна хигиена, така че да не се разболяваме и да сме в добра форма. Да пребиеш един роб почти до смърт означава да се лишиш от един гребец. Този вид физическо... дисциплиниране обаче се налагаше само в пристанищата. Потеглехме ли в открито море, то се грижеше за всичко.

— Не разбирам.

Веждите на Казарил литнаха нагоре.

— Защо да разкъсваш кожата на един мъж, когато можеш да му пречупиш духа просто като го хвърлиш през борда и краката му се загърчат като червейчета за големите риби? На рокнарийците никак не им се налагаше да чакат дълго, преди да заплуваме след галерата и да ги умоляваме със сълзи на очи да ни върнат робството.

— Ти винаги си бил добър плувец. Това сигурно ти е помогнало да изтърпиш наказанието по-леко от повечето други? — обнадеждено попита Пали.

— Точно обратното, за жалост. Мъжете, които потъваха като камъни, поне си спестяваха агонията. Помисли за това, Пали. Аз го правех. — И все още го правеше, изправяйки се потен в леглото си посред нощ, събуден от поредния кошмар, в който водата се затваря над главата му. Или още по-лошо — не се затваря. Веднъж вятърът бе задухал неочаквано, докато главният надзирател на гребците си играеше на тази игричка с един непокорен ибриец, и капитанът, който бързаше да се прибере в пристанището преди мръкване, отказа да завие назад, за да приберат човека. Заглъхващите писъци на ибриеца бяха ехтели над водата, докато корабът се отдалечаваше, ставаха все по-глухи и по-глухи... Като наказание за грешната преценка, капитанът бе глобил главния надзирател с цената на гребца, когото купиха да замести ибриеца, и провинилият се надзирател ходеше като градоносен облак цели седмици.

След миг Пали възкликна:

— Ооо!

„Ооо“, наистина.

— Признавам, че гордостта ми — и голямата ми уста — ми спечелиха един бой, когато за пръв път ме качиха на борда, но по онова време аз още се мислех за шалионски лорд. Избиха ми го от главата... по-късно.

— Но... теб не са те... не са те направили обект на... искам да кажа, не са те използвали по... хм.

Светлината беше твърде слаба, за да се каже със сигурност дали Пали се е изчервил, но Казарил най-после отгатна, че по този притеснен и недоизказан начин приятелят му се опитва да го попита дали не е бил изнасилен. Устните му се извиха в усмивка.

— Мисля, че бъркаш рокнарийската флота с флотата на Дартака. Боя се, че тези легенди са продукт на нечий извратен ум. Според

рокнарийското еретично тълкуване на четиримата богове, необичайните сексуални връзки, които тук са под закрилата на Копелето, там се смятат за престъпление. Рокнарийските теолози твърдят, че Копелето е демон, също като баща си, а не бог, като светата си майка, и наричат всички нас демонопоклонници — което е дълбока обида към Пролетната дама, мисля аз, както и към горкото Копеле, защото той не се е родил по собствено желание, нали така? Те измъчват и бесят всички, хванати в мъжеложество, а добрите рокнарийски капитани не търпят такива неща на борда на корабите си, както при моряците, така и при робите.

— Ааа — облекчено проточи Пали. Но после, понеже си беше Пали, се сети да попита: — А не толкова добрите рокнарийски капитани?

— Слабостите им можеха да станат смъртоносни. На мен не ми се случи — предполагам, че съм бил твърде кльоцав за вкуса им, — но неколцина от младите мъже, по-нежните момчета... Ние, робите, разбрахме, че те са ни нещо като жертвени агнета, и се опитвахме да бъдем мили с тях, когато ги върнеха на пейките. Някои плачеха. Други се научиха да използват нещастията си и се продаваха срещу дребни услуги... някои от нас дори им завиждаха за допълнителните дажби или евтините лакомства, платени толкова скъпо. Беше опасна игра, защото макар извратените рокнарийци да ѝ се наслаждаваха тайно, можеха във всеки момент да се обърнат срещу любимеца си и да го убият, сякаш по този начин можеха да заличат и собствения си грях.

— Направо ми настръхва косата, като те слушам. Мислех, че съм врял и кипял, но... хм. Поне ти е било спестено най-лошото.

— Не знам кое е най-лошото — замислено рече Казарил. — Веднъж, цял един адски следобед, бях обект на извратено чувство за хумор, пред което случилото се с някои от момчетата изглеждаше като приятелски жест, но никой рокнариец не рискуваше да увисне на въжето за това. — Казарил си даде сметка, че не е разказвал на никого за инцидента, нито на добрите дякони в храмовата болница, нито, разбира се, на когото и да било от домочадието на провинкара. Не беше имало човек, пред когото би могъл да проговори, досега. Продължи почти нетърпеливо: — Капитанът на галерата направи грешката да тръгне след тежко натоварен бражарски търговски кораб и твърде късно забеляза ескортиращите го бойни галери. Докато се

опитвахме да избягаме, аз наруших ритъма и припаднах от горещината. За да извлече някаква полза от мен въпреки всичко, главният надзирател ме измъкна от оковите, съблече ме до голо и ме провеси през парапета на кърмата с ръце, завързани за глезените, като един вид подигравка към преследвачите ни. Не знам дали дългите стрели, които се забиваха в парапета или в кърмата около мен, бяха резултат от добра или лоша стрелба от страна на бражарските стрелци, нито по милостта на кой бог не свърших с няколко от тях в задника. Може да са помислили, че съм рокнариец. Може да са се опитвали да сложат край на злощастieto ми. — Заради разширяващите се очи на Пали, Казарил пропусна някои от по-гротескните детайли. — Помниш как при Готоргет живяхме в страх месеци наред, докато не свикнахме с него, един вид постоянна, тъпа болка в червата, на която се научихме да не обръщаме внимание, но която никога не изчезваше докрай.

Пали кимна.

— Аз обаче открих, че... много е странно. Не знам как да го обясня. — Досега не бе имал възможност да го изрази с думи, да го изкара на светло. — Открих, че има място отвъд страха. Когато тялото и умът ти просто не могат повече да се страхуват. Светът, времето... се *пренареждат*. Пулсът ми се забави, спрях да се потя и да отделям слюнка... беше почти като някакъв религиозен транс. Когато рокнарийците ме провесиха, хълцах от страх и срам, гърчех се в агония, толкова отвратително беше. Когато бражарците най-после прекратиха гонитбата и главният надзирател ме тръшна на палубата, целия в мехури от слънцето... аз се смеех. Рокнарийците помислиха, че съм се побъркал, същото решиха и бедните ми другари по съдба, но аз не мислех така. Целият свят беше... нов. Разбира се, въпросният цял свят беше дълъг само няколко десетки стъпки, направен беше от дърво и се клатеше във водата... а времето се беше свило до размерите на малък пясъчен часовник. Планирах живота си на всеки час така грижливо, както повечето хора планират веднъж годишно, и само за час напред. Всички хора бяха мили и красиви, всеки по своя си начин, както рокнарийците, така и робите, от благородна и от селска кръв, и аз бях приятел с всички и с всеки и се усмихвах. Вече не изпитвах страх. Макар че се постарях повече никога да не припадам на греблото. — Гласът му се забави под натиска на спомените. — Така че когато страхът се върне в сърцето ми, аз му се радвам като на нищо

друго, защото го приемам за знак, че все пак не съм луд. Или, ако не друго, че се оправям. Страхът е мой приятел. — Той вдигна поглед, придружен от забързана, извинителна усмивка.

Пали седеше като залепен за стената, напрегнатите мускули на краката му изпъкваха през тесния панталон, тъмните му очи бяха кръгли като чинийки, усмивката — замръзнала на лицето му. Казарил се изсмя на глас.

— Богове пет, Пали, прости ми. Не исках да те натоварвам с излиянията си като магаре, което да ги отнесе надалеч. — А може и точно това да бе целял подсъзнателно, защото Пали наистина тръгваше утре на дълъг път. — Те са доста пъстра менажерия, с която не бих искал да те натоварвам. Прости ми.

Пали махна с ръка на извиненията му, сякаш прогонваше хаплива муха, после преглътна и събра сили да попита:

— Сигурен ли си, че не е било просто слънчев удар?

Казарил се засмя от сърце.

— О, бях и слънчасал, разбира се. Но ако не те убие, слънчевият удар минава за ден-два. Онова продължи... с месеци. — До последния инцидент с ужасеното, непокорно ибрийско момче и последното бичуване на Казарил, което си беше изпросил покрай него. — Ние, робите...

— Стига! — извика Пали и зарови пръсти в косата си.

— Какво „стига“? — неразбиращо попита Казарил.

— Стига си повтарял това. „Ние, робите“. Ти си шалионски лорд!

Усмивката на Казарил се изкриви и той каза тихо:

— Ние, лордовете, на греблата, така става ли? Ние, потните, пикаещи, грухтящи благородници? Едва ли, Пали. На галерите не бяхме лордове или обикновени хора. Бяхме хора или животни и кое от двете ще бъдеш нямаше нищо общо с произхода и кръвта. Най-великодушният човек, когото срещнах там, беше кожар, и с радост бих се хвърлил да целувам краката му и в този момент, стига да е жив. Ние, робите, ние, лордовете, мъже и жени, смъртни, играчки на боговете — едно и също е, Пали. За мен сега те всички са еднакви.

Пали си пое дълбоко дъх и рязко смени темата — обърна разговора към дребни подробности около ескорта си от рицарския орден на Дъщерята. Скоро двамата вече сравняваха различни методи за

лечение на гнойни рани и инфекции по краката на конете. Малко след това Пали си тръгна — или по-скоро избяга. Отлично отстъпление, но Казарил го разпозна като такова въпреки всичко.

Отпусна се в леглото в компанията на болезките и спомените си. Въпреки богатата вечеря и виното сънят не идваше. Страхът може и да му беше приятел, ако твърдението му не беше просто блъф и преувеличение за доброто на Пали, но беше повече от сигурно, че братята ди Жиронал не му бяха. „Рокнарийците казали, че си умрял от треска“ си беше чиста проба лъжа и, умно наистина, лъжа, която нямаше вече как да се докаже. Е, той определено беше в безопасност тук, в тихата Валенда.

Надяваше се, че е наплашил Пали достатъчно, за да гледа къде стъпва в двора в Кардегос и да не нагази, нищо неподозиращ, в някоя купчина стари лайна. Обърна се на другата си страна в мрака и отправи шепнешком молитва към Пролетната дама за безопасността на Пали. И още една, към всички богове, включително Копелето за облекчение на страданията на онези, които плаваха тази нощ по вълните на морето.

6.

На тържественото храмово шествие по случай настъпването на лятото Изел не беше поканена да повтори ролята си на Пролетната дама, защото тя по традиция се изпълняваше от наскоро венчана жена. Една много срамежлива и скромна млада булка предаде трона на властващата богиня на една също толкова благовъзпитана жена в напреднала бременност. Казарил видя как свещеният на Светото семейство въздъхва с облекчение при края на церемонията, която този път премина без изненади.

Животът забави темпото си. Ученичките на Казарил въздишаха и се прозяваха в задушната учебна стая, когато следобедното слънце напечеше каменните зидове на кулата, прозявките не отминаваха и учителя им. В един такъв потен следобед той се предаде и отмени всички уроци след дванайсет часа, докато горещниците не отминат. Както беше казала Бетриз, царица Иста наистина изглеждаше все по-добре с удължаването на дните. Сядаше по-често на трапезата със семейството и почти всеки следобед седеше с придворните си дами в сянката на чворестите плодни дръвчета в дъното на цветната градина. Не ѝ беше позволено обаче да се качва при брулените от вятъра бойници на покрива на замъка, така любими на Изел и Бетриз, където двечките бягаха както от жегата, така и от неодобрението на разни възрастни хора, които не си падаха по изкачването на многобройните стъпала дотам.

Прогонен от собствената си стая, нетърпимо задушна в морния ден след необичайно силния дъжд предната нощ, Казарил пое към градината в търсене на прохлада. Книгата под мишницата му беше една от малкото в бедната библиотека на замъка, които не беше чел, не че трактатът на Ордол „Петорната пътека на душата или Истинските методи на квинтарианската теология“ беше точно по вкуса му. Може пък като я отвореше напосоки на коленете си, евентуалната му дрямка да изглеждаше по-интелектуално занимание за случайни наблюдатели. Заобиколи обраслите с рози решетки и се закова на място — видя, че

царината, придружена от една придворна дама с гергеф, е заела пейката, към която се беше отправил. Когато жените вдигнаха поглед към него, той сви глава между раменете си да избегне две замаяни от жегата пчели и се поклони извинително на дамите, задето, без да иска, им се е натрапил.

— Останете, кастилар ди... Казарил, нали? — промълви Иста, когато той се обърна да си ходи. — Как се справя дъщеря ми с учението?

— Много добре, милейди — каза Казарил, като се обърна и сведе глава. — Много е бърза в аритметиката и геометрията и много, хм, упорита в изучаването на дартакийски.

— Добре — каза Иста. — Това е добре. — Погледът ѝ се плъзна за миг по нажежената от слънцето градина.

Компаньонката ѝ се наведе над гергефа да разплете някакъв завързал се конец. Лейди Иста не бродираше. Казарил беше чул прислугата да шепне, че царината и придворните ѝ дами работили половин година върху олтарна покривка със сложна бродерия за храма. Оставали само последните бодове, когато царината изневиделица грабнала везмото и го изгорила в камината в стаята си, където придворните ѝ дами я били оставили сама само за няколко минути. Дали историята беше вярна, или не, Казарил не знаеше, но днес ръцете ѝ не държаха игла и гергеф, а само една роза.

Казарил потърси по лицето ѝ някакъв знак, че го е познала.

— Чудех се... исках да ви питам, милейди, дали ме помните от дните, когато служех тук като паж при благородния ви баща. Беше преди двайсетина години, така че няма да е чудно, ако сте ме забравили. — Позволи си една усмивка. — Тогава нямах брада. — И закри с ръка долната част на лицето си да ѝ помогне.

Иста отвърна на усмивката му, но веждите ѝ се смъкнаха надолу в усилие да си го спомни, което очевидно не даваше резултат.

— Съжалявам. Покойният ми баща имаше много пажове, които се сменяха с годините.

— Да, наистина, той беше чудесен господар. Е, няма значение. — Казарил прехвърли книгата от едната в другата си ръка да прикрие разочарованието си и се усмихна още по-извинително. Боеше се, че този пропуск на паметта ѝ няма нищо общо със състоянието на нервите ѝ. По-вероятно беше въобще да не го е забелязала —

нетърпелива млада жена, която гледа напред и нагоре, а не надолу и назад.

Компаньонката на царината, която от известно време ровеше в кутията си с конци, измърмори:

— Проклетата работа. — После вдигна очи и изгледа преценяващо Казарил. — Милорд ди Казарил — рече, като се усмихна приканящо. — Ако няма да ви затрудни, бихте ли останали да правите компания на милейди, докато изтичам до стаята си да намеря тъмнозеленото си копринено чиле?

— Няма да ме затрудни ни най-малко, мадам — без да се замисли, отговори Казарил. — Тоест, хм... — Хвърли поглед към Иста, която го погледна право в очите със смущаваща ирония. Е, царината все пак не получаваше пристъпи на истерия. Дори и сълзите, които понякога бе виждал в очите ѝ, блестяха мълчаливо. Казарил се поклони на придворната дама, когато тя се надигна от пейката. Тя го хвана под ръка и го поведе встрани покрай решетката с розите.

Изправи се на пръсти и прошепна в ухото му:

— Всичко ще бъде наред. Само не споменавайте лорд ди Лютез. И стойте до нея, докато се върна. Ако започне отново старата песен за ди Лютез, просто... не я оставяйте сама. — И забърза към замъка.

Казарил обмисли опасността.

Великолепният лорд ди Лютез цели трийсет години беше най-довереният съветник на покойния царин Иас — приятели от детството, двамата бяха останали неразделни и в зрелите си години, както във война, така и на маса. С течение на времето Иас го беше наградил с всички възможни почести, направил го беше провинкар на два окръга, канцлер на Шалион, маршал на личната си гвардия и генерал на богатия рицарски орден на Сина. Както сред враговете, така и сред верните му поддръжници се говореше, че ди Лютез е царин на Шалион по всичко, освен по име. И че Иас е негова царина...

Понякога Казарил се беше чудил дали е било признак на слабост, или на хитрост от страна на Иас да натовари ди Лютез с мръсната работа и да го направи прицел за недоволството на висшите лордове, а самият той да остане в историята с прозвището Иас Добрия. Макар и не, трябваше да признае, Иас Силния, нито Иас Мъдрия, дори не и, боговете му бяха свидетели, Иас Щастливия. Именно ди Лютез беше уредил втория му брак с лейди Иста, опровергавайки по този начин

упоритите слухове сред високопоставените фамилии в Кардегос за някаква противоестествена любов между царина и дългогодишния му приятел. И все пак...

Пет години след сватбата ди Лютез беше загубил благоразположението на царина, а заедно с него всичките си постове, внезапно и окончателно. Обвинен в държавна измяна, той беше умрял по време на изтезания в тъмниците на Зангре, огромната царска крепост на Кардегос. Извън двора на Шалион се шушукаше, че истинската му измяна била любовта му към младата царина Иста. В по-тесни кръгове циркулираше много по-приглушената мълва, че Иста най-сетне била убедила съпруга си да унищожи омразния ѝ съперник за любовта му.

Във всички случаи триъгълникът беше налице, после смъртта отне единия участник, а накрая, когато Иас се затвори в себе си и умря няма и година след ди Лютез, и втория, като остави само един. Иста пък беше взела децата си и беше избягала от Зангре... или пък бе пратена в изгнание.

Ди Лютез. „Не споменавайте ди Лютез“. Кое то на практика означаваше да не споменава повечето от събитията в Шалион за последното поколение и половина. Така да е.

Казарил се върна при Иста и, леко нащрек, седна на мястото, освободено от придворната дама. Иста късаше листенцата на розата, не ожесточено, а нежно и систематично — откъсваше ги и ги подреждаше до себе си на пейката, имитирайки първоначалната им подредба — концентрични кръгове във възходяща спирала.

— Изгубените мъртви ме посетиха в сънищата ми снощи — подхвана бодро Иста. — Макар че сънищата не бяха от истинните. Вашите мъртъвци посещават ли ви насън, Казарил?

Казарил примигна и реши, че тя изглежда твърде бодра, за да е в някакъв унес, макар да говореше странни неща. А и не му беше трудно да долови смисъла в думите ѝ, което определено нямаше да е така, ако беше луда.

— Понякога сънувам майка си и баща си. Вървят и говорят, сякаш са живи... така че ми става мъчно, когато се събудя и ги изгубя отново.

Иста кимна.

— Неистинните сънища носят тази тъга. Но истинните сънища са жестоки. Боговете са ви пощадили, щом никога не сънувате истинските им сънища, Казарил.

Казарил застина и наклони глава.

— Всичките ми сънища са объркани и се разнасят като мъгла, щом отворя очи.

Иста сведе глава към разголената си роза — сега подреждаше златистите, покрити с прашец тичинки, нежни като нарязан копринен конец, в миниатюрно ветрило в центъра на кръга от венчелистчета.

— Истинните сънища тежат като олово в сърцето и стомаха, достатъчно тежки са да... да удавят душите ни в скръб. Истинните сънища бродят посред бял ден. И въпреки това ни предават, също както всеки човек от плът и кръв може да глътне обратно повърнатите си обещания като куче повърнатата си вечеря. Не се доверявайте на сънищата, кастиларю. Или на хорските обещания. — Тя вдигна лице от цветната подредба; в очите ѝ се беше появило напрежение.

Казарил се прокашля неспокойно.

— Така е, милейди, обратното би било глупаво. Но ми е приятно от време на време да зърна отново баща си. Защото вече няма друг начин да го срещна.

Тя му отправи странна, кривната усмивка.

— Не се страхувате от своите мъртви?

— Не, милейди. Когато ги сънувам.

— Може би вашите мъртви не са много страшни.

— Повечето не са, мадам — съгласи се той.

Един прозорец на горните етажи на кулата се отвори и компаньонката на царината се наведе от него и погледна към градината. Очевидно успокоена да види господарката си, заета с тих разговор, тя махна с ръка и се скри отново.

Казарил се зачуди как ли Иста си прекарва времето. Явно не бродираше, а не изглеждаше и много запалена по книгите, нито пък държеше придворни музиканти. Казарил я беше виждал няколко пъти да се моли, случваше се да прекарва часове наред в залата на предците или пред малкия преносим олтар, който държеше в стаите си, или, много по-рядко, придружена от дамите си и ди Ферей, слизаше до градския храм, в часове, когато поклонниците бяха малко. Друг път

минаваха седмици, през които тя като че ли не се и сецаше за боговете.

— Намирате ли голямо утешение в молитвите, милейди? — попита я той.

Тя вдигна очи и усмивката ѝ като че ли застина.

— Аз ли? Никъде не намирам голямо утешение. Боговете със сигурност са си направили лоша шега с мен. Бих им го върнала тъпкано, но те държат сърцето и дъха ми заложници на своите капризи. Децата ми са затворници на съдбата. А съдбата е полудяла в Шалион.

Той рече колебливо:

— Мисля, че има и по-лоши затвори от този слънчев замък, милейди.

Веждите ѝ се вдигнаха и тя се облегна назад.

— О, да. Ходили ли сте някога в Зангре, в Кардегос?

— Да, когато бях по-млад. Отдавна. Помня, че крепостта беше огромна и пренаселена. Губих се неведнъж.

— Странно. И аз бях изгубена там... в Зангре бродят призраци, между другото.

Казарил се замисли над този делови коментар.

— Не бих се изненадал. Такова е естеството на големите крепости — толкова хора умират в тях, колкото са ги строили, завземали, губили... хора от Шалион, прословутите рокнарийски зидари преди нас, първите крале, както и хората преди тях, които са долазили в пещерите, много отдавна, в мъглите на времето. Това са места със забележителна история. — Зангре бе дом на поколения царини и благородници, толкова бележити мъже и жени бяха срещнали смъртта си там, някои драматично... други мистериозно. — Крепостта Зангре е по-стара от самия Шалион. Със сигурност там се... там се натрупват най-различни неща.

Иста се зае да отчупва внимателно бодлите от стеблото на розата и да ги реди в редичка като зъбци на трион.

— Да. *Натрупват* се. Това е най-точната дума. Крепостта събира бедствия като резервоар, така както улуците и канавките ѝ събират дъждовната вода. На ваше място бих избягвала Зангре, Казарил.

— Дворът не ме привлича, милейди.

— А мен ме привличаше, някога. Беше съкровено ми желание да ида там. Най-жестоките проклетия на боговете ни застигат в отговор на собствените ни молитви, нали знаете. Молитвите са опасно нещо. Мисля, че трябва да ги поставят извън закона. — Тя започна да бели стеблото на розата, тънки зелени ивици се отделяха от нежната бяла сърцевина.

Казарил нямаше представа как да отвърне на последното, затова само се усмихна колебливо.

Иста вече разкъсваше по дължина меката вътрешност на стеблото.

— Един прорицател казал на лорд ди Лютез, че не ще се удави, освен на планински връх. Оттогава той не се боял да плува и в най-бурно море или река, защото всички знаят, че по планинските върхове няма вода — тя всичката се оттича към долините.

Казарил преглътна, обзет от паника, и се огледа скришом с надеждата, че придворната дама най-после се връща. Тя обаче не се виждаше никаква. Говореше се, че лорд ди Лютез е умрял по време на изтезание с вода в тъмниците на Зангре. Под стените на крепостта, но все пак високо над град Кардегос. Казарил облиза изтръпналите си устни и рече предпазливо:

— Не съм чувал тази история, докато той беше жив. Според мен някой бард я е измислил по-късно, за да впечатли публиката си. Подобни „предсказания“... обикновено се появяват посмъртно, при драматични падения като неговото.

Устните ѝ се извиха в най-странната усмивка до този момент. Тя отдели последните нишки от сърцевината на стеблото, нареди ги на коляното си и ги приглади с длан.

— Горкият Казарил! Откъде сте събрали толкова мъдрост?

На Казарил му беше спестено усилието да измисли някакъв смислен отговор, защото придворната на Иста най-после се появи на вратата към кулата с конците в ръка. Казарил скочи и кимна на царината:

— Компаньонката ви се връща...

Поклони се в движение на придворната, която му прошепна тревожно:

— Разумно ли се държа царината, милорд?

— Да, напълно. — „По своя си начин...“

— Нищо ли не каза за ди Лютез?

— Нищо... съществено. — Нищо, което *той* би коментирал, във всеки случай.

Придворната дама въздъхна облекчено и продължи към пейката, като нагласяваше на лицето си дежурна усмивка. Иста я погледна с отегчено търпение, когато тя се разбъбри колко неща трябвало да обърне и колко чекмеджета да прерови, докато намери конците. На Казарил му мина през ума, че като дъщеря на провинкарата и майка на Изел, Иста няма начин да е глупава.

Ако Иста говореше на повечето от по-непретенциозните си в интелектуално отношение придворни със същата недоизказаност и рязка смяна на темите, на които беше подложила и него, нищо чудно, че се носеха слухове за лудостта ѝ, и все пак... мъглявостта, с която се изразяваше, му приличаше по-скоро на шифър, отколкото на безсмислено бръцолевене. В думите ѝ прозираше трудно доловима вътрешна логика, която би се разкрила, стига да имаш ключа към нея. Който той, разбира се, не притежаваше. Не че това не се отнасяше и за някои видове умствено помрачение, които се бе случвало да наблюдава...

Казарил стисна книгата си под мишница и тръгна да търси някоя по-спокойна сянка.

Лятото се влачеше с ленива стъпка, която носеше облекчение както за ума, така и за тялото на Казарил. Само горкият Теидез мърмореше против лятното бездействие, сега, когато ловуването бе възпрепятствано от жегата, сезона и неговия учител. Стреляше единствено по зайци с дългия си лък, рано сутрин по поляните около замъка — дейност, която му печелеше искрените аплодисменти и одобрение на градинарите. Момчето беше толкова непригодно за този сезон — пълно с енергия, неспокойно и трътлесто, — че ако някога бе имало родено въплъщение на Сина на есента, бога на лова, войната и по-хладното време, то това със сигурност беше Теидез.

Казарил малко се изненада, когато един ден момчето и учителят му се приближиха към него на път за лекия обяд. Ако се съдеше по зачервените им лица, явно бяха в разгара на поредния си ожесточен спор.

— Лорд Каз! — поздрави го задъхано Теидез. — Нали и мечемайсторът на стария провинкар също е водил пажовете в кланицата да убиват младите бикове — за да ги учи на храброст в истински бой, а не това, това, танцуване насам-натам из ринга за дуели!

— Ами, да...

— Видяхте ли, какво ви казвах аз! — извика Теидез на ди Санда.

— Ние се упражнявахме и в ринга — незабавно допълни Казарил, от солидарност, в случай че ди Санда имаше нужда от такава.

Учителят на Теидез изкриви лице в гримаса.

— Бикоборството се е практикувало по селата, царевич. И е неподобаващо занимание за младежите от знатни семейства. Вие сте роден, за да бъдете джентълмен — най-малко! — а не чирак на някой касапин.

През последните години провинкарата не държеше мечемайстор в замъка, така че се беше погрижила учителят на царевича да разбира и от изкуството на меча. Казарил, който бе наблюдавал от време на време тренировките им, беше останал приятно изненадан от прецизността на ди Санда. Човекът владееше меча доста добре, макар да бе далеч от истинското майсторство. Мечът като спорт. Като джентълменско занимание. Дори освен изброеното да познаваше и отчаяните, брутални трикове, които запазваха човешкия живот на бойното поле, то не ги беше показал на повереника си.

Казарил се усмихна криво.

— Мечемайсторът не ни обучаваше за джентълмени. Учеше ни да бъдем войници. В полза на този стар метод мога да кажа следното — не съм виждал досега бойно поле, което да не прилича много повече на кланица, отколкото на ринг за фехтовка. Беше грозна картинка, но ни научи на занаята ни. А и нищо не се губеше. Не мисля, че за биковете е било от значение как ги е застигала смъртта, дали след едновременна гонитба с някой глупав хлапак с меч в ръка, или от удар с чук по главата. — Самият Казарил се беше стремил да не протака излишно процедурата, за разлика от други младежи, които се впускаха в опасна и грозна игра с подлуделите животни. След известна практика се беше научил да убива добичето си с един удар на меча, почти толкова бързо и чисто, колкото би го направил и опитен касапин. —

Признавам все пак, че на бойното поле не ядохме убитото от нас, освен конете понякога.

Ди Санда изсумтя неодобрително на опита му за остроумие.

— Утре сутрин може да изкараме соколите, милорд, ако времето се задържи хубаво. И ако най-после се справите със задачите си по картография.

— Женски спорт — соколи и гълъби. Гълъби! Какво ме е еня мене за някакви си гълъби! — С неприкрит копнеж в гласа Теидез добави: — В царския двор в Кардегос ходят на лов за диви прасета в дъбовите гори наесен. Това се казва истински спорт, мъжки спорт. Казват, че прасетата били опасни!

— Съвсем вярно — съгласи се Казарил. — Някои имат големи бивни, с които могат да изкормят куче и дори кон. Или човек. Много по-бързи са, отколкото изглеждат.

— Ходили ли сте някога на лов в Кардегос? — развълнувано го попита Теидез.

— Бил съм няколко пъти там със свитата на лорд ди Гуарида.

— Във Валенда няма диви прасета. — Теидез въздъхна. — Но пък имаме бикове! Това поне е нещо. По-добре от гълъби — или зайци!

— О, стрелбата по зайци също е полезно занимание за един бъдещ войник — увери го Казарил. — В случай, че някога му се наложи да лови плъхове за трапезата си. Изискват се почти същите умения.

Ди Санда се опули злобно насреща му. Казарил се усмихна и се оттегли с поклон от спора, като остави Теидез да тормози наставника си.

По време на обяда Изел поде същата песен на нов глас, макар атаката да беше насочена не срещу наставника ѝ, а срещу баба ѝ.

— Бабо, толкова е горещо. Не можем ли и ние да плуваме в реката като Теидез?

С напредването на лятото следобедната езда на царевича с учителя му, конярчетата и пажовете бе заменена от следобедно плацикане в един тих вир нагоре по течението на реката — същия вир, където ходеха да се разхладят живеещите в замъка по времето, когато Казарил беше паж. Разбира се, дамите бяха изключени от тези разходки. Казарил учтиво бе отхвърлил поканите да се присъедини към

групата на царевича, позовавайки се на задълженията си като учител и секретар на Изел. Истинската причина беше, че трябваше да се съблече гол, за да плува във вира, а това би извадило на показ всички стари злощастия, изписани върху плътта му — история, върху която не би искал да се разпростира пред други хора. Недоразумението със собственика на банята все още го тормозеше, сетеше ли се за него.

— Категорично не! — отсече провинкарата. — Това би било абсолютно неприлично.

— Не с него — каза Изел. — Ще си направим наша си групичка, дамска. — Обърна се към Казарил. — Нали казахте, че дамите от замъка са ходели да плуват в реката, когато сте били паж тук!

— Слугините, Изел — уморено я поправи баба й. — Жени от подолно потекло. Не е подходящо забавление за теб.

Изел прегърби рамене, ядосана, зачервена и нацупена. Бетриз, чиято мургава кожа не се изчервяваше толкова лесно, оклюма на стола си, бледа и повяхнала като препикано мушкато. Сервираха супата. Всички седяха и гледаха с омерзение вдигащите пара паници пред себе си. В името на стандартите и дисциплината — както винаги, — провинкарата взе лъжицата си и загреба решително.

Казарил внезапно рече:

— Но лейди Изел *може* да плува, нали, ваша милост? Искам да кажа, най-вероятно са я научили, когато е била малка?

— Определено не — отвърна провинкарата.

— Ооо — проточи Казарил. После още веднъж: — Ооо. — Плъзна поглед по сътрапезниците си. Този път царина Иста не беше сред тях и понеже това му спестяваше притеснението да не засегне болезнена за нея тема, реши да опита: — Това ме подсеца за една ужасна трагедия.

Провинкарата присви очи, но не ухапа стръвта. За разлика от Бетриз:

— О, каква?

— Беше по времето, когато служех като куриер при провинкара на Гуарида, в една битка с рокнарийския княз Олус. Войските на Олус прекосиха границата под прикритието на нощта, а се беше извила и буря. Изпратиха ме да евакуирам дамите от домакинството на ди Гуарида, преди градът да бъде обкръжен. Малко преди съмване, след като бяхме яздили половината нощ, прекосихме придошъл поток. Една

от придворните дами на провинкарата има нещастieto конят ѝ да се подхлъзне и водата я повлече заедно с пажа, който се опита да я спаси. Докато успее да обърне коня си, вече не се виждаха никъде... На следващата сутрин открихме телата им надолу по течението. Реката всъщност не беше дълбока, но жената бе изпаднала в паника, защото не можела да плува. Едно елементарно обучение можеше да превърне този фатален инцидент в обикновено преめждие и да спаси три живота.

— Три живота? — попита Изел. — Дамата, пажът...

— Тя чакаше дете.

— О!

Възцари се тъжно мълчание.

Провинкарата потърка брадичката си и изгледа Казарил.

— Истинска история ли ни разказа, кастиларю?

— Да. — Казарил въздъхна. Плътта ѝ беше насинена, отекала от ударите, ледена и синкава, безжизнена като глина под пръстите му, докато я издърпваше на брега, прогизналите ѝ дрехи тежаха, но не колкото сърцето му. — На мен се падна да съобщя на съпруга ѝ.

— Хм — изсумтя ди Ферей. Макар да беше най-слаждодумният разказвач сред сътрапезниците, кастеланът не направи опит да надмине историята на Казарил с друга.

— Такова нещо не бих искал да преживея отново — добави Казарил.

Провинкарата изсумтя и погледна встрани. След миг каза:

— Не може внучка ми да плува гола в реката като някоя змиорка. Изел изправи гръб.

— Ами ако сме облечени със, зъз, с ленени долни ризи?

— В интерес на истината, ако на човек му се наложи да спасява живота си с плуване, най-вероятно ще е с дрехи — услужливо допълни Казарил.

Бетриз добави замечтано под сурдинка:

— А и така ще се разхлаждаме два пъти. Веднъж, докато плуваме, и още веднъж, докато чакаме ризите ни да изсъхнат.

— Не може ли някоя дама от замъка да я научи? — подсказа Казарил.

— Те също не могат да плуват — твърдо рече провинкарата.

Бетриз кимна в знак на потвърждение.

— Само газят. — Сетне вдигна поглед. — Не бихте ли могли вие да ни научите да плуваме, лорд Каз?

Изел плесна с ръце.

— Ами да!

— Аз... въз... — запъна се Казарил. От друга страна... в тяхната компания можеше да си остане с ризата на гърба, без да се налага да дава обяснения. — Не виждам защо не... стига вие, дами, да ме слушате. — Премести поглед върху провинкарата. — И ако баба ви разреши.

След дълго мълчание провинкарата изръмжа сърдито:

— Само гледайте всичките да не ми изстинете.

Изел и Бетриз, като добри момичета, се въздържаха от победоносни възклицания, затова пък метнаха по един признателен поглед на Казарил. Той се зачуди дали не бяха сметнали, че си е измислил тъжната история за онази нощна езда.

Уроците започнаха същия следобед — Казарил стоеше в средата на вира и се опитваше да убеди двете бая поуплашени млади жени, че няма да се удавят моментално, ако си намокрят косите. Опасенията му, че може да е прекалил с предварителния инструктаж за безопасност, постепенно преминаха, когато девойките най-после се отпуснаха и се научиха как да се оставят на водата да ги носи. Жените по принцип потъваха по-трудно от мъжете, особено от кокалест представител на силния пол като Казарил, макар че през тези няколко месеца богатата трапеза на провинкарата беше загладила до голяма степен вълчата изпосталялост на брадатото му лице.

Търпението му се оправда. В края на лятото двечките вече пляскаха и се гмуркаха като видри в попресъхналия от жегите вир. Казарил трябваше само да си седи в плитчините до кръста във водата и да им подвиква от време на време.

Изборът му на позиция бе само отчасти продиктуван от хладната свежест на водата. Провинкарата се беше оказала права — плуването наистина беше неприлично. А и тези свободни ленени ризи, подгизнали и прилепващи към налетите млади тела, имаха диаметрално противоположен ефект на скромността, която уж трябваше да съхраняват — факт, който той внимаваше да не натрапи на

вниманието на двете си безгрижни поверенички. И нещо още по-лошо — ефектът беше двустранен. Мокрите ленени гащи, прилепнали към неговите слабини, разкриваха едно състояние на ума... въъ, на тялото... въъ, на укрепващото му здраве, което той искрено се надяваше двете девойки да не забележат. На Изел май и без това не ѝ хрумваше да забележи. Не беше толкова сигурен за Бетриз. Придворната им дама Нан ди Врит, матрона на средна възраст, която беше отказала да се включи в уроците и газеше в плитчините напълно облечена, с поли вдигнати до под коленете, не изпускаше нищо от острия си поглед и определено имаше проблем с поддържането на сериозна физиономия. За щастие, тя, изглежда, му имаше доверие, а и не му се смееше в лицето, нито го клеветеше на провинкарата. Поне... той мислеше, че не го клевети.

Казарил все по-ясно си даваше сметка, и това му докарваше остри конфликти с будната му съвест, че отношението му към Бетриз от ден на ден приема все по-личен характер. Все още не до степен да пуска листчета с анонимни и ужасни любовни стихове под вратата ѝ, слава на боговете за тези останки на здрав разум. Да свири на лютня под прозореца ѝ вече не беше, и може би по-добре, по възможностите му. И все пак... в дългата лятна тишина на Валенда той неусетно беше събрал смелост да се размечтае за живот, измерващ се с интервали от време по-дълги от еднократното обръщане на пясъчен часовник.

Бетриз определено му се усмихваше и това си беше чистата истина, а не някаква негова самозаблуда. И се държеше мило. Но тя се усмихваше и се държеше мило и с коня си. Приятелското ѝ държане определено не беше основа, върху която да гради пясъчни кули, още по-малко да си донесе креват и спално бельо и да тръгне да се нанася. И все пак... тя определено му се усмихваше.

Той редовно потискаше тези си пориви, но те продължаваха да се надигат — както и други неща, уви, особено по време на уроците по плуване. Но той се беше отказал от амбициите — повече нямаше да се прави на глупак, и толкова. Възбудата, която го караше да се чувства толкова неловко, може и да беше признак за укрепващото му здраве, но с какво му помагаше това? Беше точно толкова безимотен и безпаричен, колкото по времето, когато служеше като паж в същия този замък, само надеждите му бяха много по-малко. Сигурно беше луд, за да храни въображението си с надежди за страст или любов, и

все пак... бащата на Бетриз беше безимотен човек от добро потекло и си изкарваше прехраната от служба. Едва ли би се отнесъл с пренебрежение към свой себеподобен.

Че не би презирал Казарил, беше повече от ясно — ди Ферей бе твърде мъдър, за да храни такива чувства към него. Но беше и достатъчно мъдър, за да знае, че красотата на дъщеря му и близостта ѝ с царевната са зестра, която би могла да ѝ спечели за съпруг някой много по-добър от злощастния Казарил, та дори и от синовете на местните дребни аристократи, които служеха като пажове в домакинството на провинкарата. Бетриз и без това смяташе въпросните момчета за досадни паленца. Но някои от тях имаха поголеми братя, наследници на скромни, но все пак съществуващи имена...

Днес Казарил се потопи във водата до брадичката и се престори, че не гледа през полупритворените си клепачи как Бетриз се катери по един голям камък, обгърната от мокрия, прозиращ под слънчевите лъчи лен; черната ѝ коса бе полепнала по тръпнещите ѝ форми. Девойката разпери ръце към слънцето преди да се плъосне по корем, за да опръска Изел, която се гмурна под водата, после изскочи с крясъци и я оплиска на свой ред. Дните вече се смаяваха, нощите ставаха похладни, а с тях и следобедите. Празникът за възкачването на Сина на есента приближаваше. Цялата предишна седмица времето се бе задържало твърде студено, за да плуват във вира — едва ли оставаха повече от няколко топли дни за разходките им до реката. Бързата езда и ловът скоро щяха да отвлекат дамите му към по-сухи забавления. И здравият му разум щеше да се върне при него като блудно куче. Или не?

Косите лъчи на слънцето и захладнелият въздух изкараха позакъснялата групичка от водата и плувците седнаха да изсъхнат на каменистия бряг. Казарил се беше пропил до такава степен с тихо доволство, че дори не ги накара да водят ленивия си разговор на дартакийски или рокнарийски, както правеше обикновено. Най-накрая навлече тежките си панталони за езда, нахлузи ботушите — хубавите си нови ботуши, подарък от провинкарата — и стегна колана с меча на кръста си. Притегна подпръзите на конете, свали им букаите и помогна

на дамите да ги яхнат. Неохотно, с многобройни погледи назад към отдалечаващата се горска полянка край речния вир, малката кавалкада пое по възвишението към замъка.

В пристъп на безразсъдство Казарил смуши коня си, за да се изравни с този на Бетриз. Тя му хвърли бърз поглед и трапчинката на бузата ѝ му намигна. Дали загуби смелост, или ума и дума, но езикът внезапно окаменя в устата му. И от двете ще да е, реши той. Двамата с лейди Бетриз ежедневно правеха компания на царевната. Ако някой негов несръчен опит да пофлиртува бъдеше отблъснат, можеше ли това да навреди на ценната лекота, която бяха постигнали в отношенията си на служба при царевната? Не — той трябваше, непременно трябваше да каже нещо... но в този момент конят ѝ препусна напред при вида на портата на замъка и усилията на Казарил станаха безпредметни.

Когато минаха през портите и копитата на конете изстъргаха по калдъръма на двора, Теидез изскочи от една странична врата с викове: „Изел! Изел!“

Ръката на Казарил се стрелна моментално към дръжката на меча — туниката и панталоните на момчето бяха опръскани с кръв, — после се отпусна при вида на прашния и навъсен ди Санда, който крачеше зад повереника си. Страховитата външност на Теидез беше резултат от следобедната му тренировка при касапина на Валенда. Не ужас се криеше зад възбудените му крясъци, а възторг. Кръглото лице, което вдигна към сестра си, грееше от щастие.

— Изел, случи се нещо страхотно! Познай, познай!

— Как бих могла да позная... — започна през смях тя.

Той махна нетърпеливо с ръка и новината сама изскочи от устата му:

— Току-що пристигна куриер от царин Орико. На двама ни е наредено да се явим при него тази есен в двора в Кардегос! А мама и баба не са поканени! Изел, ще се измъкнем от Валенда, представяш ли си!

— Отиваме в Зангре? — Изел изписка възбудено и се смъкна от седлото, после грабна окървавените ръце на брат си и двамата се завъртяха из двора. Бетриз се наведе напред, както си беше на седлото, и ги загледа, полуотворила устни в радостно очакване.

Придворната им дама сви устни далеч не толкова доволно. Казарил улови погледа на сер ди Санда. Учителят на царевича бе

стиснал устни в мрачна гримаса.

Стомахът на Казарил се обърна, когато парчетата се подредиха по местата си и картинката се разкри пред вътрешния му поглед в цялостния си вид. Царевна Изел беше призована да се яви в двора, следователно малобройното ѝ домакинство щеше да я придружи в Кардегос. Включително първата ѝ придворна дама, лейди Бетриз.

И секретарят ѝ.

7.

Керванът на царевича и царевната се приближаваше към Кардегос по южния път. Превалиха едно възвишение и цялата равнина се ширна в краката им, обиколена като в прегръдка от планинските масиви.

Ноздрите на Казарил се разшириха, когато пое с гърдите си острия вятър. Студеният дъжд от предната нощ беше очистил въздуха. Надвиснали плътни маси от сиви облаци се разнищваха постепенно на изток, повтаряйки като ехо релефа на вълнообразните сиво-сини била, гушналия хоризонта. Светлина откъм запад се сипваше през равнината като удар с меч. Възправила се на огромната си скала, която се надвесваше над ъгъла, склучен от две сбиращи се реки, издигнала снага над равнината и планинските проходи и сбираща очите на всички наблюдатели, крепостта Зангре улавяше светлината и лъщеше като разтопено злато на фона на тъмните, отстъпващи облаци. Каменните ѝ охрени кули се кипреха с шапки от покривни плочи с цвета на препускащите облаци, като железни шлемове върху главите на храбри войници в боен ред. Предпочитана резиденция на поколения царини на Шалион, погледната оттук Зангре приличаше повече на крепост, отколкото на дворец, също толкова пригодна за война, колкото и всеки рицар, заклет в свещените ордени на боговете.

Царевич Теидез пришпори черния си кон напред, изравни го с кафеникавия на Казарил и впи нетърпелив поглед в заветната им цел. Лицето му бе огряно от някаква богобоязлива алчност. Гладът за по-разкрепостения живот, който обещавахе престолният град, далеч от любящите ограничения на майки и баби, предположи Казарил. Но Теидез трябваше да е много по-глупав, отколкото изглеждаше, за да не се запита в този точно момент дали блестящото каменно творение на човешкия гений пред очите им няма един ден да стане негово. И защо, наистина, биха привикали момчето в двора, ако Орико, загубил накрая надежда да се сдобие със свои собствени наследници, не беше решил да подготви природения си брат за трона?

Изел дръпна юздите на петнистата си сива кобила и впи поглед в крепостта почти толкова нетърпеливо, колкото и Теидез.

— Странно. Помня я някак по-голяма.

— Почакайте да се приближим — сухо я посъветва Казарил.

Сер ди Санда, в челните редици, даде знак да продължат и целият керван от ездачи и товарни мулета потегли надолу по разкаляния път — двамата младежи от царска кръв, секретарите им, лейди Бетриз, слуги, конярчета, въоръжен ескорт в черно-зелените ливреи на Баошия, резервни коне, Снежко — на който в този момент по би му прилягало името Калчо, — както и невероятното количество багаж, който мъкнеха със себе си. Казарил, като ветеран, преживял не едно изнервящо пътуване с благородни дами, наблюдаваше напредването на кервана и не можеше да се начуди на добрия му ред — истинско чудо на природата. Пътят от Валенда дотук им беше отнел само пет дни, четири и половина всъщност. Царевна Изел, с експертната подкрепа на Бетриз, бе водила малкото си домакинство умело и без излишни приказки. Нито едно от неизбежните забавяния по пътя не можеше да се вмени във вина на женските ѝ капризи.

Всъщност, както Изел, така и Теидез бяха изстискали максималната възможна скорост от антуража си още от момента, в който бяха напуснали на бърз ход Валенда и бяха препуснали напред, за да избягат от сърцераздирателните писъци на Иста, които се чуваха дори отвъд крепостните стени. Изел затискаше ушите си с ръце и насочваше коня само с колене, докато не се отдалечи достатъчно от изблиците на майчината си скръб.

Новината, че отделят децата ѝ от нея, бе хвърлила овдовялата царина ако не в пристъп на истинска лудост, то в дълбоко отчаяние и неутешима скръб. Беше плакала, молила се бе, беше спорила, а накрая потъна в мълчание, от което всички си отдъхнаха, макар и с чувство на вина. Ди Санда беше споделил с Казарил как Иста го притиснала в коридора и се опитала да го подкупи, умолявайки го да избяга с Теидез, без да уточнява къде или как. Според думите му тя пелтечела, стискала го отчаяно за ръцете и само дето не ѝ била избила пяна на устата.

Беше притиснала и Казарил, в стаята му, докато той опаковаше дисагите вечерта преди да потеглят. Техният разговор протече доста по-различно, или, най-малкото, нямаше и следа от пелтечене.

Беше го гледала дълго, мълчаливо и изнервящо, преди неочаквано да попита:

— Страх ли ви е, Казарил?

Той обмисли отговора си и най-накрая отвърна простичко и искрено:

— Да, милейди.

— Ди Санда е глупак. Вие поне не сте.

Като не знаеше как да реагира на това, Казарил сведе любезно глава.

Иста си пое дъх, очите ѝ се разшириха и тя каза:

— Пазете Изел. Ако някога сте държали на мен, или на честта си, пазете Изел. Закълнете се, Казарил!

— Кълна се.

Очите ѝ зашариха изпитателно по лицето му, но за негова изненада, тя не настоя за още клетви или подробни обещания.

— От какво искате да я пазя? — предпазливо попита Казарил. — От какво се страхувате, лейди Иста?

Тя стоеше безмълвна под светлината на свещите.

Казарил се спомни за ефикасната молба на Пали.

— Милейди, моля ви, не ме пращайте в битка със завързани очи!

Устните ѝ се разтвориха като след удар с юмрук в корема, сетне обаче тя поклати отчаяно глава, завъртя се рязко и избяга от стаята му. Придворната ѝ дама, явно разтревожена до степен на безсилие, я последва с облекчена въздишка.

Въпреки спомена за заразителното безпокойство на Иста, Казарил установи, че духът му се е отърсил от лапите на ужаса под влиянието на ентусиазма, с който младежите се радваха на приближаващата цел. Пътят стигна до реката, която пресичаше Кардегос, и продължи покрай брега ѝ през гъсто залесен район. Не след дълго втората река на Кардегос се съедини с по-голямата си посестрима. Хладен повей полъхна през сенчестата долина. От другата страна на реката триста стъпки скална стена се въздигаше от земята сякаш да пробие небето. Тук-там малки дръвчета впиваха отчаяно корени в пукнатините; само мъховете и лишеите вирееха на воля по стръмните камънаци.

Изел спря коня си и вдигна поглед нагоре към скалната стена. Казарил изравни коня си с нейния. Оттук дори не се виждаха

результатите от жалките усилия на строителите да добавят защитни съоръжения по билото на тази естествена крепостна стена.

— Ооо — проточи Изел.

— Лелеее! — добави Бетриз, извила врат назад.

— Крепостта Зангре — каза Казарил — никога в историята си не е била превземана със сила.

— Разбирам — промълви Бетриз.

Няколко пожълтели листа, обещание за настъпващата есен, се завъртяха покрай тях и изчезнаха, повлечени от тъмните води на реката. Пътниците пришпориха конете си по нанагорницето, извеждащо от долината към огромния, извит като дъга каменен мост, който прехвърляше реката и водеше към една от седемте градски порти. Кардегос делеше с крепостта обкръженото от двете реки високо плато. Градските укрепления се нижеха по ръбовете на клисурите във формата на лодка със Зангре на носа, после завиваха навътре в дълга стена, която оформяше кърмата.

В силната светлина на този хладен следобед градът определено не успяваше да изглежда зловещ. Пазарчета, мяркащи се в дъното на странични улици, шаренееха, отрупани с цветя и храна, сред гъмжило от мъже и жени. Пекари и сарафи, тъкачи, шивачи, бижутери и сарачи, и представители на много други професии и занаяти, които не изискваха постоянен източник на вода и можеха да отворят дюкяните си и тук, вместо по бреговете на реката, предлагаха стоката си. Керванът мина през храмовия площад, който беше с пет страни, вместо с обичайните четири, по една за всеки от големите палатимайки на религиозните ордени. Свещени, дякони и посветени крачеха насам-натам, видът им беше по-скоро забързан и делови, отколкото аскетичен. В просторния павиран център на площада се издигаше познатата форма — четирилистна детелина плюс една кула — на тукашния храм на Светото семейство, значително по-голям от скромния си побратим във Валенда.

Въпреки зле прикритото нетърпение на Теидез Изел настоя да спрат и прати Казарил да изгича в ехтящия вътрешен двор на храма и да остави дар от монети на олтара на Пролетната дама като признателност за безпроблемното им пътуване. Един дякон прие дара с благодарности и изгледа любопитно Казарил, който измърмори една разсеяна молитва и побърза да се върне при коня си.

Докато изкачваха дългия полегат склон към Зангре, минаха по улици, където къщите на аристокрацията, строени от дялан камък и с изящни метални решетки, защитаващи прозорците и портите, се издигаха рамо до рамо, високи и просторни. Овдовялата царина беше живяла в такава къща известно време след кончината на съпруга си. Изел развълнувано посочи три възможни кандидатури за дома от ранното си детство, накрая се призна за победена и обеща на Казарил по-късно да проучи в коя точно са живели.

Най-накрая стигнаха до огромната порта на самата крепост. Една естествена цепнатина, пресичаща по дължина платото, зееше току пред портата, по-страховита от всеки изкуствено прокопан защитен ров. От другата страна на пукнатината огромни камъни оформяха най-долния ред в зидарията на стените — необработени, но напаснати с такава точност, че и острието на нож не би могло да влезе помежду им. Над тях започваше фината рокнарийска зидария, чиито деликатни плетеници от геометрична декорация приличаха повече на захарна глазура, отколкото на камък. Над тях се издигаха нови редове дялан камък, все по-високо и по-високо, сякаш хората се бяха надпреварвали с боговете, създали гигантската скала, върху която стоеше цялото това каменно великолепие. От всички замъци, които Казарил познаваше, единствен Зангре му причиняваше световъртеж, когато го погледнеше отдолу нагоре.

Нейде отвисоко прозвуча рог и войници в ливреите на царин Орико отдадоха чест, когато кавалкадата мина по подвижния мост и влезе в двора през тясната порта. Лейди Бетриз стисна в юмрук юздите на коня си и се заоглежда със зяпнала уста. Над двора се издигаше неимоверно висока квадратна кула, най-новата и най-хубавата, построена по времето на царин Иас и лорд ди Лютез. Казарил винаги се беше питал дали огромният ѝ размер символизира силата на двамата мъже... или големината на страховете им. Малко по-нататък и почти толкова висока, се издигаше кръгла кула в единия ъгъл на основната сграда. Покривът ѝ беше пропаднал навътре и високият ѝ връх стърчеше назъбен на фона на небето.

— Богове — възкликна Бетриз, плъзгайки поглед по руината, — какво е станало тук? Защо не я поправят?

— Ааа — започна Казарил, като превключи на преподавателски режим повече за свое успокоение, отколкото за да обясни на Бетриз. —

Това е кулата на царин Фонса Мъдрия. — Познат повече, след смъртта си, като Фонса Що-годе Мъдрия. — Казват, че крачел по покрива ѝ нощем и се опитвал да прочете по звездите волята на боговете и съдбата на Шалион. Една нощ направил магия за смърт на Златния генерал, извила се страхотна буря, светкавиците се сипели една след друга, покривът пропаднал и лумнал пожар, който вилнял до сутринта въпреки проливния дъжд.

Когато рокнарийците за пръв път нахлули от морето, прегазили, без да срещнат почти никаква съпротива, по-голямата част от Шалион, Ибра и Бражар, напредвайки чак отвъд Кардегос, до самото подножие на южните планински вериги. Дори Дартака била заплашена от авангарда им. Но от пепелта на слабите Стари царства и от суровата люлка на планините се родили нови мъже и поколения наред воювали, за да си върнат загубеното през онези първи години. Войници-крадци, те се прехранвали от бандитски нападения — богатствата на бъдещите знатни фамилии не бяха спечелени, а откраднати. Кое то било естествена реакция, защото представата на рокнарийците за събиране на данъци се състояла от колона войници, които прибирали всичко по пътя си под заплахата от незабавна смърт, опосквали всичко като скакалци в броня. Подкупи и контраподкупи обръщали колоните назад, докато Шалион не се превърнал в шахматна дъска, по която танцували странния си танц въоръжени счетоводители и счетоводстващи войници. Но с течение на времето рокнарийците били изтласкани обратно на север към морето, оставяйки след себе си наследство от замъци и жестокост. Накрая завоевателите останали да държат само петте боричкащи се помежду си княжества по северното крайбрежие.

Златният генерал, Лъвът на Рокнар, си поставил за цел да обърне хода на историята. Чрез войни, коварство и женитби успял за някакви си десет години да обедини всичките пет княжества, кажи-речи за пръв път, откакто рокнарийците стъпили на брега. Едва прехвърлил трийсетте, той държал в ръцете си огромна армия и се подготвял да помете за втори път юга, заканвайки се да изтрие с огън и меч квинтарианските еретици и култа към Копелето от лицето на земята. Отчаяни и разединени, Шалион, Ибра и Бражар губели битка след битка на всички фронтове.

След като опитите да го премахнат чрез по-обичайни методи се провалили, на златния гений била направена магия за смърт, или по-

скоро магии, защото и те не дали резултат първите десетина пъти. Фонса Мъдрия се заел да проучи нещата из основи и стигнал до заключението, че Златният генерал бил избраник на някой от боговете, затова единствено саможертвата на друг владетел би могла да уравни съдбоносната му смърт. Фонса бил загубил петима синове и наследници един след друг в сраженията на север. Иас, последният и най-малък негов син, водел битка на живот и смърт с рокнарийците, бранейки последните планински проходи по пътя на настъплението им. Една бурна нощ, като взел със себе си само един свещен от храма на Копелето, комуто бил доверил намеренията си, и един млад верен паж, Фонса се качил на покрива на кулата, като заключил вратата след себе си...

На следващата сутрин царедворците на Шалион извадили от отломките три обгорени трупа. Само различният ръст им помогнал да различат кой е свещеният, кой е пажът и кой е царинът. Потресени и ужасени, царедворците чакали разтреперани участта си. Куриерът от Кардегос, галопиращ на север с новината за непрежалимата загуба, срещнал куриера на Иас, който препускал на юг с вест за победа. Погребение и коронация се провели едновременно зад стените на Зангре.

Казарил плъзна поглед по същите тези стени.

— Когато царевичът — вече царин — Иас се върнал от войната — продължи той да разказва на Бетриз, — наредил прозорците и вратите по долните катове на бащината му кула да бъдат зазидани и обявил, че оттук насетне никой не ще влезе повече в нея.

Нещо тъмно се сурна с плясък от върха на кулата и Бетриз изписка и сви уплашено глава между рамене си.

— Оттогава само гарваните свиват гнезда там — отбеляза Казарил, изви глава и проследи с поглед полета на черната птица в наситеното синьо на небето. — Подозирам, че това е същото ято свещени гарвани, които свещените на Копелето хранят в двора на храма. Умни птици. Дяконите ги опитомяват и ги учат да говорят.

Изел, която се бе приближила да послуша разказа на Казарил за съдбата на дядо си, попита:

— И какво могат да казват?

— Не много — призна Казарил, като й хвърли една кратка усмивка. — Тези, които съм виждал, имаха в речника си не повече от

три гракливи думи. Макар някои дякони упорито да твърдят, че казвали повече.

Известени от ездача, който ди Санда бе пратил напред, десетки конярчета и слуги се притекоха да помогнат на пристигащите гости. Кастеланът на Зангре нагласи със собствените си ръце блокчето за царевна Изел. Навярно подсетена от приведената му побеляла глава за собствената си значимост и подобаващото на сана ѝ поведение, тя като никога се възползва от блокчето и се смъкна от коня като истинска дама. Теидез хвърли юздите на едно приведено в поклон конярче и се заоглежда с грейнали очи. Кастеланът размени набързо няколко думи с ди Санда и Казарил относно някои подробности от практическо естество — като се започне от настаняването на конете и се свърши с това на царевната и царевича.

Кастеланът придружи двамата си високопоставени гости до стаите им в лявото крило на основната сграда, следван от процесия слуги, помъкнали багажа им. На Теидез и антуража му бе даден половин етаж; на Изел и дамите ѝ — етажът отгоре. Казарил получи малка стаичка на етажа на Теидез, но в самия му край. Зачуди се дали не очакват от него да брани стълбището нагоре.

— Починете си и се освежете — рече кастеланът. — Царинът и царината ще ви приемат на тържествения банкет тази вечер, на който ще присъства целият двор. — Ако се съдеше по потока слуги, понесли вода за миене, чисто спално бельо, хляб, плодове, сладкиши, сирене и вино, явно нямаше опасност гостите от Валенда да умрат от глад в промеждутъка до вечерята.

— Къде са техни величества брат ми и снаха ми? — попита Изел кастелана.

Той ѝ се поклони и отвърна:

— Царината си почива. Царинът е в менажерията си, която му носи голяма утеха.

— Ще ми се да я видя — рече тя с лек копнеж. — Често ми е писал за нея.

— Само му кажете. Той ще се радва да ви я покаже — увери я с усмивка кастеланът.

Не след дълго дамите се захванаха да преобръщат трескаво багажа, изправени пред трудния избор какви тоалети да облекат за банкета, занимание, в което очевидно не се нуждаеха от съдействието

на Казарил. Той каза на слугата да внесе сандъка с багажа му в малката отредена за него стая, освободи го, сложи дисагите си на леглото и ги разрови, за да извади писмото до Орико, което провинкарата изрично го беше натоварила да предаде лично на царина и на никой друг, при това в първия удобен момент след пристигането им. Забави се само колкото да отмие праха от пътя от ръцете си и да хвърли бърз поглед през прозореца. Дълбоката клисура от тази страна на замъка сякаш се вбиваше надолу току под перваза на прозореца му. Шеметното блещукане на отразените от реката долу слънчеви лъчи се провиждаше едва-едва през върховете на дърветата в ниското.

Казарил се обърка само веднъж по пътя към менажерията, която се намираще извън стените, от другата страна на парка, в помещение, пристроено към конюшните. Ако не по друго, щеше да я познае по острата миризма на тор от непознати животни, различна както от човешката, така и от конската. Казарил се вгледа в извития вход на каменната сграда, почака очите му да се нагодят към хладната ѝ сянка и пристъпи плахо през прага.

Две бивши отделения за коне бяха превърнати в клетки за двойка черни мечки с прекрасна лъскава козина. Едната спеше върху куп чиста слама, другата извърна очи към него, вдигна муцуна и ноздрите ѝ потрепнаха обнадеждено при вида му. В отделенията от другата страна на пътечката бяха настанени някакви много странни животни, за каквито Казарил не беше чувал дори — приличаха на високи кози със стройни крака, но с дълги извити вратове, спокойни воднисти очи и дебела мека козина. В помещение от едната страна се кипреха, кацнали на дълги пръти, десетина големи ярко оцветени птици, чистеха перата си с клюнове и мърмореха нещо, а други, също толкова шарени, чуруликаха и прехвърчаха в големи клетки покрай стената. Срещу птичарника, в една открита ниша, Казарил най-сетне откри и човешко присъствие — коняр в чиста ливрея с цветовете на царина и един дебел мъж, седнал с кръстосани крака върху една маса — държеше леопард за украсения му със скъпоценни камъни нашийник. Казарил ахна и застина, когато мъжът сведе глава току до зиналите челюсти на голямата котка.

Мъжът разчесваше енергично козината на леопарда. Облак от жълти и черни косми се надигна около двамата, когато животното се загърчи на масата — след като примигна стреснато, Казарил се усети,

че движението му е познато и представлява израз на най-обикновено котешко доволство. Очите му бяха като залепени за леопарда и мина още миг, преди да осъзнае, че дебелият мъж с чесалото е царин Орико.

Десетината години, откакто Казарил го беше видял за последно, не бяха пощадили царина. Орико не би могъл да мине за красавец дори на младини. Беше малко под средния ръст, с къс нос, който на всичкото отгоре беше счупил при злополука по време на езда и който сега приличаше повече на безформена гъба в средата на лицето му. Някога косата му беше кестенява и къдрава. Сега беше прошарена, все така къдрава, но доста оредяла. Царинът беше ужасно надебелял. Лицето му беше бледо и подпухнало, с натезали клепачи. Той говореше нежно на петнистата котка, която триеше глава в туниката му, обсипвайки я с нова порция косми, после захвана да ближе енергично броката, очевидно харесала си едно голямо мазно петно, ширнало се по плата върху внушителното шкембе на царина. Ръкавите на Орико бяха навити до лактите и половин дузина хванали коричка белези от одрасквания шареха ръцете му. Голямата котка улови едната гола ръка между зъбите си, задържа я за миг, но без да стисне челюсти. Казарил отлепи пръсти от дръжката на меч си и се прокашля.

Когато царинът обърна глава, Казарил падна на едно коляно.

— Господарю, нося ви поздрав от вдовстващата провинкара на Баошия, както и това писмо от нея. — Той протегна листа и добави, в случай че още не бяха уведомили владетеля: — Царевич Теидез и Царевна Изел пристигнаха, господарю.

— О, да. — Царинът кимна на застаряващия коняр, който се приближи до Казарил и пое писмото с изящен поклон.

— Нейна милост провинкарата ми нареди да ви го предам лично — неуверено добави Казарил.

— Да, да... един момент само... — С известно усилие Орико се преви над големия си корем да прегърне набързо леопарда, после щракна една сребърна верига за нашийника му. Като продължи да му говори нежно, той го накара да скочи от масата и доста по-тромаво от него слезе и каза: — Дръж, Умегат.

Това явно беше името на коняря, а не на котката, защото мъжът пристъпи напред и взе сребърната верига, като на свой ред подаде писмото на господаря си. После поведе животното към клетката му, като го побутна безцеремонно с коляно в хълбока, когато то спря да се

почеше о решетките. Казарил задиша малко по-спокойно, когато конярят заключи вратичката след огромната котка.

Орико счупи печата и втвърденият восък се посипа по чистия, настлан с плочи под. Махна разсеяно на Казарил да се изправи и очите му се запускоаха бавно по паешкия почерк на провинкарата; царинът току поспираше да приближи или отдалечи листа, като примижаваше. Казарил, превключвайки без затруднение към познатия режим на царедворско поведение, хвана ръце зад гърба си и търпеливо зачака да бъде разпитан или освободен според волята на Орико.

Огледа коняря — главния коняр? — докато чакаше. Дори и да не беше чул името му, на човека определено му личеше, че е от рокнарийско потекло. Навремето сигурно е бил доста висок, но сега раменете му бяха прегърбени. Кожата му, навярно със златист оттенък на млади години, сега беше загрубяла, а цветът ѝ бе избелял до този на слонова кост. Тънки бръчици обграждаха очите и устата му. Къдравата му бронзова коса, вече прошарена, беше прилепнала плътно към черепа му, сплетена на две плитки, които тръгваха от слепоочията му и се срещаха в опашка на тила, според някогашната рокнарийска мода. Придаваше му вид на чистокръвен рокнариец, макар че Шалион изобилстваше от потомците на смесени бракове — самият царин Орико имаше две рокнарийски принцеси в родословното си дърво, както от шалионската, така и от бражарската страна, оттам беше дошла и типичната за семейството му коса. Конярят беше облечен в ливрея на Зангре — туника, клин и дълга до коленете дреха без ръкави с избродиран на гърдите герб на Шалион, изправен на задните си лапи леопард върху стилизиран замък. Изглеждаше значително по-спретнат и изискан от господаря си.

Орико прочете писмото и въздъхна.

— Царина Иста се разстрои, нали? — обърна се той към Казарил.

— Бе разтревожена от раздялата с децата си — предпазливо рече Казарил.

— Боях се, че ще стане така. Нищо не може да се направи. Стига да се тревожи във Валенда, а не в Кардегос. Тук не мога да я взема, прекалено е... трудна. — Потърка носа си с опакото на ръката си и подсмръкна. — Предай на нейна милост провинкарата, че я ценя

високо и че ще имам грижата за добруването на внуците ѝ. Те се ползват с протекцията на брат си.

— Смятам да ѝ пиша още тази вечер, господарю, за да я уведомя за пристигането ни. Ще предам думите ви.

Орико кимна отсечено, потърка отново носа си и примижа срещу Казарил.

— Познавам ли те?

— Аз... едва ли, господарю. Наскоро бях назначен от вдовстващата провинкара за секретар на царевна Изел. На младини служех като паж при покойния провинкар на Баошия — добави той, като един вид препоръка. Не спомена за службата си при ди Гуарида, която като нищо можеше да разбуди по-пресните спомени на царина, не че бе изпъквал с нещо сред останалите от свитата. Наскоро пуснатата брада, среброто в косата и общата загуба на тегло също бяха един вид дегизировка — щом Орико не го беше познал, имаше ли шанс и други да не го познаят? Чудеше се колко ли време ще може да се движи из Кардегос, без да се представя с истинското си име. Вече беше твърде късно да го променя, уви.

Както се оказа, можеше да запази анонимността си още за известно време, защото Орико кимна, явно доволен от даденото обяснение, и му махна в знак, че е свободен.

— Ще се видим на банкетата тогава. Кажи на прекрасната ми сестричка, че с нетърпение чакам да я видя там.

Казарил се поклони почтително и се оттегли.

Гризеше загрижено долната си устна, докато крачеше към портата на Зангре. Щом на банкетата щеше да присъства целият двор, там щеше да е и канцлерът марш ди Жиронал, дясната ръка на Орико, а където ходеше маршалът, там беше и брат му, лорд Дондо.

„Може пък и те да не си ме спомнят“. Бяха минали повече от две години след падането — „срамната продажба“ — на Готоргет, и още повече от неприятната случка в шатрата на лудия княз Олус. Фактът, че Казарил съществуваше, едва ли щеше да е повече от дребно раздражение за могъщи лордове като тях. Нямахше как да знаят, че той се е досетил защо и как е бил продаден в робство на галерите — резултат от съзнателно предателство, а не от неволна грешка. Ако се постаряеше да не привлича внимание върху себе си, те нямаше да си припомнят, каквото са забравили, и всичко щеше да е наред.

„Надеждата на глупака“.

Раменете на Казарил се изгърбиха и той удължи крачка.

Когато се прибра в стаята си, погледна с копнеж семплата си туника от кафява вълна и черния плащ. Но подчинявайки се на нарежданията от горния етаж, пратени по една останала без дъх прислужница, облече значително по-яркия си тоалет — туника в синьо и светлобежово, тюркоазен елек и тъмносини панталони от гардероба на покойния провинкар, които още миришеха на билките против молци. Ботушите и мечът допълниха царедворското му облекло, липсваха само златните пръстени и верижки.

По спешната повеля на Теидез Казарил се качи на горния етаж да провери дали дамите са вече готови и откри, че дрехите му не са били подбрани случайно. Изел се беше нагиздила в най-хубавата си рокля в синьо и бяло, а Бетриз и придворната дама бяха облечени съответно в тюркоазено и тъмносиньо. По отношение на бижутата дамите явно бяха заложили на сдържаността, защото Изел бе накичена подобаващо за девойка, със семпли диамантени обички, брошка на деколтето, инкрустирано с емайл коланче и само два пръстена. Бетриз излагаше част от останалия инвентар, назаем. Казарил изправи гръб, като вече не съжаляваше толкова много за собствения си блясък, решен да се държи на ниво заради Изел.

След като дамите се връщаха от вратата само седем или осем пъти да донагласят или сменят някоя част от облеклото си, най-накрая Казарил ги подкара надолу по стълбите, където ги чакаше Теидез с малката си свита, състояща се от ди Санда, баошианския капитан, командвал въоръжения им ескорт по време на пътуването, и неговия главен сержант, последните двама в най-хубавите си ливреи; ефесите на мечовете им бяха обсипани със скъпоценни камъчета. Сред шумолене на рокли и дрънчене на метал всички последваха пажа, пратен да ги заведе до тронната зала на Орико.

Спряха за кратко в преддверието, колкото да се подредят в правилния ред, като следваха тихите инструкции на кастелана. Вратите се отвориха широко, прозвучаха тръби и кастеланът обяви с гръмовен глас:

— Царевич Теидез ди Шалион! Царевна Изел ди Шалион! Сер ди Санда... — и така надолу по строгата йерархия от рангове, завършвайки със: — Лейди Бетриз ди Ферей, кастилар Вълк ди Казарил, сера Нан ди Врит!

Бетриз хвърли кос поглед на Казарил с весели пламъчета в кафявите си очи и промълви тихичко:

— Вълк? Първото ви име е *Вълк*?

Казарил сметна, че обстоятелствата са достатъчно извинение да не отговаря — и още по-добре, защото несъмнено би се оплел, опитвайки се да даде някакъв смислен отговор. Залата гъмжеше от царедворци и дами, блестяха бижута и шумоляха рокли, въздухът тежеше от парфюми, тамян и вълнение. Сред тази тълпа, даде си сметка той, облеклото му наистина беше скромно и ненатрапчиво — в строгите одежди в кафяво и черно би изглеждал като врана сред пауни. Тук дори и стените бяха облицовани с червен брокат.

На подиум в другия край на залата, под балдахин от червен брокат, обточен с тежък златен ширит, царин Орико и неговата царина седяха един до друг на позлатени столове. Орико изглеждала значително по-добре сега, измит и с чисти дрехи, имаше дори лека руменина по подпухналите бузи, въобще изглеждала почти по царски със златната си корона, по свой си тронав, застаряващ начин. Царина Сара беше елегантно облечена в богата алена рокля и седеше на стола си почти като замръзнала. Беше доста над трийсет и предишната й хубост изглеждала някак изхабена и увяхваща. Изражението й беше застинало и Казарил се запита с какви ли смесени чувства се отнася тя към този прием. Със своята проточила се неплодовитост тя се бе провалила в основния си дълг към царската власт на Шалион — стига провалът да беше неин. Още преди години, когато Казарил се беше движил за известно време в двора, се говореше, че Орико нямал нито едно незаконородено дете, макар че по онова време въпросната липса се отдаваше на изключителната му вярност към брачното ложе. Издигането на Теидез беше, покрай всичко друго, и публично признание на царската двойка на едно много лично отчаяние.

Теидез и Изел се приближиха един след друг до царския подиум. Размениха си братски целувки за добре дошли по ръцете с царина и царината — пълният ритуал на официалните целувки на подчинение по челото, ръцете и краката не се изискваше от тях тази вечер. Всеки

член от свитата им също бе удостоен с възможността да коленичи и да целуне царските ръце. Ръката на Сара беше студена като восък под почитателните устни на Казарил.

Казарил застана зад Изел, поизправи гръб и се настрои да издържи изпитанието, когато природените брат и сестра на царина се подготвиха да приемат почитанията на дългата опашка от царедворци, нито един от които не биваше да остане пренебрегнат. Дъхът застина в гърлото му, когато първите двама мъже пристъпиха напред.

Марш ди Жиронал беше облечен с пълната церемониална одежда на генерал на свещения рицарски орден на Сина, пласт връз пласт в кафяво, оранжево и жълто. Не се беше променил много, откакто Казарил го беше видял за последно преди три години, когато бе приел от него ключовете за Готоргет и маршалът му бе поверил командването на крепостта в походната си шатра. Още си беше слаб, посивял, с хладнокръвие в погледа, пълен с енергия, от хората, които често забравят да се усмихнат. Широкият колан за меча, пресичащ гърдите му, тежеше от емайл и скъпоценни камъни, преплетени в символите на Сина — оръжия, животни и бурета вино. Тежката златна верига, знак за канцлерския пост, висеше на врата му.

Три големи пръстена с печати красяха ръцете му — този на собствения му богат дом, на Шалион и на Ордена на Сина. Не носеше други пръстени — дори десетки скъпоценни камъни не биха могли да засилят впечатлението от тази небрежна демонстрация на власт.

Лорд Дондо ди Жиронал също беше с церемониални одежди на свещен генерал в цветовете — синьо и бяло — на Ордена на Дъщерята. По-набит от брат си, с неприятната склонност да се поти обилно, на четирийсет години той все още излъчваше присъщата за рода им енергичност. Като се изключеха салтанатите на новия му пост, той изглеждаше непроменен и незасегнат от времето, когато Казарил го беше видял за последно в лагера на брат му. Казарил осъзна, че се е надявал Дондо поне да е надебелял като Орико, като се имаше предвид прословутата му невъздържаност на масата, в леглото и във всички други наслади, но с изключение на малкото шкембенце, той си беше все същият. Блясъкът по ръцете му, да не споменаваме ушите, шията, китките и златните шпори на ботушите, компенсираше нежеланието на брат му да демонстрира семейното богатство.

Погледът на ди Жиронал се плъзна по Казарил без знак, че го е познал, но черните вежди на Дондо се смъкнаха, докато чакаше реда си, и той свъси чело, оглеждайки любезната, лишена от друго изражение физиономия на Казарил. После внезапно се смръщи още повече. Но изпитателният му поглед се откъсна от Казарил, когато брат му даде знак на един слуга да поднесе даровете, приготвени за царевич Теидез — обковани със сребро седло и юзди, прекрасен ловен лък и тежко копие със зловещо излъскан стоманен връх. Развълнуваните благодарности на Теидез бяха съвсем искрени.

След като беше представен официално на свой ред, лорд Дондо щракна с пръсти и един слуга пристъпи напред и отвори кутията, която държеше. С жест, достоен за театрално представление, Дондо извади от нея невероятно дълъг наниз от перли и го вдигна високо, така че всички да го видят.

— Царевна, поздравявам ви с добре дошла в Кардегос от името на моя свещен орден, на моето знатно семейство и лично от свое име! Приемете дара ми от перли два пъти вашия ръст — той разклати наниза, който наистина беше толкова дълъг, колкото изненаданата Изел беше висока, — и да благодарим на боговете, че не сте по-висока, иначе със сигурност бих се разорил! — Шегата му предизвика смях сред тълпата царедворци. Той ѝ се усмихна енергично и прошепна: — Позволявате ли? — И без да изчака отговор, се наведе и овеси наниза на врата ѝ. Девойката трепна неспокойно, когато ръката му я докосна в движение по бузата, после обаче поглади с длан лъскавите топчета и се усмихна удивено на дарителя. Успя да му благодари почти без да заекне и Дондо се поклони — твърде ниско, горчиво си помисли Казарил. Лично на него жестът му се стори подплатен с ненатрапчива, но доловима доза подигравка.

Чак след това Дондо отдели един миг да каже нещо на ухото на брат си. Казарил не чу тихо прошепнатите думи, но му се стори, че устните на Дондо оформиха думата „Готоргет“. В погледа, който ди Жиронал хвърли на Казарил, за миг се мярна тревога и бдителност, но после двамата мъже отстъпиха, за да направят място на следващия благороден лорд в редицата.

Стряскащо количество подаръци за добре дошли, някои щедри, други по-скоро мили, се заизсипва връз царевича и царевната. На Казарил се падна задачата да се погрижи за тези на Изел и с помощта

на Бетриз, която си водеше подробни записки за дарителите, му предстоеше по-късно да ги впише в счетоводните книги на домакинството. Царедворците се тълпяха около двамата младежи като мухи около разлян мед, горчиво си помисли Казарил. Теидез се беше превъзбудил до такава степен, че от време на време се кискаше открито. Ди Санда сякаш беше глътнал бастун, доволен и напрегнат едновременно. Изел, макар също да беше развълнувана, се държеше що-годе прилично и с достойнство. Стресна се само веднъж, когато ѝ бе представен рокнарийски пратеник от едно от северните княжества, висок, златокож и със сплетена на сложни плитки светлокестенява коса. Диплите на робата му от фин бродиран лен се развяха като знамена при изящния му поклон. Тя отвърна с реверанс, запазвайки хладнокръвно любезност, но без да се усмихва, и му благодари за подаръка — красив колан от гравирани корали, нефрит и златни брънки.

Подаръците на Теидез бяха по-разнообразни, макар общата тенденция да клонеше силно в полза на оръжията. Изелините бяха предимно бижута, плюс цели три прекрасни музикални кутии. Накрая всички подаръци, които получателите им не бяха окачили по себе си, бяха изложени на една маса, охранявани от двама пажове — в края на краищата предназначението им бе колкото да зарадват царевича и царевната, така и, а може би най-вече, да демонстрират богатството, съобразителността или щедростта на дарителите — и елитът на Кардегос се понесе целокупно към банкетната зала.

Царевичът и царевната бяха поканени да заемат местата си на високата маса, от двете страни на Орико и неговата царина. До тях бяха настанени братята Жиронал — канцлерът се усмихваше с известна скованост на четиринайсетгодишния Теидез, а Дондо очевидно се опитваше да се хареса на Изел, макар да се виждаше и с просто око, че се смее на шегите си доста по-силно от нея. Казарил го настаниха на една от перпендикулярните маси заедно с по-дребните благородници и не твърде далеч от повереницата му. Мъжът на средна възраст от дясната му страна се оказа ибрийски пратеник.

— Ибрийците се отнесоха добре с мен при последното ми пътуване из вашата страна — любезно завърза разговор Казарил, след като се представиха един на друг, решил по възможност да не навлиза в подробности. — А вие как се озовахте в Кардегос, милорд?

Ибриецът се усмихна дружески.

— Вие сте човекът на царевна Изел, нали? Е, като оставим настрана несъмнените наслади на есенния лов в Кардегос, царинът на Ибра ме прати да убедя царин Орико да оттегли подкрепата си за новия бунт на Наследника в Южна Ибра. Наследникът получава помощ от Дартака. Според мен неминуемо ще открие, че това е подарък, който ще се обърне и ще му отхапе ръката, когато най-малко очаква.

— Царинът на Ибра сигурно приема болезнено бунта на Наследника — отбеляза Казарил, придържайки се към истината, но без да дава израз на отношението си. Старата ибрийска лисица достатъчно пъти беше играла двойните си игрички с Шалион през последните трийсет години, спечелвайки си репутацията на съмнителен приятел и опасен враг — макар че ако тази злостастна война на прибежки със сина му беше възмездието на боговете за лукавството му, то боговете наистина наказваха жестоко. — Не знам какво мисли царин Орико по въпроса, но на мен ми се струва, че да подкрепиш младостта срещу старостта е като да заложиш на сигурно. Двамата трябва пак да се сдобрят, или времето само ще реши проблема. Да победи сина си, за стареца ще е като да победи самия себе си.

— Вече не. Ибра има и друг син. — Пратеникът се огледа, наведе глава към Казарил и сниши глас: — Факт, който не убягна от вниманието на Наследника. За да се подсигури, миналата есен той удари по по-малкия си брат — мерзка и скрита атака, макар сега да твърди, че не я е разпоредил той, а е била самоволна инициатива на негови подчинени, разтълкували погрешно думите му. Много точно са си ги разбрали те, мен ако питат. Опитът им да премахнат младия царевич Бергон беше осуетен, слава на боговете, и Бергон беше спасен. Но Наследникът окончателно изчерпи търпението на баща си. Този път няма да има мир до пълната капитулация на Южна Ибра.

— Тъжна история — поклати глава Казарил. — Надявам се всички да се вразумят.

— Да — съгласи се пратеникът. Усмихна се одобрително, вероятно на чистия начин, по който Казарил бе съумял да не даде израз на предпочитанията си, и прекрати неприкритата си пропаганда.

Храната беше превъзходна и Казарил се наяде до насита. Гостите се преместиха в залата за танци, където царин Орико заспа на стола си, за което Казарил искрено му завидя. Дворцовите музиканти бяха

великолепни както винаги. Царина Сара също не танцува, но студеното ѝ лице се смекчи от очевидната наслада, която ѝ носеше музиката, а ръката ѝ тактуваше върху страничната облегалка на стола. Казарил настани затрудненото си храносмилане до стената, облегна удобно рамене и се загледа в по-младите, по-енергични или по-малко преяли гости, които пристъпваха, обръщаха се и се завъртаха грациозно в сложните фигури на танца. Нито на Изел, нито на Бетриз, нито дори на Нан ди Врит им липсваха партньори.

Казарил се намръщи, когато Бетриз зае мястото си във фигурата с третия си, не, с петия си млад лорд. Царина Иста не беше единственият притеснен родител, сгасцил го преди опътуването им от Валенда. Същото беше направил и сер ди Ферей. „Наглеждайте моята Бетриз — беше го помолил той. — Би трябвало с нея да е майка ѝ или някоя друга по-възрастна дама, която познава живота, но уви...“ Ди Ферей се разкъсваше между страха от нещастие и надеждата за добри възможности. „Помогнете ѝ да се пази от недостойни мъже, гуляйджии, безимотни досадници, знаете за кой тип мъже ви говоря“. Такива като него ли, не можеше да не се запита Казарил. „От друга страна, ако се запознае с някой солиден, почтен човек, няма да имам нищо против, ако послуша сърцето си... нали знаете, някой приятен мъж като, хм, да кажем като вашия приятел марш ди Палиар...“ Този небрежно приведен пример не му прозвуча чак толкова случаен. Да не би Бетриз вече да беше дарила тайничко сърцето си? Уви, Пали го нямаше тази вечер, понеже се беше върнал в окръга си след церемонията по инвеститурата на лорд Дондо. Едно приятелско лице би било добре дошло за Казарил сред тази тълпа от непознати.

Някакво движение привлече вниманието му и той обърна глава към едно познато, хладно усмихнато лице, далеч не приятелско обаче. Канцлер ди Жиронал му кимна за поздрав. Казарил се оттласна от стената и отвърна по същия начин. Мислите му си проправиха набързо път през мъглата от храна и вино.

— Ди Казарил. Наистина сте вие. Мислехме, че сте мъртъв.

„Бас държа“.

— Не, милорд. Избягах.

— Някои от приятелите ви се бояха, че сте дезертирали...

„Никой от приятелите ми не би се боял от такова нещо“.

— ... но рокнарийците докладваха, че сте загинали.

— Мръсна лъжа, сър. — Казарил не уточни чия е лъжата. —
Продадоха ме на галерите с неоткупените мъже.

— Срамота!

— И аз така реших.

— Цяло чудо е, че сте оцелели след това изпитание.

— Да. Чудо е. — Казарил примигна и се усмихна мило. —
Върнахте ли си поне парите за откупа? Или някой хитрец си ги е
прибрал в джоба? Ще ми се да вярвам, че някой е платил за тази
измама.

— Не си спомням. Сигурно интендантът се е занимавал с това.

— Е, станала беше ужасна грешка, но накрая всичко свърши
благополучно.

— Наистина. Някой път ще ми разкажете повече за
приключенията си.

— Когато кажете, милорд.

Ди Жиронал кимна отсечено, усмихна се и продължи нататък,
явно успокоен.

Казарил му върна усмивката, доволен от самообладанието си —
стига да беше това, а не обикновен страх. Изглежда, можеше да се
усмихва и пак да се усмихва, вместо да се хвърли и да стисне
лъжливото копеле за гърлото... „Става царедворец от мен, а?“

След като най-лошите му страхове се успокоиха, Казарил заряза
безсмислените си опити да остане невидим и събра смелост да покани
лейди Бетриз за един танц. Знаеше, че е дългурест и тромав, но поне
не беше пиян като свиня, което му даваше предимство пред
половината младежи в залата. Да не говорим за лорд Дондо ди
Жиронал, който, след като монополизира за известно време Изел в
танците, се беше изнесъл нанякъде с гуляйджийската си компания —
или за да си намерят по-грубички забавления, или някой тих коридор,
където да си изповръщат червата. Казарил се надяваше да е второто.
Очите на Бетриз святкаха от възмущение, докато двамата се въртяха в
сложните фигури на танца.

По някое време Орико се събуди, музикантите капнаха от умора
и балът тръгна към приключване. Казарил мобилизира колкото пажове
можа да открие, които, заедно с лейди Бетриз и сера ди Врит, да
пренесат плячката на Изел и да я приберат на сигурно място. Теидез бе
пренебрегнал с презрение танците и се беше посветил повече на

забележителното многообразие от сладкиши, отколкото на виното, макар че на ди Санда като нищо можеше да му се стовари на главата тежък пристъп на повръщане като резултат. Ясно беше обаче, че момчето се е опило по-скоро от вниманието, отколкото от виното.

— Лорд Дондо ми каза, че всеки би ме взел за осемнайсетгодишен! — победоносно събщи той на Изел. През последното лято Теидез беше расъл като бурен, надминавайки на ръст така си, и това му бе дало повод да се перчи като паун, а на Изел — да сумти презрително. Момчето закрачи към спалнята си, сякаш му бяха порасли криле.

Докато прибираха подаръците в заключващите се кутии в преддверието на спалнята на Изел, Бетриз — шепите ѝ бяха пълни с бижута — попита Казарил:

— Та защо не използвате името си, лорд Каз? Какво му е лошото на Вълк? То си е едно доста, въъ, *силно* име за мъж, в крайна сметка.

— Намразих го като малък. — Той въздъхна. — По-големият ми брат и приятелите му ме тормозеха, лаеха и виеха подире ми, докато не ме докарваха до сълзи от бяс, което пък ме вбесяваше още повече — уви, когато израснах достатъчно висок, за да мога да го набия, той вече беше надраснал тази игра. Тогава смятах, че това е адски нечестно от негова страна.

Бетриз се засмя.

— Разбирам!

Казарил се добра залитайки до тишината на собствената си спалня и едва тогава се сети, че не е написал обещаното писмо до провинкарата. Разкъсван между леглото и дълга, той въздъхна и извади писалките, хартията и восъка, но писмото му излезе значително по-кратко от забавния разказ, който беше намислил: няколко сбити реда, завършващи с: „Всичко в Кардегос е наред“.

Запечатана писмото, откри един сънен паж, който да го предаде на някой от куриерите, потеглящи в зори от Зангре, и се просна в леглото.

8.

Тържественият банкет от първата им вечер в Зангре твърде скоро бе последван от закуската, обяда и официалната вечеря, която включваше и театрално представление. Богатите трапези се заредиха една след друга и през следващите дни, докато Казарил, вместо да съжалява наедрия царин Орико, не започна да се чуди как той въобще е в състояние да се движи. Поне първоначалното изобилие от подаръци за царевича и царевната понамаля. Казарил най-сетне успя да попълни инвентарния си списък и започна да се замисля къде и по какви поводи Изел може на свой ред да подари част от насъбраното. От една царевна се очакваше да проявява щедрост.

На четвъртата сутрин се събуди, замаян от объркания си сън, в който търчеше из Зангре, награвил в шепи бижута, които не успяваше да връчи навреме на получателите им, и в който незнайно как присъстваше и един голям говорещ плъх, който му даваше невъзможни указания за посоките. Разтърка очи да прогони утайката от съня и се замисли от кое ще е по-разумно да се откаже — от силните вина на Орико или от тортите, в които имаше твърде много бадемов крем. Зачуди се с какви ли ястия ще трябва да се справи днес. А после се изсмя на глас, спомнил си дажбите по време на обсадата. Измъкна се от леглото, като продължаваше да се хили.

Изтърси туниката, която бе носил предния следобед, и разкопча маншета ѝ, за да извади поизсъхналия половин самун хляб, който Бетриз настоятелно го бе помолила да скрие в широкия си ръкав, когато пикникът край реката бе прекъснат без време от изсипалия се проливен дъжд. Казарил се замисли с усмивка дали съхраняването на храна е било едно от предназначенията на широко скроените ръкави по времето, когато са излезли на мода в двора на Кардегос. Съблече нощната си риза, нахлузи панталоните, стегна връзките им и отиде при умивалника да се измие.

Неравномерен плясък прозвуча откъм отворения му прозорец и Казарил погледна натам, стреснат от шума. Един от гарваните,

гнездящи в замъка, кацна на широкия каменен перваз и го изгледа, кривнал глава. Изграчи два пъти, после издаде някакъв странен мърморещ звук. Развеселен, Казарил изтри лице с пешкира, взе половинката хляб и направи няколко бавни крачки към птицата. Ако беше от опитомените, може би щеше да приеме храна от ръката му.

Гарванът, изглежда, забеляза хляба, защото не излетя при приближаването на Казарил. Той отчупи съвсем малко парченце и го протегна напред. Лъскавата птица го погледна напрегнато за миг, после бързо клъвна трохата от пръстите му. Казарил овладя инстинктивното си желание да се дръпне, когато острата черна човка го боцна по ръката, без да го нарани. Птицата се премести леко встрани и отърси крила, после разпери опашката си, от която липсваха две пера. Промърмори още нещо, сетне изграчи отново пронизителен звук, който проехтя силно в малката стая.

— Не „кау, кау“ — рече ѝ Казарил. — Трябва да кажеш „Каз, Каз!“ — През следващите няколко минути забавлява себе си, а очевидно и птицата, като се опитваше да я научи на новата дума, дори я улесни, като изграчи няколко пъти „Казарил! Казарил!“ с акцент и тоналност, за които реши, че наподобяват птичето произношение, но въпреки щедрите подкупи от трохи гарванът, изглежда, беше понеподатлив и от Изел с нейния дартакийски.

Урокът бе прекъснат от почукване на вратата и той извика разсеяно:

— Да?

Вратата се отвори. Гарванът изпляска с криле и отлетя. Казарил се надвеси през прозореца, загледан след него. Пернатият му приятел се сниши, после разпери рязко крила и пое отново нагоре, понесъл се в полукръг върху възглавницата на някакво въздушно течение, издигащо се от стръмната клисура.

— Милорд ди Казарил, царе... — Гласът внезапно млъкна. Казарил се отблъсна от перваза и се обърна. На прага на стаята му стоеше паж и го гледаше потресено. Казарил изстина от смущение, усетил, че още не си е облякъл ризата.

— Кажи, момче? — Като си даваше вид, че не бърза, той посегна небрежно към туниката си, изтръска я още веднъж и я навлече. — Какво има? — Провлачените му думи не предразполагаха към

коментар или въпроси относно миш-маша от белези с различна давност по гърба му.

Пажът преглътна и рече задавено:

— Милорд ди Казарил, царевна Изел моли да се явите при нея в зелената стая веднага след закуска.

— Благодаря — хладно рече Казарил и кимна отсечено. Пажът не чака втора подкана, а хукна презглава по коридора.

Сутрешната екскурзия, на която трябваше да придружи Изел по нейно настояване, се оказа съвсем кратка — обещаната обиколка из менажерията на Орико. Царинът лично щеше да разведе сестра си. Когато влезе в зелената стая, Казарил го завари отпуснат на един стол, потънал в обичайната дрямка след закуска. Едно гръмко изхъркване стресна царина и той потри чело, сякаш го болеше главата. Бръсна няколко полепнали по широката му туника трохи, взе някакъв увит в ленена кърпа пакет и поведе сестра си, Бетриз и Казарил към менажерията.

В двора пред конюшните завариха ловната дружинка на Теидез, която се събираше за сутрешния лов. Царевичът им беше надул главите за този лов буквално откакто бяха стъпили в Зангре. По всичко личеше, че лорд Дондо си е направил труда да удовлетвори желанието на момчето, и сега водеше дружинката, в която се бяха включили няколко други царедворци, конярчета и викачи, пет-шест кучета и сер ди Санда. Теидез, кацнал на черния си кон, поздрави бодро сестра си и брат си, царина.

— Лорд Дондо казва, че е малко вероятно да вдигнем диво прасе — уведоми ги той, — понеже листата на дърветата не са окапали още. Но може пък да ни излезе късметът. — Конярят на Теидез се беше превил под товара на най-разнообразен арсенал оръжия, сред които новият лък и копието за диви свине. Изел, която очевидно не беше поканена, изгледа завистливо дружинката.

Ди Санда се усмихна, доколкото усмивките му въобще можеха да се нарекат усмивки, доволен от този благороден спорт, после лорд Дондо изсвири силно и поведе кавалкадата в галоп към изхода на двора. Казарил ги гледаше как се отдалечават и се опитваше да установи какво в тази приятна есенна картина го тревожи толкова. Хрумна му, че нито един от мъжете около Теидез не е под трийсет. Нито един не следваше момчето от приятелство, нито дори от

предчувствие за приятелство. Всички бяха дошли, водени от личния си интерес. Ако някой от тези царедворци мислеше с главата си, реши Казарил, сега му беше времето да доведе синовете си тук, да ги пусне на воля и да остави природата да си свърши своето. Това също криеше своите опасности, но...

Орико закри тежко покрай конюшните, следван от Казарил и двете млади дами. Завариха главния коняр Умегат, явно предупреден предварително, да ги чака почтително пред вратите на менажерията, отворени широко да пропуснат утринното слънце и лекия вятър. Той сведе сплетената си глава пред господаря си и неговите гости.

— Това е Умегат — представи го Орико на сестра си. — Грижи се за менажерията. Рокнариец е, но въпреки това е добър човек.

Изел се постара да овладее тревожното си трепване и кимна грациозно. На приемлив литературен рокнарийски, макар и с неправилната граматическа конструкция, използвана от господар към воин, вместо от господар към слуга, тя каза:

— Благословен да сте от Светите на този ден, Умегат.

Очите на Умегат се разшириха и поклонът му стана мъничко по-дълбок.

— Благословена да сте и вие от Висшите, м'хенди — върна ѝ поздравата той на най-чистия език на Архипелага, в учтивата граматична форма, използвана от роб към господар.

Казарил вдигна вежди. В крайна сметка Умегат, изглежда, не беше от шалонийците със смесена кръв. Зачуди се по какъв ли странен каприз на съдбата рокнариецът се е озовал тук. Искрено заинтригуван, той подхвана:

— Далеч сте от дома, Умегат. — Каза го във формата, използвана от слуга към по-низш слуга.

Бегла усмивка изви устните на коняря.

— Имате ухо за езиците, м'хенди. Това се среща рядко в Шалион.

— Лорд ди Казарил ме учи — обясни Изел.

— Значи ви учат добре, милейди. Но — като се обърна към Казарил, той промени формата, преминавайки към използваната от роб към учен, дори по-изискано учтива от тази на роб към господар: — Шалион сега е мой дом, Мъдри.

— Хайде да покажем моите животинки на сестра ми — намеси се Орико, явно отегчен от чуждоезичната размяна на любезности. Потупа ленената салфетка, която държеше, и се ухили съучастнически. — Откраднах една медна пита за мечките от масата на закуска и медът скоро ще прокапе, ако не се отърва от него.

Умегат се усмихна и ги поведе навътре в хладната каменна сграда.

Тази сутрин беше по-чисто от първия път, когато Казарил бе идвал тук, много по-чисто от банкетните зали на Орико. Орико се извини и свърна в една от клетките на мечките си. Мечката се събуди и седна на хълбок. Орико седна по същия начин на светлата слама и двамата се загледаха. Като цяло, Орико твърде много ѝ приличаше по фигура. Разгъна салфетката и отчупи парче от медната пита; мечката подуши доволно въздуха и започна да облизва пръстите му с дългия си розов език. Изел и Бетриз се възхитиха на меката и красива мечта козина, но не се осмелиха да се присъединят към царина в клетката.

Умегат ги поведе към тревопасните същества, които приличаха на кози, и този път дамите се осмелиха да влязат в отделенията, да погалят животните и да ги похвалят завистливо за големите им кафяви очи и предългите мигли. Умегат обясни, че се наричат вели и живеят чак от другата страна на Архипелага, после извади отнякъде моркови, с които двете дами нахраниха велите сред смях и взаимно задоволство. След това последваха Умегат към птичарника. Орико още се занимаваше с мечката и им махна да продължат без него.

Тъмна сянка се стрелна откъм слънцето в пътечката между клетките и се настани с плясък и мърморене на рамото на Казарил, който подскочи стреснато. После погледна и позна гарвана от прозореца, поне ако се съдеше по липсващите пера на опашката. Птицата заби ноктестите си крачка в рамото му и изграчи:

— Каз, Каз!

Казарил избухна в смях.

— Крайно време беше, глупава птицо такава! Само дето сега няма да ти свърши работа — свърши ми се хлябът. — Размърда рамо, но птицата впи ноктите си още по-силно и отново изграчи „Каз, Каз!“ право в ухото му, при това толкова силно, че го заболя.

Бетриз се засмя; устните ѝ бяха полуотворени от изумление.

— Кое е приятелчето ви, лорд Каз?

— Тази сутрин кацна на прозореца ми и се опитах да го науча на, хм, на някоя и друга дума. Мислех, че не съм успял...

— Каз, Каз! — настояваше на своето си птицата.

— Вземете пример, милейди, и го приложете относно дартакийския си! — завърши Казарил. — Хайде, сер ди Птицо, изчезвайте. Нямам хляб. Иди да си намериш някоя зашеметена риба под водопадите или вкусна вмирисана умряла овца, или нещо друго... къш! — Размърда отново рамо, но птицата се заинати. — Големи лакомници са тези птици, гарваните от замъка. Другите им събратя трябва сами да си търсят храната. Тези мързеливи същества очакват да им я пхнеш в човките.

— Така е — каза Умегат с лукава усмивка. — Птиците на Зангре са истински царедворци сред гарваните.

Казарил не успя да преглътне съвсем напушилия го смях и отново огледа крадешком безукорния рокнариец... бивш рокнариец. Е, ако отдавна работеше тук, значи бе имал достатъчно време да опознае царедворците.

— Почитта, която ми оказваш, щеше да е по-ласкателна, ако ти беше по-достойна птица. Къш! — Избута гарвана от рамото си, но той само се премести върху главата му и заби нокти в темето му. — Ох!

— Казарил! — кресна пискливо птицата от новото си място.

— Явно наистина сте умел учител по езиците, милорд ди Казарил. — Умегат се усмихна по-широко. — Чувам те — увери той птицата. — Ако си наведете главата, милорд, ще се опитам да отстраня пътника ви.

Казарил го направи. Като мърмореше нещо на рокнарийски, Умегат убеди птицата да се премести върху неговата ръка, занесе я до вратата и я подметна във въздуха. Тя отлетя с плясък и крясъци, които, за облекчение на Казарил, бяха на нормалния птичи език.

Групичката им продължи към птичарника, където Изел се оказа толкова популярна сред шарените птички, колкото Казарил беше за проскубания гарван. Те подскачаха по ръкава ѝ и Умегат ѝ показа как да ги примами да кълват зрънца между зъбите ѝ.

После дойде ред на по-големите птици, които си стояха спокойно на дългите пръти. Бетриз най-много си хареса една яркозелена с жълти пера по гърдите и рубинена гушка. Птицата изтрака с голямата си жълта човка, завъртя глава наляво-надясно и изплезил тънък черен език.

— Тази е отскоро при нас — обясни Умегат. — Според мен е имала труден живот, изпълнен със странствания. Достатъчно питомна е, но ни отне доста време и търпение да я успокоим.

— Може ли да говори? — попита Бетриз.

— Да — каза Умегат, — но само цинизми. На рокнарийски, за щастие. Предполагам, че някога е принадлежала на моряк. Марш ди Жиронал я донесе от север тази пролет като военна плячка.

Доклади и слухове за тази неуспешна кампания бяха стигнали и до Валенда. Казарил се зачуди дали и Умегат не е бил в един момент военна плячка — като самия него — и дали именно така не се е озовал в Шалион. Каза сухо:

— Хубава птица, но ми се струва лоша сделка за три града и контрола над един проход.

— Лорд ди Жиронал трябва да се е сдобил и с много други неща — каза Умегат. — На връщане в Кардегос обозът с плячката му се точи през портите цял час.

— И аз съм си имал работа с такива бавни мулета — промърмори Казарил, невпечатлен. — Шалион изгуби повече, отколкото спечели ди Жиронал от тази обречена авантюра.

Изел свъси вежди.

— Не победихме ли тогава?

— По чие определение? От десетилетия воюваме с рокнарийските княжества за този граничен район. Навремето това беше плодородна земя, сега се е превърнала в пустош. Опожарени овощни градини, маслинови горички и лозя, изоставени ферми, добитъкът — натирен да подивее или да умре от глад. Не войната, а мирът е предпоставка за добруването на една страна. Войната само прехвърля собствеността върху отломките от по-слабия на по-силния. И още по-лошо, купеното с кръв се продава срещу монети, а после пак бива откраднато. — Замисли се, после добави горчиво: — Вашият дядо, царин Фонса, откупи Готоргет с живота на синовете си. Марш ди Жиронал го продаде за триста хиляди рояла. Чудна трансформация е това, когато кръвта на един човек се превръща в парите на друг. Превръщането на олово в злато е нищо пред нея.

— Няма ли начин да се сложи край на войните по северната граница? — попита Бетриз, стресната от нетипичния плам в думите му.

Казарил вдигна рамене.

— Докато се извлича печалба от войната — не. Рокнарийските князе играят същата игра. Един вид всеобща корумпираност.

— Една окончателна победа би сложила край на войната — замислено рече Изел.

— Трудно изпълнимо — въздъхна Казарил. — Ако царинът успее да прокара подобно решение, без царедворците му да се усетят, че губят бъдещите си приходи. Не, няма как да стане. Просто не е възможно. Без подкрепа Шалион не е в състояние да надвие всичките пет княжества, а дори и да го направи по някакво чудо, му липсва опит в морските дела, за да удържи крайбрежието задълго. Ако всички квинтариански царства се обединят и водят тежки сражения години наред, някой изключително силен и решителен царин би могъл да наложи волята си и да обедини цялата земя. Но цената в човешки жертви, издръжливост и пари би била огромна.

Изел рече бавно:

— По-голяма от цената на това безкрайно кръвопускане по северната граница? Ако се направи веднъж — ако се направи както трябва веднъж — ще се свърши завинаги.

— Но няма кой да го направи. Необходим е човек решителен, далновиден и волеви, а такъв няма. Царинът на Бражар е застаряващ пияница, чието единствено бойно поле е царското ложе, а противниците — дамите от двора му. Ибрийската Лисица е зает да води гражданска война, а Шалион... — Казарил се поколеба, осъзнал, че разгорещените му емоции го подвеждат към нелюбезна откровеност.

— Теидез — започна Изел и си пое дъх. — Може пък да е писано на Теидез, когато порасне достатъчно.

Подобна участ Казарил не би пожелал никому, макар момчето като че ли наистина притежаваше някакви зачатъци на талант в тази насока, стига образованието му през следващите няколко години да го изостреше и фокусираше.

— Завоеванието не е единственият начин да се обединят народите — посочи Бетриз. — Да не забравяме браковете.

— Да, но никой не може да се сроди с три царства и пет княжества — каза Изел и сбърчи нос. — Едновременно поне.

Зелената птица, изглежда, се подразни, че е загубила вниманието на публиката си, и избра точно този момент да изстреля една

забележително нецензурна фраза на простонароден рокнарийски. Моряшка птица, наистина — при това от галерите, прецени Казарил. Умегат се усмихна сухо при неволното изсумтяване на Казарил, после вдигна леко вежди при вида на Бетриз и Изел, които стиснаха силно устни и се изчервиха, спогледаха се и със сетни усилия удържаха сериозните си физиономии. Посегна спокойно към една качулка и я нахлузи върху главата на птицата.

— Лека нощ, зелени ми приятелю — каза ѝ той. — Мисля, че още не си съвсем готов за отбрана компания. Може би лорд ди Казарил трябва и на тебе да даде някой и друг урок по литературен рокнарийски, а?

Казарил тъкмо си мислеше, че Умегат изглежда съвсем способен сам да преподава литературен рокнарийски, когато към вратата на птичарника с изненадващо бодри стъпки се приближи Орико — бършеше в панталоните си полепналата по ръцете му меча слюнка и се усмихваше широко. Казарил реши, че думите на кастелана от деня на пристигането им тук са верни — царинът, изглежда, наистина намираще утеха в менажерията си. Погледът му беше бистър, лицето му си беше върнало цвета, въобще изглеждаше много по-добре в сравнение с вялостта и изтощението, на които Казарил бе станал свидетел веднага след закуска.

— Трябва да видите котките ми — обърна се той към дамите. Гостите го последваха по настланата с каменни плочи пътечка и той гордо им показва клетките, приютили две красиви златисти котки със снопчета косми по върха на ушите — бяха от планините на Южен Шалион, и една рядка котка-албинос със сини очи от същата порода, чиито черни снопчета по ушите се открояваха в стряскащ контраст. В този край на менажерията имаше и клетка с пясъчни лисици от Архипелага, както ги нарече Умегат — приличаха на кльоцави дребни вълци, с огромни триъгълни уши и предизвикателни изражения.

Най-накрая Орико им представи своя безспорен любимец, леопарда. Пуснаха го от клетката и задържано от сребърната си верига, животното се заотрива в краката на царина, като издаваше странни ръмжащи звуци. Казарил затаи дъх, когато, насърчена от брат си, Изел клекна да погали леопарда, лицето ѝ бе само на педя от страховитите му челюсти. Кръглите бистри жълти очи на звяра никак не му изглеждаха приятелски, но клепачите им бяха полупритворени от

очевидно доволство, а широкият му нос с цвят на тухла потрепна, когато Изел го почеса под брадичката и прокара разперените си пръсти по прекрасното му петнисто палтенце. Когато Казарил коленичи обаче, в ръмженето на котката се появи несъмнено враждебна нотка и надменният жълт поглед с нищо не предразполагаше към подобни волности. Казарил благоразумно стисна ръце в скута си.

Царинът каза, че ще остане да уточни нещо с главния си коняр, и Казарил придружи сам дамите до Зангре. Двете се дърлеха приятелски по пътя кое е било най-интересното животно в менажерията.

— Според вас кое беше най-интересното там? — натовари го с отсъждането Бетриз.

Казарил не отговори веднага, но накрая реши да заложи на истината.

— Умегат.

Тя отвори уста да възрази на тази привидна лекомисленост, но после пак я затвори, когато видя Изел да го поглежда заинтригувано изпод вежди. Възцари се замислено мълчание и остана да царува чак до портите на замъка.

Все по-късите дни на настъпващата есен не натъжаваха обитателите на Зангре, защото все по-дългите нощи продължаваха да минават неусетно под блясъка на свещите, в ритъма на танцувалната музика и с насладата от богатите трапези. Царедворците се надпреварваха да измислят и организират забавления, като не жалеха пари и остроумие. Теидез и Изел ходеха като замаяни, Изел, за щастие, не напълно — с помощта на прошепвани от Казарил наставления тя започна да настройва слуха си за скрити значения и послания, да си отваря очите за чуждите намерения и да пресмята разходи, сегашни и бъдещи.

Теидез, доколкото можеше да прецени Казарил, поглъщаше всичко, без да подбира. Признаците за затруднено храносмилане не закъсняха. Двамата с ди Санда все по-често и открито влизаха в конфликт, заради обречената битка, която наставникът водеше в стремежа си да поддържа дисциплината, която бе наложил на момчето в почтения дом на провинкарата. Дори Изел беше започнала да се безпокои от нарастващото напрежение между брат й и неговия

наставник, както подразбра Казарил една сутрин, когато Бетриз го притисна, уж случайно, в една прозоречна ниша, гледаща към сливането на двете реки и половината земя на Кардегос.

След няколко изречения за времето, което си беше съвсем според сезона, и за лова, за който важеше същото, тя внезапно подхвана въпроса, довел я при него, като сниши глас и попита:

— За какво се скараха така Теидез и ди Санда в коридора ви снощи? Виковете им се чуваха през прозорците, че даже и през пода.

— Тъъ... — Богове пет, как сега да се оправи с това? „Девойки!“ Прищя му се Изел да беше пратила Нан ди Врит вместо Бетриз. Е, разумната вдовица със сигурност участваше в каквито там женски дискусии се провеждаха на горния етаж. Да, по-добре беше да е откровен, отколкото да не го разберат. И много по-добре беше да е откровен пред Бетриз, отколкото пред самата Изел. Бетриз не беше дете и преди всичко не беше единствената сестра на Теидез, така че можеше да реши по-добре от него какво да каже на Изел и какво да премълчи. — Снощи Дондо ди Жиронал доведе на Теидез проститутка. Ди Санда я изхвърли. Теидез побесня. — Бесен, засрамен, вероятно и тайничко облекчен, а по-късно пиян като свиня. Ах, този прекрасен царедворски живот!

— О! — възкликна тихо Бетриз. Думите му я бяха шокирали донякъде, но не прекалено, забеляза той с облекчение. — О. — Помълча замислено, загледана в златните равнини от другата страна на реката. Реколтата беше прибрана почти напълно. Бетриз прехапа долната си устна и го погледна, присвила разтревожено очи. — Не е... определено не е... има нещо много странно в това четирийсетгодишен мъж като лорд Дондо да се мъкне непрестанно по петите на едно четиринайсетгодишно момче.

— На едно момче? Би било странно наистина. Но да се мъкне по петите на един царевич, бъдещ царин, бъдещ източник на високи постове, богатство, предимства, възможности за военни подвизи... ето ви разковничето. Трябва да признаем обаче, че ако Дондо освободи мястото, то моментално ще бъде заето от трима други. Въпросът... въпросът е в *начина*, по който го прави.

Устните ѝ се сгърчиха отвратено.

— Наистина. Проститутка, фу! А лорд Дондо... нали на това се казва „сводник“?

— Мм, има и по-груби думи. Не че... не че Теидез не е на прага на зрелостта си като мъж, а всеки мъж трябва в един момент да се научи на...

— Първата брачна нощ не е достатъчна, така ли? Значи ние също трябва да научим всичко.

— Мъжете... обикновено се женят по-късно — пробва той, решил, че този аргумент ще е най-трудно да се оспори, а и смутен от спомена колко късно сам беше научил някои неща. — Нормално е някой приятел, брат или поне бащата или чичото да запознаят един млад мъж с начините да, хм. Какво се прави. С дамите. Но Дондо ди Жиронал не е никакъв на Теидез.

Бетриз се намръщи.

— Теидез си няма нито баща, нито някой от другите, които изброихте. Е, освен... освен царин Орико, който му е едновременно и баща, и брат, в известен смисъл.

Погледите им се срещнаха и Казарил осъзна, че не е нужно да добавя на глас: „В смисъл, който не му е особено от полза“. След като помълча замислено, тя добави:

— А не мога да си *представя* сер ди Санда...

Казарил изсумтя тихичко.

— Бедният Теидез. И аз не мога да си го представя. — Поколеба се, после добави: — Трудна възраст. Ако Теидез беше живял в двора досега, щеше да е свикнал с атмосферата му и нямаше да е толкова... впечатлен. Или ако го бяха довели тук след някоя и друга година, характерът му можеше вече да е поулегнал. Не че дворът не заслепява хора на всякаква възраст, особено ако изведнъж са те хвърлили право в дълбокото. И все пак, ако гласят Теидез за наследник на Орико, време е да се започне обучението му. Което включва и умереност във всичко, а тя се учи трудно.

— Учат ли го на това? Не съм забелязала. Ди Санда се опитва всячески, но...

— Противникът го превъзхожда числено — довърши вместо нея Казарил. — В това е коренът на проблема. — Челото му се сбърчи, докато премисляше казаното. — В дома на провинкарата ди Санда се ползваше с пълната ѝ подкрепа, като авторитетът ѝ допълваше неговия. Тук, в Кардегос, царин Орико би трябвало да поеме нейната

роля, но той сякаш въобще не се интересува от това. Ди Санда е оставен да се бори самичък в една обречена битка.

— Този двор... — Бетриз се намръщи; очевидно се опитваше да облече в думи неща, за които не беше свикнала да мисли. — Този двор има ли център?

Казарил въздъхна. Беше нащрек.

— В дворовете, където цари добър ред, винаги има човек, който се явява нещо като морален стожер за останалите. Ако не царинът, то неговата съпруга, някой като провинкарата, който да дава тон, да поддържа високи стандарти на поведение. Орико е... — не можеше да каже „слаб“, не смееше да каже „болен“, — Орико не го прави, а царина Сара... — Царина Сара му приличаше на призрак, бледа и вяла, почти невидима. — И за нея важи същото. С което стигаме до канцлер ди Жиронал. Който е твърде зает с държавни работи и не си прави труда да озаптява брат си.

Бетриз присви очи.

— Да не би да казвате, че насъсква Дондо?

Казарил допря предупредително пръст до устните си.

— Спомняте ли си шегата на Умегат относно гарваните от Зангре, които били царедворци сред събратята си? А сега сменете ролите на гарваните и царедворците. Виждали ли сте как ято гарвани се обединява, за да ограби гнездото на друга птица? Един от гарваните увлича родителите след себе си, в това време друг се стрелва към гнездото да грабне яйцата или новоизлюпените птичета... — Гласът му изстина. — За щастие, повечето царедворци в Кардегос не мелят толкова добре заедно, колкото ято гарвани.

Бетриз въздъхна.

— Не съм сигурна дали Теидез си дава сметка доколко искрени са новите му „приятели“.

— Боя се, че ди Санда, въпреки искрената си загриженост, не му е обяснил докрай всичко. А е трябвало да бъде крайно откровен, за да пробие през мъглата от ласкателства, сред която плува Теидез в момента.

— Но вие го правите за Изел, непрекъснато — възрази Бетриз. — Казвате й: наблюдавайте онзи мъж, вижте какво ще направи сега, вижте защо го прави, и когато се окажете прав за седми или осми път, ние няма начин да не започнем да се вслушваме в думите ви, а на

десетия или дванайсетия и на нас започват да ни се отварят очите. Не може ли ди Санда да прави същото за Теидез?

— По-лесно е да видиш петното на чуждото лице, отколкото на своето. Това ято от царедворци не притиска Изел толкова, колкото Теидез. Слава на боговете. На всички им е ясно, че нея ще я продадат извън двора, навярно извън Шалион дори, следователно тя не представлява интерес за тях. Теидез обаче е бъдещата им прехрана.

С тези неокончателни и незадоволителни разсъждения прекъснаха временно разговора си, но Казарил беше доволен, че Бетриз и Изел явно са започнали да усещат по-недоловимите опасности на дворцовия живот. Царящото в Зангре веселие замаиваше, изкушаваше, беше пир за очите, който можеше да опияни разума не по-малко от тялото. За част от царедворците и дамите този начин на живот може би наистина беше толкова забавен и невинен — макар и доста скъп, — колкото и изглеждаше. За други той беше танц на привидности, послания с премерен подтекст, удари и контраудари също толкова сериозни, ако не и толкова смъртоносни, колкото при истински дуел. Ако искаше да си остане стъпил здраво на краката, човек трябваше да умее да разпознава играчите от пионките. Дондо ди Жиронал беше основен играч сам по себе си, и в същото време... може би не всеки негов ход бе насочван от по-големия му брат, но със сигурност можеше да се каже, че всеки негов ход биваше позволен от него.

Не. Не „да се каже“. Само „да се помисли“.

Колкото и смътна представа да имаше Орико за морала на своя двор, трябваше да му се признае, че поне музикантите му са много добри, реши Казарил, докато ги слушаше с наслада на танците следващата вечер. Ако царица Сара си имаше своя утеха, подобна на тази, която съпругът ѝ намираше в менажерията, това определено бяха менестрелите и певците на Зангре. Никога не танцуваше, усмихваше се рядко, но не пропускаше нито една вечер с музикално изпълнение, седнала до потния си задрямал съпруг, или, ако Орико се потътреше рано към леглото, оставаше да послуша с придворните си дами в галерията срещу музикантите. Докато подпираше с гръб стената на залата, което започваше да се превръща в обичайното му място тук,

тактуваше с крак и доволно следеше с поглед своите дами, които се въртяха във вихъра на танците по полирания дървен под, Казарил си помисли, че не му е трудно да разбере глада ѝ за тази утеха.

След едно бързо изпълнение музикантите и танцуващите спряха да си поемат дъх и Казарил се присъедини към аплодисментите, подети от царината. Един напълно неочакван глас проговори току до ухото му:

— Е, кастилярю. Направо си заприличал отново на себе си!

— Пали! — Казарил овладя порива си да се хвърли да го прегърне и вместо това го превърна в пищен поклон. Пали, официално облечен в сините панталони и туника и бялото елече на Ордена на Дъщерята, с излъскани ботуши и меч на хълбока, се засмя и на свой ред се поклони също толкова церемониално, позволи си и да стисне крепко, макар и само за миг, ръцете на Казарил. — Какво те води в Кардегос? — развълнувано попита Казарил.

— Справедливостта, богинята ми е свидетел! Свършихме чудесна работа, от една година работим по случая. Дойдох с лорд-посветения провинкар ди Ярин, който е тук по една богоугодна работа. Ще ти разкажа по-подробно, но, хм — Пали огледа претъпканата зала и танцуващите, които се подреждаха за нова фигура, — може би не тук. Ти, изглежда, си оцелял след пътуването до Кардегос — да разбирам ли, че си преодолял опасенията си?

Казарил изви устни.

— Засега. Ще ти разкажа по-подробно, но не тук. — Един бърз поглед го увери, че нито лорд Дондо, нито по-големият му брат са удостоили с присъствието си вечерта, макар че близо половин дузина мъже от техния кръг бяха тук и със сигурност щяха да им докладват за радушната му среща с Пали. Така да е. — Хайде да намерим някое по-спокойно място.

Тръгнаха небрежно към съседната зала и Казарил заведе Пали при една прозоречна ниша, от която се откриваше гледка към обления от лунна светлина вътрешен двор. Мъж и жена седяха близо един до друг в другия край на двора, но Казарил прецени, че са твърде далеч да ги чуят, а и по всичко личеше, че вниманието им е заангажирано с друго.

— Та каква толкова спешна работа има старият Ярин в двора? — заинтригувано попита той. Провинкарът на Ярин беше най-

високопоставеният лорд на Шалион, избрал да служи на свещения рицарски орден на Дъщерята. Повечето млади мъже с войнствени наклонности се посвещаваха на далеч по-привлекателния Орден на Сина, с бляскавите му традиции във войните срещу рокнарийските нашественици. Дори и Казарил се бе закълел за посветен на Сина, когато беше съвсем млад — и се беше отказал от клетвата си, когато... „Няма значение.“ Много по-малкият рицарски орден на Дъщерята се занимаваше предимно с предизвикателства от вътрешен характер, охраняваше храмовете, патрулираше по пътищата към посещаваните от поклонници светилища и, в добавка към това, се бореше с разбойничеството, преследваше крадци на коне и добитък, съдействаше в залавянето на убийци. Трябваше да им се признае обаче, че малочислеността на рицарите на богинята често се компенсираше от романтичната им вярност към нея. На Пали това му идваше отвътре, помисли си с широка усмивка Казарил. Приятелят му със сигурност бе открил най-накрая истинското си призвание.

— Пролетно почистване. — Пали се ухили и за миг му напомни за пясъчните лисици на Умегат. — Една мръсна историйка, омирисала стените на храма, най-после ще бъде изрината. От известно време ди Ярин подозираше, че някой се е възползвал от болестта на стария ни генерал, докато той вехнеше на смъртно легло. И по-точно, че ревизорът на ордена тук, в Кардегос, е отклонявал част от фондовете, които минават през ръцете му. — Пали потърка пръсти за илюстрация. — В собствената си кесия.

Казарил изсумтя.

— Лошо.

Пали го погледна изпод вежди.

— Май не си изненадан?

Казарил сви рамене.

— Принципно не. Такива неща се случват от време на време, когато изкушението стане твърде голямо. Но не съм чул да се говори нещо по-конкретно за вашия ревизор, нищо освен обичайните злословия срещу всеки чиновник в Кардегос, бил той честен или продажен.

Пали кимна.

— Ди Ярин се ослушва повече от година и без много шум събра доказателства и откри свидетели. Прибрахме изненадващо ревизора —

и книгите му — преди има-няма два часа. В момента е заключен под стража в мазето на Палатата на Дъщерята. Ди Ярин ще представи случая пред съвета на ордена утре сутринта. До обяд на ревизора ще му отнемат поста и званието, а до вечерта ще са го предали на канцлерството за наказание. Ха! — Юмрукът му се стисна в предчувствие за триумф.

— Браво! Ще поостанеш ли тук след това?

— Надявам се да остана седмица-две, за лова.

— О, чудесно! — Щяха да имат време да си поговорят, при това да си поговори с умен и почтен човек, което правеше удоволствието от разговорите двойно.

— Отседнал съм в резиденцията на Ярин в града, но не мога да се мотая дълго тук тази вечер. Дойдох в замъка с ди Ярин, но той отиде да се поклони и да докладва на царин Орико и на лорд Дондо ди Жиронал. — Пали замълча за миг. — Ако съдя по добрия ти вид, притесненията ти относно братята Жиронал са се оказали безпочвени, прав ли съм?

Казарил се умълча. Вятърът, нахлуващ през отворения прозорец, започваше да захладнява. Дори влюбените отсреща се бяха прибрали. Най-накрая каза:

— Внимавам да не се навирам в краката им.

Пали се намръщи, сякаш с мъка удържаше напиралците на устните му думи.

Двама слуги бутаха през преддверието към балната зала количка с глинена делва, пълна с греяно вино, от което се разнасяше аромат на подправки и захар. От залата изтича кискаща се млада дама, следвана по петите от смеещ се млад царедворец; двамата се скриха в коридора от другата страна, само смехът им продължи да се чува още известно време. Музикантите засвириха отново и мелодията се понесе откъм галерията като цветя по водата.

Челото на Пали се изглади.

— Лейди Бетриз ди Ферей дойде ли с царевна Изел от Валенда?

— Не я ли видя сред танцуващите?

— Не, най-напред зърнах теб, нали стърчиш над всички и вечно подпираш стените. Когато чух, че царевната е тук, дойдох да огледам с надеждата, че и ти си дошъл, макар че каквито ми ги наговори последния път, не знаех дали ще те намеря. Дали ще имам време да си

открадна един танц преди ди Ярин да приключи при Орико, как мислиш?

— Ако смяташ, че ще ти стигнат силите да си пробиеш път през тълпата около нея, може би — сухо рече Казарил и му махна да върви. — Аз обикновено не успявам.

Пали се справи без видимо усилие и скоро танцуваше с изненаданата и засмяна Бетриз — водеше я във фигурите с жизнерадостен замах. После танцува и с царевна Изел. Двете дами, изглежда, се зарадваха да го видят отново. Докато си поемаше дъх след танците, четирима или петима лордове, с които явно се познаваше от по-рано, дойдоха да го поздравят, после един паж се приближи, докосна го по лакътя и му предаде някакво съобщение на ухо. Пали се поклони и си тръгна, най-вероятно да се присъедини към спътника си, лорд-посветения ди Ярин, и да го придружи до палатата на ордена.

Казарил се надяваше новият генерал на Ордена на Дъщерята, лорд Дондо ди Жиронал, да е доволен и благодарен, заедно са му почистили къщата вместо него. Горещо се надяваше.

9.

Следващия ден Казарил прекара, обзет от приятното предчувствие за разнообразието, което щеше да внесе в ежедневието му присъствието на Пали в двора. Бетриз и Изел също говореха одобрително за младия маршал, което накара Казарил да се замисли. Пали щеше да блесне в най-добрата си светлина на този великолепен фон.

„И какво от това?“ Пали беше човек със земя, имаше пари, привлекателна външност, чар, почтено занимание. Да предположим, че двамата с лейди Бетриз се харесат. Беше ли някой от двамата недостоен за другия? Въпреки това Казарил откри, че несъзнателно прави планове за идните дни с Пали, които не включваха присъствието на неговите дами.

Но, за негово разочарование, тази вечер Пали не се появи в двора — нито той, нито провинкарът на Ярин. Казарил предположи, че изтощителната задача да представят доказателствата си в палатата на Дъщерята пред какъвто там комитет се беше събрал да ги изслуша, е срещнала неочаквани препятствия и се е проточила след времето за вечеря. Ако делото отнемеше повече време от първоначалните оптимистични очаквания на Пали, е, това поне щеше да удължи престоя му в Кардегос.

Видя се с Пали чак на следващата сутрин, когато маршалът се появи неочаквано на прага на кабинета му, който се помещаваше в преддверието към поредица стаи, заети от царевна Изел и нейните дами. Казарил го зяпна изненадано от писалището си. От елегантните одежди на Пали нямаше и помен, вместо тях приятелят му беше облечен като за път, с износени високи ботуши, дебела туника и късо наметало за езда.

— Пали! Сядай... — Казарил махна към едно високо столче.

Пали го придърпа пред писалището му и седна, като изпъшка уморено.

— Само за минутка, стари приятелю. Не можех да си тръгна, без да си вземем довиждане. Ди Ярин получи нареждане да напусне с войниците си Кардегос още днес преди обяд, под заплаха да го изхвърлят от свещения орден на Дъщерята. — Усмивката му беше напрегната като изопнато котвено въже.

— Защо? Какво се е случило? — Казарил остави перото и бутна настрана книгата с все по-сложните домакински сметки на Изел.

Пали прокара ръка по тъмната си коса и поклати глава, сякаш не можеше да повярва на нещо.

— Не знам дали ще мога да говоря за това, без да се пръсна от яд. Едвам се удържах снощи да не извадя меча си и да го забия в мекия корем на онова самодоволно копеле. Каз, те отхвърлиха обвинителния иск на ди Ярин! Иззеха всичките му доказателства, освободиха свидетелите му — без да ги призоват, без да ги изслушат! — и пуснаха онова лъжливо и крадливо копеле ревизора от мазето...

— Кой го пусна?

— Нашият свещен водач, Дондо ди Жиронал, и неговите, неговите, неговите подлизурковци в съвета на Дъщерята, послушните му кучета — богинята да ме ослепи, ако съм виждал такава група страхливи помияри — срам за чистите й цветове! — Пали стисна юмрук върху коляното си, останал без дъх. — Всички знаехме, че в палатата на ордена в Кардегос от известно време цари хаос. Предполагам, че трябваше да отправим петиция към царина да освободи стария генерал още когато заболя твърде тежко, за да държи юздите, но на никой не му даде сърце да нанесе такъв удар на стареца — всички мислехме, че един нов, по-млад, по-енергичен мъж ще изправи неправдите и ще започне на чисто. Но това, това... това е лошо от немара. То си е чиста злоупотреба! Каз, те оправдаха ревизора и изгониха ди Ярин — почти не погледнаха сметководните книги и документите, богинята ми е свидетел, че носехме два сандъка с документация, — кълна се, че решението беше взето преди да се свика съвещанието!

Казарил не беше чувал Пали да заеква така от яд от деня, когато новината за продажбата на Готоргет беше донесена на гладуващия, омаломощен гарнизон от куриера на царина, пропуснат през рокнарийските линии. Облегна се назад и подръпна брадата си.

— Подозирам — не, в сърцето си съм сигурен, — че лорд Дондо е взел подкуп за решението си. А може и той да е бил замесен в деянията на ревизора... и сега двата сандъка с доказателства ще отидат в огъня на олтара на Дамата... Каз, новият ни свещен генерал ще превърне ордена на Дъщерята в своя дойна крава. Вчера един дякон ми каза — спря ме на стълбите и трепереше, докато ми го шушнеш на ухо, — Дондо е пратил шест полка от рицарите на Дъщерята при Наследника на Ибра в Южна Ибра — като най-обикновени платени наемници. На тях не това им е работата, такива неща не подхождат на богинята — по-лошо е от кражбата на пари, това е кражба на кръв!

Прошумоляване и шумно поет дъх привлякоха погледите на двамата мъже към вътрешната врата. Лейди Бетриз стоеше на прага, подпряла ръка на рамката, а царевна Изел надничаше над рамото ѝ. Очите ѝ на двете бяха ококорени.

Пали отвори и затвори уста, преглътна, после скочи на крака и се поклони.

— Царевна. Лейди Бетриз. Със съжаление трябва да се сбогувам с вас. Тази сутрин потеглям обратно за Палиар.

— Ще съжаляваме да се лишим от компанията ви, марш — едва-едва промълви царевната.

Пали се обърна рязко към Казарил.

— Каз... — Кимна му извинително. — Съжалявам, че не ти повярвах за двамата Жиронал. Излиза, че не си бил луд. Бил си прав за всичко.

Казарил примигна сащисан.

— Мислех, че си ми повярвал...

— Стариат ди Ярин се оказа прозорлив също като теб. От самото начало подозираше, че ще имаме проблеми. Питам го защо смята, че се нуждаем от толкова голяма войска, за да влезем в Кардегос. Той млъкна за момент. — „Не за да влезем, момче, а за да излезем“. Тогава не разбрах шегата му. Сега я разбирам. — Пали се изсмя горчиво.

— Ще се... няма ли да се връщате тук? — задъхано попита лейди Бетриз. Ръката ѝ литна към устните ѝ.

— Кълна се пред богинята — Пали докосна с ръка последователно челото си, устните, пъпа и слабините, а после я разпери върху сърцето си в петорния свещен жест, — че не ще се върна в Кардегос, освен за погребението на Дондо ди Жиронал.

Сбогом, дами... — Тракна токовете си и се поклони. — Каз... — Грабна ръцете на Казарил през плота на писалището и се наведе да ги целуне. Казарил побърза да му върне жеста на уважение. — Сбогом. — Пали се обърна и излезе от стаята.

Мястото, което бе опразнил, сякаш се срина около отсъствието му, като че ли не един, а четирима мъже си бяха тръгнали. Бетриз и Изел бяха повлечени от образувалия се водовъртеж. Бетриз изтича на пръсти до външната врата и надникна навън, да го зърне за последно преди да е свърнал към стълбите.

Казарил взе перото си и заопипва нервно перушинестата му горна част.

— Колко от казаното чухте? — попита накрая.

Бетриз хвърли поглед към Изел и отвърна:

— Всичко, струва ми се. Той говореше високо. — Лицето ѝ беше умислено.

Казарил затърси трескаво някакъв начин да успокои неволно подслушалите разговора девойки.

— Било е вътрешна работа на един свещен рицарски орден. Пали не трябваше да говори за това извън палатата на Дъщерята.

— Нали и той е лорд-посветен, член на същия съвет... няма ли също толкова право — задължение! — да говори свободно като всеки от тях? — попита Изел.

— Да, но... подведен от гнева си, той отпрати сериозно обвинение срещу водача на собствения си орден, което няма... няма властта да докаже.

Изел го изгледа остро.

— Вие вярвате ли му?

— В какво вярвам аз не е важно.

— Но... ако е вярно... става въпрос за престъпление, за нещо лошо от престъпление. За непросимо безбожие, за предателство спрямо доверието не само на царица и на богинята от едната страна, а и спрямо всички, които са дали клетва за подчинение в тяхно име от другата.

„Съзира последствията и в двете посоки! Браво!“ Не, чакай малко, не.

— Не сме видели доказателствата. Възможно е съветът да ги е отхвърлил с право. Няма как да разберем.

— Ако не можем да се запознаем с доказателствата, не можем ли да съдим по човека, който ги е видял — марш ди Палиар?

— Не — твърдо рече Казарил. — Както закоравелият лъжец може от време на време да казва истината, така и честният човек може да се изкуши да излъже при извънредни обстоятелства.

Бетриз попита стресната:

— Смятате, че приятелят ви може да е излъгал?

— Понеже го познавам — не, разбира се, че не... но е възможно да греши.

— Всичко това е прекалено неясно — решително отсече Изел. — Ще се помоля на богинята за просветление.

Казарил си спомни последния път, когато беше направила същото, и побърза да каже:

— Не е нужно да дирите просветление толкова високо, царевна. Неволно станяхте свидетел на поверителен разговор. Длъжна сте да не го повтаряте другаде. Словесно или чрез постъпка.

— Но ако е вярно, нещата са сериозни. Изключително сериозни, лорд Каз!

— Въпреки това симпатията и антипатията не са доказателство, също като слуховете.

Изел замислено смръщи чело.

— Вярно е, че не харесвам лорд Дондо. Мирише странно, а ръцете му винаги са горещи и потни.

Бетриз добави, изкривила отвратено лице:

— Да, и постоянно гледа да те докосне. Уф!

Перото в пръстите на Казарил се счупи и няколко капчици мастило опръскаха ръкава му. Той остави парчетата встрани.

— Така ли? — попита той, уж небрежно, или така поне се надяваше да е прозвучало. — И кога е било това?

— Ами, навсякъде — докато танцуваме, на масата, в коридорите. Така де, много от господата тук флиртуват, някои доста прилично, но лорд Дондо... се натрапва. В двора има достатъчно хубави дами на неговата възраст. Не знам защо не се опита да очарова тях.

Казарил едва не я попита дали и трийсет и пет й се струва толкова древна възраст като четирийсет, но прехапа навреме език и вместо това каза:

— Той се стреми да установи влиянието си над царевич Теидез, разбира се. И следователно се стреми да се хареса на сестра му, пряко или чрез приближените ѝ.

Бетриз изпуфка облекчено.

— О, наистина ли смятате, че е това? Направо ми прилошаваше от мисълта, че може наистина да е влюбен в мен. Но ако само ме ласкае за собствена изгода, така вече може.

Казарил още се опитваше да проумее последното, когато Изел каза:

— Трябва да има много странна представа за характера ми, ако си мисли, че ще ми се хареса, като прелъсти някоя от приближените ми! А и не мисля, че се нуждае от помощ, за да влияе на Теидез, ако съдя по видяното досега. Тоест — ако влиянието му беше благотворно, не трябваше ли и резултатите да са добри? Би трябвало Теидез да заляга повече над учението, да води по-здравословен начин на живот, да разширява кръгозора си по някакъв начин.

Казарил отново си прехапа езика, този път преглъщайки наблюдението, че лорд Дондо определено успява да разшири кръгозора на Теидез... по определен начин.

Изел продължи разпалено:

— Не трябва ли Теидез да се учи на държавно управление? Поне да се запознае с работата на канцлерството, да присъства на съветите, да изслушва пратеници? Или, ако не на държавно управление, поне на истинско военно изкуство? Нищо лошо няма в ловуването, но не трябва ли да участва в учебни маневри? Духовното му меню, изглежда, включва само сладкиши и никакво месо. За какъв царин го подготвят така?

„Може би за същия като Орико — вял и болнав, — който няма да се конкурира с канцлер ди Жиронал за властта над Шалион“. На глас обаче Казарил каза:

— Не знам, царевна.

— А аз откъде да знам? Откъде изобщо да знам нещо? — Закрачи из преддверието, напрегната и объркана, полите ѝ шумоляха гневно. — Мама и баба разчитат на мен да го наглеждам. Казарил, поне бихте ли проучили дали рицарите на Дъщерята наистина са били продадени на Наследника на Ибра? Това поне едва ли би могло да се запази в тайна!

За това беше права. Казарил преглътна.

— Ще се опитам, милейди. Но... после какво? — Придаде строгост на гласа си, за да подчертае смисъла на казаното. — Дондо ди Жиронал е опасен враг и притежава власт, с която шега не бива.

Изел се обърна и го изгледа настоятелно.

— Без значение колко корумпирана е тази негова власт?

— Колкото е по-корумпирана, толкова е по-опасна.

Изел вирна брадичка.

— Щом е така, кастиларю, кажете ми — колко опасен, по ваша преценка, е Дондо ди Жиронал?

Въпросът ѝ го притисна към стената и той застина с полуотворена уста. „Хайде кажи го де — Дондо ди Жиронал е вторият най-опасен човек в Шалион след брат си“. Вместо да го каже обаче, той взе ново перо от глинената съдинка и се зае да подостри върха му с ножа за хартия. След малко каза:

— И на мен не ми харесват потните му ръце.

Изел изсумтя. Но по-нататъшният кръстосан разпит му беше спестен от Нан ди Врит, която се развика откъм вътрешната стая по въпрос от жизненоважно значение, засягащ някакви шалове и разпилян наниз перли, който моментално пришпори двете млади дами към мястото на инцидента.

В хладните следобеди, когато времето не позволяваше да се ходи на лов, царевна Изел изразходваше неизчерпаемата си енергия, като подбираше малкото си домочадие на конни разходки в дъбовите горички край Кардегос. Казарил, заедно с лейди Бетриз и две задъхани конярчета, препускаше след петнистата ѝ кобила по една потънала в зеленина пътечка — щипецият въздух бе нашарен от златен листопад, — когато до слуха му достигна тропот на копита, приближаващ се изотзад. Той хвърли поглед през рамо и стомахът му се сви — кавалкада маскирани мъже препускаше по пътеката. Само след миг ги настигнаха с крясъци. Той вече беше извадил меча си, когато позна конете — принадлежаха на някои от по-младите царедворци в Зангре. Мъжете бяха облечени със забележителна колекция от дрипи, голите им ръце и крака бяха омазани с мръсотия, която подозрително приличаше на вакса.

Казарил си пое дъх и за миг се приведе над седлото и заповяда на сърцето си да намали темпото, докато хилещата се групички „пленяваше“ царевната и лейди Бетриз и връзваше ръцете на пленниците си, включително и тези на Казарил, с копринени панделки. Горещо си пожела някой да го предупреждава поне него за тези лудории. Ухиленият до уши лорд ди Ринал се беше спасил на косъм, макар очевидно да не го съзнаваше, от мигновена смърт вследствие прерязано гърло. Набитият му паж, застигнал Казарил откъм другата страна, можеше да умре при обратния удар, а мечът на Казарил да завърши замаха си в корема на трети, преди, ако наистина бяха разбойници, да са го повалили с общи усилия. И всичко това преди умът му да е родил първата ясна мисъл или устата му да се е отворила, за да изкрещи предупредително. Всички те се смяха от сърце на ужаса и изненадата, изписали се по лицето му, и го подкачаха, че е извадил меча си. Той се усмихваше глуповато и реши да не им обяснява какво точно е отцедило кръвта от лицето му.

Продължиха вкупом към „разбойническия лагер“, голяма поляна сред дърветата, където група слуги от Зангре, също преоблечени в дрипи, печаха на шишове една сърна и по-дребен дивеч. Разбойнички, пастирки и няколко просякини с доста царствен вид посрещнаха с радостни викове завръщането на похитителите. Изел изписка през смях, когато разбойническият главатар ди Ринал отрязва кичур от къдравата ѝ коса и го вдигна високо, обявявайки сумата на откупа. Това обаче още не беше краят на представлението, защото при този знак група „спасители“ в синьо и бяло, водени от лорд Дондо ди Жиронал, се вряза в галоп сред бандитите. Започна се бурна фехтовка наужким, включваща няколко драматични елемента със свински мехури, напълнени с кръв, докато всички разбойници не бяха убити — като някои от убитите продължаваха да се оплакват, че не било честно, — и кичурът коса не бе спасен от лорд Дондо. След това един фалшив свещен от храма на Брата съживи чудотворно един след друг разбойниците с мях вино и цялата компания насяда върху постланите на земята одеяла и се нахвърли върху храната и виното.

Казарил се оказа на едно одеяло с Изел, Бетриз и лорд Дондо. Седеше с кръстосани крака в единия край, дъвчеше печено и хляб и наблюдаваше как Дондо забавлява царевната с, поне според него, доста дебелашки хумор. Дондо се примоли на Изел да го награди с

отрязаната къдрица като благодарност за избавлението си, като в замяна ѝ предложи — щракна с пръсти на пристъпващия от крак на крак паж — кутийка от обработена кожа, съдържаща два красиви гребена от черупка на костенурка, инкрустирани със скъпоценни камъчета.

— Съкровище за съкровище и сме квит — каза Дондо и показно прибра къдрицата в един вътрешен джоб на туниката си, до сърцето.

— Обаче подаръкът ви е жесток — парира го Изел. — Да ме дарите с гребени, а да ме оставите без коса, която да прикрепям с тях. — Вдигна високо единия от гребените и го завъртя да улови лъчите на слънцето.

— Но косата ви ще порасне отново, царевна.

— А вашите съкровища не ще ли пораснат отново?

— Със същата лекота, с която ще порасне и косата ви, уверявам ви. — Подпря се на лакът до нея и ѝ се усмихна широко, главата му бе само на педя от скута ѝ.

Развеселената усмивка на Изел повехна.

— Значи новият ви пост е доходен, така ли?

— Определено.

— Тогава сте си сбъркали ролята. Може би трябваше да изиграете главатаря на разбойниците.

Усмивката на Дондо малко се стегна.

— Ако светът не беше устроен така, как бих могъл да купя достатъчно перли, за да радвам красивите дами?

Червени петна избиха по страните на Изел и тя сведе поглед. В усмивката на Дондо се прокрадна задоволство. Казарил, стиснал зъби, протегна ръка към една сребърна манерка с вино, с намерение да я изсипе случайно във врата на Изел, нажежеше ли се още повече ситуацията. Уви, манерката се оказа празна. Но за негово огромно облекчение, Изел посегна да си вземе месо и хляб и задъвка тях, вместо Дондо. Достатъчно беше, че придърпа полите си по-далеч от лорда, когато се размърда да смени позата си.

Есенната вечер захладняваше и ситата компания пое бавно към Зангре. Изел дръпна юздите на петнистата си кобила и се изравни с коня на Казарил.

— Кастиларю. Успяхте ли да разберете дали има нещо вярно в слуха, че рицарите на Дъщерята са били продадени като наемници?

— Чух го от няколко души, но това още не го прави достоверно. — Всъщност достоверността на слуха се беше потвърдила напълно, но Казарил прецени, че ще е неразумно да го съобщи на Изел точно в този момент.

Тя се намръщи, без да каже нищо, после пришпори коня си да настигне лейди Бетриз.

Същата вечер по-оскъдният от обикновено банкет приключи без танци и уморените царедворци и дами се оттеглиха да си легнат рано-рано в леглата или да се посветят на по-интимни удоволствия. Дондо ди Жиронал настигна Казарил в едно преддверие.

— Хайде да се поразходим за малко, кастилярю. Мисля, че трябва да си поговорим.

Казарил вдигна любезно рамене и последва Дондо — преструваше се, че не забелязва двамата млади гуляйджии, от най-верните приятелчета на Дондо, които се повлякоха уж небрежно на няколко крачки зад тях. Излязоха през кулата в тясната част на крепостта в неправиления малък четириъгълник на един вътрешен двор, от който се откриваше гледка към сбиращите се реки в ниското. По знак на Дондо двете му приятелчета останаха да чакат при вратата, подпирайки каменния зид с отегчения вид на уморени стражи.

Казарил пресметна шансовете. Дондо му беше в обхвата, а въпреки последвалото му боледуване месеците на греблата бяха направили ръцете му много по-силни, отколкото изглеждаха. Дондо без съмнение беше обучен по-добре от него. Двете грубиянчета при вратата бяха млади. Подпийнали, но млади. При трима срещу един можеше и въобще да не се стигне до бой с мечове. Един непохватен секретар, попрекалил с виното след вечеря и излязъл да се поразходи край бойниците, като нищо би могъл да се подхлъзне и да падне в тъмното, отскачайки от стръмната скала по целите ѝ триста стъпки до реката долу. На следващата сутрин щяха да открият натрошеното му тяло без нито една издайническа рана от меч.

Няколко фенера в скоби по стената хвърляха примигваща оранжева светлина по каменните плочи. Дондо махна любезно към една гранитна скамейка до външната стена. Камъкът беше грапав и студен под бедрата на Казарил, а нощният вятър жулеше неприятно

потния му врат. Като изръмжа тихо, Дондо също седна, отмахвайки несъзнателно плаща си, за да освободи дръжката на меча.

— И така, Казарил — започна Дондо. — Виждам, че си станал близък довереник на царевна Изел.

— Постът на неин секретар е много отговорен. А този на неин наставник — още повече. Аз се отнасям сериозно и към двата.

— Което не ме изненадва — ти винаги си взимал всичко прекалено на сериозно. Когато е в твърде големи количества, и най-доброто нещо може да се превърне в недостатък, между другото.

Казарил сви рамене.

Дондо се облегна назад и кръстоса крака в глезените, сякаш се настаняваше удобно за сладки приказки с близък приятел.

— Например — той махна уж небрежно с ръка — момиче на нейната възраст трябва вече да проявява интерес към мъжете, а на мен тя ми се струва доста студена. Кобилка като нея е създадена за разплод — бедрата ѝ са широки, готови за мъж. — Раздвижи собствените си слабини за илюстрация. — Да се надяваме, че не е наследила онази злощастна семейна слабост и че студенината ѝ не е първият признак за душевните, зъб, затруднения, които измъчват бедната ѝ майка.

Казарил реши да не взема отношение по този въпрос и само измуча.

— Да се надяваме, както казах. Но пък ако не в това е проблемът, човек, ще не ще, започва да се чуди дали някой... твърде сериозен неин приближен не си е поставил за цел да я настройва против мене.

— Дворът е пълен с клюки. И с клюкари.

— Наистина. Та, хм... в какъв точно смисъл се изказваш за мен пред нея, Казарил?

— Предпазливо.

Дондо се облегна отново назад и скръсти ръце.

— Добре. Това е добре. — Помълча известно време. — И все пак бих предпочел да се изказваш топло. Топло би било по-добре.

Казарил облиза устни.

— Изел е много умно и чувствително момиче. Сигурен съм, че ще усети, ако я лъжа. По-добре да оставим нещата, както са.

Дондо изсумтя.

— А, ето че стигнахме и до това. Подозирам, че още ми се сърдиш за онази гадна игричка на лудия Олус.

Казарил махна отрицателно с ръка.

— Не. Това е забравено, милорд. — Двамата седяха толкова близо един до друг, колкото и в шатрата на Олус, и това, заедно с особената миризма, която се излъчваше от тялото на лорда, върна спомена с пределна яснота — задъханото отчаяние, издрънчаването, силния удар... — Беше отдавна.

— Хъм. Хубаво е, че не си злопамятен, обичам такива хора, и все пак... имам чувството, че въпреки това се нуждаеш от допълнителен стимул. Предполагам, че още си беден, както винаги. Някои хора така и не се научават как да напреднат в света. — При тези си думи Дондо се зае да измъкне един пръстен от дебелите си влажни пръсти, което не му се удаде много лесно. Златната халка беше тънка, но пък зеленият камък беше голям, плосък и изящно обработен на фасетки. Той го сложи в дланта си и я протегна към Казарил. — Нека това стопли сърцето ти към мен. И езика ти.

Казарил не помръдна.

— Получавам всичко, което ми е необходимо, от царевната, милорд.

— Разбирам. — Черните вежди на Дондо се сбяха на възел над носа му, тъмните му очи проблеснаха в светлината на фенерите между присвитите му клепачи. — Този пост наистина ти предоставя значителни възможности да си пълниш джобовете, нали?

Казарил стисна зъби.

— Ако отказвате да повярвате в почтеността ми, милорд, може поне да се замислите за бъдещето на царевна Изел и да повярвате, че съм запазил поне част от интелигентността, с която са ме дарили боговете. Днес тя има малко домакинство. Утре може да притежава царство или княжество.

— Мислиш ли? — Дондо се облегна със странна усмивка на устните, после се засмя на глас. — Ах, бедният Казарил. Ако човек пренебрегне птичката в ръката си заради ятото, което вижда на дървото, накрая най-вероятно ще остане с празни ръце. Умно ли е това според теб? — Постава лукаво пръстена на гранита помежду им.

Казарил отвори и двете си ръце и ги вдигна с дланите нагоре пред гърдите си, сякаш пускаше някакво невидимо птиче да излети на свобода. После ги върна решително на коленете си и каза любезно:

— Запазете си пръстена, милорд, може да си купите с него някой човек с по-ниска цена. Сигурен съм, че лесно ще намерите такъв.

Дондо си взе с яден жест пръстена и изгледа злобно Казарил.

— Не си се променил. Все същият лицемерен позъор. Сякаш сте си плюли в устата с онзи глупак ди Санда. Нищо чудно, като се има предвид кой ви е избрал — старата вещица във Валенда. — Стана и закрачи към вратата, нахлузвайки пръстена си. Двамата юнаци, които го чакаха, изгледаха любопитно Казарил и го последваха.

Казарил въздъхна и се запита дали този миг на силно удовлетворение няма да се окаже купен на твърде висока цена. Може би щеше да е по-разумно да приеме подкупа и да остави Дондо доволен и с грешното впечатление, че си е купил още един човек, същия като него, когото да върти на малкия си пръст. Изведнъж се почувства дяволски уморен, изправи се с мъка и тръгна да се прибира с мисълта за стълбите, които трябваше да изкачи до спалнята си.

Тъкмо пъхаше ключа в ключалката, когато ди Санда мина покрай него; прозяваше се. Двамата си кимнаха дружески за поздрав.

— Почакайте малко, ди Санда.

Ди Санда го погледна през рамо.

— Кастиларю?

— Внимавайте ли да си заключвате вратата и да държите ключа у себе си?

Веждите на ди Санда отхвъркнаха нагоре и той се обърна.

— Имам един сандък със здрава ключалка и държа в него всичко по-ценно.

— Не е достатъчно. Трябва да заключвате стаята си.

— За да не откраднат нещо ли? Нямам кой знае какво за...

— Не. За да не се озове вътре нещо откраднато.

Устните на ди Санда се отвориха и той застина за миг, обмисляйки казаното, после вдигна очи към Казарил.

— О — отрони той накрая и кимна бавно, почти покланяйки се на Казарил. — Благодаря ви, кастиларю. Не бях помислил за това.

Казарил също му кимна и влезе в стаята си.

10.

Казарил се настани удобно в спалнята си сред светлината на разточително много свещи с класическия бражарски роман в стихове „Легендата за зеленото дърво“ и въздъхна доволно. Библиотеката на Зангре се беше прославилa с богатата си колекция от книги по времето на Фонса Мъдрия, но след това я бяха занемарили — ако се съдеше по прахта, томчето, което държеше, не бе сваляно от рафтовете след края на управлението на Фонса. Сърцето му обаче се стопляше не само от изящните рими на Бехар, а и от лукса на предостатъчно свещи, което правеше четенето късно нощем удоволствие, вместо да уморява очите и ума му. Доволството му се помрачаваше само от известно чувство на вина — разходите за свещи от качествен восък в счетоводните тефтери на Изелиното домакинство се трупаха бавно, но сигурно, и не след дълго щяха да придобият учудващо големи размери. С гръмовния ритъм на Бехар, ехтящ в главата му, той наплюнчи пръст и отгърна нова страница.

Строфите на Бехар не бяха единственото гръмливо и ехтящо нещо наоколо. Той погледна нагоре — през тавана се чуваше бърза поредица от тропане, стържене, плюс приглушените звуци на смях и високи гласове. Е, лягането в разумно време беше грижа на Нан ди Врит, а не негова, слава на боговете. Той пак сведе очи към изпъстрените със символизъм религиозни видения на поета и престана да обръща внимание на думкането, докато прасето не изквича пронизително.

Дори и великият Бехар не можеше да се състезава с *такава* мистерия. Устните му се разтеглиха в широка усмивка, той остави томчето върху покривката на леглото, завърза туниката си, нахлузи обувките и взе свещта с лампеното шише, за да си осветява пътя по задните стълби.

Дондо ди Жиронал слизаше надолу. Беше облечен по обичайния си за двора начин — синя брокатена туника и плътни ленени панталони, само че белият му плащ висеше праметнат през ръката,

заедно с меч в ножницата му и колана. Лицето му беше зачервено и ядосано. Казарил отвори уста да поздрави учтиво, но думите му замряха неизречени при убийствения поглед на Дондо, който изхвърча покрай него, без да каже и дума.

Казарил излезе в коридора в края на стълбите и завари всичките аплици по стените запалени, плюс необяснимо струпване на хора. Не само Бетриз, Изел и Нан ди Врит, но също лорд ди Ринал, един от неговите приятели и още една дама плюс сер ди Санда, всичките се заливаха от смях. Отдръпнаха се бързо към стените, когато Теидез и един паж се стрелнаха през коридора, погнали едно изтъркано до блясък и закичено с панделки прасенце, повлякло след себе си някакъв шал. Пажът улови прасето току в краката на Казарил и Теидез изкрещя победоносно.

— В торбата, в торбата! — извика ди Санда.

Двамата с лейди Бетриз се притекоха на помощ, докато Теидез и пажът с общи усилия се опитваха да напъхат квичащото създание в голяма брезентова торба, където то очевидно не желаше да отиде. Бетриз се наведе да почеше борещото се животно зад развените уши.

— Приемете благодарностите ми, лейди Праска! Изиграхте ролята си превъзходно. Но сега е време да се върнете у дома.

Пажът метна тежката торба на рамо, махна на скупчилата се компания и тръгна ухилен към стълбите.

— Какво става тук? — натъртено попита Казарил, разкъсван между страха и лошите предчувствия.

— О, страшен майтап стана! — извика Теидез. — Трябваше да видите физиономията на лорд Дондо!

Казарил току-що я беше видял и видяното не го беше изпълнило с веселие. Стомахът му се сви на топка.

— Какво сте направили?

Изел тръсна глава.

— След като нито моите намеци, нито директният отказ на лейди Бетриз успяха да откажат лорд Дондо от попълзновенията му, нито да го убедят, че са нежелани, решихме да му уредим тайната любовна среща, към която толкова упорито се стремеше. Теидез се нагърби със задачата да осигури актрисата за главната женска роля от свинарниците. И така, вместо девицата, която лорд Дондо самоуверено

очакваше да завари, промъквайки се на пръсти към леглото на Бетриз в мрака, завари лейди Праска!

— О, но вие очерняте бедната свинка, царевна! — извика лорд ди Ринал. — Може и тя да е била девица, откъде знаете!

— Сигурна съм, че е била, иначе нямаше да пици толкова — вметна със смях увисналата на ръката му дама.

— Жалко — отровно рече ди Санда, — че дамата не се хареса на лорд Дондо. Признавам, че съм изненадан. От това, което се говори за него, бих очаквал да легне с всичко. — Очите му се стрелнаха встрани да проверят ефекта от казаното върху ухиления Теидез.

— И то след като я поляхме с *най-хубавия* ми дартакийски парфюм — дълбоко въздъхна Бетриз. Веселието в очите ѝ се подчертаваше от гневни искрици и нотки на силно удовлетворение.

— Трябваше да ми кажете — започна Казарил. Да му кажат какво? За тази шега? Беше повече от ясно, че са знаели как ще реагира, а именно, че изрично ще им забрани да приведат плана си в действие. Че Дондо продължава да се натрапва? Докъде точно беше стигнал с натрапването си всъщност? Ноктите му се забиха в дланта му. И какво би могъл да направи той, за да го спре, а? Да отиде при Орико или при царина Сара? „Безсмислено...“

Лорд ди Ринал каза:

— Има да се разправя из цял Кардегос. Най-готиният майтап на седмицата! На лорд Дондо не са му погаждали номер от години и ако питат мен, отдавна му беше дошъл редът. Направо ги чувам как грухтят зад гърба му. Месеци ще минат, преди да се забрави. Царевна, лейди Бетриз — той им се поклони дълбоко, — благодаря ви от дъното на сърцето си.

Двамата придворни и дамата си тръгнаха, навярно с намерение да разкажат за шегата на всичките си приятели, които още не бяха заспали.

Казарил, след като възпря първите няколко изречения, които му дойдоха наум, най-после изрече дрезгаво:

— Царевна, постъпили сте неразумно.

Изел му се намръщи, невпечатлена от тона му.

— Този човек носи одеждите на свещен генерал на ордена на Пролетната дама, а в същото време му се е прищяло да отнема девствеността на млади жени, която е свещена за богинята, точно

както ограбва... е, както казахте, нямаме доказателство за другите неща, които граби. Но за това имахме достатъчно доказателства, богинята ми е свидетел! Ако не друго, ще се научи да не краде от моето домакинство! Зангре минава за царски двор, а не за селска плевня, нали така!

— Успокойте се, Казарил — посъветва го ди Санда. — В края на краищата Дондо не може да отмъсти на царевича и царевната за настъпената си суета. — Хвърли поглед наоколо. Теидез беше отишъл в другия край на коридора да събере стъпканите панделки, които бяха паднали от прасето по време на опита му за бягство. Сниши глас и добави: — А и си струваше Теидез да види своя, въъ, герой в една не толкова ласкава светлина. Когато настроеният за любовна среща лорд Дондо изскочи от спалнята на Бетриз с връзките на панталона си в ръка, всичките ни свидетели се бяха наредили в коридора на пусия. Госпожица Праска се шмугна между краката му и едва не го събори. Изглеждаше като пълен глупак. Това е най-добрият урок, който успех да преподам на царевича за месеца, откакто сме тук. Може би сега ще успеем да си отвоюваме част от изгубеното в тази насока, как мислите?

— Моля се да сте прав — предпазливо рече Казарил. Не каза на глас наблюдението си, че царевичът и царевната са единствените, на които Дондо не би могъл да отмъсти.

През следващите дни обаче възмездие не ги застигна. Лорд Дондо приемаше закачките на ди Ринал и приятелите му с крива усмивка, но усмивка все пак. При всяко сядане на масата Казарил очакваше, най-малкото, пред царевната да сервират едно определено печено прасенце с панделки около врата, но блюдото така и не се появи. Бетриз, отначало заразена от нервността на Казарил, с времето се поуспокои. За разлика от Казарил. Въпреки горещия си нрав Дондо беше показал колко дълго може да чака удобната възможност, без да забрави нанесената му обида.

За облекчение на Казарил, грухтенето по коридорите на замъка заглъхна след има-няма две седмици, заместено от по-пресни клюки, номера и шеги. Казарил започна да таи надеждата, че лорд Дондо ще преглътне публично даденото му лекарство, без да плюе. Може би поголемият му брат, чиито хоризонти се простираха отвъд малкото общество на замъка Зангре, се беше погрижил да осуети евентуалните несъразмерни реакции на Дондо. От външния свят пристигаха

достатъчно новини, които да погълнат вниманието на всеки зрял мъж — изостряне на гражданската война в Южна Ибра, зачестили разбойнически нападения из провинциите, на всичкото отгоре лошото време беше затворило преждевременно високопланинските проходи.

В светлината на тази последна новина Казарил се замисли какво ще е необходимо за транспортирането на малкото им домакинство, ако дворът реши да напусне Зангре по-рано за зимата, преди Деня на Бащата. Седеше в кабинета си и пресмяташе коне и мулета, когато един от пажовете на Орико се появи на вратата.

— Милорд ди Казарил, царинът нареди да се явите при него в кулата на Иас.

Казарил вдигна вежди, остави перото и последва момчето. Чудеше се за какво ли е притрябвал на Орико. Внезапните прищевки на царина можеха да бъдат доста ексцентрични. На два пъти беше настоял Казарил да го придружи в менажерията, без там да поиска от него друго, освен неща, които спокойно можеше да свърши някой коняр или паж, като да държи веригите на животните или да донесе четки или храна. Е, не беше точно така всъщност — беше го питал разни неща и за сестра си Изел, макар въпросите му да бяха някак непоследователни и разхвърляни. Казарил се възползва от възможността да му каже за ужаса на Изел, че може да я разменят при сделка с Архипелага или да я дадат на някой друг рокнарийски княз, като се надяваше царинът да си е отворил ушите повече, отколкото личеше по сънливото му поведение.

Пажът го заведе в дългата стая на втория етаж на кулата на Иас, където ди Жиронал провеждаше заседанията на канцлерството, когато дворът пребиваваше в Зангре. Стените ѝ бяха обточени с рафтове, наблъскани с книги, пергаменти и папки, а на една дълга лавица бяха наредени дисаги с ключалки с печати, използвани от царските куриери. Двамата облечени в ливреи гвардейци, които стояха мирно при вратата, влязоха заедно с тях и застанаха на пост от вътрешната ѝ страна. Казарил усещаше как го следят с поглед.

Царин Орико седеше заедно с канцлера зад голяма маса, отрупана с документи. Изглеждаше уморен. Ди Жиронал излъчваше строгост и едва удържана енергия. Този път бе облечен в обикновени царедворски дрехи, само канцлерската верига беше все така на врата му. Един царедворец — сер ди Марок, главен оръжейник и

гардеробиер на царица — стоеше в единия край на масата. В другия ѝ край стоеше един от пажовете на Орико — изглеждаше дълбоко притеснен.

Придружителят на Казарил обяви:

— Кастилар ди Казарил, господарю. — А после, след като хвърли поглед към колегата си в края на масата, се оттегли към стената с явното намерение да стане невидим.

Казарил се поклони.

— Господарю. Милорд канцлер.

Ди Жиронал поглади прошарената си брада, погледна към Орико, който сви рамене, и каза тихо:

— Кастиларю, Негово величество би искал да съблечете туниката си и да се обърнете, моля.

Студена тревога стегна гърлото на Казарил. Той затвори онемелите си устни, кимна отсечено и разхлаби преплетените връзки на туниката си. Измъкна я през главата, сгъна я прилежно и я преметна през ръката си. Впери поглед някъде над главите на присъстващите, завъртя се кръгом и застана неподвижно. Чу двама мъже да ахват приглушено зад гърба му и нечий млад глас да прошепва:

— Точно за *това* ви говорех. *Видях* го с очите си.

О. *Този* паж значи. Да.

Някой се изкашля. Казарил изчака кръвта да се отдръпне от сгорещените му бузи, после се обърна с лице към масата и каза спокойно:

— Това ли беше всичко, господарю?

Орико се размърда неспокойно и каза:

— Кастиларю, говори се... обвиняват те... изказани бяха обвинения, че... че си бил осъден за изнасилване в Ибра и публично бичуван.

— Това е лъжа, господарю. Кой го казва? — Погледна към сер ди Марок, чието лице беше поизгубило цвета си при гледката на гърба му. Постът му не беше на пряко подчинение на някой от братята Жиронал, а и доколкото Казарил знаеше, ди Марок не беше сред верните подлоги на Дондо... възможно ли беше да са го подкупили? Или му бяха натрапили ролята на честния глупак?

Нечий звънлив глас долетя откъм коридора:

— Ще се видя с брат си, и то веднага! Мое право е!

Стражите на Орико тръгнаха решително напред, после побързаха да се отдръпнат, когато царевна Изел, следвана от преbledнялата лейди Бетриз и сер ди Санда, нахлу в стаята.

Изел обхвана с поглед живата картина пред себе си, вирна брадичка и извика:

— Какво става, Орико? Ди Санда казва, че си арестувал секретаря ми! Без дори да ме предупредиш!

Ако се съдеше по киселата физиономия на канцлер ди Жиронал, това нахлуване не беше присъствало в плановите му. Орико размаха дебелиите си ръце.

— Не, не, не е арестуван. Никой никога не е арестувал. Събрали сме се да разследваме едно обвинение.

— Какво обвинение?

— Много сериозно обвинение, царевна, което не е подходящо за вашите уши — каза ди Жиронал. — По-добре си вървете.

Пренебрегвайки го демонстративно, Изел си издърпа един стол, тръшна се на него и скръсти ръце.

— Щом сериозното ви обвинение е отправено срещу най-доверения член на моето домакинство, то със сигурност е подходящо за ушите ми. Казарил, за какво става дума?

Казарил й се поклони леко.

— Очевидно се касае за клевета, разпространена от хора, засега неизвестни ми, че белезите по гърба ми са резултат от наказание за углавно престъпление.

— Миналата есен — вметна притеснено ди Марок. — В Ибра.

Очите на Бетриз внезапно се ококориха и тя затаи дъх, което означаваше, че, следвайки Изел по петите, също е видяла белезите. Ди Санда също присви устни и примижа.

— Може ли да си облека туниката, господарю? — с безизразен глас се обади Казарил.

— Да, да. — Орико махна утвърдително с ръка.

— Естеството на престъплението, царевна, е такова — гладко вметна ди Жиронал, — че хвърля много сериозни съмнения върху пригодността на този мъж да служи във вашето, а всъщност в чието и да било домакинство.

— Какво, за изнасилване ли говорите? — презрително рече Изел. — *Казарил?* По-нелепа лъжа не бях чувала.

— И все пак — каза ди Жиронал, — белезите от бичуване са на гърба му.

— Подарък — процеди Казарил през зъби — от рокнарийския главен надзирател в замяна на едно необмислено предизвикателство. Миналата есен, близо до ибрийското крайбрежие, това поне е вярно.

— Възможно и все пак... странно — разсъдливо рече ди Жиронал. — За жестокостите на галерите се носят легенди, но един опитен надзирател едва ли би повредил роб до степен да го направи неизползваем.

Казарил се усмихна с половин уста.

— Предизвиках го.

— И как по-точно, Казарил? — попита Орико, като се облегна назад и стисна двойната си брадичка.

— Увих веригата, с която бях окован към греблото, около врата му и направих всичко по силите си да го удуша с нея. Почти успях, между другото. Но ме спряха само секунда по-рано от необходимото.

— Богове мили! — възкликна царинът. — Да се самоубиеш ли си се опитвал?

— Аз... не съм съвсем сигурен. Мислех, че съм преминал отвъд гнева, но... от известно време имах нов другар по пейка, едно ибрийско момче, петнайсетинагодишно. Твърдеше, че са го отвлели, и аз му вярвах. Личеше си, че е от добро семейство, говореше изискано, не беше свикнало на грубости — изгоря жестоко от слънцето, ръцете му кървяха от греблото. Беше уплашено и засрамено, но държеше главата си вдигната гордо... казваше се Дани, но така и не ми каза фамилията си. Надзирателят се опита да се възползва от него по начин, забранен на рокнарийците, и Дани го удари. Преди да успее да го спра. Беше изключително глупава постъпка, но момчето не го осъзнаваше... помислих си — е, тогава не мислех съвсем ясно, но реших, че ако и аз го ударя, може би ще отклоня гнева на надзирателя от детето.

— Като го поемете вие вместо него? — учудено попита Бетриз.

Казарил сви рамене. Беше забил коляно в слабините на надзирателя, преди да увие веригата около врата му, така че да му избие любовните помисли от главата поне за седмица, но седмицата бързо щеше да свърши и после какво?

— Постъпката ми беше безсмислена. Щеше да е безсмислена, ако няхаме късмета една ибрийска флотилия да се озове близо до

галерата на следващата сутрин и да спаси всички ни.

Ди Санда рече насърчително:

— Значи имате свидетели. И не един, ако съдя по разказа ви. Момчето, другите роби на галерата, ибрийските моряци... какво стана с момчето след това?

— Не знам. Разболях се и дяконите от храмовата болница на Майчиното милосърдие в Загосур ме прибраха за известно време, и всички се бяха пръснали, когато, хм, когато ме изписаха.

— Много героична история — каза ди Жиронал с безстрастен тон, добре преценен да напомни на слушателите, че това е Казариловата версия. Смръщи замислено чело и огледа присъстващите, като погледът му се задържа малко по-дълго върху ди Санда и вбесената Изел. — Все пак... предполагам, бихте могли да помолите царевната за едномесечен отпуск, така че да идете в Ибра и да издирите някои от тези, въъ, удобно пръснали се свидетели. Ако успеете.

И да остави дамите си без опека цял месец, и то тук? Щеше ли въобще да оцелее след това пътуване? Или щяха да го съсекат и заровят в плитък гроб някъде в горите на два часа път от Кардегос, така че дворът сам да стигне до заключението за вероятната му вина, потвърдена от бягството му? Бетриз притисна с ръка побелелите си устни и впи яростен поглед в ди Жиронал. Значи поне един човек вярваше на думите, а не на гърба му. Той изпъна още малко рамене.

— Не — рече най-накрая. — Оклеветен съм. Честната ми дума стои срещу слухове с неизяснен произход. Освен ако не разполагате с нещо по-достоверно от клюките, разнасящи се из двора, аз отричам тази лъжа. Или... откъде всъщност сте чули тази история? Проследихте ли я до първоизточника ѝ? Кой ме обвинява — вие ли, ди Марок? — И погледна смръщено царедвореца.

— Обяснете, ди Марок — подкани го ди Жиронал, като махна небрежно.

Ди Марок си пое дълбоко дъх.

— Чух го от един ибрийски търговец на коприна, докато купувах от стоката му за гардероба на царина — каза, че бил видял кастиларя на платформата за бичуване в Загосур и се изненадал да го види тук. Каза, че престъплението било от най-отвратителните — че кастиларят

насиллил дъщерята на човек, който го бил прибрал в дома си, и точно затова си спомнял случая толкова добре.

Казарил почеса брадата си.

— Сигурен ли сте, че не ме е сбъркал с някой друг?

Ди Марок отвърна безизразно:

— Да, защото ви назова по име.

Казарил присви очи. Нямахше грешка — беше си чиста проба лъжа, купена и платена. Но чий език беше купен? На гардеробиера или на търговеца?

— Къде е сега този търговец? — намеси се ди Санда.

— Тръгна с мулетата си към Ибра, преди да са завалели снеговете.

Казарил рече с тих глас:

— И кога по-точно чухте тази история?

Ди Марок се поколеба, явно припомняйки си случилото се, защото пръстите му помръднаха един след друг край хълбока му, сякаш броеше наум.

— Потегли преди три седмици. Говорихме малко преди това.

„Сега вече знам кой лъже, да“. Устните на Казарил се извиха нагоре, но в усмивката му нямаше веселие. Че действително е имало търговец на коприна, който наистина е напуснал Кардегос на указаната дата, той не се съмняваше. Но ибриецът си беше заминал доста преди смарагдовия подкуп на Дондо, а Дондо не би си правил труда да измисля този непряк начин да се отърве от Казарил преди провала на опита му да го купи директно. За съжаление, Казарил не би могъл да изтъкне точно този низ от разсъждения в своя защита.

— Търговецът на коприна — добави ди Марок — не би имал причина да лъже.

„Но ти имаш. Чудя се каква ли е тя?“

— Знаели сте за това сериозно обвинение от три седмици, а едва сега го правите достояние на господаря си? Колко странно от ваша страна, ди Марок.

Гардеробиерът го изглежда злобно.

— Щом ибриецът си е заминал — недоволно изръмжа Орико, — няма начин да установим кой казва истината.

— В такъв случай лорд ди Казарил следва да бъде оправдан поради липса на доказателства — каза ди Санда упорито. — Вие може

и да не го познавате, но провинкарата на Баошия, която му повери този пост, го познава. Служил е при покойния ѝ съпруг шест или седем години.

— Когато е бил съвсем млад — изтъкна ди Жиронал. — Хората се променят. А най-много ги променят жестокостите на войната. Ако има и най-малкото съмнение в почтеността му, не бива да му се поверява един толкова важен и, смея да кажа — той погледна многозначително към Бетриз — изкусителен пост.

Бетриз отвори уста и пое разгневено дъх, но, навярно за щастие, тирадата ѝ беше прекъсната в зародиш от Изел, която извика:

— О, глупости! Посред същите тези жестокости на войната вие лично сте му поверили ключовете от крепостта Готоргет, която беше ключова за целия северен фронт на Шалион. Очевидно по *онова* време сте му имали достатъчно доверие, маршале! И *той* не предаде доверието ви.

Челюстите на ди Жиронал се сковаха и той се усмихна едва-едва.

— Виж ти, колко войнствен трябва да е станал Шалион, щом и момите са тръгнали да ни дават съвети за военните ни стратегии.

— По-лоши от сегашните едва ли биха могли да дадат — изръмжа под сурдинка Орико. Само беглото косо потрепване на погледа издаде ди Жиронал, че го е чул.

Ди Санда се обади с недоумение:

— Да. И защо кастиларят не е бил откупен заедно с другите офицери след капитулацията на Готоргет, ди Жиронал?

Казарил стисна зъби. „Мълчи си, ди Санда!“

— Рокнарийците казаха, че е загинал — лаконично отговори канцлерът. — Когато разбрах, че още е жив, реших, че са го направили, за да му отмъстят. Макар че ако търговецът на коприна е казал истината, може да са го направили и от страх да не се изложат. Сигурно им е избягал и се е мотал из Ибра известно време, преди да, хм, преди да го арестуват. — Изглежда Казарил, после отклони поглед встрани.

„Ти знаеш, че лъжеш. И аз знам, че лъжеш“. Но ди Жиронал, дори и сега, не знаеше със сигурност дали Казарил знае, че той лъже. Не беше кой знае какво предимство. А и моментът не беше подходящ за контраудар. Тази клевета вече го бе поставила в неизгодно положение, каквото и да покажеше разследването на Орико.

— Е, лично аз не разбирам как е възможно изчезването му да бъде оставено без разследване — каза ди Санда, вперил присвити очи в ди Жиронал. — Та той е бил *комендантът* на крепостта.

Изел вметна замислено:

— Щом сте решили, че става въпрос за отмъщение, трябва да сте стигнали и до логичното заключение, че е причинил големи загуби на рокнарийците на бойното поле, за да се отнесат така жестоко към него впоследствие.

Ди Жиронал изкриви лице в гримаса. Явно не му харесваше накъде води този ред на мисли. Облегна се назад и махна с ръка, сякаш да върне разговора в първоначалното му русло.

— Изглежда, стигнахме до задънена улица. Думата на един човек срещу думата на друг и нищо, което да наклони везните. Господарю, настоятелно ви съветвам да проявите предпазливост. Нека милорд ди Казарил да поеме някой по-незначителен пост или да бъде върнат при провинкарата на Баошия.

Изел едва не се задави.

— И да остави клеветата без последствия? Не! Няма да търпя това.

Орико потърка чело, сякаш го болеше главата, и хвърли последователно поглед към хладния си главен съветник и разгневената си природена сестра. Изпъшка нещастно.

— О, богове, как мразя такива работи... — Изражението му се промени и той поизправи гръб. — А! Ама разбира се. Има едно решение... точно *точното* решение, ха-ха... — Махна на пажа, който беше довел Казарил, и прошушна нещо в ухото му. Ди Жиронал го наблюдаваше намръщено, но явно и той не чу прошепнатите думи. Пажът забързано излезе.

— Какво е решението ви, господарю? — с известна тревога го запита той.

— Не е мое решението. На боговете е. Ще оставим на тях да решат кой е невинен и кой лъже.

— Намислили сте да разрешите спора чрез двубой, така ли? — с искрен ужас попита ди Жиронал.

Казарил споделяше ужаса му — а същото важеше и за сер ди Марок, ако се съдеше по внезапно пребледнялото му лице.

Орико примигна.

— Е, това хрумване също не е лошо. — Огледа ди Марок и Казарил. — Изглеждат ми равностойни. Ди Марок е по-млад, разбира се, и се проявява нелошо на тренировъчния ринг, но опитът също е от значение.

Лейди Бетриз изгледа ди Марок и смръщи чело в пристъп на внезапна тревога. Същото направи и Казарил, но по друга причина, или така поне предположи. Ди Марок наистина беше добър фехтовач, но на бойното поле не би оцелял повече от пет минути. Ди Жиронал го погледна в очите за пръв път, откакто Казарил се беше явил по заповед на царина, и за ветерана от Готоргет беше ясно, че канцлерът е стигнал до същия извод като него. Стомахът му се сви при мисълта, че ще се наложи да убие младия мъж, дори той да беше лъжец и оръдие в чужди ръце.

— Не знам дали ибриецът е излъгал, или не — разтревожено вмъкна ди Марок. — Знаем само каквото чух.

— Да, да. — Орико махна с ръка, отхвърляйки възражението. — Мисля, че моят план ще свърши по-добра работа. — Подсмръкна, отри нос в ръкава си и зачака. Възцари се продължително и неловко мълчание.

Наруши го връщането на пажа, който обяви:

— Умегат, господарю.

Спретнатият рокнарийски коняр влезе в стаята и огледа с известна изненада събралите се вътре хора, после пристъпи право към господаря си и се поклони.

— С какво мога да ви услужа, милорд?

— Умегат — каза Орико. — Искам да излезеш, да хванеш първия свещен гарван, който видиш, и да го донесеш тук. Ти — обърна се той към пажа — ще идеш с него като свидетел. Побързайте! — Орико плесна с ръце от нетърпение.

Без да даде израз на някаква изненада или да губи време със задаване на въпроси, Умегат се поклони и излезе. Казарил хвана ди Марок да поглежда жално към ди Жиронал в смисъл „А сега какво?“. Ди Жиронал стисна зъби и не му обърна внимание.

— Така — потри ръце Орико, — как да го направим? Сетих се — Казарил, ти застани в единия край на стаята. Ди Марок, иди да застанеш в другия.

Ди Жиронал плъзна поглед из стаята, сякаш пресмяташе нещо, без да е сигурен какво. Кимна лекичко на ди Марок към ъгъла близо до отворения прозорец. Казарил нямаше друг изход, освен да застане в по-тъмния ъгъл без прозорци.

— Вие всичките — Орико махна към Изел и нейната кохорта — се дръпнете встрани, за свидетели. Ти и ти, и ти също — той махна към двамата гвардейци и пажа, после се изправи тежко на крака и заобиколи масата да подреди живата картина. Ди Жиронал остана на мястото си; премяташе едно перо в ръце и въсеше вежди.

Много по-рано, отколкото Казарил бе очаквал, Умегат се върна, стиснал под мишница един гарван с разлютен вид. Пажът подскачаше развълнувано около него.

— Този ли е гарванът, който видяхте най-първо? — попита Орико момчето.

— Да, милорд — задъхано отвърна пажът. — Е, цялото ято кръжеше над кулата на Фонса, така че май видяхме шест или седем едновременно. Затова Умегат застана в средата на двора с протегнатата ръка и затворени очи, съвсем неподвижен. Този се спусна надолу и кацна право на ръкава му!

Казарил се мъчеше да види дали мърморещата недоволно птица случайно не е с две пера по-малко на опашката.

— Добре — доволно рече Орико. — Така. Умегат, искам да застанеш точно в центъра на стаята и когато ти дам знак, да пуснеш свещената птица. Ще видим при кого от двамата ще отлети и така ще разберем! Чакай — най-напред всички трябва да отправят наум молитва към боговете за просветление.

Изел се приготви, притваряйки очи, но на Бетриз явно ѝ хрумна нещо в последния момент.

— Но, господарю. Какво ще разберем? Гарванът при лъжеца ли ще отлети, или при честния човек? — И впери настойчив поглед в Умегат.

— Ооо! — проточи Орико. — Хм.

— А ако започне да кръжи и не кацне при никого? — вметна ди Жиронал с раздражение в гласа.

„Тогава ще знаем, че и боговете са също толкова объркани, колкото сме и ние“, помисли си Казарил, но не го изрече на глас.

Умегат, който галеше птицата да я успокои, се поклони и предложи:

— Тъй като истината е свещена за боговете, нека гарванът отлети при честния човек, господарю. — Погледът му и за миг не се насочи към Казарил.

— О, точно така. Започваме тогава.

Умегат, малко прекалено драматично, както започваше да подозира Казарил, застана точно в средата между двамата обвиняеми, протегна напред ръката си с птицата и бавно започна да отдръпва другата си ръка, с която я придържаше. Застина за миг с израз на благочестиво спокойствие. Казарил се зачуди какво ли отбират боговете от какофонията разнопосочни молитви, които без съмнение се издигаха от стаята в този момент. После Умегат подхвърли птицата във въздуха и спусна ръце край тялото си. Гарванът изграчи и разпери криле, опашката му с две липсващи пера се разтвори.

Ди Марок разпери широко ръце с надежда и с вид, сякаш се чуди дали е позволено да грабне птицата от въздуха, докато прелита покрай него. Казарил понечи да извика „Каз, Каз“, просто за всеки случай, но изведнъж го завладя религиозно любопитство. Той вече знаеше истината — какво друго би могъл да разкрие този тест? Остана си неподвижен и с изправен гръб, полуотворил устни, и загледа удивено птицата, която подмина отворения прозорец и кацна право на рамото му.

— Браво — тихичко й каза той, когато усети ноктите да се впиват в туниката му. Гарванът се премести малко встрани. — Браво. — Птицата кривна черния си клон и го изгледа с безизразните си, лъскави като мъниста очички.

Изел и Бетриз заскачаха с развълнувани викове, запрегръщаха се и едва не подплашиха гарвана. Ди Санда се усмихна мрачно. Ди Жиронал изскърца със зъби, а ди Марок изглеждаше направо ужасен.

Орико потри пълничките си ръце.

— Добре. Да смятаме въпроса за приключен. А сега, в името на боговете, искам си обяда.

Изел, Бетриз и ди Санда наобиколиха Казарил като почетна стража и го подбраха към вътрешния двор.

— Как разбрахте, че се нуждая от помощ? — попита ги Казарил. Вдигна скришом поглед — нито един гарван не кръжеше в момента над кулата.

— Един паж ми каза, че тази сутрин щели да те арестуват — обясни ди Санда, — и аз веднага отидох при царевната.

Казарил се зачуди дали и ди Санда, също като него, си има личен бюджет, от който да плаща на тайните си съгледвачи, вербувани да му донасят за всичко интересно, случващо се в Зангре. Както и защо собствената му система не беше сработила по-добре този път.

— Благодаря ви, че ми опазихте... — преглътна думата „гърба“ и бързо я замени с — репутацията. Досега да са ме отпратили от града, ако не се бяхте застъпили за мен.

— Не е нужно да ни благодарите — каза ди Санда. — Вярвам, че бихте направили същото за мен.

— Брат ми имаше нужда някой да го сръчка — малко горчиво отбеляза Изел. — Иначе се накланя под порива на вятъра, който духа от най-близо.

Казарил се разкъсваше между желанието да похвали верния й усет и това да потисне опасната й искреност. Погледна към ди Санда.

— Откога... имате ли представа откога циркулира тази клюка за мен из двора?

Ди Санда сви рамене.

— От четири или пет дни, струва ми се.

— Ние я чухме за пръв път днес! — възмутено рече Бетриз.

Ди Санда разпери извинително ръце.

— Историята ми се стори твърде долнопробна, за да я повтора пред девичите ви уши, милейди.

Изел се намуси. Ди Санда прие повторно изказаните благодарности на Казарил и си тръгна да нагледа Теидез.

Бетриз, която внезапно се бе умълчала, рече със задавен глас:

— Всичко това е по моя вина, нали? Дондо се е прицелил във вас, за да си отмъсти за историята с прасето. О, лорд Каз, съжалявам!

— Не, милейди — твърдо каза Казарил. — С Дондо имаме стари сметки за уреждане, които датират още отпреди... отпреди Готоргет. — Лицето й се проясни, за негово облекчение. Въпреки това той се възползва от възможността да добави благоразумно: — Признавам

обаче, че номерът с прасето наля масло в огъня. Повече не бива да правите такива неща.

Бетриз въздъхна, но после лекичко се усмихна.

— Е, все пак той престана да ми се натиска. Поне за това имаше полза.

— Не мога да отрека, че свърши работа в този смисъл, но... Дондо е човек с голяма власт. Умолявам ви — и двете — да го заобикаляте издалеко.

Изел го стрелна с поглед и каза тихо:

— Ние сме под обсада тук, нали? Аз, Теидез и всичките ни хора.

— Смятам, че това е силно казано — въздъхна Казарил. — Просто стъпвайте по-внимателно отсега нататък, става ли?

Изпрати ги до стаите им в централната сграда, но самият той не се върна към прекъснатите си изчисления. Вместо това пак слезе по стълбите и се отправи към менажерията. Откри Умегат в птичарника, зает да убеждава малките птички да си вземат прашна баня в едно сандъче с пепел, като лек срещу бълхи. Рокнариецът, с престилка върху чистата си туника, вдигна глава и му се усмихна.

Казарил не му върна усмивката.

— Умегат — започна той направо, — трябва да знам. Ти ли избра гарвана, или той те избра?

— Има ли значение за вас, милорд?

— Да.

— Защо?

Казарил отвори уста и я затвори почти веднага. Най-накрая подхвана отново, почти умолително:

— Беше номер, нали? Изигра ги, като донесе гарвана, който храня на прозореца си. Не божественото провидение каза тежката си дума, нали?

Умегат вдигна вежди.

— Копелето е най-потайният от боговете, милорд. Само защото нещо е номер, още не значи, че не сте били докоснат от боговете. — И добави извинително: — Боя се, че така стоят нещата. — Изгука нещо на ярката птичка, явно приключила с прашната си баня, примами я на дланта си със зрънце, което извади от джоба на престилката си, и я пъкна в клетката ѝ.

Казарил настояваше на своето:

— Това беше гарванът, който храня. Естествено, че ще долети при мен. Ти също го храниш, нали?

— Аз храня всички свещени гарвани от кулата на Фонса. Също като пажовете, дамите и хората, които идват да разгледат Зангре, както и дяконите и свещените от всички храмове в града. Цяло чудо е, че тези гарвани не са надебелели толкова, че да не могат да летят. — С едно-единствено премерено движение Умегат хвана ново птиче и го пъкна в сандъчето с пепелта.

Казарил отстъпи назад пред сивия облак и се намръщи.

— Ти си рокнариец. Не изповядваш ли квадрианската религия?

— Не, милорд — спокойно отвърна Умегат. — От късната си младост съм убеден квинтарианец.

— Когато дойде в Шалион ли промени вярата си?

— Не, когато бях още на Архипелага.

— Как... как стана така, че не те обесиха за еретизъм?

— Постарах се да отплавам за Бражар, преди да са ме хванали.

Усмивката на Умегат потръпна.

И наистина, човекът още беше с палците си, Казарил свъси вежди, оглеждайки правилните черти на коняря.

— Какъв беше баща ти?

— Тесногръд. Много благочестив, обаче по своя си, ограничен начин.

— Не това имах предвид.

— Знам, милорд. Но баща ми почина преди повече от двайсет години. Вече просто няма значение. Доволен съм от сегашното си положение.

Казарил се почеса по брадата, докато Умегат вадеше нова шарена птичка от кафеза.

— Откога се грижиш за тази менажерия?

— От самото начало. Близо шест години. Дойдох с леопарда и първите птици. Бяхме подарък.

— От кого?

— О, от архисвещения на Кардегос и от Ордена на Копелето. По случай рождения ден на царина. Оттогава насъбрахме и други чудесни животни.

Казарил се замисли.

— Това е много необичайна колекция.

— Да, милорд.

— Колко необичайна?

— Много необичайна.

— Можеш ли да ми кажеш повече?

— Моля ви да не ме питате за повече, милорд.

— Защо не?

— Защото не бих искал да ви лъжа.

— Защо не? — „Всички други ме лъжат“.

Умегат си пое дъх и се усмихна криво, вперил поглед в Казарил.

— Защото, милорд, птицата избра мен.

Усмивката, с която му отвърна Казарил, излезе малко напрегната.

Той се поклонил леко на Умегат и си тръгна.

11.

След три дни тъкмо излизаше за закуска, когато откъм стълбите връхлетя един задъхан паж и го сграбчи за ръкава.

— Милорд ди Казарил! Кастеланът ви моли да отидете при него веднага, в двора!

— Защо? Какво е станало? — Подчинявайки се на тревогата в гласа на момчето, Казарил забърза до него.

— Сер ди Санда, милорд. Нападнали са го разбойници, ограбили са го и са го намушкали.

— Тежко ли е ранен? Къде са го сложили?

— Не е ранен, милорд. Убили са го!

„О, богове, не!“ Казарил се втурна по стълбите, като остави пажа да го догонва. Изскочи през вратата, водеща към предния двор на Зангре, тъкмо когато един мъж с туника на кардегоската стража и друг, облечен като фермер, смъкваха нечие неподвижно тяло от гърба на едно муле да го положат на калдъръма. Кастеланът на Зангре коленичи намръщен до тялото. Двамина от гвардейците на царица наблюдаваха сцената от няколко крачки, сякаш раните от нож можеха да се окажат заразни.

— Какво е станало? — попита Казарил.

Селянинът свали вълнената си шапка.

— Намерих го на брега на реката таз сутрин, сър, като заведох добичетата на водопой. Там реката завива и често намирам разни неща, заседнали в плитчината. Миналата седмица имаше колело от каруца. Винаги проверявам. Рядко намирам трупове де, слава на Майката милостива. Последният беше на оназ бедничка дама, дето се удави сама, преди две години... — Двамата със стражаря си кимнаха, припомнили си случая. — Този не ми прилича да се е удавил.

Панталоните на ди Санда още бяха подгизнали, но от косата му вече не се стичаше вода. Туниката му явно бе свалена от хората, които го бяха намерили — висеше праметната през гърба на мулето. Раните му бяха измити от речната вода — тъмни, сбръчкани процеци по

бледата кожа на гърба, корема и врата. Казарил преброи повече от десет, всичките дълбоки.

Кастеланът — беше клекнал до трупа — посочи парче оръфана корда, завързана за колана на ди Санда.

— Отрязали са кесията. Явно са бързали.

— Не е било обикновен обир обаче — каза Казарил. — Един-два от тези удари щяха да го повалят и да сложат край на съпротивата му. Не е било нужно да... искали са да са сигурни, че е умрял. — „Те или той?“ Нямаше как да се разбере със сигурност, но ди Санда не би се дал лесно. По-вероятно бе да са били повече от един. — Предполагам, че са взели меча му. — Дали му бе останало време да го изтегли? Или първият удар го бе изненадал, нанесен от човек, който е вървял до него и комуто ди Санда е имал доверие?

— Или са го взели, или водата го е отнесла — каза фермерът. — Е, нямаше да доплава при мен толкова скоро, ако мечът го е теглел към дъното.

— Носел ли е някакви пръстени или бижута? — попита стражарят.

Кастеланът кимна.

— Няколко. И една златна обица. — Каквито и бижута да беше носил, сега ги нямаше.

— Ще ми трябва описание на всичките, милорд — каза стражарят и кастеланът кимна с разбиране.

— Знаете къде са го намерили — обърна се Казарил към стражаря. — А знаете ли къде е бил нападен?

Човекът поклати глава.

— Трудно е да се каже. Някъде в Долни край може би. — Долният край на Кардегос, както социално, така и топографски, се гушеше от двете страни на стената, която се издигаше между двете реки. — Има само пет-шест места, където някой може да прехвърли труп през градските стени и да е сигурен, че реката ще го отнесе. Някои са по-усамотени. Кога е бил видян тук за последно?

— Аз го видях на вечеря — каза Казарил. — Не спомена, че ще слиза в града. — В самата крепост имаше само едно-две места, откъдето да хвърлиш труп в реката... — Има ли счупени кости?

— Аз поне не открих, сър — каза стражарят. И наистина, по бледия труп нямаше големи кръвонасядания.

Когато ги попитаха, гвардейците от замъка си припомниха, че ди Санда е напуснал Зангре, сам и пешком, около полунощ. Казарил се отказа от оформящото се намерение да огледа всяка стъпка от предългите коридори и многобройните ниши в замъка за петна от прясна кръв. По-късно следобед хората от градската стража откриха трима души, които твърдяха, че са видели секретаря на царевича да пие в една таверна в Долни край и да си тръгва сам. Единият се кълнеше, че залитал, толкова бил пиан. Колкото до този очевидец, Казарил би се радвал да му го оставят за известно време в някоя от каменните, поглъщащи писъците килии на Зангре в старите, почти древни тунели, спускащи се към реките. Току-виж изстискал от него, някоя по-достоверна версия на истината. Казарил никога не беше виждал ди Санда пиан, никога.

На Казарил се падна да опише и опакова малкото лични вещи на ди Санда, които щяха да бъдат изпратени на по-големия му брат някъде в провинциите на Шалион. Докато градската стража претърсваше Долни край, напразно, сигурен беше Казарил, за предполагаемите разбойници, той се зае да прегледа всяко листче хартия в стаята на ди Санда. Но каквато и среща да го беше примамила в Долни край, той или беше получил поканата устно, или беше взел бележката със себе си.

Поради липсата на роднини, които да живеят достатъчно близо, за да ги изчакат за погребението, то беше насрочено за следващия ден. На службата присъстваха както царевичът, така и царевната с придворните си, така че наминаха и немалко царедворци, наумили си по този начин да спечелят благоразположението им. Прощалната церемония, проведена в залата на Сина встрани от централния двор на храма, беше кратка. Едва сега Казарил си даде сметка колко самотен човек е бил ди Санда. Нямахше приятели, които да се тълпят до ковчега му и да произнасят дълги речи, утешавайки се един друг. Само Казарил каза няколко думи от името на царевната, като успя да се изкаже, без да поглежда смутено в листа, на който ги беше нахвърлил набързо същата сутрин и който беше пъхнал за всеки случай в ръкава си.

Слезе от подиума да направи място за ритуала със свещените животни и се присъедини към малката група опечалени пред олтара. Дякони, всеки облечен в цветовете на своя бог, внесоха животните и

застанаха около подиума, оформяйки правилна петолъчна звезда. В селските храмове за този обряд се използваха какви ли не животни — веднъж Казарил беше присъствал на погребението на дъщерята на един беден човечец, чиято прощална церемония бе изпълнена, при това успешно, от един-единствен дякон и кошница с пет котенца с цветни панделки на вратлетата. Рокнарийците често използваха риби, само че четири, а не пет — квадрианските свещени ги маркираха с боя и тълкуваха волята на боговете по шарката, която изписваха рибите, докато плуваха във ведрото. Каквито и средства да се използваха, погребалната поличба беше единственото мъничко чудо, което боговете извършваха за всеки човек, дори за най-незначителния, при това му последно пътуване.

Храмът в Кардегос беше достатъчно богат да разполага с най-красивите от свещените животни, подбрани според цвета и пола им. Свещенослужителката на Дъщерята, облечена в синьо, носеше красива синя женска сойка, излюпена през пролетта. Жената от ордена на Майката беше облечена в зелено и държеше на ръката си великолепна зелена птица, близка роднина, прецени Казарил, на Умегатовата питомка в царската менажерия. Дяконът на Сина, в червено-оранжевата си одежда, водеше разкошен млад лисугер, чиято лъскава козина грееше като огън в тържествения полумрак под купола на просторната зала. Дяконът на Бащата, в сиво, вървеше до един здрав и поостарял сив вълк, от който се излъчваше изключително достойнство. Казарил очакваше свещенослужителката на Копелето в бялата си дреха да донесе някой от свещените гарвани на Фонса, но тя се появи с два охранени бели плъха, които мърдаха любопитно нослетата си.

Свещеният се просна на пода, откривайки се за боговете и техния знак, после се изправи и застана до главата на ди Санда. Облечените в ярки дрехи дякони един по един пуснаха животните си. Синята сойка литна нагоре, но после се върна на рамото на свещенослужителката, същото направи и зелената птица на Майката. Лисугерът, освободен от медната си верижка, подуши въздуха, заприпка към подиума, изскимтя, подскочи и се сви на кравай до ди Санда. Положи муцунка върху сърцето на мъртвия и въздъхна дълбоко.

Вълкът, очевидно натрупал голям опит в тези неща, не прояви интерес. Свещенослужителката на Копелето пусна плъховете си на пода, но те веднага се втурнаха обратно по ръкава ѝ, навряха нослета в

ухото ѝ и впиха нокти в косата ѝ, та се наложи да ги откопчва със сила, макар и много внимателно оттам.

Обрядът мина без изненади. Освен ако покойникът не се бе посветил приживе на друг бог, бездетните души отиваха при Дъщерята или Сина, покойните родители — при Майката или Бащата. Ди Санда нямаше деца, а в младостта си беше яздил с рицарите от ордена на Сина. Нормално беше душата му да бъде поета от този бог. Макар да се случваше именно този момент от погребението да е първият знак за опечаленото семейство, че покойникът е оставил някъде незаконородено дете. Копелето поемаше всички от своя орден — както и онези, които по-висшите богове пренебрегнаха. Копелето беше богът на последната утеха, сигурно, макар и нееднозначно убежище за онези, превърнали живота си в поредица от провали.

След ясният избор на лисугера дяконът на Сина пристъпи напред да довърши церемонията, като призова благословията на своя бог върху осиротялата душа на ди Санда. Опечалените минаха един по един край подиума с ковчега и положиха скромни дарове върху олтара на Сина от името на покойника.

Казарил едва не разрани с нокти дланите си, когато Дондо ди Жиронал също изрази почитта си към мъртвия. Теидез беше потресен и притихнал, изпълнен със съжаление, надяваше се Казарил, за всичките грижи и многословни оплаквания, които бе трупал връз главата на строгия си, но верен секретар. Неговият дар беше необичайно голямо количество златни монети.

Изел и Бетриз също се бяха умълчали, както по време на погребението, така и след него. Не обръщаха внимание на слуховете около убийството, плъзнали из двора като пожар, отказваха поканите за авантюристични разходки в Долни край, намираха си и многобройни предлози да проверяват Казарил, и по-точно дали още е жив, по четири-пет пъти на вечер.

Дворът беше като разбунен кошер. Валяха предложения за нови и все по-драконовски мерки срещу такива опасни долнопробни същества като джебчиите и разбойниците. Казарил си мълчеше. За него в смъртта на ди Санда нямаше нищо мистериозно. Единствената загадка беше откъде да намери доказателство срещу двамата Жиронал. Премисляше го от всички страни, но не му хрумна нищо полезно. Не смееше да повдигне обвинение, преди да си е изяснил всичко, иначе

току-виж затегнал примката около собствения си врат, без да постигне нищо.

Освен, реши той, ако някой злощастен разбойник или джебчия не бъдеше несправедливо обвинен за престъплението. Тогава той щеше да... какво? Колко струваше неговата дума сега, след грозната, макар и опровергана клевета за белезите му от бичуване? Повечето царедворци се бяха впечатлили от свидетелството на гарвана, други — не. Лесно беше да се каже кой от кои е по отвращението, с което някои господа отмятаха плащовете си на минаване край Казарил, а дамите се дръпваха уплашено. Но градската стража не изправи никого пред съда и възобновеното веселие на двора се затвори над неприятния инцидент като коричка над рана.

На мястото на ди Санда бе назначен нов секретар, избран от канцлерството на царина, всъщност лично от канцлер ди Жиронал. Беше теснолик мъж, един от верните хора на канцлера, и не направи никакъв опит да се сприятели с Казарил. Дондо ди Жиронал публично се нагърби със задачата да отвлече младия царевич от тъжните мисли, като му осигури най-добрите забавления. Точно колко добри бяха, Казарил има възможност да се увери с очите си, докато наблюдаваше проститутките и пияните му другарчета, които влизаха и излизаха от стаята на Теидез по всяко време на нощта. Веднъж Теидез нахлу залитайки в стаята на Казарил, явно неспособен да различи една врата от друга, и повърна поне кварта червено вино в краката му. Казарил го заведе, или по-точно го завлече при слугите му да го почистят.

Най-голяма тревога обаче изпита една вечер, когато зърна нещо зелено да блещука на ръката на гвардейския капитан на Теидез, същия, който беше дошъл с тях от Баошия. Същият, който преди да потеглят, се беше заклел пред майката и бабата, официално и на едно коляно, че ще брани двамата младежи с живота си... Казарил сграбчи рязко ръката му, дръпна го към себе си и впери поглед в познатия му плосък камък с фасетки.

— Хубав пръстен — каза той след кратка пауза.

Капитанът издърпа ръката си и се намръщи.

— И аз така мисля.

— Дано не си платил твърде много за него. Мисля, че камъкът е фалшив.

— Истински изумруд е, милорд!

— Ако бях на твое място, щях да го занеса при някой златар да го провери. Не преставам да се дивя на лъжите, които хората изричат напоследък, когато им е изгодно.

Капитанът покри ръката си с пръстена с другата.

— Хубав си е пръстенът.

— В сравнение с онова, което си дал за него, бих казал, че е пълен боклук.

Капитанът стисна устни, вдигна рамене и си тръгна.

„Ако това е обсада — помисли си Казарил, — то ние сме на път да загубим крепостта“.

Времето застудя, заваляха дъждове и реките ставаха все попълноводни — сезонът на Сина приближаваше края си. Една дъждовна вечер, по време на мюзикъла след вечеря, Орико се наведе към сестра си и прошепна:

— Доведи хората си в тронната зала утре по обяд за инвеститурата на ди Жиронал. След това имам да обявя няколко добри новини пред целия двор. Облечи си най-официалната рокля. О, и си сложи перлите — снощи лорд Дондо спомена, че нито веднъж не те е видял да носиш подаръка му.

— Не ми отиват — отвърна Изел. Хвърли кос поглед към Казарил, който седеше наблизко, после сведе очи към ръцете си, стиснати в скута.

— Глупости! Как може перли да не отиват на една млада жена? — Царинът се облегна назад и заръкопляска на веселата мелодия, която току-що бяха чули.

Изел не каза нищо по въпроса, докато не стигнаха до кабинета на Казарил в преддверието на покоите им на връщане от вечерята. Той тъкмо се канеше да им пожелае лека нощ и да си оттегли с прозявка в собственото си легло, когато тя не се сдържа и избълва:

— Няма да нося перлите на онзи крадец лорд Дондо. Бих ги върнала на ордена на Дъщерята, но те са обида и към богинята. Омърсени са. Казарил, какво друго бих могла да направя с тях?

— Копелето не е претенциозен бог. Дайте ги на свещения, който се грижи за болницата за подхвърлени деца, да ги продаде и да нахрани сирачетата — предложи той.

— Това направо ще вбеси лорд Дондо! — засмя се тя. — А и няма как да протестира! Добра идея. Ще ги занесете на сирачетата, Казарил, от мое име. Колкото до утре — ще облека червения си кадифен плащ върху бялата копринена рокля, това определено е официално, и ще си сложа гранатовите бижута, които ми даде майка. Никой не ще може да ме порицае, че нося бижутата на майка си.

— Според вас какво имаше предвид брат ви под „добри новини“? — попита Нан ди Врит. — Дали пък не е решил вече за кого да ви сгоди?

Изел замръзна и примигна, но после каза решително:

— Не. Не може да е това. Първо има да преговарят с месеци — посланици, писма, размяна на подаръци, пазарлъци за зестрата — да не говорим, че трябва и аз да съм си дала съгласието. Да ми се нарисува портрет. И на мен да ми пратят негов портрет, който и да е евентуалният ми жених. Верен портрет, нарисуван от художник, когото съм изпратила аз. Ако ще да е дебел, кривоглед, плешив или да му виси устната, така да е, но няма да приема да ме лъжат с разкрасени портрети.

При така обрисувания образ Бетриз сбърчи нос.

— Горещо се надявам да ви се падне някой хубавец, когато му дойде времето — рече Казарил.

Изел въздъхна.

— Добре би било, но като се имат предвид повечето велики лордове, които съм виждала — едва ли. Бих се радвала да е здрав, струва ми се, и не бих торМОЗИЛА боговете с молитви за неизпълними желания. Да е здрав и да е квинтарианец.

— Много разумно — вметна Казарил. Одобряваше този лишен от илюзии начин на мислене, който би му улеснил живота в близкото бъдеще.

Бетриз рече притеснено:

— Доста пратеници от рокнарийските княжества се извървяха в двора тази есен.

Изел се нацупи.

— Сред висшите квинтариански лордове наистина няма голям избор — призна Казарил.

— Царинът на Бражар отново е вдовец — обади се Нан ди Врит и сви несигурно устни.

Изел махна с ръка.

— Няма начин. Той е на петдесет и седем, болен е от подагра и има голям син, който е женен. Какъв смисъл има да раждам син, който да осигури съюзничество на вуйчо си Орико — или на вуйчо си Теидез, ако така се стекат нещата, — щом той няма да управлява страната си?

— Внукът на Бражар? — предположи Казарил.

— Той е седемгодишен! Ще трябва да чакам още седем години... „Кое то не е чак толкова лошо“, помисли си Казарил.

— Сега е твърде рано, но седем години са твърде много. Всичко може да се случи за толкова време. Хората умират, страните си обявяват войни...

— Обаче — каза Нан ди Врит, — когато бяхте на две годинки, баща ви, царин Иас, ви сгоди за един рокнарийски княз, но бедното момче се разболя от треска и почина малко след това, така че не излезе нищо. Иначе да сте заминали за княжеството му още преди две години.

Бетриз подкачи с усмивка приятелката си:

— Лисицата от Ибра също е вдовец.

Изел насмалко да се задави.

— Той пък е над седемдесетгодишен!

— Обаче не е дебел. А и едва ли ще ти се наложи да го търпиш дълго.

— Ха! Може да живее още двайсетина години и повече, от едната злоба, ако питаш мен — целият е изтъкан от нея. А и наследникът му също е женен. Ако не се лъжа, вторият му син е единственият царевич на моята възраст в тукашните земи, обаче не той ще наследи трона.

— Тази година няма да ви предложат ибриец, царевна — каза Казарил. — Лисицата е много сърдит на Орико за намесата му във войната в Южна Ибра.

— Да, но... говори се, че всички висши ибрийски лордове минават обучение за морски офицери — каза Изел и се замисли.

— Да де, само че каква полза би имал Орико от това? — Нан ди Врит изсумтя пренебрежително. — Шалион няма и един метър излаз на море.

— От което само губим — промърмори Изел.

Казарил въздъхна със съжаление и каза:

— Когато държахме Готоргет и проходите му, можехме като нищо да пометем низините и да завземем пристанищния град Виспинг. Загубихме тази позиция, за съжаление... Както и да е. Ако трябва да гадая, царевна, бих заложил на някой лорд от Дартака. Така че хайде да посветим малко повече време на техните склонения идната седмица, какво ще кажете?

Изел направи гримаса, но все пак кимна. Казарил се усмихна и се оттегли с поклон. Ако нямаше да я омъжват за действащ царин, не би имал нищо против Изел да се задоми за някой от граничните лордове на Дартака. Поне да е от някоя от по-топлите северни провинции. Както силата, така и разстоянието щяха да свършат работа и да защитят Изел от... от трудностите в двора на Шалион. И колкото по-скоро, толкова по-добре.

„За нея, или за мен?“

„И за двама ни.“

Колкото и да закриваше с ръка очи и да примижаваше неодобрително Нан ди Врит, Казарил реши, че Изел изглежда чудесно — топла и ярка — в карминените си одежди и с кехлибарените си къдрици, спускащи се като водопад почти до кръста ѝ. Самият той се беше постарал също да е в тон, с червена брокатена туника от гардероба на покойния провинкар, допълнена с белия му вълнен плащ. Бетриз също беше облечена в любимия си червен цвят. Нан, с довода, че я болят очите, се беше спряла на строга комбинация от черно и бяло. Червеното по дрехите им не беше съвсем в същия оттенък, но определено отправяше предизвикателство към дъждовното време.

Прекосяха на бегом мокрия калдъръм на двора до голямата кула на Иас. Гарваните от кулата на Фонса се бяха прибрали на сушина — е, не всичките всъщност. Казарил сви глава между раменете си, когато една позната му глупава птица с две липсващи пера на опашката се спусна косо през ръмливата мъгла покрай него, кряскайки „Каз, Каз!“. С цел да предпази белия си плащ от курешки, той размаха ръце да я прогони и тя зави назад към пропадналия покрив на кулата, като грачеше жаловито.

Тронната зала с червените драперии беше ярко осветена със стенни аплици срещу сивата есен навън. Трийсетина царедворци и

дами внасяха допълнителна топлина и блясък в просторното помещение. Орико беше облечен в официалната одежда на поста си, носеше и короната, но царица Сара не го придружаваше днес. За Теидез беше отреден един по-нисък стол до дясната ръка на Орико.

Царевната и придворните ѝ му целунаха ръка и заеха местата си, Изел на по-малък стол вляво от празния на Сара, останалите — прави. Орико начена с усмивка дневния ред, като дари на Теидез приходите от още четири царски града за издръжка на домакинството му, за което по-малкият му брат му благодари с подходящото за случая целуване на ръка и кратка, предварително наизустена реч. Дондо не беше държал царевича до късно предната нощ, така че младежът изглеждаше не толкова зеленикав и недоспал, както обикновено.

След това Орико призова канцлера до царското си коляно. Както беше обявено, царинът му връчи документите и меча и прие клетвата му, с което по-големият ди Жиронал официално пое поста на провинкар на Илдар. Неколцина от по-низшите лордове на Илдар коленичиха и на свой ред се заклеха на ди Жиронал. Не толкова очаквано бе прехвърлянето на Жироналовото маршалство, заедно с градовете и приходите от данъците им, на по-малкия брат, лорд — сега вече марш — Дондо.

Изел се изненада, но и явно се зарадва, когато брат ѝ ѝ подари приходите от шест града за издръжка на домакинството ѝ. Съвсем навреме при това — досегашните ѝ приходи бяха крайно недостатъчни за една царевна. Тя благодари с няколко сърдечни думи на брат си, докато Казарил правеше бързи изчисления наум. Дали сега Изел щеше да може да си позволи собствен взвод гвардейци вместо мъжете от Баошия, които делеше с Теидез? И дали Казарил не би могъл да ги избере лично? Дали щеше да може да се настани в собствена къща в града, охранявана от собствените ѝ хора? Изел се върна на стола си върху подиума и приглади полите си. Лицето ѝ някак изведнъж се успокои. Орико се прокашля.

— Ето че стигнахме до най-приятната част от днешния дневен ред — една награда, заслужена и, хъм, искрено желана. Изел, стани... — Орико също се изправи и подаде ръка на природената си сестра. Позачудена, но с усмивка, Изел застана до него пред подиума.

— Марш ди Жиронал, излезте напред — продължи Орико. Лорд Дондо, в тържествените одежди на свещен генерал на ордена на

Дъщерята, следван от паж във фамилната ливрея на семейство ди Жиронал, застана от другата страна на Орико. Кожата по тила на Казарил започна да настръхва. „Какво е намислил Орико...“

— Моят многоуважаван и верен канцлер и провинкар ди Жиронал ме помоли за дар от кръвта на моя дом и, след като размислих, стигнах до заключението, че за мен ще е удоволствие да откликна на молбата му. — Не изглеждаше особено радостен. Изглеждаше нервен. — Той ме помоли за ръката на сестра ми Изел, като я поиска за брат си, новия маршал. Която аз му давам със свободната си воля. — Обърна дебелия ръка на Дондо с дланта нагоре, а тънката на Изел с дланта надолу, притисна ги една към друга на височината на гърдите си и отстъпи назад.

Изел пребледня като смъртник. Стоеше абсолютно неподвижна и безизразна, само се взираше в Дондо, сякаш не можеше да повярва на очите и ушите си. Кръвта забуча в ушите на Казарил и гърдите му се стегнаха така, че не успяваше да си поеме дъх. „Не, не, не!...“

— Като годежен дар, скъпа моя царевна, реших да ви дам това, което сърцето ви желае най-силно и с което да допълните чеиза си — каза ѝ Дондо и даде знак на пажа да мине напред.

Изел, без да сваля от него застиналия си поглед, попита:

— Досетили сте се, че искам крайбрежен град с отлично пристанище?

Дондо за миг се сащиса, но после се засмя високо и ѝ обърна гръб. Пажът отвори кутията от обработена кожа — вътре имаше изящна сребърна тиара с украса от перли. Дондо я извади и я вдигна пред очите на двора. Приятелчетата му заръкопляскаха и аплодисментите се разпространиха на вълни сред присъстващите. Ръката на Казарил се сви върху дръжката на меча. Ако го изтеглеше и се хвърлеше напред... щяха да го съсекат преди дори да е преполовил тронната зала.

Дондо вдигна тиарата да я положи върху главата на Изел и тя се дръпна като подплашен кон. „Орико...“

— Този годеж е моето желание и воля, скъпа сестро — доста остро заяви Орико.

Дондо явно нямаше желание да я гони из стаята, затова спря и погледна многозначително царина.

Изел преглътна. За всички беше ясно, че трескаво прехвърля през главата си възможните отговори. Беше сдържала първия си порив да изкрещи разгневено, а припадъците не бяха в арсенала ѝ. Стоеше на мястото си като в капан и в съзнание.

— Господарю. Както е казал провинкарът на Лабран, когато войската на Златния генерал се изсипала през стените му... това е пълна изненада.

При този остроумен отговор сред царедворците плъзна колеблив смях.

Гласът ѝ се сниши и тя процеди през зъби:

— Не ми каза. Не ме *попита*.

Орико отвърна, тихо като нея:

— Ще говорим за това после.

След още миг натегнато мълчание тя прие думите му с леко кимване. Дондо успя да довърши без повече сътресения предаването на тиарата, наведе се и целуна ръка на Изел. Не настоя да получи обичайната целувка в отговор, и толкова по-добре — ако се съдеше по отвращението върху лицето на Изел, тя като нищо можеше да го ухапе.

Придворният свещен на Орико, в одеждите на Брата, чийто сезон течеше в момента, пристъпи напред и призова боговете да благословят двойката.

Орико обяви:

— След три дни ще се съберем отново тук да присъстваме на брачната церемония и да я отпразнуваме. Благодаря на всички ви.

— Три дни! *Три дни!* — каза Изел и гласът ѝ се прекърши за пръв път. — Искахте да кажете три *години*, нали, господарю?

— Три дни — повтори Орико. — Пригответи се. — Самият той се пригответи да напусне тронната зала, като даде знак на слугите около себе си. Повечето царедворци си тръгнаха с братята ди Жиронал, като се надпреварваха да ги поздравяват. Няколко от по-храбрите и любопитните се забавиха, надавайки ухо да доловят нещо от разговора между брата и сестрата.

— Какво, след три дни! Времето няма да ми стигне дори да пратя куриер до Баошия, какво остава да получа отговор от майка или баба...

— Майка ти, както всички знаят, е твърде болна, за да издържи едно пътуване дотук, а баба ти трябва да остане във Валенда, за да се грижи за нея.

— Но аз не... — Изел не довърши, осъзнала, че говори на широкия гръб на царина, който вече бързаше към вратите.

Изел хукна след него в съседната зала; Бетриз, Нан и Казарил я последваха разтревожено.

— Орико, не искам да се женя за Дондо ди Жиронал!

— Дама с твоето положение не си избира жених по свой вкус, а за доброто на семейството си — строго й рече той, когато тя най-сетне успя да го спре, като го заобиколи на бегом и застана решително на пътя му.

— Сериозно? Тогава навярно ще можеш да ми обясниш какво ще спечели домът Шалион, като ме хвърли — не, като ме захвърли — в ръцете на по-малкия брат на един дребен лорд? Съпругът ми би трябвало да ни донесе царство в зестра!

— Това ще обвърже семейство ди Жиронал към мен... и към Теидез.

— По-скоро ще обвърже нас към тях! Печалбата е малко твърде едностранна, ако питаш мен!

— Казала си, че не би искала да се омъжиш за рокнарийски княз и аз не те давам на такъв. И не поради липса на предложения — отхвърлих две през последните месеци. Помисли върху това и бъди благодарна, скъпа сестрице!

Казарил не беше сигурен дали Орико заплашва, или умолява. Царинът продължи:

— Не искаше да напуснеш Шалион. Добре, няма да напускаш Шалион. Искаше да се омъжиш за квинтариански лорд — осигурих ти такъв, при това водач на орден! Пък и — продължи той, като сви сприхаво рамене, — ако те дам на някой силен владетел твърде близо до границите ми, може да те използва като предлог да изяви претенции към част от земята ми. Този брак ще е много полезен за бъдещия мир в Шалион.

— Лорд Дондо е на четирийсет години! И е корумпиран, нечестив крадец! Злоупотребява с положението си! Развратник! Полошо! Орико, не можеш да постъпиш така с мен! — Тя повишаваше глас с всяко изречение.

— Не те слушам — каза Орико и даже запуши ушите си с ръце. — Три дни. Гледай да се успокоиш и се погрижи за гардероба си. — И избяга от нея като от горяща кула. — Не искам да те слушам повече!

Не се шегуваше. На четири пъти същия следобед Изел се опитва да влезе при него, за да поднови молбите си, и на четири пъти той нареди на гвардейците си да я отпратят. След това избяга от Зангре и се скри в една ловна хижа дълбоко в дъбовите гори, като истински страхливец. Казарил искрено се надяваше покривът на хижата да тече и леденостуденият дъжд да капе по царската му глава.

Казарил спа зле тази нощ. Когато на следващата сутрин се качи на горния етаж, завари три изнервени жени, които изглеждаха така, сякаш въобще не са мигвали.

Изел, с подути очи, го дръпна за ръкава в дневната си, побутна го да седне в прозоречната ниша и прошепна настойчиво:

— Казарил. Можете ли да намерите отнякъде четири коня? Или три? Или два, или един поне? Премислих всичко. Цяла нощ го премислям. Единственият изход е да избягам.

Той въздъхна.

— Аз също го премислях. Първо, мен ме наблюдават. Когато снощи се опитах да сляза до града, двама от гвардейците на царина ме последваха. За да ме пазели, така казаха. Вероятно бих могъл да убия или да подкупя единия, но и двамата едва ли.

— Можем да се престорим, че отиваме на лов — възрази Изел.

— В дъжда? — Казарил махна към слабия, но постоянен дъжд, който се сипеше навън и застилаше с мъгла долината, скривайки от погледа реката в ниското, а оголените клони на дърветата превръщаше в петънца черно мастило на сивия фон. — А дори и да ни пуснат навън с конете, със сигурност ще пратят с нас въоръжен ескорт.

— Ако успеем да ги изпреварим някак...

— И да успеем, после какво? Ако — когато! — ни настигнат на пътя, първото нещо ще е да ме свалят от коня и да ми отрежат главата, а трупа ми да оставят за храна на лисиците и гарваните. После ще ви върнат в замъка. А ако по някакво чудо не ни хванат, къде бихме могли да отидем?

— Ще яздим към някоя граница. Която и да е.

— Бражар и Южна Ибра ще ви върнат на секундата, за да угодят на Орико. Петте княжества или Лисицата на Ибра ще ви задържат като заложница. Дартака... няма да успеем да прекосим половината Шалион и цялата Южна Ибра. Боя се, че няма да стане, царевна.

— Какво друго мога да направя? — В младия ѝ глас звучеше отчаяние.

— Никой не може да ви омъжи насила. И двете страни трябва да дадат свободното си съгласие пред боговете. Ако имате смелостта просто да застанете там и да кажете: „Не“, церемонията няма как да продължи. Не намирате ли в себе си смелостта да го направите?

Устните ѝ се стегнаха.

— Намирам, и още как. И после какво? Сега ми се струва, че вие не сте обмислили достатъчно положението. Наистина ли смятате, че лорд Дондо просто ей така ще се откаже, на такъв късен етап?

— Съюзът няма да е валиден, ако ви принудят, и всички го знаят. Просто трябва да си го повтаряте непрекъснато.

Изел поклати глава в нещо средно между тъга и раздразнение.

— Не разбирате.

Би отдал поведението ѝ на младежко твърдоглавие, ако същия следобед Дондо лично не се беше появил в покоите на царевната, за да я убеждава в ползата от едно по-прилично поведение. Вратите към дневната останаха отворени, но при всяка застана по един въоръжен гвардеец, който държеше настрана Казарил при едната и Нан ди Врит и Бетриз при другата, Казарил долови само няколко думи от ожесточения тих спор между набития царедворец и червенокосата девойка. Но в края му Дондо излезе с израз на жестоко самодоволство, а Изел се срина на седалката в прозоречната ниша — едва успяваше да си поеме дъх, разкъсвана между ужаса и гнева.

Стисна Бетриз за ръката и рече задавено:

— Той каза... че ако не спазвам протокола по време на церемонията и не отговарям както и когато трябва, щял да ме вземе въпреки това. Казах му, че Орико никога няма да му позволи да изнасили собствената му сестра. А той каза — защо не? Той ни позволи да изнасим жена му. Когато се видяло, че царина Сара не може да забременее, а Орико бил прекалено импотентен да зачене копеле, колкото и дами, прислужници и курви да му водели, и, и, и някои още по-противни неща, двамата с брат му най-накрая го убедили да ги пусне при царината да опитат те... Каза, че той и брат му опитвали всяка нощ цяла година, по един или и двамата заедно, докато тя не заплашила да се самоубие. Каза, че щял да ме насилва, докато не посеел семето си в утробата ми, и когато надуя корема, сама съм щяла

да го моля да ми стане съпруг. — Примигна през сълзи към Казарил. — Каза, че коремът ми щял да стане много голям, защото съм дребна. Колко точно смелост ще ми трябва за твоето „Не“, Казарил, как мислиш? И какво става, когато смелостта е без значение, без никакво, никакво значение?

„Мислех, че смелостта е без значение единствено на борда на рокнарийска галера. Грешил съм“. Прошепна засрамено:

— Не знам, царевна.

Отчаяна като животинче в капан, тя се посвети на пост и молитви. Нан и Бетриз поставиха в покоите ѝ преносим олтар и събраха всички символи на Пролетната дама, които можаха да открият. Казарил, следван от двамата си гвардейци, слезе до Кардегос и откри една цветарка, която продаваше изкуствено отгледани по това необичайно време на годината теменужки, занесе ги в замъка и ги натопи в едно бурканче върху олтара. Почувства се глупав и безпомощен, макар че царевната пророни една сълза върху ръката му, докато му благодареше. Без да приема храна или вода, тя легна отново на пода в състояние на най-дълбоко смирение и толкова му заприлича на царина Иста, когато я беше зърнал за пръв път в залата на предците във Валенда, че той загуби присъствие на духа и избяга от стаята. Часове наред обикаля коридорите на Зангре, опитвайки се да измисли нещо, но в главата му се раждаха единствено ужаси.

Късно същата вечер лейди Бетриз го извика да се качи в преддверието-кабинет, което бързо се превръщаше в място на трескава дейност и надвиснал ужас.

— Измислих изход! — каза му тя. — Казарил, научете ме как да убия човек с нож.

— Какво?

— Гвардейците на Дондо не са глупави и няма да ви пуснат близо до него. Но аз ще стоя до Изел сутринта на венчавката, нали ще съм ѝ шаферка. Мен никой няма да ме заподозре. Ще скрия ножа в корсажа си. Когато Дондо се приближи и се наведе да ѝ целуне ръка, мога да го наръгам два и дори три пъти, преди да са успели да ме спрат. Но не знам как точно и къде да го промуша за най-сигурно. Във врата, нали, но къде точно? — И съвсем сериозно извади един тежък кинжал иззад полите си и го вдигна пред него. — Покажете ми. Може да се поупражняваме, докато овладее движението.

— Богове, не, лейди Бетриз! Откажете се от този безразсъден план! Ще ви повалят на секундата, а след това ще ви обесят!

— Стига да убия Дондо, с радост ще се кача на бесилката. Заклела съм се да браня Изел с живота си. Така да бъде. — Кафявите ѝ очи горяха върху бялото ѝ лице.

— Не — твърдо рече той и ѝ взе ножа. Откъде изобщо го беше намерила? — Това не е работа за жена.

— Бих казала, че е работа за онзи, комуто се удаде възможност да я свърши, без значение какъв е. А за мен ще е най-лесно. Покажете ми!

— Вижте, не. Просто... изчакайте. Аз ще... ще се опитам да направя нещо, ще видя какво мога да направя.

— Можете ли да убиее Дондо? Изел е там вътре и от часове се моли на Дамата да погуби или нея, или Дондо преди сватбата, вече не я е грижа кого от двамата. Е, за мен обаче не е без значение. Предпочитам да е Дондо.

— Напълно съм съгласен с вас. Вижте, лейди Бетриз. Изчакайте, просто изчакайте. Ще видя какво мога да направя.

„Ако боговете не се отзоват на молитвите ви, лейди Изел, аз ще се опитам от тяхно име“.

На следващия ден, последния преди сватбата, той с часове се опитва да се добере до лорд Дондо — следваше го по коридорите на Зангре, като да беше диво прасе в гора от камък. Така и не успя обаче да се приближи достатъчно, за да удари. Следобед Дондо се прибра в семейната резиденция в града, където Казарил нямаше как да проникне. Не че не се опита — когато го изхвърлиха за втори път, хората на Дондо му хвърлиха и здрав бой, като единият го държеше, докато другият го налагаше по гърдите, корема и слабините, така че едва успя да се върне в крепостта, подпирайки се като пияница о стените на къщите. Гвардейците на царина, от които беше успял да се измъкне, шумугвайки се в уличките на Кардегос, пристигнаха навреме да присъстват както на побоя, така и на безславното му оттегляне. Не се намесиха в нито едно от двете.

В изблик на вдъхновение той се сети за тайния проход, който бе свързвал Зангре с резиденцията на Жиронал, когато тя бе

принадлежала на лорд ди Лютез. Говореше се, че Иас и ди Лютез я използвали ежедневно, за да се съвещават, или еженощно, за любовни срещи, в зависимост кой разказваше историята. Откри обаче, че тунелът сега е също толкова таен, колкото и главната улица на Кардегос, със заключени врати и стражи в двата края. Опитът му да ги подкупи му спечели ругатни и ръгания в ребрата, както и заплахи за нов побой.

„Ама и аз съм един убиец“, горчиво си помисли той, когато се прибра залитайки в спалнята си с падането на здрача и се срина с пъшкане на леглото. С пулсираща глава и болки по цялото тяло, той лежеше неподвижно, после се надигна, колкото да запали една свещ. Трябваше да иде горе и да провери как са дамите му, но не смяташе, че ще е в състояние да понесе плача им. Или да съобщи на лейди Бетриз за провала си, или онова, което ще поиска от него тя, след като разбере. Щом той не беше успял да убие Дондо, какво право имаше да осуетява нейния опит?

„С радост бих умрял, ако така бих предотвратил поругаването утре...“

„Наистина ли имаш предвид точно това?“

Изправи се в леглото и застина; чудеше се дали последното е изречено от собствения му глас. Езикът му беше мърдал леко зад зъбите, както правеше обикновено, когато си мърмореше сам. „Да“.

Скочи, заобиколи леглото, застана на колене и отвори капака на сандъка си. Разрови нагънатите дрехи с мушнати в тях листа от карамфил срещу молци, докато не стигна до черния кадифен плащ, увит около кафява вълнена роба. С която пък беше увито книжлето с тайнописа, който така и не беше успял да разшифрова докрай, преди корумпираният съдия да избяга от Валенда, а тогава му се беше сторило твърде късно да го върне на храма, без да дава притеснителни обяснения за забавянето. Извади го като в треска и запали още свещи. „Не ми остава много време“. Близо една трета беше останала непреведена. „Прескочи всички неуспешни опити. Иди направо на последната страница“.

Въпреки лошия тайнопис, отчаянието на търговеца се беше просмукало в странната, сияйна простота на думите. Зарязвайки всичките си дотогавашни залитания към свръхестественото и сложното, накрая той се беше обърнал не към магията, а към

обикновената молитва. Плъхът и гарванът, за да предадат молбата, свещи, за да осветяват пътя му, билки, за да окуражат сърцето му, да успокоят ума му и да изострят волята му, воля, от която после да се откаже и да я положи чистосърдечно на олтара на бога. „Помогни ми. Помогни ми. Помогни ми“.

Това бяха последните думи, написани в книжлето.

„Това мога да го направя“, помисли си Казарил с удивление.

А ако се провалеше... оставаха Бетриз и нейният нож.

„Няма да се проваля. Целият ми живот е низ от провали. Няма да се проваля в смъртта“.

Пъхна книжлето под възглавницата си, излезе от стаята, заключи вратата и тръгна да намери някой паж.

Съненото момче, което избра, чакаше в коридора на разположение на дамите и господата, които вечеряха в банкетната зала на Орико и без съмнение обсъждаха неявяването на Изел, при това на висок глас, поради отсъствието на главните действащи лица. Дондо се забавляваше в тесен кръг в резиденцията си, а Орико все още се криеше в ловната си хижа.

Казарил извади един златен роял от кесията си, вдигна го пред лицето си и се усмихна през кръглото отворче, оформено от палеца и показалеца му.

— Хей, момче. Искаш ли да спечелиш един роял?

Пажовете в Зангре се бяха научили на предпазливост — един роял стигаше да купи някои доста интимни услуги от онези, които бяха склонни да ги продават. Стигаше и да постави нащрек онези, които не си падаха по въпросните игрички.

— За какво, милорд?

— За да ми хванеш един плъх.

— Плъх ли, милорд? Защо?

А. Защо. „Защото с негова помощ ще престъпя закона като направя магия за смърт на втория най-силен лорд на Шалион, разбира се“. Не.

Казарил облегна рамене на стената и се усмихна поверително на момчето.

— Когато бях в крепостта Готоргет, по време на обсадата преди три години — знаеш ли, бях комендант там, тоест докато храбрият ни генерал не я продаде изпод краката ни, — се научихме да ядем

плъхове. Много са вкусни мъничетата, стига да уловиш достатъчно. Много ми се е прияло едно сочно, опечено на свещ бутче от плъх. Хвани ми някой наистина голям и тлъст плъх и ще ти дам още една монета като тази. — Казарил пусна рояла в шепата на момчето и облиза устни. Чудеше се колко ли побъркан изглежда в очите му. Пажът бавно отстъпваше. — Знаеш коя е стаята ми, нали?

— Да, милорд.

— Донеси го там. В торба. Колкото можеш по-бързо. Гладен съм. — Казарил си тръгна, като се смееше с глас. Наистина се смееше, не беше само преструвка. Някаква странна, дивашка възбуда изпълваше сърцето му.

Държа го в плен, докато не се върна в стаята си и не се зае да планира остатъка от замисъла си, тъмната молитва, самоубийството си. Беше нощ. Гарванът нямаше да долети на прозореца му през нощта, дори и за комата хляб, който беше взел от банкетната зала. Погледна замислено хляба в ръцете си. Гарваните нощуваха в кулата на Фонса. Щом те нямаше да долетят при него, той щеше да допълзи при тях, по плочите на покрива. И да се подхлъзне в тъмното? А дори и да успееше, как щеше да се върне в стаята си с грачеща торба под мишницата?

Не. По-добре плъхът да е в торбата. Ако извършеше замисленото там, в сенките на порутения покрив, стъпил на каквото беше останало от обгорелия и скърцащ под на последния етаж на кулата, щеше да извърви пътя дотам само веднъж. А и... една магия за смърт вече беше проработила там, нали? Сред гръм и трясък, за Изелиния дядо. Щеше ли духът на Фонса да помогне някак на нечестивия поборник за честта на неговата внучка? Тази кула беше призрачно място, свещена за Копелето и неговите пернати любимци, особено нощем, в полунощ под студения дъжд. Тялото на Казарил можеше и никога да не бъде открито и гарваните щяха да пируват с непогребаните му останки, справедливо възмездие за участта, която кроеше спрямо един от тях. Животните бяха невинни същества, дори и зловещите гарвани, и тази им невинност несъмнено ги правеше в известен смисъл свещени.

Въпреки първоначалното си колебание пажът дойде много по-скоро, отколкото беше очаквал Казарил, с помръдваща торба в ръка. Казарил провери съдържанието ѝ — мятацият се, съскащ плъх тежеше почти килограм — и доплати обещания роял. Пажът прибра монетата в

джоба си и си тръгна, като поглеждаше през рамо. Казарил стегна здраво торбата и я заключи в раклата си, за да предотврати бягството на обречения затворник.

Съблече царедворските си одежди и намъкна, за късмет, робата и плаща, в които беше срещнал смъртта си търговецът на вълна. Ботуши, обувки, бос? Как щеше да му е най-удобно по хлъзгавите камъни и плочи? Бос, реши той. Преди това обаче нахлузи обувките си за една последна задача от практическо естество.

— Бетриз? — прошепна високо той през вратата на преддверието-кабинет. — Лейди Бетриз? Знам, че е късно... може ли да се покажете за малко?

Бетриз още беше с дрехите си от изминалия ден, все така бледа и изтощена. Позволи му да стисне ръцете ѝ и опря чело на гърдите му. Топлото ѝ ухание го върна за един шеметен миг към втория му ден във Валенда, когато стоеше до нея сред множеството в храма. Толкова неща се бяха променили от онзи прекрасен ден — непроменена беше останала само верността ѝ.

— Как е царевната? — попита я Казарил.

Тя вдигна глава в бледия светлик на свещите.

— Все така се моли на Дъщерята. Нито е яла, нито е пила нещо от вчера. Не знам къде са боговете, нито защо са ни изоставили така.

— Не можах да убия Дондо днес. Не успях да се приближа до него.

— Предположих. Иначе все щяхме да чуем нещо.

— Ще опитам нещо друго. Ако не се получи... утре сутрин ще се върна и ще видим какво може да се направи с вашия нож. Просто исках да знаете, че... ако не се върна утре сутрин, да не се притеснявате за мен, всичко ще е наред. Не се тревожете и не ме търсете.

— Няма да ни изоставите, нали? — Ръцете ѝ стиснаха трескаво неговите.

— Няма. За нищо на света.

Бетриз примигна.

— Не разбирам.

— Няма нищо. Грижете се за Изел. И не се доверявайте и за секунда на канцлер ди Жиронал.

— Не е нужно вие да ми го казвате това.

— Има и още нещо. Моят приятел Пали, марш ди Палиар, знае истината за това как бях предаден след Готоргет. Как с Дондо станаме врагове... е без значение, но Изел трябва да знае, че по-големият му брат нарочно ме е извадил от списъка с мъжете, които е трябвало да бъдат откупени, и така ме обрече на робство, надявайки се да намеря смъртта си на галерите. Няма никакво съмнение в това. Лично видях списъка — беше с неговия почерк, който познавах добре от военните му заповеди.

Тя изсъска през стиснати зъби.

— Нищо ли не може да се направи?

— Съмнявам се. Ако може да се докаже, поне половината от лордовете на Шалион ще откажат да яздят повече под неговия флаг. Може би това ще е достатъчно да го катурне от власт. Или пък не. Това е стрела, която Изел да прибере в колчана си — може би някой ден ще има възможност да я изстреля. — Впи очи в лицето ѝ, вдигнато към него, цялото слонова кост и корал, и дълбоки, дълбоки абаносови очи, огромни на меката светлина. Сведе несръчно глава и я целуна.

Тя затаи дъх, после се засмя стреснато и сложи ръка на устата си.

— Извинявай. Брадата ти боде.

— Аз... простете ми. От Пали би излязъл прекрасен съпруг, ако храните симпатия към него. Той е много достоен човек. Също като вас. Предайте му думите ми.

— Казарил, ти какво...

Нан ди Врит извика откъм покоите на царевната:

— Бетриз? Би ли дошла, ако обичаш?

Време беше да се прости с всичко, дори със съжалението за неосъществените неща. Целуна ръцете ѝ и избяга.

Нощният преход по покрива на Зангре, от централната част до кулата на Фонса, се оказа точно толкова труден, колкото беше очаквал. Продължаваше да вали. Луната ту се показваше, ту се скриваше зад облаците, но призрачният ѝ светлик не му помагаше много. Плочите под босите му стъпала или се ронеха, или се хлъзгаха опасно, а бяха и толкова студени, че в един момент престана да усеща краката си. Най-трудното дойде накрая, когато трябваше да прескочи пропаст от около шест стъпки до върха на кръглата кула. За щастие, скокът беше надолу,

а не нагоре, и той не свърши като обикновен самоубиец, размазан по калдъръма на двора.

Стиснал торбата в ръка, той се отпусна задъхан на четири крака след скока, впил нокти в хлъзгавите от дъжда плочи на покрива. Представи си как някоя от тях се отчупва и се разбива на парчета върху камъните долу, привлича вниманието на стражите, които вдигат поглед и... Много бавно заобиколи по края, докато зейналата паст на хлътналия покрив не се откри пред него. Седна на ръба и опипа с крака. Пръстите му не докосваха нищо твърдо. Изчака луната да се покаже отново... онова долу под ли беше? Или част от парапет? Някакъв гарван прошумоля в тъмното.

Последваха десет минути на изнурително напрежение. Казарил се клатеше напред-назад под ударите му, а ръцете му се тресяха, докато се опитваше да запали опипом свещта от джоба си и току изпускате кремъка или праханта в скута си. Изгори пръстите си, но накрая все пак се сдоби с едно малко пламъче.

Беше парапет и част от гредоред. Изглежда, след пожара бяха вдигнали грубо скеле във вътрешността на кулата, за да укрепят камъните, така че да не се сринат върху главите на хората. Казарил затаи дъх и скочи върху солидната, макар и малка и неравна платформа. Закрепи свещта в цепнатината между две греди, запали още една от нея, извади парчето хляб и острата като бръснач кама на Бетриз и се огледа. Сега оставаше да си хване гарван. Така. Беше му изглеждало толкова лесно, докато го обмисляше в стоята си. Дори не можеше да види гарваните сред тези трепкащи сенки.

Плясък раздвижи въздуха до главата му и едва не го изплаши до смърт — един гарван кацна на парапета. Казарил го примами с парченце хляб, което се тресеше в ръката му. Птицата грабна парчето и отлетя. Казарил изруга, пое си дълбоко въздух няколко пъти и твърдо реши да се стегне. Хляб. Нож. Свещи. Гърчеща се платнена торбичка. Мъж на колене. Мир в сърцето му? Едва ли.

„Помогни ми. Помогни ми. Помогни ми!“

Гарванът, или някой негов брат-близък, се върна. „Каз, Каз!“ изграчи птицата, не много силно. Но звукът изкънтя надолу в кулата и обратно в някакъв странен резонанс.

— Така — промълви задъхано Казарил. — Така.

Измъкна плъха от торбичката, опря ножа в гърлото му и прошепна:

— Бягай при господаря си и му отнеси молитвата ми. — С бързо и точно движение срязва малкото гърло; топлата тъмна кръв се стече по ръката му. Той положи малкото трупче до едното си коляно.

Протегна ръка към своя гарван. Той скочи отгоре ѝ и сведе клюн към кръвта на плъха, която я покриваше цялата. Черното му езиче се стрелна навън и Казарил подскочи стреснато, като едва не подплаши птицата. Прихвана я нежно под мишницата си и я целуна по главата.

— Прости ми. Нуждата ми е голяма. Може би Копелето ще те нахрани с хляба на боговете, а ти ще кацнеш на рамото му, когато стигнеш при него. Лети при своя господар и му отнеси моята молитва. — И пречупи врата на птицата с едно бързо движение на ръката. Тя изпърха за миг, после застина безжизнено. Той я положи до другото си коляно.

— Господарю Копеле, боже на справедливостта, когато справедливост не е въздадена, на равновесието, на всички неща, които си нямат свой сезон, боже на моята нужда. За ди Санда. За Изел. За всички, които я обичат — лейди Бетриз, царица Иста, старата провинкара. Заради белезите по гърба ми. За истината срещу лъжите. Приеми молитвата ми. — Нямахте представа дали това са верните думи и дали въобще има верни думи. Не му достигаше въздух, може би плачеше. Определено плачеше. Усети, че се е привел над мъртвите животни. Ужасна болка се зараждаше в корема му, гърчеше и гореше червата му. Не беше предполагал, че ще боли...

„Все е по-добра смърт от тази с десетина бражарски стрели в задника ми на кърмата на галерата“.

Сети се да изрече вежливо:

— За благословията ти ти благодарим, боже на безсезонните — точно както мълвеше преди да си легне, когато беше малко момче.

„Помогни ми. Помогни ми. Помогни ми“.

Свещите припламнаха и угаснаха. Тъмнината стана още по-тъмна и изчезна.

12.

Очите на Казарил се отвориха с мъка, сякаш някой бе намазал клепачите му с лепило. Той впери неразбиращо поглед в някакъв назъбен процеп в небето, оброчен с чернота. Облиза напуканите си устни и преглътна. Лежеше по гръб върху твърди дъски — укрепващото скеле в кулата на Фонса. Спомените за изминалата нощ нахлуха в главата му.

„Жив съм“.

„Следователно съм се провалил“.

Дясната му ръка, опипваща слепешката дъските наоколо, срещна някаква безжизнена купчинка студени пера и се дръпна уплашено. Лежеше задъхан от закъснелия шок на преживения ужас. Някакъв спазъм гризеше червата му, тъпа, остатъчна болка. Трепереше, измръзнал до кости, мокър, студен като труп. Но не беше труп. Дишаше. А следователно дишаше и Дондо ди Жиронал в това студено... утрото на сватбата му, нали?

Когато очите му най-после се нагодиха към мрака, видя, че не е сам. Върху неодялания парапет в сенките се мерзелееха гарвани, безмълвни и неподвижни. И сякаш до един се вираха надолу в него.

Казарил прокара ръка по лицето си, но не откри кървящи рани — явно нито една от птиците не си беше изпробвала още късмета.

— Не — прошепна треперливо той. — Не съм ви закуската. Съжалявам. — Една от птиците разпери неспокойно крила, но нито една не отлетя при звука на гласа му. Дори когато седна, те се размърдаха, но не понечиха да хвъркнат.

Не всичко след злополучния му опит от снощи беше потънало в бездънния мрак на небитието — фрагменти от някакъв сън се нижеха през паметта му. Сънувал беше, че той е Дондо ди Жиронал и се забавлява с приятелите си и техните курви в някаква осветена от факли и свещи зала; трапезата блещукаше със среброто на високите чаши за вино, а дебелите му ръце — със златото на пръстените. Беше вдигнал циничен тост за кървавата жертва на Изелиното моминство и бе

пресушил чашата си... после се беше закашлял, нещо го дереше в гърлото, после драценето бързо бе преминало в остра болка. Гърлото му се беше подуло и той се задави, неспособен да си поеме въздух, сякаш нещо го душеше отвътре навън. Зачервените лица на приятелчетата му се скупчиха над него, смехът и майтапите им се превърнаха в паника, когато най-после отсъдиха по посинялото му лице, че не си прави никакъв смахнат майтап с тях. Викове, преобърнати чаши, някое и друго уплашено просъскване, че е отровен. Никакви последни думи не се процедиха през запушеното му гърло и покрай надебеляващия език. Само безмълвни конвулсии, препускащо до изнемога сърце, остра болка, стегнала като в менгеме гърдите и главата му, черни облаци, прорязани с червено, вряха пред изгасващия му поглед...

„Било е само сън. Щом аз съм жив, жив е и той“. Казарил отново се отпусна върху твърдите дъски, сви се на кълбо около болката в корема си и остана така близо половин час, изтощен и отчаян. Редицата гарвани продължи да го наблюдава в изнервящо мълчание. Постепенно си даде сметка, че ще трябва да се върне. А не беше планирал обратен маршрут.

Можеше да се спусне по скелето, но така щеше да се озове на дъното на зазиданата кула, покрито с отломки и птичи испражнения, трупа ли се там с години, и да вика, докато някой го пусне навън. И щяха ли въобще да го чуят през дебелия каменни стени? Или щяха да вземат приглушения му глас за ехо от крясъците на гарваните или за воя на призрак?

Нагоре тогава? Обратно по пътя, по който беше дошъл?

Най-накрая се изправи, покатери се на парапета — дори и сега гарваните не отлетяха — и се протегна да раздвижи болезнено схванатите си мускули. Наложил се да побутне две от птиците, за да си направи място. Те хвъркнаха, пляскайки възмутено с криле, но и за миг не нарушиха злоещото си мълчание. Казарил вдигна кафявата роба и затъкна подгъва ѝ в колана си. Когато се изправи върху парапета, до ръба на покрива оставаше съвсем малко разстояние. Хвана се и се набра. Ръцете му бяха силни, а тялото — жилаво. За един ужасен миг го споходи мисълта за пропастта под босите му крака и той побърза да се издърпа върху каменните плочи. Мъглата беше толкова гъста, че дворът долу едва се виждаше. Току-що трябва да се беше зазорило,

прецени той, и прислугата се беше събудила вече в това утро в края на есента. Гарваните го последваха тържествено, като изхвъркнаха с плясък един по един през отвора и накацаха по плочите на покрива. Главите им се обръщаха, следвайки движенията му.

Представи си как го нападат, докато скача от кулата върху покрива на централната сграда, за да отмъстят за своя мъртъв другар. Сетне си представи и друго, докато краката му дращеха, а ръцете му трепереха от напрежението — представи си как пуска стряхата, как зарязва всичко и пада към облекчението на смъртта върху камъните долу. Болезнен спазъм сгърчи червата му и го остави без дъх.

Щеше да се пусне, ако не го беше обзел внезапният ужас, че може и да оцелее след падането, с размазани крака и осакатен за цял живот. Само тази мисъл го подтикна да се набере, стиснал здраво стряхата, и да прехвърли тялото си върху покрива на централната сграда. Мускулите му изскърцаха, докато се изправяше. Дланите му бяха изподрани.

Не беше сигурен, в тази бяла мъгла, през коя от десетината капандури по покрива беше изпъзлял предната вечер. Ами ако някой я беше заключил след това? Тръгна бавно напред, като спираше при всяка и се опитваше да я отвори. Гарваните го следваха с подскоци, като току изпляскваха с криле, когато и техните крака се хлъзваха по плочите. Мъглата се втечняваше на лъскави мъниста по перата им, покриваше с капчици косата и брадата му, блещукаше като сребърни пайети по черния му плащ. Четвъртата капандура се отвори под треперещите му пръсти и той се вмъкна в килера, пълнен със стари мебели и тресна капака миг преди две птици от черния му ескорт да го последват. Едната се удари тромаво в стъклото.

Промъкна се по стълбите към етажа си, без да налети на някой подранил слуга, втурна се с препъване в стаята си и затвори вратата. Изпразни пълния си мехур в гърнето, после и червата си — съдържанието им беше изпъстрено с кървави съсиреци. Ръцете му трепереха, докато ги миеше. Когато отвори прозореца да изхвърли почервенялата от кръв вода в клисурата, два застанали на мълчалив пост гарвана излетяха от каменния перваз. Казарил го затвори с трясък и пусна райбера.

Тръгна към леглото си — плетеше крака като последен пияница, — срина се отгоре му и се зави. Продължи да трепери. Не след дълго

до слуха му започнаха да достигат звуците на разбудения замък: слуги носеха вода, бельо или гърнета, крака топуркаха по стълбите и по коридорите, от време на време нечий приглушен глас подвикваше или даваше нареждания.

Бяха ли вече събудили Изел, на горния етаж, да я изкъпят и пременят, да я овържат с вериги от перли и да я оковат с бижута за срещата ѝ с Дондо пред олтара? Беше ли спала въобще? Или беше плакала цяла нощ и се бе молила на внезапно оглушалите богове? Редно беше да се качи горе и да я утеши доколкото може. Беше ли намерила Бетриз друг нож? „Не ми стига смелостта да ги погледна в очите“. Сви се още повече и стисна клепачи в агония.

Още лежеше в леглото и си поемаше накъсано въздух сред задавени звуци, които опасно наподобяваха хлипане, когато откъм коридора се чува тежки забързани стъпки и вратата се отвори с трясък. Гласът на канцлер ди Жиронал изляя дрезгаво:

— Знам, че е той. Няма начин да не е той!

Стъпките изскърцаха по дъските на пода и някой издърпа покривката, с която се беше увил. Казарил се превъртя и погледна изненадано потното сивобрадо лице на ди Жиронал, което се взираше невярващо в него.

— Ти си жив! — извика канцлерът. Гласът му тегнеше от възмущение.

Неколцина придворни, двамина от които бяха от тайфата на Дондо, се скупчиха зад ди Жиронал и впиха любопитни очи в Казарил. Ръцете им бяха на дръжките на мечовете, сякаш се готвеха, по знак на канцлера, да поправят факта, че Казарил е още жив. Царин Орико, по нощница, стиснал с дебелия си пръсти на шията си някакъв омачкан стар плащ, стоеше зад останалите. Орико изглеждаше... странно. Казарил примигна и потърка очи. Нещо като аура заобикаляше царина, но не от светлина, а от мрак. Казарил го виждаше съвсем ясно, така че не можеше да нарече нещото облак или мъгла, защото не замъгляваше нищо. И все пак си беше там, движеше се заедно с царина, като дреха с шлейф.

Ди Жиронал прехапа устни, очите му се впираха в лицето на Казарил.

— Щом не си бил ти... кой тогава? Трябва да е бил някой... трябва да е бил някой близък на... на онова момиче! На онази гадна

малка убийца! — Обърна се и изхвъркна навън, подвиквайки едно на хората си да го последват.

— Какво става? — извика Казарил след Орико, който се беше обърнал и се влачеше след останалите.

Орико погледна през рамо и разпери ръце в недоумение.

— Сватбата се отменя. Дондо ди Жиронал е бил убит около полунощ — с магия за смърт.

Устата на Казарил провисна, но оттам не излезе нищо смислено, само едно слабо възклицание.

„Не разбирам“.

„Ако Дондо е убит, а аз съм още жив... значи магията ми не е успяла. Но пък Дондо е бил убит. Как?“

Как иначе, освен ако някой не беше изпреварил Казарил?

Със закъснение логиката му настигна тази на ди Жиронал.

„Бетриз?“

„Не, о, не!...“

Изтърколи се от леглото, падна тежко на пода, изправи се някак на крака и се повлече след тълпата разгневени и объркани царедворци.

Стигна до пренаселеното преддверие-кабинет тъкмо когато ди Жиронал крещеше:

— Ами доведете я тогава, така че да се уверя с очите си! — Гневните му думи бяха отправени към разрошената и уплашена Нан ди Врит, което обаче не ѝ беше попречило да запищи с тялото си вратата към вътрешните стаи, сякаш се готвеше да защитава подвижен мост. Казарил едва не припадна от облекчение, когато Бетриз се появи, гневно свъсила чело, зад рамото на Нан. Нан беше по нощница, но Бетриз, видимо изтощена, още беше облечена със зелената вълнена рокля от предната вечер. Тя беше ли спала? „Но е жива, жива е!“

— За какво са всичките тези дивашки крясъци, милорд? — студено се поинтересува Бетриз. — Поведението ви е непристойно, а моментът — крайно неподходящ.

Устните на ди Жиронал зяпнаха сред брадата му — явно не беше очаквал да я види. След миг зъбите му се затвориха с трясък.

— Къде е царевната тогава? Трябва да видя царевната.

— Заспа преди малко, за пръв път от дни. Няма да позволя да я събудите. Съвсем скоро ще ѝ се наложи да замени сънищата с кошмари. — Ноздрите на Бетриз се издуха от неприкрита враждебност.

Ди Жиронал си пое дъх със съскане.

— Да я събудим? Въпросът е може ли да бъде събудена?

„Богове мили. Възможно ли е Изел да е...“ Но преди този нов повод за паника да го е стиснал за гърлото, се появи и самата Изел, разбута дамите си, бавно излезе в преддверието и застана лице в лице с ди Жиронал.

— Не спя. Какво желаете, милорд? — Очите ѝ се плъзнаха към брат ѝ Орико, който пристъпяше от крак на крак зад останалите, подминаха го с презрение и се върнаха върху лицето на канцлера. Погледът ѝ излъчваше бдителност. Нямаше съмнение, че разбира чие влияние я тласка към този нежелан брак.

Ди Жиронал местеше поглед от едната към другата жена, после към третата, всичките неоспоримо живи пред него. Обърна се и се втренчи отново в Казарил, който примигваше, впил поглед в Изел. Около нея също имаше аура, точно като при Орико, но нейната не беше така хомогенна, приличаше по-скоро на мешавица от непрогледен мрак и светлосиньо сияние, като зората, която веднъж беше видял в нощното небе на далечния юг.

— Който и да е — просъска ди Жиронал. — Където и да е. Ще открия трупа на мерзкия страхливец, ако ще да обърна цял Шалион.

— И после какво? — попита Орико и потърка небръснатите си бузи. — Ще го обесиш? — Отвърна с ироничен поглед и вдигнати вежди на злобата, с която го изгледа ди Жиронал. Канцлерът се обърна рязко и напусна преддверието. Казарил се дръпна встрани да направи път на антуража му, като местеше скришом поглед от Орико към Изел и обратно, сравнявайки двете... халюцинации? Никой друг от присъстващите не пулсираше като тях двамата. „Може да съм се разболял. А може и да съм луд“.

— Казарил — с тревожно недоумение го повика Изел веднага щом мъжете се изнизаха в коридора. Нан побърза да затвори вратата след натрапниците. — Какво е станало?

— Нощес някой е убил Дондо ди Жиронал. С магия за смърт.

Устните ѝ се разтвориха и тя плесна с ръце като дете, на което току-що са обещали да изпълнят най-съкровено му желание.

— О! О! О, това е страхотна новина! О, слава на Дамата, о, слава на Копелето... такива дарове ще пратя на олтара му... о, Казарил, кой?...

При въпросителния поглед, който Бетриз отправи към него, Казарил изкриви лице.

— Не съм аз. Очевидно. — „Макар и не защото не опитам“.

— А вие... — започна Бетриз, после стисна устни. Смръщената му физиономия се позаглади одобрително при тази проява на такт от нейна страна, да не го попита пред двама свидетели дали не е планирал углавно престъпление. Едва ли имаше нужда Казарил да казва нещо — очите ѝ блестяха напрегнато, сякаш прехвърляше догадки наум.

Изел крачеше напред-назад и едва не заподскача от облекчение.

— Мисля, че го почувствах — каза тя с дълбока почуда. — Във всеки случай почувствах нещо... в полунощ, около полунощ каза, нали? Бях се молила на Дамата за своята смърт... — Замълча и положи длан върху широкото си бяло чело. — Или да ми помогне така, както Тя пожелае. — Думите ѝ се забавиха. — Казарил... аз ли... възможно ли е аз да съм го причинила? Богинята ли е отвърнала на молитвите ми?

— Ами... не виждам как, царевна. Молили сте се на Пролетната дама, нали?

— Да, на нея и на майка ѝ, Лятото. Но най-вече на самата Пролет.

— Божествените Дами правят чудеса за живот и изцеление. Не за смърт. — Обикновено. А и всички чудеса бяха редки и капризни. Богове. Кой знае какви са ограниченията им и какви — целите?

— Не го усетих като смърт — призна Изел. — Но все пак почувствах облекчение. Хапнах малко, без да повърна, и след това съм заспала.

Нан ди Врит кимна в потвърждение.

— За моя най-голяма радост, милейди.

Казарил си пое дълбоко дъх.

— Е, ди Жиронал ще разбули загадката, сигурен съм. Ще издири всички, които са умрели нощес в Кардегос — а и в цял Шалион, без съмнение, — докато не открие убиеца на брат си.

— Благословена да е бедната душа, която разтури злостните му планове. — Изел докосна според обичая челото, устните, пъпа, слабините и сърцето си, разпервайки широко пръсти. — И на такава цена. Нека демоните на Копелето бъдат милостиви към него.

— Амин — отзова се Казарил. — Да се надяваме, че ди Жиронал не ще открие близки приятели или семейство, върху които да излее гнева си. — Притисна с ръце корема си, който отново се гърчеше в спазми.

Бетриз се приближи до него и огледа лицето му, понечи да вдигне ръка, но после я отпусна нерешително.

— Лорд Каз, изглеждате ужасно. Кожата ви е с цвят на студена попара.

— Аз... не ми е добре. Ял съм нещо развалено. — Пое си дъх. — Значи ще се готвим днес не за скръбна сватба, а за радостно погребение. Да смятам ли, че вие, дами, ще сдържите веселието си пред публика?

Нан ди Врит изпухтя. Изел ѝ даде знак да мълчи и каза решително:

— Тържествена печал, обещавам. И ако в сърцето ми има признателност вместо скръб, само боговете ще го знаят.

Казарил кимна и разтри схванатия си врат.

— Обикновено жертвите на магия за смърт ги изгарят преди да е паднала нощта, така че, както твърдят свещените, тялото да не се превърне в обиталище на разни нечестиви неща. А такава смърт очевидно ги привлича. Много претупано погребение ще е за такъв знатен лорд. Ще трябва да организират всичко преди мръкнало. — От припламващата аура на Изел буквално му се завиваше свят. Той преглътна и отклони поглед.

— В такъв случай, Казарил — каза Бетриз, — проявете разум и идете да си полегнете дотогава. Нас вече нищо не ни грози. Не е нужно да правите нищо повече. — Хвана студените му ръце, стисна ги за миг и му се усмихна загрижено. Той успя да ѝ върне едно бледо подобие на усмивка и се оттегли.

Едва се довлече до леглото си. Лежа може би час, объркан и все така с треска, когато вратата на стаята му се отвори и Бетриз влезе на пръсти. Наведе се да го погледне и сложи ръка на потното му чело.

— Страхувах се, че може да ви втресе — каза тя, — но вие сте съвсем студен.

— Ами аз, хм... съм настинал, да. Сигурно съм изритал завивките си през нощта.

Тя го докосна по рамото.

— Дрехите ви са съвсем мокри. — Очите ѝ се присвиха. — Кога ядохте за последен път?

Той не можа да си спомни.

— Май вчера сутринта.

— Ясно. — Тя го изгледа намръщено още веднъж, после се обърна и излезе.

След десет минути пристигна една прислужница с мангал, пълен с нагорещени въглища, и с пухен юрган. След още няколко минути се появи и слуга с кана гореща вода и изричните инструкции да изчака, докато Казарил се измие и си легне със сухи дрехи. И всичко това в един замък, пълен с изнервени царедворци, които едновременно се опитваха да се приготвят за непредвидено обществено мероприятие от свръхофициален характер. Казарил не оспори нито едно от нарежданията. Прислужникът тъкмо го беше завил усърдно на топло и сухо под юргана, когато Бетриз се върна, понесла поднос с глинена паница. Подпря вратата, за да не се затваря, и приседна на леглото му.

— Яжте.

Паницата беше пълна с попара от хляб и горещо мляко, подсладено с мед. Той лапна първата лъжица, зяпнал от изненада, после се надигна на възглавниците.

— Не съм чак толкова болен. — В опит да възвърне достойнството си, взе паницата от ръцете ѝ, на което тя не възрази, стига да продължаваше да се храни. Казарил установи, че е гладен като вълк. Когато лъжицата остърга празното дъно, треперенето му беше вече изчезнало.

Бетриз се усмихна доволно.

— Сега вече не приличате на призрак. Браво.

— Как е царевната?

— Значително по-добре. Тя е... ще ми се да кажа „грохнала“, но не в смисъл, че е надвита. Нали знаете онова благословено облекчение, когато внезапно са свалили от плещите ви някакъв непосилен товар? Истинско удоволствие е да я гледа човек.

— Да. Разбирам.

Бетриз кимна.

— Сега си почива, докато стане време да се облича за погребението. — Взе празната паница от ръцете му, остави я на пода и сниши глас. — Казарил, какво направихте снощи?

— Нищо. Очевидно.

Устните ѝ се свиха с раздражение. Но какъв смисъл имаше да натоварва и нея с тайната си? Изповедта може би щеше да облекчи душата му, но би поставила в опасност нейната, стигнеше ли се до показания под клетва в предстоящото разследване.

— Лорд ди Ринал чул, че снощи сте платили на един паж да ви хване плъх. Точно тази новина подпалила фитила на канцлер ди Жиронал и той хукнал към стаята ви, така ми каза ди Ринал. Според пажа сте казали, че искате да изядете плъха.

— Ами, така си беше. Не е престъпление да се ядат плъхове. Един вид възпоминателна вечеря за обсадата на Готоргет.

— Така ли? Не казахте ли току-що, че не сте яли нищо от вчера сутринта? — Поколеба се, очите ѝ го стрелнаха разтревожено. — Камериерката пък каза, че в гърнето ви тази сутрин имало кръв, когато го изхвърлила.

— Демони на Копелето! — Казарил, който се беше завил до брадичката, се надигна отново на възглавниците. — Пред нищо ли не се спират клюкарите в този замък? Не може ли човек да е спокоен поне за нощното си гърне?

Тя протегна ръка.

— Лорд Каз, не се шегувайте. Какво ви е?

— Болеше ме корем. Сега вече ме отпусна. Нищо сериозно. — Направи гримаса и реши да не споменава за халюцинациите. — Кръвта в гърнето очевидно е от заклания плъх. А коремните болки си ги заслужих, като ям такива гадости. Е?

Тя рече бавно:

— Добре скалъпена история. За всичко дава обяснение.

— Именно.

— Но, Каз... хората ще си помислят, че сте странен.

— Мога да ги прибавя към колекцията си, наред с онези, които мислят, че изнасилвам момичета. Май ще ми трябва и трета перверзия, за баланс. — Е, бяха го заподозрели в опит да направи магия за смърт. Това като нищо можеше да го балансира на бесилото.

Тя смръщи сурово чело.

— Добре. Няма да ви притискам. Но се чудех... — Скръсти ръце и го изгледа настоятелно. — Ако двама — чисто хипотетично, — ако двама души се опитат да направят магия за смърт на една и съща жертва по едно и също време, възможно ли е двамата да се окажат... наполовина мъртви?

Казарил я погледна изпитателно — не, не изглеждаше болна — и поклати глава.

— Едва ли. Като се има предвид по какви най-разнообразни начини хората са се опитвали да предизвикат боговете с магия за смърт, ако можеше да се направи по този начин, отдавна да е направено. В храмовата стенопис винаги изобразяват демона на смъртта на Копелето с кобилица на рамо и с две еднакви ведра, по едно за всяка от душите. Не мисля, че демонът може да постъпи другояче. — Сети се за думите на Умегат, „Боя се, че така стоят нещата“. — А не мисля, че и самият бог би могъл да постъпи другояче.

Очите ѝ се присвиха още повече.

— Казахте, ако не се върнете тази сутрин, да не се тревожим за вас и да не ви търсим. Казахте, че всичко ще е наред. Казахте също, че ако труповете не бъдат изгорени навреме, може да им се случат разни ужасни нечестиви неща.

Той се размърда неспокойно.

— Подсигурих се. — „В известен смисъл“.

— За какво сте се подсигурили? Измъкнахте се и оставихте хората, които ги е грижа за вас, да гадаят къде може да сте и дали не трябва да се молят за душата ви дори!

Той се изкашля.

— Гарваните на Фонса. Снощи се покатерих по покрива до кулата на Фонса, за да, въъ, да си кажа молитвите. Ако нещата се бяха, въъ, развили другояче, реших, че те ще се погрижат за разчистването, така както братята им разчистват бойното поле или някоя отклонила се овца, паднала през ръба на пропаст.

— Казарил! — викна възмутено тя, после побърза да сниши глас и прошепна: — Каз, това е, това е... казвате, че сте изпълзели там съвсем сам, за да умрете в отчаяние с мисълта, че тялото ви ще бъде изядено от... това е ужасно!

Казарил се стресна от сълзите, с които се наляха очите ѝ.

— Хей, недейте! Не е кой знае какво. Като на всеки войник, тази мисъл не ми е чужда. — Ръката му понечи да изтрие сълзите по страните ѝ, после се поколеба и отново се отпусна върху юргана.

Юмруците ѝ се свиха в скута.

— Ако *пак* направите нещо подобно, без да ми кажете — на мен, или на някой друг, — ще ви, ще ви... нашамаря като някое глупаво хлапе! — Избърса ядно очи, потри лицето си и изправи гръб. Гласът ѝ внезапно си възвърна обичайния разговорен тон. — Погребението е определено за един час преди залез, в храма. Ще отидете ли, или ще си останете в леглото?

— Ако въобще съм в състояние да вървя, ще отида. И ще остана до края. Всички врагове на Дондо ще бъдат там, ако не за друго, то за да докажат, че не те са му видели сметката. Такова забележително събитие не е за изпускане.

Погребалният ритуал в храма на Кардегос беше почетен с далеч по-многобройно присъствие за последното изпращане на Дондо ди Жиронал, отколкото за бедния самотник ди Санда. Самият царин Орико, в строги одежди, лично поведе опечалените надолу по хълма. Царина Сара я носеха в стол-носилка. Лицето ѝ беше безизразно, като изсечено от леден блок, затова пък облеклото ѝ беше крециящо ярко, комбинация от празнични тоалети за три различни празника, с богати дипли и с толкова много бижута, че сигурно беше изпразнила ковчежето си поне наполовина. Всички се преструваха, че не забелязват.

Казарил я огледа скришом, но не заради странния ѝ избор на облекло. Другата ѝ одежда — плащът от сенки, видимият-невидим близък на шлейфа на Орико — привличаше очите му като магнит. Теидез също беше обгърнат от подобна тъмна аура, която се вихреше подире му по настланите с калдъръм улици. Каквото и да представляваше този черен мираж, явно се предаваше в семейството. Казарил се зачуди какво ли би видял, ако имаше начин да зърне и царина Иста.

Архисвещеният на Кардегос, в петоцветните си одежди, лично ръководеше церемонията, която се проведе в централния двор на храма, поради големия брой на присъстващите. Процесията от

градската резиденция на семейство Жиронал се появи с носилката на Дондо, която скоро бе поставена на няколко крачки пред огнището на боговете — кръгла каменна платформа с надупчена медна тента, издигната над нея върху пет тънки колони, за да пази свещения огън от стихииите. Сива светлина без сенки изпълваше двора в края на този студен и влажен ден, който се сливаше вече с тънката мъгла на вечерта. Въздухът се мерзелееше във виолетови отсенки и поемаше смесените ухания на горящите благовония, неразделна част от молитвите и ритуалите на очистване.

Вдървеното тяло на Дондо, положено върху носилката и обкръжено с цветя и билки за късмет и символична защита — твърде късно, помисли си Казарил, — беше облечено в синьо-белите одежди на високия му пост в рицарския орден на Дъщерята. Мечът лежеше на гърдите му, ръцете му бяха свити около дръжката. Тялото не изглеждаше особено подуто или обезформено — ди Ринал ги уведоми шепнешком за плъзналия слух, че трупът бил увит стегнато с ленени бинтове, преди да го облекат. Мъртвото лице едва ли беше поподпухнало от обичайното, особено след някой от нощните запои на Дондо. Налагаше се обаче да го изгорят заедно с пръстените му — никой не би могъл да ги свали от дебелиите му пръсти без помощта на касапски нож.

Казарил беше успял да измине разстоянието от Зангре до храма, без да залита на всяка втора крачка, но сега коремът му отново се гърчеше в спазми, неприятно подут под колана му. Беше застанал зад Бетриз и Нан сред тълпата от замъка, с надеждата, че така не се набива много на очи. Изел я бяха подканили да застане между канцлера и царин Орико, в ролята ѝ на близък опечален, каквато ѝ се полагаше заради краткия годеж. Неравномерната ѝ аура все така трептеше заслепително пред уморените очи на Казарил. Лицето ѝ беше строго и бледо. Гледката на Дондовия труп очевидно бе пресушила у царевната желанието да даде израз на ненавременната си радост.

Двама царедворци излязоха напред да произнесат привидно искрени похвални слова за Дондо, които Казарил по никой начин не можа да свърже с разгулния живот, който беше водил покойникът приживе. Канцлер ди Жиронал беше обзет от твърде силни чувства, за да говори дълго, но дали от скръб, или от гняв, беше трудно да се прецени по застиналото му лице. Не пропусна обаче да обяви награда

от хиляда рояла за всяка информация, която би довела до убиеца на брат му, и това беше единственият открит намек за причината за внезапната кончина на Дондо, направен през този ден.

Ясно беше, че храмът е получил богато дарение. Кажи-речи всички посветени, дякони и свещени от Кардегос се бяха събрали на групи в съответния цвят и припяваха молитвите в съвършен синхрон и хармония, сякаш количеството можеше да придаде допълнителна святост на церемонията. Една от певиците в групата облечени в зелено алти привлече вътрешния взор на Казарил. Беше на средна възраст, закръглена, и светеше като свещ, заслонена от зелено стъкло. По някое време тя погледна право към Казарил, после отклони поглед към притеснения свещен, който дирижираше молитвата.

Казарил побутна Нан и прошепна:

— Коя е жената в края на втората редица от певиците на Майката, знаете ли?

Нан хвърли поглед в указаната посока.

— Една от акушерките на Майката. Казват, че била много добра.

— О.

Когато дойде ред да изведат свещените животни, тълпата затаи дъх в очакване. Изобщо не беше ясно кой бог ще приеме душата на Дондо ди Жиронал. Неговият предшественик в ордена на Дъщерята, макар да беше баща и дядо, бе поет от Пролетната дама, на която беше служил дълги години до смъртта си. Самият Дондо беше служил на младини като офицер в рицарския орден на Сина. Знаеше се, че е станал баща на цяла сюррия копелета, както и на две дъщери от покойната му първа съпруга, които беше зарязал на роднините си в провинцията. А и — макар никой да не го изричаше на глас — след като душата му трябваше да е отнесена от демон на Копелето, със сигурност беше минала и през ръцете на самия бог. Възможно ли беше и да е останала в тези ръце?

Свещенослужителката със сойката на Дъщерята пристъпи към трупа по знак на архисвещен Менденал и вдигна китката си напред. Птицата подскочи, после впи упорито нокти в ръкава на жената. Тя хвърли поглед към архисвещения, който се намръщи и й кимна леко към погребалната носилка. Ноздрите й потрепнаха в неизречен протест, но тя пристъпи послушно напред, хвана сойката в шепи и я положи решително върху гърдите на трупа.

Отстъпи крачка встрани. Сойката вдигна опашка, пусна една курешка и излетя право нагоре, като развя бродираните си копринени панделки; кряскаше пронизително. Поне трима мъже, достатъчно близо, за да ги чуе Казарил, ги напуши смях, но не посмяха да се изсмеят високо при вида на стиснатите зъби на канцлера. Очите на Изел проблеснаха като небесносини огньове и тя сведе поглед с престорена сдържаност. Аурата ѝ се размъти. Свещенослужителката отстъпи назад с вдигната глава, следвайки с тревожен поглед полета на птицата. Сойката кацна върху орнаментите по върха на една от изящните колони, които обкръжаваха в пръстен двора, и изкрещя отново. Жената погледна сърдито архисвещения; той я отпрати с жест, при което тя се оттегли с поклон, за да се опита да примаме птицата на китката си.

Зелената птица на Майката също отказа да се отдели от ръката на свещенослужителката си. Архисвещен Менденал не понечи да повтори злополучния експеримент отпреди малко, а само ѝ кимна да се върне на мястото си в кръга на свещените животни.

Дяконът на Сина довлече лисицата за верижката ѝ до ръба на носилката. Животното започна да вие и да се дърпа, черните му нокти застъргаха шумно по плочите. Архисвещеният даде знак на дякона да се оттегли.

Якият сив вълк — седеше провесил дългия си червен език между оголените челюсти — изръмжа дълбоко, когато облеченият в сиво свещенослужител подръпна подканящо сребърната му верига. Ръмженето проехтя из каменния двор. Вълкът легна по корем на плочите и протегна лапи. Много предпазливо, дяконът свали ръце и вдигна очи към архисвещения. Погледът му крещеше без думи: „Няма да го докосна в това състояние“. Менденал не оспори решението му.

Всички очи се обърнаха в очакване към облечената в бяло свещенослужителка на Копелето и нейните бели плъхове. Устните на канцлер ди Жиронал бяха стиснати здраво и побелели от безсилен гняв, но той нямаше какво да каже или направи. Дамата в бяло си пое дъх, пристъпи към носилката и поднесе свещените си създания към гърдите на Дондо като знак, че богът е приел неприемливата, пренебрегната, отхвърлена душа.

Миг след като ръцете ѝ пуснаха копринените бели телца, и двата плъха се стрелнаха към противоположните краища на носилката,

сякаш изстреляни с катапулт. Свещенослужителката понечи да тръгне надясно, после наляво, сякаш не можеше да реши кое священо създание да подгони най-напред, после вдигна безпомощно ръце. Единият плъх препусна към убежището на колоните. Другият се шмугна сред тълпата опечалени, която се раздвижи по пътя му, а две дами изпискаха уплашено. Шепот на удивление и смут плъзна сред царедворците и дамите, последван от вълни потресено шушукане.

Бетриз не правеше изключение:

— Казарил — тревожно рече тя, притиснала се към ръката му, за да му пошупне на ухо, — какво означава това? Копелето винаги приема отхвърлените. Винаги. Това му е, това му е... това му е работата. Не може да не приеме душата на убит човек... мислех, че вече го е направил.

Казарил също беше потресен.

— Ако никой от боговете не е приел душата на лорд Дондо... значи тя още е в света на живите. Тоест, ако не е там, значи трябва да е тук. Някъде... — Неспокоен дух, призрак, върнал се от мъртвите. „Отделен от тялото си и прокълнат“.

Ритуалът замря без време, когато архисвещеният и канцлер ди Жиронал се оттеглиха зад огнището и подхванаха разговор на тих глас, а може да беше и спор, ако се съдеше по няколкото изстреляни повисоко думи, които долетяха до обзетата от любопитство тълпа. Архисвещеният се показва иззад огнището и извика един от дяконите на Копелето. След като размениха няколко приглушени думи, младият мъж в бяло хукна нанякъде. Сивото небе потъмняваше. Един подсвещен, в изблик на инициативност, поде някакъв химн и размаха ръце към певците да се включат, колкото да се запълни паузата. Докато го изпеят, ди Жиронал и Менденал се бяха върнали на местата си.

Продължиха да чакат. Певците подеха нов химн. На Казарил му се искаше да беше използвал трактата на Ордол „Петорната пътека“ и за нещо друго, освен като параван на дремките си; уви, книгата беше останала във Валенда. Ако душата на Дондо не бе отнесена от демона при господаря му, къде беше тогава? И ако демонът можеше да се върне само с две пълни ведра, къде беше сега отделената душа на Дондовия незнаен убиец? И като говорим за това, къде беше демонът? Казарил не беше чел много трактати по теология. По някаква причина, която в момента му се губеше, винаги беше смятал теологията за

твърде теоретично занимание, подходящо за отнесени мечтатели. Докато не му се беше стоварил на главата този кошмар.

Някакъв църкащ звук откъм ботуша му го накара да сведе очи. Свещеният бял плъх беше опрял предните си крачка на глезена му, розовото му носле потрепваше енергично. Животинката започна да трие малката си заострена муцунка в ботуша му. Той се наведе и я вдигна с намерението да я върне на свещенослужителката в бяло. Създанието се замая доволно в шепите му и започна да ближе палеца му като кученце.

За изненада на Казарил, задъханият дякон се върна в двора на храма, повел коняря Умегат, както обикновено облечен в туниката на Зангре. Не облеклото обаче, а самият Умегат накара сърцето на Казарил да запрепуска като обезумяло.

Рокнариецът грееше с бяла аура, като човек, застанал пред чист стъклен прозорец, когато над морето се съмва. Казарил затвори очи, макар да знаеше, че не с очите си вижда това. Бялото сияние продължи да се движи зад клепачите му. Малко по-нататък — мрак, който не беше тъмнина, и още два, и едно неспокойно завихряне, а малко встрани — бледа зелена искрица. Отвори рязко очи. За част от секундата Умегат го изгледа право в очите и Казарил се почувства така, сякаш бяха отдрали кожата от месата му. Конярят на царина продължи напред, поклони се скромно на архисвещения и двамата се отделиха встрани да поговорят, снишили гласове.

Архисвещеният повика при себе си свещенослужителката, която беше уловила единия от питомците си. Тя даде плъха на Умегат, който го пое в едната си шепа и погледна към Казарил. Рокнариецът тръгна към него, като се извиняваше покорно на царедворците, които едва го поглеждаха. Казарил не проумяваше защо тълпата не се разтваря пред тази вълна от бяло сияние като море пред уловил вятъра кораб. Умегат протегна ръка и Казарил примигна глуповато.

— Свещеният плъх, милорд? — подсказа му тихо Умегат.

— О. — Създанието още ближеше пръстите му, гъделичкаше го с миниатюрното си езиче. Умегат издърпа впилото се като осил животинче от ръкава на Казарил и едва успя да попречи на другото, което напираше да заеме мястото на другарчето си. Прихванал внимателно гърчещите се плъхове, той се върна без много шум при носилката, където го чакаше архисвещен Менденал. Казарил ли

полудяваше — „хич и не отговаряй на този въпрос“, — или Менденал наистина едва се удържа да не превие в поклон снага пред коняря? Царедворците от Зангре, изглежда, не виждаха нищо странно в това архисвещеният да повика на помощ най-опитния дресьор на царина в крайно неловка ситуация като тази. Всички очи бяха насочени към плъховете, а не към рокнариеца. Единствен Казарил правеше изключение.

Умегат гушна животинките, прошепна им нещо и се приближи към тялото на Дондо. Мигът се проточи — плъховете, макар и спокойни, не искаха да обявят Дондо за подопечен на своя бог. Накрая Умегат отстъпи и поклати извинително глава, после върна плъховете на притеснената млада жена в бяло.

Менденал се просна на земята между огнището и носилката в поза на най-смирена молитва, но скоро отново се изправи. Посветени изнасяха натопени във восък фитили да запалят стенните фенери около потъващия в тъмнина двор. Архисвещеният даде знак на носачите да вдигнат носилката и да я занесат при подготвената за Дондо клада; певците тръгнаха след тях в бавна процесия.

Изел се върна при Бетриз и Казарил. Потърка с опакото на ръката очите си, оградени с тъмни сенки.

— Не мога повече. Ди Жиронал може сам да се погрижи за опичането на брат си. Отведете ме у дома, лорд Каз.

Групичката на царевната се отдели от процесията, същото направиха и други, и Казарил изведе дамите си през предната врата във влажния здрач на есенния ден.

Конярят Умегат, подпрял рамене на една колона, се оттласна, когато ги видя да излизат, приближи се и се поклони.

— Милорд ди Казарил. Може ли да поговоря с вас?

Казарил почти се изненада, че аурата не се отразява от мокрите плочки в краката му. Извини се с мълчаливо кимване на Изел и мина встрани с рокнариеца. Трите жени останаха да го изчакат при вратата — Бетриз крепеше изтощената царевна.

— Милорд, покорно моля в най-ранния удобен за вас момент двамата да поговорим насаме.

— Ще дойда в менажерията веднага щом изпратя Изел до покоите ѝ. — Казарил се поколеба. — Знаеш ли, че светиш като запалена факла?

Конярят наклони леко глава.

— Така са ми казвали, милорд, малцината, които имат очи да видят. Човек никога не може да види себе си, уви. И обикновените огледала не го отразяват. Само очите на душата.

— Вътре имаше една жена, която грееше като зелена свещ.

— Мама Клара? Да, преди малко ме заговори за вас. Тя е отлична акушерка.

— А какво е тогава това, тази антисветлина? — Казарил погледна към очакващите го жени.

Умегат докосна с пръст устните си.

— Моля ви, не тук, милорд.

Казарил отрони едно безмълвно възклицание и кимна.

Рокнариецът му се поклони ниско. Преди да се обърне и да се отдалечи тихо в сбирация се здрач, той добави през рамо:

— Вие светите като град в пламъци.

13.

Странното погребение на лорд Дондо беше изцедило докрай силите на царевната и тя вече преплиташе крака, когато най-последно изкачиха нанагорнището към крепостта. Казарил я остави с Бетриз и Нан, които си говореха как щели да сложат Изел право в леглото и да си поръчат лека вечеря в стаите. Самият той тръгна назад към портите на Зангре. Спря, колкото да погледне към града — диреше с поглед пушека, който би трябвало все още да се издига над храма. Стори му се, че съзира бледо оранжево отражение върху ниските облаци, но вече беше прекалено тъмно, за да различи нещо повече.

Сърцето му подскочи уплашено, когато нещо изплющя край него на минаване през двора с конюшните — оказа се, че са гарваните от кулата на Фонса, решили да му досадят за пореден път. Прогони два, които държаха да кацнат на раменете му, и се опита да подплаши останалите, като подвикваше и тропаше с крак. Те се отдалечиха малко с подскоци, но не понечиха да си тръгнат, а го последваха нахално чак до менажерията.

Един от конярите на Умегат го чакаше при стенните фенери от двете страни на входа. Беше дребен възрастен мъж без палци на ръцете; широката му усмивка разкри чукачето, останало от отрязания му език — сигурно трябваше да замести поздрава за добре дошъл, пояснен допълнително от приятелските му жестове. Той отвори широката врата само колкото да пропусне Казарил пред себе си и разгони гарваните, които се опитаха да ги последват, като подритна с върха на ботуша си най-упорития, преди да захлопне вратата.

Свещникът на коняря беше с дебела дръжка, направена така, че да може да я обхване стабилно с пръсти въпреки липсата на палец. Под лъчите на тази светлинка той поведе Казарил по пътеката между клетките. Животните започнаха да душат и да помръдват неспокойно при преминаването на Казарил, притискаха муцуни към решетките и го следваха с поглед. Очите на леопарда светеха като зелени искри, а хрипливото му ръмжене отекна в затвореното помещение, не басово и

враждебно, а с монотонния ритъм на някакъв странно въпросителен напев.

Конярите от менажерията живееха в едната половина на горния етаж на сградата, а в другата половина се складираше храната за животните. Една от вратите беше отворена и изливаше в тъмния коридор светлината на свещи. Дребният коняр почука на рамката ѝ и гласът на Умегат отвърна:

— Добре. Благодаря ти.

Конярят му направи път с поклон. Казарил хлътна през вратата — стаята беше тясна, но самостоятелна, от прозореца се виждаше потъналият в мрак двор пред конюшните. Умегат дръпна пердето и се провря покрай скованата от чамови дъски маса, застлана с шарена покривка, върху която бяха наредени стомна за вино, глинени чаши и чиния с хляб и сирене.

— Благодаря ви, че дойдохте, лорд Казарил. Влезте, моля, настанете се. Благодаря ти, Дарис, това е всичко. — Умегат затвори вратата. Казарил спря на половината път до стола, към който беше посочил Умегат, и огледа любопитно една висока библиотечка, натъпкана с книги, сред които заглавия на ибрийски, дартакийски и рокнарийски. Едно познато, изписано със златни букви заглавие на най-горния рафт привлече окото му — „Петорната пътека на душата. Ордол“. Кожената подвързия се беше протрила от употреба, а по самото томче, както и по повечето от другите, нямаше и следа от прах. Теология, в по-голямата си част. „Защо ли не се учудвам?“

Казарил седна на дървения стол. Умегат наля гъсто червено вино в една от чашите, усмихна се за миг и я подаде на госта си. Казарил я обви благодарно с треперещите си ръце.

— Благодаря ти. Добре ще ми дойде.

— И аз така си помислих, милорд. — Умегат наля една чаша и за себе си, после седна срещу Казарил. Трапезата може да беше бедна, но свещниците с предостатъчно восъчни свещи я заливаха с богата, ясна светлина. Светлина за човек, който чете.

Казарил вдигна чашата към устните си и изгълта виното. Когато я остави на масата, Умегат веднага я напълни отново. Казарил затвори очи, после ги отвори. Отворени или затворени, Умегат продължаваше да излъчва сияние.

— Ти си дякон... не. Свещен си. Нали? — рече Казарил.

Умегат се прокашля извинително.

— Да. От ордена на Копелето. Макар че не заради това съм тук.

— Защо си тук?

— Ще стигнем и до това. — Умегат се приведе напред, взе ножа и почна да реже хляба и сиренето.

— Мислех си... надявах се... чудех се дали не са те изпратили боговете. За да ме насочваш и пазиш.

Устните на Умегат потрепнаха в подобие на усмивка.

— Наистина ли? Аз пък се чудех дали вие не сте изпратен от боговете, за да насочвате и пазите мен.

— О. Това е... това не е много добре. — Казарил се сви на стола си и отпи поредната голяма глътка. — Откога?

— От онзи ден в менажерията, когато гарванът от кулата на Фонса скачаше като побъркан по главата ви и крещеше „Този е! Този е!“. Моят бог е, смея да кажа, дяволски двусмислен понякога, но онова му послание трудно би могло да се сбърка.

— А аз светех ли... тогава?

— Не.

— Кога започнах да, въъ, да правя това?

— По някое време след като ви видях за последно, което беше вчера късно следобед, когато се върнахте в Зангре, накуцващ, сякаш ви е хвърлил кон, и преди да ви видя днес в храма. Мисля, че вие имате по-точна представа от мен кога точно е станало. Защо не хапнете, милорд? Не изглеждате добре.

Казарил не беше ял нищо, откакто Бетриз му беше донесла млечната попара по обяд. Умегат изчака гостът му да напълни устата си със сирене и хляб, преди да отбележи:

— Една от многото ми задачи като млад свещен преди да дойда в Кардегос, беше на помощник-следовател към храма. Разследвах случаите на предполагаема магия за смърт. — Казарил едва не се задави, но Умегат продължи ведро: — Или чудо за смърт, ако трябва да се придържахме към теологическата терминология. Разкрихме доста на брой изобретателни фалшификати — обикновено с помощта на отрова, макар че, въъ, по-глупавите убийци често прибегваха до не така изтънчени методи. Налагаше ми се да обяснявам, че Копелето никога не ексекутира непокаяли се грешници с кинжал, нито с голям чук. Истинските чудеса бяха значително по-редки, отколкото си мислят

хората. Никога обаче не попаднах на автентичен случай, в който жертвата да е била невинна. За да се изразя още по-ясно — чудесата на Копелето са чудеса на справедливост. — Гласът му беше станал потчетлив, по-решителен, раболепието се изпаряваше от него заедно с голяма част от мекия му рокнарийски акцент.

— Ааа — измрънка Казарил и отпи нова глътка от виното. „Това е най-умният човек, когото срещнах в Кардегос, а аз три месеца го подминавах само защото носи дрехи на прислужник“. Трябваше все пак да признае, че Умегат очевидно не желае да привлеча вниманието към себе си. — Тази ливрея върши почти същата работа като мантия-невидимка, да знаеш.

Умегат се усмихна и отпи от виното си.

— Знам.

— Та... още ли си следовател? — Свърши ли се? Щяха ли да го обвинят, осъдят и екзекутират за опита, макар и неуспешен, да убие Дондо?

— Не. Вече не съм.

— Какво си тогава?

За негово изумление, очите на Умегат се присвиха в израз на мълчалив смях.

— Светец съм.

Казарил го гледа дълго, после пресуши чашата си. Умегат я напълни отново. Тази вечер Казарил беше сигурен в твърде малко неща, но някак не мислеше, че Умегат е луд. Или че лъже.

— Светец? На Копелето?

Умегат кимна.

— Това е... необичайно занятие, особено за рокнариец. Как се стигна до това? — Въпросът му беше тъп, но с две чаши вино на празен стомах, главата му започваше да се върти.

В усмивката на Умегат се промъкнаха тъга и самовглъбеност.

— За вас — истината. Предполагам, че имената вече са без значение. Беше много, много отдавна. Когато бях млад лорд в Архипелага, се влюбих.

— Младите лордове и младите селяни го правят навсякъде.

— Моят любим беше на около трийсет по онова време. Мъж с буден ум и добро сърце.

— О! На Архипелага?

— Там. Не проявявах никакъв интерес към религията. По очевидни причини, той беше квинтарианец. Крояхме планове да избягаме заедно. Аз стигнах до кораба за Бражар. Той не успя. По време на цялото плаване ме мъчеха морска болест и дълбоко отчаяние, научих се — така си мислех тогава — да се моля. Надявах се да се добрал до някой друг кораб и да се срещнем в пристанищния град, който бяхме избрали за своя цел. Мина повече от година преди да разбере как точно е свършил, разказа ми един рокнарийски търговец, когото и двамата познавахме.

Казарил отпи от виното.

— По обичайния начин?

— О, да. Гениталиите, палците — за да не почита с жест петия бог... — Умегат докосна челото, пъпа, слабините и сърцето, свивайки палеца си зад дланта, както го правеха квадрианците, отхвърляйки петия пръст, който символизираше Копелето. — Езика му отрязали последен, за да има с какво да предаде другите. Той не казал и дума. Умрял като мъченик, на бесилото.

Казарил докосна челото, устните, пъпа, слабините и сърцето си с широко разперени пръсти.

— Съжалявам.

Умегат кимна.

— Дълго време не ми излизаше от главата и все мислех за това. Е, поне в промеждутъците между два запоя. Младост, какво да я правиш. Решението не дойде лесно. Накрая един ден отидох в храма и се предадох. — Той си пое дъх. — И орденът на Копелето ме прие. Даде дом на бездомния, приятели на самотния, чест на презрения. Дадох ми и работа. Бях... спечелен.

„Храмови свещен“. Умегат пропускаше някои подробности, помисли си Казарил. Четирийсетина години подробности. Но нямаше нищо необяснимо в това един интелигентен, енергичен, отдаден на работата си човек да се издигне по стълбата на храмовата йерархия до такъв висок ранг. Не това, а фактът, че грее като пълна луна над снежно поле, му причиняваше световъртеж.

— Bravo. Страхотно. Много похвално. Сиропиталища и, зъб, разследвания. А сега ми обясни защо светиш в тъмното. — Или беше пил твърде много, или недостатъчно, мрачно реши той.

Умегат разтърка врата си и подръпна леко опашката си.

— Разбирате ли какво означава да си светец?

Казарил се окашля неспокойно.

— Трябва да си много добродетелен, предполагам.

— Всъщност не. Не е нужно човек да е благочестив. Нито дори добър. — Внезапно на лицето на Умегат се изписа огорчение. — Уверявам ви, че щом веднъж човек премине през... през каквото премине, вкусовете му се променят. Материалната амбиция изглежда несъществена. Алчността, гордостта, суетата, гневът просто стават твърде скучни и не си заслужава да си губиш времето с тях.

— Сладта?

Умегат се оживи.

— Сладта, радвам се да заявя, изглежда, остава до голяма степен незасегната. Или по-скоро любовта. Защото жестокостта и егоизмът, които са част от сладта, постепенно стават отегчителни. Лично аз обаче бих казал, че се касае не толкова за нарастване на добродетелността, колкото за замяната на предишните пороци с пристрастеност към твоя бог. — Умегат пресуши чашата си. — Боговете обичат своите одухотворени мъже и жени така, както художникът обича хубавия мрамор, но въпросът не е в добродетелността. А във волята. Която е длето и чук. Познавате ли класическата проповед на Ордол за чашите?

— Това, дете свещеният разлива вода наляво и надясно? За пръв път я чух, когато бях на десет. Стори ми се много забавно, когато си измокри обувките, но пък тогава бях десетгодишен. Нашият свещен в Казарил обаче обикновено си мрънкаше под носа.

— Следете ме и няма да се отегчите. — Умегат обърна чашата си върху покривката. — Човешката воля е свободна. Боговете не могат да й влияят, така както аз не мога да наляя вино в тази чаша през дъното ѝ.

— Не, не хаби хубавото вино! — възнегодува Казарил, когато Умегат посегна към стомната. — Виждам съм да го правят и преди.

Умегат се ухили и дръпна ръката си.

— Но разбрахте ли наистина колко безпомощни се боговете, щом и най-низшият роб може да затвори за тях дверите на сърцето си? А щом може да затвори сърцето си, значи може да се затвори и светът, защото боговете нямат друг достъп до него, освен чрез душите на хората. Ако боговете можеха да си отворят проход насила, тогава

хората щяха да са най-обикновени марионетки. Само ако вземат назаем или им бъде предоставен свободно от същество със свободна воля, само тогава могат да се пресегнат през този малък канал и да въздействат на света. Понякога успяват да се пресегнат и през умовете на животни, но слабо и с цената на големи усилия. Растенията... изискват голяма далновидност. Или — Умегат обърна отново чашата си с отвора нагоре и взе стомната — понякога един човек може да се отвори за тях и да ги остави да се излеят през него в света. Той — или тя — свободно отстъпват дара на своята воля на своя бог. И като се отказват от действие, правят действието възможно. — Той вдигна чашата до устните си, изгледа Казарил над ръба ѝ и отпи. После добави: — Вашият свещен не е трябвало да използва вода. Тя просто не задържа достатъчно добре вниманието. Вино. Или кръв, в напръстник. Някаква ценна течност.

— Тъъ — успя да измучи Казарил.

Умегат се облегна назад и го наблюдава известно време. Казарил не смяташе, че рокнариецът гледа видимата му плът. „Каж ми тогава защо един рокнариец ренегат, храмови свещен и светец на Копелето се подвизава дегизиран в менажерията на Зангре?“ На глас успя да окастри въпроса си до жалостивото питане:

— Но какво правиш тук?

Умегат сви рамене.

— Каквото пожелае богът. — Смили се над объркването, изписало се на лицето на Казарил, и добави: — А той, изглежда, желае да запази живота на царин Орико.

Казарил се поизправи, мобилизирайки пихтията, в която виното се опитваше да превърне мозъка му.

— Орико болен ли е?

— Да. Държавна тайна, между другото, макар състоянието му да е очевидно за всеки, който има очи да види и ум да отсъди. Въпреки това... — Умегат вдигна пръст пред устните си като молба за дискретност.

— Да, но... мислех, че изцелението е по частта на Майката и Дъщерята.

— Ако болестта на царина беше с естествен произход, да.

— Неестествен произход? — Казарил примижа. — Тъмната мантия — ти също можеш да я видиш, нали?

— Да.

— Но Теидез също е обвит в сянка, както и Изел... царина Сара също е омърсена. Що за зло е това, че не ми даде да говоря за него на улицата?

Умегат остави чашата си, подръпна прошарената си бронзова опашка и въздъхна.

— Всичко започва с Фонса Що-годе Мъдрия и Златния генерал. Кое то за вас е по-скоро легенда, предполагам. Аз обаче си спомням онези времена на отчаяние. — После добави небрежно: — Веднъж видях генерала, между другото. По онова време бях шпионин в княжеството му. Ненавиждах всичко, което той бранеше, и въпреки това... ако ми беше казал и една дума, като нищо щях да падна на колене пред него и да го следвам навсякъде. Той не беше само докоснат от бога. Той беше истинско божествено възплъщение и държеше света в шепите си. Почти. Беше на крачка от лебедовата си песен, когато Фонса и Копелето го погубиха. — Обработеният глас на Умегат се беше снижил благоговейно при спомена. Очите му се впериха нейде в далечината.

Сетне погледът му се изтръгна рязко от изгубеното минало и се върна върху Казарил. Като си спомни да се усмихне, той протегна ръка с палеца нагоре и я разклати леко в двете посоки.

— Копелето, макар и най-слабият от своето семейство, е богът на равновесието. Опозицията, която позволява на ръката да хваща. Казват, че ако някога един от боговете погълне всички останали, ще остане само една истина, проста и съвършена, и светът ще свърши с взрив от светлина. Някои праволинейно мислещи дори намират тази идея за привлекателна. Лично аз я намирам за ужасна, но пък винаги съм се славел с лошия си вкус. Междувременно Копелето, несвързан с нито един сезон, обикаля, за да опази всинца ни. — Пръстите на Умегат се събраха един след друг — Дъщеря, Майка, Син, Баща — с възглавничката на палеца. Той продължи: — Златният генерал беше приливна вълна на съдбата, която се надигаше да погълне света. Душата на Фонса беше равностойна на неговата, но не можеше да уравни мощния потенциал на отредената му орис. Когато демонът на смъртта отнесе душите им от света, тази орис преля и се разпротря по наследниците на Фонса — миазма от лош късмет и неуловима горчивина. Черната сянка, която виждате, е неосъществената орис на

Златния генерал, която трови живота на враговете му. Или смъртното му проклятие, казано с други думи.

Казарил се зачуди дали това не обяснява защо всички военни кампании на Иас и Орико, в които беше участвал и самият той, се бяха развили толкова зле.

— Как... как може да бъде вдигнато проклятието?

Умегат въздъхна.

— Тук съм от шест години, а отговор така и не ми беше даден. Може би ще се изчерпи от само себе си след смъртта на всички Фонсови потомци.

„Но това значи... царинът, Теидез... Изел!“

— А може би — додаде Умегат — дори и след това ще продължи да се процежда през годините като отровен ручей. Отдавна трябваше да е убило Орико. Контактът със свещените същества очиства царина от корозията на проклятието, но само за кратко. Менажерията забавя смъртта му, но богът така и не ми е казвал защо. — В гласа на Умегат се прокрадна печал. — Боговете не пишат писма с указания. Дори и на светците си. Предлагал съм го, между другото, в молитвите си. Седял съм часове наред, докато мастилото не изсъхне върху перото ми, изцяло на Неговите услуги. И какво ми праща той вместо указания? Един превъзбуден гарван с една-едничка дума в речника си.

Казарил примижа виновно при мисълта за бедния гарван. В интерес на истината, се чувстваше много по-виновен за смъртта на гарвана, отколкото за смъртта на Дондо.

— Та това е, което правя тук — каза Умегат и вдигна напрегнат поглед към Казарил. — А какво правите вие тук?

Казарил разпери безпомощно ръце.

— Не знам, Умегат. — И добави жално: — Може би ти знаеш? Каза, че... че светя. Като теб ли изглеждам? Или като Изел? Или дори като Орико?

— Работата е там, че откакто ми е дадено вътрешното око, такъв като вас не бях виждал. Ако Изел е свещица, вие сте пожар. Вие сте... в интерес на истината е доста трудно да ви гледа човек.

— Не се чувствам като пожар.

— А като какво се чувствате?

— В момента ли? Като купчина тор. Лошо ми е. Пиян съм. — Разклати виното на дъното на чашата си. — От известно време ме

мъчат коремни спазми, които ту минават, ту започват отново. — Сега бяха утихнали, но все така усещаше корема си подут. — И съм уморен. Не съм се чувствал толкова уморен, откакто лежах полумъртъв в Палатата на Майката в Загосур.

— Мисля — внимателно поде Умегат, — че е много, много важно да ми кажете истината.

Устните му все така се усмихваха, но сивите му очи сякаш прогаряха дупки. Казарил си помисли, че един добър храмови следовател би следвало да притежава личен чар и да умее да подмамва хората към изповеди в разследванията си.

„Ти вече заложи живота си. Какъв смисъл да хленчиш за него сега?“

— Снощи се опитах да направя магия за смърт на Дондо ди Жиронал.

По нищо не личеше Умегат да е изненадан; изглеждаше само понапрегнат.

— Да. Къде?

— В кулата на Фонса. Изпълзях по покрива. Донесох си свой плъх, но гарванът... сам дойде при мен. Не го беше страх. Нали го бях хранил.

— Продължете... — тихо рече Умегат.

— Прерязах гърлото на плъха, скърших врата на бедния гарван и се помолих на колене. А след това ме заля болка. Не го бях очаквал. Не можех да си поема дъх. Свещите угаснаха. И аз казах: „Благодаря ти“, защото почувствах... — Не можеше да изрази с думи онова, което беше усетил, странния покой, сякаш беше легнал на някакво място, където нищо не го заплашваше и където щеше да си почива навеки. — А после изгубих съзнание. Помислих, че умирам.

— И после?

— После... нищо. Събудих се призори, беше ми лошо, измръзнал бях до кости и се чувствах като последен глупак. Не, чакай — присънил ми се беше кошмар как Дондо се задушаваше до смърт. Но знаех, че съм се провалил, така че допълзях обратно до леглото си. А после ди Жиронал нахлу в стаята ми...

Умегат забарабани с пръсти по масата, вперил в него присвити очи. А после го погледна със затворени. И пак с отворени.

— Милорд, може ли да ви докосна?

— Ами добре... — За миг, когато рокнариецът се наведе към него, Казарил се притесни да не би да става дума за някакъв нежелан опит за интимност, но ръцете на Умегат действаха професионално като на опитен лекар — челото, лицето, врата, гръбнака, сърцето, корема... Казарил се напрегна, но ръката на Умегат не слезе по-долу от това. Когато прегледът свърши, лицето на Умегат беше застинало. Рокнариецът отиде да вземе нова стомна с вино от една кошница до вратата и се върна на стола си.

— Пих достатъчно — въздъхна Казарил. — Ще взема да се спявам в собствените си крака, ако продължа.

— Конярите ми могат да ви заведат до стаята ви. Не? — Умегат напълни своята чаша вместо неговата и седна. Прокара пръст по покривката, чертаейки някаква малка фигурка, и така три пъти — дали беше заклинание, или просто нерви, Казарил не знаеше — и накрая каза: — Ако се съди по поведението на свещените животни, никой от боговете не е приел душата на Дондо ди Жиронал. Обикновено това е знак, че неспокоен дух е на воля в света, при което роднини, приятели — и врагове — бързат да платят на някой храм за ритуали и молитви. Някои за успокоение на мъртвия, други — за собствената си защита.

— Сигурен съм — рече Казарил с известна горчивина, — че Дондо ще получи всичките молитви, които могат да се купят с пари.

— Да се надяваме.

— Защо? Какво... — „Какво виждаш? Какво знаеш?“

Умегат вдигна поглед и вдиша дълбоко.

— Душата на Дондо е била взета от демона на смъртта, но не е стигнала до боговете. Това знаем. Ако трябва да гадая, бих казал, че демонът на смъртта не е могъл да се върне при господаря си, защото нещо му е попречило да вземе втората, уравновесяваща душа.

Казарил облиза устни и прошепна уплашено:

— Ка... какво му е попречило?

— В мига, в който се е опитал да го направи, според мен демонът е бил уловен... задържан... спрян, ако искате — от второ чудо, извършено едновременно с първото. Ако се съди по ясно отличимите цветове, които се вихрят около вас, то е излязло от свещената и милостива ръка на Пролетната дама. Ако съм прав, то дяконите в храма спокойно могат да си легнат в креватите, защото духът на Дондо не е на свобода. Той е окован към демона на смъртта, който на свой ред

е окован към местонахождението на втората душа. Която понастоящем е окована към своето все още живо тяло. — Пръстът на Умегат се вдигна и посочи право към Казарил. — Вашето.

Челюстта на Казарил увисна. Той сведе поглед към подутия си, болезнен корем, после го вдигна към развълнувания... светец. Внезапно си спомни за странното поведение на гарваните от кулата на Фонса, които сякаш бяха изпаднали в транс. Устата му се отвори да отрече разгорещено, но не каза нищо, възпряна от ясната аура на Умегат, която Казарил съзираше с вътрешното си зрение.

— Не съм се молил на Дъщерята снощи!

— Очевидно някой друг го е направил.

„Изел!“

— Царевната каза, че се молила. И ти ли я видя, както я видях аз днес... — Казарил размаха неопределено ръце, не знаеше с какви думи да опише онзи неспокоен вихър от светлосенки. — Това ли виждаш и в мен? Изел вижда ли ме така, както я виждам аз?

— Споменала ли е нещо за това? — попита Умегат.

— Не. Но и аз не съм.

Умегат отново го изгледа косо.

— Виждали ли сте някога, когато сте били на Архипелага, какви са нощите, когато Майката докосва морето? Как разпенената диря след порещия вълните кораб искри в зелено?

— Да...

— Около Изел сте видели диря като тази. Това е проходът на Дъщерята, като парфюм, чието ухание все още се усеща във въздуха. Във вас виждам не проход, а присъствие. Благословия. Нещо много поинтензивно. Сиянието бавно угасва — след ден-два свещените животни няма да реагират така бурно на присъствието ви, — но в центъра има наситено синьо ядро, като сапфир, в което не мога да провидя. Мисля, че е капсулирано. — Събра шепи като човек, който държи в ръцете си жив гущер.

Казарил преглътна и изпъшка.

— Казваш, че богинята е превърнала корема ми в малка пристройка на ада? Един демон и една изгубена душа, заключени заедно като две змии в бутилка? — Притисна с ръце корема си, сякаш готов да си разреде червата. — И наричаш това благословия?

Очите на Умегат останаха сериозни, но челото му се набръчка съчувствено.

— А какво друго е благословията, ако не проклятие, погледнато от различна гледна точка? Ако това може да ви утеши, предполагам, че Дондо ди Жиронал намира развитието на нещата за по-неприятно и от вас. — И след миг размисъл добави: — А едва ли и демонът е особено доволен.

Казарил едва не падна от стола си.

— Богове пет! Как да се отърва от този... този... този ужас?

Умегат вдигна предупредително ръка.

— Аз... предлагам... да не прибързвате. Последствията може да се окажат сложни.

— В какъв смисъл сложни? Как може нещо да е по-сложно от това?

— Ами... — Умегат се облегна назад и събра пръсти, — най-очевидният начин да сложите край на, въъ, благословията, е посредством смъртта ви. Когато душата ви се освободи от материалното си местонахождение, демонът ще може да отлети с двама ви.

Казарил изтръпна, като си спомни как коремните спазми едва не го бяха принудили да се пусне при скока си между двата покрива призори. Потърси убежище от пиянския си ужас в иронична деловитост, достойна да съперничи на Умегатовата:

— О, чудесно. Имате ли да предложите някакви други проклетия, докторе?

Устните на Умегат помръднаха и той махна с ръка в знак, че е оценил закачката по достойнство.

— По същия начин, ако чудото, на което сте гостоприемник понастоящем, се прекрати само, тоест ако ръката на Дамата се вдигне — Умегат изимитира човек, който разтваря ръце, за да пусне птичка, — мисля, че демонът незабавно ще се опита да довърши започнатото. Не че би имал някакъв избор — демоните на Копелето нямат свободна воля. Не можеш да спориш с тях или да ги убедиш в нещо. Всъщност няма абсолютно никакъв смисъл дори да заговаряш някой от тях.

— Значи казваш, че мога да умра всеки момент!

— Да. И с какво това е по-различно от живота ви вчера например? — Умегат килна въпросително глава.

Казарил изсумтя. Беше мрачна утеха... но все пак утеха, по свой си, обърнат наопаки начин. Умегат, изглежда, беше разумен светец. Което не се покриваше с очакванията на Казарил... беше ли срещал друг светец? „Откъде да знам? Този го подминавах, без да ми хрумне дори, че може да е светец“.

В гласа на Умегат се промъкна нотка на научно любопитство:

— Това всъщност може да отговори на един въпрос, който ме занимава от доста време. С колко демони на смъртта разполага Копелето — цяла команда или само един? Ако всички чудеса за смърт в света се прекратят, докато демонът е окован към вас, това ще е неопровержимо доказателство за уникалността на тази свещена сила.

Призрачен смях се отрони от устните на Казарил.

— Моята лепта към квинтарианската теология! Богове... Умегат... какво да правя? В моето семейство никога не е имало случаи на тази... тази божествена лудост. Аз не съм светец!

Умегат отвори уста, после отново я затвори. Накрая каза:

— С времето се свиква. Когато за пръв път станах гостоприемник на чудо, и аз не бях много щастлив, а съм в професията, така да се каже. Личната ми препоръка към вас за тази вечер е да се напиете до безсъзнание и да си легнете.

— Така че утре да се събудя хем обладан от зъл дух, хем махмурлия? — Трябваше да признае обаче, че едва ли би могъл да заспи по друг начин, освен с помощта на удар по главата може би.

— Е, на мен навремето ми помогна. Махмурлукът е ниска цена за състоянието на безсъзнателност, което ни пречи поне за известно време да извършим нещо глупаво. — Умегат отклони поглед за миг. — Боговете не правят чудеса за нашите цели, а за своите. Ако са ви превърнали в свой инструмент, то е по причина от огромна важност, причина, която не търпи отлагане. Но вие сте инструментът. Вие не сте делото. Очаквайте да ви оценяват според това.

Докато Казарил все още се опитваше, неуспешно, да разгадае думите му, Умегат се наведе напред и отново напълни чашата му. Казарил не намери сили да му се противопостави.

Нужни бяха общите усилия на двама коняри, след час или там някъде, да го преведат по мокрия калдъръм на двора, през портите и нагоре по стълбите и да вдигнат отпуснатото му тяло на леглото.

Казарил не беше сигурен кога точно се е разделил с обсаденото си съзнание, но никога не го беше правил с по-голяма охота.

14.

Казарил трябваше да признае на Умегатовото вино поне едно — че се погрижи през първите няколко часа на следващата сутрин той да си мечтае за смърт, вместо да се ужасява от нея. Разбра, че махмурлукът му се разнася, когато страхът отново започна да надига глава.

В сърцето си обаче откри твърде малко съжаление за собствения си обречен живот. Беше видял от света повече от много други хора, беше имал своите възможности, макар боговете да му бяха свидетели, че малко се беше възползвал от тях. Докато лежеше на топло под юргана и подреждаше мислите си, с известно учудване осъзна, че най-много се тревожи за работата, която би бил принуден да остави недовършена.

Страхове, за които не му беше останало време през деня, когато беше дебнал Дондо отдалеч, сега се блъскаха в главата му. Кой щеше да пази дамите му, ако той се гътнеше сега? С колко време щеше да разполага, за да им намери някое по-добро убежище? На кого би могъл да ги повери? Бетриз навярно можеше да си осигури защита като съпруга на, да речем, някой стабилен провинциален лорд като марш ди Палиар. Но Изел? Баба ѝ и майка ѝ бяха твърде слаба защита и бяха твърде далеч. Теидез беше твърде млад, а Орико очевидно беше изцяло зависим от своя канцлер. Единственият начин да осигури безопасност на Изел беше да я изведе от този прокълнат двор.

Нов спазъм прикова вниманието му към смъртоносния малък ад в собствения му корем и той надникна разтревожено под юргана. Колко ли болка щеше да му донесе това бавно умирање? Тази сутрин в гърнето нямаше много кръв. Той огледа примижал стаята си, обляна от светлината на ранния следобед. Странните халюцинации — бледи размити петна по краищата на периферното му зрение, които по-рано беше отдал на снощното вино — още си бяха тук. Дали не бяха някакъв нов симптом?

Някой почука отсечено на вратата. Казарил изпълзя от топлото си леговище и леко превит в кръста, отиде да отключи. Умегат, с кана в ръка, го поздрави с добър ден, влезе и затвори вратата. Все още излъчваше леко сияние — уви, вчерашният ден явно не бе просто чудноват кошмар.

— Ама че работа — каза конярят и се огледа удивено, после размаха ръка. — Къш! Къш!

Бледите размазани петна се завихриха из стаята и потънаха в стените.

— Какви са тези неща? — попита Казарил, докато пак си лягаше. — И ти ли ги виждаш?

— Призраци. Ето, изпийте това. — Умегат наля от стомната в гледжосаната чаша от комплекта за миене на Казарил и му я подаде. — Ще успокои стомаха ви и ще ви прочисти главата.

Казарил тъкмо се канеше да откаже с отвращение, когато откри, че течността не е вино, а някакъв студен билков чай. Опита го подозрително. Приятно горчивият, стипчив чай отми гадния лепкав вкус от устата му. Умегат придърпа едно столче до леглото му и се настани жизнерадостно. Казарил стисна силно очи, после ги отвори.

— Призраци?

— Не бях виждал толкова много от призраците на Зангре, събрани на едно място. Изглежда, ги привличате точно както привличате и свещените животни.

— Някой друг може ли да ги види?

— Всеки, който притежава вътрешното зрение. Което означава трима души в Кардегос, доколкото знам.

„И двама от тях са в тази стая“.

— Винаги ли се мотаят тук?

— Зървам ги от време на време. Обикновено са по-срамежливи. Не трябва да се боите от тях. Безвредни са и не могат да ви наранят. Стари изгубени души. — В отговор на объркания му поглед Умегат добави: — Когато, както се случва от време на време, нито един от боговете не припознае отделената от тялото душа, тя остава да скита по света, като бавно губи съзнанието за себе си и изтънява, докато не се разтвори във въздуха. Новите призраци най-напред заемат формата, която са имали приживе, но отчаянието и самотата им са толкова големи, че не могат да я задържат дълго.

Казарил обвини корема си с ръце.

— О! — Мозъкът му направи опит да хукне в три посоки едновременно. А каква беше съдбата на онези души, които боговете приемаха? И какво точно се случваше с разгневения дух, който така чудотворно и зловещо му бяха натресли? И... внезапно си спомни за думите на царица Иста. „В Зангре бродят призраци, между другото“. Излизаше, че не е било метафора, нито лудост, а най-обикновено наблюдение. Каква част, тогава, от зловещите неща, които царината му беше наговорила, можеше да се окаже не умопомрачение, а чистата истина — видяна от по-различен ъгъл?

Вдигна очи и видя, че Умегат го гледа замислено. Рокнариецът запита учтиво:

— Как се чувствате днес?

— По-добре от сутринта. — Добави с известна неохота: — По-добре от вчера.

— Ядохте ли?

— Още не съм. По-късно може би. — Прокара ръка по брадата си. — Какво става навън?

Умегат сви рамене.

— Канцлер ди Жиронал, след като не откри подходящи кандидатури в Кардегос, замина извън града да търси трупа на братовия си убиец и евентуални живи съучастници.

— Надявам се да не обвини някой невинен човек по погрешка.

— С него е тръгнал и един опитен следовател от храма, което би трябвало да е достатъчно, за да предотврати подобни грешки.

Казарил не каза нищо. След миг Умегат добави:

— Освен това от рицарския орден на Дъщерята са разпратили куриери до всички посветени лордове, призовават ги на общ съвет. Решили са да не позволят царин Орико да им натресе друг командир като лорд Дондо.

— И как ще му попречат? Бунт ли ще вдигат?

Умегат побърза да отхвърли с жест това предположение, от което намирисваше на държавна измяна.

— Категорично не. Чрез петиция. Молба.

— Мм. Те май и миналия път протестираха, без успех. Ди Жиронал едва ли ще се откаже с лека ръка от контрола над този орден.

— Този път рицарският орден е подкрепен от целия дом.

— Аха. Ами... ами ти какво прави днес?

— Молих се за напътствия.

— И получи ли отговор?

Умегат му се усмихна двусмислено.

— Може би.

Казарил се замисли за миг как най-добре да облече в думи следващия си въпрос.

— Интересни клюки си научил. Значи да разбирам, че е излишно да сляза до храма и да си призная пред архисвещен Менденал за убийството на Дондо?

Веждите на Умегат се вдигнаха.

— Предполагам — каза той след малко, — не бива да се изненадвам, че Пролетната дама си е избрала добре наточен инструмент.

— Ти си свещен, опитен следовател. Не съм си и помислял, че би могъл да се отклониш от клетвите и задълженията си. Напи ме до безсъзнание, за да си осигуриш време да докладваш и да се консултираш. — Казарил се поколеба. — Фактът, че още не са ме арестували, би трябвало да ми подсказва нещо за тези консултации, но нямам и най-малката представа какво.

Умегат се загледа в ръцете си, оперени в коленете му.

— Като свещен, аз съм длъжен да се отчитам пред висшестоящите от ордена си. Като светец, отговарям пред своя бог. Сам. Щом той се доверява на преценката ми, то същото съм длъжен да правя и аз. Както и моите началници. — Вдигна очи и този път погледът му беше обезпокоително пряк. — Това, че богинята е насочила стъпките ви в някаква своя си посока, превръщайки ви в свой куриер, става пределно ясно от самия факт, че поддържа живота ви час след час. Храмът е на... не на вашите услуги, а на Нейните. Мисля, че мога да ви обещаю едно — никой да не ви се бърка.

Казарил подскочи като ужилен.

— Но какво трябва да направя?

Гласът на Умегат стана почти извинителен.

— От гледна точка на собствения си опит, бих предположил... да си гледате нормалните задължения, ден след ден, и толкоз.

— Не ми помагаш много.

— Да. Знам. — Устните на Умегат потрепнаха в нещо като горчива усмивка. — По този начин боговете учат мъдрите на смирение, така мисля. — След миг добави: — Като говорим за нормалните задължения, аз трябва да се върна към своите. Орико не е добре днес. Чувствайте се добре дошъл в менажерията всеки път, когато ви се прииска, милорд ди Казарил.

— Чакай... — Казарил протегна ръка, когато Умегат се надигна да си ходи. — Можеш ли да ми кажеш... Орико знае ли за чудото на менажерията? Разбира ли... подозира ли въобще, че е прокълнат? Мога да се закълна, че Изел няма и представа за това, нито Теидез. — „Царина Иста, от друга страна...“ — Или знае само, че се чувства по-добре от контакта с животните?

Умегат кимна.

— Орико знае. Баща му Иас му е казал, на смъртния си одър. Храмът е правил много тайни опити да развали проклятието. Засега единствено от менажерията има някаква полза.

— А вдовстващата царина Иста? И тя ли е опетнена от сянката като Сара?

Умегат подръпна опашката си и сбърчи замислено чело.

— Щях да кажа с по-голяма сигурност, ако я бях виждал лице в лице. Семейство ди Баошия я е извело от Кардегос преди да дойда тук.

— Канцлер ди Жиронал знае ли?

Рокнариецът се навъси още повече.

— И да знае, не го е научил от мен. Често съм предупреждавал Орико да не говори за това, но...

— Орико казва всичко на ди Жиронал.

Умегат сви рамене в знак на съгласие, но добави:

— Заради неуспехите, застигнали го в началото на неговото управление, Орико вярва, че всяко негово действие ще нанесе вреда на Шалион. Канцлерът е машината, чрез която царинът се опитва да ръководи държавата, без да я зарази с отровата на проклятието.

— Човек би се запитал дали ди Жиронал е начин да се избегне проклятието, или е част от него.

— Делегирането на права в началото изглеждаше успешно.

— А по-късно?

— По-късно... удвоихме молбите си към боговете за помощ.

— И как ви отговарят боговете?

— Изглежда... като изпратиха вас.

Казарил подскочи с подновен ужас, стиснал юргана.

— Никой не ме е изпрацал! Озовах се тук случайно.

— Бих искал в някой от близките дни да ми разкажете за тези ваши случайности. Когато ви е удобно, милорд. — И Умегат, с неприкрита надежда в погледа, която уплаши Казарил не по-малко от приказките му за призраци и демони, се оттегли с поклон.

След като се кри още няколко часа под юргана, Казарил реши, че освен ако човек не може да се мотка до смърт, то едва ли ще умре точно този следобед. А и да умреше, едва ли би могъл да направи нещо по въпроса. Пък и стомахът му стържеше по определено несвръхестествен начин. Когато студената есенна светлина започна да гасне, той изпълзя от леглото, протегна схванатите си мускули, облече се и слезе за вечеря.

Замъкът беше потънал в необичайно мълчание. Целият двор беше в траур, затова тази вечер нямаше да има нито пиршества, нито музика. Банкетната зала беше полупразна — нито Теидез, нито Изел бяха тук с придворните си, царица Сара също я нямаше, а царин Орико, все така в компанията на черната си сянка, хапна набързо и си тръгна веднага след това.

Причината за отсъствието на Теидез, както скоро научи Казарил, беше, че канцлер ди Жиронал го беше взел със себе си за разследването извън града. При тази вест Казарил примигна и се умълча. Ди Жиронал едва ли би се опитал да продължи да промива мозъка на царевича с разврат и пиянство, с което брат му се беше справял толкова добре. Направо аскетичен в сравнение с Дондо, той нямаше вкус към такива пубертетски забавления. Невъзможно беше да си го представиш как лудува с един подрастващ. Беше ли прекалено смело да се надява, че канцлерът би променил стратегията си за подчиняване волята на Теидез, като се заеме с момчето по бащински, обучавайки го на държавническо изкуство? Младият царевич беше като болен от леност, притурена към развалата, и почти всеки допир с истинско мъжко занимание би му дошъл като лекарство. По-вероятно беше, уморено си помисли Казарил, канцлерът просто да не смее да

изпусне и за миг от погледа си своята бъдеща марионетка в управлението на Шалион.

Лорд ди Ринал, седнал на масата срещу Казарил, изкриви устни при вида на полупразната зала и рече:

— Всички дезертират. В провинциалните си имена, ако имат такива, преди да е паднал снегът. Денят на Бащата ще е скучен празник тази година, гарантирам ви. Само шивачите и шивачките са заети да преправят траурни одежди.

Казарил се пресегна през петното-призрак, което се мотаеше до чинията му, и прокара последната хапка от вечерята си с глътка разредено вино. Четири или пет от изгубените души го бяха последвали в залата и сега се трупаха край него като измръзнали дечурлига край огнище. Самият той, без да се замисля, също се беше спрял на тъмни дрехи тази вечер. Зачуди се дали не следва и той да си направи труда и да се сдобие с пълния траурен комплект в черно и лавандулено като ди Ринал, който неизменно беше в крак с последната мода. Дали гадостта, заключена в корема му, би сметнала това за двуличие, или за жест на уважение? Би ли разбрала въобще? Новоотделена от тялото му, колко ли от гнусната си природа беше запазила душата на Дондо? Изхабените стари духове го наблюдаваха отвън. По същия начин ли го наблюдаваше и Дондо, само че отвътре? Ухили се — алтернативата беше да уплаши бедния ди Ринал, като изпадне в истерия. Успя да се поинтересува учтиво:

— Вие оставате ли, или също ще напуснете двора?

— Ще си вървя май. Ще тръгна с маршеза ди Херон, а след Херон ще мина направо през ниските проходи към дома. Старата дама може толкова да се зарадва на още един меч в ескорта си, че току-виж ме поканила и да остана. — Отпи от виното си и сниши глас: — Щом дори и Копелето не щя да ни отърве от лорд Дондо, той трябва още да е тук някъде, нали? На теория би следвало да се ограничи до резиденцията на Жиронал, където е умрял, но на практика може да е къде ли не в Кардегос. А той си беше голям подляр и приживе — сега няма начин да не потърси отмъщение. Убит в нощта преди сватбата си, богове!

Казарил изхъмка неутрално.

— Канцлерът упорито твърди, че е било магия за смърт, но аз не бих се изненадал, ако излезе най-обикновено отровителство. Няма как

да се разбере вече, нали изгориха трупа. Доста удобно за някои, бих казал.

— Но нали е бил в компанията на приятелите си. Едва ли някой от тях би го... вие бяхте ли там?

Ди Ринал направи гримаса.

— След госпожица Праска? Не. Благословено да е квиченето ѝ, по време на убийството не бях там. — Ди Ринал се огледа, сякаш се боеше, че някой войнствен дух може и в момента да го дебне отнякъде. Фактът, че половин дузина призраци се бяха настанили на има-няма две педи от него, изглежда, му убягваше. Казарил бръсна един от лицето си, като се постара да не фокусира погледа си върху — в очите на сътрапезника му — празния въздух пред себе си.

Сер ди Марок, главният гардеробиер на царица, се приближи до масата им и каза:

— Ди Ринал! Чухте ли новините от Ибра? — Чак сега забеляза Казарил, който се беше подпрял на лакти срещу младия лорд, поколеба се, дори леко се изчерви.

Казарил се усмихна сурово.

— Да се надяваме, че напоследък подбирате по-добре източниците си на информация от Ибра, Марок.

Ди Марок сви устни.

— Чух го от личния куриер на канцлера. Влетя, докато главният ми шивач преправяше траурните одежди на Орико, които трябваше да се отпуснат с четири пръста... както и да е, информацията е официална. Наследникът на Ибра починал внезапно миналата седмица, от кашлящата треска, която върлува из Южна Ибра. Фракцията му се разпаднала и в момента бившите му поддръжници се надпреварват да сключат примирие със старата Лисица или да си спасят кожата, като се предадат един друг. Войната в Южна Ибра свърши.

— Я виж ти! — Ди Ринал поглади брадата си. — Това за добра новина ли да го смятаме, или за лоша? Добра е за бедната, изстрадала Ибра, това и боговете го знаят. Но нашият Орико отново заложи на губещата страна.

Ди Марок кимна.

— Говори се, че Лисицата е много ядосан на Шалион, задето наля масло в огъня, не че Наследникът имаше нужда от помощ, за да

го поддържа.

— Може би войнственият дух на стария царин ще бъде погребан заедно с първородния му син — каза Казарил, не много обнадеждено.

— И сега Лисицата има нов Наследник, онова дете, което му се роди на стари години... как му беше името на момчето? — попита ди Ринал.

— Царевич Бергон — подсети го Казарил.

— Да — каза ди Марок. — Съвсем млад, наистина. А Лисицата може да се гътне всеки момент и да остави трона на едно неопитно момче.

— Не е чак толкова неопитен — възрази Казарил. — Видял е удържането на една обсада и падането на друга, докато е яздил с войската на покойната си майка, оцелял е и в условията на гражданска война. А и един син на Лисицата не може да е глупав.

— Първият обаче беше — заинати се ди Ринал. — Да остави поддръжниците си на произвола на съдбата.

— Смъртта от кашляца треска трудно може да се припише на нечия глупост — възрази Казарил.

— В случай, че наистина е умрял от това — отвърна ди Ринал и сви устни при това ново подозрение.

— Какво, да не би да мислите, че Лисицата би отровил собствения си син? — възкликна ди Марок.

— Шпионите му, човече.

— Щом е така, можеше да го направи по-рано и да спести на страната си много мъки...

Казарил се усмихна и стана от масата, като остави ди Ринал и ди Марок да разтягат локуми. Махмурлукът му беше преминал и след вечерята се чувстваше по-сносно, но крайното изтощение, изцедило силата от мускулите му, не се вместише в обичайната му представа за добро здраве. Понеже царевната не беше пратила да го повикат, той се отправи обратно към леглото си.

Умората беше взела връх над страха и той скоро заспа. Но около полунощ внезапно се събуди. Нечии писъци ехтяха далечно в главата му. Писъци, накъсано хлипане и задавен, гневен вой. Той седна като ужилен в леглото; сърцето му препускаше, а главата му се въртеше да определи посоката на звука. Беше слаб и звучеше странно — отвъд клисурата ли идваше, или откъм реката под прозореца? Като че ли

никой в замъка не беше обезпокоен от крясъците — не се чуваха забързани стъпки, нито стражите си подвикваха въпросително... След няколко секунди Казарил осъзна, че не чува измъчения вой с ушите си, точно както не виждаше бледите петна, поклащащи се до кревата му, с очите си. Позна и гласа.

Отпусна се назад, като си поемаше трудно дъх, сви се на топка и изтърпя още десет минути гневния рев. Какво беше намислила прокълнатата душа на Дондо — да се освободи от чудото на Дамата и да повлече Казарил със себе си към ада? Тъкмо се канеше да скочи от леглото и да хукне към менажерията, както си беше по нощница, да затропа по вратите, да събуди Умегат и да го помоли за помощ — можеше ли Умегат да направи нещо въобще? — когато писъците утихнаха.

Долу-горе в този час на нощта беше умрял Дондо, осъзна той. Може би духът придобиваше някаква по-особена сила по това време? Не можеше да каже дали и предната нощ е станало същото, толкова беше пиян тогава. Кошмарите му се бяха слели в миш-маш от фрагменти.

„Можеше да е и по-лошо“, каза си той. Сърцето му лека-полека се успокояваше. Гласът на Дондо можеше да е членоразделен. Мисълта как духът на Дондо му проговаря всяка нощ, било в пристъп на бяс, било за да го засипва с обиди или да му нашепва гадни предложения, пречупи куража му много повече от воя преди малко и той се разплака, надвит от ужаса на собственото си въображение.

„Вярвай на Дамата. Вярвай на Дамата!“ Зашепна някакви объркани молитви и бавно се овладя. Щом богинята го беше довела толкова далеч за някаква своя цел, едва ли щеше да го зарече точно сега.

Нова ужасна мисъл се настани в главата му, докато си повтаряше наум разясненията на Умегат. Щом богинята можеше да въздейства на света едва след като Казарил ѝ е предоставил свободно волята си, можеше ли отчаяното желание да живее, само по себе си най-възвишен акт на човешката воля, да затвори прохода и да сложи край на чудото? Защитната капсула можеше да се пукне като сапунен мехур, освобождавайки един парадокс от смърт и проклятие... Мислите му се блъскаха в този омагьосан кръг и го държаха буден с часове, докато нощта бавно вървеше към края си. Квадратът на прозореца вече

започваше да изсветлява, когато той най-сетне отново потъна в благословената безсъзнателност на съня.

На следващата сутрин, придружен по фланговете от призрачния си ескорт, Казарил изкачи стълбите до кабинета си в преддверието. Чувстваше се оглупял и изхабен от липсата на сън и никак не му се занимаваше с изостаналата кореспонденция и счетоводните книги, които се бяха трупали хаотично на купчини върху бюрото му от деня на злополучния Изелин годеж.

Дамите вече бяха станали и всичките им учебни карти бяха разтворени на една маса в дневната. Изел се беше навела и ги разглеждаше съсредоточено. Бетриз, скръстила ръце под гърдите си, гледаше над рамото ѝ и се мръщеше. Както двете млади жени, така и Нан ди Врит, която седеше и шиеше кротко, носеха черното и лавандуленото на официалния придворен траур, благоразумно лицемерие, което Казарил одобри.

Влезе и погледът му попадна на някакви листчета със списъци до ръката на Изел: някои от нещата бяха задраскани, други бяха оградени с кръгчета или отбелязани с чавки. Изел навъси чело и посочи един участък на картата, отбелязан с дебела игла за шапка, после каза през рамо на Бетриз:

— Но това не е по-добро от... — Млъкна, щом видя Казарил. Тъмната невидима мантия все така я обгръщаше, само тук-там по някоя тънка нишка синя светлина проблясваше сред тежките ѝ дипли. Петната-призраци се стрелнаха трескаво по-далеч от мантията и само отчасти за Казарилово облекчение, изчезнаха от вътрешното му зрение.

— Добре ли сте, лорд Каз? — попита Изел и го огледа с присвити вежди. — Не изглеждате добре.

Казарил поздрави с лек поклон.

— Моля да ме извините за отсъствието ми вчера, царевна. Бях повален от... колики. Вече съм добре.

Нан ди Врит вдигна очи от ръкоделието си, изгледа го недружелюбно и подхвърли:

— Според камериерката сте били повален от тежко главоболие след пиянски гуляй с конярите. Каза, че ви видяла да се прибирате

толкова пиян след погребението на лорд Дондо, че едва сте се държали на крака.

Предвид нещастния поглед на Бетриз той рече извинително:

— Пиян — да. Гуляй обаче не е имало. Няма да се повтори, милейди. — После добави сухо: — И без това не ми помогна да намеря отговорите.

— Злепоставяте царевната. Как може секретарят ѝ да се напие като някой...

— Млъкни, Нан — нетърпеливо я прекъсна Изел. — Било, каквото било.

— Какво е това, царевна? — Казарил махна към прободената с иглата карта.

Изел си пое дъх.

— Премислих всичко. От няколко дни си блъскам главата. Докато не се омъжа, все ще се намира някой да плете интриги около мен. Не се и съмнявам, че ди Жиронал ще изнамери някой друг кандидат, за да ни обвърже, мен и Теидез, към клана си. А и другите фракции — след като стана ясно, че Орико с охота би ме дал на някой по-дребен лорд, всички лордчета в Шалион ще започнат да му досаждат за ръката ми. Единствената ми защита, единственият сигурен път към спокойствие е да се омъжа възможно най-скоро. И то не за някой по-нископоставен от мен.

Казарил вдигна вежди.

— Трябва да призная, царевна, че и собствените ми разсъждения клоняха в тази посока.

— И то скоро, възможно най-скоро, Казарил. Преди да са намерили някой по-противен и от Дондо. — Гласът ѝ потрепваше от умора и напрежение.

— Това би затруднило дори нашия скъп канцлер — промърмори той и се подсмихна доволно, когато думите му я накараха да се засмее, макар и за миг. Той сви замислено устни. — Въпросът е сериозен, признавам, но не чак толкова неотложен, колкото смятате. Самият ди Жиронал ще се погрижи да потисне апетитите на по-дребните лордове, това ви го гарантирам. Първата ви линия на отбрана трябва да е изградена срещу следващия кандидат на ди Жиронал. Макар че, като се има предвид семейството му, не се сещам кого може да предложи за ваш жених. И двамата му сина са женени, в противен случай щеше да

предложи някой от тях вместо Дондо. Или да предложи самия себе си, ако не беше женен.

— Съпругите не са безсмъртни — мрачно отбеляза Бетриз. — Понякога дори успяват да се споминат в най-подходящия момент.

Казарил поклати глава.

— Ди Жиронал е планирал грижливо сродяванията на семейството си. Снахите му — а и собствената му съпруга — му осигуряват подкрепата на някои от най-влиятелните фамилии в Шалион: и трите са дъщери или сестри на силни провинкари. Не казвам, че не би се възползвал от подобно овакантияване, но не би посмял да го заподозрат в уреждането му. А внуците му са още пеленачета. Не. Ди Жиронал няма друг избор, освен да заложи на изчакване.

— Ами племенниците му? — подсети го Бетриз.

След кратък размисъл Казарил отново поклати глава.

— Твърде хлабава връзка, с предпоставки за недостатъчен контрол. Той иска да си осигури подчинен, не съперник.

— Нямам никакво намерение — процеди през зъби Изел — да чакам цяло десетилетие и накрая да ме омъжат за момченце с петнайсет години по-малко от мене.

Казарил отправи несъзнателно поглед към лейди Бетриз. Самият той беше петнайсет години по-голям от... прогони ядосано тази мисъл от главата си. Пропастта помежду им сега беше още по-непреодолима от обикновената разлика във възрастта. „Животът не се венчава за смъртта“.

— Забодохме по една карфица върху картата за всеки неженен владетел или наследник между Шалион и Дартака — каза Бетриз.

Казарил се приближи и огледа картата.

— Даже и рокнарийските княжества, така ли?

— Исках картинката да е пълна — каза Изел. — Без тях, ами... нямаше много други възможности. Признавам, че идеята за рокнарийски княз не ми допада особено. Дори да оставим настрана ужасната им, осакатена религия, обичаят им да определят за наследник син по свой избор, без значение дали е роден от законната съпруга или от някоя наложница, означава да се омъжа на сляпо, без да знам дали взимам бъдещ владетел, или бъдещ търтей.

— Или бъдещ труп — допълни Казарил. — Половината от победите, които Шалион е печелил над рокнарийците, са били в резултат от намесата на някой огорчен отхвърлен кандидат, който забива нож в гърба на предпочетения си природен брат.

— Това обаче означава, че ни остават само четирима достатъчно високопоставени квинтарианци — намеси се Бетриз. — Царинът на Бражар, Бергон от Ибра и близнаците на висшия маршал Ийс от пограничния район на Дартака. Които са на дванайсет години.

— Не е невъзможно — разсъдливо отбеляза Изел, — само че марш ди Ийс няма причина да търси съюз с Теидез, по-късно, срещу рокнарийците. Няма общи граници с княжествата и земите му не страдат от безобразията им. Освен това дължи васална вярност на Дартака, която няма интерес от създаването на силен, единен съюз от ибрийски държави, който да сложи край на постоянната война по северните граници.

Казарил се зарадва да чуе собствения си анализ от устата на царевната — явно беше внимавала повече по време на уроците им, отколкото той си беше мислил. Усмихна се насърчително.

— Пък и — сърдито добави Изел — Ийс също няма излаз на море. — Ръката ѝ се плъзна обезкуражено по картата в източна посока. — Братовчед ми, царинът на Бражар, е твърде стар, а и казват, че пие много, така че едва ли ще иска да тръгне на война. Внукът му пък е твърде малък.

— Бражар обаче има добри пристанища — каза Бетриз. После добави не толкова уверено, макар и с тона на човек, който сочи някакво предимство: — Предполагам, че няма да живее много дълго.

— Да, но от каква полза ще съм на Теидез като обикновена овдовяла царина? Не е като да нареждам на... на заварения си внук какво да прави с войските си! — Ръката на Изел се плъзна към срещуположното крайбрежие. — По-големият син на Лисицата от Ибра е женен, а по-малкият не е Наследник, пък и страната се гърчи в лапите на гражданска война.

— Вече не — внезапно рече Казарил. — Никой ли не ви каза новината, дошла вчера от Ибра? Наследникът е мъртъв. Разболял се тежко и починал в Южна Ибра — кашлящата треска. Никой не се съмнява, че младият царевич Бергон ще заеме мястото му. Той остана верен на баща си през всичките тези размирни години.

Изел обърна рязко глава и впи разширяващи се очи в него.

— Наистина? На колко казахме, че е Бергон? На петнайсет, нали?

— Трябва да кара шестнайсет вече, царевна.

— По-добре е от петдесет и седем! — Пръстите ѝ пробягаха по крайбрежието на Ибра, по наниза от морски градове до голямото пристанище Загосур и се заковаха върху една игла с главичка от гравирана перла. — Какво знаете за царевич Бергон, Казарил? Хубав ли е? Видяхте ли го въобще, когато бяхте в Ибра?

— Лично — не. Но казват, че е красиво момче.

Изел сви нетърпеливо рамене.

— Царевичите винаги ги описват като красавци, стига да не са пълни изроди. Тогава казват, че имали „характер“.

— Доколкото знам, Бергон е атлетичен в границите на разумното, което ако не друго, гарантира приятна външност на здрав млад човек. Говори се, че бил обучен в морско дело. — Казарил видя как в очите ѝ се събужда пламъче на младежки ентузиазъм и се почувства задължен да добави: — Но брат ви Орико вече седем години е в действителна, макар и необявена война с царина на Ибра. Лисицата не храни добри чувства към Шалион.

Изел допря длани до гърдите си.

— Нима има по-добър начин да се сложи край на една война от мирен договор, скрепен с брак между две царски фамилии?

— Канцлер ди Жиронал със сигурност ще се противопостави. Като оставим настрана факта, че ви иска в собственото си семейство, той не би искал Теидез да има по-силен съюзник от самия него, било сега, било в бъдеще.

— По тази логика той ще се противопостави на всяка добра партия, която предложи. — Изел отново се наведе над картата и изписа с ръката си дъга, обхващайки Шалион и Ибра — две трети от сушата между моретата. — Но ако успея да обединя Теидез и Бергон... — Дланта ѝ легна плътно върху картата и бавно се плъзна по северния бряг през петте рокнарийски княжества. Карфиците се пръснаха пред устрема ѝ. — Да — прошепна царевната. Очите ѝ се присвиха, челюстта ѝ се стегна. Когато отново вдигна очи към Казарил, в тях гореше огън. — Ще поставя въпроса пред брат си още сега, преди ди Жиронал да се е върнал. Ако успея да изтръгна съгласието му, и то публично, дори и ди Жиронал не би могъл да го разубеди, нали така?

— Най-напред го премислете внимателно, царевна. Обмислете го от всички страни. Един несъмнен недостатък например е отвратителният свекър. — Челото на Казарил се набръчка. — Макар че времето най-вероятно ще се погрижи за това. А не познавам друг, способен да надмогва емоциите си в полза на политиката от старата Лисица.

Изел обърна гръб на масата и закрачи из стаята. Тежките поли на роклята ѝ изшумоляваха при всяка решителна крачка.

Царина Сара понасяше резултатите от проклятието на Орико наравно с него — най-вероятно се беше заразила след брака си. Ако Изел се омъжеше извън Шалион, възможно ли беше, по същата логика, да се отърси от проклятието, както змията сваля старата си кожа, и да го остави зад себе си? Беше ли това начин да избяга от ориста си? Предпазливостта спря нарастващото му вълнение. Ами ако старата мрачна съдба на Златния генерал я последваше през границите в новата ѝ родина? Трябваше да го обсъди с Умегат, и то възможно най-скоро.

Изел спря и впери поглед през високия прозорец, където бе седяла и понасяла зловещото ухажване на Дондо. Очите ѝ се присвиха. Накрая каза решително:

— Трябва да опитам. Няма да оставя живота си да се влечи по течението към поредния разрушителен водопад, без да натисна веслата, за да обърна посоката му. Ще говоря с царина, и то незабавно.

Закрачи към вратата и извика високо, като генерал, който призовава войските си:

— Бетриз, Казарил, след мен!

15.

След като дълго обикаляха напразно Зангре, най-после откриха Орико, не къде да е, а в покоите на царица Сара, заемащи най-горния етаж на кулата на Иас. Царинът и царината седяха на малка масичка до един прозорец и играеха на дама. Простата игра, макар и с резбована дъска и цветни мраморни пулове, изглеждаше подходящо забавление за деца или възстановяващи се след продължително боледуване хора, а не за най-знатните хора в страната... не че Орико имаше вид на здрав човек за всеки, който имаше очи да види. Зловещите сенки около царската двойка бяха само излишен ретуш на уморената им тъга. Те не играеха, за да убият времето, осъзна Казарил, а за да си отвлекат вниманието от страха и мъката, които ги притискаха отвсякъде.

При вида на Сариното облекло Казарил се стресна. Вместо дворцовия траур в черно и лавандулено, който носеше Орико, тя беше облечена изцяло в бяло — празничния тоалет за Деня на Копелето, вмъкван на всеки две години след Средлетния ден на Майката, за да се избегне изместването, в дългосрочен план, на сезоните. Избеленият лен на дрехите ѝ беше твърде тънък за студеното време и тя се гушеше в голям пухкав шал от бяла вълна. Изглеждаше тъмна, тънка и нездраво бледа в светлите одежди. С други думи, това ѝ облекло представляваше още по-неприкрита обида от ярките дрехи, които носеше на Дондовото погребение. Казарил се зачуди дали не смята да носи белите одежди на Копелето през целия период на траур. И дали ди Жиронал ще се осмели да възнегодува.

Изел приклепна в реверанс пред брат си и снаха си, после погледна Орико с блеснали очи, стиснала ръце пред себе си в поза на скромна женственост, която откровено си противоречеше с изпънатия ѝ от напрежение гръб. Казарил и лейди Бетриз също се поклониха подобаващо. Орико се извърна от масата с играта и кимна в отговор. Намести шкембето си в скута и изгледа неспокойно сестра си. От това разстояние Казарил можа да види къде шивачът е вмъкнал клинове от лавандулен брокат в страничните шевове, за да разшири туниката,

както и леко избелелите линии на старите шевове по ръкавите. Царина Сара придърпа шала си и се сви по-навътре в еркерна прозорец.

Без да губи време с дълги предисловия, Изел изложи молбата си пред царина за започване на официални преговори с Ибра за ръката на царевич Бергон. Наблегна на възможността за сключване на мир, та по този начин да се изглади разпратата, създадена от злополучната подкрепа на Орико за покойния Наследник, защото без съмнение нито Шалион, нито изтощената Ибра имаха готовност да продължат конфликта и при новите обстоятелства. Посочи колко подходяща партия е Бергон, както по възраст, така и по ранг, изброи и предимствата за самия Орико — дипломатично не добави и името на Теидез в бъдеще време — от това в идните години да разполага с роднина и съюзник в двора на Ибра. Обрисова жива картина на глутницата по-дребни лордове на Шалион, тръгнали на лов за ръката ѝ — неприятност, която Орико би предотвратил лесно чрез брака ѝ с Бергон. Последният ѝ аргумент предизвика жална въздишка от страна на царина.

Орико започна да извърта, както се и очакваше, като се хвана точно за последния аргумент:

— Но траурът ти ще те предпази поне за известно време, Изел. Дори и Марту... тоест, Марту не би обидил паметта на брат си, като се съгласи съсипаната му от скръб годеница да се ожени преди пепелта от погребалната му клада да е изстинала.

Изел изсумтя по повод „съсипаната от скръб“ годеница.

— Пепелта на Дондо скоро ще изстине и тогава какво? Орико, повече никога не ще приема да ми натрапиш съпруг без моето съгласие — предварителното ми съгласие. Няма да ти позволя.

— Да, да — побърза да се съгласи Орико и размаха ръце. — Онова... онова беше грешка, сега вече разбирам. Прости ми.

„Е, и това ако не е меко казано...“

— Не исках да те обидя, мила сестрица, нито теб, нито, тъй, боговете. — Орико се огледа, сякаш се страхуваше някой обиден бог да не му скочи от незнайно каква астрална засада. — Исках да направя добро — на теб и на Шалион.

Едва сега на Казарил му светна, че докато никой в двора, освен него и Умегат, не знаеше чиито молитви са виновни Дондо да се прости... е, не с този свят, но поне с живота си, то всички знаеха, че царевната се е молила за спасение. Никой не я подозираше, нито я

обвиняваше в опит да направи магия за смърт — разбира се, никой не подозираше и не обвиняваше и него, — но въпреки това Изел беше тук, а Дондо го нямаше. Всеки царедворец с ум в главата сигурно се беше стреснал не на шега от мистериозната смърт на Дондо, а за някои това важеше в още по-голяма степен.

— В бъдеще няма да ти бъде предлаган брак, без да е съгласуван предварително с теб — каза Орико с нетипична твърдост. — Това ти го обещавам, кълна се в короната си.

Тържествена клетва. Казарил вдигна вежди. Орико явно говореше сериозно. Изел сви устни, после прие обещанието с леко, бдително кимване.

Нечие леко дихание, излязло през женски ноздри, се чу в кратката тишина — очите на Казарил се плъзнаха към царина Сара. Лицето ѝ беше в сянката на стената, но устните ѝ се свиха иронично за миг при думите на съпруга ѝ. Казарил се замисли какви ли тържествени обещания пред нея е нарушавал Орико и отмести разтревожено поглед.

— По същата причина — Орико премина към следващото увъртане като човек, който прекосява поток, скачайки от камък на камък, — траурът не позволява да те предложим на Ибра толкова скоро. Лисицата може да приеме подобна прибързаност за обида.

Изел махна нетърпеливо.

— Но ако чакаме, някоя друга ще грабне Бергон! Царевичът сега е наследник, на възраст за женене е, а баща му ще иска да осигури спокойствие по границите си. Лисицата със сигурност ще иска да го размени срещу съюзничество — за някоя дъщеря на маршал Ийс например, или за богата дартакийска благородничка и Шалион ще остане с пръст в уста!

— Твърде скоро е. Твърде скоро. Не казвам, че аргументите ти не са убедителни и че няма да дочакат своя ден. Всъщност преди няколко години Лисицата направи дипломатически запитвания за ръката ти, не помня вече за кой от синовете си, но всичко се разтури, когато избухнаха размириците в Южна Ибра. Нищо не е сигурно. Ами че бедната ми майка бражарка е била сгодявана пет пъти, преди най-накрая да я омъжат за царин Иас. Прояви търпение, успокой се и изчакай по-подходящ момент.

— Според мен сега е идеалният момент. Искам да вземеш решение, да го обявиш официално и да го спазиш — преди канцлер ди Жиронал да се е върнал.

— А, въъ, да. И това също. Не бих могъл да предприема стъпка от такова сериозно естество, без да го обсъдя с първия си съветник и с другите лордове от съвета. — Орико кимна, доволен от себе си.

— Миналия път не го обсъди с другите лордове. Ако питаш мен, ти изпитваш някакъв необясним страх да направиш каквото и да било без одобрението на ди Жиронал. Кой е царинът в Кардегос всъщност, Орико ди Шалион или Марту ди Жиронал?

— Аз... аз... ще помисля над думите ти, скъпа сестро. — Орико размаха дебелиите си ръце, сякаш да изкъшка нахални врабчета.

Изел, след като го изгледа продължително и с пламтяща настойчивост, от която брат ѝ се размърда неспокойно на стола, прие думите му с леко, неангажиращо кимване.

— Да, помислете добре върху молбата ми, милорд. Утре ще дойда пак.

С това обещание — или заплаха — тя приклепна отново пред Орико и Сара и се оттегли, следвана от Казарил и Бетриз.

— Утре и всеки ден след това? — тихо попита Казарил, когато тя тръгна по коридора, шумолейки ядно с фусти.

— Всеки ден, докато Орико не се предаде — отвърна тя през стиснати зъби. — Виж какво можеш да измислиш, Казарил.

Когато същия следобед Казарил се отправи към конюшните, през сивите облаци косо биеше жълтеникава зимна светлина. Той придърпа около себе си бродираното палто от фина вълна и сви врат като костенурка под напора на влажния, студен вятър. Издишаше ли с отворена уста, дъхът му излизаше на малко облаче пара. Той издуха няколко облачета към призраците, които, почти невидими под лъчите на слънцето, се влачеха постоянно след него. Влажен скреж обрамчваше камъните на калдъръма под краката му. Той бутна тежката врата на менажерията само колкото да се вмъкне през отвора и веднага я затвори. Поспря за миг, изчакайки очите му да се нагодят към по-слабата светлина вътре, и кихна от сладкия прах на сламата.

Конярят с отрязаните палци остави едно ведро на пода и забърза към Казарил, поклони му се и изломоти нещо нечленоразделно за поздрав.

— Трябва да говоря с Умегат — каза му Казарил. Дребният стар мъж се поклони още веднъж и му даде знак да го последва по пътеката. Красивите животни до едно се прилепиха до предните решетки на клетките си и задушиха трескаво въздуха при преминаването му, а пясъчните лисици се изправиха на задните си лапи и заскимтяха възбудено.

В дъното на коридора имаше малко помещение, бивш склад за конски сбруи, сега превърнат в стая за почивка на прислугата от менажерията. Малък огън припукваше весело в каменното огнище и прогонваше студа поне донякъде. Лекото, приятно ухание на горящо дърво се смесваше с миризмите на кожа, восък за лъскане и сапун. Натъпканите с вълна възглавнички по столовете, към които му махна конярят, бяха протрити и избелели, а старият работен тезгях — целият в белези и петна. Стаята обаче беше преметена, а малките прозорци, по един от двете страни на огнището, светеха измити. Конярят изломоти още нещо и излезе.

След няколко минути в стаята влезе Умегат — бършеше ръце с някаква кърпа и пригладваше туниката си.

— Добре дошли, милорд — меко рече той. Казарил неочаквано бе обзет от несигурност как да постъпи — дали да стане като в присъствието на висшестоящ, или да остане седнал, като да беше влязъл прислужник. В литературния рокнарийски липсваше граматична форма за обръщение на секретар към светец. Поизправи гръб и се поклони леко от кръста, не особено сполучлив опит да намери някакво средно положение.

— Умегат...

Умегат затвори вратата, за да могат да говорят спокойно. Казарил се наведе напред, стисна ръце върху масата и заговори с тревогата на пациент, който се обръща за помощ към своя лечител:

— Ти виждаш призраците на Зангре. А случвало ли се е да ги чуваш?

— Обикновено не. А вие? — Умегат си издърпа един стол и седна под прав ъгъл на Казарил.

— Тези — не. — Прогони с яден жест най-нахалния, който го беше последвал. Умегат сви устни и перна петното с кърпата. — Дондовия. — Казарил му разказа за нощешната врява в главата си. — Мисля, че се опитваше да се отскубне. Може ли да го направи? Ако богинята не успее да го удържи?

— Сигурен съм, че никой призрак не може да надвие един бог — каза Умегат.

— Това... не ми звучи много категорично. — Казарил се замисли. Може пък Дондо и демонът да бяха решили да го уморят от безсъние. — Не се ли сещаш за някакъв начин да му запуша устата, ако не друго? Пробвах с глава под възглавницата, но въобще не помогна.

— Има някаква симетрия във всичко това — бавно рече Умегат. — Външните призраци можеш да ги видиш, но не и да ги чуеш, и вътрешните, които можеш да чуеш, но не и да видиш... ако Копелето има нещо общо, възможно е да има връзка с поддържането на равновесието. Във всеки случай аз съм сигурен, че животът ти не е бил запазен случайно и че смъртта ти също няма да е случайна.

Казарил се умълча, замислен над думите му. Нормалните задължения значи. Днешните бяха взели неочакван обрат. Заговори като другар на другар:

— Умегат, слушай, имам една идея. Знаем, че проклятието се предава в рода на Шалион по мъжка линия — от Фонса на Иас и от него на Орико. В същото време царина Сара е обвита от сянка, почти толкова тъмна, колкото и тази на Орико, а тя няма кръвна връзка с Фонса. Излиза, че е прихванала проклятието след брака си, нали така?

Фините бръчки по челото на Умегат се вдълбаха.

— Сара вече носеше сянката, когато дойдох тук, преди години, но предполагам... да, така трябва да е станало.

— По тази логика същото се отнася и за Иста?

— Така излиза.

— В такъв случай... възможно ли е Изел да се отърве чрез брак от проклятието? Да се отърси от него, когато изрече брачните клетви, когато напусне родното си семейство и влезе в семейството на съпруга си? Или проклятието ще я последва и ще се предаде и на мъжа ѝ?

Веждите на Умегат скокнаха нагоре.

— Не знам.

— Но не знаеш със сигурност, че е невъзможно, нали? Мислех си дали това няма да се окаже някакъв път към спасението... или...

Умегат се облегна назад.

— Възможно е. Не знам. При Орико подобна възможност не е съществувала и не съм се замислял.

— Трябва да знам, Умегат. Царевна Изел притиска Орико да започне преговори за женитбата ѝ извън Шалион.

— Канцлер ди Жиронал със сигурност няма да го допусне.

— Не бих подценил убедителността ѝ. Тя не е като Сара.

— И Сара не беше такава навремето. Прав сте обаче. Ох, бедният ми Орико, озовал се е между чука и наковалнята.

Казарил прехапа устни и мълча дълго преди да зададе следващия си въпрос:

— Умегат... ти наблюдаваш този двор от много години. Ди Жиронал винаги ли е бил такъв опасен интригант, или проклятието бавно е подронвало и неговата почтеност? Проклятието ли е привлякло човек като него на такава висока позиция, или всеки, който се опитва да служи на дома Шалион, рано или късно се променя?

— Задавате много интересен въпрос, лорд Казарил. — Сивите вежди на Умегат се смъкнаха в размисъл. — Ще ми се да имах по-еднозначен отговор. Марту ди Жиронал винаги е бил амбициозен, интелигентен, способен. Да оставим настрана по-малкия му брат, който си спечели славата на силна ръка на бойното поле, а не на силна глава в двора. Когато Марту пое канцлерския пост, не бих го определил като по-податлив на изкушенията на гордостта и алчността от всеки друг висш лорд в Шалион, който има да издържа цял родов клан.

„Доста постна оценка. И все пак...“

— Все пак ми се струва... — Умегат сякаш продължи мисълта на Казарил, като вдигна очи да срещне погледа на госта си, — че проклятието не се отрази добре и на него.

— Което ще рече... че прогонването на ди Жиронал няма да разреши проблемите на Орико? Че друг като него, а може и по-лош, просто ще заеме мястото му?

Умегат разпери ръце.

— Проклятието приема стотици форми и изкривява всяко хубаво нещо в живота на Орико според слабото място в неговото естество. Съпруга, която става ялова, вместо да ражда деца. Главен съветник,

който е корумпиран, вместо да е лоялен. Приятели, на които не може да разчита, храна, която го разболява, вместо да го прави силен, и така нататък и така нататък.

„Секретар-преподавател, станал плашлив и глупав, вместо смел и мъдър? Или просто обречен и луд...“ Ако всеки, който навлезеше в обсега на проклятието, ставаше уязвим, беше ли той обречен да се превърне в бич за Изел, както ди Жиронал беше бич за Орико?

— А Теидез и Изел? И техните ли начинания са предварително обречени на неуспех като тези на Орико, или неговото бreme е по-голямо, понеже е царин?

— Мисля, че с времето проклятието на Орико набра сила. — Сивите очи на рокнариеца се присвиха. — Зададохте ми поне десет въпроса, лорд Казарил. Позволете и аз да ви задам един. Как стана така, че се хванахте на служба при царевна Изел?

Казарил отвори уста и се облегна назад, докато спомените му препускаха назад към деня, когато провинкарата го беше изненадала с предложението си да го наеме. Но... преди това беше... а още преди това... И откри, че разказва на Умегат за деня, когато един войник от рицарския орден на Дъщерята, яхнал плашлив кон, беше изпуснал златна монета в калта, и как самият той беше пристигнал във Валенда. Умегат запари чай на малкия огън, наля една глинена чаша и я сложи пред Казарил, който замълча само колкото да промие изсъхващото си гърло. Разказа как Изел беше изложила корумпирания съдия в Деня на Дъщерята и продължи да разказва така до деня, когато бяха пристигнали в Кардегос.

Умегат подръпна плитката си.

— Мислите ли, че стъпките ви са били предначертани още оттогава? Смущаваща мисъл. Но боговете са пестеливи и се възползват от всяка разкрила се възможност.

— Ако боговете са ми начертали тази пътека, то къде остава свободната ми воля? Не, не може да бъде!

— Аа! — Умегат се оживи при повдигането на този щекотлив теологически въпрос. — Мислил съм и преди върху тези предначертания и стигнах до извод, който не отхвърля ролята нито на боговете, нито на хората. Може би вместо да контролират всяка стъпка, боговете просто са дали начален тласък по този път на сто или на

хиляда Казарилковци и Умегатовци. И пристигат онези, които сами го решат.

— И аз първият пристигнал ли съм, или последният?

— Е — сухо рече Умегат, — мога да ви гарантирам, че не сте първият.

Казарил изсумтя в знак, че е разбрал. След като помълча, за да обмисли казаното, рече внезапно:

— Но ако боговете са пратили теб при Орико и мен при Изел... макар лично аз да мисля, че Някой е направил голяма грешка... кой е пратен да защитава Теидез? Не трябва ли да сме трима? Човек на Брата, естествено, макар че дали ще е инструмент, светец или глупак не знам... или пък всичките сто предназначени защитника на момчето са отпаднали някъде по пътя дотук, един по един? Може пък човекът още да не е пристигнал. — Една нова мисъл го остави без дъх. — Може би е трябвало да бъде ди Санда. — Наведе се напред и зарови лице в ръцете си. — Ако остана още дълго тук да си говорим за теология, кълна се, че накрая пак ще се напия до безсъзнание, само и само мозъкът ми да спре да се върти като пумпал в главата ми.

— Пристрастяването към алкохола всъщност е често срещана слабост сред свещените — каза Умегат.

— Започвам да разбирам защо. — Казарил допи последните капки от чая, който вече беше изстинал, и остави чашата. — Умегат... ако трябва да обмислям всяка своя постъпка и да се питам не само дали е мъдра и добра, но и дали точно така се предполага да постъпя, ще се побъркам. Направо ще полудея. Накрая ще свърша свит на топка в някой ъгъл, ще си мънкам под носа и ще роня сълзи.

Умегат се изхили — жестоко, помисли си Казарил, — но после поклати глава.

— Човек не може да отгатне божия промисъл. Придържайте се към добродетелността — стига да можете да я познаете — и се надявайте дългът, който ви се представя, да е дългът, който боговете желаят от вас. И че талантите, които са ви дадени, са талантите, които трябва да поставите в услуга на боговете. Вярвайте, че боговете не ще си поискат обратно повече, отколкото вече са ви дали. Дори и живота ви.

Казарил потърка лице и въздъхна.

— В такъв случай ще впрегна всичките си усилия за осъществяването на женитбата, дете си я е наумила Изел, и ще се надявам това да я освободи от проклятието. Трябва да се доверя на здравия си разум, иначе защо богинята би избрала един разумен човек за пазител на Изел? — После добави тихо: — Поне бях разумен човек... — Кимна, много по-твърдо, отколкото се чувстваше, и избута стола си назад. — Моли се за мен, Умегат.

— Всеки час, милорд.

Стъмваше се. Лейди Бетриз донесе запален фитил в кабинета на Казарил и почна да пали свещите му за четене. Той се усмихна и кимна признателно. Тя му върна усмивката и духна да угаси фитила, но после се помая, сякаш не бързаше да се върне в женските стаи. Стоеше, забеляза Казарил, на същото място, където двамата се бяха сбогували в нощта на смъртта на Дондо.

— Нещата, изглежда, се поуспокоиха, слава на боговете — каза тя.

— Да. Донякъде. — Казарил остави перото си.

— Започвам да вярвам, че всичко ще се нареди.

— Да. — Коремът му се сгърчи в спазъм. „Не“.

Дълга пауза. Той взе отново перото и го топна в мастилницата, макар че нямаше какво повече да пише.

— Казарил, трябва ли да вярваш, че си на път да срещнеш смъртта, за да събереш смелост да целунеш една дама? — внезапно попита тя.

Той сви глава между раменете си, изчерви се и се прокашля.

— Приемете най-искрените ми извинения, лейди Бетриз. Няма да се повтори.

Не смееше да вдигне поглед от страх тя да не опита отново да прекърши крехките му бариери. От страх, че може да успее. „О, Бетриз, не жертвай достойнството си за моето безсилие!“

Гласът ѝ стана студен:

— Много съжалявам да го чуя, кастиларю.

Той не вдигна очи от сметководната книга, докато стъпките ѝ не заглъхнаха.

Минаха няколко дни, през които Изел продължи да притиска Орико. Минаха няколко нощи, в които воят на Дондовата душа продължи да тормози Казарил. Тези вътрешни посещения наистина се оказаха еженощни, четвърт час, който преповтаряше ужаса на Дондовата смърт. Казарил не успяваше да заспи преди среднощната интерлюдия, когато лежеше в трескаво очакване, нито дълго след нея, разтърсен от ехото ѝ, и сутрин лицето му сивееше от умора. Размазаните стари призраци започваха да му се струват като домашни любимци в сравнение с това. Нямаше начин всяка вечер да изпива достатъчно вино, за да проспие кръсъците, така че си наложи да търпи.

Орико търпеше посещенията на сестра си с далеч по-малко твърдост. Опитваше се да я избягва по все по-странни начини, но тя винаги го откриваше, било в някоя зала, било в кухнята, а веднъж, с което скандализира бедната Нан ди Врит, в парната му баня. В деня, когато той напусна призори замъка и препусна към ловната си хижа в дъбовата гора, Изел го последва след закуска. Казарил с облекчение забеляза, че собствената му призрачна свита изостана малко след като напуснаха Зангре, сякаш нещо ги привързваше към мястото на смъртта им.

Беше ясно, че бързият галоп доставя неизразима радост на Изел, сякаш я отърсваше от напрежението на ограниченията и скуката в замъка. Един ден на седлото, на щипеция зимен въздух, натам и обратно за един всъщност неуспешен лов, съживи очите ѝ и изкара руменина по бузите ѝ. Лейди Бетриз се оживи не по-малко от нея. Четиримата войници от Баошия, пратени да ги придружат, едва поддържаха темпото, пришпорвайки конете си до изнемога. Колкото до Казарил, за него ездата беше агония, която се мъчеше да прикрива. Същата вечер в гърнето отново се появи кръв, за пръв път от няколко дни, а еженощната серенада на Дондо се оказа особено неприятна, защото този път вътрешното ухо на Казарил успя да различи и членоразделни думи сред писъците. В думите нямаше смисъл, но въпреки това се чуваха ясно. Какво ли още го чакаше?

С мисълта дали не го чака още една ужасна езда, късно на следващата сутрин Казарил изкачи уморено стълбите към покоите на Изел. Тъкмо беше наместил схванатите си мускули на стола зад писалището си и беше отворил счетоводната книга, когато се появи

царина Сара с две от придворните си дами. Профуча покрай Казарил като облак от бяла вълна. Той скочи изненадано на крака и се поклони дълбоко. Единственият признак, че царината е забелязала съществуването му, беше едно леко, разсеяно кимване.

Откъм вътрешните стаи долетя суетня от женски гласове. Както дамите на царината, така и Нан ди Врит бяха заточени в дневната, където да обменят някоя и друга клюка на тих глас. След около половин час царина Сара излезе и отново прекоси преддверието на Казарил със същата отнесена физиономия.

Бетриз се появи малко след нея.

— Царевната моли да се явите при нея в дневната й — каза тя на Казарил. Черните й вежди се бяха свъсили от тревога. Казарил веднага стана и я последва.

Изел седеше на един резбован стол, ръцете й стискаха страничните му облегалки, беше бледа като платно и дишаше тежко.

— Позор! Брат ми е истински позор за семейството, Казарил! — каза му тя, когато Казарил се поклони и придърпа едно ниско столче до коляното й.

— Милейди? — подкани я да продължи той, като сгъна предпазливо тялото си. Коремните спазми от снощи още не бяха преминали съвсем и го прорязваха като с нож при всяко по-рязко движение.

— Никакви годежи без моето съгласие, нали така, за това не ме е излъгал — само че било нужно и съгласието на ди Жиронал, моля ви се! Сара ми го каза току-що. След смъртта на брат му, но преди да замине от Кардегос, за да търси убиеца му, канцлерът се затворил с брат ми и го убедил да направи допълнение към завещанието си. Ако Орико умре, канцлерът ще стане регент на брат ми Теидез...

— Ако не се лъжа, за това се знае от доста време, царевна. Ще бъде създаден и регентски съвет, който да му помага. Провинкарите на Шалион не биха позволили толкова голяма власт да премине в ръцете на един от тях, без да има някакво средство за контрол.

— Да, да, това го знам, но...

— В допълнението няма текст за отмяна на съвета, нали? — попита разтревожено Казарил. — Виж, това би предизвикало сериозно брожение сред лордовете.

— Не, тази част е останала непроменена. Но в предишния вариант аз съм определена за повереница на баба ми и на вуйчо ми, провинкара на Баошия. Сега за настойник ми е определен ди Жиронал. За това няма контролен съвет! И още нещо, Казарил! Срокът на настойничеството му е докато се омъжа, а разрешението за женитбата ми е оставено изцяло в негови ръце! Ако поиска, може да ме държи мома, докато си умра от старост!

Казарил прикри безпокойството си и вдигна ръка да я успокои.

— Едва ли. Самият той ще умре от старост много преди вас. А много преди това дори, когато Теидез навърши пълнолетие и поеме цялата власт на поста си, може да ви освободи с царски декрет.

— В допълнението е записано, че Теидез ще стане пълнолетен на дваайсет и петата си година, Казарил!

Преди десет години Казарил би споделил гнева ѝ от този удължен срок. Сега му звучеше по-скоро като добра идея. Стига, разбира се, регент да не беше ди Жиронал.

— Тогава ще съм почти на дваайсет и осем години!

Още дванайсет години, през които проклятието да ѝ въздейства отвън и отвътре... не, това не беше добре, откъдето и да го погледнеш.

— Като едното нищо може да изгони и вас от домакинството ми!

„Имате и друга Настойница, която още не е решила да ме изгони“.

— Признавам, че имате основание за тревога, царевна, но недейте да изпадате в паника преждевременно. Докато Орико е жив, всичко това е без значение.

— Сара казва, че той не е добре.

— Не е в най-добрата си форма — предпазливо се съгласи Казарил. — Но в никакъв случай не е стар. Едва ли е на повече от четирийсет.

Ако се съдеше по изражението ѝ, тази възраст ѝ се струваше достатъчно напреднала.

— Той е по-... зле, отколкото изглежда. Така каза Сара.

Казарил се поколеба.

— Тя толкова ли е близка с него, че да знае? Бях останал с впечатлението, че са се отчуждили.

— Тях пък изобщо не ги разбирам. — Изел потри очи с кокалчетата на ръката си. — О, Казарил, излиза, че Дондо ми е казал

истината! Мислех, че може просто да ме е излъгал, за да ме сплаши. Сара така отчаяно искала дете, че се съгласила ди Жиронал да опита, когато Орико... вече не можел. Марту не бил чак толкова лош, така каза. Поне се държал кавалерски. Само че когато и той не успял да й направи дете, брат му го убедил да включи и него в начинанието. Дондо бил ужасен, унижението й му доставяло удоволствие. Но, Казарил, Орико е знаел. Лично помогнал да убедят Сара. Не го разбирам, защото Орико със сигурност не мрази Теидез толкова много, че да постави копелето на ди Жиронал на негово място.

— Така е. — „И не е“. Един син на ди Жиронал и Сара не би бил в кръвна връзка с Фонса Що-годе Мъдрия. Орико сигурно бе сметнал, че такава дете би освободило царския престол на Шалион от смъртното проклятие на Златния генерал. Отчаяна мярка, но е имало вероятност да свърши работа.

— Царина Сара каза — добави Изел, като се помъчи да се усмихне, — че ако ди Жиронал открие убиеца на Дондо, тя ще плати за погребението му, ще отпусне пенсия на семейството му и ще се погрижи свещените от храма в Кардегос всеки ден да четат молитви за душата му.

— Това е добре да се знае — тихо рече Казарил. Макар че той нямаше семейство, на което да бъде отпусната пенсия. Превн се леко и се усмихна да скрие гримасата на болка. Така, значи дори Сара, която бе наприказвала потресаващи подробности от интимен характер пред девичите уши на Изел, не й беше казала за проклятието. А той вече беше сигурен, че и Сара знае за него. Орико, Сара, ди Жиронал, Умегат, навярно Иста, може би дори и провинкарата, и нито един от тях не се беше решил да съобщи на двете деца ужасната истина за тъмния облак, надвиснал над тях. Кой беше той да нарушава този таен заговор за мълчание?

„И на мен никой не ми каза. Благодарен ли съм им сега за тази загриженост?“ Кога, тогава, смятаха защитниците на Теидез и Изел да ги уведомят за сянката, която ги обвива? Може би Орико възнамеряваше да им го съобщи на смъртния си одър, както му го беше съобщил баща му Иас?

Имаше ли Казарил правото да въведе Изел в една тайна, която собственото й семейство беше предпочело да скрие от нея?

И беше ли готов да й обясни как е разбрал самият той за това?

Погледна към лейди Бетриз, която седеше на ръба на друго ниско столче и не сваляше тревожните си очи от своята разстроена господарка. Дори Бетриз, която много добре знаеше, че се е опитал да направи магия за смърт, не подозираше, че е успял.

— Не знам какво да правя — простена Изел. — Орико е безполезен.

Би ли могла Изел да избяга от проклятието, без въобще да се налага да научава за него? Той си пое дълбоко дъх, защото онова, което се канеше да каже, твърде много намирисваше на държавна измяна.

— Може да предприемете стъпки сама да уредите женитбата си. Бетриз го изгледа опулено.

— Какво?! Тайно? — каза Изел. — Тайно от брат ми, царина?

— Тайно от канцлера му, във всеки случай.

— Това законно ли е?

Казарил издиша шумно.

— Една женитба, договорена и консумирана, не може току-така да бъде анулирана дори от царин. А ако ви подкрепи достатъчно голям брой шалионски благородници — а ди Жиронал вече е настроил срещу себе си достатъчно хора, — анулирането ѝ би станало още по-трудно. — А ако успееш да я изведат от Шалион и да я поставят под защитата на, да речем, един толкова хитър свекър като Лисицата от Ибра, тя можеше да остави зад гърба си както проклятието, така и дворцовите интриги. Трудното беше как да се наредят нещата така, че Изел да не се превърне от безпомощна заложница в един двор в безпомощна заложница в друг. „Но поне ще е заложница без проклятие на раменете си, нали?“

— Аха! — Очите на Изел светнаха одобрително. — Казарил, наистина ли може да се направи?

— Съществуват трудности от практическо естество — призна той. — Но всяка от тях си има своето практическо разрешение. Най-важното е да намерите доверен човек, който да ви стане посланик. Трябва да е достатъчно умен, за да ви спечели възможно най-силната позиция в преговорите с Ибра, да е достатъчно гъвкав, така че да не обиди Шалион с действията си, да има куража да пресече инкогнито размирни граници, силата за трудното пътуване, верността — към вас и единствено към вас, както и вяра в каузата ви, която да не се пречупи.

Една грешка в този подбор може да се окаже фатална. — Навярно в буквалния смисъл.

Тя притисна ръце и смръщи чело.

— Можете ли да ми намерите такъв човек?

— Ще посветя мислите си на това и ще се огледам.

— Направете го, лорд Казарил — прошепна тя. — Направете го.

Лейди Бетриз се обади, със странно безизразен тон:

— Едва ли е нужно да се оглеждате много надалеч.

— Не мога да бъда аз. — Преглътна и вместо да се обоснове с истинската причина, която гласеше: „Защото всеки момент мога да се строполя мъртъв в краката ви“, каза: — Не смея да ви оставя тук без защита.

— Всички ще помислим над това — твърдо рече Изел.

Тържествата по случай Деня на Бащата преминаха тихо. Студен дъжд се изля над Кардегос и мнозина в Зангре предпочетоха да пропуснат градската процесия, макар че Орико отиде, както повеляваше дългът му на царин, и в резултат настина жестоко. Възползва се от главоболието си, като се затвори в покоите си, без да приема никого. Обитателите на Зангре, все още в черно и лавандулово заради кончината на лорд Дондо, бяха необичайно тихи по време на празничната вечеря, придружена от религиозна музика, но без танци.

Леденият дъжд продължи през цялата седмица. През един прогизнал следобед, когато Казарил съчетаваше преподаването с практическото обучение, като обясняваше на Бетриз и Изел как се водят сметки, някой почука отсечено на вратата още преди плахият глас на пажа да обяви:

— Марш ди Палиар е дошъл да види милорд ди Казарил.

— Пали! — Казарил се извъртя на стола си и се изправи, като се подпря с ръка на масата. Нескрита радост засия по лицата и на двете му дами, прогонвайки скуката. — Не очаквах да дойдеш толкова скоро в Кардегос!

— Аз също. — Пали се поклони на жените и удостои Казарил с крива усмивка. Пусна една монета в шепата на пажа и му даде знак да се изпарява. Момчето се поклони доземи, което показваше искреното му одобрение относно щедростта на бакшиша, и хукна нанякъде.

Пали продължи:

— Взех само двама офицери и препуснахме здраво. Войската ми от Палиар ни следва със скорост, която няма да убие конете. — Огледа стаята и сви широките си рамене. — Да не дава богинята! Не мислех, че изричам пророчество, когато за последен път бях тук. Като си го помисля, и тръпки ме побиват, сякаш не ми стига този проклет дъжд, от който ми изстинаха кокалите. — Свали мокрия си вълнен плащ, под който се показа синьо-белите дрехи на офицер от ордена на Дъщерята, и прокара ръка през капчиците, които грееха като стъклени мъниста по тъмната му коса. Ръкува се крепко с Казарил и добави: — Демоните на Копелето са ми свидетели, Каз, изглеждаш ужасно!

Уви, Казарил не можеше да отвърне на коментара му с подходящото „Много точно казано“. Вместо това замаза положението, като промърмори:

— От времето е. Кара ни да се чувстваме като парцали.

Пали отстъпи малко назад и го изгледа от главата до петите.

— Времето значи? Когато те видях за последен път, кожата ти не беше с цвета на мухлясало тесто, около очите ти нямаше черни кръгове като на одран скален плъх и... и изглеждаше в доста добра форма, а не блед, изпит и с подут корем. — Казарил изправи гръб, като си глътна възмутено корема, а Пали го посочи с пръст и добави: — Царевна, трябва да пратите секретаря си да го прегледа лецител.

Изел огледа Казарил с внезапно съмнение и ръката ѝ литна към устните, сякаш го виждаше за пръв път от седмици. Което, предположи той, си беше вярно в известен смисъл. Вниманието ѝ беше изцяло погълнато от собствените ѝ проблеми, покрай бедите, връхлетели я една след друга. Бетриз погледна първо единия, после другия и прехапа устни.

— Не ми трябва лецител — твърдо рече Казарил, високо и бързо. „Или друг, който умее да задава въпроси“.

— Всички казват така, защото ги е страх от скалпела и слабителните. — Пали махна пренебрежително с ръка на възмутения му протест. — Последния от сержантите ми, дете му излязоха циреи от седлото, трябваше да го бода с меча по задника по целия път до стария знахар с пиявиците. Не го слушайте, царевна. Казарил — лицето му стана сериозно и той се поклонил извинително на Изел, — може ли да

поговорим насаме за минутка? Обещавам да не го задържам за дълго, царевна. Не мога да се мотая дълго тук.

Изел даде царственото си разрешение с подходяща тържественост. Казарил, комуто не убягна подтекстът в думите на Пали, заведе младия мъж в стаята си на долния етаж, вместо в кабинета в преддверието на женските покои. Коридорът беше празен, за щастие. Казарил затвори плътно вратата, така че никой човек да не ги подслуша. Слабоумните привидения можеха да пазят тайна.

После седна на стола, за да прикрие сковаността на движенията си. Пали приседна на ръба на леглото и стисна ръце между коленете си.

— Куриерът от ордена на Дъщерята трябва да е стигнал за рекордно време до Палиар въпреки разкаляните пътища — отбеляза Казарил, като броеше дните наум.

Тъмните вежди на Пали се вдигнаха.

— Вече знаеш за това? Аз пък си мислех, че конклавът се свиква тайно. Макар че скоро ще стане повече от очевидно, когато и другите лордове-посветени пристигнат в Кардегос.

Казарил сви рамене.

— Имам си източници.

— Не се и съмнявам. Аз пък си имам свои. — Пали размаха пръст. — Ти си единственият информатор в Зангре, комуто бих се доверил в момента. Какво, богове пет, става тук, в двора? Циркулират какви ли не зловещи и объркани слухове във връзка с внезапната кончина на покойния ни свещен водач. А колкото и приятна да е така обрисуваната картинка, някак не ми се вярва, че е бил отнесен от банда демони с пламтящи криле, призовани от молитвите на царевна Изел.

— Тъъ... не точно. Просто се е задавил посред пиянски гуляй вечерта преди сватбата си.

— Задавил се е с отровния си лъжлив език, надявам се.

— Долу-горе да.

Пали изсумтя.

— Лордовете-посветени, които Дондо вбеси — не само онези, които не успя да купи от самото начало, а и онези, които впоследствие се засрашиха от продажността си, — приемат смъртта му като знак, че нещата се променят. Веднага щом се събере кворум, възнамеряваме да изпреварим канцлера и да предложим на Орико свой собствен

кандидат за свещен водач на ордена. Или подборка от трима приемливи мъже, от които царинът да си избере.

— Това би се приело по-добре, предполагам. Цялата история се крепи на ръба между... — Казарил имаше предвид „между лоялността и измяната“, но не го каза на глас. — Освен това ди Жиронал има голямо влияние и в храма, не само в Зангре. Едва ли искате тези вътрешни боричкания да излязат от контрол.

— Дори ди Жиронал не би посмял да прати войници на Сина срещу войници на Дъщерята — уверено каза Пали.

— Хм.

— В същото време някои от лордовете-посветени — без имена засега — искат да стигнат и по-далеч. Примерно, да съберат и представят пред Орико доказателства за достатъчно от подкупите, заплахите и злоупотребите на двамата ди Жиронал, които да принудят царина да го освободи от канцлерския пост. Да го принудят да заеме някаква нееднозначна позиция.

Казарил потърка носа си и рече предупредително:

— Да принудиш Орико да заеме ясна позиция е като да се опиташ да построиш кула от яйчен крем. Не бих го препоръчал. А и няма да е лесно да го откъснете от ди Жиронал. Царинът разчита на него... по причини, по-дълбоки, отколкото мога да ти обясня. Доказателствата ви ще трябва да са абсолютно необорими.

— Да, и точно затова съм тук. — Пали се наведе напред, напрегнат като струна. — Би ли повторил, под клетва пред конклава на Дъщерята, историята, която ми разказа във Валенда, за това как братята Жиронал са те продали в робство на галерите?

Казарил се поколеба.

— Само думата си мога да представя като доказателство, Пали. А тя не стига, за да катурне ди Жиронал, уверявам те.

— Няма да е само това. Но може точно тя да се окаже монетата, която да натези на везната, сламката, която да подпали огъня.

Сламката, която да изпъкне сред останалите сламки? Искаше ли той да се превърне в център на този заговор, публично при това? Устните на Казарил се свиха объркано.

— А и си си спечелил репутация тук — продължи да го убеждава Пали.

Казарил се размърда.

— Не най-добрата, това поне е сигурно...

— Глупости. Всички са чували за умния секретар на царевна Изел, човек, който следва собствената си съвест — и се грижи за нейната, — защитника на Готоргет, абсолютно неподкупен човек, за когото богатството е без значение...

— Нищо подобно — искрено го увери Казарил. — Просто се обличам зле. Нямам нищо против богатството, напротив.

— И който се ползва с пълното доверие на царевната. И не ми се прави на алчен царедворец — лично съм те виждал да отказваш три щедри подкупа, които рокнарийците ти предложиха, за да предадеш Готоргет. Последния го отказа, докато умирахме от глад, и мога да представя живи свидетели, които да го потвърдят.

— Е, разбира се, че не приех...

— Думата ти ще се чуе в съвета, Каз!

Казарил въздъхна.

— Аз... ще си помисля. Имам си по-неотложни задължения. Бих говорил на закрыта сесия само ако сметнеш, че от показанията ми наистина ще има някаква полза. Вътрешната политика на храма не е моя работа. — Остра болка в корема го накара да съжали за избора на думи. „Боя се, че понастоящем съм затънал до уши във вътрешната политика на богинята“.

Пали се ухили доволно, сякаш Казарил му беше дал тържествено съгласието си, после стана, благодари на приятеля си и си тръгна.

16.

След два дни, докато Казарил седеше преспокойно на работната си маса и остреше пера, един паж влезе в преддверието и обяви:

— Дошъл е посветен Рожерас, по нареждане на царевна Изел, милорд.

Рожерас беше на четиридесетина години, с рижа коса, оредяла над челото, лунички и будни сини очи. Занятието му се познаваше по зелените одежди на посветен мирянин от кардегоската храмова болница на Майчиното милосърдие, които се развяваха енергично при всяка негова крачка, а постът му — по майсторския ширит, пришит на рамото. Казарил веднага разбра, че пациентът не е някоя от дамите му, иначе от ордена на Майката щяха да пратят жена. Напрегна се разтревожено, но въпреки това кимна любезно. Стана и се обърна да предаде съобщението във вътрешните стаи, но лейди Бетриз и царевната вече стояха на прага и се усмихваха без помен от изненада на посетителя.

Бетриз приклепна в лек реверанс в отговор на дълбокия поклон на посветения и каза:

— Това е човекът, за когото ви говорих, царевна. Главната свещена на Майката каза, че е изучил из основи изтощителните болести и че от цял Шалион пристигат млади лечители, които да се учат при него!

Така, значи вчерашната разходка на лейди Бетриз до храма не бе посветена само на молитви и благотворителност. Изел знаеше повече за дворцовите конспирации, отколкото си беше мислил Казарил. Определено беше успяла да заблуди него този път. Беше хванат из засада, и то от собствените си повереници. Усмихна се едва-едва, преглъщайки страха си. Около човека не се виждаха сияйните знаци на вътрешно зрение, така че едва ли би могъл да установи нещо съществено само като прегледа тялото му, нали така?

Изел огледа лечителя и кимна доволно.

— Посветен Рожерас, моля, прегледайте секретаря ми и ми докладвайте за резултатите.

— Царевна, не ми трябва лечител!

— Ако е така, значи всички ние ще сме загубили малко от времето си — възрази Изел, — което и без това боговете ни дават в еднакво количество всеки ден. Ако не искате да си навлечете недоволството ми, Казарил, ще идете с него. Заповядвам ви. — Твърдостта в гласа ѝ не можеше да се сбърка с друго.

„Проклет да е Пали, че ѝ пусна тази муха в главата!“ Изел учеше прекалено бързо. Все пак... лечителят или щеше да постави диагноза „чудо“, или не. Ако успееше, Казарил можеше да повика Умегат и да остави светеца, с неговите връзки по горните етажи на храмовата йерархия, да се оправя някак. А ако не — какво лошо можеше да стане?

Казарил се поклони в знак на неохотно съгласие и поведе нежелания посетител към стаята си на долния етаж. Лейди Бетриз ги последва, за да е сигурна, че заповедите на господарката ѝ се изпълняват подобаващо. Усмихна му се извинително, но очите ѝ излъчваха тревога, когато Казарил затвори вратата под носа ѝ.

Лечителят накара Казарил да седне до прозореца и почна да мери пулса му и да му занича в очите, ушите и гърлото. Накара Казарил да пусне една вода, която после подуши и заразглежда в една стъклена тръбичка, вдигната срещу светлината. Разпита го за изпражненията му и Казарил неохотно призна за кръвта. После му беше наредено да се съблече и да легне и не му остана друг избор, освен да се остави в ръцете на лечителя, който преслуша сърцето и гърдите му, като притисна ухо на съответните места, а после захвана да го натиска и почуква по цялото тяло с бързите си студени пръсти. Наложиха се да обясни как се е сдобил с белезите си от бичуване. Коментарът на Рожерас върху тях се ограничи до няколко страховити предложения как би могъл да отърве Казарил от останалите му в наследство страдания, стига пациентът да пожелае и да събере смелост. Като цяло, Казарил реши, че би предпочел да изчака, докато падне от още някой и друг кон, а когато го каза на глас, Рожерас се разсмя от сърце.

Усмивката му обаче изчезна, когато пак насочи вниманието си към корема му, за по-внимателен и задълбочен преглед, който

включваше натискане, палпиране и указания към Казарил да се навежда насам и натам.

— Тук боли ли ви?

Казарил, твърдо решен да приключи по-бързо, отвърна отрицателно.

— А когато направя така?

Казарил извика.

— Аха. Доста силна болка значи. — Продължи да го натиска. Казарил продължи да присвива очи. Рожерас спря за миг; пръстите му само докосваха корема на Казарил, а погледът му се беше зареял някъде. После сякаш се отърси от дрямка. Напомни му за Умегат.

Рожерас още се усмихваше, докато Казарил навличаше дрехите си, но очите му бяха засенчени от размисъл.

Казарил го подкани насърчително:

— Кажете какво ми е, посветени. Аз съм разумен човек и няма да изпадна в истерия.

— Така ли? Добре. — Рожерас си пое дъх и каза простичко: — Милорд, имате тумор, който се опипва съвсем ясно.

— Това... е значи — рече Казарил и се отпусна предпазливо на стола си.

Рожерас вдигна поглед.

— Май не сте изненадан.

„Не колкото ме изненада предната диагноза“. Казарил си помисли с копнеж какво облекчение би било да научи, че повтарящите се коремни спазми са симптом на една такава естествена, нормална смъртоносна болест. Уви, беше съвсем сигурен, че туморите на повечето хора не ги засипват с неприлични крясъци по едно и също време всяка нощ.

— Имах причини да смятам, че нещо не е наред. Но какво означава това? Какво според вас ще стане по-нататък? — Постара се гласът му да прозвучи възможно най-неутрално.

— Е... — Рожерас приседна на ръба на леглото, от което Казарил вече беше станал, и сплете пръсти. — Тези образувания биват най-различни видове. Някои са дифузни, други са възлести или капсулирани, някои убиват бързо, някои си стоят там с години и почти не създават проблеми на болния. Вашият изглежда капсулиран, което е обнадеждаващо. Има един често срещан вид, нещо като киста, която се

пълни с течност. Една моя пациентка живя с такъв тумор дванайсет години.

— О — рече Казарил и изобрази храбра усмивка на лицето си.

— Когато почина, туморът беше нараснал до повече от петдесет килограма — продължи лецителят. Казарил се дръпна стреснато, но Рожерас продължи небрежно: — А има и друг, изключително интересен вид, който съм виждал само два пъти за всичките години, откакто изучавам този дял на науката ни — кръгла маса, която при отварянето се оказва пълна с възли от плът с коса, зъби и кости. Единият беше в корема на жена, което би могло да се обясни що-годе логично, но другият беше в крака на мъж. Според моята теория те са създадени от избягал демон, който се е опитвал да си отгледа човешка форма. Ако демонът беше успял, навярно би си изгризал път навън и би се появил на света в телесна форма, което несъмнено би било истинско светотатство. Отдавна мечтая да открия такъв тумор в пациент, който е още жив, така че да го проуча и да видя дали теорията ми е вярна. — Той огледа замислено Казарил. С огромно усилие на волята Казарил се удържа да не скочи с писъци. Сведе ужасен поглед към подутия си корем, после се осъзна и отмести очи. Беше смятал, че проблемът му е духовен, а не физически. Не му беше хрумвало, че може да е и двете едновременно. Това беше нахлуване на свръхестественото в материалното, което изглеждаше съвсем правдоподобно, предвид неговия случай. Той изломоти през стиснато гърло:

— И те ли нарастват до петдесет килограма?

— Двата, които изрязах, бяха много по-малки — увери го Рожерас.

Казарил вдигна поглед, обзет от надежда.

— Значи можете да ги изрязвате?

— О, само от покойници — извинително обясни лецителят.

— Но, но... няма ли някакъв начин да се направи? — Ако човек беше достатъчно смел да легне на операционната маса и да се остави хладнокръвно на наточената стомана... ако зловещият тумор можеше да се изреже с бруталната бързина на една ампутация... Възможно ли беше физически да се изреже едно чудо, ако това чудо на практика се състоеше от плът?

Рожерас поклати глава.

— Ако беше в ръката или в крака, може би. Но това... Били сте войник — виждали сте какво става със замърсени коремни рани. Дори ако случайно издържите шока и болката от изрязването, треската ще ви убие само за няколко дни. — Гласът му стана още по-сериозен. — Опитвал съм го три пъти и то само защото пациентите ми заплашиха да се самоубият, ако не опитам. Всичките умряха. Не искам да убия още някой добър човек по този начин. Не се измъчвайте с напразни надежди. Вземете каквото можете от живота, докато ви дойде времето, и се молете.

„Тъкмо молитвите ме докараха дотук...“

— Не казвайте на царевната!

— Милорд — сериозно рече лечителят. — Длъжен съм.

— Но аз не бива... точно сега... тя ще ме накара да пазя леглото, а не бива! Не мога да я оставя сама! — Казарил повиши глас, изпаднал в паника.

Веждите на Рожерас се надигнаха.

— Лоялността ви ви прави чест, лорд Казарил. Успокойте се! Няма нужда да лягате на легло, преди сам да почувствате, че се налага. Напротив, леките задължения, които вървят с поста ви при царевната, ще ангажират вниманието ви и ще ви помогнат да намерите утеха.

Казарил си пое дълбоко дъх и реши да не лишава Рожерас от приятните му илюзии за службата му.

— Стига да й разясните, че не се налага да ме освобождава от поста ми.

— Стига вие да разбирате, че това не означава да се претоварвате — строго отвърна Рожерас. — Очевидно е, че трябва да намалите темпото и да почивате повече.

Казарил побърза да кимне в знак, че е разбрал, като се опитваше да изглежда едновременно послушен и енергичен.

— Има и още нещо — добави Рожерас, като се размърда, сякаш се готвеше да тръгва, но не понечи да стане. — Моля ви за това само защото, както сам казахте, сте разумен човек и се надявам да разберете.

— Да? — застана нащрек Казарил.

— След смъртта ви — за чието максимално отлагане във времето се молим всички, — дали е възможно да ми подпишете документ, че след смъртта ви мога да изрежа тумора ви за моята колекция?

— Вие колекционирате тези ужасии? — Казарил изкриви лице. — Повечето хора се задоволяват с картини или стари мечове, или статуетки от слонова кост. — Негодуванието се сборичка с любопитството и загуби. — Тъъ... как ги съхранявате?

— В буркани с алкохол. — Рожерас се усмихна и по бялата му кожа изби лека руменина. — Знам, че звучи страшничко, но все се надявам... че ако науча достатъчно, някой ден ще разбере, ще успее да открие начин да попречи на тези неща да убиват хората.

— Не са ли те тъмните дарове на боговете, които не можем да изцерим сами?

— Изцераваме гангрената, като ампутираме засегнатия крайник. Предотвратяваме инфекция на челюстта, като изваждаме болния зъб. Лекуваме треска, като редуваме студено с горещо и се грижим добре за пациента. Всяко лечение все някога е било прилагано за пръв път. — Рожерас се умълча. След малко каза: — Ясно е, че царевна Изел ви цени високо и искрено държи на вас.

Казарил, като не знаеше как точно да отговори на това, отвърна:

— Служа ѝ от миналата пролет, когато беше още във Валенда. Преди години служех в домакинството на баба ѝ.

— Не е склонна да изпада в истерия, нали? Жените от знатни семейства понякога са... — Той сви рамене, вместо да каже нещо грубо.

— Не е — трябваше да признае Казарил. — Нито пък някоя от придворните ѝ. — После додаде: — Но едва ли се налага да разстройвате дамите с лошата новина толкова... толкова скоро.

— Напротив, налага се — каза лечителят, макар и по-кратко този път, и се изправи. — Как би могла царевната да избере правилния път за действие, ако не разполага с върнатата информация?

Неопрровержим аргумент, откъдето и да го погледнеш. Казарил го предъвкваше смутено, докато вървеше след посветения към горния етаж.

При звука от стъпките им Бетриз подаде глава през вратата.

— Ще се оправи ли? — настоятелно попита тя Рожерас.

Лечителят вдигна ръка.

— Момент, милейди.

Влязоха в дневната на царевната. Изел седеше на резбования си стол, ръцете ѝ бяха стиснати здраво в скута. Тя прие поклона на

Рожерас с леко кимване. На Казарил хич не му се искаше да присъства, но пък определено искаше да чуе, така че се отпусна на стола, който Бетриз побърза да му придърпа и към който посочи Изел. Рожерас остана прав в присъствието на царевната.

— Милейди — обърна се той към нея, като се поклони отново, сякаш да се извини за прямотата си, — секретарят ви има тумор в корема.

Изел го зяпна невярващо. Лицето на Бетриз преbledня и застина безизразно. Изел преглътна и каза:

— Той няма да... няма да умре, нали? — И погледна уплашено Казарил.

При тази реакция Рожерас изневери на заявления си по-рано принцип за откровеност и бързо превключи към дворцовите увъртания.

— Смъртта застига всички, кои по-рано, кои по-късно. Не съм в състояние да предскажа още колко ще живее лорд Казарил. — Очите му уловиха настоящия, умоляващ поглед на Казарил и той добави: — Няма причина той да не продължи да изпълнява задълженията си на ваш секретар, докато се чувства достатъчно добре за това. Не бива обаче да му позволявате да се претоварва. С ваше позволение, бих искал да следя състоянието му и да го преглеждам веднъж седмично.

— Разбира се — тихо отвърна Изел.

След като каза още няколко думи за хранителния режим и задълженията на Казарил, Рожерас се поклони и си тръгна. Бетриз, с премрежени от сълзи кадифени очи, изхлипа:

— Не си бях и помисляла, че може да е... ти подозираше ли, когато... Казарил, не искам да умреш!

Казарил отвърна жално:

— Е, и аз не искам да умра, така че ставаме двама.

— Трима — поправи го Изел. — Казарил... какво можем да направим за теб?

Казарил тъкмо се канеше да отговори, че не могат да направят нищо, когато реши да се възползва от възможността и отсече твърдо:

— Преди всичко — бъдете така добри да не обсъждате здравето ми с всяка клюкарка в замъка. Горещо се надявам това да се запази в тайна за... за колкото се може по-дълго време. — Първо, новината, че Казарил умира, можеше да наведе ди Жиронал на някои нови идеи за

смъртта на брат му. Канцлерът скоро щеше да се върне в Кардегос и вероятно щеше да е достатъчно разочарован от неуспеха на разследването, за да започне да преосмисля проблема с липсващия труп.

Изел прие думите му с кимване и на Казарил му бе позволено да се върне в преддверието си, където така и не успя да се съсредоточи върху счетоводните книги. След като лейди Бетриз за трети път влезе на пръсти да го пита дали не иска нещо, веднъж по инициатива на царевната и два пъти по своя, Казарил контраатакува, като заяви, че е крайно време да се заемат с някои отдавна отлагани уроци по граматика. Щом те не смятаха да го оставят на мира, той пък щеше да извлече някаква полза от компанията им. Двете му ученички бяха необичайно тихи, държаха се като истински дами и изпълняваха всичко без възражения. И макар Казарил отдавна да си беше мечтал за подобна ученолюбивост от тяхна страна, сега установи, че се надява тя да не продължи дълго.

Въпреки мрачното настроение обаче ученичките му се справяха доста добре с уроците, дори с дългото упражнение върху граматическите форми на литературния рокнарийски. Раздразнителното му поведение не предразполагаше към съчувствие и дамите, благословен да е уравнивеният им нрав, не се опитаха да му го натрапят. Към края на урока двете млади жени се държаха почти както обикновено, съобразявайки се с неговото желание, макар че край тъжните устни на Бетриз сега не грееха трапчинки, които да го утешават.

Изел стана да раздвижи схванатата си снага из стаята. Спря до прозореца и се загледа в студената зимна мъгла, която изпълваше клисурата под стените на Зангре. Потри разсеяно ръкава си и отбеляза войнствено:

— Лавандуловото не ми отива. Все едно да носиш синина от натъртено. Твърде много смърт има в Кардегос. Ще ми се никога да не бяхме идвали тук.

Решил, че ще е нецелесъобразно да се съгласи, Казарил само се поклони и се оттегли, за да се приготви за вечеря.

Същата седмица първият сняг за тази зима посипа като с пудра улиците и стените на Кардегос, но беше нетраен и всеки следобед се стопяваше, а всяка сутрин градът отново осъмваше напудрен. Пали информираше Казарил за пристигането на останалите лордове-посветени, които влизаха в града един по един, и на свой ред разпитваше приятеля си за клюките от замъка. Взаимна помощ и доверие, размишляваше Казарил, но също и пробойни в стените, които всеки от тях, на теория, отбраняваше. И в същото време, ако някога се стигнеше до избор между храма и Зангре, Шалион вече щеше да е загубил.

Ди Жиронал, повлякъл със себе си царевич Теидез, се върна, сякаш довеян от студения югоизточен вятър, който натресе на града и друг нежелан подарък — ледена суграшица. За облекчение на Казарил, канцлерът се върна с празни ръце: походът му за справедливост и възмездие се беше разминал без изкупителна жертва. По лицето на ди Жиронал не можеше да се отгатне дали се е разочаровал от неуспешния си лов, или се е видял принуден да обърне коня, заради сведенията на шпионите си за сбираци се в Кардегос сили, които не той беше призовал.

Теидез се завлече в покоите си и по всичко личеше, че е уморен, унил и нещастен. Казарил не се изненада. Да обиколиш три провинции, разследвайки всяка смърт, настъпила в нощта, когато беше умрял Дондо, със сигурност бе достатъчно неприятно и без лошото време.

В периода на заслепението си от прилежното угодничество на Дондо Теидез почти не се беше вясвал в покоите на сестра си. Когато следобед дойде да я посети, ѝ позволи да го прегърне и дори отвърна на прегръдката, а такова силно желание да си поговорят не беше проявявал отдавна. Казарил се оттегли дискретно в своето преддверие и седна пред разтворените тефтери, като въртеше в ръце съхнещото перо. Откакто Орико беше зачислил на Изел рентите от шест града като годежен подарък и не си ги беше взел обратно, когато погребението замести сватбата, сметките и кореспонденцията, за които се грижеше Казарил, бяха нараснали неколkokратно.

Той слушаше разсеяно мелодията на младежките гласове, която долиташе до него през отворената врата. Теидез разказваше на сестра си за пътуването — за разкаляните пътища и затъващите коне, за

напрегнатите и изнервени мъже, безвкусната храна и студените нощувки. Изел, в чийто глас се долавяше по-скоро завист, отколкото съчувствие, посочи колко полезен е този опит за бъдещите му зимни кампании. Почти не засегнаха в разговора си причината за пътуването: Теидез, защото все още се чувстваше обиден и смутен, задето сестра му беше отблъснала покойния му герой, а Изел, защото очевидно не желаше да го натоварва с по-гротескните причини за антипатията си.

Освен че беше потресен от внезапното и ужасно естество на Дондовата смърт, Теидез беше един от малцината, които искрено скърбяха за кончината му. И защо не? Дондо го беше ласкал и коткал, създал му беше високо самочувствие. Обсипваше го с подаръци и му угаждаше всячески, понякога по начини, опасно неподходящи за възрастта му, и откъде можеше Теидез да разбере, че пороците на големите мъже са нещо различно от достойнствата на големите мъже?

По-възрастният ди Жиронал сигурно му се бе сторил студена и неотзивчива компания. Походът им очевидно беше оставил след себе си вълна от негодувание, когато, в разочарованието си, ди Жиронал беше прекрачил границите на допустимото при разследванията си. Още по-лошо, ди Жиронал, който отчаяно се нуждаеше от Теидез, беше принципно неспособен да прикрие колко малко всъщност го харесва и го беше зарязал на свитата си — на секретаря-преподавател, гвардейците и слугите, — като се бе отнасял с него повече като към излишен товар, отколкото като към дясната си ръка. Но ако, за което намекваше недоволството в думите му, Теидез беше започнал да отвръща със същото на антипатията, демонстрирана от високопоставения му настойник, то негодуванието му беше породено от момчешки каприз, а не от реално съществуващите причини. Новият му секретар очевидно не се беше заел с изоставеното му обучение, защото в разказа на Теидез не се промъкна и намек за това.

По някое време Нан ди Врит напомни на Теидез и Изел, че е време да се приготвят за вечеря, и сложи край на срещата. Теидез прекоси бавно преддверието на Казарил, забил поглед в ботушите си. Момчето се беше източило на ръст почти колкото брат си Орико, а кръглото му лице намекваше, че в бъдеще може да го настигне и на ширина, макар че засега запазваше младежката си атлетичност. Казарил прелисти напосоки сметководния си тефтер, потопи перото в мастилницата и вдигна поглед с предпазлива усмивка.

— Как сте, милорд?

Теидез сви рамене и го отмина, но после се завъртя кръгом и тръгна към него. Изражението му не беше кисело — или не само кисело, а също уморено и тревожно. Младежът потропа с пръсти по плота и обходи с поглед тефтерите и разхвърляните листове. Казарил скръсти ръце и го погледна насърчително.

Теидез рече внезапно:

— Има нещо гнило в Кардегос. Нали?

Имаше толкова гнили неща в Кардегос, че Казарил нямаше и представа какво точно има предвид Теидез. Каза предпазливо:

— Какво ви кара да мислите така?

Теидез махна неопределено с ръка.

— Орико вечно е болен и не управлява както трябва. Спи толкова много, като някакъв старец, макар че не е чак толкова стар. А и всички казват, че вече не можел да... — Теидез се изчерви и ръката му отново махна неопределено — сещате се... не можел да се справя като истински мъж, с жена. Не ви ли е минавало през ум, че има нещо странно в тази негова болест?

След кратко колебание Казарил реши да печели време:

— Наблюденията ви са точни, царевич.

— Смъртта на лорд Дондо също беше странна. Според мен всичко това е свързано!

Момчето мислеше, браво!

— Би трябвало да споделите размишленията си със... — не с ди Жиронал — с брат си. Най-добре е да се обърнете лично към него. — Казарил се опита да си представи как Теидез получава пряк отговор от Орико и въздъхна. Щом Изел, със своята пламенна убедителност, не можеше да изтръгне смислен отговор от този човек, какво оставаше за далеч по-малко красноречивия Теидез? Орико щеше да продължи да увърта, освен ако някой не го обработеше предварително.

Трябваше ли Казарил да вземе в свои ръце ролята на настойник? Не само не му бяха дали правото да разкрива тази държавна тайна, дори не следваше да знае за нея. А и... истината за проклятието на Златния генерал трябваше да бъде съобщена на Теидез лично от царина, а не зад гърба му или против волята му, иначе неизбежно би била омърсена от сянката на конспирация.

Беше мълчал твърде дълго. Теидез се наведе през масата, присви очи и изсъска:

— Лорд Казарил, какво знаете?

„Знам, че повече не бива да те държим в неведение“. Нито Изел.

— Царевич, ще поговорим за това по-късно. Не мога да ви отговоря тази вечер.

Устните на Теидез се свиха и той нетърпеливо прокара ръце през тъмнокехлибарените си къдрици. В очите му се четеше неувереност и недоверие, както и, помисли си Казарил, странна самота.

— Разбирам — хладно рече той, обърна се и тръгна към вратата. Тихият му глас долетя откъм коридора: — Трябва да го направя сам...

Имаше предвид да говори с Орико. Добре. Казарил обаче щеше да го изпревари, точно така, и ако това се окажеше недостатъчно, щеше да се върне с Умегат за подкрепа. Остави перата в бурканчето, затвори тефтерите, пое си дълбоко дъх, стисна зъби в очакване на болката, която щеше да го пререже, и се изправи.

Оказа се, че е по-лесно да събереш кураж за аудиенция при Орико, отколкото да я получиш. Явно решил, че Казарил пак идва да го тормози в ролята си на Изелин съзаклятник по въпроса за ибрийския ѝ проектогоденик, Орико се шмугна в покоите си още щом го зърна, а главният му камериер, явно инструктиран предварително, пресрещна кастиляря с дузина извинения за неразположението на царина. Въпросът се усложняваше допълнително от необходимостта разговорът да се проведе насаме, само между двамата, и на място, където да не ги прекъсват.

След вечерята в банкетната зала Казарил вървеше по коридора и, навел глава, се чудеше как най-добре да сгаци царствената си плячка, когато удар в рамото го завъртя почти на деветдесет градуса.

Вдигна поглед и извинението замря на устните му. Мъжът, когото беше блъснал, беше един от останалите без покровител побойници на Дондо, сер ди Жоал — как ли всъщност си изкарваха джобните пари той и подобните му напоследък, или бяха преминали като наследство към брата на Дондо? Компания му правеха един от приятелите му, злобно ухилен, и сер ди Марок, който се въсеше притеснено. Мъжът,

който го беше блъснал, поправи се Казарил. Светлината на свещите от стенните аплици се отразяваше в бдителните очи на по-младия мъж.

— Къорав простак! — изревава ди Жоал, като почти успя да докара реакцията си до естествено звучене, но не толкова, че да не си проличи предварителното ѝ отрепетизиране. — Как смееш да ме блъскаш?

— Моля за извинение, сер ди Жоал — рече Казарил. — Бях се замислил. — Поклони се леко и понечи да ги заобиколи.

Ди Жоал му препречи пътя и отметна плаща си, за да се види мечът му.

— Аз пък казвам, че ме блъсна. Да не би да ме обвиняваш и в лъжа на всичкото отгоре?

„Това е засада“. Казарил спря и стисна устни, сетне каза уморено:

— Какво искате, ди Жоал?

— Вие сте ми свидетели! — Ди Жоал се обърна към приятелчето си и ди Марок. — Той ме блъсна нарочно.

Приятелят му отвърна послушно:

— Да, видях го.

Ди Марок обаче не изглеждаше толкова сигурен.

— Искам удовлетворение за това, лорд Казарил! — заяви ди Жоал.

— Виждам, че искате — сухо рече Казарил. Какво беше това — пиянска глупост или най-простата форма на убийство по поръчка? Дуел до първа капка кръв — широко разпространен отдушник за горещите страсти на младите царедворци, — последван от „Мечът ми се изплъзна, кълна се в честта си! Той сам налетя отгоре му!“, думи, подкрепени от неизвестен брой подкупени свидетели.

— Според мен три капки от кръвта ти ще изчистят тази обида.

Така гласеше традиционното предизвикателство.

— Според мен пък ще е по-добре да си натопиш главата в някое ведро с вода, младежо. Аз не се дуелирам. Е? — Казарил вдигна ръце и отметна плаща си, за да се види, че не носи меч. — Пусни ме да мина.

— Урак, дай меча си на този страхливец! Имаме двама свидетели. Ще уредим въпроса още сега, навън. — Ди Жоал кимна отсечено към вратите в дъното на коридора, които водеха към централния двор.

Урак свали меча си, ухили се и го метна на Казарил. Казарил вдигна вежда, но не и ръката си, и остави оръжието да издрънчи на пода. Ритна го обратно към собственика му.

— Не се дуелирам.

— В очите ли трябва да те нарека страхливец? — настоя ди Жоал. Устните му се бяха разкривили, дъхът му свистеше възбудено в очакване на двубоя. С периферното си зрение Казарил видя други двама мъже, които се приближаваха по коридора, привлечени от крамолата.

— Наричай ме както искаш, щом си решил да се правиш на глупак. Не можеш да ме засегнеш — въздъхна Казарил. Постара се да го каже колкото се може по-отегчено и апатично, въпреки че кръвта му започваше да бучи в ушите. Страх? Не. „Гняв...“

— Носиш благородническо име. Нямаш ли благородническа чест?

Едното ъгълче на устата му се кривна нагоре, но не защото му беше весело.

— Малоумието, което ти наричаш чест, е болест, за която надзирателите на рокнарийските галери отдавна са измислили лекарство.

— Толкоз за твоята чест, тогава. Няма да ми откажеш три капки, за да очистя своята!

— Точно така. — Гласът на Казарил бе станал странно спокоен, а сърцето му, препускало допреди миг, сега забави темпото си. Устните му се разтеглиха в странна усмивка. — Точно така — промълви отново той.

Вдигна лявата си ръка, с дланта нагоре, а с дясната извади ножа от колана си, последно използван, за да си отреже хляб на вечерята. Ръката на ди Жоал се сви върху дръжката на меча и той го изтегли наполовина от ножницата.

— Не в коридора! — уплашено извика ди Марок. — Знаеш, че трябва да стане навън, ди Жоал! В името на Брата, той няма меч, не може така!

Ди Жоал се поколеба. Казарил, вместо да напредне към него, вдигна левия си ръкав и бавно прокара острието на ножа напреко на собствената си китка. Не усети болка, никаква. Кръвта запълни разреза, тъмночервена на светлината на свещите, макар да не бликаше

опасно. Нещо като мъгла се спусна пред очите му, блокирайки всичко друго освен самия него и неуверено ухиления млад глупак, който си беше изпросил двубоя. „Ще ти дам двубой, щом искаш“. Пъхна ножа обратно в калъфа му. Ди Жоал, все още недостатъчно нащрек, остави меча си да се плъзне обратно в ножницата и вдигна ръката си от дръжката. Усмехнат, Казарил вдигна ръце, едната кървяща, другата — невъоръжена. После се хвърли напред.

Повлече стъписания ди Жоал и го блъсна с всички сила в стената, като затисна едната му ръка зад гърба. Ударът отекна по целия коридор. С дясната си ръка Казарил притисна ди Жоал под брадичката, краката на младия мъж се отлепиха от пода и той се оказа с врат, прикован към стената. Дясното коляно на Казарил се заби в слабините му. Казарил не отпусна натиска, за да не измъкне ди Жоал заклещената си ръка. Другата се опитваше да издере очите му и той притисна и нея към стената. Китката на ди Жоал се извиваше в хлъзгавия му от кръвта хват, но той не успяваше да се отскубне. Посиняващият вече млад мъж не извика за помощ, разбира се, макар че очите му се въртяха опулени, а от гърлото му излизаше гъргорене като на заклано прасе. Петите му заритаха по стената. Побойниците знаеха, че ръцете на Казарил държат перо — бяха забравили, че преди са държали гребло. Ди Жоал нямаше накъде да мърда.

Казарил изръмжа в ухото му, тихо, но достатъчно силно, за да се чуе:

— Аз не се дуелирам, момченце. Аз убивам така, както убива един войник, което ще рече както убиват касапите — бързо, сигурно и с възможно най-малък риск за самия мен. Ако реша да умреш, ще умреш когато аз реша, където реша и по начин, който аз избира, а ти дори няма да разбереш откъде е дошъл ударът. — Освободи вече отмалялата ръка на ди Жоал, вдигна нагоре лявата си китка и притисна кървящата рана към полуотворената, трепереца уста на ужасената си жертва. — Искаш три капки от кръвта ми, за да очистят честта ти? Ще ги получиш. — Кръв и слюнка се стичаха покрай тракащите зъби на ди Жоал, но побойникът не се опита дори да го ухапе, не смееше. — Пий, проклет да си! — Казарил го натисна още по-силно, размазвайки кръв по цялото му лице, хипнотизиран от цветовете — червени ивици по посинялата кожа, от триенето на наболата четина в китката му, от яркото отражение на свещите в сълзите, които наливаха опулените очи

на ди Жоал и се стичаха по бузите му. Казарил впи поглед в тези очи и ги гледаше като омагьосан как бавно се прибулват.

— Казарил, той не може да диша, богове мили... — Ужасеният вик на ди Марок проникна през кървавата мъгла.

Казарил намали силата на натиска и ди Жоал си пое шумно дъх. Целият се тресеше. Без да сваля коляното си, Казарил дръпна окървавената си лява ръка, сви я в юмрук й я заби, много прецизно и много силно, в корема на побойника, като отново го остави без въздух. Коленете на ди Жоал се подвиха. Едва тогава Казарил отстъпи назад и го пусна.

Ди Жоал се срина на пода, като се давеше и отваряше отчаяно уста като риба на сухо и хлипаше. Дори не се опита да стане. После повърна.

Казарил мина през локвата храна, вино и жлъчен сок и продължи към Урак, който бързо заотстъпва, докато гърбът му не опря в стената. Казарил навря лицето си в неговото и тихо повтори:

— Не се дуелирам. Но ако ти се прииска да умреш като пребито куче, ядосай ме пак.

Обърна се. Лицето на ди Марок, бяло като платно, се мярна в периферното му зрение и просъска:

— Казарил, да не си полудял?

— Ами пробвай ме — ухили му се злобно той. Ди Марок отстъпи стреснато. Казарил закрачи по коридора покрай някакви хора — приличаха му на размазани петна. Кървави капки се стичаха по пръстите му и падаха на пода при всяко движение на ръцете. После той изведнъж потрепери от студ — беше излязъл навън. Вратата се затвори и отрязва като с нож надигащата се врява.

Той забърза крачка почти до бяг по ледените павета на потъналия в нощен мрак двор към убежището на централната сграда. Заедно с крачките забързваше темп и сърцето му, пулсът му гърмеше неравномерно в ушите, докато нещо — здрав разум ли беше, или закъснял ужас? — се връщаше капка по капка в главата му. Коремът му се сгърчи в болезнен спазъм, докато изкачваше каменните стъпала. Ръцете му трепереха толкова силно, докато се опитваше да отключи вратата на стаята си, че на два пъти изпусна ключа и накрая се наложи да използва и двете си ръце и да опре глава на вратата, за да улучи ключалката. Заклучи отвътре и се строполи, стенещ и със свирещи

дробове, напреки на леглото. Свитата му от призраци се беше изпокрила по време на сбиването, макар да не беше забелязал тогава дезертърството им. Претърколи се на една страна и се сви на топка, притиснал ръце към раздирания си от болки корем. Едва сега раната на китката му започна да пулсира. Както и главата му.

На няколко пъти беше виждал мъже да изпаднат в безпаметна ярост, в разгара на битка. Не си беше и представял обаче какво е усещането отвътре. Никой не му беше казвал за странното чувство, че се носиш из облаците, изпълнен до дупка с живот, чувство, което те опиянява като виното или секса. Един необичаен, но съвсем естествен резултат от нерви, смъртност и страх, наблъскани заедно на твърде тясно и за твърде кратко. Не беше противоестественно. Не беше... онова нещо в корема му, което протягаше ръка да го обърка, осмее и подмами към смъртта му и оттам към собственото си освобождение...

„О!“

„Знаеш какво направи на Дондо. Сега знаеш какво Дондо ти прави на теб“.

17.

Късно на следващата сутрин Казарил съвсем случайно зърна Орико, който тъкмо излизаше с бавна крачка през портите на Зангре на път към менажерията, придружен само от един паж, който се влачеше по петите му. Казарил пъкна във вътрешния джоб на плаща си писмата, които беше понесъл към канцлерството, обърна гръб на вратата към кулата на Иас и тръгна след Орико. Малко преди това главният камериер на царица беше отказал да наруши предобедната дрямка на господаря си. Явно Орико най-после беше станал и сега отиваше да потърси утеха при животните си. Казарил се запита дали и царинът се е събудил като него с тежко главоболие.

Докато крачеше по калдъръма, Казарил премисляше за пореден път аргументите си. Ако царинът се страхуваше да действа, той щеше да му изтъкне, че бездействието би могло в същата степен да бъде покварено от зловредното влияние на проклятието. Ако царинът се оправдаеше, че децата са твърде малки, щеше да посочи, че въобще не е трябвало да ги вика в Кардегос. Но след като вече бяха тук и Орико не беше в състояние да ги защити, беше длъжен, както пред тях, така и пред Шалион, да им каже за грозящата ги опасност. Казарил щеше да повика на помощ Умегат, който да потвърди, че царинът не би могъл да ограничи действието на проклятието само върху себе си. „Не ги пращайте в битка със завързани очи“ щеше да добави, с надеждата призивът на Пали да му подейства така, както беше подействал и на самия него. А ако и това не помогнеше...

Ако вземеше нещата в свои ръце, първо на Теидез ли трябваше да каже, като на Наследник на Шалион, и да го помоли заедно да защитят сестра му? Или първо на Изел и после с нейна помощ да съобщят на далеч по-трудния Теидез? При втория вариант щеше полесно да прикрие съучастието си зад полите на царевната, но само ако тайната на вината му оцелееше след кръстосания разпит, на който тя несъмнено щеше да го подложи.

Тропот на копита наруши вгълбението му. Вдигна поглед точно навреме, за да отскочи от пътя на кавалкадата, препускаща откъм конюшните. Царевич Теидез, яхнал прекрасния си черен жребец, препускаше начело на групичката, състояща се от капитана на стражата от Баошия и двама от войниците му, Черно-лавандуленото траурно облекло на царевича правеше кръглото му лице да изглежда изопнато и бледо под лъчите на зимното слънце. Зеленият камък на Дондо улови светлината, когато капитанът вдигна ръка в отговор на учтивия поздрав на Казарил.

— Накъде сте тръгнали, царевич? — извика Казарил. — На лов? — Бяха въоръжени като за лов, с копия и дълги лъкове, мечове и сопи.

Теидез дръпна юздите на неспокойния си кон и сведе поглед към секретаря на сестра си.

— Не, само ще поядим по брега на реката. Зангре е... много е задушно тази сутрин.

Така беше. А ако се случеше да подплашат някоя сърна, още по-добре, бяха се подготвили да приемат щедростта на боговете. Не е като да бяха тръгнали на истински лов, докато траеше траурът, не.

— Разбирам — кимна Казарил и потисна усмивката си. — Добре ще се отрази на конете. — Теидез подръпна юздите и Казарил отстъпи назад, но после добави внезапно: — По-късно ще поговорим, царевич, по въпроса, който ви интересуваше вчера.

Теидез махна неопределено и свъси чело в отговор — не беше точно съгласие, но и това щеше да свърши работа. Казарил се поклони за довиждане и групичката потегли в галоп.

Така си и остана, приведен одве, връхлетян от най-тежкия спазъм досега, който го ритна в корема като задните копита на кон. Дъхът му спря. Вълни от болка заляха цялото му тяло, плискайки се една след друга от центъра на нажежената агония, даже дланите и стъпалата му се сгърчиха като пронизани с нагорещен шиш. Спомни си за демона на Рожерас и с ужас си представи как изчадието се готви да разкъса плътта му и да излезе на белия свят. Едно изчадие, или две? Без тела, които да държат душите им разделени, затворени под натиска на Дамата и нейното чудо, възможно ли беше Дондо и демонът да се слоят в някакво ужасно създание? Вярно, че различаваше само един глас, а не дует, който му се зъбеше откъм собствените му черва нощем. Коленете му се подгънаха и той се отпусна безпомощно на студения

калдъръм. Пое си дъх с цената на огромно усилие. Светът сякаш се въртеше на подскоци около главата му.

След няколко минути нечия сянка, придружена от силна конска миризма като шлейф, надвисна над рамото му. Дрезгав глас измърмори в ухото му:

— Милорд? Добре ли сте?

Казарил вдигна глава и примигна — беше един от конярите, мъж на средна възраст с развалени зъби.

— Не... не съм много добре — успя да отговори той.

— Да ви помогна ли да влезете вътре, сър?

— Да... май ще трябва...

Конярят му помогна да се изправи, като го прихвана за лакътя, и бавно го поведе назад през портите към централната сграда. В началото на стълбите Казарил простена:

— Чакай. Не още. — И седна тежко на стъпалото. След малко конярят попита смутено:

— Да повикам ли някого, милорд? Трябва да се върна към задълженията си.

— Само... някакъв спазъм. Ще мине след няколко минути. Вече съм по-добре. Тръгвай. — Болката затихваше, остана само някакво странно усещане, че са го промили отвътре.

Конярят се намръщи неуверено, като оглеждаше Казарил, но после сви рамене и си тръгна.

Докато седеше неподвижно на стълбите, дишането му бавно започна да се нормализира, а заедно с него и чувството за равновесие; дори успя да изправи отново гърба си. Светът спря да пулсира. Даже двете призрачни петна, които бяха изпъзтели от стените и се гушеха до краката му, утихнаха внезапно. Казарил ги погледна в здрачния полумрак на стълбището и се замисли колко ли студено и самотно трябва да е съществуването им, бавната ерозия, загубата на всичко, което ги е правело личности. Какво ли е усещането да чувстваш как самият ти дух бавно гние, както гние плътта и се отделя от мъртвите крайници? Усещаха ли призраците собствения си заник, или и усетът им за самите тях също се износваше с времето? Легендарният ад на Копелето, с всичките му предполагаеми мъчения, изглеждаше рай в сравнение с това.

— А! Казарил! — Изненаданият глас го накара да вдигне глава. Пали стоеше с крак на първото стъпало, придружаван от двама мъже, облечени също като него в синьо-белите одежди на Дъщерята под сивите пътни наметала. — Тъкмо теб идвах да търся. — Тъмните вежди на Пали се смъкнаха. — Защо седиш на стълбите?

— Седнах да си поема дъх за минутка. — Казарил разтегли устни в кратка насилена усмивка и се изправи, но продължи да се подпира на стената, уж небрежно, за равновесие. — Какво става?

— Надявах се, че ще имаш време да се поразходиш с мен до храма. И да поговориш с няколко души за онзи... — Пали махна с ръка — за онова нещо във връзка с Готоргет.

— Вече?

— Ди Ярин пристигна снощи. Вече имаме кворум да гласуваме обвързващи решения. А след като и ди Жиронал се върна в града, крайно време е да начертаем бъдещите си действия.

Наистина. В такъв случай Казарил щеше да издири Орико веднага щом се върнеше. Хвърли поглед към двамата придружители на Пали, после и към приятеля си, сякаш очакваше да ги представят един на друг, макар скритото послание в погледа му да гласеше: „Можем ли да говорим пред тези двамата?“

— Ааа — бодро проточи Пали. — Позволи ми да ти представя братовчедите си, Ферда и Фойкс ди Гура. Дойдоха с мен от Палиар. Ферда е лейтенант при моя капитан на конницата, а по-малкият му брат Фойкс... е, него го използваме да вдига разни тежки неща. Поклонете се на кастиляря, момчета.

По-ниският и по-набит от двамата се ухили глуповато, после и двамата успяха да превият снаги в що-годе грациозни дворцови поклони. Имаха някаква далечна семейна прилика с Пали, най-вече в силната линия на челюстта и живите кафяви очи. Ферда беше среден на ръст и жилав, типичен кавалерист, краката му вече се бяха изкривили леко, докато брат му беше широкоплещест и мускулест. Изглеждаха симпатични провинциални благородници — здрави, енергични и неопитни. И ужасно млади. Но лекото ударение, което Пали беше поставил на думата „братовчеди“, отговори на незададения въпрос на Казарил.

Двамата братя изостанаха малко назад, когато Казарил и Пали излязоха през портите на крепостта и тръгнаха надолу към Кардегос.

Може и да бяха млади, но очите им гледаха на четири и уж небрежно отмятаха наметалата си, така че дръжките на мечовете да са им постоянно подръка. Казарил остана доволен, че Пали не се разхожда сам из улиците на Кардегос, дори и в слънчев зимен следобед като този. Напрягна се, когато минаха покрай зидовете от дялан камък на Жироналовата резиденция, но през обкованите с метал порти не им се нахвърлиха въоръжени побойници. Стигнаха до храмовия площад без проблеми, единствената „заплаха“, на която се натъкнаха, беше във вид на три млади камериерки. Момичетата се усмихнаха на мъжете с цветовете на Дъщерята и се разкискаха зад гърбовете им, което, изглежда, поразтревожи братята ди Гура, или поне се отрази вдървяващо на походката им.

Стената на просторната палата на Дъщерята се простираше по цялата дължина на една от петте страни на храмовия площад. Главната порта беше запазена за жените и момичетата, каквито бяха повечето посветени, свещени и дякони на богинята. Мъжете от рицарския орден си имаха отделен вход, своя сграда и конюшня за конете на куриерите. Коридорите на щабната квартира бяха хладни въпреки многото запалени аплици и изобилието от красиви гоблени и драперии по стените, тъкани и бродирани от благочестиви дами от цял Шалион. Казарил тръгна към главната зала, но Пали го дръпна в един страничен коридор и нагоре по някакво стълбище.

— Мислех, че ще се събирате в залата на лордовете-посветени?
— изненада се Казарил, като погледна през рамо.

Пали поклати глава.

— Прекалено е студена, просторна и празна. Чувствахме се на показ там. За закритите дебати и показанията под клетва избрахме една стая, където можем да се чувстваме мнозинство и няма да ни изстинат краката.

Пали остави братята ди Гура в коридора да зяпат един гоблен с ярки цветове, изобразяващ легендата за девицата и стомната с вода — в тази си версия девицата и богинята бяха надарени с особено пищни форми. Въведе Казарил покрай двама постови от стражата на Дъщерята, които се вгледаха бдително в лицата им и отвърнаха на поздрава на Пали, после през тежки двойни врати с резба от преплетени лози. В стаята имаше дълга маса и две дузини мъже; беше тесничко, но топло, и най-вече, забеляза Казарил, отдалечено от

любопитни уши. В добавка към восъчните свещи, със зимния здрач се бореше и един прозорец с витраж, изобразяващ любимите пролетни цветя на Дамата.

Другарите на Пали, лордове-посветени на Дъщерята, седяха в очакване, кои млади, кои с побелели бради, всичките облечени в синьо-белите одежди на ордена, кои ярки и скъпи, кои избелели и износени, но до един със сериозни и мрачни лица. Провинкарът на Ярин, най-високопоставеният от присъстващите лордове на Шалион, седеше начело на масата, точно под прозореца. Казарил се зачуди колко ли от присъстващите са шпиони, или поне с големи усти. Групата определено беше твърде многобройна и разнородна, за да е успешна конспирацията, въпреки взетите мерки конклавът да се опази в тайна. „Богиньо, води ги към мъдрост“.

Пали се поклони и каза:

— Господа, това е кастилар ди Казарил, мой командир по време на обсадата на Готоргет, който е дошъл да даде показания пред вас.

Пали зае мястото си някъде по средата на масата и остави Казарил да стои прав в долния ѝ край. Друг от лордовете-посветени го подкани да се закълне да говори истината в името на богинята. Казарил не срещна затруднения да повтори искрено и с плам онази част от клетвата, която гласеше: „и нека ръцете ѝ ме крепят и не ме изоставят“.

Ди Ярин поведе разпита. Беше умен мъж и явно бе запознат предварително със същността на Казариловите показания, защото само за няколко минути и с няколко умели въпроса изтръгна от него разказа за събитията, последвали Готоргет. Казарил не украси историята с подробности. За някои от присъстващите те не бяха и необходими — по стиснатите им устни си личеше колко от недоизказаното разбират. Както и очакваше, сетиха се да попитат откъде произлиза враждата му с лорд Дондо и той с неохота разказа как братът на канцлера за малко да го обезглави в шатрата на княз Олус. Обикновено се смяташе за проява на лошо възпитание да очерняш мъртвите, по логиката, че те не са в състояние да се защитят. В Дондовия случай Казарил не беше толкова сигурен. Но и тази част от разказа си той изложи възможно най-лаконично. Въпреки това към края на историята вече се подпираше с ръце на масата и усещаше главата си опасно олекнала.

Последва кратък дебат по въпроса за потвърждаващи доказателства и как да бъдат намерени такива, пречка, която Казарил беше смятал за непреодолима. Ди Ярин обаче, изглежда, не я намираше за такава. Но пък Казарил никога не си беше помислял да потърси свидетелство от оцелели рокнарийци или чрез сестрински организации на ордена на Дъщерята отвъд границите на княжествата.

— Господа — плахо рече Казарил, възползвайки се от една от кратките паузи между изобилието от предложения и възражения, — дори думите ми да бъдат доказани неопровержимо, случилото се с мен не е нещо, което да катурне от власт един толкова влиятелен човек. Не е като държавната измяна на лорд ди Лютез.

— Която така и не се доказва окончателно, дори навремето — сухо промърмори ди Ярин.

Пали вметна:

— А кое можем да смятаме за достатъчно важно? Мисля, че боговете не мерят важността с хорските аршини. Аз например смятам, че да унищожиш живота на един човек с лека ръка е по-отвратително, отколкото ако се потрудиш, за да го унищожиш.

Казарил прехвърли още от тежестта си върху ръцете, с които се подпираше на масата, с единствената мисъл да не припадне драматично в този важен момент. Пали бе настоявал, че гласът му ще се чуе в съвета. Добре, нека гласът му тогава бъде глас, който призовава към предпазливост:

— Да си изберете сами свещен водач е ваше право, господа. Орико може и да одобри избора ви, стига да го улесните. Но да предизвикате канцлера на Шалион и свещен генерал на Братския орден значи да прекрачите границата и, по мое мнение, никой и нищо не би убедило Орико да ви подкрепи в това. Съветвам ви да не го правите.

— Всичко или нищо — извика един от мъжете, последван от друг: — Не ще търпим друг като Дондо!

Ди Ярин вдигна ръка, обуздавайки прилива от разгорещени коментари.

— Благодаря ви, лорд Казарил, както за показанията, така и за мнението ви. — Изборът му на думи призоваваше другарите му да направят разлика между двете. — Трябва да продължим тези разисквания при затворени врата.

Това беше знак Казарил да се оттегли. Пали избута назад стола си и се изправи. Подбраха двамата ди Гура от коридора. Казарил се изненада, когато ескортът му продължи с него и след външните порти.

— Не трябва ли да се върнеш на съвета? — попита той Пали, докато завиваха по улицата.

— Ди Ярин ще ми разкаже всичко, когато се върна. Искам да те изпратя по живо, по здраво до портите на Зангре. Не съм забравил разказа ти за бедния ди Санда.

Казарил погледна през рамо към двамата млади офицери, които вървяха на няколко крачки зад тях. „О!“ Въръженият ескорт беше заради него. Реши да не се оплаква и вместо това попита Пали:

— Кой се очертава като главен кандидат за свещен водач, когото да представите пред Орико? Ди Ярин?

— Лично аз бих избрал него — каза Пали.

— Изглежда, има голямо влияние в съвета. А има ли и някакъв личен интерес?

— Възможно е. Но смята да предаде поста на провинкар на най-големия си син и да посвети цялото си внимание на ордена, ако го изберат.

— Аха. Де да беше направил същото и Марту ди Жиронал за своя орден на Сина.

— Ами да. Толкова много постове заема, как би могъл да изпълнява добре който и да било от тях?

Поеха нагоре по павираните градски улички към крепостта, като прескачаха внимателно централните канавки, измити от последните студени дъждове. Тесни търговски улички отстъпваха на по-широки площади с хубави къщи. Казарил се замисли за ди Жиронал, когато отново наближиха резиденцията му. Ако проклятието действаше чрез израждането и задушаването на човешките добродетели, какво ли добро беше покварило у Марту ди Жиронал? Обичта към семейството може би, превръщайки я в недоверие към всички извън него? Прекомерното му доверие към брат му Дондо определено се бе превърнало в слабост. Може би.

— Е... надявам се разумът да надделее.

Пали изкриви лице в гримаса.

— Дворцовият живот те превръща в дипломат, Каз.

Казарил му отвърна с вяла усмивка.

— Дори не мога да ти опиша в какво ме превръща дворецовият живот... уф! — Прикликна, когато един от гарваните на Фонса се стрелна над близкия покрив и полетя към главата му с пронизителни крясъци. Птицата едва не се удари като камък в паважа до краката му, после заподскача пред него, като грачеше и пляскаше с криле. Последваха я още две. Едната кацна на ръката му и впи нокти в ръкава му, като крещеше и подсвиркуваше. Няколко черни пера се въртяха бясно из въздуха. — Проклети птици! — Беше решил, че се изгубили интерес към него, а ето че се бяха върнали с целия си смахнат ентузиазъм.

Пали, който беше отскочил със смях назад, надникна на пръсти над покривните плочи и каза:

— Божове пет, нещо ги е разбунило! Цялото ято кръжи над Зангре. Виж ги само!

Ферда ди Гура заслони очи и погледна далечната вихрушка от малки черни силуети, като черни листа в лапите на циклон — снижаваха се и се издигаха на вълни. Брат му Фойкс притисна с ръце ушите си да заглуши крясъците на гарваните, които продължаваха да грачат в краката им, и извика:

— И много шум вдигат!

Птиците не бяха изпаднали в транс, осъзна Казарил, а в истерия. Сърцето му изстина.

— Нещо не е наред. Бързо!

Не беше във форма да тича по нанагорнище. Докато наближат конюшните край Зангре, вече притискаше с ръка хълбока си, където болката го режеше като с нож. Птиците-вестители пляскаха над главата му като въздушен ескорт. Вече се чуваха и човешки викове, сливащи се с непрестанните крясъци на гарваните, така че Пали и братовчедите му не се нуждаеха от подкана, за да не изостават от него.

Един коняр с ливрея на царската менажерия се заваляше в кръгове пред отворените ѝ врати, пищеше и плачеше, а по лицето му се стичаше кръв. Двамина от облечените в зелено и черно баошиански гвардейци на Теидез стояха пред вратите с изтеглени мечове и задържаха на разстояние трима от стражите на Зангре, които обикаляха отпред, също с извадени мечове, но явно не смееха да нападнат. На гарваните подобна смелост не им липсваше. Връхлитаха тромаво върху баошианците, като се опитваха да ги издерат с ноктите

си и да ги кълват. Баошианците кълняха и размахваха бясно ръце. Две купчинки черни пера вече лежаха на калдъръма; едната неподвижна, другата още притреперваше.

Казарил се закова пред вратите на менажерията и изрева:

— Какво, в името на Копелето, става тук? Как смееете да убивате свещените гарвани?

Единият от баошианците насочи към него меча си.

— Отдръпнете се, лорд Казарил! Не може да минете! Имаме изрична заповед от царевича!

Оголил гневно зъби, Казарил бутна меча встрани, предпазвайки ръката си с плаща, хвърли се напред и изтръгна оръжието от ръката на гвардееца.

— Дай ми го, глупак такъв! — Хвърли меча на камъните към стражите от Зангре и Пали, който беше извадил в паника собственото си оръжие, когато невъоръженият Казарил се беше хвърлил срещу войниците. Мечът издрънча и се завъртя върху калдъръма, докато Фойкс не го настъпи решително — и се облеци предизвикателно на баошианците.

Казарил се обърна към втория войник и той веднага отпусна меча и побърза да обясни:

— Кастиларю, правим го, за да защитим живота на царин Орико.

— Какво правите? Орико вътре ли е? Какво сте намислили?

Котешко ръмжене се извиси до вой откъм менажерията, Казарил остави стреснатите баошианци на стражите от Зангре, които вече бяха събрали кураж да си свършат работата, и затича по потъналата в сенки пътечка между клетките.

Старият коняр с отрязания език беше коленичил на плочките, превит на две, и хлипаше задавено. Ръцете му без палци бяха притиснати към лицето, тънки ручейчета кръв се стичаха между пръстите му. Той вдигна глава при звука на стъпките на Казарил и треперещата му уста се разкриви безутешно. Докато тичаше покрай отделението на мечките, Казарил зърна две неподвижни черни купчини, надупчени като игленици със стрели; козината им бе оплескана с кръв. Вратата към отделението на велите беше отворена, животните лежаха на светлата слама, очите им бяха отворени и безжизнени, гърлата — прерязани.

В дъното на пътеката царевич Теидез тъкмо се изправяше над безжизненото тяло на петнистата котка. Подпря се на окървавения си меч, задъхан, лицето му бе разкрито от възбуда. Сянката му вреше около него като гръмотевични облаци посред нощ. Той погледна Казарил, ухили се безумно и извика:

— Ха!

Капитанът на баошианските стражи, с пречупеното телце на една малка птичка в ръка, изскочи от птичарника да прегради пътя на Казарил. Купчинки цветни пера, мъртви и умиращи птици, големи и малки, се валяха по пода на птичарника, някои още пърхаха безпомощно с крилца.

— Стой, кастилярю... — започна капитанът, но думите му се задавиха, когато Казарил го сграбчи за туниката, завъртя го и го хвърли на пода пред Пали, който го следваше и мълвеше невярващо: „Копелето плаче. Копелето плаче...“ Това беше бойната му мантра в Готоргет, когато мечът му се вдигаше и спускаше до безкрай върху мъжете, напирани по обсадните стълби, и когато вече не му беше останал дъх за бойни викове.

— Задръж го — изръмжа през рамо Казарил и тръгна към Теидез.

Теидез вирна глава и го погледна право в очите.

— Не можеш да ме спреш... направих го! Спасих царина!

— Какво... какво... какво... — Казарил беше толкова уплашен и бесен, че устните и умът му не успяваха да намерят необходимите думи. — Глупаво момче! Що за разрушителна лудост е това, това... — Треперещите му ръце се разпериха.

Теидез се наведе към него, зъбите му проблясваха.

— Развалих проклятието, черната магия, която изсмукваше силите на Орико. Идваше от тези гадни животни. Пратили са ги тайно рокнарийците, за да го отровят бавно. Убихме и рокнарийския шпионин... май... — Теидез погледна не съвсем уверено през рамото си.

Едва сега Казарил забеляза последното тяло на пода в дъното на пътеката. Умегат лежеше на една страна, неподвижен също като птиците и велите. Трупчетата на пясъчните лисици лежах край него. Не го беше видял веднага, защото бялото му сияние го нямаше. „Мъртъв?“ Казарил простена, хвърли се към него и падна на колене.

Кожата по лявата страна на главата му беше разкъсана, прошарената бронзова плитка — разрошена и напоена с кръв. Лицето му беше посивяло като стара дрипа. Но главата му още кървеше, следователно...

— Диша ли още? — попита Теидез и се приближи да надзърне над рамото на Казарил. — Капитанът го удари с дръжката на меча си, когато отказа да отстъпи...

— Глупаво, глупаво, глупаво момче!

— Не съм глупав! Той беше зад всичко това. — Теидез кимна към Умегат. — Рокнарийски магьосник, пратен да изтощи и убие Орико.

Казарил изскърца със зъби.

— Умегат е храмов свещен. Изпратен от ордена на Копелето да се грижи за свещените животни, които са били изпратени от бога да пазят Орико. И ако не си успял да го убиеш, това ще е единствената добра новина тук. — Дишането на Умегат беше накъсано, ръцете му бяха студени като на труп, но все пак дишаше.

— Не... — Теидез поклати глава. — Грешиш, това не може да е вярно... — Героичното му въодушевление поувяхна.

Казарил се изправи и Теидез отстъпи крачка назад. Пали беше зад гърба му, а Ферда надничаше иззад рамото му и оглеждаше сцената с ужасено удивление. Пали, благословен да е, знаеше как се дава първа помощ на ранен войник.

— Пали — изграчи дрезгаво Казарил, — поеми нещата тук. Погрижи се за ранените коняри, особено за този. Черепът му може да е счупен. — Посочи угасналото тяло на Умегат. — Ферда.

— Милорд?

Кокардата и цветовете на Ферда щяха да му осигурят достъп навсякъде в свещените комплекси.

— Тичай в храма. Намери архисвещен Менденал. Не позволявай нищо и никой да застане на пътя ти, иди право при него. Кажу ми какво е станало тук и го накарай да прати лечители от храма... кажи му, че Умегат има нужда от акушерката на Майката, специалната акушерка. Той знае за какво става въпрос. Побързай!

Пали, който вече беше коленичил до Умегат, добави:

— Дай ми наметалото си. И тичай, момче!

Ферда хвърли наметалото си в ръцете на своя командир, обърна се кръгом и хукна като подгонен. Пали се зае да увие изпадналия в безсъзнание рокнариец със сивото вълнено наметало.

Казарил се обърна отново към Теидез, чиито очи се стрелкаха насам-натам с израз на растяща неувереност. Царевичът отстъпи към безжизненото тяло на леопарда, шест стъпки от муцуната до върха на опашката, което лежеше на плочките. Красивата петниста козина скриваше раните, виждаха се само мокрите кървави петна. Казарил се сети за трупа на ди Санда и множеството му прободни рани.

— Убих го с меча си, защото леопардът е царски символ на моя род, нищо, че този беше омагьосан — рече Теидез. — И за да изпитам смелостта си. Издра ми крака. — Наведе се и потри несръчно десния си прасец, където черният му панталон наистина беше разкъсан и висеше на окървавени ивици.

Теидез беше Наследникът на Шалион и брат на Изел. Казарил не можеше да си пожелае звярът да му беше прегризал гърлото. Не биваше, поне.

— Божове пет, откъде ви хрумна тази престъпна глупост?

— Не е глупост! И сам знаеш, че болестта на Орико беше неестествена! Прочетох го по лицето ти... демони на Копелето, всеки можеше да го види. Лорд Дондо ми каза тайната, преди да умре. Да го убият... убиха го, за да запазят тайната, ако питаш мен, но беше твърде късно.

— Този... план за нападение... сам ли го измислихте?

Теидез вирна гордо глава.

— Не, но когато останах само аз, го доведох докрай самичък! Щяхме да го направим заедно, след като Дондо се оженеше за Изел — да развалим проклятието и да освободим дома на Шалион от убийственото му влияние. Но после остана на мен. Така че аз станах негов знаменосец, станах негова ръка, която да се протегне от гроба и да нанесе последния удар за Шалион!

— Ох! — Казарил беше загубил ума и дума до такава степен, че започна да обикаля в кръгове. Беше ли вярвал Дондо в собствените си глупости, или всичко това бе хитър план да използва Теидез, обходен и недоказуем начин да извади Орико от строя, дори да го убие? Зъл умисъл или глупост? Когато ставаше въпрос за Дондо, кой би могъл да каже? — Не!

— Лорд Казарил, какво да правим с баошианците? — плахо попита Фойкс някъде край него.

Казарил вдигна глава — Фойкс и един от тукашните гвардейци държаха обезоръжения капитан на баошианската стража.

— Ами ти! — озъби му се Казарил. — Глупак такъв, взел си участие в това... в това глупаво светотатство, без да кажеш на никого? Или още си подлога на Дондо? Ах! Отведете го заедно с хората му и ги заключете в някоя килия, докато... — Казарил се поколеба. Дондо стоеше зад това, и още как, протягаше се да забърка хаос и беди, катастрофата носеше неговия печат... но този път, като никога, подозираше Казарил, Марту не стоеше зад брат си. Точно обратното, освен ако не грешеше в предположенията си. — Докато канцлерът не нареди друго — продължи Казарил. — Ти там... — Жестът му накара друг от стражите на Зангре да застане мирно. — Тичай в канцлерството... или в резиденцията на Жиронал, или където успееш да го откриеш, и му кажи какво е станало тук. Помоли го да ме изчака, преди да иде при Орико.

— Лорд Казарил, нямате право да арестувате войниците ми! — извика Теидез.

От всички присъстващи единствено Казарил имаше достатъчно авторитет, ако не и реална власт да направи следващата стъпка.

— Вие отивате право в стаята си и няма да излизате оттам, докато брат ви не разпореде друго. Ще ви придружа лично.

— Пусни ме веднага! — изписка Теидез, когато ръката на Казарил се стегна като менгеме над лакътя му. Но нещо в израза на Казарил изглежда го стресна, защото не понечи да издърпа ръката си със сила.

Казарил процеди през зъби, с глас, от който капеше фалшива сърдечност:

— Не бих могъл. Вие сте ранен, млади господарю, и дългът ми повелява да ви заведа на лекар. — И добави тихо на ухото му: — Ако се наложи, ще ви поваля в безсъзнание и ще ви влача.

Теидез успя да се овладее донякъде и изръмжа на баошианския капитан:

— Иди с тях. Ще пратя да те освободят по-късно, след като докажа, че лорд Казарил греша. — И понеже Фойкс и стражарят от Зангре вече водеха капитана към изхода, думите на Теидез се оказаха

отправени към гърба на баошианеца, което в голяма степен ги лиши от тежест. Ранените коняри се бяха довели при Пали и се опитваха да му помогнат за Умегат. Пали погледна през рамо и махна успокоително на Казарил.

Казарил кимна, че е разбрал, и под предлог, че подкрепя царевича, го изведе, без да го пуска и за миг, от кланицата, в която той беше превърнал менажерията на царина. „Твърде късно, твърде късно, твърде късно...“, кънтеше в главата му при всяка крачка. Отвън гарваните вече не кръжаха с кръсъци из въздуха. Подскачаха възбудено по калдъръма и изглеждаха също толкова смутени и объркани като мислите на Казарил.

Все така без да пуска Теидез, Казарил го преведе през портите на Зангре, където, чак сега, се бяха появили още стражи. Теидез не понечи да възобнови протестите си, макар че мрачното му, гневно и обидено изражение не вещаеше нищо добро за Казарил. Царевичът горделиво не щадеше ранения си крак, макар да оставяше след себе си следа от кървави стъпки.

Казарил извърна рязко глава наляво, когато една от придворните дами на Сара и един от пажовете се появиха на входа към кулата на Иас.

— Бързай, бързай! — подтикна жената момчето, което хукна с преbledняло лице към портите. Едва не събори Казарил в бързината си.

— Накъде, момче? — извика след него Казарил.

Пажът се обърна и заподскача на място.

— В храма, милорд. Трябва да тръгвам... царина Сара... царинът припадна! — Обърна се и хукна с всички сили към портите. Стражите го изгледаха, после обърнаха неспокойно глави към кулата на Иас.

Стегнатите в съпротива мускули на Теидез под ръката на Казарил омекнаха. Уплаха се промъкна в очите му под гневно смръщените вежди и той хвърли кос поглед към своя самоназначил се пазач.

След миг на нерешителност Казарил, без да пуска Теидез, зави към кулата на Иас. Ускори крачка да настигне придворната дама, която беше влязла вътре, дори извика след нея, но тя, изглежда, не го чу. Гърдите му засвириха, докато се изкачи до третия етаж, където бяха покоите на Орико. Огледа разтревожено централния коридор.

Царина Сара, увита в белия си шал и следвана от някаква жена, бързаше по коридора към него. Казарил се поклони ниско, когато тя стигна до стълбището.

— Милейди, какво се е случило? Мога ли да помогна?

Тя вдигна ръка към уплашеното си лице.

— И аз не знам, кастиларю. Орико... четеше ми на глас в покоите ми, докато бродирах, както прави понякога, за да ме утеши, после внезапно млъкна, примигна и потри очи, а след това каза, че вече не виждал думите и че цялата стая била потънала в мрак. А си беше все така светло! После падна от стола. Повиках дамите си, сложихме го да легне и изпратих за лечител от храма.

— Видяхме пажа на царина — увери я Казарил. — Тичаше с всички сили.

— О, добре...

— Дали е било апоплектичен удар, как мислите?

— Едва ли... не знам. Говори по малко и дишането му не е много затруднено... Какви бяха тези крясъци откъм конюшните, между другото? — Разсеяно, без да изчака за отговор, тя го подмина и се заизкачва по стълбите.

Теидез, с посивяло лице, облиза устни, но не каза нищо, когато Казарил го повлече след себе си обратно към двора.

Проговори едва когато се качваха по стълбището в централната сграда:

— Не е възможно. Дондо ми каза, че менажерията е черна магия, рокнарийско проклятие, което изпива силите на Орико. А и сам виждах, че е така.

— Наистина има рокнарийско проклятие, но менажерията е бяло чудо, което поддържа живота на Орико, въпреки проклятието. Беше. Досега — горчиво добави Казарил.

— Не... не... изобщо не е така. Дондо ми каза...

— Дондо е грешал. — Казарил се поколеба за миг. — Или пък е искал да ускори заместването на царин, който фаворизира брат му, с такъв, който ще фаворизира него.

Теидез отвори уста да възрази, но в крайна сметка не каза нищо. Казарил не мислеше, че потресът в очите на царевича е преструвка. Единствената добра новина за този ден беше, че Дондо може и да беше подвел Теидез, но изглежда, не беше успял да го поквари, поне не до

голяма степен. Теидез беше оръдие, а не съучастник, не доброволен братоубиец. За жалост, се беше оказал оръдие, продължило да действа и след кончината на подбудителя си. „И чия е вината, че момчето е поглъщало лъжи, когато никой не си е направил труда да го нахрани с истината?“

Бледният секретар на царевича вдигна изненадано поглед от писалището си, когато Казарил довлече момчето в покоите му.

— Погрижете се за господаря си — кратко му рече Казарил. — Ранен е. Забранено му е да напуска тази сграда, докато канцлер ди Жиронал не бъде уведомен за случилото се и не му разреши да излиза. — И добави с горчиво задоволство: — Ако сте знаели какво се готви и не сте направили нищо, за да го предотвратите, канцлерът ще побеснее.

Мъжът побледня. Казарил му обърна гръб. Трябваше да провери какво става с Умегат...

— Но, лорд Казарил — притрепера гласът на Теидез. — Аз какво да правя?

Казарил се изхрачи през рамо и продължи към вратата.

— Молете се.

18.

Тъкмо завиваше към стълбите, когато чу женски пантофки да топуркат бързо надолу. Вдигна глава и видя лейди Бетриз да бърза към него; лавандулените ѝ поли се влачеха по стъпалата след нея.

— Лорд Казарил! Какво става? Чухме викове... една от слугините се разкрещя, че царевич Теидез е полудял и се опитал да убие животните на царина!

— Не е полудял, подвели са го. Струва ми се. И не се е опитал, успял е. — С няколко кратки, горчиви думи Казарил ѝ описа кръвопролитие в менажерията.

— Но защо?!

Казарил поклати глава.

— Заради една лъжа на лорд Дондо, доколкото успях да разбера. Убедил царевича, че Умегат е рокнарийски магьосник, който използвал животните да трови царина. Кое е точно обратното на истината — животните поддържаха Орико и сега, когато ги няма, той е припаднал. Богове пет, не мога да ви обясня всичко тук, на стълбите. Кажете на царевна Изел, че скоро ще се отбия при нея, но първо трябва да се погрижи за ранените коняри. Стойте далеч от... дръжте Изел далеч от менажерията. — Ако не измислеше някаква работа на Изел, тя сама щеше да си измисли... — Идете при Сара, и двете. Тя не е съвсем на себе си.

Казарил продължи надолу по стълбите, покрай мястото, където по-рано същия ден болката го беше забавила... нарочно? Демоничният призрак на Дондо не понечи да го забави сега.

Когато най-послед стигна до менажерията, видя, че Пали и хората му вече са отнесли Умегат и по-тежко ранените коняри в болницата на Майката. Останал беше само един от конярите и накуцвайки, се опитваше да улови една уплашена птичка със синьо-жълто оперение която беше успяла някак да се спаси от баошианския капитан и се беше скрила на по-високите корнизи. Няколко слуги от конюшните бяха дошли и се опитваха несръчно да помогнат. Единият беше свалил

ливреята си и я размахваше над главата си в опити да свали пърхащата отчаяно птичка.

— Спри! — Казарил потисна обзелата го паника. Освен ако не грешеше, малкото пернато създание беше последната нишка, която крепеше Орико на този свят. Отпрати набедените помагачи да съберат телата на убитите животни, да ги изнесат на двора и да почистят кръвта от плочките. Загреба шепа семена от клетката на велите, останали от последното им, недовършено хранене, и примами птичката, като се опита да имитира тихите звуци, които беше чувал да издава Умегат. За негова изненада, птичето кацна на ръката му и му позволи да го пъхне обратно в кафеза.

— Пази я с живота си — каза той на коняря. После добави, като се намръщи за по-голям ефект: — Ако тя умре, смятай, че и ти си умрял. — Празна заплаха, но трябваше да свърши работа на първо време, ако се съдеше по стреснатия поглед на коняря. „Ако тя умре, и Орико ли ще умре с нея?“ Това изведнъж му се стори твърде правдоподобно. Отиде да помогне на слугите да извлекат тежките тела на мечките.

— Да ги одерем ли, милорд? — попита един от мъжете, докато оглеждаше резултата от светотатствения лов на Теидез, струпан на купчини върху калдъръма отвън.

— Не! — отсече Казарил. Дори няколкото гарвани от кулата на Фонса, които все още се мотаеха из двора пред конюшните, стояха далеч от труповите, въпреки че ги оглеждаха с предпазлив интерес. — Постъпете с тях... както бихте постъпили с войници на царина, които са паднали в битка. Изгорете ги или ги погребете. Никакво дране. И не ги яжте, за боговете! — Казарил преглътна, наведе се и прибави телцата на двата мъртви гарвана към тъжната редица. — Достатъчно светотатства се извършиха днес. — „И боговете да не дават Теидез да е убил и светец освен свещените животни“.

Тропот на копита извести пристигането на Марту ди Жиронал, повикан, изглежда, от фамилната резиденция. Следваха го четирима мъже, пешком, които едва си поемаха дъх след изкаченото на бегом нанагорнище. Канцлерът скочи от пръхтящия си неспокоен кон, предаде го на един поклонил се доземи коняр и тръгна към редицата мъртви животни. Тъмната козина на мечките потрепваше под напора

на студения вятър, друго движение нямаше. Устните на ди Жиронал потрепнаха спазматично от неизречени проклетия.

— Що за лудост е това? — Вдигна поглед към Казарил и очите му се присвиха подозрително. — Ти ли подучи Теидез да направи това? — Ди Жиронал не се преструваше, прецени Казарил. Беше объркан поне колкото него.

— Аз? Не! Нямам такова влияние над Теидез. — После добави горчиво: — Същото, изглежда, важи и за вас. През последните две седмици сте били непрекъснато заедно, не усетихте ли, че се готви нещо?

Ди Жиронал поклати глава.

— В защита на Теидез трябва да кажа, че изглежда, му е било втълпено, че този акт ще помогне по някакъв начин на царица. Липсата на по-добра преценка е недостатък на възрастта му, липсата на достоверна информация... ами, както вие, така и Орико сте му направили лоша услуга. Ако знаеше истината, нямаше да се подведе толкова лесно по лъжи. Погрижих се да задържат капитана на баошианската му стража, а царевича отпратих в покоите му, където да изчака... — „заповедите на царица“ едва ли можеха да се очакват в скоро време и Казарил довърши: — вашите заповеди.

Ди Жиронал махна отсечено.

— Чакай. Царевичът... вчера е бил при сестра си. Възможно ли е тя да го е подучила?

— Петима свидетели ще отрекат това. Включително и самият Теидез. По нищо не му пролича вчера, че е намислил такова нещо. — Почти по нищо. „А трябваше, трябваше...“

— Ти имаш достатъчно силно влияние върху царица Изел — кисело и сопнато рече ди Жиронал. — Да не мислиш, че не знам кой насърчава непослушанието ѝ? За мен е непонятно на какво се дължи вредната ѝ привързаност към теб, но съм решен да сложа край на тази връзка.

— Давай. — Казарил се озъби. — Ди Жоал се опита да развърти вместо теб ножа снощи. Вече знае достатъчно, за да ти поиска повече за услугите си следващия път. — Очите на ди Жиронал проблеснаха издайнически и Казарил си пое дълбоко дъх да се успокои. Днешната случка беше на път да изкара старата им вражда на светло, а Казарил определено не желаше да се навира в очите на канцлера. — Във всеки

случай, няма никаква загадка. Теидез твърди, че всичко това го е замислил брат ви Дондо, преди да умре.

Ди Жиронал отстъпи крачка назад, очите му се разшириха, но той стисна зъби и не каза нищо. Казарил продължи:

— А колкото до мен, много бих искал да знам отговора на един въпрос, по който вие със сигурност сте по-добре осведомен — знаеше ли Дондо каква точно е ролята на менажерията?

Канцлерът ги стрелна с поглед.

— А ти знаеш ли?

— Вече целият Зангре знае — Орико внезапно е ослепял и е паднал от стола си в мига, когато любимите му животни са умирали. Сара и дамите ѝ са го пренесли в леглото му и са пратили за лечители от храма. — С тези си думи Казарил успя да направи две неща — да избегне директния отговор и да насочи вниманието на ди Жиронал другаде. Канцлерът пребледня, обърна се рязко и тръгна към портите на Зангре. Не попита за Умегат, забеляза Казарил. Явно знаеше какво е влиянието на менажерията. Знаеше ли обаче как се осъществява това влияние?

„А ти знаеш ли?“

Казарил поклати глава и пое в обратната посока за поредното уморително слизане до града.

Кардегоската храмова болница на Майчиното милосърдие се помещаваше в преустроено старо имение, завещано на ордена от една набожна вдовица, на улицата зад палатата на Майката, чиято фасада гледаше към храмовия площад. Казарил разпита къде да намери Пали и Умегат, ориентира се някак през лабиринта на множеството пристройки и ги откри на втория етаж над малко вътрешно дворче. Лесно позна стаята по двамата братя ди Гура, които стояха на пост пред затворената врата. Поздравиха го и го пуснаха да влезе.

Умегат лежеше в безсъзнание на едно легло. Белокоса жена в зелените одежди на храмовите лечители се беше привела над него и зашиваше разкъсаната кожа на главата му. Асистираше ѝ пълничка жена на средна възраст, която Казарил беше виждал и преди и чието зелено сияние нямаше нищо общо със зелената ѝ рокля. Казарил виждаше бледата ѝ аура и със затворени очи. Архисвещеният на

Кардегос, в петоцветните си одежди, пристъпваше разтревожено от крак на крак. Пали се беше облегал на стената със скръстени ръце. Когато Казарил влезе в стаята, лицето му просветна.

— Какво става? — тихо го попита Казарил.

— Още е в безсъзнание — прошепна Пали. — Изглежда, яко са го цапардосали. А при теб?

Казарил му каза за внезапния припадък на Орико. Архисвещен Менденал се приближи, за да чуе и той, а лечителката погледна през рамо.

— Съобщиха ли ви за случилото се, архисвещен? — попита Казарил.

— О, да. Пратих лечители при Орико и ще ида да го видя веднага щом мога.

Дори белокосата лечителка да се чудеше с какво един ранен коняр е заслужил вниманието на архисвещения повече от пострадалия царин, тя само вдигна леко вежди, без да даде друг знак за недоумението си. Довърши последния шев и топна парче марля в легенче с някаква течност, за да почисти засъхналата кръв от обръснатия около раната череп на Умегат. Подсуши ръцете си, повдигна клепачите на Умегат да провери очите му и се изправи. Акушерката от ордена на Майката прибра отрязаната лява плитка на Умегат и медицинските принадлежности и почисти всичко.

Архисвещен Менденал преплете пръсти и попита лечителката:

— Е?

— Доколкото мога да преценя, черепът му не е пукнат. Ще оставя раната открита, за да забележим веднага, ако започне да кърви или тъканта наоколо да се подува. Друго не мога да кажа, докато не се събуди. Можем само да го затопляме и да го наблюдаваме, докато дойде на себе си.

— И кога ще стане това?

Лечителката огледа неуверено пациента си. Казарил проследи погледа ѝ. Винаги спретнатият Умегат би потръпнал от отвращение, ако можеше да се види сега — с омачкани дрехи, окървавен, безпомощен. Цветът му беше все така сив като на смъртник, а златистата му рокнарийска кожа приличаше на мръсна дрипа. Гърдите му свиреха. „Не е на добре“. Казарил беше виждал мъже с подобен вид да се възстановяват. Други умираха.

— Не бих могла да кажа — отвърна най-накрая лечителката, изричайки на глас прогнозата, която Казарил беше поставил наум.

— Оставете ни тогава. Акушерката ще го наглежда засега.

— Да, ваше преосвещенство. — Лечителката се поклони и даде указания на акушерката: — Веднага прати да ме повикат, ако се събуди. Също ако го втресе или направи гърч.

— Лорд ди Палиар, благодаря ви за помощта — каза архисвещеният. И добави: — Лорд Казарил, моля, останете.

— Радвам се, че можах да помогна, ваше преосвещенство — рече Пали. После, усетил най-сетне намека, продължи: — О. Да де. Ако няма още нещо, Каз...

— Засега няма.

— Тогава ще е най-добре да се върна в палатата на Дъщерята. Ако ти потрябвам за нещо, по всяко време, прати да ме повикат, или там, или в резиденцията на Ярин, и ще дойда веднага. Не бива да ходиш сам из града. — Погледна строго Казарил, за да е сигурен, че думите му са изтълкувани правилно като повеля, а не като обикновена учтивост за довиждане. После се поклони, отвори вратата на лечителката и излезе след нея.

Когато вратата се затвори, Менденал се обърна към Казарил и разпери умолително ръце.

— Лорд Казарил, какво ще правим сега?

Казарил се стъписа.

— Богове пет, мен ли питате? Вие?

Устните на Менденал потрепнаха жално.

— Лорд Казарил, аз съм архисвещен на Кардегос само от две години. Избраха ме, защото съм добър администратор и за да угодят на семейството ми, понеже брат ми и баща ни преди него бяха влиятелни провинкари. На четиринайсет години ме посветиха на ордена на Копелето, като баща ми даде щедър дар, за да подsigури бъдещото ми развитие. Цял живот съм служил вярно на боговете, но... на мен те не говорят. — Погледна Казарил, после и акушерката, със странна, безпомощна завист в очите, в която обаче нямаше и капка враждебност. — Когато един благочестив, обикновен човек се озове в една стая с трима истински светци... ако му е останала и капка здрав разум, той търси указания от тях, а не се преструва, че сам дава такива.

— Аз не съм... — Казарил не довърши протеста си. Имаше поспешни задачи от това да спори върху теологическото определение за сегашното си състояние, макар че ако това беше да си светец, то какво ли беше да си прокълнат? — Почитаема акушерке... извинете, но съм забравил името ви...

— Аз съм Клара, лорд Казарил.

Казарил ѝ се поклони.

— Акушерке Клара. Виждате ли... още ли виждате сиянието на Умегат? Никога не съм го виждал, когато... нормално ли е да угасва, когато човек спи или е в безсъзнание?

Тя поклати глава.

— Боговете са с нас и насън и наяве, лорд Казарил. Аз със сигурност не притежавам вашата сила на провиждане, но Копелето несъмнено е оттеглил присъствието си от просветения Умегат.

— О, не! — промълви Менденал.

— Сигурна ли сте? — попита Казарил. — Не може ли да е някакъв дефект в моето... във вашето вътрешно зрение?

Тя вдигна очи към него и примижа.

— Не. Защото вас ви виждам съвсем ясно. Видях ви още преди да влезете. Направо е болезнено да стоя в една стая с вас.

— Означава ли това, че чудото на менажерията е развалено? — тревожно попита Менденал и посочи неподвижния коняр. — Нищо ли не препречва вече пътя на това черно проклятие?

Клара се поколеба.

— Умегат вече не е проводник за чудото. Не знам дали Копелето го е прехвърлил към нечия друга воля.

Менденал се взря обнадеждено в Казарил.

— Към неговата може би?

Жената огледа намръщено Казарил, после вдигна разсеяно ръка към челото си, сякаш да си засенчи очите.

— Просветеният Умегат твърди, че съм светец, само че малък, домашен светец. Ако наставленията на Умегат не бяха изострили възприятията ми през последните години, щях просто да смятам, че съм благословена с рядко срещан късмет в професията си.

Късметът, помисли си Казарил, беше последното нещо, с което той можеше да се похвали, откакто се беше оплел в мрежата на боговете.

— И досега обаче Майката се пресяга през мен само от време на време, после се отдръпва. Лорд Казарил... пламти. Още от деня, когато го видях за пръв път, на погребението на лорд Дондо. Бялата светлина на Копелето и синята на Пролетната дама, двете едновременно — постоянно, живо присъствие на две божества, омесени с някакво тъмно нещо, което не мога да различа. Умегат би провидял по-ясно. Копелето може и да е добавил още към първоначалната ярка мешавица, но аз не бих могла да преценя.

Архисвещеният докосна челото си, после устните, пъпа, слабините и сърцето с широко разперени пръсти, като се взираше жадно в Казарил.

— Две божества, две божества едновременно, в тази стая!

Казарил се преви, забил нокти в дланите си, защото натискът под колана му пак му напомни за злокачественото образуване в собствените му черва.

— Умегат не ви ли каза какво направих на лорд Дондо? Не говорихте ли с Рожерас?

— Да, да, говорих и с Рожерас, добър човек е той, но естествено не би могъл да разбере...

— Изглежда, разбира по-добре от вас. Нося смърт и убийство в корема си. Страхотия, която, по всичко личи, приема и физическа форма, а не само психическа, създание на един демон и на трижди проклетия дух на Дондо ди Жиронал. Който ми креци всяка нощ, между другото, с гласа на Дондо, засипва ме с цинизми и мръсотии, а речникът на Дондо изобилстваше с такива и приживе. И единственият му начин да излезе на свобода е като ми раздере корема отвътре. Не е свещено това, отвратително е!

Менденал замига на парцали.

Казарил стисна главата си с ръце.

— Сънувам ужасни кошмари. Коремът ме боли. Имам пристъпи на безпамятен гняв. И се боя, че Дондо успява някак да ми влияе.

— О, богове — промълви едва-едва Менденал. — Нямах представа, лорд Казарил. Умегат каза само, че сте поуплашен и че ще е по-добре да ви оставим на него.

— Поуплашен — кухо повтори Казарил. — О, а споменах ли за призраците? — Явно беше знак за... нещо, щом те му се струваха най-дребната от тревогите му.

— Призраци?

— Всички призраци на Зангре вървят по петите ми из замъка и се скупчват около леглото ми нощем.

— Ооо! — възкликна Менденал. — Ами...

— Какво „ами“?

— Умегат предупреди ли ви за призраците?

— Не... каза, че не можели да ми навредят.

— Ами, и да, и не. Не могат да ви навредят, докато сте жив. Но както ми го обясни Умегат, чудото на Дамата е забавило осъществяването на другото чудо, това на Копелето, а не го е променило. От това следва, че, хм, ако ръката ѝ се вдигне от вас и демонът отлети с душата ви — и с тази на Дондо, разбира се, — телесната ви обвивка ще остане един вид опасно празна, от теологическа гледна точка, празнота, която не е съвсем като естествената смърт. И тогава призраците на отхвърлените покойници ще се опитат да, хъ... да се нанесат.

След кратка напрегната пауза Казарил попита:

— Случва ли се да успеят?

— Понякога. Виждал съм един случай, когато бях млад свещен. Отхвърлените духове се израждат с времето, един вид оглупяват, но е много трудно да ги изгониш, след като веднъж са се настанили. Трябва да бъдат изгорени... е, „живи“ не е най-точният термин. Много грозна сцена, особено ако роднините не разбират, защото, разбира се, тялото си е вашето и крещи с вашия глас... Това няма да е ваш проблем, разбира се, вие ще сте, хъ, другаде вече, но ще се спестят, хм, на близките ви някои много неприятни изживявания, ако гледате до вас винаги да има някой, който да разбира необходимостта тялото ви да бъде изгорено преди зник-слънце... — Менденал млъкна притеснено.

— Благодаря ви, ваше преосвещенство — рече Казарил с учтивост, от която го побиха тръпки. — Ще прибавя това към теорията на Рожерас за демона, който се опитва да си отгледа ново тяло в тумора ми и да си изгризе път навън, в случай че някога отново попадна под угрозата да спя необезпокоявано цяла нощ. Макар да предполагам, че няма причина да не се случат и двете. Последователно.

Менденал се изкашля.

— Съжалявам, милорд. Реших, че е редно да знаете.

Казарил въздъхна.

— Да... сигурно сте прав. — Вдигна поглед, спомнил си снощната случка с ди Жоал. — Възможно ли е... да предположим, че Дамата отпусне хватката си съвсем леко. Възможно ли е душата на Дондо да въздейства пряко върху моята?

Менденал вдигна вежди.

— Аз не... Умегат би трябвало да знае. О, как ми се иска да дойде на себе си! Предполагам, че за духа на Дондо ще е по-лесно да си осигури тяло, вместо да си отгледа ново от един тумор. Логично погледнато, то ще е твърде малко. — Той раздалечи неуверено ръце, сякаш да премери нещо.

— Не и според Рожерас — сухо отбеляза Казарил.

Менденал потри чело.

— Ах, бедният Рожерас. Реши, че проявявам специален интерес към специалността му, когато го попитах за вас и, разбира се, аз не го извадих от заблудението му. По едно време си помислих, че няма да спре да говори. Накрая се наложи да му обещавам допълнително финансиране за отделението му, иначе щеше да ме завлече да му разгледам колекцията.

— И аз бих си платил, за да си спестя това — съгласи се Казарил. След малко попита, воден от чисто любопитство: — Ваше преосвещенство... защо не ме арестуваха за убийството на Дондо? Как го е уредил Умегат?

— Убийство ли? Не е имало убийство.

— Извинете, но човекът е мъртъв, и от моята ръка, чрез магия за смърт, което е углавно престъпление.

— О. Разбирам какво имате предвид. Сред обикновените хора се ширят какви ли не погрешни представи за магията за смърт, дори името е неправилно. Това е интересен теологически въпрос, между другото. Опитът да се направи магия за смърт се смята за предумишлен опит за убийство. Успешната магия за смърт изобщо не е магия за смърт, а чудо на справедливостта и като такова не може да бъде престъпление, защото не друг, а ръката на божеството е отнела живота на жертвата — на жертвите всъщност — така де, не е като царинът да може да прати стражите си да арестуват Копелето, нали?

— Мислите ли, че настоящият канцлер на Шалион би се съобразил с това различие?

— Тъъ... не. Точно по тази причина Умегат ме посъветва храмът да подходи дискретно към това... към този твърде сложен въпрос. — Менденал се почеса по бузата, разтревожен от нещо друго. — Не че инициаторът на такова правосъдие е оцелявал досега след въздаването му... разликата беше по-ясна, докато всичко беше само на теория. Две чудеса. Никога не съм се замислял дори за две чудеса. Безпрецедентно. Пролетната дама сигурно много държи на вас.

— Като керванджия, който държи на мулето си — горчиво рече Казарил — и го шиба с пръчката по нанаторнището.

Архисвещеният, изглежда, се смути, затова пък устните на акушерката Клара се извиха нагоре в знак, че е оценила черния му хумор. Умегат би изсумтял, помисли си Казарил. Едва сега започваше да разбира защо рокнарийският светец толкова обичаше да си говори с него по работа. Само светците се шегуваха така с боговете, защото изборът беше или да се шегуващ, или да пициш от ужас, а само те знаеха, че на боговете им е все едно.

— Да, но... — подхвана Менденал. — Умегат се съгласи с мен, че този акт на животоопазване е изключително рядък и със сигурност е извършен заради някаква изключително важна цел. Нямате ли... нямате ли някаква представа каква може да е тази цел?

— Архисвещен, и понятие си нямам. — Гласът на Казарил затрепери. — И... — замълча той наред изречението.

— Да? — насърчи го Менденал.

„Ако го изрека на глас, ще се разрева“. Облиза устни и преглътна. Когато най-накрая насили думите да излязат от устата му, те прозвучаха като дрезгав шепот:

— Много ме е страх.

— О — промълви архисвещеният след дълга пауза. — Да, ами... естествено е да... Ох, защо Умегат не се събужда!

Акушерката от ордена на Майката се прокашля и рече плахо:

— Милорд ди Казарил?

— Да, Клара?

— Мисля, че имам едно послание за вас.

— Какво?

— Майката ми проговори в един сън нощес. Не бях съвсем сигурна, защото когато спи, мозъкът ми тъче въображаеми картини от нишките на дневните ми мисли, а аз често мисля за богинята. Така че

смятах да разкажа за съня си на Умегат днес и да се вслушам в мъдрия му съвет. Тя ми каза, каза ми... — Клара си пое дъх, успокои гласа си, а по лицето ѝ се изписа покой... — „Кажи на Щеркиния ми верен пратеник да се пази най-вече от отчаянието“.

— Да? — подкани я Казарил след малко. — И...? — Проклети да са, ако боговете ще си правят труда да му пращат съобщение по сънищата на други хора, би предпочел да са по-ясни. И с по-практическа насоченост.

— Това беше.

— Сигурна ли си? — попита я Менденал.

— Ами... може да е казала „Щеркиния ми верен придворен“. Или „кастелан“. Или „капитан“. Или всичките четири едновременно — тази част не я помня много ясно.

— Ако е така, кои са тогава другите трима? — попита озадачен Менденал.

Неканеното ехо от думите, които провинкарата му беше казала във Валенда, смрази Казарил до мозъка на стрелканите му от болка кости.

— Аз... аз съм всичките, архисвещен. Аз. — Поклони се на акушерката и рече през изтръпналите си устни: — Благодаря ви, Клара. Молете се на своята Дама за мен.

Тя му отвърна с мълчалива, разбираща усмивка и кимна леко.

Архисвещеният се извини, че трябвало да иде при царин Орико, остави акушерката да наблюдава Умегат и притеснено покани Казарил да го придружи до портите на Зангре. Казарил прие с благодарност поканата и го последва. Растящият гняв и ужас отпреди няколко часа отдавна бяха отминали и той се чувстваше слаб и някак осакатен. На стълбите към вътрешния двор коленете му се подгънаха и щеше да се търкули като топка надолу, ако не се беше хванал за парапета. Почервеня до уши от смущение, когато загриженият Менденал настоя да се качи в носилката му и четиримата яки посветени да го изнесат по нанагорницето към замъка, а самият той да го последва пеша. Казарил се почувства като последния глупак, а и щеше да се набива в очи. Но, трябваше да признае, изпита и дълбока благодарност.

Разговорът, от който се страхуваше Казарил, се състоя чак след вечеря. Един паж дойде да го повика и той изкачи неохотно стълбите към покоите на царевната. Изел го чакаше настръхнала в дневната, в компанията на Бетриз, и му махна към едно ниско столче. Свещите, запалени във всички аплици, не успяваха да надвият сянката, която я обгръщаше.

— Как е Орико? — нетърпеливо попита той. Нито една от дамите не беше слязла да вечеря в банкетната зала. Бяха останали с царината и болния царин в покоите им на последния етаж.

— Изглеждаше по-спокоен вечерта, след като установи, че не е съвсем сляп — отговори Бетриз. — С дясното си око вижда пламъчето на свещ. Но има проблеми с уринирането и лечителят смята, че има опасност да развие воднянка. Изглежда ужасно подпухнал. — Тя прехапа притеснено устни.

Казарил обърна глава към царевната.

— Видяхте ли се с Теидез?

Изел въздъхна.

— Да, веднага след като канцлер ди Жиронал го нахока здравата. Беше толкова разстроен, че въобще не можеше да се говори разумно с него. Ако беше по-малък, щях да реша, че капризничи. Жалко, че вече е твърде голям да го напляскам. Отказва да яде, хвърля разни неща по слугите и не иска да излезе от стаята си, макар вече да му е позволено. Нищо не може да се направи, когато е в такова настроение, освен да го оставиш сам. Утре ще е по-добре. — Очите ѝ се присвиха, вперени в Казарил, и тя стисна устни. — И така, милорд. Откога точно знаете за черното проклятие, което тегне над Орико?

— Сара най-накрая ви е казала... нали?

— Да.

— Какво точно ви каза?

Изел повтори накратко и сравнително точно историята за Фонса и Златния генерал и как наследството от зла орис се предало през Иас на Орико. Не спомена за себе си и Теидез.

Казарил загриза едно от кокалчетата на ръката си.

— Значи знаете близо половината от фактите.

— Това не ми харесва, Казарил. Светът очаква от мен да взимам правилни решения, без да разполагам с необходимата информация, и после вини младостта ми за грешките, сякаш младостта ми има нещо

общо с неосведомеността ми. Неосведомеността не е глупост, но резултатите могат да бъдат същите. А не мен не ми харесва да се чувствам глупава. — Последните думи издрънчаха като закалена стомана, това поне беше сигурно.

Той сведе глава в знак на извинение. Идеше му да заплаче заради онова, което щеше да изгуби. Не за да предпази моминската ѝ невинност, нито тази на Бетриз, беше мълчал толкова дълго, нито дори от страх да не го арестуват. Беше се страхувал да не изгуби уважението им, което ценеше повече от живота си, прилошаваше му от мисълта, че ще им падне в очите. „Страхливец. Говори и да се свършва“.

— Научих за проклятието в нощта след смъртта на Дондо. Каза ми конярят Умегат — който не е никакъв коняр, между другото, а свещен от ордена на Копелето, и светецът, чрез който се осъществяваше чудото на менажерията, предпазващо Орико.

Очите на Бетриз се разшириха.

— О. Аз... беше ми симпатичен. Как е той?

Казарил разклати ръка в жест, който казваше „горе-долу“.

— Зле. Още е в безсъзнание. И по-лошо, той... — Казарил преглътна, „Започва се“... — спрял е да свети.

— Спрял да свети? — повтори Изел. — Не знаех, че е започвал.

— Да. Знам. Вие не можете да го видите. Има... нещо, което не ви казах за убийството на Дондо. — Пое си дъх. — Аз принесох в жертва гарван и плъх и отправих молитва към Копелето за смъртта на Дондо.

— Подозирах аз нещо такова — изсумтя Бетриз.

— Да, но... онова, което не знаете, е, че молитвата ми беше чута. Трябваше да умра онази нощ, в кулата на Фонса. Но нечии други молитви са се намесили. Изелините, мисля. — Той кимна към царевната.

Устните ѝ се разтвориха, а ръката ѝ литна към гърдите.

— Аз се молих на Дъщерята да ме спаси от Дондо!

— Молили сте се — и Дъщерята спаси мен. — После добави жално: — Но, както се оказа, не ме е спасила от Дондо. Помните ли как на погребението му всички богове отказаха да дадат знак, че са приели душата му?

— Да, което значи, че е низвергнат, прокълнат, заточен на този свят — каза Изел. — Половината придворни се уплашиха, че може да

беснее някъде на воля из Кардегос, и се окичиха от главата до петите с талисмани срещу него.

— Че е в Кардегос, в Кардегос е. Но не е на свобода. Повечето отхвърлени призраци са приковани към местата, където ги е настигнала смъртта. Дондо е прикован към убиеца си. — Затвори очи, неспособен да понесе гледката на преbledняващите им лица. — Нали знаете за тумора ми? Не е тумор. Или, по-право, не е само тумор. Душата на Дондо е заключена в тялото ми. Заедно с демона на смъртта, очевидно, но демонът поне си мълчи. За разлика от Дондо. Крещи ми, нощем. Както и да е. — Той отвори отново очи, макар още да не смееше да погледне към двете млади жени. — Цялата тази... свещена активност ми даде нещо като вътрешно зрение. Умегат също го има... една жена от ордена на Майката в града също го има, макар и по-слабо... и аз го имам. Умегат излъчва — излъчваше — бяло сияние. Акушерката Клара сияе в бледозелено. И двамата твърдят, че моето сияние е най-вече в бяло и синьо, цялото ври и кипи. — Най-накрая той се насили да вдигне глава и да срещне погледа на Изел. — Освен това мога да видя проклятието на Орико като тъмна сянка. Изел, чуйте ме, това е важно. Мисля, че Сара не го знае. Сянката не е засегнала само Орико. Имате я и вие с Теидез. Изглежда, всички потомци на Фонса са омърсени от това черно нещо.

След кратка тишина, неподвижна и с вдървен гръб, Изел каза само:

— В това има логика.

Бетриз го оглеждаше изпод вежди. Ако можеше да се вярва на колана му, туморът не беше пораснал, но под погледа ѝ Казарил се чувстваше като някакво чудовище. Приведе се леко да прикрие корема си и успя да прати една вяла, насилена усмивка в нейна посока.

— Но как може да се отърве човек от това... нечестиво присъствие? — бавно попита Бетриз.

— Ами... ако съм разбрал правилно, когато умра, душата ми ще се откъсне от котвата на тялото и демонът на смъртта ще е свободен да довърши работата си. Не съм сигурен. Малко ме е страх, че демонът ще се опита да предизвика някак смъртта ми, като повлияе на преценката ми или по друг начин. Изглежда доста целенасочен. Искан да се прибере у дома. Или пък, ако Дамата оттегли подкрепата си, демонът ще се освободи, ще изтръгне душата ми от тялото и

резултатът ще е пак същият за всички ни. — Реши да не я натоварва с другата теория на Рожерас.

— Не, лорд Каз, не ме разбрахте. Питам как може да се отървете от това нещо, без да умираме.

— Това и аз бих искал да го узная — въздъхна Казарил. Поизправи с усилие гръб и вля повече убедителност в усмивката си. — Няма значение. По своя воля размених живота си за смъртта на Дондо и си получих заслуженото. Изплащането на дълга ми е само забавено, не опростено. Явно Дамата поддържа живота ми за някаква цел, която тепърва трябва да осъществя. Ако не беше така, досега да съм си прерязал сам гърлото от отвращение и да се е свършило.

Очите на Изел блеснаха и тя каза рязко:

— Е, аз пък не ви освобождавам от службата ви при мен! Чухте ли ме, Казарил?

Той се усмихна истински, само за миг.

— Да — рече Бетриз, — и не си мислете, че ние изведнъж ще станем гнусливи, само защото сте... обладан. Така де... от нас се очаква един ден да споделим телата си. Това не ни прави отвратителни, нали? — Поколеба се, усетила, че метафората ѝ се изплъзва.

Казарил, чиито мисли от известно време заобикаляха отдалече именно този паралел, рече тихо:

— Да, но да споделяш тялото си с Дондо? Вие, и двете, му отказвахте категорично, нали? — В действителност всички мъже, които беше убил, се бяха вгнездили в паметта му, заедно с ударите на меча, с който им бе отнел живота, и в известен смисъл още живееха някъде в него. „Така носим всинца бремето на греховете си“.

Изел се плесна разтревожено по устата.

— Казарил... той не може да излезе, нали?

— Моля се на Дамата да не може. Представата как Дондо завладява лека-полека ума ми е... най-лошото от всичко. По-лошо дори от... няма значение. О, това ми напомня — трябва да ви предупредя за призраците. — Той им повтори набързо думите на архисвещения за това как тялото му трябвало да бъде изгорено и защо. Испита странно облекчение, че го е казал. Младите жени се смутиха, но поне го слушаха внимателно и той реши, че ще имат куража да направят необходимото, ако и когато се наложи. А после се засрами, че въобще се е съмнявал в това.

— Има още нещо, царевна — продължи той. — Проклятието на Фонса се предава по кръвна линия, но Сара също е омърсена от сянката. Дватама с Умегат смятаме, че се е заразила след женитбата си.

— Проклятието със сигурност е вгорчило достатъчно живота й — съгласи се Изел.

— Логично погледнато, от това следва, че човек може и да се отърве от него чрез женитба. Поне е някаква надежда, ако не друго. Мисля, че трябва да насочим вниманието си именно в тази посока — ако можех, бих ви извел от Кардегос още сега, далеч от проклятието, далеч от Шалион дори.

— Дворът е като разлютен кошер покрай състоянието на Орико и другите събития, така че за сватбени приготовления и дума не може да... — Изел внезапно млъкна. — Но... ами Теидез? И Орико? И самият Шалион? Мога ли да ги изоставя, като генерал, който изоставя войската си, разбрал, че губи битката?

— Главнокомандващите имат по-големи отговорности, които не се свеждат до една-единствена битка. Ако битката не може да бъде спечелена... ако генералът не може да надделее през този ден, оттеглянето му може да спечели друга битка, през някой от идните дни.

Тя се смръщи неуверено, обмисляйки думите му. Веждите й се свъсиха.

— Казарил... смятате ли, че майка ми и баба ми знаят за това черно нещо, което е надвиснало над нас?

— За баба ви не знам. Майка ви... — Ако Иста бе виждала призраците на Зангре със собствените си очи, значи поне за известно време е била дарена със силата на вътрешното зрение. Какво означаваше това? Въображението на Казарил се препъна безсилно. — Майка ви знае нещо, но точно какво и колко — не знам. Достатъчно, за да се паникьоса, когато ви призоваха в Зангре, във всеки случай.

— А аз реших, че прекалява с тревогите си. — Гласът на Изел се сниши. — Мислех, че е луда, както си шепнеха слугите. — Смръщи се още повече. — Имам много неща, за които да помисля.

Когато мълчанието й се проточи, Казарил стана и пожела на двете дами лека нощ. Царевната кимна разсеяно. Бетриз стисна ръце, впила питащ поглед в него, и преви коляно в лек реверанс.

— Чакайте! — внезапно извика Изел, когато той тръгна към вратата. Казарил се обърна, а тя скочи от стола си, настигна го и стисна двете му ръце. — Много сте висок. Наведете си главата — нареди тя.

Той наведе послушно глава, а тя се повдигна на пръсти. Казарил примигна изненадано, когато младите ѝ устни лепнаха решително тържествена целувка на челото му, а после и на всяка от ръцете му. Сетне царевната коленичи на пода сред шумоленето на парфюмирана коприна и докато той пелтечеше нечленоразделно, целуна краката му, както си бяха с ботушите, със същата непоколебима решителност.

— Така — рече Изел, докато ставаше. Брадичката ѝ се вирна високо. — Сега можете да си вървите.

Сълзи се стичаха по лицето на Бетриз. Онемял от бушуващи чувства, Казарил се поклони дълбоко и избяга към пристана на неспокойното си легло.

19.

На следващия ден в Зангре цареше зловеща тишина. След смъртта на Дондо дворът беше настръхнал от лоши предчувствия, да, но се усещаше и някаква нездрава възбуда, а клюките и шушукането по ъглите бележеха нов възход. Сега дори шушукането беше замлъкнало. Всички, които нямаха преки задължения, си стояха по стаите, а онези с неотложните задачи бързаха да ги изпълнят, потънали в тревожно мълчание.

Изел и Бетриз прекараха деня в кулата на Иас, при Сара и Орико. Призори Казарил и кастеланът на замъка се погрижиха за кремацията и погребването на животните. През останалата част от деня Казарил редува вяли опити да въведе ред в хаоса на бюрото си с прескачания до храмовата болница в града. Състоянието на Умегат оставаше без промяна, конярят все така лежеше в безсъзнание, блед и със затруднено дишане. След като го посети за втори път, Казарил се отби в храма да се помоли, проснат смирено на пода и шептящ горещи молитви пред всеки от петте олтара поред. Ако наистина беше заразен с тази божествена болест, редно беше тя да послужи и за нещо добро, нали така!

„Боговете вършат чудеса не за нашите цели, а за своите“, беше казал Умегат. На Казарил обаче му се струваше, че тази сделка трябва да е от полза и за двете страни. Ако хората престанеха да отдават на боговете свободната си воля, чрез която те да си вършат чудесата, какво щяха да правят боговете тогава? „Е, първото последствие ще е да се строполя мъртъв като отсечено дърво“. Толкоз по това. Казарил лежа дълго пред олтара на Пролетната дама, но откри, че е онемял, дори устните му бяха като вкаменени. Объркан, засрамен, отчаян? Но ням или не, боговете му отвърнаха с все същото празно мълчание, и петте пъти.

Спомни си изричното настояване на Пали да не се разхожда сам из града, когато, докато се мъкнеше обратно по нанаторницето към Зангре, подмина ди Жоал и още един от приближените на ди Жиронал,

които тъкмо влизаха в градската резиденция на семейството. Ръката на ди Жоал се сви около дръжката на сабята, но той не понечи да я изтегли, и двамата се разминаха отдалеч, като си кимнаха любезно и нащрек.

В кабинета си Казарил потри чело в напразен опит да прогони загнездилата се в главата му болка и насочи мислите си към сватбата на Изел. Царевич Бергон от Ибра значи. Момчето не беше по-лоша партия от който и да било друг със същия ранг, и много по-добра от повечето, ако питаха Казарил. Но напрежението в двора на Шалион правеше откритите преговори невъзможни — изглежда, трябваше да се разчита на тайно пратеничество, при това скоро. Казарил прехвърли наум списъка с царедворци, способни да изпълнят подобна дипломатическа мисия, и не откри нито един, на когото би могъл да я повери. Колкото до много по-краткия списък от хора, на които имаше доверие, в него нямаше нито един с необходимия дипломатически опит. Умегат лежеше в безсъзнание. Архисвещеният не би могъл да напусне тайно Кардегос. Пали? Марш ди Палиар имаше поне необходимия сан, за да вдъхне респект у ибрийците. Опита се да си представи как безхитростният Пали води с Лисицата от Ибра сложните преговори за Изелината женитба и изпъшка. Може би... може би ако пратеха Пали с подробен и изричен списък от инструкции...

„Нуждата ще трябва да го води“. Утре щеше да го съобщи на Пали.

Коленичил пред леглото си, Казарил отправи гореща молитва към боговете да го спасят от кошмара, който му се беше присънвал последните три нощи — как Дондо пораства до нормалните си размери в издуващия му се корем и облечен в погребалните си одежди и въоръжен със сабя, си пробива път навън. Може би Дамата беше чула молбата му — във всеки случай той се събуди призори от нов кошмар, главата му пулсираше, а сърцето препускаше бясно в гърдите. Този път Дондо беше успял някак да всмуче душата на Казарил в собствения си корем, а самият той беше избягал и беше заел тялото му. След което се беше отдал на безчинства в женските покои, а безсилният Казарил можеше единствено да го наблюдава. За свой ужас, докато се опитваше да овладее дишането си и да ориентира обърканото си съзнание към

реалността в сивия светлик на ранното утро, Казарил осъзна, че е възбуден до болка.

И така, беше ли Дондо захвърлен в тъмен затвор, глух за живите звуци и лишен от сетивност? Или чуваше и виждаше всичко, което чуваше и виждаше Казарил, като шпионин, довел воайорството си до съвършенство? Казарил не си беше представял как прави любов с Бет... с някоя дама, откакто му бяха натресли тази нежелана компания. Сега обаче си го представяше като пренаселен квартет между чаршафите, от които го побиваха тръпки.

За миг си представи как прелита през прозореца. Би могъл да провере някак раменете си и да се гмурне — падането щеше да е дълго, после хрущането на смазани кости и... край. Или с ножа — китките, гърлото или корема, или и трите... Седна в леглото и откри, че си има компания — няколко призрака се бяха скупчили около него и се побутваха един друг като лешояди около трупа на кон. Изсъска и размаха ръка да ги разпръсне. Можеше ли някой от тях да се всели в тяло с размазана глава? От думите на архисвещения излизаше, че може. Дори и в самоубийството не можеше да намери изход заради този си призрачен ескорт. Страх го беше да не заспи пак, така че се измъкна от леглото, изми се и се облече.

Връщаше се от банкетната зала, където беше закусил набързо, когато срещна задъханата Нан ди Врит да тича по стълбите.

— Милейди моли да се явите веднага при нея — каза му тя, при което Казарил кимна и пое нагоре по стълбите. — Не е в покоите си — добави Нан, когато той понечи да подмине третия етаж. — При царевич Теидез е.

— О. — Казарил вдигна вежди, подмина стаята си и продължи по коридора към стаята на Теидез, следван по петите от придворната дама.

Когато влезе в преддверието-кабинет, близък на това в Изелините покои на горния етаж, чу гласове откъм вътрешните стаи — Изел каза нещо тихо, а Теидез й отвърна на висок глас:

— Нищо не искам да ям. И никого не искам да виждам! Махай се!

Дневната беше отрупана с оръжия, дрехи и подаръци, разхвърляни както дойде. Казарил тръгна към спалнята, като внимаваше да не настъпи нещо.

Теидез лежеше, облегнат на възглавниците, по нощница. Душният, влажен въздух миришеше на момчешка пот, усещаше се и друга, остра миризма. Секретарят на Теидез пристъпваше смутено от крак на крак от едната страна на леглото. Изел стоеше с ръце на кръста от другата. Теидез каза:

— Спи ми се. Махайте си. — Вдигна поглед към Казарил, потрепера и го посочи с пръст. — Него пък изобщо не го искам тук!

Нан ди Врит се обади по майчински решително:

— Хич не ща и да ви слушам, млади господине. Така ли се говори на старата Нан?

Теидез, усмирен от някакъв древен рефлекс, смени сърдития тон с нажален:

— Боли ме главата.

Изел рече твърдо:

— Нан, донеси свещи. Казарил, би ли погледнал крака на Теидез? Не ми изглежда добре.

Нан вдигна високо един свещник, добавяйки сиянието му към бледата сивкава светлина откъм прозореца. Отначало Теидез стисна юргана на гърдите си, но не посмя да премери сили с ядосания поглед на кака си. Тя издърпа завивките от ръцете му и ги отметна встрани.

Три назъбени успоредни драскотини се извиваха спираловидно около десния крак на момчето. Сами по себе си не изглеждаха дълбоки или опасни, но плътта около тях се беше подула толкова много, че кожата изглеждаше лъскава, та чак сребриста. Прозрачна бледорозова течност и жълта гной се процеждаха по крайчетата им. Казарил се насили да запази спокойствие, докато оглеждаше горещите червени резки, които се катереха покрай коляното и нагоре по вътрешната страна на бедрото. Очите на Теидез бяха като оцъклени. Той отметна глава назад, когато Казарил посегна към него.

— Не ме пипай!

— Не мърдай! — тихо му нареди Казарил. Челото на Теидез направо гореше.

Казарил вдигна поглед към бледния намръщен секретар.

— Откога има треска?

— От тази сутрин, струва ми се.

— Лечителят кога прегледа раната за последно?

— Той не позволи да го прегледат, лорд Казарил. Замери ме с един стол, когато се опитах да му помогна, и сам си превърза крака.

— И вие му позволихте?! — Секретарят подскочи стреснато от тона му и сви смутено рамене.

— Той така поиска.

Теидез изръмжа:

— Някои хора ми се подчиняват. Ще запомня кои са, за по-късно.
— Изглежда злобно Казарил през полуспуснатите си мигли и се нацупи на сестра си.

— Има инфекция. Ще се погрижа веднага да пратят лечител от храма.

Теидез се сви кисело под завивките си.

— Мога ли вече да поспя? Ако нямате нищо против. И дръпнете завесата, от светлината ме болят очите.

— Да, останете в леглото — каза му Казарил и тръгна към вратата.

Изел го последва в преддверието и попита, снишила глас:

— Не е добре, нали?

— Да. Не е добре. Преценката ви е била правилна, царевна.

Тя кимна доволно, а той се поклони и тръгна към стълбите. Ако се съдеше по разтревоженото лице на Нан ди Врит, тя поне разбираше точно колко „не добре“ е раната на царевича. Единственото, за което Казарил можеше да мисли, докато бързаше надолу по стълбите и през двора към кулата на Иас, беше, че май не е виждал човек, без значение колко е млад или силен, да оцелее след ампутация толкова високо над коляното. Удължи крачка.

За свой късмет, откри ди Жиронал веднага, в канцлерството. Той тъкмо слагаше печат на едни дисаги, които да изпрати по куриер.

— Как са пътищата? — попита той куриера, жилив слаб мъж като всички от неговия занаят, облечен с канцлерска туника над няколко ката вълнени дрехи.

— Кални, милорд. Опасно е да се язди след мръкване.

— Е, бързай колкото можеш — въздъхна ди Жиронал и го тупна по рамото. Мъжът отдаде чест и заобиколи Казарил.

Ди Жиронал погледна новия си посетител и се намръщи.

— А, Казарил.

— Милорд. — Казарил се поклони едва-едва и влезе.

Ди Жиронал приседна на ръба на писалището си и скръсти ръце.

— Опитът ти да се скриеш зад ордена на Дъщерята в заговора им да ме свалят е обречен на неуспех, между другото — небрежно рече той. — Смятам да се погрижа неуспехът да бъде катастрофален.

Казарил махна нетърпеливо с ръка. Щеше да се изненада повече, ако ди Жиронал нямаше ухо в съвета на ордена.

— Тази сутрин ви се струпаха много по-лоши тревоги, отколкото аз бих могъл да ви поднеса и за цял живот, милорд.

Очите на ди Жиронал се разшириха изненадано и той килна глава настрани в знак на изострено внимание.

— Така ли?

— Как изглеждаше раната на Теидез, когато я видяхте?

— Каква рана? Никаква рана не ми е показвал.

— Тази на десния му крак. Одраскал го е леопардът на Орико, докато Теидез е убивал бедното създание. Вярно е, че драскотините не изглеждаха дълбоки, но са се инфектирвали. Целият гори. Нали знаете как при някои инфектирани рани по кожата избиват червени петна?

— Да — неспокойно потвърди канцлерът.

— При Теидез те са от глезена до слабините. И горят като огън.

Ди Жиронал изруга.

— Съветвам ви да изтеглите за малко армията от ненужни лечители, която е обсадила Орико, и да ги пратите в покоите на Теидез. Или ще изгубите две царствени марионетки за една седмица.

Погледът на ди Жиронал се сблъска с този на Казарил като кремък с желязо, но след като си пое ожесточено дъх, канцлерът кимна и стана. Казарил го последва. Ди Жиронал може и да страдеше от прекомерна алчност и семейна горделивост, но компетентност не му липсваше и Казарил разбираше защо Орико беше избрал да изтърпи недостатъците му в замяна на това.

След като се убеди, че ди Жиронал изкачва стълбите към стаите на Орико с необходимата бързина, Казарил пое надолу. От снощи нямаше информация какво става в храмовата болница и искаше да провери как е Умегат. На излизане от Зангре мина покрай злополучните конюшни. С известна изненада забеляза помощника на Умегат с отрязания език да качва нанагорницето към Зангре. Мъжът размаха осакатената си ръка, като видя Казарил, и ускори крачка.

Пресрещна го задъхан и ухилен до уши. По лицето му имаше синини, тази около окото му беше станала червено-лилава за спомен от безсмислената му съпротива предния ден в менажерията, а счупеният му нос още беше подут, разкъсаната ноздра — потъмняла и хванала коричка. Очите му обаче гreeха и той само дете не затанцува около Казарил.

Казарил вдигна вежди.

— Изглеждаш щастлив... казвай, човече, да не би Умегат да е дошъл на себе си?

Мъжът закима енергично.

Казарил също разцъфна в усмивка и усети, че му прималява от облекчение.

Конярят изломоти нещо, от което Казарил разбра само една на всеки три-четири думи, но и това беше достатъчно да схване, че мъжът бърза по някаква спешна задача. Даде знак на Казарил да изчака пред тихата тъмна менажерия и след минута се върна с торбичка, вързана за колана му, и книга в ръка — размахваше я щастливо. По което Казарил отсъди, че Умегат не само се е събудил, но и се чувства достатъчно добре, щом е пратил за любимата си книга — трактата на Ордол. Доволен, че си има компания, той тръгна с набития дребен коняр към града.

Замисли се за позорния белег на мъченичество, който помощник-конярят носеше с такова безразличие. Той беше мълчаливо свидетелство за ужасно изтезание, понесено в името на неговия бог. Колко ли беше продължило мъчението му — час, ден, месеци? Не можеше лесно да се прецени дали пълнотата му е резултат от кастрация, или просто от напреднала възраст. Не би могъл просто така да го попита какво е изстрадал. Дори изслушването на най-обикновени реплики изискваше болезнено напрягане на слуха и вниманието. Не знаеше дори дали човекът е шалионец, или ибриец, бражарец или рокнариец, нито как се е озовал в Кардегос или от колко време работи с Умегат. И изпълнява смирено задълженията си, ден след ден. Сега крачеше до него, стиснал книгата под мишница, с блеснали очи. Ето значи до какво водеше вярната служба на боговете, как се отблагодаряваха те на смелите си и любими поклонници.

Завариха Умегат да седи в болничното си легло, опрял гръб на няколко възглавници. Беше блед и изнурен, кожата на черепа му се

беше набръчкала около шевовете, неотрязаната коса приличаше на птиче гнездо, устните му бяха жестоко напукани, а лицето — небръснато. Помощник-конярят разрови торбата си, измъкна принадлежности за бръснене и ги размаха победоносно във въздуха, при което Умегат се усмихна вяло. После впери поглед в Казарил, без да вдига глава от възглавницата. Разтърка очи и примижа неуверено.

Казарил преглътна.

— Как си?

— Боли ме главата — промълви с усилие Умегат, после тихо изсумтя. Накрая каза: — Красивите ми животинки — всичките ли са мъртви? — Езикът му беше надебелял, гласът му — нисък, а говорът леко завален, но като цяло достатъчно ясен.

— Почти. Една синьо-жълта птичка се е измъкнала. Сега е на сигурно място в клетката си. Погрижих се никой да не си отнесе кожата като трофеи вкъщи. Вчера ги кремирахме като паднали в бой войници. Архисвещен Менденал се съгласи да намери някакво почетно място за пепелта им.

Умегат кимна, после пак примижа. Напуканите му устни се свиха.

Казарил хвърли поглед към помощник-коняря — да, той сигурно беше един от посветените в истината, — после отново погледна Умегат и рече колебливо:

— Знаеш ли, че си спрял да светиш?

Умегат примигна бързо-бързо.

— Аз... подозирах нещо такова. Така поне ми е по-лесно да гледам към вас.

— Загубил си вътрешното си зрение?

— Ммм. Вътрешното зрение в случая ми е излишно, щом още мога да мисля. Жив сте, следователно Дамата все още е с вас. — След миг добави: — Винаги съм знаел, че ми е дадено само за известно време. Е, беше ми доста интересно, докато го имах. — Гласът му се сниши до шепот. — Доста интересно. — Обърна лице настрани. — Щях да го преживея някак, ако боговете си го бяха взели. Но да бъда лишен от него по този начин, сякаш нещо го изби от ръцете ми... Трябваше да се досетя, че краят приближава.

„Боговете е трябвало да те предупредят...“

Дребничкият помощник-коняр, чието лице беше помръкнало от болката в гласа на Умегат, взе книгата и му я подаде утешително.

Умегат се усмихна уморено и я взе.

— Е, поне имам старата си професия, на която да разчитам, нали? — Ръцете му пригладиха страниците, които се бяха разтворили на някакво често отгръцано място, и той сведе поглед към тях. Усмивката му увяхна. Гласът му се повиши: — Това някаква шега ли е?

— Какво да е шега, Умегат? Това е твоята книга, видях го да я изнася от менажерията.

Умегат се поизправи тромаво.

— На какъв език е това?

Казарил се приближи и надникна.

— На ибрийски, разбира се.

Умегат разлисти книгата, пръстите му трепереха силно, очите му пробягваха по страниците, а дъхът му излизаше все по-бързо през устните, които бяха отворени сякаш от ужас.

— Това е... това са някакви драсканици. Просто, просто... мънички петънца мастило. Казарил!

— Ибрийски е, Умегат. Най-обикновен ибрийски.

— От очите ми е. Нещо в мен не е... — Той зарови лице в ръцете си, потърка очи и извика внезапно: — О, богове! — После избухна в сълзи. А само след миг сълзите преминаха в сърцераздирателни хлипове. — Наказан съм!

— Върви за лечителката, доведи лечителката — извика Казарил на изплашения помощник-коняр, който кимна и бързо излезе от стаята. Пръстите на Умегат мачкаха спазматично страниците, Казарил се опита да му помогне, като го потупа несръчно по рамото, приглади смачканите страници, а после направо му взе книгата. Хладнокръвно удържаният срив, разкъсал веднъж защитните стени на Умегат в това слабо място, се изля като разгневена стихия и той заплака, — не като дете. Децата не плачат толкова страшно.

Минаха няколко дълги минути на агония, преди белокосата лечителка да пристигне и да успокои разстроения свещен. Той се вкопчи в нея като удавник за сламка и жената едва успяваше да освободи ръцете си, за да си свърши работата. Обяснението ѝ, че много мъже и жени, получили удар, се подобрявали след няколко дни, че се случвало хора, донесени на ръце от разтревожените си роднини,

скоро да си тръгнат сами, му помогна да дойде донякъде на себе си. Следващите тестове, на които жената го подложи, изцедиха докрай цялото му самообладание и сила на духа, защото, след като лечителката прати един минаващ покрай стаята посветен на бегом до библиотеката на ордена, се оказа, че Умегат не може да чете и на рокнарийски, нито на дартакийски, и още по-лошо, ръцете му бяха изгубили уменията си да държат писалка и да изписват каквито и да било букви.

Перото падна от тромавите му пръсти и остави мастилена следа по страницата, а Умегат зарови лице в ръцете си и отново простена:

— Наказан съм. Единствената ми радост, утехата ми, взеха ми я...

— Понякога хората успяват да се научат на забравени неща — предпазливо рече лечителката. — Важното е, че разбирате думите, които чуват ушите ви, и че разпознавате лицата на хората, които познавате. Защото аз съм виждала и такива последствия от нараняване като вашето. Може някой да ви чете книгите на глас...

Очите на Умегат срещнаха погледа на коняря с отрязания език, който стоеше встрани и все още стискаше книгата до гърдите си. Старецът потърка юмрук през устата си и издаде странен звук от дълбините на гърлото си, като скимтенето на сритано пале. Сълзи се стичаха по сбръчканото му лице.

Умегат издиша шумно и поклати глава. Забравил за собствените си грижи от отражението им в това остаряло лице, той посегна да хване ръката на помощника си.

— Шш. Шш. Двамата сме си лика-прилика сега. — Въздъхна и се отпусна върху възглавниците. — А казват, че Копелето нямало чувство за хумор. — След миг очите му се затвориха. Дали от изтощение, или за да се изключи от целия външен свят, Казарил не можа да прецени.

Преглътна уплашения въпрос, който напираше в собственото му гърло, макар че му идеше да извика: „Умегат, какво ще правим сега?“. Умегат не беше в състояние да направи нищо, дори да го посъветва. Дори да се моли? Казарил едва ли би посмял да поиска от него да се моли за Теидез, при така стеклите се обстоятелства.

Дишането на Умегат се забави и той се отпусна в неспокойна дрямка. Тихо, като внимаваше да не вдигне и най-малкия шум,

помощник-конярят остави принадлежностите за бръснене на масичката до леглото и седна да чака търпеливо събуждането му. Лечителката си записа нещо и излезе тихо. Казарил я последва в галерията, гледаща към вътрешния двор. Фонтанът в центъра му беше замрял в студения зимен ден, водата в басейнчето лъщеше тъмна и покрита с нечиста пяна под сивкавата светлина.

— Наистина ли е наказан? — попита я той.

Лечителката разтърка тила си с уморен жест.

— Как бих могла да знам? Раните по главата са най-капризните от всички. Веднъж преглеждах жена, чиито очи изобщо не бяха пострадали, а беше ослепяла от удар по задната част на главата. Виждаше със хора да губят говора си или контрола над половината от тялото си, докато другата половина продължава да функционира нормално. Те наказани ли са били? Ако е така, излиза, че боговете са злонамерени, а това не го вярвам. Мисля, че е въпрос на шанс.

„А аз мисля, че боговете решават как ще се обърне зарът“. Искаше му се да я помоли да се грижи добре за Умегат, но тя го правеше и без той да настоява, а не му се искаше да прозвучи паникьорски или все едно се съмнява в уменията или добронамереността ѝ. Вместо това ѝ пожела приятен ден и си тръгна с намерение да открие архисвещения и да го уведоми за влошилата се рана на Теидез.

Откри архисвещен Менденал в храма, при олтара на Майката, посред ритуал за благословия на съпругата и новородената дъщеря на един богат търговец на кожи. Трябваше да почака, докато семейството положи благодарствените си дарове и си тръгне, преди да се приближи до архисвещения и да му прошепне новината. Менденал преbledня и веднага тръгна за Зангре.

В последно време Казарил беше стигнал до някои нови и обезпокоителни възгледи за ефикасността и безопасността на молитвите, но въпреки това се просна върху студените плочи пред олтара на Майката, като си мислеше за Иста. Макар да нямаше много надежда за милост към Теидез, подмамен от Дондо към извършването на кърваво светотатство, то поне майка му Иста заслужаваше мъничко жалост от богинята, нали? Посланието ѝ, изпратено предния ден чрез съня на акушерката, му беше прозвучало милостиво. В известен смисъл. Макар че можеше да се окаже просто и изцяло практично.

Проснат върху полираните плочи, той усещаше смъртоносната буца в корема си, голяма, кажи-речи, колкото двата му юмрука.

Накрая стана и тръгна да търси Пали в старата тясна каменна къща на провинкар ди Ярин. Един слуга го въведе в стая за гости. Пали беше седнал край една малка маса, пишеше нещо в голям тефтер, но остави перото, когато Казарил влезе, и му махна към един стол срещу себе си.

Щом слугата излезе и затвори вратата, Казарил се наведе напред и каза:

— Пали, ще можеш ли, при нужда, да заминеш като куриер за Ибра по тайна работа на царевна Изел?

Веждите на Пали скочиха нагоре.

— Кога?

— Скоро.

Той поклати глава.

— Ако под „скоро“ разбираш „сега“, мисля, че не. Имам неотложни задължения като лорд-посветен — обещах на ди Ярин гласа и вота си в съвета.

— Можеш да оставиш свой пълномощник при ди Ярин, или друг някой доверен приятел.

Пали потърка гладко избръснатата си брадичка и изхъмка колебливо.

Казарил се замисли дали да не обяви, че е светец на Дъщерята, и да не изиска дължащото се подчинение от Пали, ди Ярин и целия им рицарски орден. Това би означавало да даде обстойни обяснения, а те никак не бяха прости. Би означавало да разкрие тайната за проклятието на Фонса. Би означавало не само да признае, но и да докаже съществуването на... особеното си заболяване. Богобелязан. Богонасилен. И луд колкото Иста в очите им, че и по-луд.

— Мисля, че това може да се окаже свързано с Дъщерята.

Пали изкриви скептично устни.

— Откъде знаеш?

— Просто знам.

— Е, аз пък не знам.

— Чакай, сетих се. Преди да си легнеш тази нощ, помоли се за напътствие.

— Аз? А защо ти не си помолиш?

— Моите ноци са... запълнени.

— И откога вярваш на пророчески сънища? Нали винаги казваше, че това са глупости, че хората се самозаблуждават или си придават важност?

— Ами... отскоро. Виж, Пали. Просто го направи за... за опит. За да ми угодиш, ако щеш.

Пали вдигна ръце в знак, че се предава.

— Щом е за теб, добре. Колкото до другото... — Черните му вежди се смъкнаха. — Ибра?... И от кого по-точно ще трябва да пазя в тайна пътуването си?

— От ди Жиронал. Най-вече.

— О? На ди Ярин това може и да му се стори интересно. Има ли нещо друго в тази потайна история, с което да го заинтригувам?

— Пряко не, струва ми се. — После неохотно добави: — Ще трябва да го опазим в тайна и от Орико.

Пали се облегна назад и килна глава. Сниши глас.

— По-полека, Каз. Защо имам чувството, че се опитваш да нахлузиш примка около врата ми? За държавна измяна ли става въпрос?

— По-лошо — въздъхна Казарил. — За теология.

— Ъ?

— О, което ми напомня нещо. — Казарил стисна с пръсти основата на носа си и се опита да реши дали главоболието му наистина се засилва, или само така му се струва. — Кажу ми на ди Ярин, че сред хората му има шпионин, който докладва всичко за сбирките ви на ди Жиронал. Макар че той може и сам да се е досетил вече, не знам.

— От лошо към по-лошо. Спиш ли достатъчно, Каз?

Горчив смях се отприщи от устните на Казарил.

— Не.

— Открай време ставаш необичайно енергичен, когато си преуморен, да знаеш. Е, аз няма да ходя никъде заради няколко неясни намека.

— Стигне ли се дотам, ще ти кажа всичко.

— Когато ми кажеш всичко, тогава ще реша.

— Това е справедливо — въздъхна Казарил. — Ще го обсъдя с царевната. Но не ми се иска да ѝ препоръчам човек, който ще я предаде.

— Хей! — възмутено извика Пали. — Кога съм предавал някого?

— Никога, Пали. Точно затова се сетих за теб. — Казарил се ухили и като изръмжа тихо от болка, се изправи. — Трябва да се връщам в Зангре. — И му разказа набързо за инфектираната рана на Теидез.

Лицето на Пали пребледня.

— Много ли е зле?

— Не съм... — Предпазливостта надделя над обичайната му откровеност. — Теидез е млад, силен, винаги се е хранил добре. Не виждам причина да не се пребори с инфекцията.

— Богове пет, Каз, той е единствената надежда на рода си. Какво ще прави Шалион, ако не оздравее? А сега и Орико е на легло!

Казарил се поколеба.

— Орико... отдавна не е добре със здравето, но ди Жиронал едва ли си е представял, че и двамата ще се разболеят толкова сериозно по едно и също време. Можеш да подхвърлиш на ди Ярин, че нашият скъп канцлер ще е доста зает през следващите няколко дни. Ако лордовете-посветени искат да се доберат до леглото на Орико зад гърба му и да получат подписа на царина, сега е моментът.

Измъкна се от пороя въпроси на Пали, но не и от двамата братя ди Гура, които той настоя да го придружат като ескорт. Докато изкачваше хълма за пореден път, зациклилите му планове как да осъществи Изелиното бягство от руините на прокълнатия й род постепенно отстъпиха пред много по-простичкия проблем как да не се срина в краката на двамата сериозни млади мъже.

Завари коридора на третия етаж обещаващо пълен. Лечители в зелени роби и техните помощници дякони влизаха и излизаха забързано от покоите на царевича. Слуги бързаха с легени вода, ленени кърпи, одеяла, странни настойки в сребърни канички. Докато Казарил се оглеждаше и се чудеше как би могъл да помогне, архисвещеният се показа от преддверието и тръгна по коридора с решителна и вгълбена физиономия.

— Ваше преосвещенство? — Казарил докосна петоцветния му ръкав, когато Менденал го подмина, без да го забележи. — Как е момчето?

— А, лорд Казарил. — Менденал спря. — Канцлерът и царевната ми дадоха кесии за молитви за здравето на царевича. Бързам да задвижа нещата.

— Мислите ли... че молитвите ще свършат някаква работа? — „Мислите ли, че молитвите по принцип вършат работа?“

— Винаги е добре да се помолиш.

„Не, не е!“, прииска му се да възрази, но стисна зъби.

Менденал добави, като сниши глас:

— Вашите може да се окажат особено ефикасни.

Досега Казарил не беше забелязал нищо подобно.

— Ваше преосвещенство, няма човек на този свят, когото да мразя толкова силно, че да му навлека резултатите от моите молитви.

— Ааа — смутено проточи Менденал. Успя да се усмихне, поклони се леко и отмина.

Царевна Изел излезе в коридора, видя Казарил и му даде знак да се приближи. Той се поклони.

— Царевна?

И тя, като архисвещения, сниши глас. Изглежда, всички тук внимаваха да говорят шепнешком.

— Споменават нещо за ампутация. Можете ли... бихте ли се съгласили... да помогнете да го държат, ако се стигне дотам? Мисля, че сте запознат с процедурата, нали?

— Така е, царевна. — Казарил преглътна. Кошмарни спомени от полевите лазарети прелетяха през главата му. Така и не бе могъл да реши на кои нещастници е по-трудно да се помогне — на онези, които се опитваха да издържат храбро операцията, или на другите, чийто дух се пречупваше от ужаса. Най-лесно беше с мъжете, които бяха в безсъзнание, разбира се. — Кажете на лечителите, че съм на техните услуги.

Казарил остана в преддверието да чака, облегнат на стената, и оттам чу кога точно ампутацията беше предложена като единствен изход на Теидез. Момчето щеше да е от втория вид, изглежда. Изпищя и се развика, че няма да позволи никакви предатели и идиоти да го осакатят, после започна да хвърля каквото му попадне. Истерията му набираше сила и се поуспокои едва когато друг лечител изказа мнението, че инфекцията, изглежда, не е гангрена — с което беше съгласен и Казарилевият нос, — а по-скоро отравяне на кръвта и че на

този етап ампутацията може само да навреди. Лечението беше сведено до обикновено кръвопускане, макар че ако се съдеше по писъците и съпротивата на Теидез, можеше да мине и за ампутация. Въпреки дренажа на раната температурата на Теидез продължаваше да се качва. Слугите се разтичаха да донесат кофи със студена вода, напълниха една медна вана в дневната и лечителите натикаха насила пациента си в нея.

При всичките лечители, дякони и слуги, не изглеждаше да има нужда и от помощта на Казарил, така че той се оттегли за известно време в собствения си кабинет на горния етаж. Там реши да се разсее, като напише остри писма на онези от градските съвети, които закъсняваха с превеждането на данъците, присъдени от царина на сестра му, тоест на всичките. Бяха пратили писма, в които се извиняваха за закъснението, като се оправдаваха с лошата реколта, разбойниците, болестите, лошото време и крадливите бирници. Шест града, които създаваха само проблеми. Казарил се зачуди дали Орико не беше измамил Изел и Дондо с този си годежен подарък, натрисайки им шестте най-лоши града от данъчните си списъци, или пък в целия Шалион цареше подобен хаос.

Изел и Бетриз влязоха в преддверието, уморени и напрегнати.

— Не съм виждала Теидез толкова зле — призна Изел на Казарил. — Решихме да извадим личния ми олтар и да се помолим преди вечеря. Чудя се дали не трябва и да постим.

— Мисля, че не от чужди молитви има нужда Теидез, а от своите. И не за здраве, а за прошка.

Изел поклати глава.

— Категорично отказва да се моли. Твърди, че не той е виновен, а Дондо, което е вярно до известна степен... Крещи, че не бил искал да навреди на Орико и че само клюкари могат да твърдят обратното.

— А някой твърди ли го?

— Никой не го изрича в лицето му — вметна Бетриз. — Но сред прислугата били тръгнали разни странни слухове, така каза Нан.

Изел смръщи чело още повече.

— Казарил... възможно ли е да е вярно?

Казарил опря лакти на писалището и заразтрива челото си между веждите, където болката беше най-силна.

— Мисля, че... самият Теидез не е подозирал какво прави. Вярвам му, че идеята е била на Дондо. Виж, за Дондо бих повярвал всичко. Ако погледнем от неговата гледна точка... Жени се за сестрата на Теидез, после нагласява нещата така, че Теидез да седне на трона, преди да е навършил пълнолетие. Наблюдал е брат си и е знаел с каква власт може да разполага един човек, ако държи царина в ръцете си. Признавам, че нямам представа как е смятал да се отърве от Марту, но съм сигурен, че е гласял самия себе си за следващия канцлер, а защо не и регент, на Шалион. Може би дори царин на Шалион, в зависимост какъв лош късмет би могъл да уреди за Теидез.

Изел прехапа долната си устна.

— А аз си мислех, че сте отървали само мен. — Тя го докосна за миг по рамото и продължи към вътрешните стаи.

Казарил придружи Изел и Бетриз, когато отидоха да видят Орико преди вечеря. Нямахше подобрене, но поне не беше и по-зле. Завариха го да лежи, подпрян на възглавниците, току-що сменените чаршафи ухаеха на гладено, а Сара му четеше на глас. Царинът им съобщи обнадеждено, че с дясното си око вече виждал движещи се силуети. Казарил си помисли, че лечителят, изглежда, не е сбъркал в диагнозата си за воднянка, защото подпухналата плът на Орико се беше подула повече от обичайното, а когато притиснеш палец към опънатата тлъстина на лицето си, отпечатъкът за дълго оставаше бял и видим. Изел омаловажи пред брат си тревожните новини за инфекцията на Теидез, но когато излязоха в преддверието, каза на Сара за истинското положение на нещата. Сара стисна устни и не каза нищо, но Казарил си помисли, че може би единствена в замъка царината не се молеше за обърканото, жестоко момче.

След вечеря температурата на Теидез се качи още повече. Той престана да се противи и да мрънка недоволно и изпадна в нещо като апатия. Два часа преди полунощ, изглежда, най-после заспа. Чак тогава Изел и Бетриз напуснаха преддверието на покоите му и се качиха на горния етаж да си починат.

Малко преди полунощ, все още буден в обичайното очакване на Дондовите кръсьци, Казарил стана от леглото и слезе на долния етаж да провери как е царевичът. Главният лекувател влезе да събуди Теидез, за да му даде някакъв сироп за смъкване на температурата, прясно

забъркан и донесен на бегом от един задъхан дякон, и откри, че не може да събуди момчето.

Казарил качи отново стълбите да съобщи на сънената Нан ди Врит.

— Е, не виждам с какво би могла да помогне Изел — рече придворната. — Тъкмо заспа, бедното дете. Дали да не я оставим да си почине?

Казарил се поколеба, после каза:

— Не.

Двете уморени и разтревожени млади жени се облякоха и слязоха в пренаселената дневна на Теидез. Пристигна и канцлер ди Жиронал, повикан от резиденцията си в града.

Намръщи се на Казарил и се поклони на Изел.

— Царевна. Не е редно да сте тук, в тези обърнали се на лазарет стаи. — Киселият поглед, който хвърли на Казарил, казваше мълчаливо, че същото важи и за него.

Изел присви очи, но отвърна с тих, горд глас:

— Никой няма повече основание от мен да е тук. Нито по-голям дълг. — След кратка пауза добави: — А и трябва да присъствам от името на майка ни.

Ди Жиронал си пое дъх, но изглежда, реши да премълчи. Вероятно щеше да спечели, ако отложеше този сблъсък за друго време и място, помисли си Казарил. А възможности щеше да има достатъчно.

Студените компреси не успяха да свалят температурата на Теидез, убожданията с игли не успяха да го събудят. Разтревожените му болногледачи изпаднаха в паника, когато царевичът се разтrese от кратък гърч. Дишането му стана по-накъсано и затруднено дори от това на Умегат, когато беше в безсъзнание. В коридора отвън квинтет от певци, по един глас от всеки орден, напяваше молитви. Гласовете им се сливаха и ехтяха в сърцераздирателно красив фон на ужасните събития вътре.

Мелодията затихна. В същия миг Казарил осъзна, че свистящото дишане откъм спалнята е спряло. Всички замлъкнаха пред лицето на тази тишина. Един от лечителите, които бдяха до леглото на царевича, излезе с преbledняло и обляно в сълзи лице и повика ди Жиронал и Изел за свидетели. За няколко кратки мига откъм спалнята на Теидез се чуваха гласове, първо високи, после тихи и тъжни до шепот.

Когато излязоха, и двамата бяха бели като платно. Ди Жиронал беше блед и потресен — дори до последно, осъзна Казарил, канцлерът се беше надявал Теидез да прескочи трапа и да се възстанови. Изел беше бледа и с лице като камък. Тъмната сянка се гърчеше гъста около нея.

Всички лица в преддверието се обърнаха към нея като стрелки на компас. Шалион си имаше нова Наследница.

20.

Очите на Изел, макар почервенели от умори и скръб, бяха сухи. Бетриз се спусна да я подкрепи и изтри сълзите от своите очи. Трудно беше да се каже коя от двете млади жени подкрепя другата.

Канцлер ди Жиронал се прокашля и каза:

— Ще отнеса тази скръбна вест на Орико. — И със закъснение добави: — Позволете ми да ви отменя в тази задача, царевна.

— Да... — Изел огледа стаята, сякаш беше сляпа. — Нека всички тези добри хора се върнат към делата си.

Веждите на ди Жиронал се смъкнаха, сякаш десетки мисли пробягваха пред очите му и той не знаеше коя да сграбчи по-напред. Погледна към Бетриз, после и към Казарил.

— Домакинството ви... домакинството ви трябва да се увеличи пропорционално на новия ви ранг. Ще имам грижата за това.

— Не мога да мисля за такива неща в момента. И утре няма да е късно. А сега, милорд канцлер, ще ви помоля да ме оставите насаме със скръбта ми.

— Разбира се, царевна. — Ди Жиронал се поклони и се обърна към вратата.

— О — добави Изел, — моля, не изпращайте куриер при майка ми, преди да съм ѝ написала писмо, което да замине заедно с официалното съобщение.

Ди Жиронал спря на прага и отново се поклони в знак, че е разбрал. Придружена от Бетриз, Изел тръгна към вратата и когато мина покрай Казарил, му прошепна:

— Явете се при мен след половин час. Трябва да помисля.

Казарил сведе глава в поклон.

Тълпата царедворци в преддверието и дневната се разпръсна, с изключение на секретаря на Теидез, който остана на мястото си, съкрушен и безполезен. Останаха и дяконите и слугите, които трябваше да измият и приготвят тялото на царевича. Разстроеният и

потресен хор на певците изпя една последна молитва; гласовете им звучаха задавено и треперливо, а после и те си тръгнаха.

Казарил не можеше да прецени кое го боли повече — главата или коремът. Избяга в стаята си в дъното на коридора, затвори вратата и се приготви за еженощната атака на Дондо, която щеше да се развихри всеки момент, ако можеше да се вярва на спазмите, овързали червата му.

Познатата болка го преви на две както обикновено, но, за негова изненада, тази нощ Дондо не наруши мълчанието си. Дали и той беше потресен от смъртта на Теидез? Ако в плановите му бе влизало кончината на момчето да настъпи вследствие унищожението на Орико, то целта му беше постигната — твърде късно обаче, за да му послужи.

Казарил не намери покой в това мълчание. Повишената му чувствителност към злокачественото образуване в корема му несъмнено показваше, че Дондо все още е в капана на собственото му тяло. Гладен. Гневен. Мислещ? Интелигентността не се бе числяла към характеристиките на Дондовите излияния досега. Може би шокът от собствената му смърт вече отшумяваше. За да остави... какво? Изчакване. Дебнене? Приживе Дондо си беше спечелил славата на опитен ловец.

Хрумна му, че докато демонът най-вероятно се стреми само да напълни двете си ведра за души и да се върне при своя господар, Дондо едва ли споделя стремежа му. Коремът на омразния му враг сигурно му се струваше непоносим затвор, но нито огненият ад на Копелето, нито студената забрава на отхвърлените от боговете призраци бяха за предпочитане. Какви алтернативи биха могли да съществуват, Казарил не знаеше, но изпитваше натрапчивата увереност, че ако Дондо търси физическа форма, чрез която да се върне в света на живите, то неговото тяло най-много му беше подръка. По един или друг начин. Заопипва корема си и се опита да прецени, за стотен път, колко бързо нараства всъщност туморът му.

Спазмите и страхът го раздираха около четвърт час и отминаха. Казарил си спомни за молбата на Изел. Написването на писмото, уведомяващо Иста за смъртта на сина ѝ, щеше да е истинско мъчение, и нищо чудно, че Изел го молеше за помощ. Колкото и недостоеен за тази задача да се чувстваше Казарил, длъжен беше да се отзове на

молбата ѝ, каквото и да поискаше от него тя в този час на скръб и отчаяние. Измъкна се някак от леглото и тръгна към горния етаж.

Завари Изел седнала на писалището му в преддверието, наредила пред себе си най-хубавия му пергамент, перата и восъка за печати. Допълнителни свещи бяха запалени из цялата стая и изтикваха мрака в ъглите. Бетриз също беше тук — постлала беше квадратно парче коприна и редеше отгоре му странна сбирка от бижута — брошки, пръстени и дългия наниз перли на Дондо, който Казарил така и не беше успял досега да занесе в храма.

Изел гледаше смръщено празния лист пред себе си и въртеше пръстена с печата около палеца си. Вдигна очи и рече с тих глас:

— Така, вече сте тук. Затворете вратата.

Той тихо изпълни нареждането ѝ.

— На вашите услуги, царевна.

— Дано да е така, Казарил. Дано да е така. — Очите ѝ се впиха изпитателно в лицето му.

Бетриз се обади разтревожено:

— Той е толкова болен, Изел. Сигурна ли си?

— Знам само, че не ми остава много време. Нито възможности за избор. — Пое си продължително дъх. — Казарил, утре сутрин искам да потеглиш за Ибра като мой пратеник и да уговориш женитбата ми с царевия Бергон.

Казарил примигна, напрягайки се да настигне керван от планове, който очевидно беше поел вече на път.

— Канцлер ди Жиронал никога няма да ме пусне да замина.

— Не говоря за явно заминаване. — Изел махна нетърпеливо с ръка. — Ще потеглите за Валенда, която ви е кажи-речи на път, като мой личен куриер, за да отнесете вестта за смъртта на брат ми. Ди Жиронал ще се съгласи, даже ще се зарадва, че ви вижда гърба — а сигурно ще ви даде и куриерски жезъл, така че да сменяте без проблем конете в пощенските постове, които поддържа канцлерството. До утре по обяд вече ще е натъпкал домакинството ми със свои шпиони, знаете го.

— Знам го, милейди.

— Но след като предадете писмото ми във Валенда, няма да потеглите обратно към Кардегос, а ще продължите към Загосур, или

където се намира в момента царевич Бергон. Междувременно аз ще настоявам Теидез да бъде погребан във Валенда, неговия обичан дом.

— Теидез нямаше търпение да се махне от Валенда — посочи Казарил с усещането, че му се завива свят.

— Да, но ди Жиронал не го знае, нали? Не би ме пуснал отвъд стените на Кардегос и далеч от очите си по никаква друга причина, но не би могъл да отхвърли молбата на едно опечалено семейство. Ще помоля и Сара да ме подкрепи, още рано сутринта ще говоря с нея.

— Сега сте в двоен траур, за вашия брат и за неговия. Не би могъл да ви натресе нов годеник поне няколко месеца.

Тя поклати глава.

— Преди един час се превърнах в бъдещето на Шалион. Ди Жиронал няма друг избор, освен да държи здраво юздите ми, ако иска да контролира това бъдеще. Критичният момент не е началото на траура ми заради Теидез, а началото на траура ми заради Орико. Защото в този момент — а не преди това — минавам изцяло под контрола на ди Жиронал. Освен ако вече не съм омъжена. Изляза ли от Кардегос, не смятам да се връщам повече. При това лошо време кортежът с тялото на Теидез ще се влачи по пътищата със седмици. А ако времето не ни съдейства, ще намеря друг начин да забавя пътуването. Докато вие се върнете с царевич Бергон, аз още ще съм на сигурно място във Валенда.

— Чакайте, какво... да се върна с царевич Бергон?

— Ами да, разбира се, че трябва да го доведете при мен. Помислете. Ако напусна Шалион, за да се омъжа в Ибра, ди Жиронал ще ме обвини в измяна и ще ме принуди да се върна начело на чужда войска. Но ако спечеля терена от самото начало, после няма да ми се налага да си го отвоювам. Вие ме научихте на това!

„Аз ли!“

Изел се приведе напред, съсредоточена до крайност.

— Ще получа царевич Бергон, да, но не с цената на Шалион, не, и педя от земята му няма да отстъпя. Нито на ди Жиронал, нито на Лисицата. Това са моите условия. Както Бергон, така и аз ще наследим всеки своята корона. В Шалион Бергон ще има властта на царин-консорт, а в Ибра аз ще имам властта на царица-консорт, всеки чрез другия, взаимно и равно. Бъдещият ни син — ако дадат Майката и Бащата — ще наследи и обедини двете царства под една корона, когато

му дойде времето. Но бъдещата ми власт над Шалион ще си бъде моя, а няма да премине като зестра към съпруга ми. Няма да ме превърнат във втора Сара, нещастна и пренебрегвана съпруга, която няма думата за нищо!

— Лисицата няма да се съгласи на толкова малко.

Брадичката ѝ се вирна предизвикателно.

— Точно затова трябва вие да заминете като мой пратеник и никой друг. Ако не успеете да ми осигурите царевич Бергон при условия, които ще гарантират бъдещия ми суверенитет, яхнете коня си и го пришпорете по обратния път към дома. А след смъртта на Орико аз лично ще развея знамето си срещу ди Жиронал. — Устните ѝ се свиха решително. Черната ѝ сянка възвря. — Със или без проклятие, не ще се превърна в обзедена кобила, която ди Жиронал да пришпорва по свой вкус.

Да... Изел притежаваше куража, волята и интелигентността да се опълчи на ди Жиронал, каквито липсваха на Орико, а Теидез никога не бе имал. Казарил го виждаше в очите ѝ, виждаше армии с нейния флаг да се гърчат в чернотата, обгърнала я като плащаница от дим над горящ град. Това беше формата, която проклятието над нейния род щеше да приеме през следващото поколение — не лична покруса, а гражданска война между две фракции, царската и благородническата, която да разкъса страната на две.

Освен ако тя не успееше да се отърси от проклятието и от рода си едновременно и не преминеше под покровителството на Бергон...

— Ще препусна с коня си за вас, царевна.

— Добре. — Тя се облегна назад и прокара ръка по празните пергаменти. — А сега трябва да напишем няколко писма. Първото ще е пълномощното ви за пред Лисицата и мисля, че трябва да е написано лично от мен. Вие сте чели и писали договори за примирие. Трябва да ми кажете правилните фрази, така че да не ме помисли за неуго момиченце.

— Ще направя всичко по силите си, но не съм адвокат, Изел.

Тя вдигна рамене.

— Ако успеем, ще разполагам с мечове, които да подсилят думите ми. Ако ли не — никакви правни увъртания няма да ми помогнат. Нека писмото бъде кратко и ясно. Започвайте...

След близо час в изтощителна концентрация се сдобиха с белова, която Изел подписа със замах и подпечата с пръстена си. Междувременно, Бетриз беше приключила с инвентаризацията на купчината монети и бижута.

— Това ли са всичките ни пари? — попита Изел.

— За жалост, да — въздъхна Бетриз.

— Е, значи ще трябва да заложи бижутата, когато стигне във Валенда или на някое друго безопасно място. — Изел стегна краищата на копринената кърпа и бутна вързопчето през масата към Казарил.

— Кесията ви, милорд. Дъщерята да даде да ви стигне за пътя дотам и обратно.

— Повече от достатъчно е, ако не се лъжа.

— И помнете, че е за харчене, а не за икономисване. Трябва да изглеждате подобаващо като мой представител в Ибра. Издокарайте се. А царевич Бергон трябва да пътува по начин, подобаващ на неговия и моя ранг и да не срами Шалион.

— Това може да се окаже проблем. Без армията, имам предвид. Ще помисля по въпроса. Много ще зависи от, ами, от няколкото неизвестни величини в уравнението. Което ми напомня нещо. Ще ни трябва сигурен начин да си пращаме съобщения. Ди Жиронал и шпионите му ще направят всичко възможно да прихващат всички писма, които получавате.

— О!

— Има един много простичък код, който обаче е почти невъзможно да се дешифрира от непосветен. Необходими са само две копия от една и съща книга. Едното ще взема аз, другото ще остане тук. Комбинация от три цифри показва коя е думата — номера на страницата, на реда и поредността на думата на реда. И не е нужно за една и съща дума да се използва същата комбинация повече от веднъж — може да се намери същата дума на друга страница, ред и така нататък. Има и по-добри кодове, но няма да имам време да ви науча на тях. Аз обаче, хм... нямам две копия от една и съща книга.

— Аз ще намеря две копия, преди да тръгнете утре — решително рече Бетриз.

— Благодаря. — Казарил потърка челото си. Лудост беше да тръгва на това пътуване, болен и кървящ може би, през планинските проходи посред зима. Щеше да падне от коня в снежните преспи и да

замръзне, а после и той, и конят му, *заедно* с пълномощните му писма, щяха да станат храна за вълците.

— Изел. Сърцето ми иска да тръгне. Но тялото ми е окупирана територия, наполовина мъртва земя. Боя се, че няма да стигна доникъде. Приятелят ми марш ди Палиар е добър ездач и ръката му е силна да върти меча. Мога ли да предложи него за ваш пратеник вместо себе си?

Изел се намръщи замислено.

— Мисля, че с Лисицата ще е дуел на умове за ръката на Бергон, а не на стомана. По-добре да изпратя ума в Ибра, а мечът да остане в Шалион.

Примамлива мисъл беше тази, да остави Изел и Бетриз под опеката на силен приятел, а не съвсем беззащитни, както се беше страхувал... силен приятел, който сам имаше силни приятели, дааа.

— Каквото и да решите, мога ли да го доведа утре, за да го посветим в плановите ни?

Изел погледна Бетриз. Казарил не забеляза никакъв видим сигнал да преминава между двете, но Изел кимна, взела решение.

— Да. Доведете го при мен възможно най-скоро.

Царевната придърпа друг лист и взе ново перо.

— Сега ще напиша лично писмо до царевич Бергон, което ще вземете запечатано и ще му предадете неотворено. А след това — тя въздъхна — ще напиша и писмото до майка ми. Мисля, че не ще ми бъдете от помощ за нито едно от двете. Идете да поспите, докато все още е възможно.

Той стана и се поклони.

Беше стигнал до вратата, когато тя добави тихо:

— Радвам се, че вие ще й съобщите новината, Казарил, а не някой случаен канцлерски куриер. Макар че за вас ще е по-трудно. — Пое си дълбоко дъх и се наведе над листа. От светлината на свещите кехлибарената ѝ коса засия като ореол около вгълбеното ѝ лице. Казарил я остави сред кръга от светлина и пристъпи в мрака на студения коридор.

Настоятелно тропане на вратата го събуди на разсъмване. Казарил се измъкна от леглото и отиде да отвори. На прага не стоеше

паж с някаква поръчка, както беше очаквал, а Пали.

Приятелят му обикновено се обличаше добре, но сега имаше вид, сякаш е грабнал първите му попаднали дрехи в тъмното, а косата му, сплъстена от съня, стърчеше в странни посоки. Очите му бяха мрачни и разтворени широко. Прозяващите се братя ди Гура, сънени, но жизнерадостни на вид, се усмихнаха на Казарил от поста си в коридора, докато Пали се вмъкваше с рамото напред покрай домакина. Казарил подаде свещта от нощното си шкафче на Ферда, по-високия от двамата, да я запали от аплика в коридора; младежът изпълни мълчаливата му молба и я върна на своя лорд и командир Пали, който я взе с треперещи ръце. Не каза и дума, преди вратата да се е затворила зад двамата.

— Демони на Копелето, Каз! Каква е тази работа?

— Каква работа? — объркано попита Казарил.

Маршалът запали още две свещи и се обърна към него.

— Да съм се молел за напътствие, така каза. В съня ми, моля ви се. Пет пъти ме убиваха насън тази нощ, ако искаш да знаеш. Яздех нанякъде. Всеки път по по-ужасяващ начин. В последния сън ме изядоха собствените ми коне. Не ща да праметна крак на гърба ни на кон, ни на муле, ни на дървено конче, поне за една седмица!

— О! — Казарил примигна. Казаното изглеждаше повече от ясно. — В такъв случай няма да те карам да тръгваш наникъде.

— Какво облекчение!

— Ще трябва да ида аз.

— Да идеш къде? В това време? Вали сняг, ако не знаеш.

— Уф, само това ми липсваше. Не си ли чул още? Царевич Теидез почина около полунощ, от инфектираната рана.

Пали го погледна втренчено.

— О! Това променя много неща в Шалион.

— И още как. Само да се облека и ще се качим горе. — Казарил се наплиска със студена вода и бързо намъкна вчерашните си дрехи.

В стаите на горния етаж Бетриз също беше със снощната си траурна рокля в черно и лавандулено. Очевидно беше, че не е лягала. Понеже не искаше двамата братя ди Гура да щръкнат в коридора пред очите на всички, Казарил ги подкани да влязат в преддверието и ги затвори там, а двамата с Пали влязоха в дневната.

Бетриз протегна ръка към едно запечатано пакетче, което чакаше на една малка масичка.

— Всички писма са готови да тръгнат за... — погледна към Пали и се поколеба — за Валенда.

— Изел спи ли? — тихо попита Казарил.

— Легна си, но не спи. Ще иска да ви види. И двамата. — Бетриз се скри за миг в спалнята, чуха се няколко разменени на тих глас реплики, после тя се върна с две книги под мишница.

— Промъкнах се в библиотеката и намерих две еднакви книги. Нямах много идентични копия, между другото. Реших да взема най-дебелите, така че да има по-голям избор на думи.

— Добре — рече Казарил и взе едната. Погледна я и едва успя да съдържи напушилия го горчив смях. „Ордол“, гласяха златните букви на гръбчето. „Петорната пътека“ — Идеално. И без това трябва да опресня знанията си по теология. — Остави книгата върху пакетчето с писмата.

Появи се Изел, наметната с халат от тежко синьо кадифе, под който надничаше бялата дантела на нощницата ѝ. Кехлибарената ѝ коса се спускаше на вълни по раменете ѝ. Лицето ѝ беше бледо и подпухнало от недоспиване също като на Бетриз. Кимна на Казарил, после и на Пали.

— Милорд ди Палиар. Благодаря ви, че откликнахте на молбата ми за помощ.

— Аз, тъъ... — заекна Пали и хвърли на приятеля си доста отчаян поглед, който казваше: „В какво по-точно се набърквам?“.

— Съгласи ли се да тръгне вместо вас, Казарил? — тревожно попита Бетриз. — Не бива да тръгвате, знаете, че не бива.

— Ами... не. Пали, моля те да се закълнеш в името на боговете и особено в името на Пролетната дама, да служиш на царевна Изел и да я пазиш с цената на живота си. Няма никаква измяна в това, тя сега е законната Наследница на Шалион. Което значи, че ще имаш честта пръв от царедворците да положиш тази клетва.

— Аз, аз, аз... мога да ви се закълна във вярност в добавка към клетвата, която съм положил пред брат ви Орико, милейди. Не бих могъл обаче да заменя клетвата си пред него със същата клетва пред вас.

— Не ви моля да поставите дълга си към мен пред този, който дължите на Орико. Моля ви само да поставите службата си към мен над тази, която дължите на канцлера му.

— Виж, това мога да направя — рече Пали значително по-бодро. — С удоволствие при това. — Целуна челото на Изел, после ръцете и пантофите ѝ и, без да се изправя, изрече клетвите, полагани от шалионските лордове, като призова Бетриз и Казарил да му бъдат свидетели. Все така на колене добави: — Какво бихте казали, царевна, ако лорд ди Ярин бъде предложен за следващия свещен водач на ордена на Дъщерята?

— Бих казала, че... нямам още думата по въпроси от такава величина. Но той със сигурност би бил много по-приемлив за мен от всеки кандидат, излъчен от клана на ди Жиронал.

Пали бавно кимна, в знак че е оценил премерените ѝ думи, и се изправи.

— Ще го уведомя.

— Изел ще има нужда от всяка подкрепа, която успееш да ѝ осигуриш около погребението на Теидез — обърна се към него Казарил. — Ще бъде погребан във Валенда. Предлагам тя да избере своята войска от Палиар като част от кортежа на царевича, какво ще кажеш? Така ще имате правдоподобен предлог да се срещате често, а и ще бъдеш до нея, когато напусне Кардегос.

— О, бързо съобразявате, Казарил — похвали го царевната.

Казарил изобщо не се чувстваше съобразителен. Напротив, имаше чувството, че мозъкът му се пъне да настигне Изелиния, сякаш крачи с ботуши, по които са полепнали десет килограма кал. По всеки. Отговорността, стоварила се върху плещите ѝ снощи, изглежда, беше освободила у Изел някаква задрямала енергия и сега тя гореше с нея, вътре в какавидата си от мрак. Беше го страх да затвори очи, да не би и тогава сиянието ѝ да прогори клепачите му.

— Наистина ли се налага да тръгнете сам, Казарил? — омърлушено настоя Бетриз. — Това не ми харесва.

Изел нацупи устни.

— Поне до Валенда, мисля, че трябва да е сам. Не виждам на кого в Кардегос бих се доверила да тръгне с него. — Огледа колебливо Казарил. — Като стигне във Валенда, може би баба ще му осигури ескорт, с който да продължи. В интерес на истината, не бива да

пристигате в двора на Лисицата сам. Не ми се ще да изглеждаме отчаяни в очите му. — После добави с известна горчивина: — Макар че сме точно такива.

Бетриз подръпна кадифените поли на роклята си.

— Ами ако се разболеете, докато сте на път? Ако туморът ви се влоши? А и кой ще изгори тялото ви, ако умрете?

Главата на Пали се завъртя рязко.

— Тумор? Казарил! Какво е пък това сега?

— Казарил, не сте ли му казали? Мислех, че ви е приятел! — Бетриз се обърна към Пали. — Иска да скочи на коня и да язди — да язди! — чак до Ибра с огромен, нечестив, смъртоносен тумор в корема си, и то сам-самичък. Не мисля, че това е смело, мисля, че е глупаво. В Ибра трябва да отиде, защото няма друг достоен да го свърши, но не и сам!

Пали се облегна назад, потри с палец устните си и огледа Казарил с присвити очи. Най-накрая каза:

— Помислих си аз, че не изглеждаш добре.

— Е, нищо не може да се направи по въпроса.

— Хм... много ли е сериозно... тоест, въъ, ти няма да...

— Дали умирам ли питаш? Да. Колко скоро ще е? Никой не знае. Което, както отбеляза просветеният Умегат, не прави живота ми с нищо по-различен от твоя. Пък и кой иска да си умре в леглото?

— Ти нали винаги така казваше. На сто години, в леглото, с нечия съпруга.

— С моята, по възможност — въздъхна Казарил. — Е, добре де. — Успя да не погледне към Бетриз. — Смъртта ми е проблем на боговете. Колкото до мен, ще тръгна веднага щом ми оседлят коня. — Изправи се с пъшкане и взе книгата и пакета с писмата.

Пали погледна Бетриз, която стисна ръце до болка и впери умолителен поглед в него. Той изруга под нос, стана, тръгна с бърза крачка към вратата към преддверието и я отвори със замах. Фойкс ди Гура, долепил ухо към другата ѝ страна, се изправи със залитане, примигна и се усмихна на командира си. Брат му Ферда, облегнал рамене на отсрещната стена, изсумтя презрително.

— Момчета — спокойно рече Пали. — Имам една задача за вас.

Казарил, с Пали по петите, излезе от портите на Зангре, облечен за зимна езда, праметнал през рамо дисагите, натъпкани с втори кат дрехи, малко състояние, теология и писма, които намирисваха на държавна измяна.

Братята ди Гура ги бяха изпреварили и вече го чакаха пред конюшните. Пратени по спешност в градската къща на ди Ярин, те също се бяха преоблекли с дрехи, по-подходящи за езда от царедворските одежди в синьо и бяло, плюс високи и доста износени ботуши.

Бетриз беше с тях, увита в бяло вълнено наметало. Бяха сбрали глави и Бетриз жестикулираше енергично. Фойкс вдигна поглед, видя Казарил и на широкото му лице се изписа сериозно и бая поуплашено изражение. Махна леко с ръка и каза нещо, при което Бетриз хвърли поглед през рамо и разговорът им внезапно замря. Братята се обърнаха и се поклониха на Казарил. Бетриз го погледна право в очите, сякаш лицето му беше някакъв урок, който той й е поставил за задача да запомни наизуст.

— Ферда! — обърна се Пали към момъка. Кавалеристът тракна с токове и застана мирно. Пали извади две писма от вътрешния джоб на плаща си, едното запечатано, другото само сгънато на две. — Това... — той подаде сгънатото писмо на Ферда — е пълномощно от мое име, в качеството ми на лорд-посветен от ордена на Дъщерята, което при нужда ще ти осигури съдействието на сестринските ни палати. Евентуалните разходи да бъдат препращани към мен, в Палиар. Другото... — той му връчи и запечатаното писмо — е за теб да го отвориш във Валенда.

Ферда кимна и прибра двете писма под дрехите си. Второто, написано на ръка, поставяше братята ди Гура под командването на Казарил в името на Дъщерята, без повече подробности. Пътуването им до Ибра щеше да е интересна изненада за тях.

Пали ги обиколи и ги огледа с окото на командир.

— Достатъчно топли дрехи ли си взехте? И сте се въоръжили като за срещи с разбойници, нали? — Те му показаха излъсканите си мечове и дългите си лъкове, с достатъчно стрели в колчаните. Снегът почти беше спрял, само по някоя и друга снежинка се завърташе във влажния въздух, кацаше върху вълна, кожа или коса и се стопяваше в малка капчица. Тук, в града, падналият на зазоряване сняг дори не

беше успял да покрие земята. Сред хълмовете сигурно щеше да е повече.

Бетриз извади изпод наметалото си някакво пухкаво бяло нещо. Казарил примигна озадачено, после позна какво е — кожена шапка, като онези, които носеха коравите планинци от Южен Шалион, с козината навътре и с уши, които се стягаха под брадичката. Макар че и жените, и мъжете носеха почти еднакви модели, тази очевидно беше шита за дама — от бяла заешка кожа и с бродирани по края златни цветчета.

— Казарил, реших, че това може да ви свърши работа във високите проходи.

Фойкс вдигна вежди и се ухили, а Ферда се изкиска в шепа.

— Прелестно — рече той.

Бетриз се изчерви.

— Само това успях да намеря за малкото време, с което разполагам — оправда се тя. — По-добре, отколкото да ви измръзнат ушите!

— Правилно — сериозно рече Казарил. — Нямам такава хубава шапка. Благодаря ви от сърце. — Без да обръща внимание на ухилените младежи, той взе шапката и коленичи да я прибере в дисагите си. Не беше само жест, с който да зарадва Бетриз, макар че се усмихна вътрешно, когато девойката изсумтя победоносно по посока на Ферда — забрулеше ли ги зимният вятър в планините по границата, братята бързо щяха да запяят друга песен.

Изел се появи откъм портите, увита с наметало, което беше толкова тъмновиолетово, че изглеждаше черно, придружена от един треперещ писар от канцлерството, който предаде на Казарил номериран куриерски жезъл срещу подписа му в инвентарния си тефтер. После го затвори и пое с подтичване обратно към подвижния мост, за да се скрие от студа.

— Успяхте ли да получите заповедите на ди Жиронал? — попита Казарил, като прибра жезъла на сигурно място в един от вътрешните джобове на палтото си. Той щеше да осигури на приносителя си отпочинали коне за смяна, храна и чисти, пък макар тесни и твърди легла във всяка от пощенските станции, които канцлерството поддържаше по основните пътища из цял Шалион.

— Не. Получих заповедите на Орико. Орико все още е царин на Шалион, въпреки че се наложи да го напомня на канцлерския писар. — Изел изсумтя. — Нека боговете бъдат с вас, Казарил.

— Уви, вече са — въздъхна той. Сведе глава да целуне студените ѝ ръце. Бетриз го изгледа косо. Той се поколеба, после се изкашля и хвана и нейните ръце. Пръстите ѝ стиснаха неговите, когато устните му ги докоснаха, и тя си пое рязко дъх, но очите ѝ гледаха някъде над главата му. Когато Казарил се изправи, видя, че двамата ди Гура пристъпват от крак на крак пред свирепия ѝ поглед.

Един от конярите на Зангре изведе три оседлани куриерски коня от конюшните. Пали си взе довиждане с братовчедите си. Ферда хвана юздите на коня, който се оказа предназначен за Казарил — дългокрак дорест жребец, подходящ за ръста му. Мускулестият Фойкс побърза да му помогне и когато Казарил се покатери на седлото с тихо изпъшкване, попита загрижено:

— Добре ли сте, сър?

А дори не бяха тръгнали още... какво толкова им беше наговорила Бетриз?

— Да, всичко е наред — увери го Казарил. — Благодаря. — Ферда му подаде юздите, а Фойкс му помогна да пристегне дисагите с ценното им съдържание. Ферда се метна с лекота на коня си, брат му яхна своя малко по-тромаво и тримата поеха към изхода от двора. Казарил се обърна да погледне Изел и Бетриз, които минаваха по подвижния мост към огромните порти на Зангре. Бетриз погледна назад и вдигна високо ръка. Казарил отвърна на поздрава ѝ. После конете завиха зад първия ъгъл и сградите на Кардегос скриха портите от погледа му. Един самотен гарван ги последва, като се стрелкаше ту към покривите, ту към канавките.

Още не бяха поели по втората улица, когато срещнаха канцлер ди Жиронал, който яздеше бавно откъм градската си резиденция, следван пешком от двама свои приближени. Явно се беше прибрал у дома да се измие, да хапне, да си смени дрехите и да се погрижи за нетърпящата отлагане кореспонденция. Ако се съдеше по сивкавото му лице и кървясалите очи, едва ли беше спал повече от Изел през изминалата нощ.

Ди Жиронал дръпна юздите и поздрави Казарил с леко кимване.

— Накъде сте тръгнали, лорд Казарил — очите му се спряха на леките куриерски седла с емблемата на Шалион, — с моите канцлерски коне?

Казарил отвърна на поздрава с лек поклон от седлото.

— Към Валенда, милорд. Царевна Изел реши, че не би искала някой непознат да съобщи лошата вест на майка ѝ и баба ѝ, и ме прати като свой куриер.

— Лудата Иста, а? — Ди Жиронал сви презрително устни. — Не ви завиждам за задачата.

— И с право. — Казарил вложи надежда в гласа си. — Заповядайте да се върна при Изел и ще ви се подчиня незабавно.

— Не, не. — Устните на канцлера се извиха съвсем лекичко от задоволство. — Не се сецам за някой по-подходящ от вас да изпълни тази скръбна задача. Няма да ви бавя повече. О... кога смятате да се върнете?

— Не знам със сигурност. Изел пожела да изчакам там, докато майка ѝ се пооправи от шока. А не ми се вярва Иста да се възстанови бързо.

— Така е. Е, ще ви чакаме.

„Ще ме чакаш, и още как“. Двамата си размениха сдържани кимвания и двете групички продължиха по пътя си в противоположни посоки. Казарил хвърли поглед назад в мига, когато същото направи и ди Жиронал, тъкмо преди да завие зад ъгъла към портите на Зангре. Ди Жиронал сигурно вече си беше дал сметка, че няма да му стигне времето да организира някоя засада, докато Казарил лети на бързите куриерски коне към Валенда. Оставаше, разбира се, завръщането му. „Само дето аз няма да се върна по този път“.

Или въобще? Беше премислил неведнъж всички беди, които можеха да произлязат от неуспеха му. Каква щеше да е обаче съдбата му, ако успееше? Какво правеха боговете с употребените светци? Не беше срещал такъв през живота си, освен може би Умегат... мисъл, която не изглеждаше особено утешителна.

Стигнаха до градската порта и минаха моста към пътя покрай реката. Гарванът на Фонса не продължи с тях, а кацна върху назъбената арка на портата и проточи няколко скръбни крясъка — ехото ги повтаряше, докато тримата конници се спускаха в клисурата. Скалната стена на Зангре, съблякла за през зимата зелената си одежда,

се издигаше висока и сурова над тъмните забързани води на реката. Казарил се зачуди дали Бетриз не наднича през някой от високите прозорци на замъка, да ги види как минават по пътя. Не би могъл да я зърне там горе, толкова високо и в сенките на кулите.

Тъжните му мисли се пръснаха уплашено от тропота и пляска на копита. Един куриер профуча покрай тях към крепостта, конят му препускаше с всички сили, покрит с пяна и с разширени ноздри. Той... не, тя им махна на минаване. Някои конемайстори от канцлерството предпочитаха жените куриери, поне по по-безопасните маршрути — твърдяха, че по-малкото им тегло и по-нежната им ръка щадели животните. Фойкс ѝ махна в отговор и се обърна в седлото си, загледан след разветите ѝ черни плитки. Ако питаша Казарил, момчето не се възхищаваше само на ездаческите ѝ умения.

Ферда пришпори коня си и се изравни с Казарил.

— Може ли да препуснем вече, милорд? — попита той с надежда. — Денят е кратък, а конете са свежи.

„Аз обаче не съм, боговете са ми свидетели“. Казарил си пое дъх в очакване на неприятната езда.

— Може.

Пришпори дорестия си кон и животното охотно премина в лек галоп. Пътят се отвори пред тях през поръсения със сняг мрачен пейзаж и се заизвива напред към сивите мъгли, натежали от леката, сладникава миризма на гниеца зимна растителност. И чезнеше в неизвестността.

21.

Пристигнаха във Валенда по мръкнало. Градът се издуваше черен на фона на оловно небе, сгъстяващите се сенки отстъпваха тук-там пред оранжевия пламък на някоя факла или свещ, миниатюрни искрици светлина и живот. Не бяха сменяли конете, откакто поеха по отклонението към Валенда, защото пощенските станции се нижеха по пътя към Тарион, областната столица на Баошия, така че последният преход беше поуморил доста животните. Казарил нямаше нищо против да остави изтощените коне сами да определят хода си, свели ниско глави, по оставащото разстояние през града и нагоре по хълма към замъка. Искаше му се да спре тук, да спре, да свърне встрани от пътя и да си остане там с дни. От всички прекеждия, които очакваше да срещне по пътя си, това беше най-тежкото.

Скоро — твърде скоро, ако питаха Казарил — стигнаха до портите на замъка. Стражите веднага го познаха и хукнаха вътре, като крещяха на слугите да излязат. Конярят Деми пое юздите на коня му и пръв свари да попита: „Защо сте тук, милорд?“. Първи, но не и последен.

— Нося писма за провинкарата и за лейди Иста — кратко отвърна Казарил, превит над лъка на седлото. Фойкс изникна до главата на коня, като гледаше очаквателно нагоре. Казарил праметна единия си крак над гърба на добичето, освободи другия си от стремето и скочи тежко на земята. Коленете му поддадоха и щеше да падне, ако не беше силната ръка, която го прихвана за лакътя. Бяха пътували бързо. Казарил замаяно се зачуди колко ли скъпо ще плати за това.

— Сер ди Ферей тук ли е?

— Отиде да придружи провинкарата на едно сватбено тържество в града — каза Деми. — Не знам кога ще се върнат.

— О! — тихо възкликна Казарил. Беше толкова уморен, че му беше трудно да мисли. Снощи изтощението го беше надвило до такава степен, че беше заспал на койката в пощенската станция минути след като го бяха завлекли почти на ръце до нея и беше проспал дори

Дондовото буйство. Дали да изчака провинкарата? Беше планирал да говори първо с нея и да остави тя да реши как да съобщи на дъщеря си. „Не. Това е непоносимо. По-добре да се свърши още сега“. — В такъв случай първо ще говоря с лейди Иста. — И добави: — Конете трябва да се изтрият добре, да се напият и нахранят. Това са Ферда и Фойкс ди Гура, мъже от добро семейство в Палиар. Моля те, погрижи се да получат... каквото трябва. Не сме яли. — Нито се бяха мили, но това беше очевидно. Пропитите от пот вълнени дрехи и на тримата бяха оплескани с кал от зимните пътища, ръцете им бяха мръсни, а лицата набраздени от набилата се в порите им прах. И тримата примигваха уморено на светлината от факлите, осветяващи двора. Пръстите на Казарил, вдървени от стискането на юздите в студа още от зори, задърпаха несръчно връзките на дисагите му. Фойкс отново му се притече на помощ и свали дисагите от гърба на коня. Казарил ги издърпа решително от ръцете му, праметна ги през лакътя си и се обърна. — Заведете ме при Иста — изрече той със слаб глас. — Нося й писма от царевна Изел.

Един от домашните слуги го поведе вътре и нагоре по стълбите на новата сграда. Наложил се на няколко пъти да спира и да изчаква Казарил, който се мъкнеше бавно след него. Краката му тежаха като олово. Гласовете на слугата и на придворните дами на царината ехтяха приглушено, докато той ги уговаряше да пуснат Казарил в покоите на царината. Въздухът вътре ухаеше от купите със сухи цветя, свещите гонеха тъмнината, а от камината в ъгъла се излъчваше приятна топлина. Казарил се почувства огромен, тромав и мръсен в този изящен салон.

Иста седеше на една тапицирана пейчица, облечена в топли дрехи, посивялата ѝ коса се спускаше на плитка по гърба ѝ. Също като при Сара, мастилената сянка на проклятието висеше около нея. „Така. Излиза, че съм бил прав“.

Тя се обърна към него. Очите ѝ се разшириха, а лицето ѝ застина. Явно беше усетила, че самото му присъствие вещае нещо ужасно. Десетките начини да ѝ съобщи внимателно новината, които беше репетирал през дългите часове на ездата дотук, сякаш се разсипаха през пръстите му под натиска на тези тъмни, разширени очи. Всяко забавяне щеше да е повече от жестоко. Отпусна се на едно коляно пред нея и се изкашля да си прочисти гърлото.

— Първо. Изел е добре. Мислете за това. — Пое си дълбоко дъх.
— Второ. Теидез почина по-предната нощ, от инфектирана рана.

Двете придворни на Иста извикаха в един глас и се хвърлиха една към друга, сякаш да се подкрепят взаимно. Иста почти не помръдна, само потрепна леко, сякаш я беше уцелила невидима стрела. Издиша продължително, без да издаде звук.

— Разбирате ли думите ми, царина? — колебливо я попита Казарил.

— О, да — промълви тя. Едното ъгълче на устата ѝ се кривна нагоре, но Казарил не би нарекъл гримасата ѝ усмивка. Нямаше и помен от усмивка в това изражение на черна ирония. — Когато си го очаквал прекалено дълго, ударът те настига като облекчение. Чакането е приключило. Сега вече мога да спра да се страхувам. Можете ли да разберете за какво ви говоря?

Казарил кимна.

След миг на мълчание, нарушено само от хлиповете на едната от придворните дами, тя добави тихичко:

— Как получи той раната си? По време на лов? Или от нещо... друго?

— Не точно... лов. В известен смисъл беше... — Казарил облиза устните си, напукани от студа. — Милейди, виждате ли нещо странно в мен?

— Виждам само с очите си, вече. Сляпа съм от години. Вие виждате ли? Виждате ли?

Ударението даде ясно да се разбере какво точно има предвид.

— Да.

Тя кимна и се облегна назад.

— Така си и помислих. Има нещо особено у хората, които виждат с онези очи.

Едната придворна се приближи треперейки към Иста и рече с прекалено спокоен гласец:

— Милейди, може би ще е по-добре да си полегнете. Майка ви скоро ще се върне... — Стрелна Казарил с многозначителен поглед: явно смяташе, че Иста дава признаци за поредния си пристъп на умопомрачение. Но дали въобще Иста беше била луда някога?

— Бихте ли ни оставили сами? — рече Казарил. — Трябва да поговоря с царината насаме, по въпроси, които не търпят отлагане.

— Сър... милорд... — Жената успя да изпише фалшива усмивка на лицето си и му прошепна в ухото: — Не смеем да я оставим сама в този час на покруса — току-виж се наранила зле.

Казарил се изправи в целия си ръст, хвана двете дами за лактите и ги поведе внимателно, но непреклонно към вратата.

— Обещавам да я пазя. Ето, може да изчакате в онази стая от другата страна на коридора и ако ми потрябвате, ще ви извикам, става ли? — И затвори и двете врати, без да обръща внимание на протестите им.

Иста чакаше неподвижно; изключение правеха единствено ръцете ѝ. Държеше дантелена кърпичка и започна да я сгъва на все по-малки квадрати. Казарил изпъшка, приседна с кръстосани крака на пода пред нея и вдигна поглед към тебеширеното ѝ лице. После каза:

— Видях призраците на Зангре.

— Да.

— И не само това. Видях тъмния облак, който е надвиснал над Дома ви. Проклятието на Златния генерал, отровата, разяждаща потомците на Фонса.

— Да.

— Значи знаете за него?

— О, да.

— Виси около Орико и Сара. Изел... и висеше около Теидез.

— Да. — Тя килна глава и погледна встрани.

Казарил се сети за състоянието на шок, което беше виждал понякога да връхлита мъже по време на битка, между мига на удара и мига, когато телата им падат покосени — вместо да изпаднат в безсъзнание или дори да умрат, те продължаваха да крачат още известно време и понякога извършваха невероятни неща. Беше ли тази тиха яснота на разсъдъка същият шок, който скоро щеше да премине... дали не трябваше да се възползва от него? Или Иста никога не бе губила яснотата на разсъдъка си? „Или просто ние не сме я разбирали?“

— Орико е тежко болен. Покрай цялата тази мрачна история с проклятието, аз се сдобих с второто си зрение. Милейди, умолявам ви, кажете ми как сте разбрали вие. Какво видяхте, и кога, и как? Трябва да разбере. Защото мисля — боя се, — че на мен е дадено, възложено

ми е да направя нещо. А в същото време не знам какво се очаква да направя. Дори и второто зрение не може да пробие този мрак.

Веждите ѝ се вдигнаха нагоре.

— Мога да ви кажа истини. Не мога да ви дам разбиране. Как би могъл човек да даде нещо, което не притежава? Винаги съм казвала истината.

— Да. Сега го разбирам. — Пое си дъх да подсили куража си. — Но казвали ли сте някога цялата истина?

Тя засмука за миг долната си устна. Изучаваше го с поглед. Треперещите ѝ ръце, които сякаш принадлежаха на някаква друга Иста, а не на тази с издяланото като от камък лице, започнаха да разгъват педантично кърпичката върху коляното ѝ. Много бавно тя кимна. Гласът ѝ беше толкова тих, че Казарил трябваше да наклони глава напред, за да е сигурен, че няма да пропусне някоя дума.

— Започна, когато забременях с Изел. Виденията. Второто ми зрение ту идваше, ту си отиваше. Реших, че е от бременността — някои жени се променят много, когато чакат дете. Лечителите ме убедиха, че е така, поне в началото. Виждах призраците да се носят слепешката из замъка. Виждах тъмния облак, надвиснал над Иас и над малкия Орико. Чувах гласове. Сънувах боговете, Златния генерал и Фонса, как изгаря с двамата си верни придружители в кулата. Сънувах как Шалион изгаря като кулата. След като Изел се роди, виденията престанаха. Реших, че е било някакъв пристъп на лудост, която е преминала.

Окото не може да види себе си, дори и вътрешното око. На него му беше даден Умегат, беше му дадено знание, платено от други хора и дадено му като подарък. Колко ли страх щеше да е насъбрал досега, ако го бяха оставили да търси слепешката обяснение на необяснимото?

— После забременях отново, с Теидез. И виденията отново започнаха, два пъти повече отпреди. Мисълта, че съм луда, не ми даваше мира. Едва когато заплаших да се самоубия, Иас ми призна, че това е от проклятието и че самият той знае за него. Че винаги е знаел.

И колко ли предаден би се чувствал, разбирайки, че онези, които са знаели истината, са я скрили от него и са го оставили да се лута безпомощен в лапите на необясним ужас?

— Ужасявах се при мисълта, че съм изложила двете си деца на тази страховита опасност. Молех се и се молех на боговете да развалят

проклятието или да ми кажат как може да бъде развалено, или да пощадят невинните. После Майката на лятото дойде при мен, малко преди да родя Теидез. Не насън, не докато спях, а наяве, посред бял ден. Стоеше съвсем близо до мен, както вие сега, и аз паднах на колене. Можех да докосна робата ѝ, ако бях посмяла. Дъхът ѝ беше толкова уханен, като диви цветя сред летни треви. Лицето ѝ беше толкова красиво, че очите ме заболяваха само като го погледнех, беше като да вдигнеш поглед към слънцето. Гласът ѝ се лееше като музика.

Устните на Иста омекнаха — дори и сега покоят на онзи миг се върна като далечно ехо и погали лицето ѝ, проблясък на красота като отражението на слънчеви лъчи върху тъмно море. Но веждите ѝ пак се свъсиха и тя продължи разказа си, като се наведе напред и сянката стана, макар да изглеждаше невъзможно, още по-гъста и напрегната.

— Каза, че боговете искали да отнемат проклятието, защото то не принадлежало на този свят, било дар за Златния генерал, който той пропилял с лека ръка. Каза, че боговете може и да изтеглят проклятието обратно при себе си само чрез волята на човек, който би дал живота си три пъти за дома на Шалион.

Казарил се поколеба. Дори звукът на собственото му дишане изглеждаше достатъчен да удави тихия глас на царината. Но въпросът се надигна по своя воля към устните му, макар Казарил да се прокле, че говори като глупак:

— Тъъ... едва ли ще приемат трима мъже да жертват живота си по веднъж всеки, нали?

— Не. — Устните ѝ се извиха в същата странна, иронична усмивка, която не беше усмивка. — Виждам, че разбирате проблема.

— Аз... аз... не виждам обаче решението му. Някакъв номер ли е било това... пророчество?

Ръцете ѝ се разтвориха за миг, сякаш не знаеше как точно да отговори, после отново започнаха да стъват кърпичката.

— Казах на Иас. Той каза на лорд ди Лютез, разбира се. Иас споделяше всичко с ди Лютез, освен мен. Освен мен.

Казарил бе обзет от непреодолимо научно любопитство. Сега, когато двамата бяха другари по... бяха колеги светци или нещо подобно, му се струваше лесно да говори с Иста. Лекотата беше налудничавата, чудатата, крехка, само да мигнеш и би се изпарила в небитието, и все пак... светец на светец и душа на душа, за този кратък

миг интимността им беше по-странна и по-извисена от интимността между двама влюбени. Започваше да разбира защо Умегат се беше увличал така жадно по разговорите им.

— Какви всъщност бяха отношенията между двамата?

Тя сви рамене.

— Били са любовници още преди да се родя. Коя бях аз да ги съдя? Ди Лютез обичаше Иас. Аз обичах Иас. Иас ни обичаше и двамата. Той се опитваше толкова упорито, изстискваше и последната капка грижа от сърцето си, а трябваше да понася и товара на всичките си мъртви братя и на баща си Фонса. Беше се износил почти до смърт от усилията си да оправи нещата, а всичко отиваше на зло и все по на зло.

Тя се поколеба и млъкна, а Казарил с ужас си помисли, че неволно е направил нещо, с което е сложил край на изповедта ѝ. Но тя, изглежда, бе събирала... не мислите си, а кураж в сърцето си... защото продължи, още по-бавно:

— Вече не помня на кого точно му хрумна. Седяхме една нощ, тримата, след като Теидез се роди. Аз все още виждах тогава. Знаехме, че и двете ни деца са заразени с онова черно нещо, както и бедният Орико. „Спасете децата ми“, извика Иас, удари чело в масата и се разплака. „Спасете децата ми!“ И лорд ди Лютез каза: „Заради любовта, която изпитвам към теб, ще опитам. Ще жертвам живота си“.

Казарил прошепна през стегнато гърло:

— Но как, богове пет?

Главата ѝ отскочи назад.

— Обсъждахме стотици варианти — как може да се убие един човек и после да го върнеш към живот и после пак да умре? Невъзможно, на пръв поглед. Накрая се спряхме на удавянето като най-вероятно. Нанася най-леки физически увреждания, а и се разказваха немалко истории за хора, съживени след удавяне. Ди Лютез замина в провинцията да разследва няколко такива случая, да разбере каква е тайната.

Дъхът на Казарил изскочи шумно, сякаш някой го беше ударил с юмрук в корема. „Удавяне, богове!“ И най-хладнокръвно при това... сега и неговите ръце трепереха. Тя продължи, тихо и неумолимо:

— Заклехме един лечител да пази тайна и слязохме в занданите на Зангре. Ди Лютез се остави да го съблечем и да го вържем,

пристегнахме ръцете и краката му, така че да не може да мърда, и го провесихме с главата надолу над един резервоар с вода. После го спуснахме. И го вдигнахме, когато спря да се гърчи...

— Беше умрял, нали? — тихо попита Казарил. — Значи обвинението в държавна измяна е било...

— Умря, наистина, но не за последен път. С огромни усилия успяхме да го съживим.

— О!

— Да, но наистина действаше! — Ръцете ѝ се стиснаха до побеляване. — Можех да го почувствам, да го видя, като пукнатина в проклятието! Но ди Лютез... смелостта му изневери. Следващата нощ отказа да се подложи на второто потапяне. Крещеше, че се опитвам да го убия от ревност. Тогава двамата с Иас... направихме грешка.

Казарил усещаше какво ще последва. И да затвореше очи, пак щеше да го види. Насили ги да останат отворени и вперени в лицето ѝ.

— Втория опит направихме насила. Той пищеше и плачеше... Иас се разколеба, аз извиках: „Трябва да го направим! Мисли за децата!“ Но когато го извадихме, той беше мъртъв и нито сълзите ни, нито молитвите успяха да го съживят. Иас беше сломен. Аз — отчаяна. Вътрешното зрение ми беше отнето. Боговете отвърнаха лицата си от мен...

— Значи обвинението в измяна е било фалшиво. — „Повече от фалшиво!“

— Да. Лъжа, която да прикрие греховете ни. И да обясни смъртта му. — Тя си пое шумно дъх. — Но на семейството беше позволено да наследи състоянието му — нищо не беше отнето.

— Освен репутацията му. И честта му. — Чест, която гордият ди Лютез бе ценил повече от всичко друго, дори богатството и славата си бе ценил само като външно отражение на същата тази чест.

— Бяхме изпаднали в паника, а после нямаше как да оттеглим обвинението. Мисля, че за това Иас съжаляваше най-много през месеците, които последваха. Той не пожела да опитаме отново, не искаше да потърси друг доброволец. Защото саможертвата трябваше да е доброволна, убийството нямаше да свърши работа, нужен беше човек, който да пристъпи напред по своя воля, с широко отворени очи. Иас се затвори в себе си и умря от скръб и чувство на вина... — ръцете ѝ опънаха омачканата коприна почти до скъсване, — като ме остави с

две малки деца, които не можех да защита от това... черно... нещо... — Пое си дъх, гърдите ѝ се надигнаха. Но не се плъзна към истерията, както се опасяваше Казарил, напрегнал мускули да скочи и да повика придворните ѝ дами. Когато дишането ѝ се забави, той си позволи да се отпусне отново. — А вие — накрая каза тя. — Боговете са ви докоснали?

— Да.

— Съжалявам.

Хриплив смях се отрони от устните му.

— Даа. — Разтърка врата си. Беше негов ред да се изповяда. Пред някой друг би могъл да забули истината, за да не губи време. Не и с Иста. Дължеше ѝ тегоба за тегоба и стойност за стойност. Рана за рана. — Какви новини получихте от Кардегос за краткия годеж на Изел и смъртта на лорд Дондо ди Жиронал?

— Още не бяхме отпразнували новината, донесена от първия куриер, когато пристигна вторият — всичко изглеждаше ужасно объркано.

— Да празнувате? Годежът на четиридесетгодишен мъж с шестнайсетгодишно момиче?

Брадичката ѝ се вирна и за миг Иста толкова много му заприлича на Изел, че Казарил затаи дъх.

— Разликата ни с Иас беше дори по-голяма.

О, да. Естествено беше да гледа по друг начин на тези неща.

— Дондо не беше Иас, милейди. Той беше покварен, непочтен, корумпиран — почти съм сигурен, че убийството на сер ди Санда тежи на неговата съвест. А може и лично да го е убил. Заговорничеше с брат си Марту да се сдобие с пълен контрол над дома Шалион, чрез Орико, Теидез... и Изел.

Ръката на Иста литна към гърлото ѝ.

— Виждала съм Марту, преди много години, в двора. Още тогава си беше наумил да стане следващият лорд ди Лютез. Ди Лютез, най-ярката, най-благородната звезда, светила някога в двора на Шалион — Марту не беше достоен да лъска и ботушите му. Дондо не го познавам.

— И по-добре. За пръв път си имах работа с него преди години, и още тогава не беше стока. А с възрастта стана още по-лош. Изел беше отчаяна, а също и бясна, задето са ѝ го натрапили, без да я питат. Горещо се моли на боговете да я отърват от тази омразна женитба, но

боговете... не откликнаха. Направих го аз. Дебнах го цял един ден с намерението да го убия, но не можах да се приближа достатъчно. Така че се обърнах към Копелето с молитва за чудо, магия за смърт. И молбата ми беше чута.

След миг на мълчание Иста вдигна вежди и попита:

— Защо не сте мъртъв?

— Мислех, че умирам. Когато се съвзех и разбрах, че Дондо, за разлика от мен, е мъртъв, не знаех какво да мисля. Но Умегат се досети, че молитвите на Изел са били възнаградени с второ чудо и че Пролетната дама е запазила живота ми от демона на Копелето, но само временно. Светец Умегат — отначало го мислех за обикновен коняр... — Разказът му ставаше все по-объркан. Той си пое дълбоко дъх и се върна към началото, като ѝ обясни за Умегат, за чудото на менажерията и как то бе поддържало живота на бедния Орико. — Само че Дондо, преди да умре, когато още е мислел, че ще се ожени за Изел, разказал на Теидез изопачена версия на тази история — че менажерията е черна рокнарийска магия, направена, за да навреди на Орико. И Теидез му повярвал. Преди пет дни той подбрал баошианската си стража и уби почти всички свещени животни, като по чудо не убил и светеца. Агонизиращият леопард, любимецът на Орико, го одраскал — кълна се, че беше най-обикновена дракотина! Ако си бях дал сметка... Раната се инфектира. Краят му беше... — Казарил си спомни на кого говори — ... много бърз.

— Бедният Теидез — прошепна Иста и зарея поглед нейде встрани. — Бедни мой Теидез. Мисля, че се роди, за да бъдеш предаден.

— Както и да е — завърши Казарил, — поради странното стечение на чудеса, демонът на смъртта и Дондо се озоваха затворени в моя корем. Капсулирани в някакъв вид тумор, изглежда. Когато бъдат освободени, аз ще умра.

Скръбното лице на Иста застина. Тя вдигна очи и ги впи изпитателно в лицето му.

— Тогава ще станат два пъти — каза тя.

— Ъ?

Ръцете ѝ зарязаха изтормозената кърпичка и литнаха към яката на Казарил. Погледът ѝ жилеше, така напрегнат, че причиняваше болка. Дишането ѝ се учести, направо пареше лицето му.

— Ти ли си Изелиният ди Лютез?

— Аз, аз, аз... — заекна Казарил. Стомахът му се сви на топка.

— Два пъти. Два пъти. Но трябва да има и трети... как, как? О. О! О... — Очите ѝ бяха разширени, зениците се свиваха и разширяваха като туптящо сърце. Устните ѝ потрепнаха от боязлива надежда. — Какво си ти?

— Аз... аз съм си просто Казарил, милейди! Не съм никакъв ди Лютез, сигурен съм. Не съм гениален, нито богат или силен. Нито пък красив, боговете са ми свидетели. Нито смел, макар че се бия, когато съм изправен до стената.

Тя махна нетърпеливо.

— Махни всички тези вънкашности — съблечен, гол, повесен с главата надолу, той все така светеше. Верен. До смърт. Само че... не и до втората смърт. Нито до трета.

— Аз... вижте, това е някаква лудост. Не по този начин смятам да разваля проклятието, уверявам ви. — Богове пет, удавяне, как ли пък не. — Имам други планове как да отърва Изел от него.

Очите ѝ се впиха търсецо в неговите, все със същата плашеща, свирепа настойчивост.

— Значи боговете са ти говорили?

— Не. Водя се от логиката.

Тя най-после го пусна, за негово облекчение, и се облегна назад; веждите ѝ се сбраха в недоумение.

— Логика? В това?

— Сара — а и вие — сте се свързали с дома Шалион и с проклятието чрез браковете си. Мисля, че Изел може да избяга от него, пак чрез брака си. Това спасение не можеше да помогне на Теидез, но сега... тръгнал съм за Ибра, където ще се опитам да уредя женитбата на Изел с новия наследник, царевич Бергон. Ди Жиронал ще се опита да ми попречи, защото този брак би сложил край на властта му в Шалион. Изел смята да се изплъзне от ръцете му, като придружи кортежа с тялото на Теидез до Валенда, където да го погребат. — Казарил ѝ разказа подробно за плана на Изел да се измъкне от Кардегос и после да се срещне с Бергон във Валенда.

— Може би — промълви Иста. — Може би...

Не беше сигурен какво има предвид тя. Все още го гледаше със същия крайно смущаващ поглед.

— Майка ви — каза той. — Знае ли тя за всичко това? За проклятието, за истината около смъртта на ди Лютез?

— Опитвах се да ѝ кажа, навремето. Тя реши, че съм луда. Не е толкова лошо да те смятат за луд, между другото. Има си своите предимства. Не се налага да взимаш решения. Какво да ядеш, какво да обличаш, къде да ходиш... кой да живее, кой да умре... Може и сам да опитате, ако ви се прииска. Само кажете истината. Кажете на хората, че сте бремени с един демон и един призрак, че имате тумор, който ви ругае всяка нощ, и че боговете направляват стъпките ви, и вижте какво ще стане. — Гърленият ѝ смях не извика усмивка на лицето му. Устните ѝ се изкривиха. — Не се стряскайте толкова, лорд Казарил. Ако разкажа на други историята ви, ще трябва само да отречете и мен ще ме сметнат за луда, не вас.

— Аз... мисля, че достатъчно са отричали думите ви, милейди.

Тя прехапа устни и погледна встрани. Тялото ѝ затрепери. Казарил се размърда и си спомни за дисагите, които лежах до хълбока му.

— Изел ви написа писмо, едно на вас и едно на баба си, и ми поръча да ви ги предам. — Той бръкна в дисагите, извади пакета с писмата и подаде на Иста нейното. Ръцете му трепереха от умора и глад. И от други неща. — По-добре да ида да се измия и да хапна нещо. Докато провинкарата се върне, току-виж съм се привел в приличен вид.

Иста притисна писмото към гърдите си.

— Кажете на дамите ми да дойдат. Мисля да си полегна. Вече няма причина да будувам...

Казарил вдигна рязко глава.

— Изел. Изел е причина да будувате.

— А. Да. Остава още един заложник. После ще мога да заспя завинаги. — Наведе се напред и го потупа успокоително по рамото. — А засега просто ще поспя тази нощ. Толкова съм уморена. Май изживях траура и изплаках сълзите си предварително и сега не са ми останали сили да скърбя. Изпразнена съм.

— Разбирам, милейди.

— Да, наистина разбирате. Колко странно.

Казарил протегна внимателно ръка към пейчицата, отгласна се и отиде да извика разплаканите придворни дами. Иста стисна зъби да

изтърпи прекомерното им внимание.

След като се изми, преоблече се и хапна топла храна, Казарил се почувства много по-добре физически, макар че умът му още се гърчеше от разговора с Иста. Когато слугите го оставиха да изчака връщането на провинкарата в малкия ѝ тих салон в новата сграда, той с благодарност се възползва от възможността да подреди мислите си. В красивата камина весело припукваше огън, запален специално за него. Казарил отпусна схванатото си тяло в отрупания с възглавнички стол на провинкарата, заотпива от силно разреденото вино и се опита да не заспи. Старата дама едва ли щеше да се прибере много късно.

И наистина, не след дълго тя се появи, придружена от братовчедка си лейди ди Хюелтар и от сериозния сер ди Ферей. Беше облечена празнично, в зелен сатен и кадифе, отрупана с бижута, но само един поглед към посивялото ѝ лице стигаше на Казарил да разбере, че лошата вест вече ѝ е била съобщена от някой развълнуван прислужник. Казарил се изправи и се поклони.

Старата дама стисна ръцете му, като го гледаше настойчиво.

— Казарил, вярно ли е?

— Теидез почина внезапно, от инфекция. Изел е добре — той си пое дъх — и е Наследница на Шалион.

— Бедното момче! Бедното момче! Каза ли вече на Иста?

— Да.

— О, богове. Тя как го прие?

„Добре“ едва ли би било точно. Казарил се спря на друго:

— Спокойно, ваша милост. Поне не изпадна в истерия, както се опасявах. Мисля, че ударите, които ѝ е нанесъл животът, сякаш са я вцепенили. Не знам как ще е утре. Придворните ѝ дами я сложиха да си легне.

Провинкарата въздъхна издълбоко и примигна да спре сълзите. Казарил коленичи до дисагите си.

— Изел ми даде едно писмо за вас. Има бележка и за вас, сер ди Ферей, от Бетриз. Не ѝ остана време да напише повече. — Той им подаде запечатаните листове. — И двете ще тръгнат скоро за насам. Изел иска Теидез да бъде погребан във Валенда.

— О! — прошепна провинкарата и счупи печата, без да я е грижа за парченцата восък, които се посипаха по пода. — О, колко ми е домъчняло за нея. — Очите ѝ запоглъщаха жадно изписаните редове. — Кратко — оплака се тя. Сивите ѝ вежди се вдигнаха. — „Казарил ще ти обясни всичко“, така пише.

— Да, ваша милост. Имам много да ви разказвам, част от което — поверително.

Тя махна на придружителите си да излязат.

— Вървете, ще ви повикам, когато свършим. — Ди Ферей отвори писмото си преди да е стигнал до вратата.

Провинкарата седна сред шумоленето на полите си, като още стискаше листа в ръка, махна на Казарил към един стол и каза:

— Трябва да се погрижа за Иста, преди да е заспала.

— Ще се опитам да бъда кратък, ваша милост. Ето какво научих през този сезон в Кардегос. През какво преминах, за да го науча... — цената, пропукването на познатия му свят, Иста беше разбрала веднага, но той не беше толкова сигурен дали провинкарата ще го разбере, — сега е без значение. Но архисвещен Менденал в Кардегос може да потвърди достоверността на всяка моя дума, ако някога имате възможност да разговаряте с него. Кажете му, че аз ви изпращам, и той няма да ви откаже нищо.

Веждите ѝ се вдигнаха.

— И как така си поставил един архисвещен на услугите си?

Казарил изсумтя тихо.

— Злоупотребявам с по-високото си положение.

Тя се поизправи и стисна устни.

— Казарил, не си прави глупави шеги с мен. Приказките ти са станали неясни като на Иста.

Да, Истиното самосъхранително чувство за... не за хумор, а за ирония, изглежда, наистина дразнеше околните. Иста. Кой защитаваше Иста?

— Ваша милост... дъщеря ви е сломена, волята ѝ е пречупена. Копнее за освобождението на смъртта. Но не е луда. Боговете не са толкова милостиви.

Старата жена прегърби рамене, сякаш думите му бяха посипали сол върху отворена рана.

— Скръбта ѝ е прекалена. Да не е първата овдовяла жена на света? Първата, която губи дете? Преживяла съм и двете, но не съм стенала и обикаляла като привидение из къщата с години. Изплаках си очите, да, но после се върнах към задълженията си. Ако умът ѝ наистина е непокътнат, то значи егоизмът ѝ не знае мяра.

Можеше ли той да ѝ обясни различното у Иста, без да наруши тайната на изповедта ѝ? Е, дори и частичната истина можеше да помогне. Той сведе глава към нейната.

— Всичко започва с голямата война на Фонса Що-годе Мъдрия със Златния генерал... — Без да навлиза в големи подробности, той ѝ разказа за проклятието и как то е повлияло през годините на дома Шалион. При управлението на Иас страната бе връхлетяна от достатъчно други беди, така че не се наложи да се позовава на историята с ди Лютез. Безсилието на Орико, бавната развала на съветниците му, провалът на политиката му и влошеното му здраве доведоха разказа до днешни дни.

Провинкарата се намръщи.

— Значи целият този лош късмет е резултат от рокнарийска черна магия?

— Не... поне както аз го разбирам. По-скоро е разпиляване, израждане на някаква неизразима с думи божественост, изгубила отреденото ѝ място.

Тя сви рамене.

— Кое то е кажи-речи същото. Ако действа като черна магия, значи е такава. Важният въпрос е как да ѝ се противопоставим?

Казарил не беше сигурен, че е „кажи-речи същото“. Знаеше едно — че само правилното разбиране води до правилно действие. Иста и Иас се бяха опитали да разрешат проблема насилствено, сякаш проклятието беше магия, на която да се противопоставят с друга магия. Като наизустен ритуал.

Тя добави:

— Има ли това връзка с невероятната история за смъртта на Дондо ди Жиронал, че бил убит чрез магия за смърт?

На това поне можеше да отговори. Вече беше решил да ѝ спести възможно най-много от свръхестествените подробности покрай тези събития. Не му се вярваше доверието ѝ в него да спечели от един объркан разказ за демони, призраци, светци, вътрешно зрение и други,

още по-невероятни неща. И без тях оставаше достатъчно, с което да я изуми. Започна с разказа за злополучния годеж на Изел, като премълча чии молитви беше удовлетворил Копелето с чудото за смърт и прикри собственото си престъпление така, както беше прикрил и Истиното.

Провинкарата не страдаше от излишно милосърдие.

— Ако лорд Дондо е бил толкова ужасен, колкото казваш — изсумтя тя, — то аз с радост ще спомена в молитвите си непознатия доброжелател.

— Така е, ваша милост. Самият аз ежедневно се моля за него.

— А и Дондо, нищо и никакъв по-малък син — за Изел! Къде му е бил умът на онзи глупак Орико?

Вместо да ѝ обяснява необяснимото, Казарил ѝ представи менажерията като чудо, направено от храма, за да запази крехкото здраве на Орико, което си беше така. Тя моментално схвана тайната политическа целесъобразност, диктувала действията на Дондо, когато беше насъскал Теидез да унищожи менажерията — а с нея и царина, — и изскърца гневно със зъби. Мисълта за подведения, предаден Теидез я натъжи до сълзи. Но новината, че Валенда трябва да се подготви за погребение, сватба и война, твърде вероятно и трите едновременно, ѝ върна живеца.

— Ще може ли Изел да разчита на подкрепа от страна на вуйчо си ди Баошия? — попита я Казарил. — Още колко ще можете вие двамата да мобилизирате срещу фракцията на ди Жиронал?

Провинкарата пресметна набързо лордовете, които би могла да привлече във Валенда по повод погребението на Теидез, а на практика — за да изтръгне Изел от ръцете на ди Жиронал. Списъкът го впечатли. След всичките десетилетия сред политическия водовъртеж на Шалион провинкарата нямаше нужда да поглежда дори карта, за да планира тактиката си.

— Накарайте ги да дойдат за погребението на Теидез с всички мъже, които успеят да съберат — рече Казарил. — Особено важно е да си осигурим контрол над пътищата, които водят към Ибра, за да гарантираме сигурността на царевич Бергон.

— Трудно ще е — каза провинкарата и сви устни. — Пътят минава през земи на самия ди Жиронал, както и на зетьовете му. Ще ти трябва войска на път за Ибра. Ще оголя Валенда, но ще ти осигурия достатъчно мъже.

— Не — бавно рече Казарил. — Ще имате нужда от всичките си хора, когато пристигне Изел, което може да стане много преди аз да се върна. А ако тръгна с войска към Ибра, само ще се забавя. Едва ли ще намерим толкова коне за смяна, а и ще е невъзможно да запазим мисията ми в тайна. По-добре да пътуваме бързо и незабелязано. Нека войската остане тук, за да ни посрещне, когато се върнем. О, да не забравя — баошианският капитан, когото изпратихте с Теидез, се продаде на Дондо — не може да му се има доверие. Трябва да намерите начин да го смените, когато се върне.

Провинкарата изруга.

— Демони на Копелето, ще му отрежа ушите!

Уговориха се да препращат кодираните му писма до Изел и нейните до него през Валенда, за да заблудят шпионите на ди Жиронал, че Казарил все още е в замъка на баба й. Провинкарата се съгласи да заложи на следващата сутрин част от Изелините бижута вместо него, възможно най-изгодно, за да осигури парите за следващата част от пътуването му. Набързо уредиха още десетина други подробности от практическо естество. Самата й решителност я правеше богоустойчива, реши Казарил — макар да съблюдаваше строго религиозните обичаи, никой бог не би могъл да се промъкне в железната й воля, дори странишком. Боговете й бяха дали не толкова опасни дарби и той беше достатъчно признателен за тях.

— Трябва да разберете — накрая каза той, — че се надявам тази история с женитбата да спаси Изел. Не знам обаче дали ще успее да спаси и Иста. — Нито Иста, която бродеше тъжно из замъка във Валенда, нито Орико, който лежеше сляп и подпухнал в Зангре. А колкото и да увещаваше провинкарата дъщеря си да се съвземе, полза нямаше да има, докато черната сянка я задушаваше като отровна мъгла.

— Дори само да измъкнем Изел от лапите на канцлер ди Жиронал, пак ще съм доволна. Не мога да повярвам, че Орико е включил такива срамни разпоредби в завещанието си. — Въпросният законов документ я беше потресъл по-силно и от свръхестествените аспекти на ситуацията. — Да ми отнеме внучката, без дори да се допита до мен!

Казарил зарови пръсти в брадата си.

— Нали разбирате, че ако всичко това успее, внучка ви ще стане ваш сюзерен? Царина на цял Шалион и царина-консорт на Ибра.

Устните ѝ се кривнаха нагоре.

— Това е най-шантавото от всичко. Та тя е още момиченце! Вярно, че винаги е била по-умна от бедния Теидез. Къде им е бил умът на всички богове на Шалион, да сложат такова дете на трона в Кардегос!

Казарил рече тихо:

— Може би са имали предвид, че възстановяването на Шалион е дело за цял един живот и никой на моите или вашите години не би доживял да го завърши.

Тя изсумтя.

— Самият ти си кажи-речи дете. Светът е захвърлен в ръцете на деца, а се чудим защо всичко върви наопаки. Така... така. Утре ни чака доста работа. Богове пет, Казарил, върви да поспиш, макар че самата аз едва ли ще успея и да мигна. Видът ти е като на позатоплен труп, а нямаш моите години за оправдание.

Той стана вдървено и се оттегли с поклон. Изблиците на бясна енергия на провинкарата бяха крехки. Само с усилията на всичките ѝ приближени можеха да предотвратят прекомерното ѝ изтощение, което беше опасно на нейната възраст. Завари притеснената лейди ди Хюелтар да чака в съседната стая и я прати да се погрижи за братовчедка си.

Дадоха му старата му студена стая за знатни гости в главната кула. Той се мушна признателно между затоплените чаршафи. От години не се беше чувствал така — сякаш се е прибрал вкъщи след дълго отсъствие. Макар че новите му очи виждаха по странен начин познатите места — светът се променяше с промяната у него, отново и отново, и не му оставяше нито едно място, където да се отпусне напълно.

Дондо, с цялото си шутовско призрачно великолепие, почти не успя да смути съня му тази нощ. Беше се превърнал в рутинна опасност и като такава вече не го ужасяваше. Нови страхове обладаваха мислите на Казарил.

Споменът за ужасяващата надежда в очите на Иста стапяше куража му. Както и мисълта, че утре ще се метне на гърба на кон, който с всяка своя стъпка ще го отнася все по-близо до морето.

22.

След като напуснаха Валенда, Казарил със съжаление се отказа от смените в пощенските станции на канцлерството, но трябваше да ги жертва в полза на секретността. Глупаво би било да поднесе на ди Жиронал маршрута и целта на пътуването си черно на бяло. Въоръжени с препоръчителното писмо на Пали, тримата сменяха конете в местните палати на ордена на Дъщерята. В подножието на планините по западната граница им се наложи да се пазарят с един местен търговец на коне за яки и издръжливи мулета, които да ги прекарат през проходите.

Човекът явно беше натрупал цяло състояние, одирайки кожата на закъсали пътници. Ферда огледа предложените им животни и каза възмутено:

— Това има възпаление на дробовете. А ако онова там няма тумор на надкостницата, милорд Каз, ще ви изям шапката! — И двамата с търговеца на коне подхванаха разгорещен спор.

Казарил, капнал от умора и обладан от единствената мисъл, че никак не му се иска да прехвърли крак през гърба на кое да е животно, без значение дали е окуцяло от шап, или не, някъде през следващите хиляда години, най-накрая се отблъсна от оградата и влезе в заграждението. Мина през табуна преживящи коне и мулета, разтревожени от подобрите набързо и също толкова бързо отхвърлени техни побратими, разпери ръце и затвори очи.

— Ако е волята ти, Богиньо, дай ни три свестни мулета.

Нещо го побутна по хълбока и той отвори очи. Едно муле с бистри кафяви очи го гледаше любопитно. Още две си пробиха път, като мърдаха дългите си уши. Най-високото, тъмнокафяво с кремава муцуна, положи брадичка на рамото му и изпръхтя доволно, като оплю цялата близка околност.

— Благодаря ти, Богиньо — промърмори Казарил. И по-високо каза: — Добре. Следвайте ме. — Тръгна обратно през разораната от

копита кал към портата. Трите мулета го последваха, като душеха заинтригувано въздуха.

— Ще вземем тези трите — каза той на търговеца, който също като Ферда, беше млъкнал и го зяпаше със зинала уста.

Търговецът пръв си възвърна дар словото.

— Но... но тези са най-добрите ми животни!

— Да. Знам. — Той се измъкна от заграждението и остави търговеца да натиска портата пред трите мулета, които упорито се опитваха да го последват, като бутаха дъските и пръхтяха. — Ферда, разберете се за цената. Аз ще ида да полегна в онази прекрасна купа сено.

Неговото муле се оказа здраво, стабилно и отегчено. Нямахше нищо по-добро за тези коварни планински пътечки, ако питаха Казарил, от едно отегчено муле. Жребците с горещ нрав, които Ферда харесваше заради високата им скорост по равното, нямаше да се справят по-бързо по тези спираци дъха стръмнини, а склонността им да отскачат нервно встрани при всеки по-силен шум ги правеше опасни в теснините. А и бавният ход на мулето не разбъркваше корема на Казарил. Макар че щом богинята беше дала на светеца си мулета, не му беше ясно защо не се беше погрижила и за по-добро време.

Братята ди Гура спряха да си правят майтапи с шапката на Казарил някъде на половината път през прохода над Зъбите на Копелето. Той пусна меките уши и стегна връзките под брадичката си преди лапавицата, пришпорвана от бурните ветрове, да зажили лицата им. Примижа срещу вятъра, вперил поглед между свитите назад уши на мулето, което напрягаше мускули по пътеката, виеща се между камъни и лед, и се опита да прецени колко време им остава преди да се мръкне.

След малко Ферда дръпна юздите на мулето си и изчака да се изравни с Казарил.

— Милорд, дали да не потърсим завет от тази снежна буря?

— Снежна буря? — Казарил бръсна ледените висулчици, образували се по брадата му, и примигна. О, да — зимите в Палиар бяха меки, по-скоро кални, отколкото снежни, а братята не бяха излизали досега от окръга си. — Ако това беше снежна буря, нямаше да виждате ушите на собствените си мулета. Няма страшно. Само е неприятно.

Ферда изопна смутено лице, но стегна по-здраво връзките на качулката си и се приведе срещу вятъра. И наистина, след няколко минути излязоха от лапавицата и видимостта се подобри — високопланинската долина се ширна пред очите им. Няколко струи вяла слънчева светлина се сипнаха през пробойни в сребристите облаци и нашариха като с трапчинки дългите склонове... които се спускаха надолу.

Казарил посочи напред и викна насърчително:
— Ибра!

Когато пое на дългия път надолу към морския бряг, времето се пооправи, макар че сумтящите мулета се влачеха все така бавно. Назъбените гранични планини отстъпиха пред не така страховити възвишения, изгърбени и кафяви, с широки долини, виещи се между тях. Когато снеговете останаха зад тях, Казарил неохотно се съгласи Ферда да смени прекрасните им мулета за по-бързи коне. След поредица от все по-добри пътища и все по-цивилизовани странноприемници, скоро стигнаха на два дни път до реката, която се спускаше към Загосур. Минаха покрай най-отдалечените от града ферми, прекосиха мостове над напоителни канали, пълни от зимните дъждове.

Речната долина остана зад тях и не след дълго градът се ширна пред очите им — сиви стени, ъгловата мешавица от варосани къщи с покриви от зеленикавите плочи, характерни за този район, крепостта, кацнала като корона на най-високата точка, и прослаvenото пристанище в нозете ѝ. Нататък се простираше морето, стоманеносиво, безкрайният му равен хоризонт бе опръскан с ивици лазурна светлина. Солената миризма на отлива, довяна към сушата от студения бриз, удари Казарил в ноздрите и той отметна глава назад. Фойкс вдиша дълбоко, очите му светеха замаяни, докато пиеше с тях морето, което виждаше за пръв път.

Писмото на Пали и рицарската принадлежност на братята ди Гура им осигуриха подслон в палатата на Дъщерята на централния храм на площад в Загосур. Казарил прати момчетата да купят, измолят или вземат назаем, според случая, официални одежди на своя орден, а самият той отиде при един шивач. Когато събщи на шивача, че може

сам да назове цената си, стига да изпълни бързо поръчката, това породя неவிжданa активност, в резултат на която след малко повече от час Казарил излезе от ателието му с поносима версия на шалионско траурно облекло под мишница.

След като се изтърка с гъба и се обля с хладка вода, Казарил се напъха в тежка лавандуленосива туника от брокат с много висока яка, дебели тъмнолилави вълнени панталони и собствените си ботуши, почистени и лъснати. Нагласи колана и меча, който сер ди Ферей му беше заел преди толкова много време, доста износен, но още по-представителен на вид тъкмо по тази причина, и върху всичко това заметна задоволителната тежест на черен плащ от коприна и кадифе. Един от малкото незаложени още пръстени на Изел с правоъгълен аметист успя да пъхне на кутрето си и остана доволен от ефекта, защото самотната му тежест намекуваше по-скоро за въздържание, отколкото за бедност. С траурното си дворцово облекло и сивите ивици в брадата, реши, че изглежда достатъчно тежко и официално. Сериозно. Уви в пакетче безценните си дипломатически депеша, пъхна го под мишница, подбра придружителите си, които се бяха преоблекли в спретнати синьо-бели одежди, и тримата поеха по тесните, виещи се улички по склона към леговището на Лисицата.

Външността и обноските на Казарил му спечелиха достъп до кастелана на замъка, а благодарение на писмата и печатите, които му показа, кастеланът без бавене го заведе при личния секретар на царина на Ибра, който го посрещна прав в едно необзаведено варосано преддверие, хладно от постоянната зимна влага на Загосур.

Секретарят беше слаб, на средна възраст и измъчен на вид. Казарил го удостои с лек поклон, като равен към равен.

— Аз съм кастилар ди Казарил и идвам от Кардегос със спешна дипломатическа мисия. Нося писма до царина и царевич Бергон ди Ибра от царевна Изел ди Шалион. — Показа печатите на писмата, но ги дръпна към гърдите си, когато секретарят посегна да ги вземе. — Получих ги от ръката на царевната. Тя заповяда да ги предам лично в ръката на царина.

Секретарят килна замислено глава.

— Ще видя какво мога да направя, милорд, но царинът е затрупан от молби за аудиенция, главно от роднини на бивши бунтовници, които се опитват да измолят милостта му, която е налична

в твърде оскъдни количества понастоящем. — Огледа Казарил от главата до петите. — Може би никой не ви е предупредил — царинът забрани на двора да носи траур за покойния Наследник на Ибра, по причина, че бе застигнат от смъртта в състояние на бунт. Само онези, които целят да хвърлят предизвикателството си в лицето на царина, си позволяват да носят подобно траурно облекло, а повечето от тях проявяват достатъчно здрав разум да го правят във, във, в негово отсъствие. Ако не искате да го обидите, предлагам да се преоблечете, преди да молите за аудиенция.

Казарил вдигна вежди.

— Нима никой не ме е изпреварил с новината? Препускахме бързо, но не вярвах, че ще изпреварим скръбната вест. Не нося тези тъжни цветове за Наследника на Ибра, а за Наследника на Шалион. Царевич Теидез почина преди няма и седмица, внезапно, от инфекция.

— О! — стреснато възкликна секретарят. — Ооо! — После бързо се овладя. — Моля приемете съболезнованията ми към дома на Шалион за тази тежка загуба. — Поколеба се. — Писма от царица Изел ли казахте?

— Да. — И добави, за всеки случай: — Царин Орико е тежко болен и не е в състояние да изпълнява задълженията си, или поне така беше, когато потеглихме по спешност от Кардегос.

Устата на секретаря се отвори, после пак се затвори. Най-накрая той каза:

— Елате с мен. — И ги въведе в една по-уютна стая, с малък огън, запален в камина в единия ъгъл. — Ще ида да видя какво мога да направя.

Казарил седна на един тапициран стол до камината. Фойкс се настани на една пейчица, а Ферда закрачи напред-назад, като се мръщеше на стенните драперии.

— Дали ще ни приемат, сър? — попита той. — Да изменим целия този път и да ни оставят да чакаме така на вратата, сякаш сме амбулантни търговци...

— О, да. Ще ни приемат. — Казарил се усмихна леко, когато един задъхан прислужник се появи да предложи на посетителите вино и от малките маслени кекчета с печата на Ибра, които бяха специалитетът на Загосур.

— Това куче защо няма крака? — попита Фойкс: разглеждаше с кръстосани очи вдлъбнатото изображение на съществото, преди да отхапе от кексчето си.

— Това е морско куче. Има плавници вместо крака и лови риба. Излизат на колонии по брега, тук и надолу към Дартака. — Казарил позволи на прислужника да му налее съвсем малко вино, няколко глътки, отчасти от въздържание, отчасти за да не хаби виното — както и беше очаквал, едва си беше намокрил устните, когато секретарят се върна.

Поклони се по-ниско отпреди и каза:

— Последвайте ме, моля, милорд, господа.

Ферда изгълта на един дъх чашата си с тъмно ибрийско вино, а Фойкс бръсна трохите от белия си вълнен плащ. Двамата настигнаха бързо Казарил и секретаря, които поеха нагоре по някакво стълбище, оттам по малък извит каменен мост към една по-нова част на крепостта. След още няколко завоя стигнаха до висока двойна врата с резба в рокнарийски стил, изобразяваща морски животни.

Вратата се отвори и отвътре излязоха един добре облечен лорд, под ръка с друг царедворец, като първият се оплакваше:

— Но аз чаках пет дни за тази аудиенция. Що за глупост...

— Просто ще трябва да почакате още малко, милорд — рече царедворецът и го поведе по коридора, като го стискаше решително над лакътя.

Секретарят покани с поклон Казарил и братята ди Гура да влязат, след което обяви имената и длъжностите им.

Не беше тронна зала, а не толкова официална приемна, обзаведена като за работа, а не за церемонии. Широка маса, достатъчно голяма за географски карти и куп документи, заемаше единия край. На дългата стена отсреща се редяха дузина остъклени врати, през които се излизаше на обточен с бойници балкон, от който пък се откриваше гледка към пристанището и доковете, които бяха сърцето на Загосур, източникът на богатството и славата му. Сребрилата морска светлина, разсеяна и бледа, обливаше стаята през многобройните прозорци и отнемаше първенството на свещите, запалени в аплици по стените.

Вътре имаше седем-осем мъже, но Казарил не се затрудни да познае Лисицата и неговия син. Прехвърлил седемдесетте, царинът на

Ибра беше жилав и плешив, от червеникавата му на младини коса бяха останали само редки бели кичурчета, обрамчващи в полукръг голия му череп. Но той беше запазил енергията си и снагата му седеше изправена по младежки в тапицираното кресло, без следа от крехката чупливост на връстниците му. Високият младеж, който стоеше до него, имаше правата кестенява дартакийска коса на покойната си майка, макар да проблясваше с червеникав оттенък, когато я лизнеха лъчите на слънцето, подстригана съвсем късо, само колкото шлемът да не му убива. „Поне изглежда здрав. Добре...“ Морскозеленият му плащ беше общит със стотици перли, като рисунъкът умело пресъздаваше люшнати от вятъра вълни и беше истинска наслада за окото, когато младежът го отметна, обръщайки се към новите посетители.

Мъжът, застанал от другата страна на Лисицата, очевидно беше канцлерът на Ибра, ако се съдеше по служебната верига на врата му. Бдителен и авторитетен на вид мъж, който — според всички източници — беше верен и старателен слуга на Лисицата, а не съперник за властта му. Отличителните знаци на друг от присъстващите мъже го определяха като морски лорд, адмирал от флотата на Ибра.

Казарил се отпусна на едно коляно пред Лисицата, не съвсем тромаво, въпреки схванатото си от дългата езда тяло и другите си болезки, и сведе глава.

— Милорд, нося тъжни новини от Шалион за смъртта на царевич Теидез и спешни писма от сестра му, царевна Изел. — И му подаде пълномощното писмо, което царевната беше написала собственоръчно.

Лисицата счупи печата и плъзна поглед по редовете. Веждите му се вдигнаха високо и той огледа заинтригувано Казарил.

— Много интересно. Станете, милорд посланик — измърмори той.

Казарил си пое дълбоко дъх и успя да се изправи, без да се налага нито да се отгласква от пода с ръка, нито, още по-лошо, да се издърпа от креслото на царина. Вдигна глава и видя, че царевич Бергон го гледа настойчиво, полуотворил устни и сбърчил чело. Казарил примигна, кимна предпазливо и се усмихна. Бергон беше добре сложен млад мъж, с правилни черти, а може би и красив, когато не се въсеше така. Нито беше кривоглед, нито му висеше долната устна — малко набит, но стегнат, а не дебел. И не на четирийсет. Млад, гладко

обръснат, но сянката по брадичката му обещавахе, че е достатъчно възмъжал. Казарил си помисли, че Изел ще остане доволна.

Погледът на Бергон стана още по-настойчив.

— Кажете още нещо! — внезапно рече той.

— Извинете, милорд? — Казарил се стресна и отстъпи крачка назад, когато царевичът тръгна към него и го заобиколи, като го оглеждаше от главата до петите; дишането му се учестяваше доловимо.

— Свалете си ризата! — изведнъж настоя Бергон.

— Какво?

— Свалете си ризата, свалете си ризата!

— Милорд... царевич Бергон... — Казарил нямаше как да не си спомни за унижителната сцена, уредена от ди Жиронал с цел да го очерни пред Орико. Но тук, в Загосур, нямаше свещени гарвани, които да го спасят. Сниши глас: — Умолявам ви, милорд, не ме унижавайте пред всички тези хора.

— Моля ви, сър, преди малко повече от година, през есента, не бяхте ли спасен от робство на една рокнарийска галера близо до ибрийския бряг?

— О. Да...

— Свалете си ризата! — Царевичът направо подскочаше от нетърпение и току обикаляше Казарил, на когото едва не му се зави свят. Погледна към Лисицата, който изглеждаше не по-малко озадачен от всички останали, но махна любопитно с ръка, подкрепяйки странната молба на сина си. Смутен и уплашен, Казарил се подчини, разкопча туниката си и я свали заедно с плаща, после прегъна дрехите и ги преметна през ръката си. Стисна челюсти, опитвайки се да запази достойнство и да изтърпи унижението, което щеше да последва.

— Ти си Каз! Ти си Каз! — извика Бергон. От намръщената му физиономия нямаше и помен — бе заменена от налудничава, широка усмивка. О, богове, царевичът беше луд и след целия този изтощителен галоп през равнини и планини излизаше, че не е подходящ за Изел...

— Ами, да, много от приятелите ми ме наричат... — Не успя да завърши, защото царевичът изведнъж го прегърна здраво и само дето не го вдигна във въздуха.

— Татко — радостно извика Бергон, — това е той! Това е той!

— Какво... — започна Казарил, а после, благодарение на някаква промяна в ъгъла и трепване на гласа, разбра. „Момчето е пораснало!“

Отнеми година време и десет сантиметра от ръста, изтрий сянката на наболата брада, обръсни главата, добави някой и друг килограм момчешка мекота и мехури от слънчево изгаряне... — Богове пет! — прошепна той. — Дани? Дани!

Царевичът грабна ръцете му и ги целуна.

— Къде изчезна? Останах на легло една седмица, след като ме доведоха у дома, а когато най-накрая пратих хора да те търсят, ти беше изчезнал. Открих други мъже от кораба, но теб не можах, и никой не знаеше къде си отишъл.

— Аз също бях болен, в болницата на Майката тук, в Загосур. После, във, тръгнах за Шалион.

— Тук! Бил си тук през цялото време! Ще си умра от яд. Ах! Но аз пратих хора да търсят из болниците — как са могли да те пропуснат? Реших, че си умрял от раните си, толкова бяха страшни.

— А аз бях сигурен, че трябва да е умрял — бавно рече Лисицата, който бе наблюдавал размяната на реплики с неразгадаеми очи. — Щом не дойде да си прибере огромния дълг, който имаме към него.

— Аз не знаех... кой сте, царевич Бергон.

Сивите вежди на Лисицата се стрелнаха нагоре.

— Наистина ли?

— Да, татко — побърза да потвърди Бергон. — На никого не казах кой съм. Използвах галеното име, с което ме наричаше мама, когато бях малък. Прецених, че ще е по-опасно да обявя кой съм, отколкото да остана анонимен. — И добави към Казарил: — Когато наемниците на покойния ми брат ме отвлякоха, не казаха на рокнарийския капитан кой съм. Мисля, че са искали да умра на галерата.

— Постъпили сте глупаво, като сте скрили истинската си самоличност, царевич — сгълча го Казарил. — Рокнарийците със сигурност щяха да поискат откуп за вас.

— Да, огромен откуп, както и политически отстъпки от страна на баща ми, без съмнение, ако бях позволил да ме вземат за заложник под истинското ми име. — Бергон вдигна решително брадичка. — Не. За нищо на света не бих им се предал по своя воля, за да си разиграват игричките.

— Така — каза Лисицата със странен глас, впил поглед в Казарил, — значи сте жертвали себе си, за да спасите от поругаване не царевича на Ибра, а някакво обикновено момче.

— Обикновен роб. Милорд. — Казарил помръдна устни, като гледаше как Лисицата се опитва да реши дали това го прави герой, или глупак.

— Чудя се къде ли ви е бил умът.

— По онова време не бях съвсем с ума си — призна Казарил. — Гребях на разни галери още откакто ме продадоха като военнопленник след падането на Готоргет.

Лисицата примижа.

— О? Значи сте онзи Казарил, а?

Казарил се поклони леко в потвърждение, като се чудеше какво ли е чул царинът на Ибра за онази безплодна кампания, и тръсна туниката си. Бергон побърза да му помогне и той отново се озова с дреха на гърба си. Казарил откри, че е обект на изумени погледи от страна на всички присъстващи, включително Ферда и Фойкс. Кривата му усмивка с мъка удържа напирания налудничав смях, макар че под този смях къкреше новоизлюпен ужас, който дори не смееше да назове. „Откога вървя по този път?“

Извади последното писмо и се поклони по-дълбоко на царевич Бергон.

— Както потвърждава документът у почитаемия ви баща, доход тук от името на една горда и красива дама и доход не само при него, но и при вас. Наследницата на Шалион моли за ръката ви. — Подаде запечатаното послание на стреснатия Бергон. — С това оставям царевна Изел да се обърне лично към вас, което тя е напълно способна да направи, благодарение на изключителната си интелигентност, поради естественото си право и заради богоугодната си цел. След като го прочетете, имам да ви кажа още много неща, царевич.

— Нямам търпение да ви изслушам, лорд Казарил. — След като обходи с напрегнат поглед залата, Бергон се дръпна до една от остъклените врати, счупи печата и погълна на един дъх писмото. Устните му увиснаха от изумление.

Изумление се плъзна и по устните на Лисицата, макар това да не ги смекчи и на йота. Казарил не се съмняваше, че умът на царина

препуска в галоп. Колкото до собствения му ум, не му оставаше друго, освен да се моли да му поникнат крила.

Разбира се, Казарил и придружителите му бяха поканени да обядват в замъка. Слънцето отиваше към залез, когато Казарил и Бергон излязоха да се поразходят по плажа под крепостта. Едва ли би му се предоставила по-добра възможност за личен разговор, помисли си Казарил, и даде знак на двамата ди Гура да изостанат няколко крачки назад. Ръмженето на морето приглушаваше звука на гласовете им. Няколко бели чайки кръжаха с кръсъци, които не отстъпваха по пронизителност на гарванов грак, и току се спускаха върху мокрия пясък да разчовъркат с човки миризливите дребни гадинки, изхвърлени от прибоя, и Казарил изведнъж се сети, че тези морски лешояди със студени златисти очи са свещени за Копелето в Ибра.

Бергон също даде знак на собствения си тежковъоръжен ескорт да изостане назад, макар че не отвори дума да ги отпрати обратно в крепостта. Тези прераснали в навик предпазни мерки напомниха още веднъж на Казарил, че гражданската война тук е приключила съвсем наскоро и че самият Бергон е бил както пионка, така и играч в тази опасна игра. Пионка, която, по всичко личеше, беше изпълнила вече задачата си.

— Никога няма да забравя първия път, когато те видях — каза Бергон. — Когато ме сритах до теб на гребната пейка. В първия момент ме изплаши повече и от рокнарийците.

Казарил се ухили.

— Защо? Само защото бях краставо, келяво и изгорено от слънцето плашило, рошаво и вонящо?

Бергон също се ухили.

— Нещо такова — гузно призна той. — Но после ти ми се усмихна и каза „Добър вечер, млади господине“, сякаш ме канеше да споделя с теб пейката в някоя странноприемница.

— Е, ти беше новак, а подобно разнообразие не се случваше често.

— Мислих много за това, по-късно. Сигурен съм, че по онова време не съм бил в състояние да мисля много ясно...

— Естествено, че не си бил. Добре те бяха подредили, още преди да те пратят при мен.

— Вярно. Отвлечен, уплашен... току-що ме бяха набили за пръв път в живота ми... но ти ми помогна. Каза ми как да издържа, какво да очаквам, научи ме как да оцелея. На два пъти ми дава вода от собствената си дажба...

— Е, само когато наистина имаше нужда. Аз вече бях свикнал с горещината, по-пресъхнал от това нямаше как да стана. След време научавах разликата между обикновената жажда и трескавия поглед на човек, който е на крачка от припадъка. Както знаеш, беше много важно да не припаднеш на греблото си.

— Ти беше добър.

Казарил сви рамене.

— И защо да не бъда? Какво би могло да ми струва, в края на краищата?

Бергон поклати глава.

— Всеки може да бъде добър, когато не го застрашава нищо. Точно по тази причина винаги съм смятал добротата за дребна добродетел. Но когато бяхме гладни, жадни, болни, уплашени, когато смъртта крещеше на прага и ужасът стискаше сърцата ни в менгеме, ти пак се държеше като истински джентълмен, който си почива преспокойно до огнището в дома си.

— Събитията могат да бъдат ужасни или неизбежни. Хората винаги имат избор — ако не „дали“, то „как“ могат да издържат.

— Да, но... аз не го знаех, преди да го видя. Точно тогава започнах да вярвам, че е възможно да се оцелее. И нямам предвид само физически.

Казарил се усмихна криво.

— По онова време вече ме смятаха за полупобъркан, между другото.

Бергон отново поклати глава и разрови с върха на ботуша си сребристия пясък. Хлътващото на запад слънце улови лисичите, медни оттенъци в тъмната му дартакийска коса.

В Шалион покойната майка на Бергон си беше спечелила славата на мъжкарана и дартакийска натрапничка, която настройва Лисицата срещу Наследника му с цел да пробута на трона собствения си син. Но Бергон говореше с обич за нея, а като дете бяха преживели заедно две

обсади, откъснати от войските на баща му заради периодичните стълкновения със заварения му брат. Младежът очевидно беше свикнал с волеви жени, чийто глас се чува в съветите на мъжете. Когато двамата с Казарил бяха делили пейката на рокнарийската галера, той често му беше разказвал за покойната си майка, макар и без да уточнява коя е била тя, и винаги в моменти, когато смелостта бе на път да му изневери, сякаш черпеше сили от спомена за нея. А не от мисълта за живия си баща. Преждевременно развитият ум и самоконтрол на Бергон, които той бе демонстрирал в трудните дни на галерата, явно не бяха наследени единствено от Лисицата.

Усмивката на Казарил стана по-широка.

— Нека сега ти разкажа — подхвана той — за царевна Изел ди Шалион...

Бергон го слушаше онемял, докато Казарил му описваше къдравата кехлибарена коса на Изел и хубавите ѝ сиви очи, широката ѝ уста и чаровната усмивка, уменията ѝ в ездата и доброто ѝ образование. Безстрашието и бързата ѝ реакция в критични моменти. Да продаде Изел на Бергон беше почти толкова лесно, колкото да продадеш храна на гладните, вода на жадните или наметала на голите в снежна буря, а дори не беше подхванал да му говори още за царството, което повереницата му щеше да наследи. Момчето вече изглеждаше наполовина влюбено. С Лисицата нямаше да му е толкова лесно; Лисицата щеше да очаква някаква уловка. Казарил нямаше никакво намерение да споделя уловката с Лисицата. Бергон беше друго нещо. „За теб само истината“.

— Спешността на Изелиното предложение си има и тъмна страна — продължи Казарил, когато стигнаха до края на извития като полумесец плаж и поеха обратно. — Това трябва да остане в тайна и Изел очаква да го запазиш в тайна, както подобава на неин съпруг. Не трябва да го чуят други уши освен твоите. — Той вдиша дълбоко морския въздух и призова целия си кураж. — Всичко започнало по време на войната между Фонса Що-годе Мъдрия и Златния генерал...

Направиха още две обиколки по плажа, като се връщаха по собствените си стъпки, преди Казарил да довърши разказа си. Слънцето, спускащо се като червена топка, вече почти докосваше равния морски хоризонт и вълните проблясваха в тъмни, чудати цветове, настъпвайки педя по педя към брега с идването на прилива.

Казарил не скри нищо от Бергон, както не беше скрил и от Иста, премълча само нейната изповед, разказа му дори и за собственото си обсебване от мъртвия Дондо. Когато стигна до края на разказа си, лицето на Бергон, заруменяло под залязващите лъчи, беше застинало в израз на дълбок размисъл.

— Лорд Казарил, ако това го бях чул от устата на който и да било друг човек, нямаше да го повярвам. Щях да реша, че е луд.

— Лудостта може и да е следствие от тези събития, царевич, но категорично не тя ги е породила. Всичко е самата истина. На моменти ми се струва, че ще се удавя в нея. — Не най-подходящата метафора, но ръмжащото току в краката му море го изнервяше. Зачуди се дали Бергон е забелязал, че при всяка смяна на посоката Казарил гледа царевичът да е между него и плискащите се вълни.

— Имам чувството, че ме гласиш за юнака от някоя детска приказка, който спасява с целувка прекрасната дама от зло чародейство.

Казарил се изкашля да прочисти гърлото си.

— Е, ще е нужно доста повече от целувка, струва ми се. Една женитба трябва да се консумира, за да стане законно обвързваща. И религиозно обвързваща, предполагам.

Царевичът го стрелна с неразгадаем поглед. Направиха още няколко крачки, преди да заговори. После каза:

— Виждал съм почтеността ти в действие. Тя... разшири кръгозора ми. Отгледан съм от баща ми, който е благоразумен, предпазлив човек и винаги търси скритите, егоистични подбуди на хората. Никой не може да го измами. Аз обаче съм го виждал сам да мами себе си. Ако разбираш какво имам предвид.

— Да.

— Беше много глупаво от твоя страна да се нахвърлиш на онзи гаден надзирател, на галерата.

— Да.

— И въпреки това, ако попаднеш при същите обстоятелства, мисля, че би го сторил отново.

— Като знам, каквото знам сега... би ми било по-трудно. Но се надявам... моля се, царевич, боговете отново да ми дарят такава глупост в случай на нужда.

— Каква е тази изумителна глупост, която грее по-ярко от всичкото злато на баща ми? Можеш ли да ме научиш как и аз да бъда такъв глупак, Каз?

— О — промълви Казарил, — сигурен съм, че мога.

Казарил се срещна с Лисицата в хладното утро на следващия ден. Отново го заведеха във високата светла стая с изглед към морето, но този път публика липсваше, бяха само той, царинът и неговият секретар. Секретарят седна в единия край на масата, където го чакаха куп листа, нови пера и щедър запас от мастило. Лисицата седеше на дългата страна и местеше разсеяно фигурките по една дъска за игра на замъци и рицари; фигурките бяха изящно издялани от корал и нефрит, а дъската беше истинско произведение на изкуството от полиран малахит, оникс и бял мрамор. Казарил се поклони, царинът го покани с жест да седне и той се настани на един стол срещу него.

— Играете ли? — поинтересува се Лисицата.

— Не, милорд — със съжаление призна Казарил. — Знам правилата, но умението ми е нищожно.

— Жалко. — Царинът избута дъската леко встрани. — Бергон е силно заинтригуван от вашето описание на тази перла на Шалион. Добре си вършите работата, посланик.

— Надявам се да е така.

Царинът докосна пълномощното писмо, което Изел беше дала на Казарил и което сега лежеше върху полирания плот на масата.

— Удивителен документ. Знаете, че той обвързва царевната към всяко споразумение, което подпишете от нейно име, нали?

— Да, милорд.

— Правото ѝ да ви натовари с такава отговорност е под въпрос, между другото. Стои проблемът с възрастта ѝ и това е само едно от нещата.

— Е, сър, ако ѝ отричате правото да сключи спогодбата за собствената си женитба, то на мен май не ми остава нищо друго, освен да се метна на коня си и да потегля обратно към Шалион.

— Не, не, не казвам, че аз го поставям под въпрос! — В гласа на царина се промъкна добре прикрита паника.

Казарил прикри усмивката си.

— Така е, сър, защото самият факт, че разговаряте с мен, вече е публично признание за правото ѝ.

— Хм. Така, така. Тези младежи, толкова са доверчиви. Точно затова ние, възрастните, трябва да браним интересите им. — Взе другия лист, който Казарил му беше връчил предната вечер. — Разгледах предложените от вас клаузи за брачния договор. Има доста неща, които да обсъдим.

— Извинете ме, сър. Това не са предложения. Посочените клаузи са от задължителен характер. Ако искате да предложите допълнителни точки, ще ви изслушам.

Царинът вдигна вежди и го погледна.

— Как ли пък не! Да вземем тази например — онаследяването преди наследникът им да е навършил пълнолетие, ако боговете ги дарят с такъв. Едно лошо падане от коня и царината на Шалион става регент на Ибра! Няма да стане. Бергон понася рисковете на бойното поле, които не заплашват съпругата му.

— Е, да се надяваме, че няма да я заплашват. В противен случай излиза, че познанията ми по историята на Ибра са твърде неточни, милорд. Мислех, че майката на царевича е спечелила две обсади.

Лисицата се прокашля.

— Във всеки случай — продължи Казарил, — ние твърдим, че рискът е еднакъв и за двамата, следователно и клаузата трябва да важи двупосочно. Изел понася риска на раждането, който Бергон не би могъл да носи по разбираеми причини. Едно седалищно раждане и той може да стане регент на Шалион. Колко от вашите съпруги са ви надживели, сър?

Лисицата си пое дъх, замълча, после продължи:

— А и клаузата за именуването!

Последваха няколко минути на любезен спор, при който се установи, че Бергон ди Ибра-Шалион не звучи по-мелодично от Бергон ди Шалион-Ибра и тази клауза също беше одобрена.

Лисицата нацупи устни и се навъси замислено.

— Разбирам, че вие сте безимотен човек, лорд Казарил. Защо царевната не ви е възнаградила, както се полага на ранга ви?

— Тя ме възнаграждава както реши за добре. Изел не е царица на Шалион — все още.

— Хм. Аз, от друга страна, съм настоящият царин на Ибра и имам властта да раздавам... в големи количества.

Казарил само се усмихна.

Насърчен, Лисицата му описа някаква елегантна вила с изглед към морето и сложи коралова фигурка на замък върху дъската помежду им. Любопитен докъде ще стигне събеседникът му, Казарил не го уведоми колко малко го интересуват гледките към морето. Лисицата се отплесна в описание на прекрасни коне и имение, където да пасат на воля, и колко неподходяща му се струвала третата клауза. Няколко рицаря се появиха до замъка от корал. Казарил измърмори нещо неразбрано. Лисицата подхвърли деликатно за парите, с чиято помощ човек можел да се облече по начин, подходящ за ибрийски ранг, доста по-висок от този на шалионските кастилари и как шестата клауза би могла изгодно да бъде преработена. Нефритен замък се присъедини към умножаващите се фигурки. Секретарят си водеше бележки. С всяко нечленоразделно измърморване от страна на Казарил, както уважението, така и презрението в очите на Лисицата растеше, макар че, докато фигурките се множаха, той отбеляза с известно раздражение:

— Играете по-добре, отколкото очаквах, кастилярю.

Накрая Лисицата се облегна назад и махна към игралната дъска — приношенията му бяха струпани като на символичен олтар.

— Какво ще кажете за това, Казарил? Смятате ли, че вашето момиченце може да ви даде нещо повече от мен?

Усмивката на Казарил се разшири бодро.

— Какво пък, сър. Смятам, че ще ми подари имение в Шалион, което ще ми служи чудесно. Една стъпка широко и две — дълго, за вечни времена. — Внимателно, така че никой да не прочете в жеста му обида, нито понесена, нито отправена, той протегна ръка и избута фигурките към Лисицата. — Може би е редно да обясня, сър, че нося в корема си тумор, който скоро ще ме довърши. Тези награди са за живите, ако питате мен. Не за умиращите.

Устните на Лисицата помръднаха, изумление и смут пробягаха по лицето му, както и слаб проблясък на срам и чувство за вина, с които царинът очевидно не беше свикнал и които прикри само след миг. Не можа да удържи обаче краткия изблик на дрезгав смях.

— Богове пет! Момичето има достатъчно ум и безскрупулност да взимам от него уроци по дипломация! Нищо чудно, че ви е дала такива широки пълномощия. Копелето ми е свидетел, че ми е изпратила посланик, който не може да бъде подкупен!

Три неща се стрелнаха през главата на Казарил — първо, че Изел не беше изпратила него поради причината, изтъкната от царина на Ибра, второ, че ако някой ѝ го посочеше, тя щеше да свъси замислено вежди и да запази идеята за бъдещо ползване, и трето, че нямаше нужда Лисицата да научава за първото.

Лисицата отново стана сериозен и се взря настоятелно в Казарил.

— Съжалявам за болестта ви, кастилярю. Нищо смешно няма в нея. Майката на Бергон умря от тумор в гърдата, отиде си съвсем млада — само на трийсет и шест. Цялата скръб, за която се омъжи, когато ме взе за съпруг, не я уплаши, но накрая... е...

— Аз съм на трийсет и шест — не се сдържа да отбележи Казарил, доста тъжно.

Лисицата примигна.

— Значи наистина не изглеждате добре.

— Така е — съгласи се Казарил и взе последния лист от проектодоговора. — А сега, сър, за брачния договор...

В последна сметка Казарил не отстъпи от нито една клауза и получи съгласие за всичките. Лисицата, мрачен и уморен, предложи няколко интелигентни допълнения към клаузите, отнасящи се до непредвидимото бъдеще, с които Казарил веднага се съгласи. Лисицата помърмори малко, колкото да не е без хич, и току подхващаше песента за подчинението, което съпругата дължала на съпруга си — също нетипична черта за новата история на Ибра, както Казарил дипломатично не изтъкна, — и за неестествената самостоятелност на жените, които яздели твърде много.

— Не се притеснявайте, сър — успокои го Казарил. — Целта ви днес не е да спечелите царство за сина си. Съдбата ви е отредила да спечелите империя за бъдещия си внук.

Лисицата се ободри. Дори и секретарят му се усмихна. Накрая царинът му предложи комплекта за игра на замъци и рицари, като сувенир, който да му напомня за срещата им.

— Благодаря, но мисля да откажа — рече Казарил, оглеждайки със съжаление изящните фигурки. После му дойде една по-добра идея.

— Но ако наредите да ги опаковат, ще се радвам да ги отнеса с мен в Шалион като ваш личен годежен подарък за бъдещата ви снаха.

Лисицата се засмя от сърце и поклати глава.

— Де да имах и аз приближен, който да ми е толкова верен срещу толкова малко. Наистина ли не искате нищо за себе си, Казарил?

— Искам време.

Лисицата изсумтя със съжаление.

— Това всички го искаме. За него трябва да се обърнете към боговете, а не към царина на Ибра.

Казарил остави без коментар последното, макар че устните му потрепнаха.

— Иска ми се да доживея поне до сватбата на Изел. А това е дар, който наистина можете да ми поднесете, сър, като ускорите нещата от ваша страна. — После добави: — А и наистина е важно Бергон да стане царин-консорт на Шалион преди Марту ди Жиронал да е станал регент на Шалион.

Дори и Лисицата се видя принуден да кимне в съгласие.

Същата нощ, след обичайния банкет, даден от царина, и след като се беше отървал от Бергон, който, понеже не успя да го отрупа с почестите, които Казарил отхвърли категорично, изглежда, беше решил да го отрупа поне с храна, Казарил се отби в храма. Високите кръгли зали бяха тихи и здрачни в този късен час, почти нямаше други богомолци, макар че аплиците по стените и огънят в центъра горяха и двама дякони стояха на разположение. Казарил отвърна на сърдечните им поздравии за добър вечер и мина през арката към двора на Дъщерята.

Имаше красиви молитвени килимчета, изтъкани от девойките и дамите на Ибра — даряваха ги на храмовете като благочестив акт, за да предпазят коленете и телата на богомолците от мраморния хлад на подовете. Казарил си помисли, че ако този обичай се пренесе в Шалион заедно с Бергон, ще повиши значително броя на зимните богослужения. Килимчета с всякакви размери, цветове и десени бяха наредени около олтара на Дамата. Той си избра едно широко плътно вълнено килимче с леко размазани изображения на пролетни цветя и се

просна отгоре му. Все пак си напомни, че е дошъл за молитва, а не за пиянски сън...

По пътя за Ибра не беше пропускал случай да се помоли във всяка местна палата на Дъщерята, докато Ферда почистваше конете — молил се бе за живота на Орико, за безопасността на Изел и Бетриз, за утешение за Иста. И преди всичко, уплашен от репутацията на Лисицата, се беше молил за успеха на мисията си. Тази му молитва, изглежда, бе чута предварително. Колко предварително обаче?

Разперените му ръце се плъзнаха бавно по килимчето, тъкано нишка след нишка от търпеливите ръце на някоя жена. А може и да не е била търпелива. Може да е била уморена, или нервирана, или разсеяна, или гладна, или ядосана. Може да е умирала от някаква невярна болест. Но ръцете ѝ са продължавали да се движат, въпреки това.

„Откога вървя по този път?“

Преди проследяваше връзката си с делата на Дамата до една монета, подхвърлена в зимната кал на Баошия от един несръчен войник. Сега съвсем не беше толкова сигурен, че всичко е започнало тогава, и още по-малко беше сигурен, че новият отговор му харесва.

Кошмарът на галерите беше преди монетата в калта. Нима болката, страхът и агонията, които беше преживял там, бяха манипулирани от боговете, за да послужат на целите им? Нима беше само една кукла на конци? Или по-скоро муле с юлар, което се е задрало упорито на пътя и което налагат с пръчка, за да продължи? Даже не чувства удивление или гняв. Замисли се за убедеността на Умегат, че боговете не могат да си присвоят волята на един човек, ако не им я е предложил доброволно. Кога беше сложил подписа си под това?

О!

„Тогава“.

През една гладна, студена, отчаяна нощ в Готоргет, той беше поел на обичайната си обиколка по бойниците. На най-високата кула беше пратил едно полумъртво от глад момче да слезе долу за малко и да си почине и самият той беше застанал на пост. Плъзнал беше поглед по лагерните огньовете на врага, които светеха подигравателно по улиците на опожареното село, в долината и по хълмовете околоръст, и нашепваха за щедра топлина, за храна, която къкри над пламъците, за

увереност и за всички неща, които липсваха на неговите хора от тази страна на крепостните стени. Замисли се за всичките си планове и стратегии, за опитите си да спечели време, за усилията си да поддържа духа на хората, как запушваше пробойни, отблъскваше атаки, изнамираше нечиста храна, къпеше меча си в кръв край обсадните стълби и, преди всичко, как се молеше. Докато молитвите му не пресъхнаха.

Като младеж в Казарил и той като повечето момчета от знатни семейства, беше станал посветен на ордена на Брата, запленил от историите за рицарски подвизи. По навик беше отправял молитвите си, когато въобще си беше правил труда да се моли, към бога на своя пол, възраст и ранг. Докато стоеше на кулата в мрака, му се стори, че сляпото следване на тази пътека в крайна сметка го е довело дотук, в този вълчи капан, изоставен както от своите, така и от бога.

Не беше свалял от врата си медальона на Брата още от церемонията по посвещаването, когато беше на тринайсет, малко преди да напусне Казарил, за да се присъедини като паж към домакинството на стария провинкар. През онази нощ на кулата, докато по лицето му се стичаха сълзи на умора и отчаяние... и на гняв също, точно така, — той го беше откъснал от верижката му и го беше метнал през бойниците, отричайки се от бога, който се беше отрекъл от него. Златното кръгче беше изчезнало без звук в мрака. А той се бе проснал по очи на каменните плочи, точно както лежеше и сега, и се беше предложил под клетва на който го поиска от боговете, стига хората, които му бяха гласували доверието си, да се измъкнат живи от този капан. Колкото до него — с него беше свършено. Свършено.

Разбира се, нищо не се случи.

Е, по някое време започна да вали.

Той се беше надигнал, малко след това, засрамен от пристъпа си на истерия, и благодарен, че никой от хората му не беше станал свидетел на това представление. После дойде време да застъпи следващият пост и той слезе мълчаливо от кулата. Минаха няколко седмици, без да се случи нищо особено, чак до пристигането на онзи добре охранен куриер, който донесе новината, че всичко е било напразно, че пролятата кръв и жертвите са били продадени срещу злато, потънало в бездънните сандъци на ди Жиронал.

И хората му бяха спасени.

А той пое сам по друг един път...

Какво беше казала Иста? „Най-жестоките проклетия на боговете ни застигат в отговор на собствените ни молитви. Молитвите са опасно нещо“.

Така значи, когато решиш да споделиш волята си с боговете, достатъчно ли беше да го направиш еднократно, като да се включиш под клетва в някоя военна кампания? Или трябваше да потвърждаваш избора си отново и отново, всеки ден? Или и двете? Можеше ли да свърне от този път по своя воля, да се метне на някой кон и да препусне, да речем, към Дартака, с ново име към един нов живот? Точно като стотината други Казарилковци, за които беше говорил Умегат и които дори не се бяха явили да поемат вахтата. Кое то, разбира се, означаваше да изостави всички, които му бяха гласували доверие — и Изел, и Иста, и провинкарата, и Пали и Бетриз...

Но не и Дондо, уви.

Размърда се, както лежеше на килимчето, да намести топката в корема си, като опита да убеди сам себе си, че неприятната тежест е следствие от банкета в замъка, а не е знак, че туморът му бавно, но неизбежно расте. Че трупа маса и ден след ден се приближава към някаква гротескна метаморфоза и само чака ръката на Дамата да потрепне за миг. А може би боговете се бяха поучили от грешката на Иста и от провала на ди Лютез, комуто куражът бе изневерил без време? Може да се бяха погрижили този път мулето им да не дезертира, преди да е изпълнило задачата си?

Оставаше смъртта. Тази врата винаги беше открената. Какво го чакаше от другата страна? Преизподнята на Копелето? Бавният разпад на низвергнатите духове? Покой?

„Уф!“

От другата страна на храмовия площад, в палатата на Дъщерята, го чакаше хубаво меко легло. Фактът, че мислите му бяха поели по тази трескава омагьосана спирала, беше знак, че е крайно време да се пъкне между чаршафите. Това, неговото, вече не беше молитва, а спор с боговете.

Молитвата, помисли си той, докато се надигаше да тръгне към изхода, беше като да местиш единия крак пред другия. Кое то пак си беше движение.

23.

В последния момент, след като беше постигнато съгласие по принципните въпроси, договорът беше написан в няколко екземпляра с прекрасен калиграфски почерк, подписан от всички заинтересувани страни и техните свидетели и подпечатан, въпросите от практически характер едва не се превърнаха в камъчето, което да обърне колата. Лисицата, не без основание, ако питаха Казарил, се възпротиви на идеята да прати сина си в Шалион при такива слаби гаранции за личната му сигурност. Но след изтощителната гражданска война царинът не разполагаше нито с хората, нито с парите, необходими да свика голяма военна сила, която да охранява Бергон, а на Казарил не му се искаше да вкарва чужди войски в Шалион, дори и по празничен повод като този. Дебатите им се разгорещяваха все повече, докато Лисицата, засрамен от напомнянето, че дължи на Казарил живота на сина си, не започна да се измъква от молбите му за аудиенция по начин, който твърде силно му напомняше за Орико.

Казарил получи първото си кодирано писмо от Изел, препредадено по куриерите от ордена на Дъщерята, които той беше разставил в готовност по маршрута им към Ибра. Писмото беше написано само четири дни, след като беше напуснал Кардегос, и беше съвсем кратко, колкото да го информира, че прощалната церемония на Теидез е преминала без инциденти и че Изел ще потегли от столицата същия следобед с погребалния кортеж за Валенда. Отбелязваше с неприкрито облекчение: „Молитвите ни бяха чути — свещените животни показаха, че Синът на есента все пак е приел душата му. Моля се да намери покой в компанията на бога“. И добавяше: „Поголемият ми брат е жив, възвърна си и зрението на едното око. Но е все така много подпухнал. Не излиза от стаята си, на легло е“. Уведомяваше го и за следното: „Нашият враг уреди две от племенниците си за мои придворни дами. Няма да мога да пиша често. Нека Дамата ускори успеха на мисията ви“.

Казарил напразно плъзгаше поглед по писмото за послеслов от Бетриз и за малко щеше да го пропусне, ако не се беше сетил да обърне листа. Миниатюрни цифри с нейния почерк се нижеха полускрити под напукания восък на печата. Казарил изчегърта с нокът остатъците. Разкрилите се отдолу цифри го препратиха към една страница в края на книгата, където беше една от най-лиричните молитви на Ордол — пламенна молба за здравето на любимия, заминал на далечен път. Колко години — десетилетия — бяха минали, откакто някой се беше молил за него така? Дори не можеше да е сигурен, че посланието е предназначено за неговите очи, а не само за тези на боговете, но въпреки това допря дребния тайнопис до петте свещени точки, като го задържа малко по-дълго на устните си, преди да излезе от стаята си, за да потърси Бергон.

Показа лицевата страна на писмото на царевича, който остана очарован от системата на тайнописа му. Казарил състави кратка бележка, която да информира Изел за успеха на мисията му, а Бергон, с език между зъбите от усърдие, лично шифрова първото си послание до годеницата си, което да замине с бележката на Казарил.

Казарил запресмята дните наум. Не беше възможно ди Жиронал да няма шпиони в двора на Ибра. Рано или късно присъствието му тук щеше да бъде докладвано в Кардегос. Колко скоро? Щеше ли ди Жиронал да се досети, че преговорите, водени от Казарил от името на царевната, са се увенчали толкова скоро с успех? Щеше ли да задържи Изел, щеше ли да се досети за следващия ход на Казарил, щеше ли да се опита да пресрещне Бергон на влизане в Шалион?

След няколко дни на безрезултатни опити да се добере до Лисицата, за да обсъдят въпроса за сигурността на царевича, Казарил, спокоен от неочаквано вдъхновение, прати Бергон сам да се оправя с баща си. От такъв пратеник Лисицата нямаше как да избяга, дори и в личните си покои. Бергон беше млад и енергичен, мисълта за бъдещата булка подклаждаше въображението му, а Лисицата беше стар и уморен. За зла участ, или за добра, от гледната точка на Казарил, един град в Южна Ибра от бившата фракция на Наследника вдигна бунт заради някакъв провал в преговорите и Лисицата се видя принуден да събере войска, която да го потуши. Изнервен до крайност от дилемата, разкъсан между големите си надежди и вледеняващия го страх за

единствения му жив син, Лисицата остави на Бергон сам да вземе решение.

А решителност, както се оказа, на Бергон определено не му липсваше. Царевичът моментално прие плана на Казарил да пътуват с минимален ескорт и под чужда самоличност през потенциално опасните земи между ибрийската граница и Валенда. За ескорта Бергон избра, освен Казарил и братята ди Гура, само още трима близки свои приятели — двама млади ибрийски благородници, ди Тажил и ди Самбюер, както и малко по-възрастния марш ди Сулд.

Ентузиазираният ди Тажил предложи да пътуват като група ибрийски търговци, тръгнали за Кардегос. Казарил настоя всички мъже, които ще тръгнат с царевича, както благородниците, така и слугите, да боравят добре с меча. Групата се събра само ден след решението на Бергон, тайно, или така поне се надяваше Казарил, в едно от именията на ди Тажил край Загосур. Оказа се, че групата не е чак толкова малка — заедно със слугите се събираха над десет конници плюс няколко товарни мулета. В добавка слугите водеха четири прекрасни бели ибрийски планински понита, които щяха да бъдат подарък за годеницата на Бергон, а междувремежно щяха да служат като животни за смяна.

Потеглиха в приповдигнато настроение. Придружителите им явно смятаха, че им предстои страхотно и благородно приключение. Бергон беше по-трезв и замислен, което се хареса на Казарил. Той, от своя страна, се чувстваше сякаш е повел група деца към пещера с чудовища. В случая на Бергон поне не слепешката. Което беше повече, отколкото боговете бяха направили за него, мрачно си помисли Казарил. Зачуди се дали не е възможно проклятието да го подвежда и да ги води към война, вместо към спасение. И ди Жиронал сигурно не беше бил корумпиран в началото на кариерата си.

Понеже скоростта им се определяше от бавните товарни мулета, пътуването не беше толкова болезнено за изстрадалото му тяло, колкото бясната им езда към Загосур. Изкачването от крайбрежието до подножието на Зъбите на Копелето им отне цели четири дни. Там го посрещна друго писмо от Изел, написано две седмици след заминаването му от Кардегос. Пишеше, че Теидез бил погребан с необходимата тържественост във Валенда, а планът ѝ да остане там се увенчал с успех, под претекст, че удължава визитата си по молба на

покрусените си майка и баба. Ди Жиронал трябвало да се върне в Кардегос, след като пристигнал куриер с вестта, че състоянието на Орико се влошило. За жалост, оставил във Валенда не само двете си племеннички-шпионки, но и няколко роти войници, които да охраняват новата Наследница на Шалион. „Обмислям как да постъпя с тях“, пишеше Изел и от начина, по който бе избрала да се изрази, на Казарил му настръхна косата. Беше включила и лично писмо до Бергон, което Казарил му предаде неотворено. Бергон не му довери съдържанието му, но често се усмихваше, докато разлистваше страниците на Ордол, за да го разшифрова, привел глава близо до свещите в задушната им стая в крайпътния хан.

Провинкарата беше включила и свое писмо, в което съобщаваше окуражителната новина, че Изел е получила обещания за подкрепа за ибрийската ѝ сватба не само от вуйчо си, провинкара на Баошия, но от още трима провинкари. Бергон щеше да си има защитници, когато пристигнеше.

Когато Казарил му показа писмото на провинкарата, Бергон кимна решително.

— Добре. Продължаваме.

Въпреки това им се наложи да се забавят, когато същата вечер обезкуражени пътници, минали по същия път преди тях, се върнаха в хана с новината, че проходът е затворен от снежни преспи. След като се консултира с картата и със собствените си спомени, Казарил поведе групата на север, към един по-висок и не толкова популярен сред пътниците проход, за който се говореше, че още не е затворен от снега. Отклонението им коства още един ден езда. Два от конете си разтегнаха сухожилията при изкачването. Когато наближиха вододела, марш ди Сулд, който твърдеше, че се чувства по-удобно на корабната палуба, отколкото върху конски гръб, и който от сутринта се беше умълчал, внезапно се наведе от седлото си и повърна.

Групата спря на планинската пътека. Казарил, Бергон и Ферда обсъждаха как да постъпят, а обикновено остроумният ди Сулд бърбеше смутени и обезпокоително несвързани извинения.

— Дали да не спрем и да запалим огън, за да се постопли? — разтревожено попита царевичът и огледа голите зъбери.

Казарил, самият той превит на две, отвърна:

— Замаян е като човек с висока температура, но не пари. Отраснал е на морския бряг. Мисля, че не е инфекция, а една планинска болест, която понякога хваща родените в ниското. И в двата случая ще е по-добре да се махнем възможно най-бързо от тази студена скалиста пустош.

Ферда го изгледа изпод вежди и попита:

— А вие как сте, милорд?

Бергон също го изгледа загрижено, свъсил вежди.

— И да спрем тук, няма да се почувствам по-добре. Давайте да продължаваме.

Яхнаха отново конете, като Бергон гледаше да язди близо до ди Сулд, поне където пътеката го позволяваше. Пребледнелият маршал стискаше лъка на седлото си с мрачна решителност. След половин час Фойкс дръпна безмълвно юздите на коня си и посочи купчина камъни, които бележеха границата между Ибра и Шалион. Компанията се ободри и спря, колкото да добави няколко камъка, както повеляваше традицията. После започна спускането, по-стръмно и от изкачването. Състоянието на ди Сулд не се влошаваше, което успокои Казарил, че е познал с диагнозата си. Самият той не се почувства по-добре, но пък и не го беше очаквал.

Следобед преодоляха един оголен дол и навлязоха в гъста борова гора. Тук въздухът изглеждаше по-богат, пък било и само с остро, приятно ухание на боровете, а килимът от опадали иглички беше като балсам за изранените крака на конете. Въздишащите дървета ги пазеха от ледените пръсти на вятъра. На едно място пътеката завиваше и до ушите на Казарил долетя приглушен звук от забързани копита някъде напред. Скоро видяха и ездача. Беше само един, така че не представляваше опасност за многобройната им група.

Оказа се прошарен мъж с невероятно рунтави вежди и огромна брада, облечен с мърляви кожени дрехи. Поздрави ги и за изненада на Казарил спря дръгливия си кон, като им запречи пътеката.

— Аз съм кастеланът на кастилар ди Завар. Видяхме ви да се спускате в дола, когато облаците се разнесоха. Моят господар ме прати да ви предупредя, че в долината вилнее буря. Кани ви да се подслоните при него, докато най-лошото отmine.

Ди Тажил посрещна тази гостоприемна покана с неприкрито доволство. Бергон изостана назад и пошушна на Казарил:

— Дали да не се възползваме, Каз?

— Не съм сигурен... — Опита се да си спомни дали някога е чувал за кастилар ди Завар.

Бергон погледна към приятеля си ди Сулд, който се беше прегънал на две над седлото.

— Ще ми се да го прибера под покрив. Много сме и сме въоръжени.

Казарил призна:

— Няма да напреднем много в снежна буря, да не говорим, че може да изгубим пътеката.

Прошареният кастелан подвикна:

— Вие си решавате, господа, но понеже е мое задължение да прибирам труповите, щом се запролети, ще го приема като лична услуга, ако приемете поканата. До утре бурята ще е утихнала, така ми се чини.

— Е, добре поне че минахме прохода преди да се разрази. Да — реши Бергон. Повиши глас: — Благодарим ви, сър, и приемаме любезната покана на господаря ви!

Прошареният мъж отдаде чест и срита коня си обратно по пътеката. Една миля по-надолу свърна вляво и ги поведе нагоре по друга, по-тясна пътечка, която се виеше покрай високи тъмни борове. След малко пътеката пое надолу, после се заизкачва стръмно за известно време, на зигзаг. Конете напругаха мускули по нанагорницето. Някъде от далечината ги застигна врява от гарвански кръсъци и Казарил почувства облекчение от познатия звук.

Излязоха от гората и сивата светлина ги обля на един каменист хребет. На оголената скала се издигаше малка и доста порутена крепост, построена от необработен местен камък. Над комина ѝ приветливо се къдреше пушек.

Минаха под каменна арка, която извеждаше във вътрешен двор, покрит с плочи, с конюшня от едната страна и дървен портал над двойната врата към централното помещение на крепостта. Покрай стените, ограждащи двора, бяха нахвърляни инструменти, ведра и други боклуци. Съхнеци еленски кожи бяха заковани за стената на конюшната. Няколко яки на вид мъже, слуги, коняри или стражи, или и трите едновременно в това сурово планинско домакинство, се приближиха откъм портала да помогнат за конете и мулетата на

новодошлите. Но не те, а няколкото пресни призрака, които се мятаха трескаво из двора, спряха дъха в гърлото на Казарил и разшириха очите му.

Че бяха пресни, си личеше по отчетливите им сивкави очертания, запазили формите, които бяха имали приживе — трима мъже, жена и едно хлипащо момче. Призракът на жената сочеше към прошарения. Бяла пара се стелеше от устата ѝ като безмълвен вик.

Казарил се приведе към Бергон и прошепна:

— Това е капан. Бъди готов. Предай на другите. — Бергон изостана назад и изчака ди Тажил, който на свой ред се приведе и зашушна нещо на двамина от конярите, които пътуваха с тях. Казарил се усмихна широко за прикритие, изравни коня си с този на Фойкс, вдигна ръка пред устата си, сякаш да му каже нещо смешно, без да го чуят другите, и също го предупреди. Фойкс се ухили и кимна. Очите му обиколиха двора — преценяваше шансовете им, — после той се приведе към брат си.

Шансовете им не изглеждаха лоши, притесняваше го само дългурестият грубиян на дървеното скеле до портата, който стоеше облегат на стената и уж небрежно поклащаше лъка си. Само дето на лъка беше поставена стрела. Казарил свърна обратно към Бергон, като застана така, че той и конят му да са между царевича и портата.

— Има стрелец — прошепна той. — Прикрий се зад някое муле.

Призраците се стрелкаха из двора и му сочеха прикрити мъже зад каци и купчини боклук, в сенките на обора и причакващи ги току зад вратите на сградата. Казарил промени първоначалната си оценка за шансовете им. Прошареният мъж даде знак на един от хората си и портата се затвори с трясък зад новодошлите. Казарил се завъртя на седлото си и мушна ръка в една от дисагите. Пръстите му докоснаха коприна, после и хладната, полирана повърхност на кръгли мъниста — не беше заложил Дондовите перли в Загосур, защото цената там, близо до морето, беше неизгодна. Измъкна ръката си и издърпа показно бляскавия наниз. Завъртя го над главата си и скъса кордата с палец. Перлите изхвъркнаха една след друга и се посипаха по плочите на двора. Стреснатите наемници се разсмяха и хукнаха да ги гонят.

Казарил отпусна ръка и извика:

— Бий!

Прошареният командир, явно сам канил се да даде същата команда, зяпна в изумление. Хората на Казарил първи изтеглиха мечовете си и се нахвърлиха върху изненадания враг. Казарил скочи трوماво от коня си миг преди една стрела да се забие в седлото. Конят му се изправи на задните си крака и хукна нанякъде, докато той напразно се опитваше да извади меча си.

Фойкс, благословен да е, беше успял да опъне лъка си, преди да се разрази хаосът от крещящи мъже и подплашени животни. Един от мъжките призраци се стрелна покрай вътрешното око на Казарил и му посочи към нечий неясен силует, прокрадващ се по покрива на портала. Казарил потупа Фойкс по рамото и извика:

— Там горе!

Фойкс пусна стрелата точно когато вторият стрелец се показва и Казарил можеше да се закълне, че разлютеният призрак се опита да я насочи. Тя прониза дясното око на стрелеца и го повали на място. Фойкс приклекна и сложи на тетивата нова стрела.

Казарил се обърна да си потърси враг и откри, че един вече го е потърсил. Откъм вратата на крепостта, с изваден меч, го връхлиташе една стряскащо позната фигура — сер ди Жоал, подлогата на ди Жиронал, когото Казарил за последно беше видял в Кардегос. Казарил вдигна меча си точно навреме да посрещне първия удар на ди Жоал, който сякаш беше събрал в себе си цялата му злоба. Червата му се размърдаха, свиха се в спазъм, после се преплетоха, причинявайки му разкъсваща болка, докато двамата обикаляха в кръг, търсейки пролука в отбраната на противника. После ди Жоал се хвърли напред.

Мъчителната болка в корема изцеди силата от ръката на Казарил и почти го преви на две. Той едва успя да отбие атаката, а за контраатака и дума не можеше да става. С периферното си зрение мерна призрака на жената да се навива плътно около себе си. Тя — или беше някоя от перлите? — или и двете заедно, някак успя да се пъкне под ботуша на ди Жоал. Ди Жоал залитна внезапно напред, като махаше с ръце да възстанови равновесието си. Върхът на Казариловия меч се вряза в гърлото му и се спря в костите на врата.

Ръката на Казарил се разтърси силно и треморът тръгна нагоре към рамото му. Не само коремът му, а цялото му тяло сякаш се стегна на възли от непоносима болка, очите му се премрежиха и угаснаха. Вътре в него Дондо крещеше победоносно. Демонът на смъртта се

надигна като вихрен огън зад очите му, нетърпелив и неумолим. Казарил се разтресе конвулсивно и повърна. Когато се преви, загубил контрол над тялото си, мечът му политна настрани, преряза кръвоносните съдове по шията на противника му и ди Жоал се срина в локва кръв.

Казарил бе паднал на ръце и колене върху ледените плочи. Мечът му, изплъзнал се от изтръпналата му до безчувственост ръка, все още звънтеше тихо. Той трепереше толкова силно, че не можеше да стане. Устата му се пълнеше с кисела слюнка и той се изплю с отвращение. Кръвта на ди Жоал по върха на меча му вдигаше пара и бавно почерняваше. Нови напъни за повръщане присвиха подутия му, пулсиращ корем.

Там някъде Дондо виеше в безсилен бяс, после крясъците му започнаха да губят силата си и бавно се смениха с мълчание. Демонът се оттегли като дебнеща котка в корема му, нащрек. Казарил сви и отпусна ръка, колкото да се убеди, че все още владее собственото си тяло.

Така. Демонът на смъртта не се интересуваше чии души пълнят ведрата му, стига да са две. На Казарил и на Дондо, на Казарил и на някой друг убиец — или жертва; не беше съвсем сигурен за това или дали въобще има значение при тези обстоятелства. Дондо явно се беше надявал да се вкопчи в тялото му, докато душата му излита, уловена във ведрото на демона. И докато остава, така да се каже, във владение. Изглежда, целите на Дондо и тези на демона не се покриваха напълно. Демонът щеше да е доволен, ако Казарил умре, без значение как. Дондо жадуваше убийство.

Проснат без сили на камъните, облян в сълзи, които се процеждаха неумолимо през затворените му клепачи, Казарил най-сетне осъзна, че врявата е утихнала. Нечия ръка го докосна по лакътя и той потръпна стреснато. Разстроеният глас на Фойкс долетя до ухото му:

— Милорд? Милорд, ранен ли сте?

— Не... не съм ранен — изломоти с мъка Казарил. Примигна; гърдите му свиреха от усилието да си поеме дъх. Протегна ръка към меча си и бързо я дръпна — върховете на пръстите му горяха. Стоманата беше гореща на пипане. Ферда се появи от другата му

страна и двамата братя го издърпаха да стане. Той се олюля, целият разтреперан от закъсняла реакция.

— Сигурен ли сте, че сте добре? — попита подозрително Ферда.
— Онази тъмнокоса дама в Кардегос ни заплаши, че царевната ще заповяда да ни отрежат ушите, ако не ви върнем жив при нея.

— Да — потвърди Фойкс, — а после тя щяла да одере остатъка от кожата ни и да ги опне на барабан.

— Кожите ви са в безопасност, поне засега. — Казарил отричите си, които не преставаха да сълзят, и се огледа. Един коняр с войнствен вид и гол меч пазеше няколко наемници, проснати по очи върху плочите. Трима други бандити седяха облежнати на стената на обора и стенеха окървавени. Друг слуга влачеше трупа на мъртвия стрелец.

Казарил огледа смръщено ди Жоал, който лежеше в краката му. Не бяха си разменили и дума по време на кратката си схватка. Искрено съжаляваше, че беше прерязал лъжливото гърло на негодника. Присъствието му тук говореше за много неща, но не доказваше нищо. Ди Жиронал ли го беше пратил, или ги беше нападнал на своя глава?

— Водачът им — къде е? Искам да го разпитам.

— Ей там, милорд — посочи Фойкс. — Но се боя, че няма да може да ви отговори.

Бергон тъкмо се надигаше след огледа на нечие неподвижно тяло — уви, тялото беше на прошарения „кастелан“. Ферда каза смутено, сякаш се извиняваше:

— Биеше се с хъс и отказа да се предаде. Беше ранил вече двама от конярите ни, така че накрая Фойкс го свали с една стрела.

— Дали наистина е бил кастелан тук, милорд? — добави Фойкс.

— Не.

Бергон се приближи към него с меча си в ръка и го огледа разтревожено от главата до петите.

— Какво ще правим сега, Каз?

Призрактът на жената, като че ли малко поуспокоен, му махаше да се приближи към портите. Един от мъжките призраци го призоваваше също толкова настоятелно към вратите на сградата.

— Аз... идвам, ей сега.

— Какво? — попита Бергон.

Казарил откъсна поглед от онова, което беше видимо единствено за вътрешното му зрение.

— Заклучете ги в обора — кимна той към капитулиралите противници — и оставете някой да ги пази. И здравите, и ранените заедно, засега. Ще се погрижим за пострадалите, след като се погрижим за нашите хора. После пратете хора да огледат крепостта, в случай че още някой се е скрил и дебне в засада. Или... или някой друг. Да се крие. Или... каквото и да е. — Погледът му се върна към портата, откъдето мержелеещият се силует на жената му махна отново. — Фойкс, вземи си лъка и меча и ела с мен.

— Не трябва ли да вземем повече хора, милорд?

— Не, не мисля...

Като остави Бергон и Ферда да ръководят разчистването, Казарил най-накрая тръгна към портата. Фойкс го последва и зяпна объркано, когато Казарил, без да се поколебае и за миг, свърна по една пътечка през боровете. Скоро крясъците на гарваните започнаха да се чуват отчетливо. Казарил призова куража си. Пътеката ги изведе на ръба на стръмна клисура.

— Копелето да ми е на помощ! — прошепна Фойкс, свали лъка си и плъзна уплашено ръка по петте религиозни точки — чело, устни, пъп, слабини, сърце.

Бяха намерили телата.

Бяха захвърлени на буницето, претърколени през ръба на дълбоката пукнатина върху трупалата се с години купчина боклук от кухнята и обора. Един по-млад мъж и двама по-стари. В този селски район беше трудно да различиш господаря от слугата по облеклото, защото всички носеха практични работни дрехи от кожа и вълна. Жената, пълна, грозновата и на средна възраст, беше съблечена гола, както и момчето, около петгодишно. И двамата носеха следи от проявите на нечий черен хумор. И насилничество, най-вероятно. Мъртви от около ден, прецени Казарил по пораженията, които бяха успели да нанесат гарваните. Призракът на жената хлипаше тихичко, а детският призрак се беше вкопчил в нея и плачеше. Значи не бяха отхвърлени от боговете души, а просто отделени от телата си и объркани от застигналата ги смърт, неспособни да намерят пътя си без подходящите ритуали.

Казарил коленичи и прошепна:

— Богиньо. Щом аз съм жив тук, значи и ти трябва да си наблизко. Ако такава е волята ти, дай покой на тези изстрадали души.

Призрачните лица се промениха, скръбта им се разнесе като вълничките от хвърлен във водата камък и удивление зае мястото ѝ. Нематериалните тела потрепнаха неясно като отражението на слънчеви лъчи, срещнали висок перест облак, после се стопиха без следа.

Мина близо минута, преди Казарил да промълви замаяно:

— Помогни ми да стана, моля те.

Смутеният Фойкс го прихвана над лакътя и му помогна да се изправи. Казарил залитна, после пое обратно по пътеката.

— Милорд, не трябва ли да се огледаме за други?

— Не, това бяха всички.

Фойкс го последва, без да каже и дума.

В двора видяха Ферда и един въоръжен коняр да излизат от сградата.

— Намерихте ли още някой? — попита го Казарил.

— Не, милорд.

Току до вратата, призракът на младия мъж все още се виждаше, макар че прозрачното му тяло губеше и малкото си плътност като дим на вятъра. Сгърчи се като от болка и замаха трескаво на Казарил към сградата. Какво беше толкова важно, че да се отвърне от разтворените обятия на богинята и да се вкопчи така в този изтерзан свят?

— Да, да, идвам — рече му Казарил.

Призракът се гмурна вътре и Казарил даде знак на Фойкс и Ферда, които го гледаха смутено, да го последват. Минаха през голямото помещение, оттам под една вътрешна галерия с колони, върнаха се през кухните и поеа надолу по дървена стълба, водеща към тъмен зимник с каменни стени.

— Тук търсихте ли? — извика през рамо Казарил.

— Да, милорд — каза Ферда.

— Донесете още свещи. — Взираше се напрегнато в призрака, който се мяташе в кръгове из помещението и постепенно стесняваше спиралата. Казарил посочи. — Преместете онези каци.

Фойкс ги изтърколи настрана. Ферда се върна от кухнята с две лоени свещи, чиито жълти пламъци пушеха, но прогониха здрача в ъглите. На мястото, където бяха стояли каците, откриха каменна плоча

с желязна халка. Казарил подкани Фойкс с жест, младият мъж хвана халката и напрегна мускули, плочата се помръдна и той я изтегли встрани. Под нея имаше тесни стъпала, спускащи се в пълен мрак.

Някъде отдолу прозвуча слаб вик.

Призракът се наведе към Казарил, сякаш да целуне челото, ръцете и краката му, после се източи, избледня и се стопи в отвъдното. Бледа синя искра, като звук от дръпната струна, ако такъв звук можеше да се види, пробяга за миг пред вътрешното зрение на Казарил и изчезна. Ферда, със свещника в едната ръка и с меч в другата, заслиза предпазливо по каменните стъпала.

Неясен говор долетя откъм влажния отвор. След малко Ферда се появи отново, като подкрепяше по стъпалата един рошав набит старец, който едва се държеше на краката си; лицето му цялото бе в синини и отоци. След него, хлипащи от облекчение, се качваха още десетина други в подобно състояние.

Освободените затворници заляха Ферда и Фойкс с потоп от въпроси и обяснения, докато двамата младежи не се видяха в чудо. Казарил се облегна на една каца встрани от жестикулиращата група и се зае да сглоби картинката. Оказа се, че набитият старец е истинският кастилар ди Завар, една разстроена жена на средна възраст — съпругата му, а двама младежи — синът и дъщерята, която, ако питаха Казарил, по чудо се беше отървала невредима. Останалите бяха слуги.

Ди Жоал и хората му пристигнали предния ден и отначало се държали като обикновени пътници, пък макар и с по-груби обноски. Едва когато двамина от тях се опитали да насилият готвачката и съпругът ѝ и истинският кастелан хукнали да я защитят и се опитали да изхвърлят нежеланите гости, онези извадили мечовете. Хората тук наистина имали обичай да приютяват замръкнали или закъсали пътници и никой не беше виждал преди нито ди Жоал, нито някой от наемниците му.

Старият кастилар сграбчи тревожно наметалото на Ферда.

— По-големият ми син, жив ли е? Видяхте ли го някъде? Той се притече на помощ на кастелана...

— Млад мъж на възрастта на тези двамата ли беше? — Казарил кимна към братята ди Гура. — Облечен в кожа и вълна като вас?

— Да... — Лицето на стареца пребледня в очакване.

— Сега е под крилото на боговете и за него се грижат добре — делово го уведоми Казарил.

Викове на скръб посрещнаха тази вест. Казарил уморено се заизкачва по стълбата към кухнята след покрусените обитатели, които забързаха да оправят щетите, да приберат мъртвите и да се погрижат за ранените.

— Милорд — пошушна му Ферда, когато Казарил поспря до кухненското огнище да си стопли ръцете, — били ли сте преди тук?

— Не.

— Тогава откъде... аз нищо не чух, когато оглеждах зимника. Ако не бяхте вие, тези хора щяха да си умрат от жажда, глад и ужас в тъмното.

— Мисля, че хората на ди Жоал щяха да ни кажат за тях, преди да сме приключили с разпита им. — Казарил се намръщи. — И това щеше да е само едно от нещата, които смятам да изтръгна от тях.

Заловените наемници, под принудата, която Казарил охотно разреши и която освободените затворници нямаха търпение да приложат, набързо им разказаха своята част от историята. Групата им беше от кол и въже, включваше няколко престъпили закона и обеднели бивши войници, които прошареният мъж беше събрал по пътя си, както и няколко местни наемници, един от които ги беше насочил към малката крепост на ди Завар заради прекрасната гледка, която се откривала към пътя от най-високата ѝ кула. Ди Жоал, който препускал сам към ибрийската граница и явно много бързал, ги наел в един град в подножието на тукашните планини, където те си изкарвали хляба, като ту охранявали минаващите през прохода пътници, ту ги ограбвали.

Знаеха само, че ди Жоал искал да пресрещне някакъв човек, който щял да премине проходите откъм Ибра. Не знаеха кой всъщност е бил новият им работодател, макар да го бяха презирали заради царедворските му дрехи и високопарните маниери. За Казарил беше повече от ясно, че ди Жоал не е имал власт над тези набързо наети мъже. Когато разпратата заради готвачката преминала в насилие, той не бе имал нито куража, нито реалната възможност да я спре, да наложи дисциплина или да възстанови реда, преди да се стигне до проливане на кръв.

Бергон дръпна Казарил настрани под треперливата светлина на факлите, заливаща двора, където се развиваше импровизираният

разпит, и го попита притеснено:

— Каз, аз ли навлякох тази беда на горките добри хорица?

— Не, царевич. Ясно е, че ди Жоал е очаквал само мен, знаел е, че съм бил в Ибра като пратеник на Изел. Канцлер ди Жиронал искаше да ме отдалечи от нея за известно време — и да уреди тайно убийството ми, ако няма друг начин. Как ми се иска да не го бях убивал този глупак! Бих дал дясната си ръка да разбере точно колко знае вече ди Жиронал.

— Сигурен ли си, че именно канцлерът е заложил този капан?

Казарил се поколеба.

— Ди Жоал имаше лични сметки за уреждане с мен, но... публично се знаеше само, че съм тръгнал за Валенда. Няма откъде другаде да е научил за истинския ми маршрут, освен от ди Жиронал. Следователно можем да заключим, че ди Жиронал е получил някакви сведения за мен от шпионите си в Ибра. Информацията му за истинската ни цел е непълна — но не задълго, според мен. Ди Жоал е бил временна мярка, изпратен набързо и без подготовка. И със сигурност не е бил единственият с подобна задача. Ще последва и друго.

— Колко скоро?

— Не знам. Ди Жиронал ръководи ордена на Сина и ще може да използва свободно хората си веднага щом скалъпи достатъчно правдоподобна лъжа.

Бергон потропа с пръсти по меча, който висеше на бедрото му, и вдигна смръщен поглед към небето — то беше започнало да се прояснява с настъпването на вечерта. Планинските гръбнаци на запад се гънеха като черни силуети на фона на помайващо се зеленикаво сияние, а първите звезди вече бяха изгрели. Прошареният ги беше излъгал за приближаващата снежна буря, за да ги примами в засадата. Леката суграшица, помела по-рано през деня планината, може и да му беше дала идеята за тази лъжа.

— Луната почти се е изпълнила и до полунощ ще се издигне високо. Ако яздим през цялата нощ и утре, може и да се измъкнем от тези неспокойни райони, преди ди Жиронал да е организирал и други засади по пътя ни.

Казарил кимна.

— Да прати хората си да патрулират по граница, която вече сме пресекли? Добра идея. Харесва ми.

Бергон го изгледа със съмнение.

— Но... ти ще издържиш ли такава езда, Каз?

— Предпочитам да яздя, вместо да се бия.

— Ясно — въздъхна Бергон.

Благодарният покрусен кастилар ди Завар настоя да вземат всички провизии, които скромният му дом можеше да осигури. Бергон реши да оставят мулетата, ранените коняри и окуцелите коне на неговите грижи, докато не се оправят достатъчно, за да ги последват, а и самите те да пътуват по-леко. Ферда избра най-бързите и най-здрави коне и се погрижи да ги изтъркат добре, да ги нахранят и да си починат, докато дойде време за тръгване. Марш ди Сулд беше дошъл на себе си след няколко часа почивка на тези по-ниски височини, където въздухът не беше толкова разреден, и настоя да тръгне с царевича. Ди Самбюер, който си беше счупил ръката и беше получил няколко силно кървящи порезни рани при сбиването в двора на крепостта, се съгласи да остане с конярите и багажа и да помогне на ди Завар, докато всички не се почувстват готови за път.

Колкото до въздаването на справедливост за престъпленията на наемниците, Казарил с облекчение остави тази задача на жертвите им. Среднощното потегляне на групата им щеше да им спести гледката на бесилките при зазоряване. Остави на покрусеното домакинство да събере разпилените Дондови перли, а остатъка от наниза пхна в дисагите си.

Когато луната се издигна над хълмовете пред тях и обля снежните долове с водниста светлина, кавалкадата на царевича потегли отново. Пътят им вече водеше право към Валенда.

24.

Минаха по пътя през Западен Шалион, който Казарил беше изминал на отиване към Ибра, като сменяха конете в отдалечени селски палати на ордена на Дъщерята. При всяко спиране той бързаше да попита за нови шифровани съобщения от Изел или за новини от Валенда, които можеха да му подскажат нещо за тактическата ситуация, към която препускаха слепешката. Писма обаче нямаше и това го тревожеше все повече. Според първоначалния план си бяха представяли как Изел ги чака с баба си и майка си, охранявана от войската на вуйчо ѝ ди Баошия. Казарил се боеше, че този идеален вариант вече не стои на дневен ред.

Малко преди здрачаване стигнаха до село Палма, което означаваше, че до Валенда им остават двацет и пет мили. Палма се славеше с прекрасните си пасища и тамошната палата на ордена на Дъщерята открай време се занимаваше с развъждането на коне за смяна, които храмът ползваше при нужда. Казарил беше сигурен, че в Палма ще се снабдят с нови коне. Молеше се да получи и нова информация.

Казарил не толкова слезе от уморения си кон, колкото се свлече бавно, с цялото си тяло наведнъж, сякаш нямаше стави, а целият беше издялан от едно-единствено парче дърво. Наложиха се Ферда и Фойкс с общи усилия да го преведат през просторния комплекс на палатата. Заведоха го в уютна, макар и поовехтяла стая с каменно огнище, в което гореше силен огън. Обикновената чамова маса явно току-що беше разчистена набързо от нечия игра на карти. Посветеният, който ръководеше палатата, се завтече да ги обслужи. Плъзна неуверено поглед от ди Тажил към ди Сулд. Погледът му подмина Бергон, който от границата насам носеше конярски дрехи за прикритие. Посветеният се смути силно и ги заля с извинения, когато царевичът му беше представен, и прати помощника си за храна и напитки, които да предложи на високопоставените си гости.

Казарил се отпусна на един тапициран стол до масата — стори му се като пухен юрган в сравнение със седлото, въпреки че стаята още се люлееше пред очите му. Започваше да намразва конете почти толкова, колкото мразеше корабите. Чувстваше главата си като натъпкана с вълна, а за тялото си не искаше и да мисли. Прекъсна размяната на любезности, като изграчи дрезгаво:

— Какви новини имате от Валенда? Да са пристигали някакви нови писма от царевна Изел? — Ферда бутна чаша разрежено вино в ръката му и той го изгълта на един дъх.

Посветеният кимна разбиращо и стисна устни.

— Канцлер ди Жиронал прати още хиляда от хората си в града миналата седмица. Други хиляда чакат на лагер при реката. Патрулират около града да ви търсят. Тук идваха два пъти. Стиснал е Валенда в юмрук.

— Провинкарът на Баошия не изпрати ли свои хора?

— Да, две роти, но войниците на канцлера имаха значително числено превъзходство. Никой не извади оръжие по време на погребението на царевич Теидез, а след това не посмяха.

— Някакви новини от марш ди Палиар?

— Той ми носеше писмата. От пет дни не сме получавали вест от царевната. Говори се, че била много болна и не приемала никого.

Очите на Бергон се разшириха разтревожено. Казарил примижа и заразтрива главата си в напразен опит да прогони загнездилата се там болка.

— Болна? Изел? Е... възможно е. Или пък ди Жиронал я държи затворена в покоите ѝ и нарочно е пуснал слух, че не е добре. — Дали някое от писмата на Казарил не беше попаднало в неподходящи ръце? Беше се страхувал, че може да им се наложи или да отвлекат царевната тайно от Валенда, или да я освободят със сила, първото за предпочитане. Не беше планирал какво ще прави, ако е твърде болна, за да язди.

Замаяният му мозък роди налудничавата идея как вкарват някак Бергон при нея, по покривите и през балконите като в любовна поема. Не. Една тайна любовна нощ можеше и да развали проклятието, да го прелее някак обратно при боговете, които го бяха изпуснали от контрол, но той поне не виждаше как би могла да ги отърве от две хиляди съвсем реални войници.

— Орико още ли е жив? — попита той най-накрая.

— Поне доколкото сме чули.

— Не виждам какво друго можем да направим тази вечер. — Не би се доверил на никой план, който умореният му мозък би измъдрил сега. — Утре Фойкс, Ферда и аз ще влезем пеша във Валенда, дегизирани, и ще разузнаем. Гарантирам ви, че мога да мина за уличен побойник. Ако не открием начин да влезем в града, ще се оттеглим към Тарион при хората на провинкар ди Баошия и ще измислим нов план.

— Можете ли да ходите, милорд? — със съмнение попита Фойкс.

В момента не знаеше дали ще може и да се изправи дори. Изгледа безпомощно Фойкс, който беше уморен, но жизнен и зачервен, а не побледнял след дългите дни на конски гръб. Младост. Ех.

— Утре ще мога. — Потърка лицето си. — Хората на ди Жиронал дават ли си сметка, че са тъмничари, а не охрана? Че са ги въвлекли в евентуална държавна измяна срещу законната Наследница?

Посветеният разпери ръце.

— В момента и двете страни си подхвърлят обвинения в държавна измяна. А слуховете, че царевната е пратила хора в Ибра да договорят брака ѝ с новия Наследник, са плъзнали навсякъде. — Той кимна извинително на царевич Бергон.

Толкоз за секретността на мисията му. Замисли се за капаните, които евентуалното фракционерство в Шалион можеше да им заложи. Изел и Орико срещу ди Жиронал, добре. Изел срещу Орико и ди Жиронал... повече от опасно.

— Новината се приема различно — продължи посветеният. — Дамите гледат на Бергон с одобрение и навсякъде им се привижда романтична любов, защото са чували, че царевичът е храбър и е хубавец. По-трезвите глави се страхуват Изел да не продаде Шалион на Лисицата, защото е, въъ, млада и неопитна.

С други думи, глупава и лекомислена. Трезвите глави щяха силно да се изненадат. Казарил се усмихна сухо и измърмори:

— Не. — Осъзна, че говори на коленете си, защото незнайно как челото му се беше отпуснало на масата и там си беше останало като залепено.

След около минута гласът на Бергон пошушна тихо в ухото му:

— Каз? Буден ли си?

— Мм.

— Не бихте ли искали да се легнете, милорд? — попита посветеният след още една пауза.

— Мм.

Опита се да измъкне някакъв протест, когато нечий силни ръце, или по-скоро силните ръце на двама души го хванаха под мишниците и го изправиха на крака. Ферда и Фойкс го мъкнеха нанякъде, проклети да са. Масата си беше достатъчно мека... дори не си спомняше как се е проснал в леглото.

Някой го разтърсваше за рамото.

Нечий отвратително бодър глас изрева в ухото му:

— Рано пиле рано пее!

Той потръпна и се вкопчи в завивките, опита се да седне в леглото, но после реши, че не си заслужава усилието. Отвори някак залепналите си клепачи и примигна от светлината на свещите. Принадлежността на гласа най-после стигна до съзнанието му.

— Пали! Жив си! — Трябваше да прозвучи като радостен вик. Постигание беше, че въобще се чу. — Кое време е? — Помъчи се отново да седне, но успя само да се надигне на лакът. Изглежда, го бяха настанили в оскъдно обзаведената спалня на някой от посветените, който набързо е бил подканен да я освободи.

— Около час преди съмване. Яздихме цяла нощ. Изел ме прати да те намеря. — Той вдигна по-високо свещника, който държеше. Бергон надничаше тревожно над рамото му, както и Фойкс. — Копелето ми е свидетел, Каз, приличаш на мъртвец.

— Това... вече са ми го казвали. — Отпусна се отново на леглото. Пали беше тук. Пали беше тук, значи всичко беше наред. Можеше да му стовари Бергон и всичките си други проблеми и да си лежи тук до безкрай. Да си умре на спокойствие, като освободи света на живите от проклетията на Дондо. — Отведи царевич Бергон и хората му при Изел. Мене ме оставете тук...

— Какво, и да те намерят патрулите на ди Жиронал? А аз да сложа край на бъдещето си като царедворец? Не. Изел иска да те заведе на сигурно място при нея в Тарион.

— В Тарион? Не е ли във Валенда? — Той примигна глуповато. — На сигурно място? — Този път успя да се изправи, при това на

крака, и веднага припадна.

Черната мъгла се вдигна и пред очите му се изпречи Бергон, ококорен и едва удържащ отпуснатото му като дрипа тяло на самия ръб на леглото.

— Седни и наведи главата си между коленете — посъветва го Пали.

Казарил се наведе послушно, което не се отрази добре на болките в корема му. И да го беше посещавал Дондо снощи, не бе заварил никого у дома. Макар да имаше чувството, че призракът го е сритал няколко пъти в съня му. Отвътре навън. Бергон каза тихо:

— Не хапна нищо, когато пристигнахме снощи. Заспа на масата и го пренесохме в леглото.

— Ясно — каза Пали и даде знак на Фойкс, който кимна и се измъкна от стаята.

— Тарион? — измърмори Казарил откъм коленете си.

— Да. Изпързала всичките две хиляди войници на ди Жиронал, направо им се измъкна изпод носа. Преди това обаче вуйчо й ди Баошия изтегли хората си и се прибра у дома. Глупаците го оставиха да си тръгне — решиха, че така ще имат един враг по-малко. И че ще могат да си правят, каквото им скимне! После Изел излиза да пояди пет дни поред, винаги с част от кавалерията на ди Жиронал за ескорт, и направо им взе здравето, докато не останаха с твърдото убеждение, че смята да избяга по време на езда. Така че когато един ден излезе да се поразходи пеша с лейди Бетриз и старата лейди ди Хюелтар, я оставиха без охрана. Аз ги чаках с два оседлани коня и с две жени, с които си размениха наметалата и които се върнаха в замъка със старата дама. И препуснахме с всички сили към клисурата... Старата провинкара имаше задачата да прикрие бягството й за колкото може повече време, като пусне слуха, че царевната се е разболяла и е на легло в покоите на майка си. Вече без съмнение са разкрили измамата, но бас държа, че бяхме пристигнали по живо по здраво при вуйчо й в Тарион, преди да узнаят за бягството й. Богове пет, ама и тези момичета как яздят само! Шейсет мили през пресечена местност от здрач до зори под пълна луна и само с една смяна на конете.

— Момичета? — повтори Казарил. — И лейди Бетриз ли е в безопасност?

— Ами да. И двете цвъртяха като пойни птички, когато ги оставих. Накараха ме да се почувствам като някакъв старчок.

Казарил присви очи към Пали, който беше с пет години по-млад от него, но не каза нищо по въпроса.

— Сер ди Ферей... провинкарата, лейди Иста?

Пали се намръщи.

— Все още са заложници във Валенда. Поощряваха момичетата да заминат.

— Ясно.

Фойкс му донесе паница бобена чорба, гореща и ароматна, а Бергон лично му нагласи удобно възглавниците и му помогна да се облегне на тях, за да се нахрани. Казарил беше смятал, че е гладен като вълк, но едва се насили да преглътне няколко лъжици. Пали настояваше да побързат, докато тъмнината все още прикрива броя им. Казарил се постара да му угоди, като дори позволи на Фойкс да го напъха в дрехите му. Само от мисълта да се озове отново на конски гръб му ставаше зле.

Пред конюшните ги чакаше ескортът им, дузина мъже от ордена на Дъщерята, които бяха тръгнали с Пали от Тарион; чакаше и една носилка, повесена между два коня. Възмутен отначало, Казарил се остави Бергон да го убеди да го качат в носилката и скоро кавалкадата потегли в изсивяващия мрак. Неравните черни пътища и пътеки, по които минаваха, караха носилката да подскача и да се люлее, от което на Казарил постоянно му се повдигаше. След половин час тръскане той се развика за милост и твърдо реши да се покачи на конски гръб. Някой се беше сетил да вземе и един раванлия с лека стъпка и спокоен нрав точно за тази цел и Казарил се качи някак на седлото и стисна и него и зъби да издържи клатушкането, докато заобиколят в широка дъга Валенда и патрулите на окупаторите ѝ.

Следобед, докато се спускаха по някакви гористи склонове към един по-широк път, Пали дойде при него и го изгледа любопитно, някак изпод вежди.

— Чувам, че правиш чудеса с мулета.

— Не аз. Богинята. — Усмивката на Казарил се изкриви. — Изглежда, има подход към мулетата.

— Освен това ми казаха, че си безмилостен с разбойниците.

— Бяхме много и добре въоръжени. Ако ди Жоал не беше насъскал разбойниците срещу нас, те въобще не биха се и опитали да ни нападнат.

— Ди Жоал беше един от най-добрите мечове на ди Жиронал. Фойкс каза, че си го повалил за секунди.

— Това беше грешка. А и той се подхлъзна.

Пали сви устни.

— Не е нужно да го казваш наляво и надясно, между другото — рече той и впери поглед напред между ушите на коня си. — Значи момчето, което си защитил на рокнарийската галера, е бил самият Бергон?

— Да. Отвлечен от наемниците на брат си, както се оказа. Сега вече знам защо ибрийската флотилия толкова държеше да ни застигне.

— Ти въобще ли не се досети кой е той? Тогава или по-късно?

— Не. Той... той беше запазил самообладание в много по-голяма степен, отколкото самият аз си давах сметка тогава. Виж, от него ще излезе царин, когото си струва да следваш, когато му дойде времето да седне на трона.

Пали погледна напред към Бергон, който яздеше с ди Сулд, и направи свещения знак, сякаш в почуда.

— Още един знак, че боговете са на наша страна. Възможно ли е да се провалим?

Казарил изсумтя горчиво.

— Да. — Помисли си за Иста, за Умегат и за коняря с отрязания език. За опасностите, които грозяха самия него. — И когато ние се провалим, и боговете ще се провалят. — Помисли си, че досега не е бил съвсем наясно с тази реципрочност.

Поне Изел беше в безопасност засега под защитата на вуйчо си, а като Наследница щеше да привлече и други амбициозни мъже на своя страна. Мнозина, и не на последно място Бергон, щяха да я защитават от враговете ѝ, макар че щеше да ѝ е по-трудно да си намери съветници, които да я защитават и от приятелите ѝ... Но каква защита можеше той да подсигури на Бетриз срещу надвисналите опасности?

— Можа ли да опознаеш по-отблизо лейди Бетриз, докато пътувахте с кортежа за Валенда и след това? — попита той Пали.

— О, да.

— Красиво момиче, нали? Сигурно доста сте си поприказвали с баща й, сер ди Ферей?

— Да. Изключително достоен човек.

— И аз съм на същото мнение.

— Тя много се притеснява за него — добави Пали.

— Сигурно. А и той за нея — и сега, и за в бъдеще. Ако... ако всичко се развие добре, тя ще е най-близката приближена на бъдещата царина. Такова политическо влияние може да е много по-ценно за един умен мъж от богатата зестра. Ако има достатъчно акъл да го разбере.

— Няма две мнения по този въпрос.

— Тя е интелигентна, енергична...

— И язди добре освен това. — Тонът на Пали беше станал необичайно суховат.

Казарил преглътна и избъбри, полагайки големи усилия гласът му да прозвучи небрежно:

— Как ти се вижда като бъдещата маршеза ди Палиар?

Устата на Пали се кривна нагоре в единия край.

— Боя се, че ще е безсмислено да я ухаждам. Смятам, че е хвърлила око на друг. Поне ако се съди по всичките въпроси, които ми зададе за него.

— О? Кой? — Опита се, за кратко и без успех, да се самоубеди, че Бетриз мечтае, да речем, за ди Ринал или за някой от другите царедворци в Кардегос... ох! Празноглавци, повечето. Малцина от помладите имаха необходимото богатство или влияние, и нито един ума, за да са й по мярка. Всъщност сега, когато се замисляше по този въпрос, никой от тях не я заслужаваше.

— Беше ми доверено под секрет. Но, според мен поне, определено трябва да я попиташ за това, когато стигнем в Тарион. — Пали се усмихна и смушка коня си напред.

Казарил обмисли многозначителността зад усмивката на Пали и бялата кожена шапка, натикана понастоящем в дисагите му. „Жената, която обичаш, те обича?“ Имаше ли някакви реални основания да се съмнява в това? Съществуваха, уви, повече от достатъчно пречки, които да превърнат това радостно подозрение в тъга. „Твърде късно, твърде късно, твърде късно“. За нейната вярност той можеше да й отвърне само със скръб, погребалната му носилка щеше да е прекалено твърда и тясна за сватбено ложе.

Но все пак това беше светъл лъч в тази смъртоносна бъркотия, като да намериш оцелял след корабкрушение, или цвете, разцъфнало в изгорено поле. Е... Бетриз просто трябваше да преодолее тази си обречена симпатия към него. А той трябваше да мобилизира до крайност самоконтрола си, за да не я окуражи в чувствата ѝ. Зачуди се дали не би могъл да ѝ пробута Пали, ако ѝ постави въпроса като последната молба на умиращ.

На петнайсет мили от Тарион ги посрещна многоброен баошиански въоръжен ескорт. Те пък се бяха запасили с ръчна носилка и бяха осигурили щафета от мъже, които да я носят. Преминал отвъд всякакво чувство за неудобство и способен да изпита единствено благодарност за предвидливостта, Казарил се остави да го натоварят отгоре ѝ, без да протестира. Дори поспа няколко часа, приспан от приятното люлеене, увит в пухен юрган и с меки възглавници под пулсиращата си от тъпа болка глава. По някое време се събуди и плъзна замаян поглед по смрачаващия се зимен пейзаж, който подскачаше покрай него като в сън.

Значи това беше да умреш. Не изглеждаше толкова лошо, да си лежиш така. „Само една молба имам, нека доживея да видя как проклятието се вдига от главицата на Изел“. Беше велико начинание, от онези, към които всеки човек би могъл да погледне назад и да каже: „Това беше животът ми и беше достатъчно“. Вече не искаше нищо друго освен позволение да довърши започнатото. Сватбата на Изел и сигурност за Бетриз — ако боговете склоняха да го дарят с тези две неща, мислеше, че ще си отиде доволен. „Уморен съм“.

Минаха през портите на баошианската провинциална столица един час след залез-слънце. Любопитни граждани се тълпяха по пътя на малката им процесия или тръгваха с тях, като осветяваха пътя им с факли, други пък бързаха напред да излязат на някой балкон, за да виждат по-добре. На три пъти жени хвърляха цветя от балконите и макар в първия момент ибрийските придружители на Бергон да се постреснаха и да се заоглеждаха неуверено под този цветен дъжд, скоро започнаха да се надпреварват кой да улови крехките снаряди. Дамите целеха доста точно, а лордовете пращаха обнадеждени и ентузиазирани въздушни целувки в замяна, като оставяха подире си

шлейф от заинтригуван шепот, особено по балконите. Близо до центъра на града Бергон и приятелите му, ескортирани от Пали, свиха към градската резиденция на богатия марш ди Хюеста, един от основните поддръжници на провинкара и негов зет. Баошианските стражи продължиха с носилката на Казарил към новия дворец на провинкара, малко по-надолу по улицата от старата, отесняла на домакинството му крепост.

Стиснал безценните си дисаги, съдържащи бъдещето на две страни, Казарил последва кастелана, който го заведе в една затоплена от огъня в камината спалня. Там чакаха двама камериери с вана, допълнителна гореща вода, сапун, ножици, ароматни масла и кърпи. Трети донесе поднос с изкиснато сирене, плодови кексчета и горещ билков чай. Някой беше решил да не рискува с гардероба на Казарил и на леглото го чакаше кат нови дрехи, пълен комплект траурно царедворско облекло, като се започне от колосаното бельо, мине се през костюма от брокат и кадифе и се стигне до прекрасен колан, украсен със сребро и аметисти. Трансформацията от закъсал пътник в царедворец отне някакви си двайсетина минути.

Казарил измъкна от мръсните си дисаги пакетчето с документи, увити в коприна и отгоре с мушамата, и ги провери за мръсотия и петна кръв. Нищо не беше проникнало през защитните обвивки. Той захвърли мушамата и пъкна пакетчето под мишница. Кастеланът го поведе през двора, където под светлината на факли работниците полагаха последните плочи, и го въведе в една съседна сграда. Минаха през поредица от стаи и стигнаха до просторна зала с плочи по пода и с килими и гоблени по стените за повече уют. Високи железни канделабри с по пет свещи всеки и с прекрасна изработка изпълваха залата с мека светлина. Изел седеше в голямо резбовано кресло до отсрещната стена, в компанията на Бетриз и провинкара, всичките в траурно облекло.

Вдигнаха глави, когато Казарил влезе, жените — с нетърпение, а превалилият средната възраст ди Баошия — с предпазливост. Изелиният вуйчо почти нямаше семейна прилика с по-малката си сестра Иста — фигурата му беше по-скоро набита, отколкото крехка, макар че и той не беше много висок, а и косата му беше червеникава като на Иста, прошарена сега от годините. До него стояха един набит мъж, който трябва да беше секретарят му, и друг, доста възрастен,

облечен в петоцветна роба на архисвещен. Казарил го огледа с надежда за някакъв проблясък на божествена светлина, но човекът си беше най-обикновен свещенослужител.

Тъмният облак все така обгръщаше Изел, макар да се кълбеше някак по-мазно и лениво. „Но не за дълго, ако е волята на Богинята“.

— Добре дошъл, кастиларю — поздравя го царевната. Топлотата в гласа ѝ му подейства като милувка по челото, а титлата, която бе предпочела да използва, разчете като скрито предупреждение.

Казарил плъзна ръка по петте свещени точки.

— Богове пет, царевна, всичко е наред.

— Носите ли споразуменията? — попита ди Баошия, приковал поглед в пакета под мишницата на Казарил. И протегна нетърпеливо ръка. — Доста главоболия ни създадоха по време на съветите ни.

Казарил се усмихна леко, подмина го и коленичи пред Изел, като успя, без да дава външен израз на усилията си, да не изпъшка от болка, нито да се прекатури тромаво. Докосна с устни ръцете ѝ, които тя протегна към него, и пхна в тях пакета с документи, когато тя ги обърна с дланите нагоре.

— Всичко стана, както заповядахте.

Очите ѝ светеха с неприкрита признателност.

— Благодаря ти, Казарил. — Вдигна поглед към секретаря на вуйчо си. — Донесете стол за моя посланик, моля. Яздил е дълго и усилено, с малко почивка. — Почна да развива копринената кърпа.

Секретарят донесе един стол с мека тапицерия. Казарил се усмихна доста изкуствено за благодарност и се замисли върху проблема как да разгъне отново ставите си, за да се изправи. В този момент, за негово голямо смущение, Бетриз коленичи от едната му страна, а след нея и архисвещеният коленичи от другата, и двамата успяха с общи усилия да го вдигнат. Тъмните очи на Бетриз го огледаха търсещо, като се помаяха уплашено за миг върху подутия му от тумора корем, но тук и сега можеше само да му се усмихне окуражително.

Изел четеше брачния договор, но отдели един миг, докато Казарил сядаше на стола, да му хвърли лека усмивка. Казарил гледаше и чакаше. След като дочиташе всяка страница, тя подаваше калиграфски изписания лист на нетърпеливия си вуйчо, а архисвещеният на свой ред едва дочакваше да я грабне от ръцете му.

Секретарят беше последен на опашката, но не по-малко любопитен да плъзне поглед по посланието.

Ди Баошия стисна ръце и погледна архисвещения, чиито очи се плъзгаха бързо по последната страница. Възрастният мъж подаде мълчаливо пергамента на набития секретар.

— Е? — каза провинкарът.

— Не е продала Шалион. — Архисвещеният направи свещения знак и разпери и двете си ръце с дланите нагоре да благодари на боговете. — Купила е Ибра! Моите поздравления, царевна, към вашия посланик — и към вас.

— Към всички нас — каза ди Баошия. И тримата мъже изглеждаха значително ободрени.

Казарил се изкашля.

— Така е, но се надявам да не споделите впечатленията си с царевич Бергон. Споразуменията са потенциално изгодни и за двете страни, в края на краищата. — Погледна към секретаря на ди Баошия. — Макар че ако договорът бъде преписан с едър, четлив почерк и бъде закачен на стената до портите на двореца ви, така че всички да го прочетат, това ще успокои страховете на хората.

Ди Баошия се навъси неуверено, но архисвещеният кимна и каза:

— Много мъдро предложение, кастиларю.

— Бих останала много доволна, ако се направи — тихо рече Изел. — Моля те, вуйчо, нареди да се погрижат.

Един задъхан паж нахлу в залата, плъзна се по плочите, едва успя да спре пред ди Баошия и изстреля на един дъх:

— Съпругата ви каза, че царевич Бергон и хората му приближават портите и че веднага трябва да идете при нея, за да го посрещнете.

— Тръгвам. — Провинкарът си пое дъх и се усмихна на племенницата си. — За да ти доведем годеника да го видиш най-после. И помни — трябва да изискаш всички целувки на подчинение, челото, ръцете, краката. Трябва да стане ясно, че Шалион управлява Ибра. Пази гордостта и честта на своя дом. Не трябва да му позволяваме да се постави над теб, иначе бързо ще стане самомнителен. Трябва да започнеш така, както смяташ да продължиш.

Изел присви очи. Сянката около нея потъмня, сякаш да стегне хватката си.

Казарил я стрелна с предупредителен поглед и поклати едва видимо глава.

— Царевич Бергон също си има гордост и честта му е не по-малка от вашата, царевна. А тук той ще се изправи и пред своите лордове, не само пред вашите.

Тя се поколеба, после стисна решително устни.

— Ще започна така, както смятам да продължа. — В гласа ѝ нямаше и помен от предишната мекота, твърд беше като стомана. Тя махна към договора. — Че сме равни, е записано тук, вуйчо. Гордостта ми не се нуждае от друго. Ще си разменим целувките за посрещане, само по ръцете. — Тъмнината забави кълбенето си, а Казарил усети странна тръпка, сякаш някаква хищническа сянка е минала над главата му и е отлетяла прецакана.

— Възхитително решение — рече с облекчение Казарил. Пажът, който само дете не подскачаше на място от нетърпение, отвори вратата на провинкара и той излезе забързано от залата.

— Лорд Казарил, как мина пътуването? — не закъсня да се възползва от това прекъсване Бетриз. — Изглеждате толкова... уморен.

— Ездата беше дълга и изтощителна, но иначе всичко мина достатъчно добре. — Той се размърда на стола и вдигна глава да ѝ се усмихне.

Тъмните ѝ вежди се извиха в дъги.

— Май ще трябва да повикаме Ферда и Фойкс, за да ни кажат повече. Едва ли е било толкова просто и скучно, колкото го описвате.

— Е, имахме известни неприятности с едни разбойници в планината. Почти съм сигурен, че ди Жиронал стои зад това. Бергон се представи много добре. Лисицата... ми създаде много по-малко проблеми, отколкото очаквах, по причина, която не очаквах. — Наведе се напред и сниши глас, така че да го чуват само двете: — Помните ли момчето, с което гребяхме на една пейка на галерата, за което ви разказах, Дани, от доброто семейство?

Бетриз кимна, а Изел каза:

— Едва ли ще го забравя някога.

— Оказа се, че семейството му е било повече от добро. Дани е бил псевдоним, който Бергон е използвал, за да скрие самоличността си от рокнарийците. Изглежда, отвличането му е било уредено от покойния Наследник на Ибра. Бергон ме позна, когато застанах пред

двора в Загосур — самият той толкова се беше променил, че едва го познах, дори след като ми се представи.

Изел разтвори изумено устни. След миг промълви:

— Самата богиня трябва да ви е изпратила при мен.

— Да — неохотно призна той. — И аз стигнах до същото заключение.

Очите ѝ се насочиха към двойните врати в другия край на залата. Ръцете ѝ се свиха в скута във внезапен пристъп на нервност.

— Как ще го позная? Той, въъ... симпатичен ли е?

— Не знам по какво съдят за това дамите...

Вратите се разтвориха широко и цяло множество нахлу в залата — пажове, ди Баошия и съпругата му, Бергон с ди Сулд и ди Тажил, и Пали най-отзад. Ибрийците, изглежда, също се бяха насладили на гореща баня и носеха най-хубавите дрехи, които бяха успели да приберат в оскъдния си багаж, допълнени, реши Казарил, от някой и друг взет назаем аксесоар. Очите на Бергон пробягаха с усмивка и уплах от Бетриз към Изел и се заковаха върху втората. Изел местеше поглед от единия, към втория, после към третия от непознатите ибрийци, после пак обратно, като ужасът в очите ѝ растеше.

Високият Пали, който стоеше до Бергон, посочи дискретно царевича и каза само с устни: „Този!“. Сивите очи на Изел грейнаха и бледите ѝ страни поруменяха.

Тя протегна ръце напред.

— Милорд Бергон ди Ибра — рече тя с глас, който трепереше съвсем лекичко. — Добре дошъл в Шалион.

— Милейди Изел ди Шалион. — Бергон се приближи към нея и отвърна задъхано: — Ди Ибра ви благодарни. — Отпусна се на едно коляно и целуна ръцете ѝ. Тя сведе глава и целуна неговите.

Бергон се изправи и представи придружителите си, които се поклониха според етикета. Провинкарът и архисвещеният лично придърпаха един стол за Бергон, като го поставиха до този на Изел. От една кожена кесийка, която му подаде ди Тажил, Бергон извади царския си подарък за добре заварила — колие от прекрасни смарагди, едно от последните бижута на майка му, които Лисицата не беше успял да заложил, за да плаща на армията си. За съжаление, белите понита още пътуваха насам. Бергон беше възнамерявал да ѝ подари наниз от

ибрийски перли, но, по настоятелния съвет на Казарил, беше променил о време избора си.

Ди Баошия го поздрави за добре дошъл с кратка реч, която щеше да е доста по-дълга, ако вуйната на Изел, уловила погледа на племенницата си, не се беше възползвала от една пауза между изреченията, за да покани присъстващите в съседната зала, където да се подкрепят със сервираните закуски. Младата двойка оставиха да си поговори насаме и двамата веднага сбраха глави, което направи разговора им до голяма степен недоловим за нетърпеливите подслушвачи, които се помайваха край отворените врати и току надничаха да видят как се спогаждат младите.

Казарил също не правеше изключение, като проточваше с нетърпение врат от преместения си стол и си гризеше кокалчетата на ръцете, когато не гризеше малките кекчета. Гласовете им ту се извисяваха, ту утихваха. Бергон жестикулираше, а Изел на два пъти се разсмя с глас, а на три пъти си пое шумно дъх, ръцете ѝ литваха към устните, а очите ѝ се разширяваха. После сниши глас и заговори нещо сериозно, а Бергон килна глава и заслуша внимателно и нито за миг не свали очи от лицето ѝ, освен на два пъти, когато погледна към Казарил, след което и двамата заговориха още по-тихо. Лейди Бетриз му донесе чаша разредено вино и кимна в отговор на горещите му благодарности. Казарил имаше чувството, че лесно би могъл да отгатне кой се е досетил да подготви горещата вода, камериерите, храната и дрехите. Свежата ѝ кожа грееше като позлатена на светлината на свещите, гладка и млада, но тъмната рокля и прибраната назад коса ѝ придаваха неочаквано зряла елегантност. Пламенна енергия, на ръба да прерасне в сила и мъдрост...

— Какво беше положението във Валенда, когато тръгнахте? — попита я Казарил.

Усмивката ѝ се стопи.

— Напрегнато. Но се надяваме нещата да се поуспокоят, след като Изел вече не е там. Ди Жиронал едва ли ще посмее да навреди на вдовицата и тъщата на царин Иас.

— Мм, освен в краен случай. В отчаянието си хората правят и немислимото.

— Вярно е. Или най-малкото, спират да спорят с вас кое е възможно и кое не е.

Казарил се замисли за бясната нощна езда на младите жени, която беше променила коренно тактическата ситуация.

— Как се измъкнахте?

— Ами, ди Жиронал явно очакваше, че ще се крием в замъка, уплашени от демонстрацията му на сила. Можете да си представите как прие това старата провинкара. Шпионките му наблюдаваха Изел денем и нощем, но мен не. Взех Нан и двете слязохме в града да накупим разни неща за домакинството и да разузнаем. Хората на ди Жиронал бяха организирали защитата си да гледа навън, готова да отблъсне евентуалните спасители на царевната. А и никой не можеше да ни попречи да ходим в храма, където беше отседнал лорд ди Палиар, за да се молим за здравето на Орико. — Усмивката ѝ му намигна с трапчинките си. — Станахме много набожни, за известно време. — Трапчинките изчезнаха. — После провинкарата получи съобщение, не знам от какъв източник, че канцлерът е пратил по-малкия си син с едно кавалерийско подразделение да върне по най-бързия начин Изел в Кардегос, защото Орико умираше. Коемо може и да е било вярно, но така или иначе беше още една причина Изел да не попада в ръцете на ди Жиронал. Така че бягството стана неотложно и избягахме.

Пали се беше приближил и слушаше разказа, после и ди Баошия последва примера му.

Казарил кимна на провинкара.

— Нейна милост майка ви ми писа за подкрепата, обещана от колегите ви провинкари. Получихте ли повече уверения в този смисъл?

Ди Баошия изреди списък с имена на мъже, на които беше писал или от които сам беше получил съобщения. Не беше толкова дълъг, колкото му се искаше на Казарил.

— На думи — добре. А с военната подкрепа как стоят нещата?

Ди Баошия сви рамене.

— Двама от съседите ми обещаха военна подкрепа за Изел, при нужда. Мисълта личните войски на канцлера да окупират един от градовете ми им харесва не повече, отколкото на мен. Колкото до третия... той е женен за една от дъщерите на ди Жиронал. Запазва неутралитет за момента и е крайно пестелив откъм обещания и към двете страни.

— Мога да го разбера. Къде е ди Жиронал сега, знае ли някой?

— Смятаме, че е в Кардегос — отговори Пали. — Рицарският орден на Дъщерята все още си няма свещен водач. Ди Жиронал не смее да се отдели задълго от Орико, да не би Ярин да се добере до царина и да го спечели за каузата си. Самият Орико бере душа, според тайното съобщение, което ми прати ди Ярин. Болен е, но все още си е с ума, ако питат мен — изглежда, използва собствената си болест, за да отлага взимането на решение, така че да не обиди никого.

— Напълно в негов стил. — Казарил поглади брадата си и вдигна поглед към ди Баошия. — Като говорим за войниците на храма, каква част от войската на ордена на Брата се намира в Тарион?

— Само една рота, около двеста мъже — отговори провинкарът. — Гарнизонът ни тук не е голям като в Гуарида или другите провинции по границата с рокнарийските княжества.

Това означаваше двеста мъже вътре в града, зад стените на Тарион, прецени Казарил.

Ди Баошия разчете погледа му.

— Архисвещеният ще разговаря с командира им по-късно довечера. Мисля, че брачният договор ще помогне много да го убедим, че новата Наследница е лоялна към, въъ, бъдещето на Шалион.

— Въпреки това те са дали клетва за подчинение — промърмори Пали. — За предпочитане ще е да не ги дразним прекалено, защото едва ли ще я престъпят.

Казарил пресметна наум разстоянията и времето, необходимо да бъдат изминати на кон.

— Новината за бягството на Изел от Валенда вече трябва да е стигнала до Кардегос. Новината за пристигането на Бергон също няма да закъснее много. А пристигне ли, ди Жиронал ще усети как регентството му се изплъзва между пръстите.

Ди Баошия се усмихна победоносно.

— Пристигне ли, всичко ще е приключило. Събитията се развиват много по-бързо, отколкото той — или който и да било всъщност — може да е очаквал. — Косият поглед, който хвърли на Казарил, издаваше респект, примесен със страхопочитание.

— Дано да е така — рече Казарил. — Не трябва да го подбуждаме към действия, от които не би могъл да отстъпи на по-късен етап. — Ако две страни, и двете прокълнати, се сблъскаха в гражданска война, беше напълно възможно да я изгубят и двете. Това

би било съвършената кулминация на смъртния дар на Златния генерал — целият Шалион да се срине в агония, сам покосил себе си. Победата се състоеше в това така да се надхитри противопоставянето, че да се избегне проливането на кръв. Макар че, когато Бергон изведеше Изел извън сянката, това едва ли щеше да се отрази на Орико, който щеше все така да тъне в нея, а ди Жиронал щеше да сподели съдбата на царина, който го бе издигнал... „А какво ще стане с Иста?“ — Колкото и грубо да звучи, много зависи от това кога ще умре царинът. Възможно е да се залежи. — Проклятието със сигурност щеше да отреди на Орико най-тежката съдба. Това би изглеждало по-благонадеждно указание, ако не съществуваха толкова много начини, по които да се разрази една катастрофа. Менажерията на Умегат ги беше предпазвала, даде си сметка Казарил, далеч не само от влошеното здраве на царина. — В едно по-далечно бъдеще трябва да решим какви отстъпки да предложим на канцлера, които да укротят гордостта му — както преди възкачването на Изел на престола, така и след него.

— Не мисля, че ще се задоволи с някакви си отстъпки, Каз — възрази Пали. — Вече десет години е царин на Шалион във всяко друго отношение, освен по титла.

— Значи няма начин да не се е уморил — въздъхна Казарил. — Някой и друг тлъст кокал за синовете му ще го укроти. Семейната вяроност е слабото му място. — Или така поне следваше да бъде заради проклятието, което изкривяваше всяка добродетел в порок. — Отстранете него, но покажете благосклонност към рода му... извадете му зъбите бавно и полека — и готово. — Хвърли поглед към Бетриз, която го слушаше внимателно. Да, можеше да се разчита, че тя ще предаде разговора им на Изел.

В съседната зала Изел и Бергон станаха. Тя се опря на ръката, която той ѝ предложи, и двамата си метнаха по един скришен и срамежлив поглед. Казарил трудно би си представил други двама, които да изглеждат толкова доволни един от друг. Макар че когато Изел влезе в залата за приеми с годеника си и огледа победоносно присъстващите, изглеждаше не по-малко доволна и от себе си. Гордостта на Бергон изглеждаше малко по-замаяна, макар че той отдели време да погледне към Казарил, който тъкмо се надигаше с мъка от стола си, и да му кимне утвърдително.

— Наследницата на Шалион — каза Изел и замълча.

— И Наследникът на Ибра — вметна Бергон.

— Се радват да обявят, че ще положат брачните си клетви — продължи Изел — пред боговете, пред благородните ни гости от Ибра и пред хората от този град...

— В храма на Тарион по обяд вдругиден — завърши Бергон.

Присъстващите избухнаха в ръкопляскания, поздравления и радостни викове. Както и, в което Казарил не се съмняваше, в пресмятания с каква скорост би могла да се придвижи една вражеска войска. Сметката не беше трудна — не толкова бързо. Обединени и почерпили сила един от друг, двамата млади водачи биха могли при нужда да придвижат собствените си сили координирано. Щом Изел се отърсеше от проклятието, като минеше под венчило, времето щеше да е вече на тяхна страна. Всеки ден щеше да им носи нова подкрепа. Обзет от дълбоко облекчение, Казарил се отпусна на стола си като подкосен и се ухили от болезнения спазъм, свил червата му.

25.

В двореца, обзет от трескава подготовка, на следния ден Казарил се оказа единственият човек, който нямаше какво да прави. Изел беше пристигнала в Тарион кажи-речи само с дрехите на гърба си. Цялата кореспонденция на Казарил и счетоводните книги на домакинството ѝ бяха останали в Кардегос. Когато се опита да я види и да попита с какво може да ѝ бъде полезен, завари покоите ѝ пълни с полуистерични камериерки, ръководени от вуйна ѝ ди Баошия, които се щураха навън и навътре с купчини дрехи в ръце.

Изел промуши геройски глава през отвора на задушавачо количество коприна и го сгълча, зачервена от липса на въздух:

— Измина на кон повече от осемстотин мили заради мен. Върви да почиваш, Казарил. — Изпъна послушно ръка, за да ѝ пробват ръкава. — Не, по-добре състави две писма, които писарите на вуйчо да препишат — едно до всички провинкари на Шалион и едно до всички храмови архисвещени, с които ги уведомяваме за сватбата ми. Нещо, което да могат да прочетат на хората. Ето ти една приятна задача, която няма да те умори. Когато всичките седемнайсет... не, шестнайсет...

— Седемнайсет — поправи я вуйна ѝ някъде откъм околностите на ръката ѝ. — Вуйчо ти ще иска да има едно за архивите. Изправѝ се.

— Когато всички са готови, отдели ги да ги подпишем с Бергон утре след сватбата и после се погрижи да бъдат изпратени. — Тя кимна решително, с което си спечели ядосаното сумтене на камериерката, която се опитваше да закарфичи яката.

Казарил се оттегли с поклон, преди да са го замерили с някоя топлийка, и се наведе за миг през парапета на галерията.

Денят беше ясен и слънчев и обещаваше пролет. Небето сияеше бледосиньо, а меката слънчева светлина обливаше новите плочи на двора, където градинари сваляха от една каруца цъфнали портокалови дръвчета в големи саксии и ги нареждаха покрай бълбукация фонтан. Казарил повика един слуга и го прати да му изнесе някаква малка писалищна маса на слънце. И стол с мека тапицерия, защото макар

повечето от тези осемстотин мили да се сливаха в спомените му, гърбът му, изглежда, ги помнеше до една. Облегна се назад, вдигна лице да го облее топлината на слънцето и се зае да съчинява изреченията си със затворени очи, после се приведе напред да ги запише. Не след дълго един писар отнесе черновите да бъдат преписани с по-четлив почерк, след което Казарил просто се облегна назад със затворени очи, точка.

Не ги отвори дори когато чу нечии стъпки да приближават и докато нещо не изтропа по масата и не го стресна. Вдигна глава и видя един слуга да поставя на масата пред него, следвайки указанията на лейди Бетриз, поднос с чай, кана мляко, чиния със сушени плодове и козунак с мед и ядки. Тя освободи слугата и лично му наля чай, после го накара да изяде козунака, като седна на ръба на фонтана, за да го проконтролира.

— Лицето ви отново изглежда изпито. Не сте се хранили добре, нали? — сърдито го попита тя.

— Нямам представа. Вижте как грее слънцето само! Надявам се и утре да се задържи така.

— Лейди ди Баошия смята, че времето утре ще е хубаво, макар да каза, че можело пак да завали преди Деня на Дъщерята.

Уханието на портокаловите цветове се трупаше в завета на двора и сякаш се смесваше с меда в устата му. Той отпи от чая да прокара хапката козунак и отбеляза в тиха почуда:

— След три дни става точно една година, откакто прекрачих прага на замъка във Валенда. Исках да бъда кухненски помощник.

Трапчинката ѝ му намигна.

— Спомням си. Беше в навечерието на миналия Ден на Дъщерята, тогава се видяхме за пръв път, в трапезарията на провинкарата.

— О, аз ви видях преди това. В двора, връщайте се от езда с Изел и... и с Теидез. — „И бедния ди Санда“.

Тя го изгледа изумена.

— Така ли? Къде сте били? Не съм ви видяла.

— Сediaх на пейката до стената. Баща ви ви гълчеше, задето сте препускали в галоп, и не ви беше до мен.

— О! — Тя въздъхна и прокара ръка по водата в малкото басейнче на фонтана, после изтръска намръщено студените капки.

Дъщерята на пролетта може и да беше погалила с диханието си днешния ден, но водата още пазеше студа на отминаващата зима. — Сякаш са минали сто години, а не само една.

— А за мен тази година сякаш отлетя за един миг. Времето... ме надбягва. Което обяснява защо се задъхвам толкова бързо, няма съмнение. — След миг добави тихо: — Изел сподели ли с вуйчо си за проклятието, което се надяваме да развалим днес?

— Не, разбира се. — И добави, когато той я погледна с вдигнати вежди: — Изел е дъщеря на Иста. Не може да говори за това, иначе хората ще кажат, че и тя е луда като майка си. И ще го използват като извинение да постигнат... своето. Ди Жиронал се опита. На погребението на Теидез не пропусна нито една възможност да подхвърля гадни намеци за Изел пред всеки лорд и провинкар, който беше достатъчно близо да го чуе. Ако заплачеше, не е ли истерична скръбта ѝ, ако се засмееше, не е ли странно да се смее на погребението на брат си, ако кажеше нещо, той шушнеше, че е френетична, ако се умълчеше — не е ли това знак за апатия? И направо се виждаше как хората започваха да съзират онова, което той им внушаваше, че съзират, без значение дали е там, или не. Към края на пребиваването си там започна да ги говори тези неща и в нейно присъствие, за да види дали няма да я уплаши или разгневи, а после да я обвини, че е станала неуравновесена мъжкарана. Разпространяваше и абсолютни лъжи, също така. Но ние с Нан и провинкарата вече бяхме разбрали каква игричка разиграва и предупредихме Изел да съдържа нрава си в негово присъствие.

— Тя е чудесно момиче.

Бетриз кимна.

— Но когато разбрахме, че хората на канцлера идват да я отведат в Кардегос, Изел моментално реши, че трябва да избяга от Валенда. Защото успееше ли да я затвори в покоите ѝ там, той можеше преспокойно да разправя каквито истории му скимнат за поведението ѝ и кой би могъл да ги отрече? Току-виж убедил провинкарите да одобрят удължаване на регентството му за неопределен период, поради неспособността на бедното лудо момиче да управлява страната, без дори да му се налага да извади оръжие. — Тя си пое дъх. — Затова не посмя да отвори дума за проклятието.

— Разбирам. Постъпила е мъдро. Е, ако е волята на боговете, скоро всичко това ще се свърши.

— На боговете и на кастилар ди Казарил.

Той размаха отрицателно ръка и отпи от чая си.

— Ди Жиронал кога разбра, че съм тръгнал за Ибра?

— Не мисля, че е заподозрял нещо, преди кортежът да пристигне във Валенда и да стане ясно, че вие не сте там. Старата провинкара каза, че бил получил сведения от шпионите си в Ибра — мисля, че отчасти това е била причината да не напусне Валенда, преди личните му войски да се струпат там, въпреки че бързаше да се върне в Кардегос, за да попречи на ди Ярин да повлияе на Орико.

— Прати наемници да ме пресрещнат на границата. Чудя се дали не е решил, че ще се върна сам, за да подготвя следващия етап на преговорите? Не мисля, че е очаквал царевич Бергон толкова скоро.

— Никой не го очакваше. Освен Изел. — Тя поглади с пръсти меката черна вълна на наметалото си, заметнато на коляното ѝ. Когато отново вдигна очи към него, погледът ѝ беше смущаващо настойчив. — Докато подлагайте на изпитание крехкото си здраве, за да спасите Изел... открихте ли как да спасите себе си?

Той помълча за миг, после каза простишко:

— Не.

— Това... това не е честно.

Той плъзна разсеяно поглед по огрения от слънцето двор, като избягваше да я поглежда в очите.

— Тази нова сграда ми харесва. Тук няма нито един призрак, между другото.

— Сменяте темата — порица го тя и смръщи чело още повече. — Често го правите, когато не искате да говорите за нещо. Едва сега си дадох сметка за това.

— Бетриз... — Той смекчи гласа си. — С теб поехме по различни пътеки в нощта, когато предизвиках смъртта на Дондо. Не мога да се върна назад. Ти ще живееш, а аз не. Не можем да продължим напред заедно, дори да... е, просто не можем, и толкова.

— Не знаеш колко време ти е отредено. Може да са седмици, месеци. Но ако един час е времето, дарено ни от боговете, толкова по-обидно е за тях да го презрем.

— Въпросът не е в недостига на време. — Той се размърда, чувстваше се дълбоко нещастен. — А в твърде многобройната компания. Помисли си за нас насаме — ти, аз, Дондо, демонът на смъртта... нима не те ужасявам? — Гласът му зазвуча почти умолително: — Уверявам те, самият аз се ужасявам от себе си!

Тя хвърли поглед към корема му, после го отклони към двора, стиснала упорито устни.

— Не вярвам състоянието ти да е заразно. Или мислиш, че не ми достига смелост?

— Смелост никога не ти е липсвала — прошепна той.

Тя изръмжа, вперила поглед в краката си:

— Бих щурмувала рая за теб, ако знаех къде е.

— Какво, нима не си прочела книгата на Ордол, докато си помагала на Изел да шифрова писмата си? Той твърди, че и ние, и боговете съществуваме заедно и ни дели само дебелината на една сянка. Не е нужно да изминаваме никакво разстояние, за да стигнем един до друг. — „Аз виждам света им от мястото, където съм в момента“. Значи Ордол е бил прав. — Но не можеш да принудиш боговете. Кое е съвсем справедливо, предполагам. И те не могат да ни наложат волята си.

— Ето, че пак го правиш. Променяш темата.

— Какво смяташ да облечеш утре? Хубава ли е роклята ти? Не е позволено да засенчваш булката, между другото.

Тя го изгледа ядосано.

Горе на галерията, лейди ди Баошия излезе от покоите на Изел, наведе се през парапета и зададе на Бетриз някакъв сложен въпрос, който според Казарил засягаше много на брой и вид различни материи. Бетриз махна в знак, че идва, и се изправи неохотно. На път към стълбите подхвърли доста остро през рамо:

— Всичко това може и да е така и ти да си обречен, както ти се иска, но ако утре падна от коня и си счупя врата, надявам се да се почувстваш като последния глупак.

— Повече от глупак — промърмори той на шумоленето от отдалечаващите ѝ се фусты. Грейналият двор беше като размазано петно пред непослушните му очи и той ги избърса скришно и ядно с ръкав.

Сватбеният ден се зазори ясен, както се надяваха всички. Ухаещият на портокалов цвят двор беше изпълнен до дупка, когато Изел, придружена от вуйна си и Бетриз, се появи на стълбите откъм галерията. Казарил вдигна лице и примижа доволно. Камериерките бяха извършили героични подвизи от коприна и сатен и я бяха нагиздили във всички нюанси на синьото, както се полагаше на една булка. Синьото ѝ наметало беше украсено с всичките ибрийски перли, които можеха да се намерят в Тарион и които го обточваха в бордюор със стилизирани фигурки на леопарди. Избухнаха гръмки аплодисменти, когато царевната се усмихна и заслиза по стълбите — пристъпваше малко вдървено заради тежките си одежди. Косата ѝ грееше като река от злато под слънцето. Две момиченца, нейни братовчедки, дъщери на провинкар ди Баошия, носеха шлейфа ѝ под нервните указания на майка си. Дори и проклятието сякаш се виеше около нея като дълга самурена роба. „Но не за дълго...“

Казарил послушно зае отреденото му място до провинкар ди Баошия и така се оказа в челото на парада, който щеше да мине пеша по виещите се улички на Тарион до храма. Някой беше извършил истински подвиг в координирането, защото процесията на младоженеца от резиденцията на марш ди Хюеста пристигна пред портата на храма едновременно с тази на булката. Царевичът беше облечен в червените и оранжеви цветове на своята възраст и пол, а от лицето му лъхаше решителност и кураж, които биха били по̀ на място, ако атакуваше вражески бастион. Пали и десетината му сподвижници от рицарския орден се бяха присъединили към групата на царевича заедно с Фойкс и Ферда, така че ибрийците да не изглеждат, а навярно и да не се чувстват, толкова превъзхождани числено. Въпреки краткото предизвестие Казарил пресметна, че повече от хиляда високопоставени гости са се стекли в кръглия централен двор на храма, а сякаш целият град се беше изсипал и обточваше в кордон улиците, по които щяха да преминат двете процесии. Празнично настроение цареше из целия град.

Двете процесии се смесиха във вихрушка от цветове и влязоха в свещеното здание. Тарион можеше да се похвали с добри храмови певци и ентузиазираният им хор огласяше храма с песните си. Младата двойка, водена от архисвещения, влезе поред във всички дялове на

храма. Коленичеха върху нови килимчета и изричаха молитви за благословия към всеки от боговете — към Дъщерята и Сина за благодарност, заедно са ги водили по пътя им досега, към Майката и Бащата с надежда, че ще преминат в техните владения, когато им дойде времето.

По традиция Копелето нямаше официално място в сватбените ритуали, но всички благоразумни двойки му пращаха умиротворителен дар, за всеки случай. Казарил и ди Тажил бяха натоварени с ролята на пратениците. Получиха даровете от Бергон и Изел и заедно с малоброен, но съвместно и гласовито припяващ детски хор, тръгнаха тържествено покрай основната сграда към кулата на Копелето. Усмихнат, облечен в бяло свещен чакаше, готов да ги заведе при олтара.

Царската двойка беше принудена да заеме дрехи, пари, храна и подслон за този така важен ден, но Бергон не се беше скъпил с дара си към бога — заедно с молитвите си, ди Тажил положи на олтара и голяма кесия, пълна с ибрийско злато. Изел пращаше обещание, написано със собствената ѝ ръка, да поеме разноските по ремонта на покрива на кулата на Копелето в Кардегос, когато седне на престола там. Казарил добави и един дар от свое име — оцапани с кръв наниз перли и по-точно онова, което беше останало от Дондовия годежен подарък след битката с разбойниците. Този прокълнат предмет беше, без никакво съмнение, точно по вкуса на Копелето, и Казарил въздъхна с облекчение, когато най-после се отърва от него.

Докато вървяха по обратния път от кулата на Копелето, след хора от деца, на които, изглежда, им беше писнало вече от строгите предписания на церемонията и чиито гласчета потреперваха нетърпеливо, Казарил хвърли поглед към множеството и затаи дъх. Имаше един мъж, на средна възраст — около него висеше смътна сивкава светлина като в зимен ден. Когато затвори очи, слабата светлина не изчезна. Погледна отново с нормалното си зрение. Мъжът беше облечен с роба в черно и сиво и носеше на рамото си червения ширит на служител в градския съвет на Тарион — вероятно съдия от по-низш ранг. Както и светец на Бащата, от по-низш ранг, също както Клара беше на Майката в Кардегос...

Мъжът се беше втренчил на свой ред в Казарил със зейнала уста и пребледняло лице. Нямаше как да поговорят тук, защото Казарил

трябваше да се присъедини към церемонията в ектяция двор на храма, но Казарил реши, че при първа възможност ще разпита архисвещения за него.

При централния огън току-що венчаните царевич и царевна отправиха по една кратка реч към публиката, после архисвещеният, Казарил и всички други поеха по обратния път по украсените със знамена улици към новия дворец на ди Баошия. Там ги чакаше богат пир, който да запълни следобеда и стомасите на празнуващите. Храната беше изключителна, още повече, че всичко беше организирано само за два дни. Казарил подозираше, че са били използвани голяма част от хранителните запаси, приготвени за приближаващия Ден на Дъщерята. Но не смяташе, че на богинята ще ѝ се досвиди. Като едни от най-важните гости, както Казарил, така и архисвещеният си имаха отредени места на трапезата, така че Казарил нямаше как да поговори насаме с него, преди музиката и танците след обяда да изкарат по-младите гости в дворовете. След като залата се поизпразни, двамата мъже, които търсеше, го намериха.

Съдията стоеше зад рамото на архисвещения и изглеждаше уплашен. Дватамата с Казарил се изгледаха косо, докато архисвещеният ги представяше набързо един на друг.

— Милорд ди Казарил, позволете да ви представя почитаемия Пажинин. Той работи в градската управа на Тарион... — Архисвещеният сниши глас. — Казва, че сте докоснат от някой бог. Вярно ли е?

— Уви, да — въздъхна Казарил. Пажинин кимна, сякаш да каже „Така си и мислех“. Казарил се огледа и ги придърпа настрана. Трудно беше да се намери място, където да говорят на спокойствие, така че се наложи да излязат в един малък вътрешен двор. Музика и смях долитаха през здрача. Един слуга запали факлите, наредени в скоби по стените, и се върна в сградата. Над главите им, високи облаци препускаха под първите звезди.

— Колегата ви, архисвещеният на Кардегос, знае всичко за мен — каза Казарил на архисвещения на Тарион.

— О! — Архисвещеният примигна и на лицето му се изписа огромно облекчение. Казарил си помисли, че тази новина не е повод за кой знае какво успокоение, но реши да не го лишава от илюзиите му. — Менденал е чудесен човек.

— Бащата на зимата ви е дарил с известна дарба, както виждам — обърна се Казарил към съдията. — Каква е тя?

Пажинин сви нервно глава между раменете си.

— Понякога — не винаги — ми позволява да разбере кой в съдебната зала лъже и кой казва истината. — Пажинин се поколеба. — Не винаги е от голяма полза, както би могъл да си помисли човек.

Казарил се изсмя сковано.

Пажинин грейна видимо, както за вътрешното, така и за нормалното зрение на Казарил, и се усмихна сухо.

— А, виждам, че разбирате.

— О, да.

— Но вие, сър... — Пажинин се обърна притеснено към архисвещения. — Казах ви, че е докоснат от някой бог, но това едва ли е достатъчно да обясни какво виждам. То е... направо боли, когато го гледам. Откакто ми бе дадено виждането, на три пъти съм срещал други избрани, но никога не съм виждал такова нещо.

— Светец Умегат от Кардегос каза, че му приличам на град в пламъци — призна Казарил.

— Това е... — Пажинин го погледна косо. — Това е добре казано.

— Той беше учен човек. — „Някога“.

— Каква е вашата дарба?

— Аз, хм... мисля, че самият аз съм дарът всъщност. Даден на царевна Изел.

Архисвещеният допря ръка до устните си, после побърза да направи свещения знак.

— Това обяснява историите, които се разказват за вас!

— Какви истории? — озадачено попита Казарил.

— Лорд Казарил, трябва да ви попитам... — намеси се съдията, — каква е онази ужасна сянка, която обгръща царевна Изел? Това не е божа работа! И вие ли я виждате?

— Аз... работя по въпроса. Да я отърва от нея, изглежда, е задачата, дадена ми от боговете. Мисля, че почти съм успял.

— О, това е добре. — Пажинин, изглежда, се поуспокои.

Казарил си даде сметка, че нищо не иска толкова много в момента, колкото да дръпне Пажинин настрана и да си поговорят по работа. „Как се оправяш с тези неща?“ Архисвещеният може и да беше

благочестив човек, сигурно беше и добър администратор, а вероятно и добре запознат с теологията, но Казарил подозираше, че си няма и понятие за неудобствата на това да си светец. Горчивата усмивка на Пажинин му казваше всичко. Искаше му се двамата да се напият и да си изплачат душата един на друг.

В този момент архисвещеният го смути дълбоко, като му се поклони почти доземи и рече с приглушен, изпълнен със страхопочитание глас:

— Благословени, има ли нещо, което бих могъл да сторя за вас?

Въпросът на Бетриз проехтя в главата му: „Открихте ли как да спасите себе си?“. Може би човек не можеше да спаси сам себе си. Може би той и себеподобните му трябваше да се спасят един друг...

— Тази вечер, не. Утре... или по-късно тази седмица, имам един личен въпрос, по който бих искал да поговоря с вас. Ако нямате нищо против.

— Разбира се, че нямам нищо против, благословени. На ваше разположение съм.

Върнаха се на тържеството. Казарил беше уморен и копнееше да се пъхне в леглото, но дворът под стаята ектеше от врявата на празнуващите. Бетриз, зачервена и задъхана, го покани да танцуват, но той с усмивка отказа да се подложи на това упражнение, а и на нея не ѝ липсваха кавалери. Погледът ѝ често се спираше изпитателно върху него, докато той седеше до стената и гледаше танцуващите, гушнал чашата си с разрежено вино. На самия него също не му липсваше компания, даже напротив — разни мъже и жени само дете не се редяха на опашка да го заговарят приятелски, явно с мисълта за някоя службица в бъдещия двор на царината. На всички тях той отвърщаше любезно и неангажиращо.

Ибрийските лордове привличаха дамите както разлян мед привлича орди мравки, и това, изглежда, им доставяше искрена наслада. В разгара на празненството пристигна и лорд ди Самбюер, с което окомплектова компанията и доволството им. Ибрийците се впуснаха да си разказват един на друг за преживелиците си, с което окончателно взеха ума на шалионската си публика, която ги слушаше с блеснали очи. За огромно политическо задоволство на Казарил, Бергон беше обрисован като героя на това романтично приключение, а Изелината нощна езда от Валенда дотук прозвуча не по-малко

героично. Както се случва със затрогващите легенди за събирането на двама млади влюбени, тази беше на път да изтрие от паметта на хората слабоватата измислица на ди Жиронал за „горката луда Изел“, доволно си помисли Казарил. „А и нашата история е истинска!“

Най-накрая дойде ред и на ритуала, който Казарил чакаше със затаен дъх — изпращането на Бергон и Изел до спалнята им. Нито един от двамата, отбеляза доволно Казарил, не беше пил толкова, че да се напие. Понеже виното в собствената му чаша незнайно как бе ставало все по-малко разредено с напредването на вечерта, той откри, че езикът му е понадебелял, когато царевичът и царевната го повикаха в подножието на стълбите да даде и получи церемониалните целувки на благодарност по ръцете. Развълнуван, той направи свещения знак и призова боговете да ги удостоят с благословията си. Сериозната благодарност в очите им го смути.

Лейди ди Баошия беше уредила един малък хор да напява молитви, които да придружат двойката нагоре по стълбите, и кристалните гласове успяха да озаптят до приемливо количество неприличните шеги на сватбарите. Страните на Изел бяха заруменели прекрасно, а в очите ѝ грееха звезди, когато двамата с Бергон се наведоха през парапета да благодарят усмихнато на всички и да посипят главите им с цветя.

После прекрачиха прага на осветените си с множество свещи покои и вратите се затвориха зад тях. Двама от офицерите на ди Баошия застанаха на пост отпред да пазят спокойствието им. След малко повечето от камериерките и помощниците излязоха, включително лейди Бетриз. Пали и ди Тажил моментално я отведоха за нови танци.

Тържеството обещавахе да продължи до зори, но за облекчение на Казарил от потъмнялото небе се заизсипва ситен дъждец, който прогони музикантите и танцуващите от двора и празненството се премести в съседната сграда. Бавно, подпирайки се с натежала ръка на парапета, Казарил се качи по стълбите към своята спалня, в която се влизаше от същата галерия, от която се влизаше и в покоите на младоженците, само че неговата беше зад ъгъла. „Изпълних дълга си. Сега какво следва?“

Нямаше представа. Сякаш огромен товар от отговорности се беше смъкнал от плещите му. Сега само неговият живот или смърт

зависеха от решенията му... и от грешките. „Няма да изпитвам съжаление. Няма да поглеждам назад“. Миг на равновесие в пресечната точка между миналото и бъдещето.

Реши още утре да потърси съдията. Компанията му сигурно щеше да облекчи самотата му.

„Всъщност май не съм достатъчно самотен“, помисли си той малко по-късно, когато несвързаните обидни крясъци на Дондо, отприщени от среднощния час, връхлетяха вътрешния му слух. Тази нощ отделеният от тялото си дух беснееше с недостигана досега ярост, под чиито приливни вълни се разпадаха и последните нишки на разум, проявявани досега. На Казарил не му беше трудно да се досети защо и се ухили през болката, докато се мяташе в леглото си, свит на топка около топката от огън, която пулсираше в корема му.

Усети, че губи съзнание, и се насили да стане, вкопчил се в разума си като удавник за сламка, ужасен от мисълта, че побеснелият Дондо може да се опита да превземе тялото му, докато той е още жив, и да го използва за някакво гнусно нападение над Изел и Бергон. Сгърчи се на пода в нещо, което силно наподобяваше конвулсии, сподавяйки със сетни сили крясъците и мръсотията, които напиреха да излязат от устата му, без сам да е сигурен вече чии думи преглъща.

Когато пристъпът отмина, той остана да лежи без дъх върху студените дъски на пода, нощницата му бе увита на гърдите, ноктите на ръцете му бяха изпочупени и кървяха. Беше повърнал и сега лежеше в повърнатото. Докосна мократа си брада — по устните му беше избила пяна. Коремът му — или гротескното издуване е било само сън? — се беше върнал към предишната си, леко подута форма, макар че всичките му вътрешности още пулсираха болезнено, а коремната стена потръпваше спазматично като скъсани мускули след прекомерно натоварване.

„Няма да издържа още дълго на това“. Нямахше начин нещо да не се огъне — тялото му, разумът му, дъхът му. Вярата му. Нещо.

Стана, почисти пода, изми се на умивалника и извади една чиста риза, с която да смени нощницата си, после изпъна пропитите си с пот и смотани на топка чаршафи, запали всички свещи в стаята и пропълзя

обратно в леглото. Лежеше с отворени очи и поглъщаше жадно светлината.

По някое време тихите стъпки и шепотът на слугите отвън му дадоха да разбере, че дворецът се събужда. Изглежда беше задрямал, защото свещите бяха догорели, без той да забележи. Сивкава светлина се процеждаше изпод вратата и през процепите на прозоречните капаци.

Щеше да има утринни молитви. Утринните молитви изглеждаха добър план, въпреки че мисълта да се раздвижи му изглеждаше страховита. Казарил стана. Бавно. Е, нямаше да е единственият махмурлия в Тарион тази сутрин. Макар че не се беше напил снощи. В двореца бяха захвърлили временно траура заради сватбата, така че Казарил трябваше да избере нещо от дрехите, които му бяха дадени, с надеждата резултатът да изглежда сериозен и празничен едновременно.

Слезе в двора да изчака изгрева и младите. Слънцето едва ли щеше да се покаже скоро — дъждът беше спрял, но небето тънеше в облаци. Казарил избърса с кърпичката си каменния ръб на фонтана и седна. Усмихна се и поздрави с добро утро една стара прислужница, която мина покрай него с ленени кърпи в ръце. Един гарван крачеше наперено в другия край на двора и търсеше останки от снощната вечеря. Двамата с Казарил се изгледаха косо, но птицата, изглежда, не го сметна за интересен. Като се замисли, Казарил стигна до заключението, че птичето ѝ безразличие може само да го радва.

Най-накрая, горе на галерията, вратите, които Казарил наблюдаваше в очакване, се отвориха широко. Одрямалите се баошиански офицери, които стояха на пост от двете им страни, застанаха мирно. Чуха се женски гласове и един мъжки, нисък и весел. Бергон и Изел си появиха, облечени за утринните молитви, Изел бе положила ръка върху ръката на съпруга си. Заслизаха по стълбите един до друг и излязоха от сянката на галерията.

Сянката ги последва.

Казарил стисна силно очи, после пак ги отвори. Дъхът му секна.

Гъстият облак, който увиваше Изел, сега увиваше и Бергон.

Изел обърна глава да се усмихне на съпруга си, Бергон се усмихна на нея. Снощи изглеждаха развълнувани, уморени и поуплашени. Тази сутрин изглеждаха влюбени. С чернота, вряща около тях като пушека на горящ кораб.

Когато го приближиха, Изел изчурулика бодро:

— Добро утро, лорд Каз!

Бергон се ухили и каза:

— Няма ли да се присъедините към нас, сър? Всички имаме много, за което да благодарим тази сутрин, нали?

Устните на Казарил се разтеглиха в изродено подобие на усмивка.

— Аз... аз... малко по-късно. Забравих нещо в стаята си.

Надигна се и забърза покрай тях по стълбите. Обърна се да ги погледне отново от галерията, докато излизаха от двора. Провлачили тъмните си шлейфове.

Затръшна вратата на спалнята си и се опря задъхан, почти хлипащ на рамката ѝ. „Богове. Богове. Какво направих?“

„Не съм освободил Изел. Вкарал съм Бергон в проклятието!“

26.

Потресен, Казарил остана в стаята си целия предобед. Следобед един паж почука на вратата с неприятната новина, че царевичът и царевната желаят да се яви при тях в покоите им. Казарил се замисли дали да не се направи на болен, макар че едва ли имаше нужда да се преструва. Не, защото Изел без съмнение щеше да му прати лечители, цяла глутница даже — спомни си за последния път, с Рожерас, и потръпна. С безкрайна неохота той опъна дрехите си, за да се приведе в приличен вид, и тръгна по галерията към царския апартамент.

Високите прозорци на дневната бяха отворени и хладната пролетна светлина обливаше щедро стаята. Изел и Бергон, все още с официалните си дрехи от банкета в резиденцията на марш ди Хюеста, го чакаха. Седяха от двете страни на ъгъла на една маса, върху която бяха приготвени хартия, пергамент и пера, а трети стол чакаше подканящо в другия ѝ край. Главите им, едната кестенява, другата кехлибарена, бяха сбрани в тих разговор. Сянката все така се завихряше около тях, отровна като горещ катран. При звука от стъпките на Казарил двамата вдигнаха погледи и му се усмихнаха. Той навлажни устни и се поклони с вдървено лице.

Изел посочи листовете.

— Следващата ни най-неотложна задача е да напишем писмо до брат ми Орико, за да го запознаем с предприетите стъпки и да го уверим във верността си към него като към наш сюзерен. Мисля, че трябва да приложим и част от най-изгодните за Шалион клаузи от брачния ни договор, за да му помогнем да приеме по-лесно новината. Какво ще кажеш, Каз?

Казарил се изкашля и преглътна. Бергон свъси вежди.

— Каз, блед си като... хм. Наред ли е всичко? Седни, моля те!

Казарил успя да поклати леко глава. Отново се изкуши да се скрие зад някоя симулантска лъжа — или полуистина всъщност, защото се чувстваше достатъчно зле.

— Нищо не е наред — прошепна той. Падна на едно коляно пред царевича. — Направих огромна грешка. Съжалявам. Съжалявам.

Напрегнатото, уплашено лице на Изел се премрежи пред очите му.

— Лорд Каз...

— Женитбата ви... — преглътна отново и насили безчувствените си устни да продължат — не е вдигнала проклятието от Изел, както се надявах. Заразило е и Бергон.

— Какво?! — промълви царевичът.

Сълзи свиха гърлото на Казарил.

— И сега не знам какво да правя...

— Как разбра? — тревожно попита Изел.

— Виждам го. Виждам го как обвива и двама ви. Сега даже е по-тъмно и плътно. По-силно.

Устните на Бергон се отвориха объркано.

— Аз ли... ние ли сме направили нещо не както трябва? Объркали сме някак...

— Не, не! Но и Сара и Иста са се омъжили в дома Шалион и са се венчали не само за съпрузите си, но и за проклятието. Мислех, че понеже мъжете и жените са различни, проклятието по някакъв начин се предава по мъжка линия, на потомците на Фонса, заедно с името.

— Но аз също съм потомка на Фонса — бавно рече Изел. — А кръвната връзка е нещо по-силно от някакво си име. Когато двама души се оженят, това не означава, че единият изчезва и остава само другият. Жената се съединява със съпруга си, а не е погълната от него. О, нищо ли не можем да направим? Трябва да има нещо!

— Иста каза... — започна Казарил и млъкна. Никак не беше сигурен, че иска да каже на тези двама решителни млади хора какво е казала Иста. Току-виж Изел си наумила нещо...

„Неосведомеността не е глупост, но може да бъде също толкова опасна“, беше извикала ядно тя преди. Беше твърде късно да я предпазва сега. По гнева на боговете, тя щеше да е следващата царина на Шалион. С правото да управляваш вървеше задължението да защитаваш — привилегията да те предпазват трябваше да бъде оставена назад заедно с другите детски играчки. Дори и предпазването от горчиво знание. „Особено от знанието“.

Казарил преглътна да очисти гърлото си.

— Иста каза, че имало и друг начин.

Отиде при стола и се отпусна тежко. С прекършен глас и с думи толкова прости и ясни, че звучаха почти брутално, Казарил повтори историята, разказана му от Иста — за лорд ди Лютез, царин Иас и нейното видение за богинята. За двете ужасни нощи в тъмницата на Зангре с овързания мъж и ледената вода. Когато завърши разказа си, двамата го гледаха с широко отворени очи и пребледнели лица.

— Мислех... страхувах се... че може би аз съм избраният — продължи Казарил. — Заради нощта, когато се опитах да разменя живота си за смъртта на Дондо. Ужасен бях, че може аз да съм избраният. Изелиният ди Лютез, както ме нарече Иста. Но се кълна пред всички богове, че ако вярвах, че ще проработи, щях сам да ви накарам да ме изведете навън още сега и да ме удавите във фонтана на двора. Два пъти. Но сега вече не мога да се превърна в жертвения агнец. Втората ми смърт ще бъде и последна, защото демонът на смъртта ще отлети с душите ни, моята и на Дондо, и не виждам какво би могло да ме върне в тялото ми след това. — Отри мокрите си очи с опакото на ръката си.

Бергон погледна невястата си, сякаш можеше да я погълне с очи. Накрая рече дрезгаво:

— Ами аз?

— Какво? — възкликна Изел.

— Дойдох тук, за да те спася от това нещо. Нищо не се е променило, само методът е станал по-грубичък, това е. Аз не се боя от водата. Дали да не удавите мен?

Казарил и Изел едновременно отвориха уста да възразят. Казарил махна леко с ръка в знак, че ѝ отстъпва правото да говори.

— Вече са го опитали веднъж. Опитали са и не се е получило. Не смятам да давя никого от двама ви, благодаря! Нито да ви беся, нито някое друго ужасно нещо, което току-виж сте измислили. Не!

— Освен това — вметна Казарил — думите на богинята са били, че един човек трябва да пожертва живота си три пъти за дома Шалион. А не от дома Шалион. — Поне според Иста. Беше ли му повторила тя дословно думите на Пролетната дама? Или бе допуснала някаква коварна грешка в разказа си? Нямаше значение, стига да откажеха Бергон от ужасната му идея. — Не мисля, че проклятието може да се развали отвътре, иначе Иас, а не ди Лютез щеше да се озове във

водата. А, боговете да ми простят, Бергон, сега и ти си от вътрешната страна.

— И без това ми звучи някак погрешно — каза Изел и присви очи. — Като някаква измама. Какво ти беше казал светец Умегат, когато си го попитал какво да правиш? Нещо за нормалните задължения?

— Каза, че трябвало да си гледам нормалните задължения, ден след ден, и толкова.

— Значи така и ще правиш. Боговете определено още не са приключили с нас. — Тя потропа с пръсти по масата. — Сега се сещам... майка ми е раждала два пъти за дома Шалион. Така и не е успяла да мине трети път през това изпитание. А раждането определено е нормално задължение, пратено от боговете.

Казарил се замисли за поразииите, които проклятието можеше да сътвори в добавка към естествените рискове на една бременност и раждане, така както беше повлияло на битките, водени от Иас и Орико, и потръпна. Бездетието на Сара беше най-малката от потенциалните беди.

— Богове пет, Изел, май ще е по-добре да ме напъхате в някоя каца с вода.

— Освен това — рече Бергон — богинята е казала „мъж“. Казала е „мъж“, нали, Каз?

— Тъъ... ако лейди Иста е цитирала правилно думите й, да.

— Свещените казват, че когато боговете говорят за благочестивите задължения на хората, те имат предвид и мъжете, и жените — изръмжа Изел. — Пък и аз съм живяла шестнайсет години с проклятието, без да подозирам. И съм оцеляла някак.

„Но сега то става по-лошо. По-силно“. Смъртта на Теидез му се струваше добър пример за начина, по който действаше проклятието — добродетелите и силните страни на момчето, колкото и да бяха малобройни, се бяха изродили до степен да вършат зло. Изел и Бергон, взети заедно, имаха много добродетели и силни страни. Възможностите на проклятието да извращава нарастваха неимоверно.

Изел и Бергон си стискаха ръцете. Изел потърка ядно очите си със свободната си ръка и вдиша дълбоко.

— Проклятие или не — каза тя, — трябва да напишем писмото до Орико, и то веднага. Така че ди Жиронал да не може да ме обвини в

бунт. Ако бях при Орико, знам, че бих могла да го убедя в ползата от този брак за Шалион!

— Орико се поддава на убеждение — сухо призна Казарил. — Трудното е да опазиш убежденията му от поредната промяна.

— Да, а аз и за миг не забравям, че ди Жиронал е с него в Кардегос. Най-големият ми страх е, че когато разбере новината, канцлерът може и да убеди някак Орико да внесе поправки в завещанието си.

— Привлечете достатъчно от провинкарите на Шалион към своята кауза, царевна, и те може би ще ви подкрепят, когато решите да оборите такива късни поправки.

Изел се намръщи.

— Ще ми се да можехме да идем в Кардегос. Редно е да съм до Орико, ако се окаже, че е на смъртно легло. Би трябвало да сме в столицата, когато нещата се променят.

Казарил помълча, после каза:

— Трудна работа. Не трябва да се оставяте в ръцете на ди Жиронал.

— Не смятам да ида там сама. — Усмивката ѝ проблесна мрачно, като лунни лъчи по острието на нож. — Но трябва да се възползваме от всяка законова възможност, както и от всяко тактическо предимство. Добре би било да припомним на шалионските лордове, че цялата законна власт на канцлера му е дадена от царица. И само от него.

Бергон каза притеснено:

— Ти го познаваш по-добре от мен. Смяташ ли, че ди Жиронал просто ще си седи така, когато чуе новината?

— Колкото по-дълго го принудим да си седи и да не прави нищо, толкова по-добре. С всеки изминал ден подкрепата, която получаваме, се увеличава.

— Чули ли сте нещо за реакцията на ди Жиронал? — попита Казарил.

— Не още — отвърна Бергон.

Забавянето заради разстоянията важеше и за двете страни, уви.

— Уведомете ме веднага, ако чуете нещо. — Казарил си пое дъх, приглади един празен лист хартия и взе едно перо. — Така. В какъв стил предпочитате да е писмото?

Проблемът как да се достави това жизненоважно от политическа гледна точка послание беше деликатен, помисли си Казарил, докато пресичаше двора под царските покои с подписания и подпечатан документ в ръка. Не вървеше да го пъкне в чантата на някой куриер, който да го предаде в канцлерството на Зангре. Нужна беше делегация от високопоставени мъже, които да придадат необходимата тежест както на самото послание, така и на Изел и Бергон, а и за да е сигурно, че писмото ще попадне директно в ръцете на Орико, а не в тези на ди Жиронал. Доверените пратеници трябваше да прочетат писмото на умирация сляп царин дословно, без да променят и една дума, и да дадат политически грамотни отговори на въпросите, които Орико би могъл да зададе за набързо уредената сватба на сестра си. Лордове и свещени — по няколко от двете съсловия, реши Казарил. Вуйчото на Изел би могъл да препоръча подходящи хора, които да потеглят още тази вечер и да не жаят конете. Крачката му се удължи, когато тръгна да търси някой паж или слуга, който да му каже къде да намери ди Баошия.

Под облицованата с декоративни плочи арка, през която се влизаше в двора, Казарил едва не се сблъска с Пали и със самия ди Баошия. Явно и те не се бяха преобличали след банкетата.

— Здравсти, Каз! — поздрави го Пали. — Защо те нямаше на обяда?

— Почивах си. Изкарах тежка нощ.

— Хайде де, пък аз можех да се закълна, че от всинца ни само ти си си легнал трезвен снощи.

Казарил остави закачката му без коментар, като вместо това попита:

— Какво е това?

Пали размаха писмата, които стискаше в ръката си.

— Новини от Кардегос, от ди Ярин. Пратил ги е спешно по храмов куриер. Реших, че царевичът и царевната трябва да ги видят веднага. Вчера сутринта ди Жиронал се е метнал на коня си и е напуснал Зангре. Никой не знае накъде е тръгнал.

— Взел ли е войници... не, по-добре да го разкажеш само веднъж. Елате. — Казарил се обърна и ги поведе към стълбите на галерията и оттам в царските покои. Една от слугините на Изел ги

въведе и отиде да повика младата двойка в дневната. Докато чакаха, Казарил им показа писмото до Орико и им обясни съдържанието му. Провинкарът кимна замислено и назова неколцина подходящи лордове, които да го отнесат в Кардегос.

Изел и Бергон влязоха — Изел още оправяше разрошената си коса — и тримата мъже им се поклониха. Очите на царевич Бергон се спряха върху писмата в ръката на Пали и той им даде знак да седнат около масата.

Пали повтори новината за ди Жиронал.

— Взел е само част от личната си кавалерия. Ди Ярин смята, че или целта му е близо до Кардегос, или е искал да се придвижи с възможно най-голямата бързина.

— Какви са новините за брат ми Орико? — попита Изел.

— Ами, ето тук... — Пали ѝ подаде писмото да го прочете. — След като ди Жиронал сам се махнал от пътя му, ди Ярин веднага се опитал да влезе при царина, но Сара каза, че Орико спи, и отказала да наруши почивката му. И понеже била обещала да уреди на ди Ярин среща с царина още преди ди Жиронал да замине, той се опасява, че състоянието на Орико може да се е влошило рязко.

— Другото писмо какво е? — попита Бергон.

— Стари новини, но въпреки това интересни — каза Пали. — Казарил, какви са тези небивалици, дето ги разправя за теб старият архисвещен? Командирът на тарионската военна част към ордена на Сина дойде при мен разтреперан — изглежда, смята, че си докоснат от боговете, и не смее да се обърне директно към теб. Искал да поговори с човек, дал клетви към храма като самия него. Получил е копие на заповед, изпратена от канцлерството до всички рицарски постове на ордена на Сина в Западен Шалион — за задържането ти, моля ти се, по обвинение в държавна измяна. Оклеветен си...

— Пак ли? — промърмори Казарил и посегна да вземе писмото.

— И си обвинен, че си се промъкнал в Ибра, за да продадеш Шалион на Лисицата. Кое то сега, когато целият свят знае истината, звучи доста неубедително.

Казарил плъзна поглед по заповедта.

— Ясно. Това е бил планът му да ме залови, ако наемните му убийци се провалят на границата. Само че е позакъснял малко с хвърлянето на мрежата. Както каза, стара новина.

— Да, ама си има продължение. Онзи послушен глупак, командирът на военната част, пратил писмо на ди Жиронал, в което потвърдил, че те е видял тук, и се извинява, задето не те е арестувал, понеже заповедта за арест очевидно била някакво недоразумение. Че си действал по заповед на царевна Изел и си направил голяма добрина на Шалион, така че за измяна и дума не можело да става, а сватбата се посрещала с всеобщо одобрение от хората в Тарион. Както и че по всеобщо мнение царевната била много красива. И че всички виждали в новата Наследница мъдрост и доброта, както и огромно облекчение и надежда след катастрофалното управление на Орико.

Ди Баошия изсумтя.

— Кое то си е чиста обида, макар и неволна, понеже въпросното катастрофално управление съвпада със службата на ди Жиронал като канцлер на Орико. Била ли е неволна всъщност?

— Склонен съм да смятам, че да. Човекът е, как да кажа, простоват, и в мисленето, и в говоренето. Казва, че е искал да убеди ди Жиронал колко добре би било и той да подкрепи царевната.

— По-вероятно е да постигне обратното — бавно рече Казарил. — Писмото му само ще убеди ди Жиронал, че подкрепата за самия него намалява с бързи темпове и че е крайно време да предприеме нещо, за да обърне нещата. Кога според теб е получил ди Жиронал този мъдър съвет от подчинения си?

Пали изкриви устни.

— Рано сутринта вчера.

— Е... в посланието няма нещо, което да не е бил научил вече от други източници, предполагам. — Казарил подаде заповедта на Бергон, който чакаше реда си да ѝ хвърли един поглед.

— И така, значи ди Жиронал не е в Кардегос — замислено рече Изел.

— Да, но къде е отишъл? — попита Пали.

Ди Баошия щипна с два пръста долната си устна.

— Щом е тръгнал с толкова малко хора, значи отива някъде, където войската му вече се е събрала. Някъде, откъдето да може да удари Тарион. Кое то означава или при зет си, провинкара на Тистан, или във Валенда, на северозапад от нас.

— Тистан е по-близо — рече Казарил.

— Затова пък във Валенда държи заложенници — майка ми и сестра ми — мрачно отбеляза ди Баошия.

— Тях и преди ги държеше — каза Изел; гласът ѝ бе напрегнат от потискана тревога. — Те ме заклеха да тръгна, вуйчо...

Бергон напрегнато слушаше разговора. Ибрийският царевич беше израснал сред гражданска война, напомни си Казарил. Може и да беше разтревожен, но не показваше признаци на паника.

— Мисля, че трябва да тръгнем към Кардегос и да поемем властта, докато ди Жиронал не е там — каза Изел.

— Ако ще предприемаме такава кампания — възрази вуйчо ѝ, — първо трябва да превземем Валенда, да освободим роднините си и да си подсигуририм тила. Но ако ди Жиронал събира войска, за да нападне Тарион, не бих искал да го оставям без защита.

Изел махна нетърпеливо.

— Ако двамата с Бергон не сме в Тарион, ди Жиронал не би имал причина да го напада. Нито Валенда. Мен иска той... на всяка цена.

— Мисълта как ди Жиронал напада из засада колоната ви, докато сте на път, където ще сте на открито и уязвими, също не ми допада особено — рече Казарил.

— Колко хора можеш да отделиш, за да ни придружат до Кардегос, вуйчо? — попита Изел. — Конници. И пешаци, които да ни следват възможно най-бързо. И колко време ще ти е необходимо да ги събереш?

— До утре вечер мога да ти осигуря петстотин души кавалерия и още хиляда пехота на следващия ден — призна доста неохотно ди Баошия. — Двамата ми благонадеждни съседи също биха могли да ти пратят по толкова, но не толкова бързо.

Ди Баошия лесно би могъл да ѝ даде два пъти повече войници, помисли си Казарил, ако не се подсигурияваше срещу евентуално нападение. Прекомерната предпазливост можеше да е не по-малко фатална от прекомерното безразсъдство, когато настъпеше моментът всичко да се постави на карта.

Изел преплете пръсти в скута си и се намръщи сърдито.

— Дай заповед да се приготвят тогава. Ще изкараме утринното молитвено бдение за Деня на Дъщерята и ще участваме в процесията, както бяхме планирали. Вуйчо, лорд ди Палиар, бъдете така добри да

пратите колкото е възможно повече мъже, които да препуснат във всички посоки и да съберат новини за придвижването на ди Жиронал. Утре вечер ще видим с каква нова информация разполагаме и след това ще вземем окончателното решение.

Двамата мъже се поклониха и излязоха забързано от стаята. Изел помоли Казарил да остане още малко.

— Не исках да споря с вуйчо — със съмнение в гласа му довери тя, — но според мен Валенда ще ни забави излишно. Ти какво мислиш, Казарил?

— От гледната точка на царина и царината на Шалион-Ибра... Валенда няма ключово географско положение. Който и да я държи.

— Тогава нека войските на ди Жиронал потънат там, а не нашите. Но не мисля, че вуйчо лесно ще се съгласи с това.

Бергон се изкашля.

— Пътят за Валенда и пътят за Кардегос съвпадат в първия етап. Можем да кажем, че се придвижваме към Валенда, а на разклона да поемем към Кардегос.

— Да кажем на кого?

— На всички. Почти. Тогава каквито и шпиони да има ди Жиронал тук, те ще го пратят в грешната посока.

Да, Бергон май наистина беше син на баща си, Лисицата на Ибра... Веждите на Казарил се вдигнаха одобрително.

Изел обмисли предложението, после се намръщи.

— Ще се получи само ако хората на вуйчо ми склонят да ни последват към столицата.

— Ако водим, няма да имат друг избор, освен да ни последват, така мисля.

— Надявам се да избегна една война, а не да я започвам — каза Изел.

— Отклоняването на войската ни от един град, който е пълен със силите на канцлера, служи на същата кауза, не смяташ ли?

Изел се усмихна тайнствено, наведе се и го целуна по бузата, а той притисна в тиха почуда ръка към мястото, където го бяха докоснали устните ѝ.

— И двамата имаме време да го обмислим до утре — заяви тя. — Казарил, ти се погрижи писмото до брат ми да потегли, все едно

смятаме да си стоим тук, в Тарион. С малко повече късмет може да достигнем пратениците по пътя и да му го връчим лично.

Със съдействието на ди Баошия и архисвещения Казарил откри, че не страда от липса на ентузиазирани доброволци и от града, и от храма, които да отнесат писмото на царевната в Кардегос. Мъжете направо се стичаха около царската двойка. Онези, които бяха пропуснали самата сватба, сега пристигаха в града за тържествата по случай утрешния Ден на Дъщерята. Цялата тази младост и красота действаше на хората като мощен талисман, а сезонът на обновление на Пролетната дама до голяма степен се свързваше с предстоящото управление на Изел. Номерът беше да подсигурят основата на това управление, докато настроението още е силно, така че властта ѝ да не се разклати върху гнили темели, когато настъпят по-трудни времена. Със сигурност никой от хората тук, в Тарион, нямаше да забрави тези времена на надежда, която все така щеше да се помайва в очите им, когато погледнеха остарелите вече Изел и Бергон.

Така Казарил събра група от дузина мъже, които се метнаха със сериозни лица на конете си в час, когато повечето хора се мятаха вече в леглата си. Връчи официалния документ в ръцете на един свещен с висок сан, достолепен лорд, издигнал се високо в ордена на Бащата. Марш ди Сулд щеше да тръгне с тях в качеството си на свидетел и говорител на Бергон. Посланическата група потегли сред тропот на копита от храмовия комплекс, а Пали изпрати Казарил до двореца на ди Баошия и му пожела лека нощ.

Спешната задача, разсейвала го досега, отпадна от мислите му и краката му отново натезаха, докато се качваше по стълбите към галерията над двора. Тежестта на проклятието беше тайно бреме, което дърпаше надолу всички добри надежди. Преди десетина години младият Орико беше поел управлението със същия хъс и желание като Изел. Сякаш беше вярвал, че ако положи достатъчно усилия, ако впрегне волята си и не отстъпва от добродетелите, ще успее да надвие черното проклятие. Но всичко се беше объркало...

Имаше и по-лоши съдби от това да се превърнеш в Изелиния ди Лютез, замисли се Казарил. Можеше да се превърне в Изелиния ди Жиронал. Колко тревоги и корозия можеше да издържи един лоялен

помощник преди да полудее, гледайки как младостта и надеждата постепенно се израждат в старост и отчаяние? И все пак, каквито и грешки да беше допускал Орико, поне беше издържал достатъчно дълго, за да даде шанс на следващото поколение. Като някакъв обречен малък герой, който подпира с гърба си дигата и сам се удавя във водовъртежи от тъга, докато другите се измъкват на брега.

Казарил се приготви да си легне и да посрещне тазнощната атака, но Дондо беше необичайно спокоен. Изтощен ли беше? Или прегрупираше силите си? Или изчакаше... Въпреки това злокачествено присъствие Казарил най-накрая заспа.

Един слуга го събуди час преди съмване и го поведе със свещник в ръка към двора, където приближените на царската двойка щяха да участват в религиозното бдение. Въздухът беше студен и мъглив, но няколкото бледи звезди точно над главите им обещаваха денят да е хубав. Молитвени килимчета бяха наредени около фонтана по ибрийски обичай и всеки зае мястото си, на колене или проснат по очи. Изел и Бергон коленичиха един до друг. Лейди Бетриз се настани между царевната и Казарил. Ди Тажил и ди Самбюер се присъединиха с прозявки — заеха места във външния кръг от килимчета заедно с още неколцина членове на домакинството от по-нисък ранг. Един свещен от храма изрече кратка молитва, после подкани всички да отворят умовете си за благословията на настъпващия сезон. Из цял Тарион зимните огънове бяха загасени. Когато всичко беше готово, духнаха и последните свещи. Пълен мрак и тишина се спуснаха над двора.

Казарил се отпусна на килимчето си с разперени ръце. Изрече три пъти наум двете пролетни молитви, които знаеше, но после се отказа да пълни ума си с механично запомнени думи, които да държат мислите му под похлупак. Ако ги оставеше да следват курса си, може пък след тях да настъпеше тишина. В която да чуе... какво?

Сменял бил темата, обвинила го беше Бетриз, когато отговорите му се стрували прекалено трудни. Беше се опитвал да прави същото и с боговете. Но явно и тях не беше успял да заблуди.

На Иста ѝ бил даден шанс да развали проклятието и тя се беше провалила, и провалът ѝ, изглежда, се отнасяше до цялото нейно

поколение. Подозираше, че ако и той се провали, няма да му позволят да направи кръгом и да опита отново. Щяха ли тогава Изел или Бергон, или и двамата заедно, да се превърнат в един нов Орико и да удържат потопа с цената на живота си, за да създадат шанс за следващото поколение?

„Голяма мъка ще имат с децата си“. Знаеше го, ей така, изведнъж и без капка съмнение. Целият смисъл на плановете им за мир и ред почиваше върху надеждата за един силен, светъл наследник, който да наследи и двамата. Щяха да изляят всичко от себе си, докато се опразнят, в деца пометнати, мъртви, луди, прогонени, предадени...

„Бих щурмувала рая заради теб, ако знаех къде е“.

Той знаеше къде е. Беше от другата страна на всеки човек, на всяко живо същество, толкова близо, колкото обратната страна на монета, като външната страна на врата. Всяка душа беше потенциален портал за боговете. „Какво ли би станало, ако всички се отворим едновременно?“ Щеше ли светът да плувне в чудеса, а небесата да се опразнят? Внезапно му хрумна, че светците са нещо като напоителната система на боговете, като онази край Загосур — ефективно и грижливо отваряне и затваряне на шлюзове, което да достави на всяка душа-ферма необходимото й количество благодат. Само дето го усещаше повече като пропукана дига, удържаща разбесняло се наводнение.

Призраците бяха изгнаници от погрешната страна на границата, хора, обърнати с хастара навън. Защо не действаше в обратната посока? Какво би било да си антипризрак от плът и кръв, пуснат на воля в света на духовете? Щеше ли тогава да е невидим за повечето призраци, безсилен и объркан, както призраците бяха невидими за повечето хора?

„И щом мога да виждам душите, откъснати от телата им, защо не ги виждам, когато са все още в телесните си обвивки?“ Беше ли се опитвал всъщност? Колко хора имаше около него в момента? Затвори очи и се опита да ги съзре в мрака с вътрешното си зрение. Сетивата му все така бяха объркани от материята. Някъде във външния кръг от килимчета някой захърка, после изгрухтя стреснато, когато ухиленият му съсед го смушка с лакът. Ако действаше по този начин, щеше да е като да погледне през прозорец към рая.

Ако боговете виждаха душите на хората, но не и телата им, огледално на хората, които виждаха телата, но не и душите, това би

обяснило защо боговете са толкова небрежни към неща като външния вид и другите телесни функции. Като болката? Болката илюзия ли беше, от гледната точка на боговете? Може би раят не беше място, а просто различен ъгъл на погледа, различна височина, перспектива.

„И в мига на смъртта ние се приплъзваме изцяло през този процеп. Губим котвата, която ни държи в материалното и печелим... какво?“ Смъртта разкъсваше дупка между световите.

И ако една смърт разкъсваше малка дупчица в света, която ще зарасне бързо, какво ли е необходимо, за да се разкъса по-голяма дупка? Не някаква си задна вратичка, през която да се промушиш, а широк прорез, подсигурен от мини и окопи, през който да прелеят свещени армии?

„Ако умре бог, каква ли дупка ще се разкъса между земята и рая?“ Какво всъщност представляваше проклятието-благословия на Златния генерал, това нещо от другата страна, захвърлено в изгнание от тази? Що за портал беше отворил за себе си рокнарийският гений, що за канал е бил...

Подутият корем на Казарил се сгърчи от болезнен спазъм и той се претърколи на една страна, за да не го притиска. „Понастоящем аз съм едно крайно необичайно вместилище“. Двама изгнаници от света на духовете бяха уловени в капана на плътта му. Демонът, чието място изобщо не беше тук, и Дондо, който трябваше да е напуснал света на живите, но беше останал, задържан от неизплатените си грехове. Дондо не копнееше да се яви пред боговете. Дондо беше съсирек от своеволие, оловна запушалка, която ровеше из тялото му с нокти като куки от стомана. Ако не беше Дондо, той можеше да избяга.

„Мога ли?“

Представи си го... да предположим, че тази смъртоносна котва внезапно и — ха! — по някакво чудо бъдеше премахната. Би могъл да избяга... но тогава никога не би разбрал какво е можел да направи. „А, Казарил. Ако беше издържал още един ден, още една миля, можеше да спаси света. Но той се предаде само час преди развързката...“ Виж, това беше проклятие, пред което низвергнатите духове изглеждаха като невинно, пък макар и чудато забавление. Цял един живот... или вечност?... в който да се пита „Какво, ако бях...?“.

Единственият начин да узнае със сигурност беше да измине целия път до самоунищожението си.

„Богове пет, със сигурност съм се побъркал. Сигурно бих докуцукал чак до ада на Копелето, за да задоволя проклетото си любопитство“.

Чуваше дишането на хората около себе си, някоя дреха прошумоляваше от време на време. Фонтанът клопочеше тихо. Звучите го успокояваха. Чувстваше се много сам, но поне беше сам в приятна компания.

„Добре дошъл в занятието на светците, Казарил. По благословията на боговете ти се дава да приютиш в тялото си чудеса! Уловката е, че не ти се дава правото да избираш какви да са чудесата...“

Бетриз го беше разбрала точно на обратно. Работата не беше да щурмуваш рая. А да оставиш рая да щурмува теб. Можеше ли един стар специалист по обсадите да се научи да се предава, да отваря портите си?

„Във вашите ръце, властелини на светлината, поставям душата си. Направете, каквото е нужно, за да поправите света. Аз съм на вашите услуги“.

Небето изсветляваше, обръщаше се от сивото на Татко Зима към нежното синьо на Дъщерята. В прибуления от сенки двор Казарил виждаше как силуетите на околните се обливат в отънъци и се запълват със светлия дар на цветовете. Уханието на портокаловите дръвчета тегнеше в предутринната влага, промъкваше се и по-слабият аромат на косите на Бетриз. Казарил се надигна на колене, вдървен и измръзнал.

Някъде откъм двореца мъжки вик разцепи въздуха и секна внезапно. Жена изпищя.

27.

Казарил опря ръка на плочите, оттласна се да се изправи и отметна плаща си да освободи дръжката на меча. Навсякъде около него хората ставаха и се оглеждаха разтревожено.

— Ди Тажил. — Бергон даде знак на ибрийския си приближен. — Иди да видиш.

Ди Тажил кимна и се затича по посока на виковете.

Ди Самбюер, чиято дясна ръка още беше в шина, свиваше и отпускате левия си юмрук, после освободи несръчно дръжката на меча си и закрачи след него.

— Трябва да залостим портите.

Казарил плъзна поглед по двора и по облицованата с плочи арка. Портите ѝ от декоративно ковано желязо се залюляха широко отворени след ди Тажил. Имаше ли и друг вход към двора?

— Царевна, царевич, Бетриз, не бива да оставате тук, дворът е като капан. — Хукна след ди Самбюер, сърцето му се блъскаше в гърдите още преди да затича. Ако успееше да ги изведе оттук, преди...

Паникьосан паж влетя през портите тъкмо когато ди Самбюер вече се приближаваше към арката.

— Милорди, помогнете! Въоръжени мъже нахлуха в двореца! — И погледна уплашено през рамо.

„Ето ги и тях“. Двама мъже с голи мечове влетяха по петите на пажа. Ди Самбюер, който се опитваше да затвори портата с меча в лявата си ръка, едва успя да се наведе под първия удар. Миг след това Казарил ги нападна. Първият му замах пое цялата тежест на тялото му и противникът му го парира с трясък, който проехтя из целия двор.

— Тръгвайте! — изкрещя Казарил през рамо. — По покривите, ако трябва! — Щеше ли да може Изел да се катери с официалната си рокля? Не можа да погледне дали са го чули, защото противникът му се съвзе и премина в атака. Наемниците, войниците или каквито там бяха, носеха обикновени дрехи без опознавателни цветове или знаци,

без съмнение да се промъкват по-лесно в града на малки групи, смесвайки се с празнуващото множество.

Ди Самбюер рани противника си. Силен ответен удар попадна върху счупената му ръка, той пребледня и падна назад с приглушен вик. Още един войник се появи иззад ъгъла и хукна към арката. Носеше баошианските цветове, зелено и черно, и за миг Казарил се обнадежди. Докато не го позна — беше подкупеният капитан на Теидез, който очевидно беше натрупал нов опит в предателството.

Баошианският капитан се озъби хищно, когато видя Казарил, и стисна с мрачна решителност меча си. Казарил нямаше нито необходимото пространство, нито свободна ръка, за да се опита отново да захлопне портата пред тях, а и противникът на ди Самбюер почти я затискаше с тялото си. Не смееше да отстъпи назад. Тясната арка ги принуждаваше да го нападнат един по един и по-благоприятно разположение на силите едва ли щеше да му се падне този ден. Ръката му започваше да тръпне от сблъсъка на стоманата, а червата му отново се гърчеха в спазми. Но с всеки хъхрещ дъх, който се откъсваше от дробовете му, той купуваше още една крачка и още един миг за бягството на Бергон, Изел и Бетриз. Една крачка, две крачки, пет крачки... Къде беше ди Тажил? Девет крачки, единайсет, петнайсет... Още колко ли мъже идваха след тези тук? Острието му отсече парче от челюстта на първия му противник и той се дръпна назад с вик на болка, но това само подsigури на капитана по-добър ъгъл за нападение. Още носеше зеления пръстен на Дондо. Камъкът проблясваше при всяко движение на меча. Четирийсет крачки. Петдесет...

Казарил се биеше подтикван от ужас, бранеше с такъв гняв живота си, че мисълта за свръхестествената опасност демонът на смъртта да откъсне собствената му душа от тялото заедно с тази на умиращата му жертва, почти не докосваше съзнанието му. Светът му се стесни. Целта му вече не беше да спечели битката, нито това първо стълкновение, нито да спаси живота си, а просто още една крачка. Всяка крачка беше малка победа. Шейсет... и няколко... започваше да обръква броенето. Започна отначало. „Едно. Две. Три...“

„Сигурно ще умра сега“. Два пъти не вършеше работа. Закрепя вътрешно заради безсмислието на всичко, полудял от съжаление, че не може да умре достатъчно. Ръката му се тресеше от умора. На тази

порта ѝ трябваше майстор на меча, а не секретар, но утринното бдение на царевната беше предвидено за тесен кръг нейни приближени и само няколко от тях въобще можеха да въртят меч. Никой ли не идваше да му помогне? Дори и старите слуги все можеха да грабнат нещо и да го хвърлят по... „Двайсет и две...“

Можеше ли вече да отстъпи назад през двора към стълбите? Бяха ли се качили вече царевната и другите на галерията? Хвърли трескав поглед назад и това беше грешка, защото изгуби ритъма си и със звън на метал мечът на капитана изби неговия от ръката му и той издрънча на каменните плочи. Баошианецът се хвърли отгоре му, изтласка го изпод арката и го събори на земята. Петима-шестима нападатели се юрнаха през портата след капитана и се пръснаха из двора. Двама от тях, предпазливи и опитни, го сригнаха на минаване, за да са сигурни, че няма да стане и отново да грабне меча. Той все още не знаеше кои са, но нямаше съмнение чии са.

С раздирани от кашлица дробове, Казарил се обърна на хълбок тъкмо навреме, за да види ди Жиронал, който препусна ругаейки под арката след още десетина мъже. Ди Самбюер все така лежеше, превит на две, със стиснати в агония зъби. Бяха ли вече Изел и Бергон на сигурно място? Слезли по някое сервизно стълбище, издрапали по плочите на покрива? Да не дават боговете да са изпаднали в паника и да са се барикадирали в покоите си... Ди Жиронал се отправи към стълбите за галерията, където част от хората му чакаха, за да съгласуват атаката си.

— Марту! — кресна Казарил и събрал сили, се изправи на колене.

Ди Жиронал се обърна рязко, сякаш беше прикачен към края на издърпано въже.

— Ти! — По негов знак баошианският капитан и един друг войник стиснаха Казарил за ръцете, извиха ги зад гърба му и го вдигнаха на крака.

— Закъсна! — извика Казарил. — Тя е венчана и любена и вече нищо не можеш да направиш срещу това. Шалион притежава Ибра на най-справедливата цена, плащана някога, и цялата страна празнува късмета си. Тя е Дете на Пролетта и радостта на боговете. Не можеш да спечелиш срещу нея. Откажи се! Спаси своя живот и този на хората си.

— Венчана? — изръмжа ди Жиронал. — Овдовяла, щом се налага. Тя е луда предателка, ибрийска курва, и прокълнатата на всичкото отгоре. Няма да го бъде! — Той отново се обърна към стълбите.

— Ти си курвата, Марту! Ти продаде Готоргет за рокнарийските пари, които аз отказах, а мен ме продаде на галерите, за да ми запушиш устата! — Казарил местеше трескаво поглед по лицата на разколебаните войници. „Петдесет и пет, петдесет и шест, петдесет и седем...“ — Този лъжец продава собствените си хора. Следвайте го и рискувате да ви предаде в мига, в който надуши печалба!

Ди Жиронал се обърна отново и изтегли меча си.

— Ще ти запуша устата, нещастен глупак такъв! Изправете го.

„Чакай, не...“

Двамата мъже, които го държаха, се отместиха леко встрани и очите им се ококориха, когато ди Жиронал тръгна към тях, засилвайки се за мощен съсичащ удар с две ръце.

— Милорд, това е убийство — поколеба се мъжът, който държеше Казарил за лявата ръка. Обезглавяващата дъга би покосила и двамата войници, така че ди Жиронал промени удара си в последния момент, като сведе меча си ниско и връхлетя с цялата тежест на гнева си.

Стоманата прониза копринения брокат, кожата и мускулите, и заседна в корема на Казарил, чиито крака за малко да се отделят от земята, такава беше силата на удара.

Звуците замлъкнаха. Мечът се плъзгаше през него бавно като перла в мед и също толкова безболезнено. Червеното лице на ди Жиронал беше застинало в зяпнала маска на ярост. От двете страни на Казарил, пазачите му се превиха и изтъняха в перспектива, устите им бяха отворени във викове на уплах, които така и не прозвучаха.

С победоносен крясък, който чу само Казарил, демонът на смъртта се стрелна нагоре по острието на меча, което се нажежи червено след него, и се мушна в ръката на ди Жиронал. С гневен писък черна лепкава течност, като сироп, каквото представляваше Дондо сега, се ливна след него. Пукащи синьо-бели искрици се завихриха сякаш от нищото около ръката на ди Жиронал, увиха я като лоза, а после плъпнаха по цялото му тяло. Бавно, главата му се килна назад и бял огън изригна из устата му, докато смъртта му изкореняваше

душата. Косата му се изправи, очите му се изцъклиха. Мечът му продължи да се впива под падащата му тежест и плътта на Казарил около него засъска. Бяло, черно и червено се завихриха заедно, сплетени едно в друго, после отлетяха в ничия посока. Възприятията на Казарил бяха повлечени от беснеещата опашка на циклона, засмукани извън тялото му като издигаща се димна колона. Три смърти и един демон, всичките в едно. Всички в едно се ливнаха в някакво синьо Присъствие...

Умът на Казарил експлодира.

Отваряше се навън, и още навън, и още повече навън, докато целият свят не се ширна под него, сякаш го гледаше от върха на висока планина. Но не царството на материята гледаше той. Това беше пейзаж от духовна субстанция; цветове, които не можеше да назове, ярки до болка, го понесоха на прекрасните си, бурни вълни. Чуваше шепота на всички умове по света, въздишки като вятър в гора — стига да можеше човек да различи, едновременно и поотделно, песента на всяко листо. И всички викове на болка и скръб по света. И на радост и срам. И на надежда, и отчаяние, и амбиция... Хиляди хиляди мигове от хиляди хиляди животи се изляха през неговата разтягаща се душа.

От повърхността под него мехурчета душецвят извираха едно по едно и се понасяха във вихрен танц, стотици, хиляди, като големи дъждовни капки, които ваят нагоре... „Това са умиращите, които се изливат през процепите на света в това място“. Души, заченати от материята, умиращи в това странно ново раждане. „Твърде много, твърде много, твърде много...“ Умът му не можеше да обхване цялото и образите се отделиха от него като вода, която изтича през пръстите.

Някога си беше представял Пролетната дама като приятна и мила млада жена, когато самият той беше много млад и представите му за нещата — много смътни. Свещените и Ордол не бяха доразвили много представата му, бяха прибавили към изградения вече образ само безсмъртие и достолепност. Този всеобемащ Мозък слушаше всеки вик и песен по света едновременно. Тя гледаше как душите се издигат по спирали нагоре в цялата им ужасна и сложна красота, гледаше ги с доволството на градинар, който вдишва уханието на цветята си. И сега този Мозък насочи цялото си внимание към Казарил.

Казарил се стопи и тя го пое в събраните си на чашка шепи. Помисли си, че го пие, отделяйки го от болезнената връзка с братята ди

Жиронал и демона, които се изстреляха другаде. После тя го издуха през устните си навън и надолу във все по-тясна спирала през огромния процепа в света, който беше неговата смърт, и оттам обратно в тялото му. Мечът на ди Жиронал тъкмо пронизваше гърба му. Кръв разцъфна около металния връх като роза.

„А сега — на работа — прошепна му Дамата. — Отвори се за мен, скъпи мой Казарил“.

„Може ли да гледам?“, попита той треперливо.

„Кое то можеш да понесеш, е позволено“.

Той се отпусна назад в ленива отмала, докато богинята протичаше през него в света. Устните му се извиха в усмивка или поне понечиха — материалното му тяло се движеше също толкова бавно като телата на другите хора в двора. Изглежда, беше на път да се отпусне на колене. Трупът на ди Жиронал още не беше довършил падането си върху каменните плочи, макар че мъртвата му ръка беше пуснала вече дръжката на меч. Ди Самбюер се повдигаше на здравата си ръка, устата му се отваряше за вик, който все някога щеше да се оформи в едно уплашено: „Казарил!“. Някои от мъжете се хвърляха по очи на земята. Други започваха да тичат.

Богинята пое в ръцете си проклятието над Шалион като проточило се валмо от плътна черна вълна. Вдигна го от Изел и Бергон, някъде по улиците на Тарион. От Иста във Валенда. От Сара в Кардегос. От цялата земя на Шалион, от планините, реките и равнините. Казарил не можа да усети Орико в тъмната мъгла. Дамата го заплете и го промуши обратно през Казарил. Докато то се гърчеше през него към царството отвъд, тъмнината му започна да се отлюспва и в един момент Казарил вече не знаеше нишка ли е, или поток от бистра, чиста вода, или вино, или нещо още по-прекрасно.

Друго Присъствие, сериозно и сиво, чакаше там и го пое. После го пое в себе си. И въздъхна с нещо подобно на облекчение, или на запълване, или на равновесие. „Мисля, че е било кръвта на бог“. Разляна, омърсена, изтеглена отново, пречистена и върната най-после...

„Не разбирам. Иста ли е грешала? Аз ли не преброих правилно смъртите си?“

Богинята се засмя.

„Помисли пак...“

Сетне необозримото синьо Присъствие се отля през него от света, като река, която трещи над водопад. Красотата на триумфална музика, която той знаеше, че никога не ще успее да си спомни напълно, докато не се озове отново в царството ѝ, пропука сърцето му. Огромната цепнатина се затвори. Изцерена. Запечатана.

И, съвсем внезапно, всичко това изчезна.

Хрущенето, когато коленете му се удариха в каменните плочи, беше първото от възвръщащите му се усещания. С отчаяно усилие той се надигна, но така, че да не размърда забитото в плътта му острие. Дръжката и една педя от сивото острие висяха под сведения му поглед, забити под остър, закривен ъгъл малко под и вляво от пъпа му. Върха на меча усещаше вдясно от гръбнака си и по-високо. Дойде и болката. Когато си пое първия накъсан дъх, оръжието леко потрепна. Вонята на опърлена плът нахлу в ноздрите му, смесена с небесен парфюм като от пролетни цветя. Казарил потрепери от шока, ставаше му много студено. Опита се да стои съвсем неподвижно.

Напушваше го почти истеричен смях. Щеше да го заболи обаче. Още повече...

Миризмата на опърлено месо не идваше само от него. Ди Жиронал лежеше почти в краката му. Казарил беше виждал обгорели трупове, но досега не беше виждал труп, който да е изгорял отвътре навън. Косата и дрехите на канцлера димяха, но скоро димът се разсея, без да се разгори огън.

Казарил не можеше да откъсне очи от едно камъче, което лежеше на плочите до коляното му. Беше толкова плътно. Толкова държеливо. Боговете не можеха да повдигнат и перце дори, докато той, един нищо и никакъв човек, можеше да вземе този дъвен, непроменлив предмет и да го сложи където пожелае, дори в джоба си. Зачуди се защо никога не беше оценявал упоритата преданост на материята. Едно изсъхнало листо лежеше малко по-нататък, още по-удивително в своята сложност. Материята изобретяваше толкова много форми, а после отиваше дори по-нататък, раждайки красота, която не беше от нейното естество — умове и души, които се отделяха от нея като мелодия от инструмент... за боговете материята беше нещо изумително. Материята помнеше себе си толкова ясно. Нямахше представа защо не го е забелязвал преди.

Собствената му трепереща ръка беше чудо, чудо беше и мечът от закалена стомана в корема му, чудо бяха и портокаловите дръвчета в саксиите — една се беше преобърнала и лежеше прекрасно напукана, разпиляла част от пръстта си — саксиите също бяха чудо, и птичите песни, които посрещаха утрото, и водата... вода! Богове пет, вода! — във фонтана, и утринната светлина, която бавно превземаше небето...

— Лорд Казарил? — чу се нечий слаб глас откъм лакътя му.

Той погледна настрани и видя, че ди Самбюер е допълзлял до него.

— Какво беше това? — Младият мъж говореше така, сякаш всеки момент ще заплаче.

— Чудеса. — Твърде много за едно място и едно време. Беше претрупан с чудеса. Те се надпреварваха да уловят погледа му от всички посоки.

Говоренето се оказа грешка, защото вибрациите разбудиха болката в корема му. Макар че можеше да говори — мечът, изглежда, не беше пробил белия му дроб. Представи си колко много би го боляло да храни кръв сега. „Коремна рана значи. След три дни пак ще умра“. Усещаше слабата миризма на изпражнения, смесена с тази на опърлено месо и с парфюма на богинята. И ридание... не, чакай, смъртната фекална миризма не идваше от него, засега поне. Баошианският капитан се беше свил на топка малко встрани от Казарил, стискаше главата си и ридаше. Не изглеждаше да е ранен. А. Да. Беше се оказал най-близо — един вид непосредствен жив свидетел. Богинята сигурно го беше забърсала на минаване.

Казарил пое риска на още едно кратко изречение.

— Какво видя? — попита той ди Самбюер.

— Този човек — ди Жиронал ли беше?

Казарил кимна — съвсем леко и предпазливо.

— Когато ви прониза, се чу дяволско изпукване и той избухна в сини пламъци. Той... какво го... боговете ли го поразиха?

— Не точно. Беше... малко по-сложно от това... — Дворът изглеждаше странно притихнал. Казарил рискува да обърне леко глава. Близо половината от нападателите и неколцина от слугите на Изел лежаха на плочите. Някои бръщолевеха тихичко, други плачеха като баошианския капитан. Останалите бяха изчезнали.

Казарил си помисли, че сега вече разбира защо човек трябва да пожертва живота си три пъти, за да направи това. А той си беше въобразявал, че боговете са деспотични и вдигат ненужно летвата в името на някакво мистериозно наказание. Първите две смърти му бяха необходими, за да натрупа опит. Първата — за да се научи да приема смъртта на тялото. Именно това се беше случило, когато го бичуваха почти до смърт на галерата. Не беше сбъркал в броенето — онази смърт не беше за дома Шалион. Но беше станала такава с женитбата на Изел за Бергон и консумацията на брака им — съединяването на двама в едно, при което бяха споделили не само проклятието, но и тази саможертва. Тайната зестра на Бергон, даа. Казарил се надяваше да доживее достатъчно, за да му го каже, защото знаеше колко много ще се зарадва царевичът. Втората смърт беше, за да приеме смъртта на душата, в самотната компания на гарваните в кулата на Фонса. Така че когато беше дошъл ред на третата смърт, той беше вече в състояние да предложи на богинята гладко и стабилно партньорство... смириващи паралели, свързани с обучението на мулета, минаха през главата му.

Чуха се стъпки. Казарил вдигна очи и видя ди Тажил, задъхан и раздърпан, но с прибран в ножницата меч — влезе на бегом в двора. Втурна се към тях и се закова на място.

— Триста дяволи! — Хвърли поглед към ибрийския си другар. — Добре ли си, ди Самбюер?

— Тъпите копелета пак ми счупиха ръката. Той е пострадал лошо. Какво става навън?

— Ди Баошия прегрупира хората си и успя да изтика нападателите извън двореца. В момента цари голямо объркване, но останалите, изглежда, отстъпват през града и се опитват да се доберат до храма.

— За да го нападнат? — стреснато попита ди Самбюер и отново се опита да стане.

— Не. За да се предадат на въоръжени мъже, които няма да се опитат да ги разкъсат на парчета. Изглежда, че всички граждани на Тарион са излезли по улиците да ги гонят. Най-опасни са жените. Триста дяволи — повтори той, впил поглед в димящия труп на ди Жиронал, — един шалионски войник крещеше несвързано, че видял как ди Жиронал го ударил гръм от ясно небе, задето обидил боговете, като започнал битка в Деня на Дъщерята. А аз не му повярвах.

— И аз го видях, с очите си — каза ди Самбюер. — Чу се ужасен трясък. Дори не му остана време да изкрещи.

Ди Тажил извлече трупа по-встрани и коленичи пред Казарил, като местеше уплашено поглед от прободения му корем към лицето му.

— Лорд Казарил, трябва да се опитаме да извадим този меч от вас. И по-добре да го направим веднага.

— Не... чакай... — Веднъж Казарил беше видял един пронизан със стрела човек, който живя час и половина, преди да му извадят стрелата, а когато я извадиха, кръвта му швирна силно и той умря за минути. — Първо искам да видя лейди Бетриз.

— Милорд, не може да седите така с меч в корема!

— Е — разсъдливо рече Казарил, — със сигурност не мога да се движа... — От усилието да говори се задъхваше. Трепереше и му беше много студено. Но пулсиращата болка не беше толкова силна, колкото беше очаквал, може би защото успяваше да не мърда. Стига да стоеше съвсем неподвижен, болката не беше много по-силна от тази, която му беше причинявал Дондо.

Други мъже нахлуха в двора. Несвързано бръщолевене, шум и викове на болка откъм ранените се плискаха между стените, истории се повтаряха и преповтаряха на висок глас. Казарил беше глух за всички тях, зает отново да съзерцава своето камъче. Чудеше се откъде ли е дошло, как ли се е озовало тук. Какво е било преди да стане камъче. Скала? Планина? Къде? Колко години? Камъчето изпълваше мислите му. А щом едно камъче можеше да изпълни мислите му, какво би могла да направи една планина? Боговете обемаха планини в мислите си, както и всичко останало, всичкото наведнъж. Всичко и със същото внимание, което той отделяше на едно-единствено нещо. Беше го видял, през очите на Дамата. Ако беше продължило по-дълго от онзи безкрайно кратък миг, душата му сигурно щеше да се пръсне. Дори и в онзи миг се беше почувствал странно разтегнат. Беше ли онова зърване дар, или просто случайност?

— Казарил?

Треперещ глас, гласът, който беше чакал. Вдигна очи. Ако камъчето беше удивително, лицето на Бетриз беше великолепно. Само формата на носа ѝ можеше да го държи за пленен часове. Той моментално заряза камъчето и се посвети на това по-добро забавление. Но вода се засъбира трептяща в кафявите ѝ очи, а лицето ѝ се отцеди

от цветовете си. Това не беше редно. А най-лошото беше, че трапчинките ѝ се бяха скрили някъде.

— Ето те — щастливо каза той. Гласът му беше като замазано грачене. — Целуни ме.

Тя преглътна шумно, коленичи, приближи се до него на колене и протегна врат. Устните ѝ бяха топли. Уханието на устата ѝ никак не приличаше на парфюма на богинята, беше си като дъха на обикновена жена и беше прекрасно. Неговите устни бяха студени и той ги притисна към нейните, за да заеме от топлината и младостта ѝ, покрай другите неща. Ето. Беше се къпал в чудеса през всеки ден от живота си, а дори не го беше подозирал.

Дръпна глава назад.

— Добре. — Не добави: „Това ми стига“, защото не му стигаше. — Сега вече можете да извадите меча.

Някакви мъже се раздвижиха около него, повечето бяха разтревожени на вид непознати. Бетриз разтърка лицето си, развърза връзките на туниката му, после стана и отстъпи встрани. Някой го хвана здраво за раменете. Един паж държеше нагъната кърпа, която да притисне към раната, друг се беше въоръжил с бинтове.

Казарил примижа неуверено. Бетриз беше тук, следователно Изел трябваше да е, трябваше да е...

— Изел? Бергон?

— Тук съм, лорд Каз. — Гласът на Изел се чу някъде иззад рамото му.

Тя го обиколи да застане пред него и го погледна с неизразима мъка в очите. Беше захвърлила тежките си бродирани роби и още изглеждаше леко задъхана. Беше захвърлила също и черния плащ на проклятието... нали? Да, реши той. Вътрешното му зрение помътняваше, но това не можеше да сбърка.

— Бергон е с вуйчо ми — продължи тя, — помага да разчистят града от останалите хора на ди Жиронал. — Гласът ѝ решително отказваше да забележи сълзите, които се стичаха по лицето ѝ.

— Черната сянка я няма — каза ѝ той. — Свалена е и от теб, и от Бергон. От всички.

— Как?

— Ще ти разкажа всичко, ако оцелея.

— Казарил!

Той се ухили за миг на познатия начин, по който царевната натъртваше на името му, когато му беше ядосана.

— Живей тогава! — Гласът ѝ потрепна. — Аз... заповядвам ти!

Ди Тажил приклезна пред Казарил.

Казарил му кимна кратко.

— Тегли.

— Много внимателно и гледайте ръцете ви да не трепнат, лорд ди Тажил — напрегнато го инструктира Изел, — така че да не го раните допълнително.

— Слушам, милейди. — Ди Тажил облиза притеснено устни и хвана дръжката на меч.

— Внимателно — промълви Казарил, — но не чак толкова бавно, моля те...

Острието излезе от тялото му и топла течност избликна със сила от отворената рана, която остана след него. Казарил се беше надявал да припадне, но само се олюля, когато притиснаха кърпите към входното и изходното отворище на раната. Погледна надолу, очаквайки да види скута си подгизнал от кръв, но изтеклата течност не беше червена, а бистра, с лек розов оттенък. „Мечът сигурно е пронизал тумора ми“. Който очевидно не беше, Копелето да опържи Рожерас, задето му беше втълпил този кошмар в главата, натъпкан с някакъв ужасен демонски ембрион. „Поне вече не“. Шепот на удивление премина през кръга наблюдаващи, когато уханието на небесни цветя изпълни въздуха.

Той се остави да падне, без съпротива и с омекнали кости, в ръцете на помощниците си, които горяха от желание да го подкрепят. Успя все пак да вземе скришом камъчето си, преди приятелските ръце да го понесат по стълбите към спалнята му. Хората около него бяха развълнувани и уплашени, но самият той се отпускахе в обятията на приятна отмора. Изглежда, се канеха да му угаждат, чудесно. Когато Бетриз хвана ръката му, след като го положила в леглото, той стисна силно нейните ръце и не ги пусна.

28.

Почукване на вратата и ниски гласове извадиха Казарил от дрямката. Стаята беше тъмна. Една-едничка свещ се бореше срещу мрака, което значеше, че е паднала нощта. Чу лечителят да казва тихо:

— Той спи, царе... царица...

— Не, не спя — нетърпеливо викна Казарил. — Влезте. — Напрегна ръце да седне, после реши, че няма да е разумно. Добави: — Запалете още свещи. Много свещи. Искам да ви видя.

Голяма група хора влезе в стаята му, като всички се стремяха да стъпват тихо и предпазливо, сякаш цял парад внезапно е бил обхванат от масово стеснение. Изел и Бергон, придружени от Бетриз и Пали; архисвещеният на Тарион със съдията от ордена на Бащата по петите. Стаята се напълни. Казарил им се усмихна дружелюбно от хоризонталния рай на чистите чаршафи.

Бергон го огледа тревожно и прошепна дрезгаво на лечителя:

— Как е?

— В урината му имаше доста кръв, но тази вечер понамаля. Не е вдигнал температура. Не смея да му дам повече от няколко глътки чай, докато не разберем как ще се развият нещата с коремната му рана. Не знам колко силна е болката.

Казарил реши, че предпочита сам да говори за себе си.

— Боли ме, спор няма. — Направи още един слаб опит да се надигне и примижа. — Ще ми се да се привдигна малко. Не ми е приятно да ви гледам в носовете. — Пали и Бергон се втурнаха да му помогнат, привдигнаха го и натрупаха възглавниците зад гърба му.

— Благодаря ви — каза Изел на лечителя, който се поклони и разбрал намека, излезе от стаята.

Казарил се облегна с въздишка назад и каза:

— Какво стана? Нападнат ли е Тарион? И престанете с този погребален шепот, между другото.

Изел се усмихна откъм долната табла на леглото му.

— Много неща станаха — каза му тя, като върна гласа си към нормалния му, решителен тон. — Ди Жиронал е придвижил с бърз марш хората си, както частите при зет му в Тистан, така и тези във Валенда, за да се присъединят към авангарда му от шпиони и похитители, които са се вмъкнали, възползвайки се от празненствата. Късно снощи колоната от Валенда пресрещнала делегацията, която носеше писмото ни до Орико в Кардегос, и задържала пратениците.

— Живи са, нали? — разтревожено попита Казарил.

— Посдърпали са се, но никой не е пострадал, слава на боговете. После спорили надълго и широко в лагера им.

Е, той все пак беше изпратил най-интелигентните и красноречиви хора от сой, които можеха да се намерят в Тарион.

— По-късно следобед пратихме хора да преговарят. В групите включихме и от хората на ди Жиронал, които са били свидетели на битката в двора и на... на странния син огън, който го е убил, какъвто и да е бил той, за да обяснят и потвърдят. Не спираха да плачат и бръщолевеха като навити на пружина, но бяха много убедителни. Казарил, какво всъщност... о, казаха също, че Орико е мъртъв.

Казарил въздъхна. „Това го знаех“.

— Кога?

Отговори му архисвещеният на Тарион:

— Има известно объркване по този въпрос. Следобед при нас пристигна храмов куриер, който донесе вестта. Носеше писмо от архисвещен Менденал от Кардегос, в което се казва, че е починал през нощта след венчавката на царевна... на царината. Но хората на ди Жиронал до един твърдят, че по думите на канцлера, Орико бил починал предната нощ, с което ди Жиронал ставал законният регент на Шалион. Предполагам, че ги е излъгал. Не знам дали това вече има значение.

Но можеше да има значение, и то голямо, ако събитията се бяха развили по друг начин... Казарил смръщи замислено чело.

— Във всеки случай — вметна Бергон, — при новините за необичайната кончина на ди Жиронал и за провала на авангарда им, както и след като им стана ясно, че са тръгнали не срещу разбунтувала се Наследница, а срещу законната си царица, колоните се разпръснаха. Мъжете се връщат по домовете си. Самият аз преди малко се върнах

оттам. — И наистина, дрехите му бяха опръскани с кал, а очите му грееха с радостта на успеха... и от облекчение.

— Дали ще издържи примирието, как мислиш? — попита Казарил. — Ди Жиронал дърпаше конците на значителна мрежа от власт и връзки и всички тези хора могат да сметнат, че интересите им са изложени на риск.

Пали изсумтя и поклати глава.

— Вече не могат да разчитат на военната сила, която им осигуряваше обезглавеният сега орден на Сина. И още по-лошо, сигурно си дават сметка, че контролът над ордена ще се изплъзне от ръцете на фракцията им. Мисля, че кланът на ди Жиронал ще заложи на предпазливостта.

— Вече получихме, току-що, писмо от провинкара на Тистан, в което той ни уверява в лоялността си и признава правата ми — вметна Изел. — Изглежда, е било написано спешно. Мислим да изчакаме още един ден, за да сме сигурни, че пътищата са чисти, а и да изразим благодарността си към боговете в храма на Тарион. После с Бергон ще потеглим за Кардегос с част от кавалерията на вуйчо ми, за погребението на Орико и моята коронация. — Устните ѝ се извиха надолу. — Боя се, че ще се наложи да ви оставим тук за известно време, лорд Каз.

Той погледна към Бетриз, която го гледаше с неприкрита тревога в тъмните си очи. Където отидеше Изел, там щеше да я последва и Бетриз, първата ѝ придворна дама.

Изел продължи:

— Не говори, ако те боли много, но, Казарил... какво стана в двора? Наистина ли Дъщерята е поразила ди Жиронал със светкавица?

— По вида на тялото му точно на това приличаше, между другото — отбеляза Бергон. — Направо беше сготвен. Никога не съм виждал такова нещо.

— Това е добра история — бавно рече Казарил, — и ще се стори достоверна на повечето хора. Редно е вие да узнаете истината, но... мисля, че тази истина не трябва да се разпространява, какво ще кажете?

Изел даде мълчаливо знак на лечителя да ги извини. После погледна любопитно към съдията.

— А този господин, Казарил?

— Почитаемият Пажинин е... е един вид мой колега. Може да остане, също и архисвещеният.

Казарил плъзна поглед по публиката си, която се беше наредила около леглото му и го гледаше със затаен дъх. Нито Пажинин, нито архисвещеният, нито Пали знаеха първата част на тази история — за Дондо и демона на смъртта, осъзна Казарил, така че се наложи да започне разказа си от самото начало, макар да го съкрати, доколкото беше възможно. Надяваше се тази съкратена версия да звучи свързано, а не като бръцоловенето на луд.

— Архисвещен Менденал от Кардегос знае всичко това — увери той двамата сащисани тарионци. Устата на Пали се беше разкривила в нещо средно между удивление и възмущение и Казарил избегна погледа му с известно чувство на вина. — Но когато ди Жиронал накара хората си да ме държат, невъоръжен, и ме прониза — когато ме уби, демонът на смъртта отнесе всички ни в лишена от равновесие смесица от убийци и жертви. С други думи, демонът отнесе тях двамата, но и моята душа е била прикрепена някак към тях и ги последва... онова, което видях после... богинята... — Гласът му притихна. — Не знам как да отворя уста и да изразя с думи вселената. Няма да е редно. Ако знаех всички думи на всички езици, които са се говорели, говорят се и ще се говорят по света, и говорех от тук до края на самото време, пак не бих могъл да... — Усети, че се е разтреперил, а очите му се премрежват от сълзи.

— Но не си бил наистина мъртъв, нали? — смутено попита Пали.

— О, бях. Само за малко... за някакъв странен ъгъл на малкото, което се оказа, хм, много голямо. Ако не бях умрял наистина, нямаше да мога да разкъсам стената между световите и богинята нямаше да може да се протегне през цепнатината и да изтегли проклятието. Кое то е било капка от кръвта на Бащата, поне аз стигнах до този извод, макар че как Златният генерал се е сдобил с такъв подарък, не знам. Това е метафора, между другото. Съжалявам. Аз не знам... нямам думите, с които да опиша какво видях. Да говориш за това е като да се опитваш да изплетеш кутия от сенки, в която да носиш вода. — „А нашите души са изгорели от жажда“. — Пролетната дама ми позволи да погледна през очите ѝ и макар второто ми зрение да е отнето — струва

ми се, — очите ми сякаш не работят съвсем по същия начин като преди...

Архисвещеният плъзна бързо ръка по свещените точки. Пажинин се изкашля и каза плахо:

— Наистина, милорд, вече не хвърляте онова ослепително, бурно сияние като преди.

— Така ли? О, добре. — Казарил добави настойчиво: — А черният плащ около Изел и Бергон, него също го няма, нали?

— Да, милорд. Царина, царин, с ваше позволение. Сянката, изглежда, е вдигната изцяло.

— Значи всичко е наред. Богове, демони, призраци, цялата им компания си е отишла. Вече няма нищо неестествено около мен — щастливо заключи Казарил.

Пажинин изкриви лице в изражение, което не беше нито съвсем уплашено, нито усмивката му беше съвсем усмивка, и промърмори:

— Не бих отишъл толкова далеч, милорд.

Архисвещеният го смушка и прошепна:

— Но той казва истината, нали? Колкото и невероятна да изглежда...

— О, да, ваше преосвещенство. В това не се съмнявам. — Невъзмутимият поглед, който отправи към Казарил, беше изпълнен с много повече разбиране от този на архисвещения, който изглеждаше изумен и изпълнен със страхопочитание.

— Утре — заяви Изел — двамата с Бергон ще поведем благодарствена процесия до храма, като ще вървим с боси крака в знак на признателността си към боговете.

Казарил рече загрижено и глуповато, сякаш беше подпийнал:

— О, отваряйте си очите тогава. Да не стъпите на някое счупено стъкло или ръждясал гвоздей.

— Ще си гледаме в краката по целия път — обеща Бергон.

Казарил добави настрани към Бетриз, като ръката му пролази по завивките да докосне нейната:

— Вече не съм обладан от духове, между другото. Голям товар се смъкна от плещите ми, и буквално, и преносно. Голямо облекчение е това за един мъж, да знаеш... — Гласът му губеше силата си, предрезгавял от умора. Ръката ѝ се обърна под неговата и я стисна тайничко.

— Време е да те оставим да си починеш — каза Изел, смръщила вежди в подновена тревога. — Има ли нещо, което можем да направим за теб, Казарил? Каквото и да е?

Канеше се да каже: „Не, нищо“, когато му хрумна друго:

— О, да. Искам музика.

— Музика?

— Може би някаква много тиха музика — предложи Бетриз. — Да го приспи.

Бергон се усмихна.

— Бихте ли се погрижили за това, лейди Бетриз?

Посетителите се оттеглиха шумно на пръсти. Лечителят се върна. Позволи на Казарил да пийне малко чай, в замяна на което той се съгласи да му достави нова порция оцветена с кръв урина, която лечителят разгледа подозрително на светлината на свещите и изсумтя по начин, който никак не успокои пациента му.

По някое време Бетриз се върна с един притеснен млад музикант, стиснал нервно лютнята си — явно го бяха вдигнали от леглото. Въпреки това той настрои инструмента и изсвири седем къси мелодии. Нито една не беше търсената — нито една не събуди у слушателя му трепета на Дамата и нейните душечветя, докато не изсвири осмата, сложна, изпълнена с контрасти мелодия, лееща се с удивителна нежност. В тази се усещаше бледо ехо от рая. Казарил го накара да я изсвири още два пъти и си поплака, при което Бетриз настоя, че е прекалено уморен и трябва да поспи, и подбра музиканта навън.

А Казарил още не беше успял да ѝ обясни за носа ѝ. Когато се опита да разкаже за това чудо на лечителя, човекът му даде голяма лъжица сироп от мак, след което и двамата престанаха да се стряскат един друг през остатъка от нощта.

След три дни от раните му спря да изтича уханна течност и те се затвориха чисто, след което лечителят позволи на Казарил рядка овесена каша за закуска. Това го съживи достатъчно и той настоя да поседи малко на слънце в двора. Експедицията, изглежда, изискваше прекомерен брой слуги и помощници, но най-накрая го изведоха внимателно по стълбите от галерията и го настаниха на стол, отрупан с пухени възглавнички, а краката му повдигнаха на тапицирана

табуретка. Той разгони помощниците си и се отдаде на прекрасна леност. Фонтанът бълбукаше успокоително. Дръвчетата в саксиите бяха разпукали нови уханни цветове. Двойка птички с оранжево-черна окраска се стрелкаха из въздуха — носеха суха трева и вейки за гнездото, което строяха в извивките на една от колоните, поддържащи галерията. На малка масичка до лакътя на Казарил имаше купчина листа и пера, които в пристъп на амбициозност беше помолил да му донесат и които сега лежах забравени, докато той наблюдаваше енергичната дейност на двете птички.

След заминаването на царските гости и лорд и лейди ди Баошия за Кардегос дворецът беше притихнал. Така че Казарил се усмихна с мързеливо доволство, когато портата от ковано желязо под арката се отвори и Пали влезе в двора. Новата царина го беше натоварила със скучната задача да държи под око нейния възстановяващ се секретар, докато всички останали щяха да присъстват лично на важните събития в столицата, което се струваше на Казарил една доста несправедлива отплата за храбрата служба на Пали. Пали се грижеше за него толкова добросъвестно, че Казарил се чувстваше виновен, задето му се искаше Изел да беше оставила Бетриз вместо него.

Пали се ухили, тракна токове на шега и се настани на ръба на фонтана.

— Е, кастилярю! Изглеждаш по-добре. Вертикалното положение ти отива. Това какво е обаче — махна той към масичката, — работа? Преди да заминат вчера, твоите дами ми изредиха цял списък с неща, които не трябвало да правиш, повечето от които, за твое задоволство, сигурен съм, аз май съм забравил, но добре помня, че работата беше едно от първите.

— Въобще не съм смятал да работя — успокои го Казарил. — Канех се да изпробвам поетическия си талант, нещо в стила на Бехар, но после видях тези птички и... ето я едната, гледай. — Той млъкна да проследи стремителния ѝ полет. — Хората казват, че птиците са великолепни строители, но тази двете ми изглеждат ужасно несръчни. Може да са млади и това да е първият им опит. Упорити са обаче. Макар че ако аз се опитам да построя колиба, като използвам само устата си, едва ли ще се справя по-добре. Би трябвало да напиша поема в прослава на птиците. Щом материята, която става и ходи, като теб, е истинско чудо, колко по-прекрасна е материята, която лети!

Устата на Пали се изкриви смутено.

— Това поезия ли е, или треска, Каз?

— О, това е силна поетическа инфекция, зараза от песни. Боговете много се радват на поетите, между другото. Песните и поезията, понеже са от същата субстанция като душите, могат лесно да преминават в техния свят. Виж, каменоделците... дори боговете благоговеят пред каменоделците. — Той примижа към слънцето, после се усмихна широко на Пали.

— Въпреки това — сухо отбеляза Пали, — ако питаш мен, четиристишието ти вчера сутринта за носа на лейди Бетриз беше тактическа грешка.

— Не съм ѝ се подигравал! — възмутено възрази Казарил. — Още ли ми се сърдеше, когато потеглиха?

— Не, не, не беше сърдита! Реши, че е от треската, и много се разтревожи. На твое място бих го отдал на треската.

— Не мога да напиша поема за цялата Бетриз. Опитях, повярвай ми.

— Добре де, ако трябва да драскаш хвалебствени химни за разни части от тялото ѝ, избери устните. Устните са по-романтични от носовете.

— Защо? — попита Казарил. — Не е ли всяка част от нея едно чудо?

— Да, но хората се целуват по устните. Не си целуваме носовете. Обикновено. Мъжете пишат поеми за обектите на своето желание с цел да ги примамят по-близо.

— Колко практично. В такъв случай логично би било мъжете да пишат повече поеми за интимните части на дамите.

— Дамите щяха да ни шамаросват. Устните са безопасен компромис, понеже са един вид прелюдия към по-големите мистерии.

— Ха! Както и да е, аз я желая цялата. Носа и устните, и стъпалата, и всички части помежду, както и душата ѝ, без която тялото ѝ би било неподвижно, студено и като от глина, и би започнало да гние и изобщо не би било обект на желание.

— Ох! — Пали размаха ръка. — Приятелю, ти просто не разбираш от романтика.

— Уверявам те, че вече от нищо не разбирам. В състояние съм на прекрасно неведение. — Облегна се назад — гърбът му потъна във

възглавниците — и се засмя тихичко.

Пали изсумтя и се протегна да вземе най-горния лист от купчината, единствения, върху който имаше нещо написано. Плъзна поглед по него и вдигна вежди.

— Какво е това? Не е за женски носове. — Лицето му стана сериозно. Погледът му се върна към началото на страницата и отново се плъзна надолу. — Всъщност въобще не разбирам за какво е. Макар че като го чета, настръхвам...

— О, това ли? Боя се, че не е нищо. Опитах се да... но не стана както... — Казарил размаха безпомощно ръце, после посочи челото си — не беше каквото видях. — Добави разяснително: — Мислех, че ако ги сложа в стихове, думите ще носят по-голям товар, ще съществуват и от двете страни на стената между световите, като хората. Засега резултатът е само хартия, с която да си разпалиш огъня.

— Хм. — Пали сгъна листа и го пхна във вътрешния джоб на наметалото си.

— Пак ще опитам — въздъхна Казарил. — Може пък някой ден да успея. Трябва да напиша и няколко оди за материята. За птиците. Камъните. Това би се харесало на Дамата, струва ми се.

Пали примигна.

— За да я примамиш по-близо?

— Може би.

— Опасно нещо е това поезията. За мен май ще е по-добре да се придържам към действието.

Казарил му се ухили.

— Внимавайте, милорд посветен. Действието може да бъде молитва.

Шепот и приглушено кискане долетяха откъм дъното на галерията. Казарил вдигна очи и видя няколко слугини и момчета, които клечаха зад резбования парапет и надничаха към тях. Пали проследи погледа му. Една от девойките надигна смело глава и им помахна. Казарил ѝ махна приветливо в отговор. Кискането се усили до кресчендо и жените се скриха на бегом зад ъгъла. Пали се почеса по ухото и изгледа въпросително Казарил, който побърза да му обясни:

— Още от сутринта разни хора се промъкват тук да зърнат мястото, където бедният ди Жиронал беше поразен от Дамата. Ако не

внимава, лорд ди Баошия може да се прости с хубавия си нов двор, който е на път да се превърне в светилище.

Пали се изкашля, после каза:

— Всъщност, Каз, те се промъкват, за да зърнат теб. Двама от слугите на ди Баошия взимат входна такса, за да вкарват любопитните в двореца. Колебаех се дали да не сложа край на доходоносното им начинание, но ако те притесняват, веднага ще се заема... — Той се размърда, сякаш за да стане.

— О, не, не ги закачай. Създадох много допълнителна работа на слугите от двореца. Нека и те извлекат някаква полза от присъствието ми.

Пали изсумтя, но после сви безпомощно рамене.

— Не си вдигнал температура, нали?

— Отначало не бях сигурен, но изглежда, въобще не съм вдигал. Лечителят ми позволи да хапна, макар и не достатъчно. Струва ми се, че оздравявам.

— Това само по себе си е чудо.

— Да. Не съм съвсем сигурен дали Дамата ми направи подарък, като ме върна по този начин в света, или е случайна изгода от нуждата ѝ да разполага с някой от тази страна на света, който да държи портата отворена. Ордол е бил прав за това, че боговете са пестеливи. Е, аз съм доволен, каквато и да е била причината. Някой ден със сигурност ще се срещнем отново. — Облегна се назад и вдигна поглед към небето, ширнало се със синьото на Дамата. Устните му се извиха нагоре, по собствена воля.

— Ти беше най-сериозният човек, когото познавам, а сега само се хилиш. Каз, сигурен ли си, че като ти е връщала душата, Богинята не е объркала нещо?

Казарил се засмя с глас.

— Може и да е! Нали знаеш как е, когато си на път. Прибираш всичките си неща в дисагите, а в края на пътуването те сякаш са се удвоили по обем и стърчат в най-невероятни посоки, макар да можеш да се закълнеш, че не си прибавял нищо... — Потупа се по бедрото. — Може пък просто да не съм опакован в този очукан стар куфар толкова спретнато като преди.

Пали поклати в почуда глава.

— И изведнъж си прописал поезия? Ха!

След още десет дни възстановяване Казарил не се беше отегчил и на йота от наложената му почивка, само дето покоят му беше някак празен, заради отсъствието на близките му хора. Накрая копнежът му по тях надви отвращението му от перспективата отново да се качи на конски гръб и той натовари Пали със задачата да организира пътуването им. Възраженията на Пали за това прибързано решение бяха формални и оборени с лекота, понеже и той самият, не по-малко от Казарил, изгаряше от любопитство да види как се развиват събитията в Кардегос.

Казарил и ескортът му, включващ верните му и винаги готови Ферда и Фойкс, се придвижваха по пътя на леки преходи и хубавото време и пътуването им нямаше нищо общо с отчаяната зимна езда отпреди близо месец. Всяка вечер Казарил едва се смъкваше от коня си и се кълнеше, че на следващия ден ще се движат по-бавно, и всяка сутрин откриваше, че през нощта нетърпението му да продължи незнайно как се е увеличило. Най-накрая Зангре се възправи пред тях в далечината. На фона на пухкави бели облаци, синьо небе и зелени поля, градът приличаше на красива брошка, закачена за пейзажа.

На няколко мили преди Кардегос срещнаха друга група пътници. Мъже в ливреите на провинкара на Лабран ескортираха три каруци и проточили се в дълга опашка мулета и слуги. Две от каруците бяха натоварени с багаж. Брезентеното покривало на третата каруца беше навито от двете страни, за да открива пролетната гледка, и пазеше сянка на няколко дами.

Каруцата с дамите отби встрани от пътя и една прислужница се наведе навън и извика към мъжете, които яздеха напред. Лабранският сержант сведе глава към нея, после пришпори коня си към Пали и Казарил и отдаде чест.

— Моля да ме извините, господа, но ако един от вас е кастилар ди Казарил, милейди вдовстващата царица Сара желае... моли — поправи се той — да се явите при нея.

Настоящият провинкар на Лабран, спомни си Казарил, беше племенник на царица Сара. Разбра, че е станал свидетел на преместването — или оттеглянето ѝ — в семейното имение там. Върна поздрава на сержанта.

— Изцяло съм на услугите на царината.

Фойкс му помогна да слезе от коня. Откъм задната страна на каруцата беше спусната сгъваема стълбичка, по която дамите и камериерките им слязоха да се разтъпчат из незасятата още нива наблизко и да се порадват на дивите цветя. Сара остана да седи под сянката на брезентеното покривало.

— Ако обичате, кастиларю — тихичко извика тя. — Радвам се, че шансът даде да се срещнем така. Можете ли да ми отделите няколко минути?

— За мен е чест, милейди. — Той наведе глава и се качи в каруцата, където се настани на тапицираната пейка срещу царината. Товарните мулета се заредиха с бавна стъпка покрай тях. Мирен, далечен шепот обвиваше сцената, смесица от птичи песни, тихи гласове, подрънкване на юзди и потропването на конете, които бяха пуснати да пасат край пътя, от време на време се прибавяше и звънливият смях на камериерките.

Роклята на Сара беше със семпла кройка, в лавандулово и черно, също като плаща ѝ — явно беше в траур заради бедния обречен Орико.

— Моля да приемете извиненията ми — рече Казарил като кимна към дрехите ѝ, — задето не присъствах на погребението на царина. Състоянието ми не позволяваше да пътувам.

Тя махна в знак, че това няма значение.

— Ако съдя по онова, което Изел, Бергон и лейди Бетриз ми разказаха, цяло чудо е, че сте оцелели.

— Да, ами... точно така.

Тя го изгледа със странно съпричастие.

— Значи Орико е бил поет нормално? — попита Казарил.

— Да, от Копелето. Отхвърлен от боговете в смъртта, както беше и приживе. Уви, това даде повод за неприятни спекулации около произхода му.

— Няма нищо нередно, милейди. Той определено е бил дете на Иас. Мисля, че след управлението на Фонса родът е бил под покровителството на Копелето. И този път богът е избирал пръв, не последен.

Тя сви тънките се рамене.

— Тъжно ще да е било това покровителство. Един ден преди да умре, Орико ми каза, че му се искало да се е родил в семейството на

дървосекач, а не на царина на Шалион. От всички епитафии за смъртта му тази ми се струва най-подходяща. — В гласа ѝ се промъкна горчивина: — Казват, че Марту ди Жиронал бил поет от Бащата.

— И аз така чух. Пратиха тялото му на дъщеря му в Тистан, която да се погрижи за погребението. Е, и той изигра своята роля във всичко това и в крайна сметка не спечели нищо. — След миг добави: — Лично мога да ви гарантирам, че брат му Дондо беше отнесен в ада на Копелето.

Тънка, мрачна усмивка разтегли устните ѝ.

— Може пък там да се научи на по-добри маниери.

Май нямаше какво да се добави към това, както ставаше обикновено с епитафиите.

Казарил си спомни за нещо странно и се прокашля плахо.

— Денят преди Орико да умре, казвате. И кой ден по-точно беше това, милейди?

Тя го стрелна с поглед и тъмните ѝ вежди се вдигнаха. След миг каза:

— Как кой, денят след сватбата на Изел, разбира се.

— А не денят преди нея? В такъв случай Марту ди Жиронал, изглежда, е бил странно дезинформиран. Да не говорим, че някои от действията му определено бяха преждевременни. А и... трябва човек да има наистина много лош късмет да умре само ден преди спасението си.

— Аз, лечителят на Орико и архисвещен Менденал бяхме при него и всички можем да се закълнем, че Орико още беше жив онзи следобед и вечерта, дори говори с нас, и издъхна чак рано на другата сутрин. — Тя го погледна право в очите, устните ѝ бяха все така мрачно стиснати. — Така че сватбата на Изел за царевич Бергон е сто процента валидна.

И така беше отстранено едно законово основание, което недоволните лордове можеха да използват като претекст за бунт. Казарил се помъчи да си я представи — тайното ѝ едnodневно бдение край студения, подпухнал труп на съпруга ѝ. Какви ли мисли се бяха въртели из главата ѝ, до какви ли решения беше стигнала, докато часовете са се нижели бавно в заключената стая? Смелостта ѝ заслужаваше преклонение, защото Сара беше превърнала скръбта си в един полезен подарък за Изел и Бергон, за дома Шалион, с който ѝ бе

предстояло да се раздели. Внезапно си я представи като добра домакиня, която премита за последно старите, познати стаи на дома си и оставя ваза с цветя до огнището, за да посрещнат новите собственици.

— Аз... мисля, че разбирам.

— И аз мисля, че разбирате. Винаги сте имали много проникателни очи, кастиляро. — След миг добави: — И дискретен език.

— Това е задължително условие за службата ми, царина.

— Добре служихте на дома Шалион. Може би по-добре, отколкото заслужава.

— Но не и наполовина толкова добре, колкото имаше нужда.

Тя въздъхна в знак на съгласие.

Казарил я попита учтиво за плановете ѝ. Наистина се връщала в родната си провинция — щяла да се настани в едно селско имение и да го управлява сама. Изглеждаше направо нетърпелива да се махне от Кардегос и да го остави на наследниците. Казарил стана и ѝ пожела приятно пътуване, съвсем искрено и от цялото си сърце. Целуна ѝ ръцете. Тя също целуна неговите и докосна за миг челото му с върховете на пръстите си, когато той се наведе към нея.

Казарил проследи с поглед кервана от каруци, който се отдалечаваше шумно, и примижа съчувствено, когато каруцата с царината се друсна силно, заорала в засъхналите коловози. Пътищата на Шалион определено се нуждаеха от подобрене, реши той, а повечето от тях познаваше лично. На Архипелага беше виждал широки пътища, които оставаха гладки през цялата година — може би Изел и Бергон трябваше да наемат рокнарийски майстори. По-добри пътища и по-малко разбойници по тях щяха да се отразят много добре на Шалион. На Шалион-Ибра, поправи се той и се усмихна, докато Фойкс му помагаше да се качи на коня.

29.

Докато Казарил разговаряше с царица Сара край пътя, Пали беше пратил Ферда да препусне напред. В резултат на това, когато най-после се озоваха в двора на замъка, кастеланът на Зангре и цял куп слуги чакаха да ги посрещнат. Кастеланът се поклони на Казарил, докато конярите му помагаша да се смъкне от гърба на коня. Казарил се разкърши предпазливо и попита с нетърпение:

— Царица Изел и царевич Бергон в замъка ли са?

— Не, милорд. Преди малко отидоха в храма за церемонията по инвеститурата на лорд ди Ярин и царевич Бергон.

Новата царица, както се и очакваше, беше избрала ди Ярин за новия свещен генерал на ордена на Дъщерята. Назначаването на Бергон за свещен генерал на ордена на Сина беше, по мнение на Казарил, блестящ ход, който да върне на царската двойка прекия контрол върху това важно военно звено и едновременно с това да сложи край на боричканията между лордовете на Шалион за този тлъст кокал. Идеята беше на Изел, която я бе споделила с тях, преди двамата с Бергон да тръгнат от Тарион. Казарил беше посочил, че макар честта да я задължава да възнагради лоялността на ди Ярин с поста, който той така пламенно желае, ди Ярин не е млад човек — след време орденът на Дъщерята също трябва да премине в царските ръце.

— А! — извика Пали. — Днес е, така ли? Значи церемонията още не е приключила?

— Така мисля, марш.

— Ако побързам, може и да видя част от нея. Казарил, имаш ли нещо против да те оставя на грижите на този господин? Милорд кастелан, погрижете се да си почине. Не е и наполовина толкова възстановен от раните си, колкото ще се опита да ви убеди.

Пали обърна коня си и радостно отдаде чест на Казарил.

— Като свърши, ще се върна да ти разкажа всичко. — Последван от малката си компания, той пришпори коня си през портите.

Коняри и слуги прибираха конете и багажа. Казарил отказа, с възмущение, както се надяваше, предложението на кастелана да се облегне на ръката му, поне преди да се стигнали до стълбите. Когато пое към централната сграда, кастеланът му извика да спре.

— По заповед на царината ви пригответе стая в кулата на Иас — обясни той, — така че да сте близо до нея и царевича.

— О! — Това звучеше добре. Казарил последва кастелана до третия етаж, където бяха настанени царевич Бергон и ибрийските му придворни, макар че Бергон явно си беше избрал за официална спалня друга стая, а не онази, в която беше издъхнал Орико. Не че царевичът спял там, подразбра Казарил от приказките на кастелана. Изел тъкмо се била пренесла в апартамента на старата царина, на горния етаж. Кастеланът го въведе в определената за него стая, близо до тази на Бергон. Някой беше преместил сандъка му и малкото му вещи от старата му стая, а изцяло нов комплект официални дрехи вече го чакаше за банкета довечера. Казарил остави слугите да му донесат вода за миене, но после ги отпрати и легна да си почине.

Почивката му трая десетина минути. Стана и се качи на горния етаж да огледа новия си кабинет. Една прислужница го позна и приклекна, когато мина покрай нея. Казарил надникна в стаята, отредена преди за секретаря на Сара. Както очакваше, сега тя беше пълна с неговите записки, книги и тефтери, в които беше осчетоводявал приходите и разходите на старото Изелино домакинство, като бяха добавени и много нови. Най-неочаквано обаче един спретнат тъмнокос мъж на трийсетина години седеше преспокойно зад широкото му писалище. Носеше сивата роба и червения ширит на рамото, които го отличаваха като свещен от ордена на Бащата, и пишеше някакви цифри в една от счетоводните книги на Казарил. Отворена кореспонденция лежеше подредена във ветрило до лявата му ръка, а до дясната се издигаше купчина готови писма.

Мъжът вдигна очи към Казарил и го изгледа въпросително.

— Мога ли да ви помогна, сър?

— Аз... извинете, май не се познаваме. Кой сте вие?

— Просветен Бонерет, личният секретар на царина Изел.

Устата на Казарил се отвори и затвори. „Аз съм личният секретар на царина Изел!“

— Временно назначение, нали?

Веждите на Бонерет хвъркнаха нагоре.

— Ами... надявам се, че ще е за постоянно.

— Как се сдобихте с този пост?

— Архисвещен Менденал бе така добър да ме препоръча на царината.

— Наскоро?

— Извинете?

— Скоро ли ви назначиха?

— Преди две седмици, сър. — Бонерет се намръщи малко раздражено. — Тъж... аз ви се представих и сега имате предимство пред мен, струва ми се?

„Точно обратното“.

— Царината... не ми каза — рече Казарил. Изхвърлен ли беше, отстранен от доверения пост? Вярно, лавината от задачи, съпътстващи Изелиното възкачване на трона, нямаше да спре, докато Казарил бавно се възстановява. Някой бе трябвало да се погрижи за тях. А и, забеляза Казарил, като погледна адресите върху писмата, Бонерет имаше красив почерк. Свещеният се беше намръщил още повече, така че Казарил побърза да отговори на непрекия му въпрос: — Казвам се Казарил.

Сръдната по лицето на Бонерет се изпари като по чудо и бе заменена с още по-обезпокоителна благоговейна усмивка. Той изпусна перото си, като опръска с мастило страницата, и скочи на крака.

— Милорд ди Казарил! За мен е чест! — И се поклонил дълбоко. — С какво мога да ви помогна, милорд? — повтори той въпроса си, но със съвсем различен тон.

Пламенната любезност уплаши Казарил много повече от първоначалната надменност на Бонерет. Той изломоти някакво несвързано извинение, задето е нахлул така, оправда се с умора от пътуването и избяга на долния етаж.

Уби няма и час с инвентаризация на дрехите си и твърде малкото си книги, като едновременно с това ги подреждаше в новата си стая. Колкото и да не беше за вярване, нищо от вещите му не липсваше. Застана до тесния прозорец, който гледаше към града в ниското. Отвори го докрай и проточи врат навън, но нито един свещен гарван не намина да го посети. Сега, когато проклятието беше развалено, а менажерията я нямаше, те дали гнездяха още в кулата на Фонса?

Огледа внимателно куполите на храма и реши при първа възможност да потърси Умегат. После седна насаме с объркването си.

Беше изгубил опора и знаеше, че отчасти това се дължи на изтощението. Енергията му все още беше крехка и идваше на приливи и отливи. Заздравяващата рана в корема го наболяваше от сутрешната езда, макар и не толкова, колкото когато Дондо го дереше отвътре. Беше великолепно освободен от всякакви задължения, факт, който сам по себе си преди беше достатъчен, за да го изпълва дни наред с еуфорично щастие. Този следобед обаче, изглежда, не се получаваше така. След всичките му усилия да пристигне тук, тихата почивка, която всички смятаха, че му се полага, го изпълваше с разочарование.

Настроението му се развали. Може би нямаха нужда от него в този нов Шалион-Ибра. На Изел щяха да ѝ трябват по-учени, поопитни в придворните дела хора, които да ѝ помагат в новите ѝ, многократно нараснали задължения, от един очукан и, нека си го кажем, странен бивш войник със слабост към поезията. И още по-лошо — отстраняването му от службата при Изел щеше да го лиши и от ежедневните срещи с Бетриз. Никой нямаше да му пали свещите по здрач, нито да му тика в ръцете топли старомодни шапки, никой нямаше да забелязва, че е болен, и да му праща страховити лечители, или да се моли за благополучието му, когато е далеч от дома...

Чу тропота и шума, които бяха знак, че Изел и Бергон са се върнали с хората си от церемониите в храма, но дворът не се виждаше от прозореца му, под какъвто и тъгъл да надничаше. Трябваше да излезе да ги поздрави. „Не. Аз си почивам“. Това му прозвуча детински и капризно. „Не се прави на глупак“. Но някаква мрачна умора го приковаваше към стола.

Не беше още надвил пристъпа си на меланхолия, когато Бергон лично влетя в стаята му, а после вече беше невъзможно да се цупи на целия свят. Царевичът още беше с робите в кафяво, оранжево и жълто на свещен генерал на Сина, широкият колан за меча му бе орнаментиран със символите на есента, и всички те му стояха много по-добре, отколкото на побелелия ди Жиронал. Ако Бергон не беше наслада за очите на своя бог, то значи нищо не би могло да зарадва божеството. Казарил стана, а Бергон се хвърли да го прегръща и веднага го заразитва за пътуването му дотук и как е раната му, като едва изчакваше да му отговори; вместо това напираше да му разкаже за

осем неща едновременно, после избухна в смях, осъзнал комизма на поведението си.

— За това ще имаме време и по-късно. В момента съм тук по поръчка на съпругата ми, царината на Шалион. Но първо ми кажи честно, лорд Каз — обичаш ли лейди Бетриз?

Казарил примигна.

— Аз... тя... много държа на нея, царевич.

— Добре. Тоест, сигурен бях, но Изел настоя първо да те попитам. Така, сега нещо много важно — склонен ли си да се обръснеш?

— Аз... какво? — Ръката на Казарил литна към брадата му. Изобщо не беше толкова рошава като в началото, хубава си беше и гъста, реши той, а и нали я подрязваше редовно. — Има ли някаква причина да ми задаваш този въпрос? Не че има кой знае какво значение, брадите пак израстват, така де...

— Но не си дълбоко привързан към нея или нещо подобно, нали?

— Дълбоко, не. Ръката ми трепереше известно време след като се магнах от галерата, а не исках да си пускам всеки ден кръв, нямах и пари за бръснар, така че си пусках брада. После просто свикнах с нея.

— Добре. — Бергон се върна при вратата, отвори я и викна: — Хайде, влизайте.

Един бръснар и един слуга с канче гореща вода нахлуха по командата на царевича. Бръснарят накара Казарил да седне и уви около врата му голяма кърпа. Насапунисаха го, преди да е успял и дума да обели. Слугата тикна легена под брадичката му и бръснарят го подхвана с острия си бръснач, като си тананикаше тихо. Казарил зяпаше с кръстосани очи покрай носа си, докато снопчетата насапунисани сиви и черни косми падаха в тенекиения леген. Бръснарят спря да тананика и вместо това започна да издава обезпокоителни чирикащи звуци, но накрая се усмихна доволно и с драматичен жест даде знак на слугата да отнесе легена.

— Готово, милорд! — После уви за секунди лицето му с гореща кърпа, мацна бузите му с някаква студена и щипеща тинктура, която миришеше на лавандула, и това беше финалът на артистичните му усилия. Царевичът пусна една монета в ръката на бръснаря, която го накара да се поклони дълбоко, и като мърмореше благодарности, човекът се оттегли заднишком през отворената врата.

Женско кикотене долетя откъм коридора. Нечий глас, не достатъчно тих, прошепна:

— Виждаш ли, Изел? Има си брадичка. Нали ти казах.

— Да, права беше. При това си е съвсем хубава.

Изел влезе с изправен гръб, като се опитваше да изглежда много царствена в официалната си рокля, облечена за инвеститурата, но не ѝ се удаде да задържи за дълго сериозната си физиономия — погледна Казарил и избухна в див смях. Току зад рамото ѝ стоеше Бетриз, облечена почти толкова хубаво като царината, с трапчинки на бузите, грейнали кафяви очи и сложна прическа с множество черни къдрици, обрамчващи лицето ѝ като картина — подскачаха очарователно при всяко нейно движение. Ръката на Изел литна към устните ѝ.

— Богове пет, Казарил! Сега, като те извадиха иззад онзи сив шубрак, излиза, че май не си чак толкова стар!

— Изобщо не е стар — натъртено я поправи Бетриз.

Той беше станал при влизането на царината и сега им се поклонил по всички изисквания на придворния етикет. Ръката му по своя воля се вдигна да опипа необичайно голата му и студена брадичка. Никой не му беше дал огледало, в което да провери причината за това бурно веселие от страна на жените.

— Всичко е готово — тайнствено обяви Бергон.

Изел, усмихната широко, взе ръката на Бетриз. Бергон грабна Казариловата. Изел зае драматична поза и обяви с глас, по-подходящ за тронната зала:

— Моята най-обичана и най-вярна придворна дама, лейди Бетриз ди Ферей, ме помоли за една услуга, която аз удовлетворявам от все сърце. И понеже баща ви не е жив, лорд Казарил, двамата с Бергон ще заемем мястото му като ваши сюзерени. Тя ме помоли за ръката ви. И понеже Ние сме изключително доволни, задето Нашите двама най-обичани слуги се обичат също и един друг, с Нашата благословия аз сега обявявам годежа ви.

Бергон обърна нагоре ръката си, в която държеше ръката на Казарил, и ръката на Бетриз се спусна отгоре ѝ. Ръката на Изел остана най-отгоре. Царевичът и царината притиснаха ръцете им една към друга и отстъпиха назад. И двамата се бяха ухилили до уши.

— Но, но, но... — заекна Казарил. — Но това изобщо не е редно. Изел... Бергон... да жертвате тази девойка като награда за сивите ми

коси е отвратително! — Не пусна ръката на Бетриз обаче.

— Току-що се отървахме от сивите ти косми — посочи Изел. После го изгледа преценяващо. — Подобриенето е огромно, трябва да отбележа.

— Аз пък трябва да отбележа, че тя не ми изглежда много отвратена — каза Бергон.

Трапчинките на Бетриз бяха толкова дълбоки, колкото Казарил не ги беше виждал досега, а веселите ѝ очи просвятваха към него иззад скромно пърхащите ѝ мигли.

— Но... но...

— Освен това — делово продължи Изел — аз не жертвам нея като награда за твоята вярност. Подарявам ѝ теб като награда за нейната вярност. Това е.

— О, ами... така е по-добре, щом... — Казарил примижа, опитвайки се да преориентира замаяния си мозък. — Но... има къде-къде по-важни лордове... по-богати... по-млади, по-красиви... по-достойни...

— Да, ама тя не си ги поиска тях. Поискана теб. Въпрос на вкус, нали така? — каза Бергон с грейнали очи.

— А и трябва да възразя поне на част от твоята оценка, Казарил — задъхано се намеси Бетриз. — Няма по-достойни лордове от теб в Шалион. — Ръката ѝ го стисна още по-силно.

— Чакайте малко — рече Казарил с чувството, че се пързала по покрит с дълбок сняг хълм и сам проправя пъртината. Мек, топъл сняг. — Аз нямам нито земи, нито пари. Не мога да издържам съпруга!

— Решила съм да направя канцлерския пост платена служба, на заплата — каза Изел.

— Както е направил Лисицата в Ибра? Много мъдро, царина, така лоялността на главния ви съветник ще принадлежи изцяло на царското семейство, а няма да е разделена между короната и клана, както беше при ди Жиронал. Кого ще назначите на негово място? Аз бих могъл да ви предложа няколко имена...

— Казарил! — Пак онова познато раздражено натъртване, което му беше станало толкова мило. — Разбира се, че ти ще си новият ми канцлер, кого си мислеше, че ще назнача? Та то се подразбира от само себе си! Постът трябва да е твой.

Казарил се отпусна тежко на стола, без да изпускат ръката на Бетриз.

— Сега ли? — отпаднало попита той.

Тя вирна брадичка.

— Не, не, разбира се, че не! Довечера ще празнуваме. Утре ще действаме.

— Ако дотогава си събрал сили да се заемеш — побърза да добави Бергон.

— Това е огромна задача. — Пожелал си беше коматче хляб, а беше получил празнична трапеза... но ако трябваше да избира между онези, които се стремяха да го държат на завет, и другите, които бяха готови без много мислене да пожертват удобството му за собствените си цели, предпочиташе вторите. „Канцлер ди Казарил. Милорд канцлер“. Устните му помръднаха, оформяйки безмълвно сричките, после се извиха нагоре.

— Довечера след банкета ще повторим тези съобщения публично — каза Изел, — така че виж да се облечеш подходящо, Казарил. Пак тогава с Бергон ще ти връчим служебната верига, пред целия двор. Бетриз, ела при мен... — устните ѝ се извиха — след малко. — Мушна ръка под лакътя на Бергон и повлече царевича навън. Вратата се затвори след тях.

Казарил плъзна ръка около кръста на Бетриз и я дръпна — безапелационно и без следа от свян — в скута си. Тя изписка изненадано.

— Устни значи? — промърмори той и залепи своите върху нейните. Когато след известно време спря да си поеме дъх, Бетриз дръпна глава назад и потри доволно брадичката си, после и неговата.

— Вече не ме сърби от целувките ти!

Късно на следващата сутрин Казарил най-после намери време да потърси Умегат в палатата на Копелето. Един дякон след множество поклони го насочи към две стаи на третия етаж. Конярят с отрязания език, Дарис, отговори на почукването му и го пусна да влезе, като се поклони ниско. Казарил не се изненада, че дребният човечец е облечен с бялата роба на посветен към ордена. Дарис потърка брадичката си и посочи голото лице на Казарил, като изломоти усмихнато нещо, което

Казарил не разбра, и толкова по-добре. Конярят му махна с ръцете си без палци да прекоси стаята, обзаведена като дневна, и да излезе на малкото дървено балконче с изглед към храмовия площад, по което пълзяха гирлянди от лози, а в сандъчета се кипреха мушката с големи цветове.

Умегат, също облечен в бяло, седеше на сянка край миниатюрна масичка и Казарил се развълнува, като видя листове хартия, пера и мастилница, наредени пред него. Дарис се разбърза да изнесе един стол, така че Казарил да седне, преди Умегат да се е опитал да стане от своя. После раздвижи уста и изхъмка подканящо, Умегат преведе казаното като покана гостът да се чувства като у дома си и Казарил се съгласи да изпие чаша чай, която Дарис хукна да донесе.

— Какво е това? — Казарил посочи с грейнали очи листовете. — Да не би да си възвърнал умението си да пишеш?

Умегат изкриви лице.

— Засега, изглежда, съм възвърнал умението си от първите си пет години. Де и останалата част от мен да се беше подмладила толкова. — Обърна листа към Казарил да му покаже няколкото реда разкривени букви. — Непрекъснато ги тикам обратно в мозъка си, а те също толкова упорито изпадат оттам. Ръката ми е изгубила умението си да държи перо, а на лютнята мога да свиря почти толкова лошо, колкото и преди! Лечителката настоява, че съм имал подобрене, и предполагам, че е права, защото преди месец и това не можех да правя. Думите се разбягват по страницата като рачета, но от време на време успявам да уловя някоя. — Вдигна очи и сви рамене, сякаш да изгони темата за епичната си борба с буквите. — Ами ти! Големи неща са ставали в Тарион. Менденал каза, че са те пронизали с меч.

— Влезе отпред и излезе отзад — призна Казарил. — Обаче изряза от вътрешностите ми Дондо и демона, така че болката си заслужаваше. А Дамата ме спаси от смъртоносната треска, която се появява след такива рани.

Умегат погледна към вратата, през която беше изчезнал Дарис.

— Значи си се отървал леко.

— По чудо, да.

Умегат се наведе през масата и го погледна отблизо в очите.

— Хм. Хм. Движил си се във високопоставена компания, виждам.

— Върна ли се второто ти зрение? — стреснато попита Казарил.

— Не. Просто около теб витае нещо, което човек се научава да разпознава.

Наистина. И при Умегат го имаше същото. Изглежда, че ако човек е докоснат от някой бог и това не е успяло да наруши фатално равновесието му, впоследствие това му придаваше някаква непоклатима, тайнствена тежест, която не изветряваше с годините.

— И ти си видял своя бог — рече Казарил и това не беше въпрос.

— Един-два пъти — призна Умегат.

— Колко време отнема възстановяването?

— Още не знам. — Умегат потри замислено устни; гледаше изучаващо Казарил. — Каж ми... ако можеш... какво видя?

Не беше само професионалното любопитство на учен теолог — Казарил зърна проблясъка на неизразим копнеж по божественото присъствие в сивите очи на рокнариеца. „И аз ли изглеждам като него, когато говоря за Нея? Нищо чудно, че хората ме зяпат така“.

Казарил подхвана разказа си, като започна с внезапното си заминаване от Кардегос по поръка на царевната. Чаят пристигна, беше изпит и чашите бяха напълнени повторно, преди да стигне до края на историята. Дарис се мотаеше при вратата и слушаше. Казарил реши, че не се налага да пита за дискретността на бившия коняр. Когато се опита да опише как богинята го е поела в себе си, езикът му се заплете. Умегат се вкопчи за накъсаните му думи, полуотворил устни от нетърпение.

— Поезията... поезията би могла да го опише — рече Казарил.

— Трябват ми думи, които значат повече, отколкото значат, думи не само с височина и широчина, но с дълбочина и тежест и... и с други измерения, които не мога да назова дори.

— Хм. Аз се опитах да върна усещането чрез музика, за известно време след първото ми... първата ми среща. Уви, няхах необходимия талант.

Казарил кимна. После попита плахо:

— Има ли нещо, от което ти... ти и Дарис... да имате нужда, за което да помогна? Вчера Изел ме направи канцлер на Шалион, така че бих могъл да помогна... ами, с много.

Веждите на Умегат хвъркнаха нагоре и той удостои Казарил с малък поклон.

— Младата царица е постъпила мъдро.

Казарил изкриви лице.

— Само дето не ми дава мира мисълта в чии обувки съм си напъхал краката.

Усмивката на Умегат потрепна.

— Разбирам. Колкото до нас, храмът се грижи сравнително добре за бившите си светци и ни снабдява с всичко необходимо. Харесвам тези стаи, този град, пролетния въздух, компанията. Надявам се моят бог да ми възложи още интересни задачи, преди да приключи с мен. Макар че бих предпочел да не са свързани с животни. Нито с царски особи.

Казарил кимна съпричастно.

— Предполагам, че си познавал бедния Орико по-добре от всички, освен може би Сара.

— Виждах го почти всеки ден в продължение на шест години. Говореше с мен съвсем откровено, особено към края. Надявам се да съм му бил някаква утеха.

Казарил се поколеба.

— Не знам колко струва мнението ми, но стигнах до извода, че той беше нещо като герой.

Умегат кимна отсечено.

— До същото заключение стигнах и аз. По някакъв особен начин той наистина беше герой. А и жертвен агнец, това поне е сигурно. — Въздъхна. — Грях е да позволиш тъгата по нещо отминало да отрови радостта от благословията, която ни е останала.

Човекът с отрязания език стана от тихото си местенце да прибере чаения сервиз.

— Благодаря ти, Дарис — каза Умегат и потупа ръката, която го докосна за миг по рамото. Дарис събра чашите и чинийките и излезе.

Казарил се загледа любопитно след него.

— Отдавна ли го познаваш?

— От двайсетина години.

— Значи не ти е бил просто помощник в менажерията... — Казарил сниши глас. — Когато се срещнахте, той беше ли вече преминал мъките?

— Не. Не още.

— О!

Умегат се усмихна.

— Не увесвай толкова нос, лорд Казарил. Ставаме все по-добре. Онова беше вчера. Това е днес. Ще го помоля за разрешение някой път да ти разкажа историята му.

— Доверието му ще бъде чест за мен.

— Всичко е наред, а ако не е, поне всеки ден ни приближава все по-близо до нашия бог.

— Това и аз го забелязах. Имах известен проблем с представата си за времето през първите няколко дни след... след като видях Дамата. Времето, и деленията му, се бяха променили до неузнаваемост.

Откъм вратата на стаята се чу тихо почукване. Дарис се появи от другата стая и пусна една облечена в бяло млада посветена, която държеше книга.

— А! — Лицето на Умегат просветна. — Това е жената, която ми чете. Поклонете се на лорд канцлера, посветена. — После добави като обяснение: — Пратиха ми една непокорна посветена, която да ми чете по един час всеки ден като леко наказание за неспазване правилата на палатата. Реши ли вече кое правило ще нарушиш утре, момиче?

Посветената се ухили срамежливо.

— Още мисля по въпроса, просветен Умегат.

— Е, ако се изчерпиш откъм идеи, аз ще разровя спомените от младостта си и ще видя дали няма да си спомня някоя и друга лудория.

Посветената протегна книгата напред, така че Казарил да види заглавната ѝ страница.

— Мислех, че ме пращат да чета скучна теология на свещения, но той пожела да му чета от тази книга с приказки.

Казарил погледна заинтригувано книгата — беше внесена от Ибра, ако се съдеше по емблемата на печатаря.

— Много интересен сюжет — каза Умегат. — Авторът разказва за група пътници, тръгнали на поклонение към едно светилище, и всеки от тях разказва своята история. Много, тъй поучително.

— Всъщност, милорд — прошепна посветената, — някои от разказите са направо неприлични.

— Явно ще трябва да избърша от прахта проповедта на Ордол за уроците на плътта. Обещах на посветената да ходатайствам за нея пред Копелето за всеки път, когато се изчерви. Боя се, че тя ми повярва. — Умегат се усмихна.

— Аз, тъй... много ще се радвам, ако ми заемете книгата, когато свършите с нея — с надежда в гласа рече Казарил.

— Ще се погрижа да ви я изпратят, милорд.

Казарил си взе довиждане. Пресече петоъгълния храмов площад и пое нагоре по стръмните улици, но свърна още преди Зангре да се възправи пред погледа му и тръгна към градската къща на провинкар ди Баошия. Четвъртитата каменна сграда приличаше на Жироналовата резиденция, макар да беше значително по-малка, без прозорци на долния етаж, а прозорците на горния бяха защитени с решетки от ковано желязо. Бяха я отворили отново не само за господаря и съпругата му, а също за старата провинкара и лейди Иста, които бяха пристигнали от Валенда. Беше препълнена до дупка и от предишната ѝ мрачна, празна тишина не беше останал и помен. Казарил съобщи на учтивия портиер името си и по каква работа е дошъл и беше въведен в къщата без никакви въпроси и забавяния.

Портиерът го заведе в една слънчева стая с висок таван в дъното на сградата. Там той завари вдовстващата царина Иста, която седеше на балкон с метален парапет с изглед към малката билкова градина и конюшните. Иста отпрати жената, която ѝ правеше компания, и покани Казарил да седне на освободения стол, съвсем близо до нея. Посребрялата ѝ коса беше сплетена на плитка, завита около главата ѝ в красив кок. Както лицето ѝ, така и роклята ѝ изглеждаха някак по-свежи и по-ясно очертани, отколкото Казарил помнеше да ги е виждал.

— Приятно местенце — отбеляза той, докато се настаняваше на стола.

— Да, и на мен ми харесва. Това беше моята стая като малка, когато татко ни водеше със себе си в столицата, а това не се случваше често. Най-хубавото е, че отгук не се вижда Зангре. — Тя плъзна поглед по квадратната градинка долу, бродирана в зелено, защитена и някак излъчваща идеята за дом.

— Снощи дойдохте на банкета там. — Беше успял да размени с нея само няколко учтиви думи: Иста го поздрави за новия пост и за годеща му и си тръгна рано. — Изгледахте много добре, между другото. Изел искрено се зарадва, че дойдохте.

Тя сведе глава.

— Ям там заради нея. За нищо на света не бих останала да спя там.

— Предполагам, че призраците още обикалят замъка. Вече не ги виждам, слава на боговете.

— И аз, нито с обикновено, нито с второ зрение, но ги усещам като хлад в стените. А може би просто споменът за тях ме смразява. — Тя потри ръцете си над лактите, сякаш да ги стопли. — Мразя Зангре.

— Сега разбирам бедните призраци много по-добре, отколкото първия път, когато ме изплашиха почти до смърт — плахо отбеляза Казарил. — Отначало мислех, че изгнанието и ерозията им е знак, че са отхвърлени от боговете, нещо като проклятие, но сега знам, че е милост. Когато боговете поемат душите на хората, те запазват спомена за себе си... за целия си живот, като една плътна съвкупност, а не като последователност от случки, също като при боговете, с кажи-речи същата ужасна яснота, с която материята помни себе си. За някои... за някои този рай би бил по-мъчителен и от ада, така че боговете се смиляват и ги обричат на забрава.

— Забрава. Това мъгливо забвение ми звучи като истински рай. Май ще трябва да се помоля на боговете за милостта им.

„Боя се, че това е милост, която ще ти бъде отказана“. Казарил се изкашля.

— Знаете, че проклятието бе вдигнато от Изел и Бергон, и от всички други, и вече не тегне над Шалион, нали?

— Да. Изел ми каза какво се е случило, дотолкова, доколкото го разбира, но аз и сама го усетих, в мига, когато се вдигна. Моите дами ме обличаха за утринното бдение в Деня на Дъщерята. Нямаше какво да се види, нито да се чуе или да се почувства, но беше все едно мъгла се е вдигнала от ума ми. Не си бях давала сметка колко плътно ме е обвивало, като лепкава мъгла по кожата на душата ми... разбрах го едва когато се вдигна от мен. Стана ми мъчно, защото реших, че оповестява смъртта ви.

— Наистина срещнах смъртта си, но Дамата ме върна обратно в света. Е, обратно в тялото ми, по-точно. Според приятеля ми Пали, ме е пхнала вътре с краката нагоре. — Усмивката му потрепна.

Иста погледна встрани.

— Вдигането на проклятието направи болката ми по-ясна, но и някак по-далечна. Много странно усещане.

Казарил се изкашля да си прочисти гърлото.

— Вие бяхте права, лейди Иста, за пророчеството. За трите смърти. А моят план за женитбата е бил погрешен и мисля, че толкова много държах да сгреша, защото се страхувах. Вашият начин изглеждаше прекалено труден. И все пак в крайна сметка се осъществи, въпреки усилията ми, по милостта на Дамата.

Тя кимна.

— Бих го направила сама, ако можех. Но моята саможертва явно е била неприемлива за боговете. — В гласа ѝ се прокрадна горчивина.

— Това не е въпрос на... не това е причината — възрази Казарил. — Е, това е, но и не е. Има връзка с формата на душата, а не с това дали е достойна, или не. Трябва да се отвориш като чаша, за да приемеш изливането. А вие сте меч. Винаги сте били меч. Също като майка ви и дъщеря ви — жените в семейството ви се раждат с гръбнаци от стомана. Сега си давам сметка защо никога преди не бях виждал светци. Светът не се стоварва отгоре им като вълни върху скала, нито се отдръпва пред тях като пред носа на кораб. Напротив, те се поддават с лекота и плуват през света тихо като риби.

Тя го изгледа с вдигнати вежди, макар че дали в знак на съгласие, несъгласие или някаква учтива ирония, той така и не разбра.

— Къде ще отидете сега? — попита я Казарил. — Сега, когато сте по-добре.

Тя сви рамене.

— Майка ми става все по-крехка. Предполагам, че двете ще си сменим ролите и аз ще се грижа за нея в замъка на Валенда, така както тя се грижеше за мен досега. Ще ми се да ида някъде, където не съм била. Далеч и от Валенда, и от Кардегос. Някъде, където не ме дебнат спомени.

С това той не би могъл да спори. Помисли си за Умегат, който не толкова я превъзхождаше духовно, колкото беше натрупал достатъчно опит в загубите и тъгата, за да превърне възстановяването от тях в едно почти рутинно упражнение. На Иста ѝ трябваша още двайсетина години, за да намери пътя си към равновесие като неговото. Помисли си, че когато е бил приблизително на нейната възраст и е прибирал обезобразения труп на любимия си, навярно и Умегат се е мятал в сърцераздирателен гняв като нея, или е проклинал боговете също толкова студено като нейните мразовити мълчания.

— Трябва да ви запозная с моя приятел Умегат. Той беше светецът, пратен да предпазва Орико. Бивш светец понастоящем, също като вас и мен. Мисля... мисля, че двамата ще намерите интересни теми за разговор.

Тя махна предпазливо с ръка, нито окуражавайки тази идея, нито отхвърляйки я категорично. Казарил реши да уреди запознанството им по-късно.

Опита се да насочи мислите ѝ към по-приятни неща и я попита за коронацията на Изел — двете с гордата и нетърпелива провинкара бяха пристигнали в Кардегос точно навреме, за да присъстват на церемонията. Досега беше накарал четирима или дори петима души да му я опишат, но така и не се беше уморил да слуша за нея. Иста се оживи за кратко, радостта от победата на Изел смекчи лицето ѝ и запали пламъчета в очите ѝ. Кончината на Теидез остана недокосната, сякаш по взаимно съгласие. Не му беше времето да засягат тези скорошни рани, иначе току-виж се отворили и прокървили отново. Щеше да дойде денят, когато щяха да са достатъчно силни, за да говорят за погубеното момче.

Накрая той се поклони и се приготви да си тръгва. Иста обаче изведнъж се размърда неспокойно, наведе се напред да го докосне, за пръв път, по ръката.

— Благословете ме, Казарил, преди да си тръгнете.

Той се смути дълбоко.

— Милейди, вече не съм светец, и със сигурност не съм бог, за да раздавам благословии. — И все пак... той не беше и царевна, а беше отишъл в Ибра като пълномощник на такава и беше сключил обвързващ договор от нейно име. „Богиньо на Пролетта, ако някога съм ти служил, върни ми сега дълга си към мен“. Облиза устни. — Но ще се опитам.

Наведе се напред и сложи ръка върху бялото чело на Иста. Нямаше представа откъде дойдоха думите, но въпреки това ги изрече:

— Това е истинско пророчество, истинско като твоето. Когато душите се въздигнат окрилени, твоята не ще бъде отхвърлена или низвергната, а ще краси като награда божествените градини. Дори и тъмнината ти ще бъде съкровище тогава, а цялата ти болка — осветена.

И затвори рязко уста, обзет от вълни на ужас. „Добре ли е, зле ли е, глупак ли съм аз?“

Очите на Иста се напълниха със сълзи, които не потекоха. Ръката ѝ, която лежеше с дланта нагоре върху коляното, се сви на чашка и застина така. Тя сведе глава в несръчно примирение, тромаво като дете, което прави първите си стъпки, и с треперлив глас каза:

— Справяте се много добре, Казарил, за човек, който твърди, че е аматьор.

Той преглътна, кимна на свой ред, усмихна се, излезе от стаята и избяга на улицата. Когато пое нагоре към замъка, крачката му се удължи, въпреки стръмното нанагорнище. Неговите дами го чакаха.

Издание:

Лоис Макмастър Бюджолд. Проклятието на Шалион

Американска, първо издание

Превод: Милена Илиева

Редактор: Иван Тотоманов

Художествено оформление на корица: „Megachrom“ — Петър Христов, 2003 г.

ИК „Бард“ ООД, 2003 г.

ISBN: 954-585-485-5

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.